

DR WALTER JÁNOS

NAPSUGARAK

KORDA R.T. KIADÁSA

N A P S U G A R A K

A N E W C A S T E L I K Ö S Z É N T E L E P E N

GONDOLATOK AZ ÉV VASÁRNAPJAINAK ÉS AZ
ÚR ÜNNEPEINEK SZENTIRÁSI SZAKASZAIHOZ

ÍRTA:

DR. WALTER JÁNOS

PIARISTA GENERÁLIS-ASSZISZTENS

II. JAVITOTT ÉS TETEMESEN BŐVÍTETT KIADÁS

K O R D A R. T. K I A D Á S A, B U D A P E S T, 1 9 4 7

A kegyestanárórend magyar tartományfőnökének 1632/1946. sz. engedélyével.
— Nihil obstat. Dr. Stephanus Kosztolányi mp. censor dioecesanus. Nr. 4153/1947.
Imprimatur. Strigonii, die 25. Junii 1947. Dr. Joannes Drahoš mp. vicarius generalis.
F. k.: Varga E. — Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Bpest, VIII., Csepreghy-u. 2.
(Fel.: Schaff Á.)

B E V E Z E T É S

1. „A z I r á s”. Van az emberiségnek egy könyve, amelynek keletkezése az írás anyagát és a betűk rovásának a módját és a terjesztés mikéntjét tekintve a többi könyvekéhez egészen hasonló. S létrejöttékor mégis mindjárt megérezte a világ, hogy ilyen írás minden hasonlóság ellenére sem volt még a kezében. Észrevette, hogy írói az események leírásakor nem a politikai pártok érdekes esélyeivel vagy a világi uralmak háborúival foglalkoznak. Bölcsekedve nem az előkelők házaiban divatos kérdéseket feszegetik. Nem is olyan magasröptű költők és rétorok, amilyenek Korinthus és Athén iskoláiból kerültek ki. S mégis érdekesebbek minden történetírónál, életrevalóbbak minden bölcselőnél, elragadóbbak minden költőnél. Írásuk többet forgott közkézben, mint Plátó vagy Aristoteles munkái. Szívesebben olvasták, mint Terentiust. Felismerték legnagyobb kiválóságukat, hogy íróik az Úr gondolatainak és érzéseinek tolmácsai, az Ūristen lantjai. Mikor a nagy művész keze alatt valamelyik megszéndül, hangja jólesik a bűn átka alatt nyomorgónak, evangélium a szenvedőnek, frissítő erő a kételkedőnek, egyszerű az egyszerűnek, a hatalmas szellemet pedig soha nem sejtett magasságba emeli. „Omnibus accessibiles, nulli penetrabiles Magnos alunt, parvos lactant” — mondja Szent Ágoston. Mindenki számára hozzáférhetők, de mélyükre hatolni senki sem tud. A nagyok számára erősebb táplálék, a kicsinyeknek tej. Ez az „írás” a Szentírás, a könyv, a biblia. Azért készült, „hogy általa reménységünk legyen”. (Róm. 14, 5.)

A Szentírás eredeti példányai elvesztek, de rendkívül sok másolata forog közkézben. A legrégebbek neve kódex. Az újszövetségnek kb. 7000 kódexe közül 559 az Athos-hegyi kolostoré, 424 Itáliáé, 309 Angliáé, 244 Franciaországé, 116 Oroszországé, 79 Németországé, 44 Magyarorszáé és Ausztriáé, 11 Amerikáé és a többi jelentéktelenebb országoké. Tudósok számbavezik a köztül található jelentősebb eltéréseket és iparkodnak megállapítani, hogy melyik kódex szövege felel meg jobban a kritika elveinek. Úgy, hogy amikor majd a munka befejeződik, az eredeti szövegnek kell előállania. A szövegkritika e munkájában megkülönböztetett tisztelet jár ki a 4. századból származó négy legrégebb kódexnek (C. Sinaïticus, Vaticanus, Alexandrinus, Rescriptus), amelyek valamikor az

ΧΗ ΣΚΑΙΑ ΦΗ ΜΕΡΩ
 Ω ΝΕΤΑΣ ΑΚΡΙΤΑ
 ΕΠΙ ΤΟΝ ΛΑΟΝ ΜΟΥ
 ΙΣΑΚΑΙ ΕΤΑΓΙΝΩ
 ΣΑΛΠΑΝΤΑΣ ΤΟΥ
 ΕΧΘΡΟΥ ΣΣΟΥΚΑΙ
 ΑΥΣΗΝΩ ΣΕΚΑΙ ΟΙ

ΤΗΩ ΡΑΥ ΠΕΣΤΡ
 ΤΑ ΝΕΙΣΙ ΕΡΟΥ ΣΑ
 ΛΗΜΚΑΙ ΕΥΡΟΝΗ
 ΘΡΟΙΣ ΜΕΝΟΥ ΣΤ
 ΕΝ ΔΕΚΑΚΑΙ ΤΟΥ
 ΣΥΝΑΥΤΟΙΣ ΑΕΓ

A Sinai-kódex egy részlete.

ó- és újszövetséget tartalmazták.

A fejezetekre való első felosztás Hugo a S. Caro teológustól származik (1263), mások szerint Langton István Canterbury bíboros érsekétől (1228) való. A gondolat megvalósulása többet ért a semminél, de ennek alapján nehéz volt az idézés. Ezen segített Robertus Stephanus párizsi nyomdász, aki a Vulgata szövegének versekre való osztását egy Lyon—Párizs-i útjában végezte (1555). A felosztás logikailag nem a legsikerültebb, de hamar elterjedt és megváltoztatására többé gondolni sem lehetett. Azonban megvalósult a kívánt cél, hogy az egész világon egyöntetű lett a Szentírás idézése.

2. Az Írás nagyjaink kezében. Szent Ambrus

gondolata: „A Szentírás tenger. A benne lévő gondolatok tengermélyek. S amint a nyílt tenger, olyan fönségesek a próféták képei és jóvendőlései. Sok folyónak végcélja ez a tenger: tiszlavízű folyóké, hófehér forrásoké, melyek az örök életbe ömlenek. Tele van mézédes szavakkal, bátorító gondolatokkal, melyek a szívet megvigasztalják, az akaratot jóságra, szelidségre hangolják. Különféle vízei kívánatosak az első, a második és akárhányszori ivásra. Gyűjts magadnak a vízből, Isten dicséretét szolgálja. Mint harmat száll le a próféta-lelhőkől. Aki vizét a hegyekből és forrásokból vette, annak vize mások számára is harmatozó felhővé válik. Meríts tehát bőven, hogy földed kellő nedvességhez jusson, hogy saját kutadból öntözhess. Aki értelemmel olvas, tele van maga, és másoknak is juttat készletéből. Telt felhők adják az esőt.” (Préd. II. 3. PL 16,880.)

„Ebben a legszentebb könyvben a titkok titka található. Ő, minden halandók közt boldogok, akiknek Isten megadta a kegyelmet, hogy ígéit ne csak hallják, olvassák, hanem imádkozzák.” E szavakat Byron sajátkezűleg írta bele bibliájába. Napoleonnak Szent Ilóna szigetén kedves olvasmánya volt, s mikor ezzel foglalkozott, tiszteletből fejét lehajtotta. „Az evangélium szentsége szívemhez szól” — mondotta Rousseau. „A bölcsek könyvei mily

törpék ehhez képest!" — említette sokszor. Diderot saját leányának olvasgatott belőle. Mikor valaki ezen csodálkozását fejezte ki, így szólt hozzá: „Ennél jobbat nem olvashatok neki.” Davy, a híres kémikus mondotta, hogy Isten szava világító oszlop, mely a hullámoktól körültombolt hajóst révpartra vezeti. Szentírás volt az első könyv, melyet Manning bíboros naponként elsőnek vett a kezébe és utolsónak is tett le. „Olyan könyv, amelyet mindermag olvasok, mondja Gárdonyi, csak egy van, az újtestamentum. Már 20 esztendőnél több ideje, hogy naponként olvasok belőle. Mindíg ott van az asztalomon. A koporsóban is az legyen a szívemen.” A haldokló Strindbergnek († 1912), a modern hitetlenség e tipikus alakjának a Szentírásra vonatkozó utolsó szava: „Ez az egyedüli valóság!”

Ki ne ismerné Lincoln Ábrahám nevét, aki 20 éves koráig egyszerű mesterember, mészáros, favágó, ács, molnár volt; 25 éves korában tudása révén egy kis városkának ügyvédje lett; 30 éves korában mint népszónok szülővárosának törvényhozó testületében nyert helyet; 40 éves korában hazáját képviselte az Egyesült Államokban; 50 éves korában elnök lett a világ e legrohamosabban előretörő hatalmában, s 56 éves korában vértanú lett, miután nemzetét kiragadta a békétlenségből és 4 millió magához hasonló embert kivezetett a rabláncokból és szabaddá tett; a plebejus-névhez szokatlan dicsőséget kapcsolt és a történelemben nevét mindenkorra dicsővé tette.

Hogyan történt mindez?

Kevés könyv segítségével. Mikor még csak molnár volt New-Salem-ben, mindössze három könyv állott rendelkezésére, amelyeket szorgalmasan olvasgatott. Az egyik Washington életrajza volt, az amerikai szabadsághősé, akitől megtanulta, hogy a nagyok munkáját meg kell becsülni és méltónak kell lenni a szabadságra, amelyért azok életüket áldozták. A másik könyv Blackstone-tól az angol törvények magyarázata, akitől megtanulta, hogy miképpen lehet a jog és igazság védelmével polgártársait segíteni. S a harmadik könyv, amelyet édesanyjától kapott és mindig olvasgatott, a Szentírás volt. Ez tanította meg arra, hogy a jognak és törvénynek Isten az alapja, az életnek irányítója és minden tettek számonkérője.

3. Az I r á s a z E g y h á z k e z é b e n. Mikor az Úr egy szombatnapon bement a názáreti zsinagógába, egy szolga eléje tette az Írást. Izaiás szavaiból felolvasott egy részt s aztán beszélni kezdett. (Lk. 4, 16.) Szent Jusztin meg azt mondja, hogy a vasárnaponként összegyűlt keresztényeknek valaki felolvas az Ó- és Újszövetségből. (Apol. I. 67. PG 6430.) A 3—4. századtól kezdve több szöveg szerepel a különféle egyházakban. A római liturgiában Szent Jeromos óta már megjelenik a két szöveg, amely szokás nem minden ingadozás nélkül az egész középkoron át megmaradt. Csak V. Pius misekönyvreformja (1570) rögzítette a mai végleges törvényt:

különleges feriali miséken kétfőnél több, vasárnapokon és a szentek ünnepén mindig csak két szöveget olvasunk fel, a szentleckét és az evangéliumot.

Az Egyház kézzel úgy tekintett rá, mint isteni eredetű törvénykönyvre, sok-sok kegyelem forrására, s az élet minden megnyilvánulásának zsinórmértékét benne látta. Fordítását mindenfelé terjesztette. Homiliáiban magyarázta. Liturgiájában állandóan azt beszéltette. Zsinatok alkalmával a püspökök egy emelvényen maguk elé helyezték, a hívek haláluk után egy példányát szívére kérték. Minden istentiszteleten olvastak belőle. Mikor hozzákészülődtek, a katonák kardot rántottak, mintegy készületet jelentve védelmére. Olvasása sohasem szünetelt, sohasem volt elég. Mintha csak Gárdonyi Szentírásának szavait tartották volna szem előtt: „Ez a könyv a meggazdagodás igazi titka. Aki kétszer elolvassa vagy elolvastatja magának, szegénysége, mint a hó tavasszal, elmúlik. Aki pedig hetvenhét-szer olvassa vagy olvastatja el, olyan kincset talál, amelyről nem is álmodott.” Ha a Titkos Jelenések könyvének végével olvasása befejeződött, újra felhangzott a mózesi könyv első mondata: Kezdetben teremté Isten az eget és a földet. És a világteremtés meg a földre szállt mennyei Jeruzsálem bemutatása közt a kinyilatkoztatás egész drámája a hívők előtt állott. Ennek a közös olvasásnak csak egy nagy hátránya volt: a passió néha karácsonyra, a születés története néha nagypéntekre esett, ami az ünnep hangulatát megzavarta. Ezért kezdték rögzíteni az egyes részeket. S a főszéles drámát az egészből kivett jellegzetes szakaszokban mutatták be.

Az olvasás helyére vonatkozólag a leckét ősrégi idők óta az oltár felé fordulva a leckeoldalon olvásták. Maria Laachban két emelvényt találunk a leckének az oltár és a nép felé való olvasására. Az evangéliumot eredetileg északi felé olvasták, mert észak a dermedtség iránya, melyet az evangéliumnak kell megszüntetnie. Meg van lengedve, hogy olvasása a nép felé történjék. Ez olyan engedmény, amivel nagyon kellene élni, megtoldva a nép nyelvén történő felolvasással és rövid magyarázattal. Az Egyház törvénykönyve (Cod. juris can. 1345.) csak azt írja elő, hogy vásár- és ünnepnapokon a nép nyelvén olvassák fel és röviden magyarázassák meg az evangéliumot. Tekintve azonban a belőle származó hasznot, kár a kevesebbel megelégedni és nem a többre törekedni, mint Szent Ágoston tette, aki az evangéliumot minden nap felolvasta és megmagyarázta a népnek. Ugyanezt tette P. Parsch Klosterneuburgban. A liturgia így lesz mérhetetlen kincsek lelőhelye, ahol a hívek hasznára mindig új és új arany szemek csillannak fel. E nélkül viszont még anyanyelvre lefordítva is csak olyan folyó, melynek hullámai továbbhőpölyögnek és mindenfelé tikkadó virágok nem kapnak egyebet itt-ott kilöttyenő és gyorsan elpárolgó cseppeknél.

Ami az olvasás sorrendjét illeti, először van a szentlecke, az apostolok beszéde, s utána jön az evangélium, amelyben maga az Úr szól hozzánk. A sorrend magyarázza a nagy különbséget az előadás módjában. Figyeld csak meg, hogy a leckét énekes misében is csak olvassák, ha mindjárt főnnyhangon történik is az. A neve azért lectio. Az evangéliumot éneklük. Kórusban a papok amazt feltett sapkával, ezt földetlen fővel hallgatják. Ünneppélyes szentmisében meg éppen körmenetileg viszik a felolvasás helyére, ahol a kezdetkor mindenki keresztet vet az itt használt hárnias keresztel. Azután a pap tisztelete jeléül megfűstöli a kezdetét és a végén megcsókolja. Amikor az ünneppélyes misében a diakonus olvasni kezdi, két miniser áll melléje égő gyertyákkal, hogy mint valami tükörben annál jobban lássék az, akiről olvassuk, és szavát annál jobban meghalljuk. Ez az Úr.

*

Két szöveget olvasunk, a szentleckét és az evangéliumot. Az egyikről a másikig kíséző s magából a Szentírásból vett gondolat-hullám a Graduálé. Szerkezete nagyon érdekes. Első eszméje még a szentlecke vezetőgondolatát hangsúlyozza, a másik már az evangéliumra készít elő.

*

4. A newcasteli köszöntelepen. „Egy nyári vasárnapon, mondja el egy utazó, a newcasteli köszöntelepen egy számarcsordát láttam, amint a mezőn a nap sugaraiban sütkéreztek. Látszott rajtuk, hogy milyen nagy gyönyörűséget jelent nekik ez a szabad állapot. A közel álló suhancról megtudtam, hogy az állatok egész héten a bányában tartózkodnak, de vasárnap világosságra hozzák őket, különben rövid idő alatt megvakulnának. Valamivel távolabb tőlük üdültek azok a munkások, akik egész héten át kormos levegőt szívnak, szennyes vízben járnak, nyirkos, huzatos tárnákban nélkülözve tengetik életüket. Hetenkint egy napi szabadság alatt a természet üdeségében, a napsugárban lesznek újra emberek. Az az erő, amely sok-sok millió mérföldnyi távolságról jöven, a pázsit zöldjét, a rózsá bitorát és az egész tenyészélet teljességét adja, a munkásokat is új élettel tölti el.”

A mindennapi élet valóságos newcasteli köszöntelep. Ha az ember csak ennek igavonója, ha megállás nélkül görnyed terhei alatt és örökdik gondjai között, ha szünet nélkül a nagyvárosi élet szórakozásai tartják fogva vagy üzleti ügyek lebonyolításába temetkezik, eltorzul, mint a pincébe zárt növény s a lélek magasabb igényei úgy elcsenevészészednek benne, mint ahogy ember-voltában elcsenevészészedik a tolyton napsugár nélkül élő bányász. Az ilyen ember lelke kormos, gyűrött lesz, lelkének látóképessége az örökkévaló értékek iránt elgyengül, sőt teljesen elveszik. Ennek ellensúlyozására is kell a mindennapi életbe napsugár, amit az Egyház úgy közvetít, hogy vásár- és ünnepnap Tűzföldtől Grönlandig

összegyűjti híveit és felolvasatja előttük a napi szakaszokat. Egy év leforgása alatt felolvasásra kerül az egész katolikus hitrendszer összes igazságainak és az erkölcsi élet legfőbb zsinórmértékének szentírási alapja. A bennük foglalt mélységes gondolatok pezsdítő, elevenítő napsugárként hatnak, mint egy távoli és tisztább világ erőképzetének közvetítői, új lelket öntenek a küzdőkbe, ellenszer kerül a hét munkájába, megpróbáltatásaiba és szenvedéseibe. Általuk valósul meg az apostol kívánsága: „Amik megirattak, a mi okulásunkra írtak meg, hogy az írásból meritett vigasztalás és béketűrés által legyen reménységünk a győzelemre.” (Róm. 15, 4.) A földi zarándok e szakaszokon keresztül lát a múltba, világosságuk mellett tekint a jövőbe. Velük mérlegeli kötelességeit és látja erőit és látja fokozásuk forrását.

Ez a munka, melyet Isten segítségével még a *Proprium Sanctorum* szakaszainak hasonló magyarázata szeretne követni, a vasár- és ünnepnapi szakaszokat nyújtja s egyúttal izelítőt ad a piarista hitoktatásból, amelyet a Rendnek Kalazanti Szent József szabályzatából származó gyakorlata és Nagy Szent Gergelynek szavai irányítottak: *Aliis tunc recte praedicamus, si dicta rebus et exemplis ostendimus* (hom. 17. in Lc. 10.). Így elevenedik meg minden szentírási szakasz, hogy a természetfeletti élet igazsagai a való élet példái révén és hasonlataiva! minél biztosabban a hallgatók lelkébe jussanak. E példákban az olvasó is megelevenedve látja a legkiemelkedőbb szentírási gondolatot. Megérzi a nagyvilágban a természetfeletti élet lüktetését. Megérzi a nagy igazságot, hogy ég és föld emúlnak, de az Úr igéi el nem múlnak. S talán külön szolgálatára van azoknak, akik kedvezőtlenebb élet-körülményeik miatt az Írás élő magyarázatát nem hallhatják és így elesnének attól, hogy az írások vigasztalása és béketűrés által reménységük lehessen.

Az első kiadás kell Rómában, az Úrnak 1930. évében, Szentháromság Vasárnapján.

Dr. WALTER JÁNOS
piarista generális-asszisztens.

I. RÉSZ

ÁDVENTI HARANGTÓL A MUSTÁRMAGIG

ÁDVENT

Ádvent első vasárnapja az egyházi év kezdete, az egész ádvent pedig az Úr eljövetelének előkészítése. S mivel Szent Bernát szerint három Úrjövét van: *adventus Dei ad homines, in homines, contra homines*, erre a három eljövételre való előkészítés az ádventi idő tárgya és célja. A multa nézve felidézi azt a kort, amelyben a bűn alatt nyögő népek egyetlen vágya az Úr eljövele volt: *adventus Dei ad homines*. A próféta milliók sóvárgásaként énekelte akkor: *Egek! harmatozzátok le az igazat!* S a bölcs milliók óhajaként mondta: Várjunk, amíg megtanít bennünket Valaki arra, hogy miképen tiszteljük Istent. Az Úr születésével ez a történelmi ádvent véget ért, de azért az ádventi harangnak nem tisztán a rá való emlékeztetés a szerepe. Az Urat most azért várjuk, hogy lelkünkben kegyelmével újraszülessék. Ez az *adventus Dei in homines*. Így készít el bennünket az Egyház arra az időre, amikor majd megszólal az égi harsona és az utolsó ítéletkor beköszönt a harmadik ádvent, az *adventus Dei contra homines*.

A harmas ádvent érzelmeiből van szöve az ádventi hangulat. Ez hullámszik az Egyház imádságaiban, énekeiben és egész liturgiájában. Ennek megfelelően a szentmise színe a bűnbánat violaszíne, éneke az Udvözítő után való sóvárgás: *Harmatozzátok! Jöjj el édes Udvözítőnk!* Az örvendetes Gloria elmarad, akárcsak a nagybőjtben, de az evangélium előtt a pap alleluját mond. Az időszakot a világítélet evangéliuma s a papi szolozsmának a világítéletéről szóló versei vezetik be, de az evangélium és a lecke azzal vigasztalnak, hogy üdvösségünk közelebb vagyon. Tehát remény és félelem, sőt rettegés, vágy és aggodás, öröm és bánat az ádventi idő stílusos érzelmei.

ÁDVENT (ÚRJÖVET) I. VASÁRNAPJÁN

Lecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből. 13. r. 11—14. v. Testvéreim: 11. Már itt az óra, hogy felkeljünk az álmából. Most ugyanis az üdvösség közelebb van hozzánk, mint amikor hívők lettünk. 12. Az éjtszaka előrehaladt, a nappal pedig elközelgett.

Vessük el tehát a sötétség cselekedeteit és öltük magunkra a világság fegyvereit. 13. Mint nappal, járjunk tisztességesen; nem tobzódásban s részegeskedésben, nem bujálkodásban és kicsapongásban, nem civődásban és versengésben, 14. hanem öltsetek magatokra az Úr Jézus Krisztust.

Itt az óra, hogy felkeljünk az álomból!

Az Egyház az ádventbe vezető gondolatot a népek apostolától vette. S éppen azt a részt választotta ki, amely a legnagyobb keresztény bölcs lelkében készített helyet a második ádventnek, a kegyelmeivel betérő Udvözítőnek.

„Gondolataim — mondja a még pogány Ágoston — mind mélyebbre hatoltak. Mikor lelkem titokzatos mélységei és nyomorúsága a maguk egész mivoltában szemem előtt állottak, rettentő vihar támadt lelkemben, amelynek nyomában eleredt könnyeim zavaros áradata. Hogy szabadon kiszakadhasson belőlem minden könny és minden sóhajlás, felugrottam Alypius mellől és olyan messze mentem, hogy jelenléte immár nem lehetett terhemre. Nem tudom, hogyan roskadtam egyik fűgafa alá és eresztettem szabadjára könnyeim árnját. Éreztem, hogy bűneim rabja vagyok és panaszos szóval kiáltottam: Mikor lesz vége ennek az örökös hólnapra hagyatkozásnak? Miért nem *mindjárt* szűnik meg a nyomorúságom? Miért nem ez az óra szakítja meg életem gyalázatosságát?

Egyszercsak gyermekhangot hallok a szomszéd házból. Énekelve ezt ismételtette: Toile, lege! Toile, lege! Vedd, olvasd! Vedd, olvasd!

Arcom pillanat alatt megváltozott és lázasan kutattam emlékezetemben, van-e valami olyan játék, amelyben a gyermekek ehhez hasonló éneket szoktak énekelni, de nem emlékeztem, hogy azt bár-mikor hallottam volna.

Felugrottam. Égi parancsot láttam e jelben arra, hogy nyissam ki a Szentírást és a szembeötölő legelső fejezetét olvassam el. E gondolat hatása alatt visszamentem előbbi helyemre, ahová az apostol könyvéj tettem, mikor onnan felkeltem: felkaptam, kinyitottam s azt olvastam el belőle, amire legelőször esett tekintetem:

Ne tobzódásban és részegeskedésben, ne bujálkodásban és kicsapongásban, ne civődásban és versengésben járjatok, hanem öltsetek magatokra az Úr Jézus Krisztust.

Nem akartam tovább olvasni, nem is volt szükséges. A mondat végén a biztos megnyugvás fénye árasztotta el szívemet. A kétkedésnek utolsó árnyéka is eloszlott belőlem.”

*

Ez a legszebb ádventünneplés. Szent Ágoston követése a legbiztosabb előkészület arra, hogy a felgyülemllett bűnök miatt ne rettegéssel kelljen a végítéletre érkező Udvözítő elé menni.

Az evangéliumi szakasz előzményeiről Mt. 24, 1. és Mk. 13, 1. tájékoztatnak. Jézus a templomból kijöven, visszatekint reá, miközben az egyik tanítvány így szól: „Mester, nézd, milyen hatalmas épület!” Az Úr így felelt: „Nem marad itt kő kövön.” Utána kimegy az Olajfák hegyére, ahol letelepszik tanítványaival együtt és szemben a szép templomot látva megkérdezik, hogy mikor történik a kilátásba helyezett pusztulás. Az Üdvözítő csak a templomról szól, de az apostolok a világvégét is tudakolják. A jeruzsálemi templom u. i. egy volt a zsidósággal s pusztulása a zsidóság pusztulását is jelelte. Mivel továbbá a zsidók felfogása szerint az egész világ csak a zsidók kedvéért van, a templom pusztulása az egész világ rombadőlését is maga után vonja. Az Úr feleletében az apostolok kettős kérdése a vezetőfonál. Mindkét eseményt egy prófétai képben látja és közvetíti.

Szent Lukács 21. r. 25—33. v. Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: 25. Jelek lesznek a napban, holdban és csillagokban, és a földön a népek kétségbeesett rettegése a tenger zúgása és háborgása miatt; 26. és megdermednek az emberek azok félelmétől és várásától, mik a földkerekségre jövendők. Mert az eget erői megindulnak; 27. és meglátják majd az Emberfiát, amint jön a felhőkben nagy hatalommal és dicsóséggel. 28. Midőn pedig ezek elkezdődnek, egyenesedjétek föl és emeljétek föl fejéteket, mert közelget a ti válságtok. 29. És hasonlatosságot monda nekik: Nézzétek a fügefát és a többi fákat. 30. Mikor azok már hajtának, tudjátok, hogy közel van a nyár. 31. Úgy ti is, midőn ezeket történni látjátok, tudjátok meg, hogy közel van az Isten országa. 32. Bizony mondom nektek, el nem múlik e nemzedék, mígnem mindezek meglesznek. 33. Az ég és föld elmúlnak, de az én ígéim el nem múlnak.

Harangszó a veszedelem elő

Mikor hideg; téli este az utak belevesznek a vidék homályába, Északnémetország erdőmenti községeinek tornyaiban felhangzik a tévelygők harangja, hogy az erdők szélén barangoló utasok az erdőbe ne tévedjenek. Skócia nyugati partjain a Taytay ponton van a Bellrock, a harangszikla. Hangja messze hangzik, mikor a nagy ködben és viharban a világítótorony fényét a köd és vihar elnyeli. A Szent Bernáthegy Veen-csúcsán, vagy Oroszország veszedelmesebb vidékein nagy havazás alkalmával éjjel-nappal szól a harang. Az aberborthesti szerzetesek dagály idején harangszóval figyelmeztetik a hajósokat a víz alatt rejtőző sziklákra.

E harangozásokhoz hasonlóan minden szentbeszédnek, lelki gyakorlatnak és ünnepnek és evangéliumnak és a lelkiismeret minden szavának az a célja, hogy utat mutasson, veszedelemtől távol tartson. Az első ádventi harangszó és evangélium pedig különösen alkalmas arra, hogy a bűnök ködében irányt veszített utasokat a veszedelemre eszméltesse. Az üdvösség munkálásában aluszékony

embereket a legkomorabb lehetőségekre való utalással magába-
szállásra és érdemszerző jócselekedetekre serkentse. De főként nap-
jainkban, amikor az egész emberiség süppedékes talajon jár, olyan
ez az ádventi harangszó és evangélium, mint az ossiachi (Karintia)
régii bencés templom szószéke, amelyet öt kép és öt felirat díszít.

Az első képen angyalok tartják Mózes törvénytábláit, alatta
a felírás: *Operemur!* Folytatásaképen a másodikikon egy kéz a homok-
órára mutat, mellette az írás: *dum tempus habemus* (= dolgozzunk,
amíg időnk van. Gal. 6, 10.). A harmadik képen az óra éppen 12-t
mutat és a halál elvágja a zsinórt, amelyen az élet függ. Írása:
Tempus non erit amplius (= nem lesz többé idő). A negyedik
képen egy alvó ifjú felett trombiták harsogják a melléje írt szókat:
Surge, qui dormis (= ébredj, aki alszol! Eph. 5, 14.). Az ötödik kép
az eddigiek nagy komolyságát mutatja be. Mély szakadékból lán-
gok törnek elő s a lángnyelvek közt segítségért kapálódzó kezek
tűnnek fel. Felírása egészen rövid: *Intelligere noluerunt* (= nem
akarták a szót megérteni).

*

Sok templom üvegportáléján az utolsó ítélet jelenete van le-
festve, hogy a hívek bemenetkor először azt pillantsák meg és kijö-
vetkor arrá essék utolsó tekintetük. Hasonló célzattal kezdődik az
ádvent az utolsó ítélet evangéliumával, bár az egyházi évet is az zár-
ta be. Sőt ádvent utolsó napján, a karácsonybőjt szentmiséjében még
egyszer az ítélet harsonája hangzik az Egyház ez imájában: „Add
Uram, hogy nyugodtan láthassuk egyszülött Fiadat mint bírónkat,
akik Őt most örömmel fogadjuk.” Így készít elő bennünket az Egy-
ház arra, hogy a betlehemi jászolban fekvő kisdedre mint Istenre te-
kintsünk, akit e földi tartózkodás idején félre lehet ismerni, hódolat
nélkül el lehet mellette menni, nagy könyvekben káromló cikkeket
lehet ellene írni, sok lelket el lehet tőle tántorítani, de az utolsó
napon mindennek következménye lesz. *Qui venit in humilitate, veniet
in altitudine; qui venit iudicandus, veniet iudicaturus; qui venit
occidi a mortuis, veniet iudicare mortuos.*¹ (Szent Ágoston tract.
28. in Jn. 7.)

ÁDVENT (ÜRJÖVET) II. VASÁRNAPJÁN

A Fórum Romanumnak a mostani Római Szent Franciska-templom
által elfoglalt helyén a Kr. u. 1. század közepén a Nap-istennek
29 m magas szobra állott, amelyben Néró császár arcvonásai voltak
felismerhetők. Feje körül hét, egyenkint hét méter sugár díszlett.
Ez a hatalmas alkotás rómainak és barbárnak egyaránt a rettegett

¹ Aki alázatban jött, majd méltóságban jelenik meg; aki ítéletet
elviselni jött, az majd ítélkezik; aki azért jött, hogy a halandók megöljék,
majd eljön a halandók ítéletére.

császár erejét jelentette, aki kénye-kedve szerint tör és zúz és perzsel és öl és akivel szemben senki meg nem állhat. De egyszer mégis csak meghalt a császár. A szobor meg volt fosztva rettegett jellegétől, sőt későbbben elpusztították. Lerombolásakor Decrianus építész egyes darabjait 24 elefánttal húzatta le a völgybe, ahol ezer-nél több ember vesződött széttördelésével.

Ez a szobor még állt, amikor a rómaiakhoz Szent Pál apostol levelet írt és a rettegett császár félelme helyett a messiási reményekre irányítja figyelmüket és nekik a népek és nemzetek igazi urát mutatja be. A régiek erről a leckéről nevezték a vasárnapot a messiási remények vasárnapjának.

Lecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt levele 15. r. 4—13. v. Atyámfiai! 4. Mind, ami előre megíratott, okulásunkra íratott meg, hogy reményeségünk legyen az Írásokból merített békétülés és vírgasztalás által. 5. A békétülésnek és vigasztalásnak Istene pedig adja nektek, hogy Jézus akarata szerint való egyetértés legyen köztetek. 6. Hogy egy lélekkel, egy szájjal dicsőítsétek Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak Istenét és Atyját. 7. Azért karoljátok fel egymást, mikép Krisztus is magáévá tett benneteket Isten dicsőségére. 8. Azt mondom ugyanis, hogy Krisztus Jézus a zsidóknak szolgája lett, hogy megbizonyítsa Isten igazmondását, megvalósítván az atyáknak tett ígéreteket. 9. A pogányok azonban irgalmasságért dicsőítik az Istent, amint meg van írva: Ezért magasztallak Uram a pogányok közt és zengek dalt nevednek. 10. Azt mondja továbbá: Pogányok, örvendezetek az ő népével együtt. 11. Majd meg: Nemzetek, dicsérjétek mindnyájan az Urat! Magasztaljátok Őt minden nép. 12. Izaiás továbbá azt mondja: Jesszének gyökere lészen és aki felkel, hogy uralkodjék a nemzeteken. 13. A reménységnek Istene töltson el titeket a hitnek teljes örömeivel és békéjével, hogy a remény bőven meglegyen bennetek a Szentlélek erejéből.

A népek és nemzetek Igazi ura

Magasztaljátok Őt minden nép, mondja az Apostol a szoltáros szavaival s ezt ósrégi idők óta minden nép meg is tette. Egy sem volt áldozatok, imádságok nélkül s a legfőbb lénynek olyan ismerete nélkül, amelyet egy szóba foglalva megalkotta szellemi és valósi életének legközvetlenebb megnyilvánulását, az istennevet, amelyben mint egy primitív himnuszban, az istenségnek egy-egy jelentős tulajdonsága van kifejezve. Halld a hébereket, az asszirokat, az arámokat, az arabokat, az etiópokat, egyszerűval az összes keleti népeket, amint legfőbb lényhez imádkozva Őt *melek* (= király) névvel tisztelik meg. Ebből lett Karthagóban, Krétában, Rodoszbán és Hinnom völgyében *moloch*, az ammonitáknál *milkom*. Még előbb az asszirok, a babiloniak, a föníciaiak, karthagóiak, moabiták és filiszteusok nyelvén a legfőbb lény neve *Bal* (= Űr). Igen gyakori istennév az *El* (= Erős), amely a babilóniai ékiratok *llu* formájában sok ezer évvel a mi szentírási könyveink előtt zengett dalt az Űrnek

és hirdette, hogy senki sem olyan erős, hatalmas, mint Ő. Halld aztán a görög, latin, szanszkrit és általában az árja népek sok évezredes történelmében, visszhangzó istennevet, a *Fényes-t*, a *Tündöklő-t*, amely Homérosz és a védák szókinccsével mérhetetlen tömegek imája és a *Deus, Dio, Dieu* alapszava lett.

A kínai istennév: *Ti* (= úr) vagy *Schangti* (= legfelső úr), *Tien* (= ég), *Hangtien Schangti* (= a legfelső ég legfőbb ura). A polinéziaiak istene *Tangalao* (= mindenek adója), a madagaszkáriaké *Adriamanutra* (= az ég királya), a hottentottáké *Jouma Tikkvoa* (= Istenek Istene), a kaffereké *Unkulunkulu* (= legnagyobb), a zanzibári négereké *Mulungulu* (= az ég és föld teremője), az eszkimóké *Pirk-soma* (= aki ott fönt). Az indiánok istene (= a Nagy Szellem), az afrikai négereké *Ég* vagy *Ó* vagy *Ó* ott fönt. A Karolina- és Marschall-szigetek legfőbb istene *Aliulep* v. *Eliulep* (= nagy szellem v. hatalmas szél), mert a földet egy fúvásra létesítette és le is rombolhatja.

*

Nemzetek, dicsérjétek az Urat! A profétának ez a parancsa is sokféleképpen megvalósult, de leginkább megvalósult a romlatlan bölcsesség megnyilvánulásában, a közmondásokban, amelyeket századok hite és tapasztalata öntött formába és tett a nemzetek egy szívvel, egy lélekkel és egy szájjal való Isten-imádásának tanúságos formáivá. S ha Boileau méltán mondja, hogy a nép közt kétórai megfigyeléssel több retorikát és poétikát tanult, mint egyetemi előadásokon, a néplélek e szent szikrái révén Isten hatalmáról, igazságosságáról, szeretetéről, gondviseléséről, irgalmáról is biztosabb fogalmat lehet szerezni, mint tudós emberek traktátusaiból.

Ha Isten akarja, a kapanyél is elsül, mondja a magyar. Ha Isten az őrző, a pókháló is kővár. Ha Isten akarja, sáson is hajóhatsz, mondja a görög. Ha Isten segít, az ólom is tutajjává lesz, mondja a román. Földi hatalmasságok előtt hétrét görbedő emberek megfontolhatnák, amit az olasz szállóige mond: Annak van jó ura, aki Istennek szolgál, vagy: Nincs különb fűszer a sónál, nincs különb úr az Istennél. Isten a legrégibb gazda, mondja a tót.

S a gazdagok, akik mindig többre vágyódnak és attól félnék, hogy az alamizna elkoptatja vagyonukat, megíntolhatják a józan német példaszót: Almosengeben armet nicht, mert alamizsnás embernek Isten a kincstárnoka.

Isten a legfőbb tényező: Kakaskukorékolás nélkül is meghozza a hajnalt. Munkába vett vászonhoz Isten ad fonalat. Kétségbeesett bárkának Isten nyit kikötőt, mondja az olasz. Der Mensch dichtet, Gott schlichtet, mondja a német. A kalendáriumot emberek készítik, esőt Isten ad, mondja ugyancsak a német. A katona lő, de a golyót Isten irányítja. Betegnek Isten igazítja meg ágyaszalmáját, mondja a magyar. Ki beszélhet ennél szebb szavakkal a reménység Istenéről, aki betölthet bennünket örömmel és bizalommal.

Éppen ilyen sokszor szerepel Isten igazságos volta. Isten nem karjával, ujjával sujt, mégis elér, mondja az angol. Isten malmait lassan; de biztosan örölnék, Isten nem ver bottal, mondja majdnem minden nép. Aki Istennel kikezd, azzal Isten végez, mondja a szláv.

Isten nem hetenkint fizet, mondják a maltaiak. God does not pay on Saturday, mondják az angolok. Nem szombaton fizet. Gott hat einen leisen Gang, er tritt aber fest auf, mondja a német. (Isten járása halk, de fellépése erős.) Isten lassan jön, de megérkezik. Akit Isten megver, azt nem hajdu veri meg, mondja a magyar. Aki Istenre követ dob, arra az visszaesik, mondja az olasz. Aki ég felé köp, saját arcára köp, mondják a maltaiak. Isten hosszú időre ad kölcsönt, de el nem felejtí, mondja a szláv. De egyúttal irgalmas is: haragját mértékkel méri, de irgalma határát nem nézi, mondja a magyar. Isten egyik kezével ver, a másikkal áld (szláv). Istennek két létrája van: egyikkel felmegy, másikkal lejön (román). Ha Isten ablakot csuk, kaput tár (olasz). Ha Isten megáztat, meg is szárít (szláv).

S hány közmondás beszél még szebben a reménység Istenéről olyan változatossággal, amelyet semmiféle természeti szerencsétlenség sem tud a nép gondolkozásában elhomályosítani. A magyar szállóigét: Ha Isten nyulat teremtett, majd juttat neki bokrot is, a német így mondja: Gibt Gott Kinder, gibt er auch Rinder, ha Isten ad gyermeket, táplálékról is gondoskodik. Mikor Isten ásót teremtett, nyeléről is gondoskodott, mondja az olasz. Minél több gyermek, legyen annál több Miatyánk és annál több lesz a kenyér, mondja a tót.

Csak a munka el ne maradjon! Imádkozva, de a kapát kézben tartva kell az embernek reménykednie, mondja a spanyol. Gott gibt dir Wein, er schenkt aber ihn nicht ein. Gott gibt den Vögeln Futter, aber sie müssen danach fliegen,¹ mondja a német. Isten ad, de zsákosba nem teszi, mondja a román. Isten a búzát polyvába takarta, mondja a magyar.

Super flumen Jordaniis

Hamburgba egy szerény külsejű ismeretlen utas érkezett. Vasárnap bement az istentiszteletre és a kóruson a kántor mellett húzta meg magát. Arra is megkérte őt, hogy engedje át neki az orgonát. Amint kezét a játékasztalra tette, az egész templomban szokatlan harmónia áradt szét, amit senki sem élvezett úgy, mint a szentélyben lévő aggastyán. Itt van az én utódom, gondolta magában, most már nyugodtan távozhatom az élők közül. „Gyermekeim, szólj aztán a mellette lévő fiúhoz, menj fel a kórusra és mondd meg

¹ Isten ad bort, de ki nem szolgál. Isten ad a madárnak eleséget, de repülnie kell érte.

az orgonistának, hogy az agg Reinke üdvözli őt és kéri a nevét." Mielőtt a fiú visszatért volna, a *Super flumina Babylonis* hangzott, minek hallatára az öreg túlradó örömmel mondotta: „Ó, ez Bach!” († 1750) Hányszor kívántam hallani s most hozzám jött. Eddig azt hittem, hogy a zene veszít velem s most van itt igazán, aki azt felvirágoztatja.”

Andrea Verocchio mester élete vége felé közeledett († 1470). Maga elé szólítja a műtermében dolgozó vézna, halvány, egyetlen tanítványát. „Érzem, hogy meghalok, mondja neki, készítsd el helyettem a Szent János-templom számára megkezdett oltárképet. Könynyebben halok meg, ha te ezt megígéred nekem.” A tanítvány először vonakodott, mondván, hogy ő erre a munkára méltatlan s egy esetvonással elronthatná a megkezdett remeket. De azért hozzálátott a munkához és lázasan dolgozott, hogy a mester minél többet láthasson még belőle és 3 hét múlva halálos ágyához vitte a kész képet. Andrea Verocchio hosszú, forró pillantást vetett rá, azután visszahanyatlott párnáira. „Verocchio csillaga” mondotta alig érthető hangon — letűnhet a művészet egeről, mert már pirkad a ragyogó nap.” Ezzel boldogan meghalt s munkáját folytatta Leonardo da Vinci.

Szeretek egymással összevetve látni eseményeket, személyeket és feladatokat, hogy egyik a másikat világosabbá tegye a nélkül, hogy az alacsonyabbrendű a magasabbrendűt elhomályosítsa. Reinke (Verocchio) se homályosítsa el Ker. Szent Jánost, még kevésbé Bach (Leonardo da Vinci) az Úr Jézust. Említésük csak egy villanás legyen, amelyben jól látszik az, hogy a beszédnél többet ér a tett, s főként az a tény, melyért Szent János oly szép dicséretet kapott az Úrtól. Ez az állhatatosság a törvény megtartásában s hűség a törvényhozóhoz. Ezért mondotta az Úr: *Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista*. Itt meg a *Super flumen Jordanis* szép dicséretét halljuk.

Evangelium Szent Máté 11. r. 2—10. v. Az időben: 2. Mikor meghallotta János a fogságban Krisztus cselekedeteit, elküldvén kétőt tanítványai közül, 3. mondá neki: Te vagy-e az eljövendő vagy mást várjunk? 4. És felelvén Jézus, mondá nekik: Elmenvén, jelentétek meg Jánosnak, amiket hallottatok és láttatok; 5. a vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a süketek hallanak, a halottak feltámadnak, a szegényeknek az evangelium hirdettetik; 6. és boldog, aki énbennem meg nem botránkozik. 7. Azok elmenetele után pedig kezdé Jézus szólani a seregnek Jánosról: Mit mentetek ki a pusztába látni? szélétől hányatott nádat-e? 8. Vagy mit mentetek ki látni? puhába öltözött embert-e? Ime, akik puhába öltöznek, a királyok házaiban vannak. 9. Tehát mit mentetek ki látni? prófétát-e? Sőt mondom nektek, prófétánál is nagyobbat. 10. Mert ez az, kiről írva vagyon: Ime, én elküldöm angyalomat szined előtt, ki elkészíti előtted utadat.

A Szentírásban 3 nagy dicséretet olvasunk. *Laus mulieris fortis* (Péld. 31, 10.) az erényes asszonyt dicsóítja, aki egyszerűsége miatt az otthon szemefénye; aki rejtve van, senki sem ismeri, de kint járó gyermekei és a férj felléptükkel, rendességükkel éppen úgy óráá engednék következtetni, mint ahogy a pontos órán a mutató a hibátlan rúg munkájának az eredménye. *Laus patrum* (Ecclus 44, 1—27.), az atyáknak szól, akik „nagyhatalmú emberek lévén, parancsoltak és az okosság erejével szentséges ígéket mondtak népnek”.

A mai evangélium a *Laus Viri Fortis*, az állhatatos férfiú dicsérete. Legelsősorban azé, aki Istennek legnehezebb törvényét a fejedelemmel szemben élete kockázatásával megvédte. S azután azoké, akik nyomában akár életük feláldozásával, akár utolsó lehelletig tartó hűséggel juttatják érvényre Isten törvényét. Ezek az isteni opera ünneplő szereplői, régiek és újak, férfiak és nők, gyermekek és felnőttek, akik az erkölcsiség, a haza, a közjó és az emberiség bármely java védelmében az utolsó lehelletig helyükön maradnak. Szól Mucius Scaevoláról, aki az ellenséges etruszok királya, Porsenna előtt kezét az égő áldozati oltár tüze fölé tartotta e szavakkal: „Lásd, milyen semmitérő a test azoknak, akik dicsőségre vágyanak. Utánam hosszú sora következik azoknak, akik hasonló dicsőségért fáradoznak.” S e hőstettével akarta a királyt visszavonulásra bírni és hazáját megmenteni.

A pompéji katonáról, akit 79-ben a Vezúv lávája élve temetett el őtt, ahol az utolsó pillanatig őrt állott. A római ifjúról, aki egy istentisztelet alkalmával mint fáklyás karját égette meg, mert nem akarta megzavarni az istentiszteletet. Mac Mahonról, a későbbi francia köztársasági elnökről, a krími háború tábornokjáról, aki a legnehezebb pillanatban azt felelte a miatta aggódóknak: *J'y suis, et j'y reste*, itt vagyok és itt maradok, Guli kapitányról, a *Principessa Mafalda* süllyedő olasz hajó (1929. okt.) hős parancsnokjáról. „Az utolsó pillanatok borzalma minden képzeletet felülmúlt. Mindenki életéért harcolt. Mikor egy-egy nőt vagy gyermeket a mentőcsónakba engedtek, a férfiak utánuk ugrottak, a menekülőket veszélyeztetve. A legénységnek csak óriási erőfeszítéssel sikerült a fuldoklókat a vízből kimenteni. Csak egy férfiú, Guli kapitány volt nyugodt, mert teljesen leszámolt önmagával. Az utasok elbeszélése szerint az utolsó percig ott állt a parancsnoki hidon. Minden ember menekült s ő a süllyedő hajóval együtt merült alá a hullámokba.”

S szól a dicséret a mindennapi élet annyi hősről, akik a nyilvánosság izgalma nélkül észrevétlenül felörlődnek s életük kockázatásával a jobb diadalért küzdenek. Mindenkiről, aki a legnagyobb megrontóval, a pénzzel szemben meg tudja őrizni függetlenségét; a hazafiról, aki kötelességből védelmez egy veszendő ügyet, amely sem eredménnyel, sem dicsőséggel nem kecsegtet; a kutatóról vagy

felfedezőről, aki ismételt kudarc után sem mond le a további munkáról. Ezek nem nádszálak, vagy puhába öltözött emberek, hanem a mindennapi élet pusztájának sok szemlélőt és még több követőt érdemlő prófétái.

*

„Fekete Béla soffört azért telefonálták ki a budai hegyek közé, — mondja egy ujsághír a mindennapi élet nem utolsó hősről — hogy egy társaságot vigyen a városba, voltaképen pedig egy haramiabanda tervbevett rablógyilkosságához akart autót szerezni. Mikor a sötét kanyarodónál hirtelen megállították, szándékukról felvilágosították és egyenlő részesedést helyeztek kilátásba, ő az ajánlatot visszautasította. Ezért száját ronggyal betömve, kitették az autóból. Induláskor azonban kiszült, hogy észrevétlenül olyan hibát ejtett az autón, amelyet kijavítani nem tudtak és ezért revolverrel a hiba helyrehozatalára, majd arra kényszerítették, hogy betömött szájjal hajtson. Meg is tette; megmagyarázhatatlan elszántsággal játszotta veszedelmes szerepét a nekiszegzett revolver előtt egész addig a pillanatig, amikor a városban a járdára felhajtva a rendőr figyelmét felhívta a veszedelmes társaságra és sok embert megmentett a nagy veszedelemtől.”

Nekünk pedig alkalmat adott annak meglátására, hogy milyen értéket képviselnek a Ker. Szent János erejének csak kis részével rendelkező férfiak, akik szembe tudnak szállni a fizikai és erkölcsi kényszerrel, amelyeket pedig főképen napjaink puhába öltözöttei annyiszor használnak fel takaróul a bűnre és a körülményekkel való megalkuvásra.

ADVENT (ÚRJÖVET) III. VASÁRNAPJÁN

A szentmise első szava után Gaudete-vasárnap, amelyen az adventi időszak eddigi bűnbánati jellegét az öröm váltja fel. A szentleckében Szent Pál az örömről ad oktatást. Az evangélium pedig bemutatja azt a páratlan jelenetet, mikor a hatalmukra féltékeny farizeusok az első hirt veszik a Messiásról. A hívők öröme és a farizeusok nyugtalansága adja a mai vasárnap hangulatát.

Lecke Szent Pál apostol a filippiekhez írt levele 4. r. 4—7. v. Testvéreim! 4. Örüljétek az Úrban mindig, újra mondom, örüljétek. 5. Ismerje meg mindenki szelídségteket: az Úr közel vagyon. 6. Ne legyetek semmiben sem aggodalmaskodók, hanem mindenben terjesszétek kéréseiteket az Isten elé imádságban és könyörgésben hálaadással. 7. S az Istennek ez a békéje, amely meghalad minden értelmet, megőrzi szíveteket és elméteket Krisztus Jézusban.

Örüljétek; újra mondom, örüljétek

Egy beteg búskomoran lépett be az ideg orvos rendelőjébe. Alapos vizsgálat után közte és az orvos között a következő párbeszéd folyt le:

— Szervi baja nincs — szolt az orvos — s így az indiszpozíció csak lelkiállapotának nyomottságából származik. Kegyednek többet kellene a szabad természetben tartózkodnia.

— Kérem, — válaszolt a beteg — én a városon kívül a legszébb helyen lakom, ahol kora tavasztól késő ősziig keleti pompában virágzik a természet.

— Akkor mást próbáljon meg; vegyen többször szabadságot! — folytatta az orvos.

— Uram, én minden nyáron három hónapon át teljes tétlenségben vagyok a hegyek közt, télen pedig hónaponként legalább egy hetet a Riviérán töltök — volt a beteg felelete.

— Azután nagyon jól tenné, ha kellemes társaságokba járna s többször meghallgatna egy-egy humoristát — tette hozzá az orvos.

— Kérem, én Cardól vagyok — fejezte be a párbeszédet a beteg, aki hazájában naponta ezer embert nevettetett meg s pihenőjében az orvos segítségét kereste fel, mert életét nehéznek, örömtelennek érezte. Az orvos erre szólni is alig tudott, nemhogy valami orvosságra gondolhatott volna.

Ma, mikor sok ember járja hasonló bajjal az idegorvosokat s látogatja orvosi rendelésre a mozikat, mulatókat és színházakat s az Apostol szavait hangoztatva az Egyház az örömet ajánlja figyelmünkbe, nem a Riviérán vagy humorista-előadásokon szerezhető öröme gondol, hanem azt a forrását ajánlja, amelyben el nem múló öröm csörgedezik. „Örüljete az Urban; újra mondom, örüljete!” Vagyis örvendezte az Úr szándéka, mértéke és főként törvényei szerint. Sok embernek azért örömtelen az élete, mert az örömet bűnben keresi. Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené — mondotta az Udvözítő, amiből sok ember ilyen életelvet készít magának: Adjátok meg Istennek, ami az Istené és az ördögnek, ami az ördögé. Isten oltárára is tesz ugyan egy-egy tömjéngerezdet, de csak azért, hogy az ördögére esetleg egész marokra való dobhasson. Istennek és az ördögnek együtt akar szolgálni, pedig ha az Istennek és mammonnak való szolgálat nem egy, az előbbi még lehetetlenebb. Azonkívül, aki csak félig akar Istené lenni, az előbb-utóbb egészen az ördögé és a szenvedésé lesz.

Wer Gott nur halb will sich ergeben,
Der führt ein hartes Jamarleben.¹

Nevetni, örvendezni meg éppen nem lehet a kettővel egyszerre. Aki az ördöggel nevet, Krisztussal nem örvendezhet, ami által elveszti a sokkal nemesebb örömekre való jogot. Qui iocari voluerit cum diabolo, non poterit gaudere cum Christo² — mondotta Krizol. Szent Péter. Az Úr Jézustól öröme nincs, az ördöggel való mulato-

¹ Aki csak félig akar Istené lenni, az kemény jaj-életet él.

² Aki az ördöggel akar játszani, az nem örvendhet Krisztussal.

zásnak minden esetben keserűség a vége. A vele mulatozók közül vannak azok az embertípusok, akiknek szemük mosolyog, ajkuk dalol s a szívük vérzik. „A hangos örömet a néma keserűségtől az egész világon csak egy vékony deszka választja el.” (Ruskin.)

*

Evangélium Szent János 1. r. 19—28. v. Az időben 19. a zsidók papokat és levitákat küldöttek Jeruzsálemből Jánoshoz, hogy megkérdezzék őt. Ki vagy te? 20. És megvallá és nem tagadá, hogy én nem vagyok a Krisztus. 21. És kérdezik Őt? Hogy van tehát a dolog? Illés vagy-e te? És mondá: Nem vagyok. A próféta vagy-e te? És felelé: Nem. 22. Mondák azért neki: Ki vagy hát, hogy feleletet vigyünk azoknak, kik minket küldöttek? mit mondasz magad felől? 23. Mondá: Én vagyok a pusztában kiáltónak szava: Egyenesítétek az Úr útját, amint Izaiás próféta mondotta. 24. A küldöttek pedig a farizeusok közül voltak. 25. És kérték őt, mondván neki: Miért keresztelsz tehát, ha te nem vagy a Krisztus, sem Illés, sem a próféta. 26. Felelé nekik János, mondván: Én vízzel keresztellek: de köztetek áll az, kit ti nem ismertek. 27. Ő az, aki utánam jövendő, ki megelőzött engem, kinek nem vagyok méltó sarusziját megoldani. 28. Ezek Betániában történtek, a Jordánon túl, ahol János keresztel vala.

Te ki vagy?

Ma minden művelt embernek van névjegye, hogy vele kilétét az érdeklődőnek tudomására hozza. De biztosabb volna az emberekkel való tárgyalás és együttélés, valamint a bánásmód, ha olyan névjegyek volnának forgalomban, amelyekről sokkal fontosabb tájékoztatást lehetne leolvasni, t. i. azt, hogy mennyit ér az illető a legéletbevágóbb kérdésekben, mennyire felel meg a legfontosabb állás kötelességeinek.

Homó Dei. A messze Kelet egy erdőrengetegében vezekelve élt Macedonius remete. Egy napon lódobogást hall s mire azon kezd gondolkozni, hogy ki járhat erre, ahol ember nemigen fordul meg, már előtte van a fényes ruhájú katona.

— Ki vagy te és miért tartózkodol a rengeteg erdő közepén? — kérdi a katona a remetét.

— Szívesen felelek, — volt a kérdezett válasza — előbb azonban szeretném hallani, hogy te ki vagy és szeretném tudni jöveteled okát?

— Én a természet gyermeke vagyok. Élvezek. Bolyongok. Kereselem a vadat, hogy lelőjem. Ez az én boldogságom — mondotta a katona.

— Én pedig az Isten embere vagyok. Kereselem az Istent és kutatásomban semmi el nem térít az útból. A kutatást abba nem hagyom, amíg Őt meg nem találom — mutatkozott be a remete.

A mai evangélium feltett kérdése elsősorban abból a szem-

pontból sürgeti mindenki részéről a felelőtet, hogy a természet gyermeke-e, aki az anyagon nem tud felemelkedni, vagy Isten embere-e, aki felismeri önmagában az anyagnál mérhetetlenül többet érő lelket, annak igényeiről tudomást szerez és Istent ismerni kívánja, neki szolgálni és így üdvözülni akar. A vasárnapot nemcsak élvezésre és bolyongásra és vadászatra, de Isten törvényeinek megismerésére is használja. Földet és vagyont és feleséget és cselédséget és gyermekeket nemcsak élvezeti cikkeknek tekint, hanem mind-egyikben Isten ajándékát látja, amelyről számat kell adnia.

Homo Christi. A homéroszi költeményekben egy-egy új szereplő arra a kérdésre, hogy ki ő, rendszeren ezt feleli: Dicsek szembem velem, hogy X. Y. fia vagyok. A keresztény mindig dicsekedve vallja, hogy az Úr Jézus fia: *Homo Christi sum*. Dicsekedve emlegetse, hogy az emberek közt különleges helyzete van; de annak megfelelő legfőbb kötelességét, a bátor hitvallást is ismerje.

Szent Oresztesz, Dioklecián császár nagyrebcsült tisztje, kebelén mindig keresztet hordozott, hogy szívéhez szoríthassa azt, aki érte a feszületen függött. Amikor egy dárda-versenyben a kereszt kivillant ruhája alól, a vezér, Lizias meglátta. Rögtön kihallgatásra szólította őt és tudakolta tőle, hogy miért hord keresztet. Oresztesz, mint igen bátor katona, Istenen kívül senkitől sem félt s azért nyíltan megmagyarázta vezérének, hogy: „Én keresztény vagyok, a Megfeszítettnek szolgálok, azért hordom ezt a jelvényt.” A pogánynak azonban nem volt érzéke a bátor hitvallás iránt és azért nem tudta megbecsülni a váratlan nyíltsággal beszélő katonát, hanem őt tüzes rostélyra fektette. Oresztesz e szavakkal halt meg: Uram, Jézus Krisztus, a te kezeidbe ajánlom lelkemet.

Szent Júlia, karthágói főnemes szülők leánya, a vandal pusztítás idejében Szíriába, később Korzikába került rabszolganőnek. A Megfeszített iránt való szeretetből minden szenvedést eltűrt. Mikor azonban arra akarták kényszeríteni, hogy hamis isteneknek áldozzék, így felelt: „Én mint keresztény, csak az igaz Istennek mutathatok be áldozatot.” A sziget ura szabadságot ígért neki, ha engedelmeskedik és áldoz. „Én meg vagyok elégedve szolgálai állapotommal — felelte a Szent — és nem keresek semmi földi boldogságot.” Erre kegyetlenül megostorozták, majd keresztrefeszítették, de Szent Júlia örült, hogy Krisztushoz hasonlóan a keresztben fejezhette be életét.

Homo Ecclesiae, más szóval: *Catholicus sum*, a feltett kérdésre adott végső felelet. Pacianus püspök, mikor megkérdezték, hogy mi ő, így felelt: Christianus mihi nomen, catholicus cognomen. A keresztény csak első nevem, teljes nevem keresztény katolikus. Te is katolikus vagy. Háromszáz millió hívő társaságában tagja vagy az egész világon elterjedt és folyton jobban terjedő Egyháznak. Tagja vagy egy olyan társaságnak, ahol az egyszerű hívők milliói közt Volta, Pasteur, Descartes, Cauchy, Cuvier szabású tudósok haj-

tanak térdet és mondják el a hitvallást. Katolikus vagy, de te tudod megmondani, hogy állásod kötelességeit teljesíted-e s nem vagy-e csak névleg katolikus.

Egy tábornok csapatában szemlét tartva, valamelyik katonáról azt a jelentést kapta, hogy az ellenséggel szemben nagyon gyáván viselkedett. Az illetőt kiszólitotta a sorból és így szólt hozzá nagyon határozott hangon:

— Hogy hívnak tégedet?

— Tábornok úr, az én nevem Alexander — felelte remegve a kérdezett.

— Nem tudod te azt, — mondta a tábornok — hogy e név a legjobb katonának, a legbátrabb hódítónak, a legkiválóbb harcosnak a neve? S te ezt a nevet mered viselni!? Vagy elhagyod ezt a nevet vagy megváltoztatod viseletedet!

Hányan viselik ma a keresztény katolikus nevet, akik csak tiszteletbeli katolikusok, vagyis hordják a nevet a nélkül, hogy az álláshoz kapott kötelességeket vállalnák. Az ilyenek sokszor hallhatnák a rendreutasítást:

Vagy elhagyod a szent nevet, vagy megváltoztatod viselkedésedet!

Az első azonban nem lehetséges. Juliánusz aposztatáról mondják, hogy naponkint bikavérben fürdött, hogy a keresztény jellegtől megszabaduljon s nem sikerült neki. Aki egyszer keresztény, és még hozzá katolikus, annak számára csak az a lehetőség van hátra, hogy életmódja és viselkedése megfeleljen a keresztységben kapott hármas jellegnek.

ADVENT (ÚRJÖVET) IV. VASÁRNAPJÁN

A szentmise kezdőszava után Rorate-vasárnap. Régente Canite tuba volt a neve a papi zsolozsma egyik responsoriuma után, amely elnevezés jobban megfelel az utolsó ítéletre figyelmeztető szentleckenének. Az evangélium ismét Szent Jánosról, a puszta nagy prófétajáról és a Messiás előkészítőjéről beszél.

Lecke Szent Pál apostol a korintusiakhoz írt I. lev. 1. r. 1—5. v. Testvéreim! 1. Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak sáfárait. 2. Itt már megkívántatik a sáfároktól, hogy kiki hűségese nek találtassék. 3. Nekem azonban legkisebb gondom, hogy ti mondjatok felőlem ítéletet vagy emberi nap, sőt magam sem ítélem meg magamat. 4. Semmiben sem érzem ugyan magamat bűnösnek, de azért még nem vagyok igazolva; aki pedig megítél engem, az Úr az. 5. Tehát ne mondjatok ítéletet idő előtt, míg el nem jő az Úr, ki a sötétség titkait is megvilágítja és a szívek szándékait is nyilvánosságra hozza és akkor dicsérete leszen kinek-kinek az Istentől.

Mindenki látott már olyan szindarabot, amelyben király áll a cselekmény középpontjában. A nézőket meglepi méltóságos viselkedése, pompás ruhája. Kezében a kormánypálca, fején a korona, vállait biborpalást fedi. Örök nyitnak előtte utat, mögötte pazar ruházatú szolgák járnak. Mindenki meghajolva beszél vele. Fenyegetése rettent. Ha büntet, mindenki dicsérei erejét. Ha jutalmaz, hálláknak jóságáért. A szemlélőt elkápráztatja a szép élet, de a következő pillanatban a függöny legördül s mindennek vége. Többé senki sem engedelmeskedik vagy szolgál neki. A szép ruhát leteszi és gyalog, fáradtan, gondoktól terhelten hazaballag.

Az élet színpadán hány embernek van ilyen szomorú szerep! Gyémántgyűrű van az ujján, aranyfüggő a fülében. Szolgák állanak mellette és a parancsot szinte lesik ajkáról. Sok ember sorsa van kezébe letéve. De mikor a függöny legördül, egyszerre megváltozik minden. Az életkeretek leomlanak. Az őt érő igazságtalan kritikának vége, de a meg nem érdemelt dicséret, az önigazolások és a félreértésből táplálkozó jóhírnév is úgy eltűnik hirtelenében, mint napkeltekor a márciusi hó. Az Úr ítélete a halál után szétzúz minden hamis beállítást, megsemmisít minden álokat, foszlányba hasogat minden látszatot, kibogoz minden ravasz csomót. Minden földi, jelentéktelen ítélet után következik az egyetlen igaz ítélet, amikor az Úr megvilágosítja a sötétség titkait.

*

Nekem legkisebb gondom, hogy ti mondjátok felőlem ítéletet, mert az emberi ítéletnél semmi sem bizonytalanabb. Emberi ítélet sokszor állítja a rosszat jónak, és viszont; főként, ha önmaga is érdekelve van az ítéletben.

Tíz kínai dolgozott a mezőn, amikor hirtelen nagy zivatar keletkezett és előle egy félig-rom templomba kellett menekülniök.

A zivatar egyre hevesebben dühöngött. Villámok cikáztak, mennydörgés rázta meg a levegőt s a kínaiak már attól féltek, hogy az omladozó falak rájuk zuhannak.

— Valaki van közöttünk, — mondta végre Fucsi — akinek a bűnei miatt dühöng felettünk ez a vihar!

— Magam is azt gondoltam, — felelte Vu-fei-fu — csak azt nem tudom, hogy melyikünk lehet az?

— Tegyük próbát — indítványozta Van-csang-li. — Akasszuk ki mindnyájan szalmakalapjainkat a templom előtti fára. Amelyikünkét elviszi a szél, az a bűnös!

Si-king és Csü-li meg a többi öt helyeslően bólintottak és egymásután felakasztották kalapjaikat. Egy pillanat múlva a szél el is vitte Csao-Yang kalapját! . . .

No, a többi kilencnek se kellett több! Megfogták Csao-Yangot és kitaszították a viharba.

Alig tett Csao-Yang egypár lépést kifelé, a villám nagy csattanással becsapott a templomba és izzé-porrá égette a tetőt, a falakat és a kilenc bennszorult kínait. Tehát a vakmerő emberi ítélettel kitaszított Csao-Yang volt köztük az egyetlen derék ember, akinek a kedvéért a villám addig a kilenc bűnöst is megkímélte.

*

Kölni Brúnóról, a kat. Egyház mindenkori díszéről, akinek neve és dicsérete a maga idejében is már „magnum ecclesiae decus” volt, keveset tudunk. Kölnben született 1035 táján, Franciaországban nevelkedett, Reimsben tanult. Párizsban jelen volt Diocres Rajmund tanár temetésén s az ott tapasztalt rettenetes esemény megváltoztatta egész életét. Mikor temették a professzort, aki szentéletű ember hírében állott, és a szertartásban ezt olvasták:

Responde mihi, quantas habeo iniquitates et peccata (mond meg nekem, mennyi az én gonoszságom és bűnöm), a holt felülve így szólt: Justo Dei iudicio accusatus sum (Istennek igazságos ítélete vádolt engem). A borzalom lecsillapultával még egyszer hozzáfogtak a szertartáshoz. Feltették ugyanazt a kérdést, amelyre feleletképpen a halott újból felülve ezt dörögte: Justo Dei iudicio iudicatus sum (Istennek igazságos ítélete marasztalt el engem). Még nagyobb volt a megdöbbenés s csak hosszabb szünet után folytathatták az abbahagyott szertartást. A kérdés harmadszori olvasása után azonban a viaszárga hullá még egyszer elmondta a befejező szót: Justo Dei iudicio condemnatus sum (Isten igazságos végzése sujt engem).

S ezt az ítéletet tulajdonképpen mindenki maga mondja ki önmagáról, amint azt a lübecki székesegyház falán ez a fölírat mondja:

*Mester-nek hívtok s nem hallgattok reám.
Világosság-nak hívtok s nem láttok engem.
Úr-nak hívtok s nem szerintem jártok.
Élet-nek hívtok s nem kívántok engem.
Bölcsesség-nek hívtok s nem áhítoztok rám.
Szép-nek hívtok s nem szemléltok engem.
Gazdag-nak hívtok s kérelemmel nem fordultok hozzám.
Örökkévaló-nak hívtok s nem kerestek engem.
Mindenható-nak hívtok s nem tiszteltok engem.
Igazságos-nak hívtok s nem féltok tőlem.
Ha mindezek után elítéltok magatokat, ne engem okoljatok.*

Evangélium Szent Lukács 3. r. 1—6. v. 1. Tiberius császár uralkodásának tizenötödik esztendejében, mikor Poncius Pilátus helytartója vala Judeának és Heródes negyedes fejedelme Galileának, Fülöp, az ő testvére pedig negyedes fejedelme Itureának és Trachonitis tartománynak és Lizániás negyedes fejedelme Abilinának, 2. Annás és Kaifás főpapok alatt, lón az Úr igéje Jánoshoz, Zakariás fiához, a pusztában. 3. És elméne a Jordán egész környékére, hirdetvén a bűnbánat kereszttségét a bűnök bocsánatára, 4. amint írva vagyon Izaiás próféta beszédeinek könyvében: A pusztában kiáltónak szava: Készítsétek az Úr útját, egyenesítsétek az Ő ösvényeit.

Minden völgy betöltetik, minden hegy és halom megalacsonyítottatik és a görbék egyenesekké lesznek és a göröngyösek síma utakká; 6. és meglátja minden test az Isten üdvösségét.

Az Úr útja

Valamikor, nagyon régen a széles Campagna terein egy eltévedt vándor tartott az örök város felé. Még aznap el akarta érní, de est borult a tájékra és az utas eltévedt. Nem tudta, jobbra, balra menjen-e. Körülötte közel s távol minden sötét volt. Irányító csillag nem tündökölt az égen. Csak az itt-ott felvetődött lidércfény mondotta csalogatva: Jöjj felém!

Az utas tudta, hogy a csalóka fény mocsarat jelez s ha utána indul, többé nem szabadul az ingoványból, azért nem ment utána. Amint így gondolkozik, harangot hall. Mint mennyei zene éri füleit a kedves hang: új erő száll tagjaiba, utána indul. Rövid idő múlva ott térdel Róma legszebb templomának, a Santa Maria Maggiore-nak főoltárképe, a Bold. Szűz és a jászolban fekvő kised Jézus előtt. Hálát adott megmeneküléséért és alapítványt is tett, hogy minden este 6 órakor megszólaljanak a Santa Maria Maggiore harangjai és hívogassák az utasokat az igaz ösvényre, mely a Bold. Szűzhez és a kised Jézushoz vezet.

Abban az időben, amikor a próféta az Úr parancsát vette, hogy útja készüljön és egyenesítettessék, az egész emberiség ilyen eltévedt utashoz volt hasonló. Akkor még a legkiválóbbak sem tudták, hogy merre kell tartani, mit szabad és kell tenni. „Várjuk meg, amíg valaki eljön, — mondja egy Plátó — mert a nélkül még azt sem tudjuk, hogy imádságunk nem átok-e.” Sokat bolyongott így az emberiség, míg végre eltalált Betlehembe, a Boldogságos Szűzhez és a kised Jézushoz.

Igy tehát az egész emberiségre nézve az Úr útja készen van. Sőt az Úr Jézus azt mondta, hogy Ő az Út, amelyen mindenkinek járnia kell. Izaiás próféta könyvének 35. fejezetében beszél erről az útról, amelyet ő szentnek nevez. Azonban azt is mondja, hogy sokan nem azon járnak, mert nem ismerik, tőle messze tévedeznek. Eltévedt utas az a modern ember, aki szem elől téveszti az Irás szavait: „Nincs itt maradandó városunk, hanem az örök hazát keressük”, s úgy bolyong a világ terein, mintha örök haza nem is volna. Eltévedt utas, aki jó úton indult ugyan, de közben azt szem elől téveszti s bizonytalanságában azt sem tudja, jobbra vagy balra menjen-e. Feltűnnek előtte a csalóka pislákoló derengések, valami mocsaras vidék kigőzölgései, a bűnre vivő kísértések. Illyenkor milyen áldás a mai adventi vasárnapra és tanítására való visszaemlékezés, hogy nincs nekünk más igazi utunk, mint amely Betlehem felé, a Szűzanyához és a kised Jézushoz vezet.

Izaiás próféta szerint nem megy a szent úton a balga, aki látogatása idejét meg nem ismerte; a tisztátalan, akit terhe tart

vissza attól, hogy ez útra térjen és az üdvösség felé menjen; az oroslánlelkű, vagyis a más birtoka után leselkedő kapzsi; a *mala bestia*, akinek lelkét a gögösség és a durvaság tartja megszállva. Távolmarad az úttól mindaz, akinek a lelkéhez a sok tévedéstől és büntől nem férközhetik az Úrnak jóra indító kegyelme. Ezek még ma is mind igénylik az útkészítést. Nagyon rászorulnak arra, hogy szentgyónással a göröngyök, a haimok, a görbeségek, a völgyek lelkükről eltűnjenek és bőséges kegyelmeivel az Úr minden szívébe bevonulhasson.

KARÁCSONY

KARÁCSONY UNNEPÉN

A betlehemi barlang jelentősége. Emerson amerikai bölcselő egy tikkasztó júliusi napon telt omnibuszra szállt föl, s a többi utashoz hasonlóan ő is kedvetlenül, álmosan és leverten nézett elébe a félórai utazásnak. A következő állomáson azonban egy fiatalasszony lépett be a szakaszba egy aranyoshajú, kékszemű, nap-sugaras fiacskájával s alig telepedtek le a kocsni egyik sarkában, a kocsni egész légköre megváltozott. A gyermek, a bűnnel nem terhelt emberiségnek ez az üde pillantása, a meg nem romlott paradicsomi életnek egy mosolya, az összes utasok figyelmét magára terelte. Hol a kocsni berendezését szemlélte, hol vidáman tekintett az ablakon kifelé és ujjongott minden változásnak. S az anya épületes türelemmel, sőt túlaradó örömmel tartotta karján folyton ficáncoló gyermekét. Gyermek és anya így frissítő életörömet árasztottak maguk körül. Mindenki reájuk nézett, mozdulataikat leste és csevegésüket élvezte. „Amikor a következő állomáson kiszálltam, fejezi be Emerson megemlékezését, én kötelességemnek tartottam, hogy titokban köszönetet mondjak azért a jótéteményért, hogy életemet néhány pillanatra kedvesebbé tették.”

Abban az autobuszban, amelyet a tudomány Földnek nevez s amelyen az egész emberiség a tudósok számítása szerint évenként 503.576.000 km sebességgel rohan tovább, az idők teltségének elérkeztekor egy anya lépett be gyermekével. A sarok, ahol letelepedtek, betlehemi barlang néven ismeretes. Az a gyermek valóban a bűnnel nem terhelt emberiség üde pillantása, a romlatlan paradicsomi élet mosolya volt. Akik észrevették és szemléltek, távozni érezték lelkükből a tikkasztó, fárasztó, leverő élet nehézségét. S az új életáram tovább terjedt, erősödött, mert anya és gyermeke nem egy pillanatra örvendeztették meg jelenlétükkel az utasokat, hanem kegyelmes segítségükkel a világ végéig köztünk maradnak. Sőt. Ez a gyermek nem elégszik meg azokkal, akik Hozzá mennek, hanem mindenhatósága révén utat talál magának a legelhagyottabb területekhez, bevonul a legeltikkadtabb lelkekbe, megközelíti a leg-

fagyosabb szíveket s mint igazi király tartja diadalútját angyali kísérettel a tengertől a tengerig és a Föld határáig.

I. Éjtéli misére

Lecke Szent Pál apostol Títushoz irt lev. 2. r. 11—15. v. Szerelmesem! 11. Megjelent Üdvözítő Istenünk kegyelme minden embernek, 12. s arra oktat minket, hogy tagadjuk meg az istentelenséget s a világi vágyakat s éljünk józanul, igazán és jámborul e világon, 13. várva a boldog reménységet s a nagy Isten és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének eljövetelét, 14. ki önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonoszságtól s jócselekedetekre igyekvő, tulajdon népévé tisztítson. 15. Ezt beszéld, erre buzdíts s ekképen feddj teljes határozottsággal.

Lemondván a világi vágyakról, józanul éljünk...

Az alapján mélyen keresztény Dosztojevszkij (1821—1881) maga beszéli el, hogy éppen karácsony napján szabadult ki a börtönből. A valamikor jobb napokat éit orosz regényíró lejtőre került, sőt börtönbe jutott. Amikor karácsony estéjén onnan kiszabadulva a városban járt-kelt s a karácsonyi gyertyafény lelkébe hatolt, azon kezdett gondolkodni, hogy mennyire nyomorult lett és milyen képtelen arra, hogy bárkinek is örömet szerezzen. Börtönből szabadultan és elnyomorodva is érezte, hogy az örömet a szeretet ünnepe-n nem mástól kell várnia; inkább tehetetlenségét utálta, hogy másn segíteni nem tud. Érezte, hogy a szeretet megnyilvánulását nem várnia szabad, hanem annak a mennyei öröm hirdetésére kitérült lélekből másokra kell áradnia.

Ahogy ilyen gondolatokba merülve ödöngött a város utcáin, a város szélén egy fenyőgallyakkal feldíszített képet talált, amely Szűz Máriát ábrázolta, karján a kis Jézussal. S amint gyermekkora emlékeiként lelkében felzsongó karácsonyi énekeket dudolva a kép előtt szoborra meredten megállott és nézte a karácsony titkát, a Szent Szűzet, karján a Kisdeddel, hirtelen végiglátta nyomorúságát: elgondolta multját és jelenét, következtetett jövőjére s az erkölcsi erő maradékát összeszedve belenyúlt zsebébe s az ismét ott lapangó pálinkás üveget, amely őt egyszer már a lejtőre vitte, zsebéből kihúzta, a benne lévő pálinkát a kép elé a hóra locsolta, az üveget pedig egy kövön darabokra törve, Istennek tetsző új életet kezdett.

Megérzi-e az olvasó a szentleckén és az elbeszélésen az élet lehelletét, a sokszor megismétlődő valóságot? Megérzi-e az Istent dicsőítő angyalok éjtszakáján azt a nagy igazságot, hogy az emberi békesség alapfeltétele a romlás okának összetörése? Akkor hangzik igazán az angyalok éneke: Dicsőség Istennek a magasságban és békesség a földön a jóakarató embereknek. Aki ezt megérzi, az

belátja, hogy az evangélium mennyire nemcsak az érzelem dolga, ami szívünknek jólesik és amin karácsony estéjén elmereng, hanem Istennek dicsőséget, embernek békességet jelentő valóság. Dei virtus omni credenti. Istennek ereje, mely minden gyarlóság és előbbi züllöttség dacára is feltámadást biztosít s a szentlecke szavai szerint minden emberből jözanul, igazán és ájtatosan élő Isten-gyermek válhatik. Ezt beszéld, erre buzdíts, ékképen feddj családodban és társaságodban karácsony estéjén.

Evangélium Szent Lukács 2. r. 1—14. v. 1. Az időben rendelet ménc ki Augusztus császártól, hogy írassék össze az egész földkerékség. 2. Ez az első összeírás történt, mikor Szíriát Cirinus kormányozta. 3. És mennek vala mindenek, hogy összeírassanak, kiki a maga városába. 4. Fölméne tehát József is Galileából, Názáret városából Judeába, Dávid városába, mely Betlehemnek hívatik, mivel-hogy Dávid házából és nemzetségéből való volt, 5. hogy összeírassék Máriával, az ő eljegyzett feleségével, ki áldott állapotban vala. 6. Lön pedig, mikor ott valának, eljött az ideje, hogy szüljön. 7. És szüle az ő elsősülött fiát és bepólyázá őt és jászolba fekteté, mert nem kaptak helyet a szálláson.

8. És pásztorok valának ama vidéken, szabad ég alatt tanyázván és őrt állván az éjtszakában nyájuk felett. 9. Egyszer ott termelt az Úr angyala mellettük s az Isten fényessége körülragyogá őket és megfélemlének nagy félelemmel. 10. És mondá nekik az angyal: Ne féljetek; mert ime nagy örömet hirdetek néktek, mely léssen az egész népnek, 11. minthogy ma született néktek az Udvözítő, ki az Úr Krisztus, Dávid városában. 12. És ez nektek a jel: találni fogtok egy kisedet, pólyába takarva és jászolba fektetve. 13. És azonnal mennyei sereg sokasága vette körül az angyalt, mely dicséré az Istent, mondván: 14. Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség a jóakarató embereknek!

Dicsőség Istennek a magasságokban...

Az Atlanti-óceán ezer méteres mélységeiben 1850—1866 közt rakták le az első kábelt s az Európából Amerikába küldött első tengeralatti üzenet ez volt: Gloria in altissimis Deo, dicsőség Istennek a mélységekben. Ez az első tengeralatti üzenet mintegy visszhangja az első karácsonyéjjel az égről a földre érkező kedves üzenetnek: Dicsőség az Istennek a magasságban. Az igaz békességre vágyódó jóakarató ember rajta van, hogy Istennek fönt és lent hirdetett dicsősége elsősorban ott hangozzék, ahol Ő arra legjobban vágyik, az emberi szív mélységeiben s úgy nyilvánuljon meg, ahogy annak legnagyobb az értéke, az öntudatos tettekben.

Dicsőség Istennek a magasságban . . .

Ezt a felhívást naponkint hangoztatja az Egyház templomai-ban azóta, hogy az angyalok először elmondották és sohasem volt időszerűbb, mint napjainkban, amikor a sajátságos félségben meg-rekedt modern ember csak a nagy emberek dicsóitéség tud felemel-

kedni és Isten dicsőségéről megfélemlenek. Ha tehát a modern ember dicsérettel adózik Wrightnek és Fahrmannek, mert repülőgépeikkel megoldották a megoldhatatlannak hitt problémát, az Egyház Annak dicsőítését sürgeti, aki tervezgetés nélkül, akaratának egyetlen parancsával életbe hívta és mindenkorra állandósította amazok ősi mintáját, a madarak és rovarok szárnyának beláthatatlan változatait. Ha a modern ember csodálattal áll meg a gizehi Kufu-piramis előtt és csodálattal emlegeti, hogy a 7,231.194 tonna súlyú s 2.678.257 m³ kőből készült kolosszust 15.000 vonat, egyenkint 50 kocsival és egyenkint 50 tonna megterheléssel tudná csak elszállítani, az Egyház hódolatot és csodálatot és dicsőséget emleget Annak, aki a világmindenség rettenetes erőkezletét és anyagfelszerelését teremtette, föntartja és kormányozza. Ha a modern ember hódolattal adózik a Michelangelóknak, Rafaeleknek és Munkácsy Mihályoknak, mert felismerték a színek játékát és megalkották műremekeiket, az Egyház Annak dicsőítését sürgeti, aki az ő génuszukat teremtette és aki a hajnalpir, friss mező, virágos rét és érett gyümölcs és kék tenger színpompájával naponkint remekel. Ha a modern ember azok iránt való tiszteletből, akik a természet törvényeiből egyet-egyet ellesnek, Kepler- és Ohm- és Archimedes-törvényről beszél, az Egyház napról-napra Annak dicsőítését sürgeti, aki lényével a törvényeket sugározta. Ha a modern ember csodálattal tekint a remek passzaui orgonára, amely 16.000 sipjával elbájoló melódiákat szólaltat meg, az Egyház méltán hív fel bennünket Annak magasztalására, aki a tücsökciripeléstől az égháborúig a világmindenség hatalmas orkeszterét megindította és vezeti és ebben a nagy orkeszterben éppen a legtokéletesebb emberi hangnak kell igen sokszor elmondania: Dicsőség Istennek a magasságban.

*

Egy festő képén a feketetábla előtt egy fiú zérusokat ír egymásután, így ni: 000000... A mögötte megjelenő angyal meg éppen befejezi az eléjük írt egyest. A kép címe: *A jószándék*. A művész így fejezte ki azt a nagy igazságot, hogy önmagában életünk minden tette nulla, sőt bűn, ha hiúságból, önzésből vagy kényelemszeretetből történik. De ugyanazok a tettek jószándék által értékesekké válnak s a legnagyobb értéküket az Isten dicsőségére végzett cselekedetek nyerik. Ezzel a legjobb szándékkal, a sok nulla elé írt egyesével válik az élet valóságos kincsesbányává, sőt kész kincstárrá.

Az Isten dicsőségét szorgalmazó legjobb szándék kifejező jel-szava Jézustársaságában: *Omnia ad majorem Dei gloriam* (rövidítve OAMDG. — mindent Isten nagyobb dicsőségére — MIND.); ez serkenti a jezsuita rend tagjait Isten dicsőítésére. A bencések jelmondata: *Ut in omnibus glorificetur Deus* — hogy mindenben dicsőítessék az Úr. Bach Sebestyén, a „harmóniak atyja” (Beethoven) minden kész partitúra alá odairta: Dicsőség Istennek. A mai liturgia

gyümölcse legyen a régi írások kedves záradéka: Finis est rei, gloria est Dei.

II. Pásztor-misére

„Országunk első funkcionáriusa — mondotta egy holland egyetemi tanár — a pásztor. Ha naponta minden pásztor egy dl tejet nem fej ki pontosan, a miniszterelnöktől az egyetemi tanáron keresztül a legutolsó falusi elöljáróig mindenkinek kevesebb az élet-lehetősége.” Tehát Hollandiában a pásztor hűsége, gondossága, isten-félelme a legfontosabb erény.

Az Isten országában sincs ez különben. Mindenkinek élet-lehetősége sokat nyert a pásztorok jópéldájával, hogy a megtestesült Ige első tisztelői közülük kerültek ki. Az élet megejtő kényelmétől távol és káros befolyásától mentesen, fűrgén iparkodnak a hívó szó után. S ma is az ő körükben található a leghűségesebb szolgálói az Úr Jézusnak. „Midőn 1922-ben a római eucharisztikus világkongresszuson voltam és a körmenet a Lateráni-templom felé tartott, — mondja Faulhaber müncheni bíboros érsek — megpillantottam az ott összesereglett egyszerű campagnai pásztorokat, amint térdreestek. kezüket összekulcsolták, fejüket lehajtották. Nem a követeket, püspököket vagy bíborosokat bámulták kíváncsian, hanem egyedül a Legszentebb volt alázatos áhítatuk tárgya: méltó utódai a Betlehembe siető és az Úr Jézus színe előtt hódoló pásztoroknak. Nemsokára saját egyházmegyémbe tartottam eucharisztikus körmenetet. A római kedves kép alapján megfigyeltem a résztvevőket és az út mentén sok úri népet láttam, akik minden lámpát észrevettek, minden különleges egyházi ornátust vagy divatos ruhát megmutattak egymásnak, ki nem fogytak a látottak bíráltságából, de nem látták meg azt a dolgot, amit az Úr jelentett nekünk.”

A pásztorhűség megbecsülése és követése legyen a karácsonyi Pásztor-mise gyümölcse és legszebb ékessége.

Lecke Szent Pál apostol Titushoz írt lev. 3. r. 4—7. v. Szerelmemem! 4. Megjelent a mi Udvözítő Istenünk jósága és emberszeretete, 5. megmentett minket, nem az igazságnak azon cselekedeteiért, melyeket véghezvittünk, hanem az ő irgalmassága folytán, és pedig a Szentlélek eszközölte újjászületés és megújítás fürdője által. 6. kit bőségesen kiárasztott reánk Jézus Krisztus, a mi Udvözítőnk által, 7. hogy kegyelme révén megigazulva, reménybeli örököséivé legyünk az örök életnek.

A mi Udvözítőnk jósága és embersége

Mikor Nagy Sándor az isszusi csatában a perzsákat legyőzte és országukat birodalmához csatolta, a fegyverek erejében és a legyőzöttek kegyelemre való kiszolgáltatottságában nem bízott. Jól tudta, hogy lelküket csak úgy nyerheti meg, ha a nyers erő munká-

ját minél lényegesebb szeretet folytatja és tökéletesíti. Azért mácedon királyi ruhája helyett perzsa öltözetben jelent meg, perzsa szokásoknak hódolt, perzsa nevet vett fel. Új alattvalói közé vegyülve, leereszkedő beszélgetésben, vigasztaló és bátorító szavakkal törekedett szívüket megnyerni.

III. Jenő pápa 1147 szeptemberében Citeauxba ment. Szent Bernát is éppen ott időzött. Nagy volt a kolostor öröme az előkelő vendégek látogatása miatt, de az ünnep jelentőségét egész rendkívüli mértékben emelte a pápa nagy kegyessége és jóakarata: letette nagy méltósága jelvényeit, nem vette igénybe udvara szolgálatát. Ugy akart élni, mint akármelyik cisztercita atya: egyszerű ágyban szalmán aludt. Az egész szerzetház örömben úszott.

Mindkét eseménynél multhatatlanul többet jelent, hogy az Úr Jézus emberré lett. Ezzel nagyobb örömet nyújtott az egész emberiségnek, mint amennyit III. Jenő pápa nyújtott szerzeteseinek, akik bizonyára nem voltak annyira rászorulva a pápa kegyességére, mint ahogy a bűn átka alatt nyögő emberiség várta Udvözítőjét. S nagyobb ragaszkodást biztosított, mint Nagy Sándor eljárása, aki legnagyobb kegyessége dacára is csak külső jeleit hagyta el királyi felségének, de az már nem sikerült neki, hogy természetét is megváltoztassa és valóban perzsa legyen.

A mai szentlecke ünnepélyesen és nyomatékosan bejelenti, hogy az Úr Jézus valóban emberi testet vett fel, emberségben jelent meg közöttünk. Mindenhatóságában még ennél is többet tett az, hogy a kisgyermek szenvedéseitől kezdve az élet minden megpróbáltatásán keresztül akart menni. Sőt az emberek közt a megvetett, hajléktalan nyomorulthoz lett hasonlóvá. Ez az Ő uralkodásának kiinduló pontja. Hogy Nagy Sándor vagy Julius Cézár vagy Napoleon után a katonák a halálba mentek, azt részint az apától örökölt, részint a csellel megszerzett nagy hatalom magyarázza. Hogy a szegénységben és elhagyatottságban született s első követőit a pásztorok közt lelő Úr Jézus lemondásokkal teljes új életre vezeti az emberiséget: ez Isten-voltának legszebb bizonyossága.

Evangélium Szent Lukács 2. r. 15—20. v. Az időben 15. a pásztorok szólnak egymáshoz: Menjünk át Betlehembe és lássuk ezt a dolgot, ami történt, melyet az Úr hírül adott nekünk. 16. És elmenének sietve és megtalálák Máriát és Józsefet és a jászolban fekvő kisdedit. 17. Látván pedig ezeket, elhíresztelték a beszédet, melyet nekik e gyermek felől mondtak vala. 18. És mind, akik hallották, csodálkoznak azokon, miket a pásztorok beszéltek nekik. 19. Mária pedig megjegyzi vala mindeme dolgokat, szívében forgatván. 20. És visszatérének a pásztorok, magasztalván és dicsérvén az Istent mindazokért, amiket hallottak és láttak, úgy, ahogy megmondattott vala nekik.

„Menjünk Betlehembe!” — mondták a pásztorok lelkesedéssel és már készülődtek is az útra. A hagyomány szerint csak egy volt köztük, akin nagyon meglátszott, hogy nem akar velük tartani. „Hát tulajdonképpen hová is akartok ti menni?” — kérdezte tőlük s mikor megmondták, hogy egy kisdé született, mogorván felelte, hogy azon nincsen semmi csodálatos dolog, mikor annyi kisdé születik a világon naponkint. Majd arra hivatkozott, hogy a télies időben nem teheti ki magát a nagy út kellemetlenségeinek. Mikor azzal biztatták, hogy egy kicsit gyorsabban menve nem kell a meghülés veszedelmétől félnie, idősebb korára hivatkozott. Egy szóval a többiek elmentek, ő pedig magára maradt. S akkor kezdte érezni az egyedüllét nehézségeit. Addig sajnálta, hogy nem ment a többiekkel, míg végre tarisznyáját és ködmönét kapva, utánuk indult. Mire a barlangba ért, azok földreborulva édes boldogsággal dicsérték Istent.

A későn érkezett pásztoron kívül csak az állatok állottak. Egy ideig néma szemlélődés után a többieket megkérdi, hogy miért borulnak a földre. Azok csodálkozva tudakolják, hogy vajjon nem hallja és látja-e a csodálatos eseményeket, amelyek a barlangban történnek?

— Nem — felelte az elkésett pásztor.

— S adtál-e áldozatot a Kisdednek?

— Nem — felelte az elkésett pásztor.

— Hát gyorsan adj neki valamit, mert áldozatos lélek nélkül nem lehetsz tanúja a boldogító látománynak.

S arra az levette báránybőr belésű ködmenét, a Kisdedre terítette és abban a pillanatban édes öröm fogta el szívét és ő is magasztalta az Istent.

III. Nagymisére

Lecke Szent Pál apostolnak a zsidókhöz írt levele 1. r. 1—12. v. 1. Sok rendben s sokféle módon szólván hajdan Isten az atyákhoz a próféták által, 2. legutóbb ezekben a napokban Fia által szólott hozzánk, kit mindenek örökösévé rendelt, ki által a világokat is teremtette, 3. ki mivel az ő dicsőségének fénye és lényegének képmása, s mindent fenntart hatalmának igéjével, miután a bűnöktől megtisztulást szerzett, a fölség jobbján ül a magasságban, 4. anynyival kiválóbb lévén az angyaloknál, amennyivel különb neveket örökölt azoknál.

5. Mert melyik angyalnak mondotta valaha: Fiam vagy te, én ma nemzetelek téged? És ismét: Én atyja leszek neki, és ő nekem fiam leszen? 6. És midőn ismét bevezeti elsőszülöttét a föld kerekéjére, így szól: És imádják őt Istennek összes angyalai. 7. És az angyalokat illetőleg ugyanígy szól: Aki angyalait szelekké teszi és szolgálait tüzlánggá. 8. Fiához pedig: A te trónod, ó Isten, örökkön-örökké való; igazság jogara a te országod jogara. 9. Sze-

retted az igazságosságot és gyűlölte a gonoszszágot; azért kent föl téged az Isten, a te Istened a vidámság olajával társaid fölött. 10. És: Kezdetben te, Uram, megalapítottad a földet, és kezdednek művei az egek. 11. Ezek elmúlnak, te pedig megmaradsz; és mind, miként a ruha, elavulnak, 12. és miként az öltözetet, változtatod azokat, és elváltoznak; te pedig ugyanaz vagy és éveid nem fogynak el.

Az Atya valóságának örök képmása

Turgenyev orosz író a Jungfrau (4167 m) és a Finsteraarhorn (4275 m) egy párbeszédében mutatja be a mai szentleckéből kicsendülő nagy igazságot, hogy az istenség mellett minden eltörpül s előtte ez a két magas hegycsúc is milyen hitvány kőrakássá törpül és minden idő mennyit veszít méreteiből.

A halovány, zöldes-fényes néma mennyboltt alatt mindenfelé csipős dér és szikrázó hó. Alóla jégborította kőrakások ásítanak elő. Egyszercsak a Jungfrau odaszól szomszédjához:

— Te magasabb lévén, többet látsz. Ugyan mondd, mi a hír ott alant?!

— Sötét felhők takarják a földet, — felelt vissza a Finsteraarhorn pár esztendő mulva, ami azonban a mindenség életében csak egy perc.

— Hát most mi változást találsz? — kérdezte újra a Jungfrau szomszédját néhány perc, azaz néhány évezred mulva.

— Alant minden a régi — szolt vissza a kérdezett néhány újabb évezred mulva. — A fekete erdő meg a szürke kő egészen a régi, csak kétlábú bogárkák járnak-kelnek körülöttük.

— Hát most mi ujság van? — kérdi a Jungfrau.

— Minden a régi, csak a bogárkák száma szaporodik — volt a válasz.

— Van-e valami változás? — hangzott újabb évezred-perc mulva.

— Mintha kevesebb bogárkát látnék — dörgi a Finsteraarhorn. — Minden világosabb. A vizek összébb szorultak, az erdők meggyérültek.

Közben eltelt néhány ezerév-perc, mire a Jungfrau újra megszólalt:

— És most?

— Fehérség uralkodik mindenfelé — feleli Finsteraarhorn. — Fehér havunk és jegünk terjedőben van. Minden kihült. Zavartalanul alhatunk.

Erre örökre elalszanak az óriás hegyek; a fényes égbolt is örökre elhomályosodik. Minden örökre elnémul a föld felett. Csak az Atya, Fiú és Szentlélek dicsőségében nincs semmi változás sem.

*

Az a nyolc millió esztendő, amennyire merész fantáziájú geológusok a földön az egész emberiség életét teszik, sőt az a tíz billió

év, amennyit szükségesnek mondanak ahhoz, hogy a mostani száraz-föld tengerre legyen és a mostani tengerek helyén új Jungfrau és Finsteraarhorn mondjanak párbeszédet, szemrebbenés az Isten örökkévalóságához képest. Igenis, megváltoznak a hegyek, megváltozik a mindenség felhő-, erdő-, hó-ruházata. A jégkorszakot tenyészélet, azt újra dermedtség váltja fel. Emberhang után mindenféle némaság uralkodik az egész földön. Ég és föld elmúlnak, de az Isten Igéje, hatalmának, dicsőségének képmása megmarad örökké.

Evangelium Szent János 1. r. 1—14. v. 1. Kezdetben vala az Ige és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige. 2. Ez volt kezdetben az Istennél. 3. Mindenek Ő általa lettek és nála nélkül semmi sem lett, ami lett. 4. Őbenne élet volt és az élet volt az emberek világossága. 5. És a világosság a sötétségben világít, de a sötétség azt föl nem fogta. 6. Vala egy ember Istentől küldetve, kinek neve vala János. 7. Ez tanúságot jöve, hogy tanúskodják a világosságról, hogy mindenki higgyen Ő általa. 8. Nem volt ő a világosság, hanem hogy tanúságot tegyen a világosságról. 9. Az igazi világosság volt, mely megvilágosít minden világra jövő embert. 10. A világban vala és a világ Ő általa lett és a világ Őt meg nem ismeré. 11. Tulajdonába jöve, de övéi Őt be nem fogadták. 12. Mindazoknak pedig, kik befogadták, hatalmat ada, hogy Isten gyermekeivé legyenek, azoknak, kik hisznek az Ő nevében. 13. Kik nem a vérből, sem a test ösztönéből, sem nem a férfi indulatjából, hanem Istenből születtek. 14. És az Ige testté lön és miköztünk lakozék és látók az Ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttének dicsőségét, ki telve volt malaszttal és igazsággal.

Legyen világosság

Amikor a világ megteremtése után a Mindenható e két szót kimondotta, a fizikai világosságon kívül a természetfelettre is gondolt. S amint az előbbinek forrásául a napot állította, emennek forrását az Úr Jézusban látta. Sokféle világosság lehet a földön, de ahol Ő, az igazi világosság nem világít, ott villanyfény és tudomány és művészet dacára is sötétség van.

*

Értékes világosság a művészet, amely egy szép világ titkainak fátyolát lebbenti fel előttünk. Értékes világosság a tudomány, amely bevezeti az embert a természet vagy a történelem titkaiba vagy megismerteti velünk a csillagvilág miriádjait. De amint a görög-tűz nem a legértékesebb világosság, bár káprázatos fényben mutatja a tárgyakat, a tudomány és művészet világossága sem a legértékesebb. Plátó számára a legértékesebb tudomány, a *megiszthon mathéma*, a jóság. Főként ha eszméi világosak és vonzóak, aminthogy a tárgyak is a nap világosságában látszanak a legvonzóbban s a legigazabban. Mivel az igazi nap az ő számára nem virradt fel, nem adatott meg neki a legnagyobb tudomány megismerésének lehető-

sége. Ő mondta, hogy az ember tévelygésben él és rettegésben hal meg. Miután most már felkelt a nap, sőt teljes fényében ragyog, megvilágít bennünket, mutatja kötelességeinket, feltűnneti nehézségeinket, rávilágít az előttünk tátongó örvényekre és szakadékokra, az erőforrásokra, szóval ma is lehetővé teszi az életnek és minden tudománynak egyetlen célját a jóságot, az Isten utain való járást, törvényeinek való engedelmséget.

*

Világosság, amely megvilágít minden embert. Meleg nyári napon több utas pihent meg egy terebélyes fa árnyékában. A hűvöség és a rezgő levelek zenéje a nagy fáradtság miatt hamar mély álomba ringatták őket és céljukról teljesen megfeledkeztek. A nap erősen szórta rájuk sugarait és még szempillájukon is átvilágítva keltegette őket. Akik felserkentek, szerencsésen nyugodt otthonukba tértek, de többen elfordultak tőle és kalapjukat szemükre húzva, vagy a napos helyről új árnyékba húzódva, tovább aludtak és csak este ébredtek fel, mikor már sötétedni kezdett. Elindultak, ki erre, ki arra, nap nélkül a sötétben tévelyegve és közülük többen vadállatoknak estek martalékul.

A mi világunknak sugarait minden emberre bőségesen szóró és szünet nélkül keltegető napja, aki minden e világra jövő embert megvilágít, az Úr Jézus. Vannak olyanok, akiknek látását a modern kor káprázatos eredményei elhomályosítják és akiket különösen a nagyvárosi élet elfordít Isten igazságaitól, amelyek pedig lépten-nyomon szembeötlenek. Vannak bűnösök, akik elfordulnak a kegyelem világosságától és bünt bűnre halmozva tovább alusznak. Ezekhez szól ma a Próféta intése: „Kelj fel, ki alszol, támadj fel halálodból és megvilágosít téged Krisztus!” (Ef. 5, 14.)

KARÁCSONY UTÁN VALÓ VASÁRNAPON

Lecke Szent Pál apostol a galatákhöz írt lev. 4. r. 1—7. v. Testvéreim! 1. Amíg az örökös kiskorú, semmiben sem különbözik a szolgától, bár mindennek ura, 2. hanem gyámok és gondviselők alatt vagy az atyjától rendelt időig. 3. Így mi is, míg kiskorúak voltunk, a világ elemeinek szolgasága alatt voltunk. 4. De midőn elérkezett az idő teljessége, az Isten elküldi Fiát, ki asszonyból lett, ki törvény alattvalója lett, 5. hogy azokat, kik a törvény alatt voltak, megváltsa, hogy a fogadott fiúságot visszanyerjük. 6. Mivel pedig fiak vagytok, az Isten elküldé Fiának Lelkét szívetekbe, ki azt kiáltja: Abba! Atya! 7. Azért már többé nem szolgál, hanem fiú; ha pedig fiú, örökös is az Isten által.

Gyermekek az elemek hatalma alatt

„Uralkodjál!” — szól az Úr a teremtés koronájához, amivel hatalmat adott neki a tenger halai és az ég madarai fölött s őt a természet egész birodalmában úrrá, az élet és elemek korlátlan

urává tette. A bűnnel az ember helyzete megváltozott. A kiváltság szolgasággá változott már az ószövetségben is, mert az a félelem vallása volt, ahol az ember sorsa szolgaságnál nem volt egyéb, de az igazi rabszolgaság a pogány világ lett, amelyben az ember és a természet közti viszony ellentétésre fordult s a hatalom egykori birtokosából kiskorú örökös, az elemek gyámsága alatt élő kiskorú rabszolga lett. Látta az elemeket, de elhomályosodott előtte, hogy ki legyen ezeknek legfőbb Alkotója és legfőbb Ura. S mégkevésbé tudta, hogy ő egyúttal a jóságos Atya, akinek az emberekre gondja van. Kigondolt kegyetlen istenek hatalma alá került, akiket emberáldozattal, sőt gyermekáldozattal iparkodott kiengesztelni. Azért volt a gyermekvilág sorsa olyan szomorú az elemek hatalma alatt.

Az asszír és babilóniai építkezéseknek nagyon sok gyermekesett áldozatul. Régi épületek hatalmas falaiiban megkövesedett gyermekalakok ilyen befalazás nyomai. Egyik görög hadjárata alkalmával Xerxes a vállalat sikere érdekében 9 fiút és 9 leányt áldozott fel. Egyik felesége, Amestris pedig 14 gyermeket temetett el élve, mikor egyik szerencsétlenség alkalmával udvari bölcsétől azt a tanácsot kapta, hogy a rossz isten haragszik. Ilyen szomorú jelentése van a világ elemei alatt való szolgálatnak! S így maradt ez mindenfelé; amíg az idők teljessége el nem érkezett, a gyermek volt az engesztelési áldozat. A régi mexikóiak gyermekvérrel kevert agyagból gyúrták a napisten szobrát s előtte hónapokig gyermekeket áldoztak fel, hogy a kukoricatermés jó legyen. Mikor a Masaya-vulkán krátere működni kezdett, gyermekeket dobtak bele, hogy az ott működő rossz szellem haragját lecsillapítsák. A háborgó tenger csak gyermekáldozatra csillapult le. Az apa betegsége csak akkor szűnt meg, ha gyermekének vérént ontották. A régi aztékok az esőistennek számtalan gyermeket áldoztak fel. Ha az indiánok nagy szelleme megharagudott és valami természeti csapással azt kifejezésre juttatta, a törzsfőnök kikereste a törzs legszebb leányát, virágokkal feldiszitett hajóra ültette és elkísérte addig, ahol az ár magával ragadta és a leány a csónakkal együtt örökre eltűnt. Az erdő is megkapta áldozatát, hogy bőven teremje a vadat. Két fa között, néhány méter magasságban egy leányt kötöltek ki, alatta tüzet raktak és elégették és hamvait az erdőben szétszórták.

*

Hogy a karácsony annyira a gyermekek örömnempe, azt nemcsak az akkor kapott ajándékok magyarázzák, hanem az előbb elmondott állapotból való kiszabadulás az oka. A gyermek karácsonnyal lett tulajdonképpen „szent dolog”. Az Úr Jézus megváltotta őt az elemek hatalma alatt való rabszolgasorsból, az istenfiúság örökösévé tette, sőt mindenkinek csak annyiban helyezte kilátásba az örök boldogságba való jutást, amennyiben lelkületében gyermek tud maradni. Ez azt a kötelességet rója elsősorban minden gyermekre, hogy lelkületben mindenkorra gyermek maradjon.

Evangelium Szent Lukács 2. r. 33—40. v. Az időben 33. József és Mária, Jézus anyja, csodálkoznak azokon, amiket felőle mondtak. 34. És megáldá őket Simeon és mondá Máriának, az ő anyjának: Ime, tétetett ez sokak romlására és feltámadására Izraelben, és jelül, melynek ellene mondanak; 35. neked magadnak is tör járja át lelkedet, hogy nyilvánosságra jöjjenek sok szívből a gondolatok. 36. És vala egy Anna nevű prófétaasszony, Fánuel leánya, Aser nemzetségéből, ki igen előhaladott napjaiban, miután férjével hét esztendeig élt szüzessége után, 37. s már nyolcvannegy éves özvegy volt és nem vált meg a templomtól, bőjtöléssel és imádsággal szolgálván éjjel és nappal. 38. Ez is ugyanazon órában odajövé, dicséré az Urat, és szóla felőle mindazoknak, kik várják vala Izrael megváltását. 39. És miután mindent elvégeztek az Úr törvénye szerint, visszatérének Galileába, az ő városukba, Názáretbe. 40. A gyermek pedig növekszik és erősödik vala, telve bölcseséggel és az Isten kegyelme rajta vala.

Lakék vala Názáretben . . .

A mai evangélium bevezet bennünket abba az egyszerű otthonba, ahol az Úr Jézus nevelkedett, amely nem drága szőnyegekkel, cédrusfabéléssel, elefántcsontberakásokkal ellátott lakás. Falai meszeltek, földje sárral van simítva. Étkezésre, szórakozásra nincsen benne külön terem. A gyermek Jézus 30 évig ebben élt és készült nagy feladatára, amelyet az Úr eléje szabott és ő örök elhatározásával vállalt.

Ma sok nagyralátó gyermek lenézi az ilyen egyszerű otthon és nem szereti benne az elvonult életet. Egy kis zeneértéssel művészek tudja magát és szerepelni akar. Néhány könyv elolvasása után mint tudós kíván szóhoz jutni. A gyűjtés helyett fecserli önmagát. Az idősebbek jelenlétében ő viszi a szót. Az emberiség nagyjait kegyetlenül, a tudomány nagy kérdéseit foghegyről emlegeti. Minden szava az: bizonyítja, hogy a lelkét megmérgező szabad szellem áldozata.

Nagyobb baj, hogy sok gyermek unja az otthonmaradást, a nyugodt foglalkozást, a meghitt beszélgetést és csendes szórakozást. Kalandos könyvekkel elrontott képzelete izgatott szórakozásokra üti-hajtja. Így fejlődik minden rosszra korán érett és minden jóból korán kivénült gyermekké.

Ezekkel a veszedelmes tünetekkel szemben minden magyar gyermek előtt legyen szent a természet szava, amely drágaköveit a föld, gyöngyeit a tenger mélyében képezi s ezerféle fogásokkal rejtgetett gyümölcsseit is a rejtekben érleli. Legyen szent a történelem tanúsága, amely szerint az emberiség fejlődése a tudomány és a társadalmi élet minden vívmánya azok elmélkedésének eredménye, akik a görög bölcs „*elrejtve élj!*” jelszavát tették életelvéüké. Elvontan növekedtek és fejlődtek, munkálkodtak és gondolkodtak a jobb lehetőségéről és megvalósításának módozatairól, amihez a do-

log természete szerint visszavonultság, összeszedettség és olyan csend szükséges, aminőt Vergilius a méhrajok tenyésztéséhez ír elő.

Igen, a magány minden szellemi érték szülőanyja. Azért menj Elzászban az ölenbergi trappista kolostor falai alá s rajta a *Solitudo caeli janua* (= magány az ég kapuja) értesse meg, hogy a lélek élete visszavonultságban fejlődik. Olvasd el a középkor legvonzóbb egyéniségének, Kempis Tamásnak életét s megtanulod, hogy *O beata solitudo, o sola beatitudo* (= ó boldog magány, ó egyedüli boldogság) jelszót írta cellája fölé, amelynek csendjében született meg az *Imitatio Christi*, a Szentírás után a legtöbbször kinyomtatott könyv. Olvasd el Descartes († 1650), a modern bölcsélet atyjának életét, aki *Celui-ci vécut bien qui bien se cache* (= az élt helyesen, aki elrejtve élt) jelmondatának megfelelően munkáit egészen rejtetten érlelte. Gauss Frigyes egész életében igen visszavonultan élt. Jelszava volt: *Pauca, sed matura* s ennek megfelelően kevés, de nagyon éreit munkáival lett „a matematikusok fejedelme”.

SZENT SZILVESZTER NAPJÁN

(December 31-én.)

Lecke Szent Pál apostol Timoteushoz írt lev. 1. r. 1—8. v. Szerelmesem! 1. Kérve kérek az Isten előtt s Jézus Krisztus előtt, ki ítélni fog eleveneket és holtakat, az ő eljövetelére és az ő országára: 2. hirdesd az Igét, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan, ints, kérj, feddj, minden türelemmel és tudománnyal. 3. Lesz ugyanis idő, mikor majd az emberek nem viselik el az egészséges tanítást, hanem saját kívánságaik szerint seregszámra szereznek maguknak tanítókat, mert viszket a fülük, 4. s elfordítják fülüket az igazságtól s odaadják magukat a meséknek. 5. Te vigyázz, viseld el a szenvedéseket mindenben, végezd az evangélista dolgát, töltsd be szolgálatodat, légy józan. 6. Én ugyanis már áldozatként kiöntetem, elköltözésem ideje közel van. 7. A jó harcot végigharcoltam, a pályafutást bevégeztem, a hitet megtartottam, 8. készen várom már reám az igazság koszorúja, melyet megad nekem azon a napon az Úr, az igazságos bíró, sőt nemcsak nekem, hanem mindazoknak, akik sóvárogják az ő eljövetelét.

Krisztus jó harcosa

A világháborúban, 1915 november 30-án Griesheim német hadnagy vezetése alatt egy felderítő őrjárat küldetett Bielskbe, amelyet a Lelice közelében lövöldöző kozákok körülzártak. Mindjárt a csatározás elején kilőtték a hadnagy alól a lovat és a patruille 5 főnyi veszteséggel és vezető nélkül visszatért. Griesheim hővállalással borított réteken át menekült és egy magánosan álló házba futott. Nyomában a kozákok s újabb támadást intéztek ellene. Jóllehet maga volt, mégsem kételkedett abban, hogy neki a küzdelmet fel kell vennie. Erősen védekezett s végül két halálos sebet kapott.

A kozák tiszt odalépett a haldokló hadnagy mellé s nagy sajnálattal kérdezte, hogy a nagy túlerővel szemben miért nem adta meg magát. Griesheim a rajta ékeskedő vaskeresztre mutatva, így szólt: „E jelvény birtokában senki sem adhatja meg magát.” Rögtön ápoláshoz láttak, beszállításáról gondoskodtak, de a kórházba való szállítás közben kiszenvedett. Nagy katonai pompával maguk a méltányos és megértő oroszok temették el Drobinban; nevét és hősi halálát sirkeresztjére, íranta való tiszteletből, németül írták fel. Amikor pedig az egyesült csapatok december végén bevonultak Drobinba, a helybeli paptól a történekről értesülve, Szilveszter estéjét a hős életéről, küzdelmeiről és dicső haláláról való megemlékezéssel ünnepezték meg.

A polgári év utolsó napja általában a szórakozások napja mindenki számára, de egyúttal a mulandóságról, a halálról való megemlékezésnek is ideje. Hiszen alig van ember, akit akár a legféltelenebb dőzsölés közben is meg ne érintene a gondolat, hogy a vég felé halad. S bár a legtöbb ember a szertelen mulatozást éppen a mulandóság gondolatának elűzésére veszi igénybe, az Egyház azt ellenkezőleg megszenteli. Onkéntelenül a végre irányuló gondolatainknak a jó vég bemutatásával ad irányt. Elénk állítja legnagyobb hőst, Szent Pált; felolvastatja búcsúzó szavait, aki az Udvözítő kegyelmének birtokában meg nem adhatta magát és a legszebb égi koszorúra tette magát méltóvá. S elénk állítja Szent Szilveszter pápát, aki Maxentius zsarnokoskodása idején nagy veszedelmek közt kormányozta az üldözött Egyházat. A végleges győzelemben nem kételkedve, a Soracte-hegyen rejtőzködve kérte Isten segítségét, hogy szüntesse meg az üldözéseket. S végre szenvedéseinek már itt a földön meglátta jutalmát: a szabaddá vált Egyházban ő lehetett az Udvözítő első helyettese.

Evangélium Szent Lukács, 12. 35--40 Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: 35. Legyenek felővezve csipőitek és égő gvertyák kezetekben: 36. magatok meg hasonlók olvan emberckhez, kik urukat várják, midőn visszatér a menyeezöről, hogy mihelyt jön és zörget, azonnal megnyissanak neki. 37. Boldogok azok a szolgák, kiket midőn megjön az Úr, ébren talál: bizony mondom nektek, hogy felővezvén magát, asztalhoz ültei őket és odaáll szolgálni nekik. 38. És ha második őrváltáskor jön és harmadik őrváltáskor jön, és így találja őket, boldogok ama szolgák. 39. Azt pedig tudjátok meg, hogy ha tudná a házigazda, mely órában jön a tolvaj, bizonyára ébren volna, és nem engedné házába belőrní. 40. Ti is legyetek készen, mer, amely órában nem gondoljátok, eljön az Emberfia.

Mikor nem is gondollátok, eljön az Emberfia

Amadeus, számoszi király szállított üllegett s hogy a munka minél előbb befejeződiék, a munkára kirendelt rabszolgáknak nihenőt nem adott. „Miért kínoz bennünket annyira, --- mondta egyik el-

keseredve a tirannusnak — úgysem iszol a szőlő borából!'' Múltak az évek. A király örömmel látta a szőlő szép fejlődését s mikor az első szüret elmúlt és a bor megérett, teleöntött poharához odahívta a rosszat jóslo rabszolgát, hogy tanúja legyen az első pohár kiürítésének s utána elvegye méltó büntetését a vakmerő jóslatért.

— Még mindig fönntartod az állítást, hogy nem iszom a szőlő borából? — kérdezte a király.

— Állítani éppen nem merném, — mondotta a rabszolga — de a kiöntött bor még nem megivott bor. A néhány pillanat a pohár felemelése és kiürítése között hosszú idő, amely alatt sok minden történik.

Alig mondta ki a rabszolga e szavakat, lihegő hírnök jelenti, hogy a szőlő legszebb részét vadkanok túrják. A király levágja a serleget és fegyverével haragosan a bősé ellenségre tör, amely agyarával felhasítja a gyomrát és a király élettelenül terül el a földön. Tényleg nem itta meg a kiöntött bort. Erre az esetre gondolva, mondja a francia közmondás: *Vin versé n'est pas avalé*; a kiöntött bor még nem megivott bor. A kiöntés és a megivás közt sok minden történhetik; akár megjelenhetik számadásra az Emberfia. Minden cselekvés utolsó mozzanata alatt bekövetkezhetik a számadásra való hívás. Plato scribens mortuus est, mondja a latin nyelvtanok egyszerű példája Plátóról, aki írás közben halt meg. XI. Leó pápa megkoronáztatásakor megbetegedett és az uralkodás megkezdése előtt meghalt. VII. Orbán pápának ugyanez lett a sorsa. S hányan vannak, akik munka, tánc, séta, szórakozás közben halnak meg.

Egy 16 éves leány a szobában testgyakorlást végzett, hogy mellét erősítse. Egyszer csak felkiált: „Jaj, megszakadt valami. Ne szólj ám a mamának!” — mondta öccsének. Két napig hordta bajját. Iskolában még ezt mondta barátnőjének: „Ma meghalok!” És még aznap délután ravatalra került. Egy hódmezővásárhelyi leány barátnőjének lakodalmán a többiekkel együtt táncra perdült. Alig tett két fordulót, szívéhez kapva, éles sikollyal szétrebentette a cigány körül tolongó párokat. Hódmezővásárhelyi fiatalága sokáig mesélte bánatos szívvel a szerencsétlen leány szomorú esetét. 1926 április 17-én temették a budapesti bencés gimnáziumnak egy kedves növendékét. Estefelé a játszótérről hazafelé sietett és egy motorbiciklis elütötte. Még haza tudott vánszorogni s felment a második emeletre, de rögtön ágyba feküdt és elaludt. Este egyszer felébredt, szó nélkül megcsókolta édesanyja kezét s reggel ői órára már halott volt. A budapesti piarista gimnáziumnak egyik V. osztályos tanulója meg a vakáció első napján fürödni ment, a Duna vize elkapta: holtan sem találták meg többé. S ki tudná mind összeszedni a naponkint megisméltendő eseteket, amelyek az evangélium szavaival intenek: „Ti is legyetek készen, mert az Emberfia akkor jön el, amikor nem

is gondoljátok." Ha valamikor, Szilveszter estjén van ideje e súlyos igazság megfontolásának.

SZILVESZTER ESTE

Vere dignum et iustum est . . .

A világ a hálaadást nem nagyon ismeri.

Amikor a Jöttet az Úr elé szálla,
Kérdé az Úr tőle: Hol húgod, a Hála?
A Hála? Uram, Istenem,
Ezt a húgomat nem ismerem.

(Kozma Andor)

Keresztény ember az Istennek hálát ad, főként ma Szilveszterestén.

Szilveszter-estének nincs külön szentírási szakasza hacsak annak nem vesszük azt a néhány szent szót, amelyet az Egyház mindennap elmond a szentmisékben, de ma révükön különösen kifejezést nyer a lélek erős hálaadó vágya. „Valóban méltó és igazságos, illő és üdvös, hogy Neked mindenható, örök Isten, hálát adjunk.” Ez ma az egész emberiség közös szentleckéje és evangéliuma és Te Deum Laudamus az ünnepi dallama.

Sőt, hálát kell adni a fölséges Istennek az egész évben vett mindennemű jóért: jelenjenek meg azok a siker vagy sikertelenség vagy bármilyen kellemetlenség alakjában. Akik váratlanul nagy előnyökhöz jutottak, akik munkájuk eredményét látták, akik vágyaik teljesedését megnyerték, azoknak a múlt e határkövénel az önkénytelen hálaadás kimondhatatlan édességet jelent, de annál nehezebb a lelkük azoknak, akik éppen az ellenkezőjét mondhatják el magukról. Munkájuk látszólag eredménytelen. Nyereség helyett csak veszteséget könyvelhetnek el. Egészség helyett betegség volt osztályrészük. Aki legkedvesebb volt számukra, azt elragadta a halál. Elsősorban nekik szól az apostol figyelmeztetése: Teljetek be Szentlélekkel, zengedezvén és énekelvén szívetekben az Úrnak, hálát adván mindenkéért a mi Urunk Jézus Krisztus nevében az Istennek és Atyának. (Ef. 5, 18—20.)

Igen, Istennek mindenért hálát kell adni! Hiero szicíliai királynak új, hatalmas hajóját a munkások semmi erővel nem tudták a tengerre bocsátani. Végre Archimedes egy elmés gépezetet készített, amelynek segítségével a hajót a vízre eresztették. Ez a teljesítmény nagyon megtetszett a királynak és törvénybe iktatta, hogy mindenki bölcsnek és jónak tartsa azt, amit Archimedes mond vagy tesz vagy ígér. Ime, Archimedesnek egyetlen alkotása elég volt a biztos meggyőződéshez, hogy kezéből csak jó kerülhetett ki. És sok ember számára a mindenség pompás berendezése, életében a Gondviselésnek kétségtelen tényei nem nyújtanak előg

bizonyítékot arra, hogy mindenestül rábízhatjuk magunkat és hogy minden javunkra válik, amit ránk bocsát, legyen az testi szenvedés, sikertelenség, természeti csapás vagy halál, tehát mindenért hála jár.

Te Deum jár a fölséges Istennek a haláleset miatt. III. Ferdinánd, Kasztília királya († 1252) egyike volt a legszerencsésebb fejedelmeknek. Népe szerette, hadi vállalataiban sikertelenséget nem ismert. Kincseket érő palotákban lakott. A föld szinte paradicsom volt számára. S mikor hazáját a móroktól már majdnem megtisztította és egészen nyugodt uralomnak nézhetett volna eléje, életének legszebb korszakában kopogtatott a halál. Meg nem ijedt. Papot hivatott. Mikor az Oltáriszentséggel szobájába lépett, meglévő erőit összeszedve a földre térdelt Ura előtt. Meggyőnt, megáldozott. Utána elmondotta a haldoklók imáját és befejezésül a Te Deum énekletét kérte környezetétől.

Te Deum jár a sikertelen munkáért.

Sebastian del Cano a föld első körülhajózásából fönmaradt egyetlen hajóval, a Viktóriával 1522 szeptember 7-én érkezett vissza a spanyol San Lucar kikötőbe, ahonnan az expedíció V. Károly megbízásából Magelhaes vezérlete alatt 1519 szeptember 20-án útra kelt. A császár hőségesen megjutalmazta a bátor hajósokat. Del Cano pedig címert kapott, melynek mezejében egy földgömböt ez az írás vett körül: Primus circumdedisti me (elsőnek hajóztál körül engem). De a legnagyobb dicséretük az volt, hogy a látszólag sikertelen vállalatból megjövén, a meggyötört utasok egy ingben, mezifláb vonultak a szevillai székesegyházba, hogy összes szenvedéseik befejezésül és mindenekért hálából elmondják a Te Deum-ot.

Te Deum jár minden megpróbáltatásért.

Alig következtek nagyobb csapások özvegyre, mint amilyenek férje halála (1227 szeptember 5.) után a húszéves Szent Erzsébetet, látogatták meg. A gonoszlelkű udvaroncok nevetve közvetítették a szigorú parancsot, hogy gyermekeivel együtt azonnal hagyja el Wariburg várát. A királyi családból származó grőfné, mint a legszegényebb koldusszony, sírva haladt a várúton lefelé, karján legifjabb gyermekével; a többieket két nő vezelte. Hány eisenachi ablakon szólt be, hogy a téli hidegben szállást kérjen azoktól, akik jóságát annyiszor tapasztalták és akiket segítve haragította magára környezetét! A tartománygrőftől való félelem miatt mindenütt elutasító választ hallott. Végre egy nyomorúságos tanya gazdája adott neki helyet egy istállóban, ahonnan előbb a disznókat kellett kihajtani. A közeli kolostorban éjfél misére szólalt meg a harang. A templomba sietett és mint a harmadrend tagja, megkérte a ferencrendieket, hogy hálából a rázúduló csapásokért hangozzék templomukban a Te Deum.

Te Deum jár minden megaláztatásért.

Az Úr 1711. esztendejének április 30-án vagyunk. A magyar sereget Károlyi Sándor a majtényi síkra vezérli, a szomorú fegyverletételre. A vérgisértett kurucsereget 200 német dragonos és 100 szerb katona veszi körül. Adott jelre előlépnek a zászlótartók és könnyezve — az akkori szokás szerint — kopjájukkal lefelé három sorban 149 hadizászlót szúrnak a földre. Utána a lekonyult zászló tiszteletére háromszoros sortűz következik s mindennek végén az egész kuruchad ajakáról elhangzik a legszebb győzelmi dal, a Te Deum. Murch a megaláztatásokért hálát adva, új küzdelemre felkészülni és meg nem törve tovább menni, egyes embernél is több erőt jelent, mint csak reményre támaszkodva az Úr segítségét kérni. Egy nemzet életében a leveretés, a kudarc alkalmával még nagyobb jelentősége van minden mutalkozó életkedvnek s jelének, a Te Deumnak. A Te Deum a nemzeti szerencsétlenségekben az egyetlen bölcs beszéd, amelynek befejezése tulajdonképpen az, amit II. Fülöp spanyol király mondott akkor, amidőn nemzete büszkeségét, a nagy armadát az angolok tönkretették: „Hálát adok Istennek, hogy alkalmat ad elviselni a nagy veszteséget. Lenyestek egy ágat, de megvan a törzs, amely újakat hajt.”

Újév ünnepén

A polgári év első hónapját a pogány rómaiak nevezték el a multba és a jövőbe tekintő kétarcú Janus istenről januáriusnak, s első napját a tisztviselők hivatalbalépése miatt botrányos játékokkal, kicsapongó vigalmakkal és babonás szertartásokkal ünnepelték meg. Ezek ellen az Egyház mindjárt kezdetben felemelte szavát s arra törekedett, hogy a nap pogány multságait szent titkainak feltárásával ellensúlyozza. Az embereknek azonban mámor és ébrenlét kell. Aki valaha megvárta már az éjjeli 12 órát, amidőn a nagyharang kalapácsa mint egy modern Janus. elsíratta az őszentdőt s bölcsödalt zengett az újnak, láthatta, hogy az emberek milyen mesterséges örömök közt kívánnak egymásnak kellemes újeszentdőt. Amint a jókedv nem a szívben, hanem a mámorban gyökerezik, a jókívánságnak sem a szívben vagy az értelemben, hanem a mámorban van az alapja. Hány ember néz ma mámoros szemmel a jövőbe s találgatja, hogy mit is hozhat számára az újév. Lesz-e sok szórakozás a bálokon? Van-e kilátás jó utazásra vagy nyaralásra? Van-e remény sok jövedelemre? Előhaladásra? Szép ruhára? Szóval a pogány világ ma is kellemes újévre rendezkedik be. Megszentségteleníti az évkezdés szent perceit, mert nincs tisztában az idő jelentőségével s az egész élet komoly voltával, legfontosabb kötelességeivel.

Lecke Szent Pál apostolnak Tituszhoz írt lev. 2. r. 11---15. v. Úgy, mint éjféli misén.

Szent Jeromos, az Egyháznak e nagy tudósa számára a világban kínálkozó kitüntetésekéről lemondott, s elhagyva a zajos Rómát, messze földre indult. Olyan helyen akart letelepedni, ahol zavartalanul a tudományé és az imáé lehet. Ez így ment egy darabig, de észrevette, hogy a nagy öncsalódásban szíve még nem fordult el teljesen a világban túl sokra tartott tudomány szeretetétől s nagyon nehezen megy a róla való lemondás. Egy alkalommal azt álmodta, hogy az Úr ítélőszéke elé került, aki ezt a kérdést tette fel előtte: „Mi vagy te?”

— Keresztény vagyok — volt a felelet.

— Te nem *christianus* (Krisztus követője), hanem *ciceronianus* (Ciceró bámulója) vagy — volt a helyreigazítás. S kiadta a parancsot, hogy vesszőzzék őt meg. Reggel alig tudott a fájdalomtól megmozdulni. Elhagyta ezt a helyet és a betlehemi barlangba vonult, ahol a világ Megváltója született, hogy a rá való gondolat biztosítsa jó feltételnek valóráváltását: minden szellemi kincsével az Úr dicsőségét szolgálni s a világ hiúságairól teljesen lemondva ájtatosan élni, imádkozva várván e földről az örökkévalóságba való költözés boldog reménységét. *Quod vixi, tege. Quod vivam, rege* — volt kedves fohásza. Fejejtsd multamat, irányítsd jövőmet.

Te, aki nem a tudományok szeretetében, hanem egyéb vétkek és veszedelmes kedvtelésekben; a világ kívánságainak vagy rabja, milyen rettegéssel fogadnád az Udvözítő rendreutasítását, ha meg kellene előtte jelenned! Hogy rád szólna, mert nem keresztény, krisztusi, de nagyravágyó, gögös, irigy, testies, falánk, tisztátalan, kapzsi vagy! Az újév napján neked is Szent Jeromos fohásza legyen legkedvesebb imádságod: *Quod vixi, tege. Quod vivam, rege*. Ez nemcsak az év boldogságának feltétele, de örök üdvösséged is ettől függ.

Evangélium Szent Lukács 2. r. 21. v. Az időben, minekutána eltelt a nyolcadnap, hogy körülmétéjjék a gyermeket, hivaték az ő neve Jézusnak, mikép az angyal nevezte, mielőtt méhben fogantatott.

In nomine Domini. Amen.

A Graubünden-i legveszedelmesebb hegyiútnak már a régi római neve Via mala volt. A túristák szemében a „böser Weg” ma is ugyanaz a fogalom: képe megrettent, a valóságban megrémít. Az egyik oldalon 500 m mélységben a Rajna alsó ága hömpölyög, félelmes zúgással töltve be a völgyet. A másik oldalon szinte észre kész, meredek sziklák ijesztik az utast. S az út végén van még a legnagyobb veszedelem, a mély szakadék; amint ott hívják: az átkozott gödör. Aki az út képét megnézi, egyedül nem mer

elindulni s aki a rajta szétszórt veszedelmeket ismeri, az a Bae-decker figyelmeztetése nélkül is a legjobb vezetőről gondoskodik.

Az ember számára a most megkezdett év nem táncnak, zsúr-nak, kirándulásnak, kacajnak az ideje, hanem Via mala. Nehéz út, tele ezernyi gonddal, szenvedéssel; minden napjának megvan a maga külön aggodalma. Sőt az egész élet is Via mala. Sötét völgyön, a siralomvölgyön át vezető keserves út. Most természeti szerencsétlenségek, majd lelki szenvedések fenyegetik egész létünket. Most a megélhetés gondolai aggasztanak bennünket, majd a kétségek rágják idegeinket, s mint az éhes vámpírok, szívják belőlünk a vért s emésztik bennünk az életkedvet. De menni kell az úton; nem kedvtelésből, de a végcél csak ezen át közelíthetjük meg. Ennek megfontolásával hangozzék el a boldog újévi kívánság. Aki igazán boldog újévet óhajt, s az évnek és az életnek sötét völgyén veszedelem nélkül kíván keresztüljutni, ne menjen egyedül. A galíciai Halastó s a tátrai Tengerszem közölt egy hatalmas vas-keresztben 1835 óta ez a latin vers figyelmezteti az utast: *Hic non est plus ultra, atque non supra, nomine nisi Dei Domini* (itt nem lehet tovább és magasabbra jutni, hacsak Isten nevében nem). Ez a Via mala utasának is szól. Aki ezen jár, válassza útítársul az Úr Jézust, a legmegbízhatóbb kalauzt, akiről a mai leckében Szent Pál beszél.

Van az erkölcsi világrendben egy másik Via mala, amelyről a Szentírás beszél: „A vétek útja sötét” (Péld. 2, 13.). „a vétek útja veszedelmes és bizonytalan”. (Zsolt. 17, 49.) Míg a nehézség útját ki nem kerülhetjük, ettől tartózkodnunk kell, mert ennek a végén van az átkozott gödör és sok „túristát” elnyelt. A mi utunk egyenes út legyen. Mikor V. Márton, a konstanci zsinaton megválasztott pápa, az örök városba tért, szomorúan tapasztalta, hogy a pápa nélkül milyen elhagyatott lett, az utak milyen piszkosakká, szinte járhatatlanokká váltak benne. Rögtön készen volt a terv, hogy a bajon segítsen. Két kiváló papja, magistri viarum, azt a megbízást kapta, hogy az időközben épült bódékat lerontassák, s hogy az utakat járhatókká és egyenesekké tegyék. Építeni csak az ő engedélyükkel volt szabad.

Aki az új évben egyenes utat kíván magának, bizza meg a lélek két legmegbízhatóbb szolgáját: az értelmet és az akaratot.

Alljon munkába az értelem. A bölcs ember értelme arra való, hogy az utat fürkéssze. (Péld. 14, 8.) Ismerje meg önmagában a jót és a rosszat. Ismerje meg Isten törvényét s tartsa szem előtt, hogy ellene büntetlenül vélni nem lehet. Ismerje meg a gondolatokat, amelyek szükségesek arra, hogy belőlük a végcélhoz vezető szelle-mi és lelki élet maradjon. Sit tibi in sensu cogitatus Dei. (Eccl. 9, 23.)

S amit az értelem jónak ismer, azt az Isten kegyelmével megerősített akarat vigye keresztül. Így elérjük, hogy utunk sem az új évben, sem egész életünkben nem lesz Via mala.

JÉZUS NEVENAPJÁN

(Jan. 2-án.)

Szentlecke Apost. cselek. 4. r. 8—12. v. Ama napokban 8. Péter eltelve Szentlélekkel, így szólt hozzájuk: Fejei a népnek és ti vének, halljátok! 9. Ha mi ma beteg emberen véghezvitt jótétemény miatt kerülünk ítélkezés alá, hogy mi által épült ez fel, 10. vegyétek tudomásul mindnyájan ti és Izrael egész népe, hogy a mi Urunknak, a názáreti Jézus Krisztusnak neve által, kit ti keresztre feszítettetek, kit Isten feltámasztott halottaiból, Ő általa áll ez itt előttetek egészségesen. 11. Ez az a kő, amelyet ti mint építők elvetettetek, mely szegletkő lett, 12. és nincsen üdvösség semmi másban. Mert más név nem is adatott az embereknek az ég alatt, amelyben üdvözlünk kellene.

Név, amelyben üdvünk vagyunk ...

Az Egyház az év első napjára tette a Jézus névadását és második napján a név titkát ünnepli, amelynek legfölségesebb hatását a Szentírás röviden így foglalja össze: „Nincsen más név, amely által üdvünket el lehetne nyernünk.” (Ap. csel. 4, 12.) Tehát „dicsértessék Jézus neve”, üdvösségünk záloga az első kívánság, amely az új évben felénk hangzik.

1. Dicsértessék az a név, amely Szent Bernát szerint méz az ajaknak, zene a fülnek, vigasság a szívnek; az a név, amelyre Assisi Szent Ferenc úgy felfigyelt, ha közelében kimondták, mintha valaki a legszebb hárfán gyönyörű dal akkordjait játszotta volna. „Lelkem számára minden étel száraz, — mondja Szent Bernát — ha nem öntözi Jézus nevének oiaja, ízelen minden csemege, ha nem érzik rajta Jézus nevének zamata, élvezhetetlen minden írás, ha nem olvasom benne Jézus nevét, üres minden beszéd, ha nem hangzik belőle Jézus neve.”

2. Dicsértessék elsősorban azért, mert nem adatott más név, melyben üdvözlünk kellene. E névvel minden rosszra való kísértést leteperhetünk. Szent Perpetua a börtönben azt a jelenést látta, hogy égig nyúló létra állott előtte, s a tetején valaki kedvesen intgetett neki, hogy menjen fel hozzá. Meg is indult, de az első fokán csúnya sárkány állta útját és a felfelé való haladást lehetlenné tette. Ekkor hangosan Jézus nevét mondta ki, s a szörnyeteg nemcsak hogy nem ellenkezett, sőt számolyul szolgált neki. Aki Jézus nevét a kísértésben bizalommal mondja ki, azzal szemben a gonosz tehetetlen lesz, sőt az erény megszerzésében számolyul szolgál neki.

3. Dicsértessék, mert e világi élet szövevényes útjain csak a Jézus Krisztus név hangoztatásával és az Üdvözítő segítségét kérve tudunk eligazodni s csak így juthatunk örök boldogságunk birtokába. A vértanú canterbury-i érsek edesatyja, Becket Gilbert, a ke-

resztesháborúban részt véve, megismerkedett egy emír lányával. Szerette volna feleségül venni, de az emír ezt sehogy sem akarta megengedni. A vitéz visszatért Londonba, a lány pedig ott maradt, míg öntudatára nem jutott annak, hogy szerete nélkül nem tud élni. Akkor az a nagy elhatározás fogamzott meg lelkében, hogy elszökik utána. Nekiindult a nagyvilágnak, s bár az országok, népek nyelvét nem beszélte, az emlékezetében és szívében megmaradt két név: „London, Gilbert” minden bajon átsegítette. Nagy hajlón, gályákon, kocsikon utazva mindig ezt hajtogatta: London, s elérkezett a nagy városba. Ott meg mindig a Gilbert szót mondogatta s eljutott szeretéhez, akinek birásában boldogságát elnyerte.

Evangélium Szent Lukács 2. r. 21. v. Úgy, mint Újév napján.

A legszentebb név tisztelete

Ez a legrövidebb evangélium számol be a legszentebb név adásáról s évezredek multán is felfigyel rá a világ, mert ez az a név, amely által minden nyelv megvallja, hogy a Szentháromság második személye az Atya dicsőségében vagyon. Egy nyelv sem csinált a Jézus névre külön szót. Mind átvette ebből a néhány soros evangéliumból, mert ennél különben nem tudja kifejezni jelentőségét és tartalmát.

Ez az a név, amely által minden nyelv megvallja, hogy Jézus az Atya dicsőségében vagyon... Vallja az európai és az indián, a szegény és gazdag, a tudós és tudatlan egyaránt. Mindegyik a maga módja és képessége szerint. Kevesen nem ismerik annak az egyszerű földműves embernek a történetét, aki súlyos betegségével került a városi orvoshoz s rövid ideig tartó orvosi vizsgálat után meghallotta a keserű valóságot, hogy előrehaladott nyelvrákja van, ami azonnal orvosi műtétet tesz szükségessé. Halálsápadan fektült le a beteg a műtőasztalra, még nem is sejtve a küszöbön lévő beavatkozás súlyosságát. S mikor az orvos mindennel elkészült, asszisztensei és az ápolók már ott álltak segítségére, kijelenti ha van valami mondanivalója, most teygen eleget óhajának. S az egyszerű ember az orvos és a környezet nagy várakozása mellett és még nagyobb épülésére, igen nagy nyugalommal kimondta életében az utolsó mondatot: Dicsértessék a Jézus Krisztus!

A híres tudós lelkiismeretességével ugyanezt tette Nussbaum János müncheni orvos-tanár: 31 éves orvos! gyakorlata alatt 10.000 operációt végzett, e szavakkal hajtotta örök álmra fejét: Dicsértessék a Jézus Krisztus! Cauchy, akit sokan a matematikusok fejdelmének mondanak, az Úr Jézus hűséges gyermeke volt; igen szívesen készítette elő a kisgyermekeket az első szentáldozásfa és matematikusoknak szívesen tartott katekizmus-magyarázatokat. Az Úr Jézus neve szent volt előtte. Mindenkinék érdemes ismerni hit-

vallását: „Én keresztény vagyok, vagyis éppen úgy hiszek Jézus Krisztus istenségében, mint Tycho de Brahe, Kopernikus, Descartes, Newton, Fermat, Leibnitz, Pascal, Grimaldi, Euler, az összes csillagászok és a mult század összes nagy matematikusai. Katolikus is vagyok, mint az előbbieik közül a legtöbb... Meggyőződésem nem örökölt előítélet, hanem mély kutatások eredménye.” Volta Sándor, a villamosság legelső kutatója az Úr Jézus nevének dicséretében nem maradt el a legegyszerűbb hívők mögött. Minden reggel szentmisét hallgatott. Unnepnap délután a plébániatemplomban egy sereg gyermeknek magyarázta a katekizmust. Ampère, egyike a legélesebb és legmélyebb elméknek, amelyeket a természet valaha létrehozott (Arago), az Úr Jézusnak dicsőségét hirdette. Haldoklásakor a Krisztus követésből akartak neki olvasni, amikor kijelentette, hogy azt kívülről tudja.

ÚJÉV UTÁNI VASÁRNAPON

Lecke Szent Pál apostol a galatákhöz írt lev. 4. r. 1—7. v.
Lásd a Karácsony után való vasárnapnál.

Az örökös kiseded szolgáorban

XV. Lajos francia király leánya, Madame Louise, a sarutlan karmeliták rendjébe lépett s a Saint Denis-i kolostor főnöknője lett. Királyi vérből való származása dacára a szigorú szerzet minden reguláját a legpontosabban megtartotta, sőt a kötelezőn túl sokkal többet tett. Az előjárónak törvényszerűen kijáró kedvezményeket nem vette igénybe.

Mindig csak egy rend ruhája volt, és az utolsó 8 éven keresztül szolgált neki. Harisnyája durva szövethől készült. Cipőjére talpat nem varratott. Lakóhelyül a legsilányabb cellát választotta, amelyben egész életén keresztül semmi javítást sem engedett meg. E miatt az ablakkeretek olyan kopottak voltak, hogy gyertyáját a szél sokszor kioltotta. Szerzetestársnői mindig attól féltek, hogy egyszer valami fejedelem látogatója lesz, aki előtt szégyenkezniök kell, mert úgy tűnik fel a dolog, mintha ők nem engednék meg számára a jobb lakást és jobb ruházkodást. S amitől féltek, egyszer bekövetkezett. Megjelent látogatására Gusztáv Adolf svéd király, akit cellájába kivételesen beengedtek. Miután meglátta az egyszerű lakószobát, amelyben a faszéken, a szalmaszákon s a faragatlan fából készült keresztben kívül semmi sem volt, így szólt: Párizs és egész Franciaország, Róma és egész Itália nem szolgáltattak nekem olyan nagy csodát, mint amilyen a Saint Denis-i cella, amelyben királyi sarj a legnagyobb szegénység dacára is igen boldogan él.

Ennél sokkal csodálatraméltóbb eseményt örökölt meg számunkra az a karácsonyi jelenet, amikor a pásztorok, a napkeleti

bölcsek és királyok az elhagyott istállóban isteni gyermeket találtak. Jóllehet mindenek teremtője és mindenkinek, még a királyoknak is ura, gondviselők kezében szolgamódra él, sőt ellenségek agyarkodnak rá. Az üdvözlésére siető pásztorokkal, a napkeleti bölcsekkel és királyokkal együtt a csodálkozáson kívül is dicsőítés legyen láttára a szavunk. Dicsőítsük Öt, hogy irántunk való szeretetből ennyire megalázta magát. Viszonszerettképen ajánljuk fel neki egész valónkat.

*

Jó elhatározás a betlehemi jászol előtt:

Az Úr Jézus megalázkodásán meg nem botránkozom. Sőt *Quanto pro me vilior, tanto mihi carior*, minél visszataszítóbb értelmű állapota, Ő annál kedvesebb nekem. Magam is ugyanarra számíthatok nála.

Evangélium Szent Máté 2. r. 19—23. v. Az időben: 19. Mikor Heródes meghalt, íme az Úr anyaga megjelenék Józsefnek álmában Egyiptomban, 20. mondván: Kelj fel, vedd a gyermeket és anyját és menj Izrael földjére, mert meghaltak, kik a gyermek életére törték. 21. Ki fölkelvén, vevé a gyermeket és annak anyját, és Izrael földjére méne. 22. Hallván pedig, hogy Archelaus uralkodik Judeában atyja, Heródes után, félt oda menni, és megintelve álmában, eltérete a galileai részekre 23. és megérkezvén, azon városban lakék, melyet Názáretnek neveznek, hogy beteljesedjék, ami meg volt mondva a próféták által, hogy názáretinek fogják hívni.

Történelem néhány szóban

Az Egyesült Államok kormányai elhatározták, hogy az újvilágnak a függetlenségi nyilatkozattól a mostani időkig terjedő történelmét rövid 500 szóban megírattják. A munkával Coolidge volt elnököt bízták meg, aki mindig kitűnt azzal, hogy gondolatait a legrövidebben tudta kifejezni. A szöveget a Sout Dakota állam Rushmore nevű hegyén egy 80 láb magas és 120 láb széles gránitlapra vésik, szembe a nappal, hogy a rájuk eső sugarak hatása alatt az aranybetűk messze csillogva mondják el Amerika egész történetét. Mivel tudosok megállapítása szerint a gránitlap minden százezer évben egy incset kopik, az 5 incs mélyen véssett betűk 500,000 évig hirdetik az újvilág dicsőségét, ha valami természeti csapás következtében a hegy meg nem semmisül.

Az Isten országának történetét sokkal rövidebben meg lehet írni. A mai evangéliumi szakasz egyetlen mondata: Meghaltak, akik ellene törték vala... 2000 esztendő történelmének lényegét és sokezer jövő esztendő tanúságát és reménységét juttatja kifejezésre. Ahova jésve van, onnan mindenfelé tudomást vesznek róia. E néhány szó olvasásakor lelki szemünk előtt megelevenedik elsősorban Heródes, aki a leggyökeresebben iparkodott az Úr Jézustól megszabadulni és mégis meghalt a nélkül, hogy szándékát teljesedni

látta volna. Lelki szemünk előtt áll Néró, Deciusz, Domiciánusz és a római birodalom egész apparátusa, amely 300 évig egyebet sem tett, mint eszközökön és módokon törte a fejét, amelyekkel a világból a názáreti eszményt eltüntethesse és országát megronthassa: s valamennyi meghalt a nélkül, hogy a terv csak egy lépéssel is közelebb jutott volna a megvaiósuláshoz. Diokléciánusz már elkészítette az Úr Jézus neve eltörölését megörökítő emlékművét deleto nomine christiano felirattal s meg kellett érnie, hogy a szenátus az Úr nevében győzedelmeskedő N. Konstantint diadalkapuval tüntette ki, ő pedig azok sorába jutott, akik: *Meghaltak, mert ellene törtek vala...*

Mikor Juliánusz aposztata a ravaszságnak és a gonoszságnak azzal az együttesével támadta meg a kereszténységet, amelynek a pogányok számítása szerint okvetlen győznie kellett, Libánusz rétor találkozott egy kereszténnyel. „No, mit csinál mesteretek, a Galileai?” — szólt hozzá a biztos győzelem tudatából származó szemtelenséggel. A keresztény nyugodtan azt felelte rá: „Koporsót farag Juliánusz számára.” S némi idő múlva Libánusz rétor tényleg gyászbeszédet mondott Juliánusz aposztata felett. Amit a Galileai Juliánusz császár támadásakor csinált, az újabb korban ugyanazt tette, bárki és bármilyen fegyverrel támadt is fel ellene és Egyháza vagy annak feje ellen. Mikor Voltaire egymásután tette közzé egyházgyalázó könyveit és az elért eredményeken elégedetten dörzsölte kezét, ördögi karörömmel mondogatván: „*Dans vingt ans Dieu verra beau jeu*” (— húsz éven belül Istennek szép játékban lesz része, t. i. akkorra istentelen tervei megérnek, s az Egyházat lerombolják), a Galileai koporsót készített nemcsak Voltairenak, hanem a francia államnak is, amelyet éppen Voltaire eszméi alapjaiban támadtak meg. Mikor Napoleon Krisztus helyettesét, VII. Pius pápát fogolyként durván bántalmazta, s az Egyház hatalmát tönkre akarta tenni, a Galileai ismét koporsót készített Szent Ilona szigeten, ahol Napoleon hatalmát eltemették.

VIZKERESZT

Vízkereszt ünnepén

(Jan. 6-án.)

Vízkereszt az ősegyház karácsonya, amikor részben az Üdvözítő születését, részben nyilvános működésének megkezdését ünnepezték. Mivel Rómában december 25-én a téli dermedtségből mintegy újraeledő napot köszöntötték, ellensúlyozásul jónak látszott éppen arra a napra tenni a *Legyőzhetetlen-nap* születését, ami által január 6-ára a nyilvános működés megkezdésének, a kánai menyegző első csodájának és a Jordán vízében való megkeresztelkedésnek, tehát a világ előtt való megjelenésnek ünneplése maradt. Keleten és Nyu-

gaton egyaránt nagy ünnep, mert nagy eseményre való visszaemlékezés és nagy titkot jelent.

„Jézus születése és megjelenése — mondja Chamberlain — az egész emberiség történelmének legfontosabb adata. Nincs ütközet, nincs trónralépés, nincs természeti jelenség vagy felfedezés, amelynek jelentősége a Galileai rövid földi életéhez fogható volna. Ezt közel kétezeréves történelem bizonyítja, pedig még mindig alig jutottunk a kereszténység küszöbén túl. Mélységesen igazolva van, hogy Krisztus születésének évét elsőknek vesszük és attól számítjuk az időt. Sőt bizonyos szempontból azt is mondhatjuk, hogy a történelem Krisztus születésétől kezdődik. Azok a népek, amelyek még nem tartoznak a kereszténységhez, mint a kínaiak, indusok, törökök, még mindig nem történeti népek: egyrészt az uralkodóházak és megszárlások krónikájával, másrészt csendes, szinte állati boldogságban tovatűnő évmilliók hosszú sorával rendelkeznek, amely idő nyomtalanul enyészik el az idők éjjelében. Önmagában teljesen jelentéktelen valami, hogy a fáraók országát Kr. e. 3285-ben vagy 32.850-ben alapították-e. Egyiptomot egy Ramses alatt ismerni annyi, mint 15 Ramses alatt ismerni. Éppen így van a dolog a kereszténység előtt élő többi népekkel. Kultúrájuk, művészetük, vallásuk, egyezővel egész állapotuk talán érdekes, sőt talán szellemi életük és iparuk egyik-másik eredménye életünk érdekes adalékává lett, de hiányzik történelmükből az erkölcsi nagyság; az a mozzanat, amelynek révén az egyes ember az egész világgal szembenálló egyéniségének öntudatára ébred.” (Die Grundlagen des XIX Jahrhunderts. München, 1904. I. 42—43. 1.)

Lecke Izaiás próféta jövend. 60. r. 1—6. v. 1. Kelj föl, világosulj meg. Jeruzsálem! mert eljött a te világosságod, és az Úr dicsősége fölötted feltámadott. 2. Mert ime, sötétség borítja a földet és homály a népeket; fölötted pedig feltámad az Úr és az ő dicsősége látható benned. 3. És a népek a te világosságodban járnak, és a királyok a neked támadott fényességben. 4. Emeld fel köröskörül szemeidet és lásd; mindezek egybegyűlnek, hozzád jönnek; a te fiaid messzünnen jönnek, és leányaid minden oldalról indulnak. 5. Akkor meglátod a bővelkedést, és csodálkozik és kitágul szíved, mikor hozzád tér a tenger sokasága és hozzád jó a pogányok ereje. 6. Tevék sokasága borít el téged. Mádián és Efa gvors tevéi; eljőnek Szábából, aranyat és tömjént hozván, és az Úrnak dicséretet zengvén.

Királyok az Úr fényességében...

Elsősorban a három király. Őket követik azok a királyok és fejedelmek, akiknek kedves ünnepé volt az epifániára való visszaemlékezés, amikor megtört a földet borító sötétség és a népekre boruló homály és mindent elkövettek, hogy népeik valóban az Úr fényességében járjanak; Nagy Konstantin, Nagy Teodóziusz, Nagy Károly, Nagy Alfréd, Szent István, Szent László, Hitvalló Edvárd,

II. Henrik császár, Kasztília Ferdinánd, IX. Lajos francia király és még egy *acies bene ordinata*. Egy jól rendezett csatasor. Az Úr országának terjesztői és megszilárdítói. Mindegyik az Úr megbízottjának tartja magát, s legfőbb kötelességének ismeri, hogy népét Hozzá vezesse s országa, mint egy új Jeruzsálem, az ő fényességében járjon. Az utolsó ítéletkor ez lesz legfőbb számadási pontjuk.

Milyen siralmas mellettük egy más csoportját tudni a fejedelmeknek, akik maguk nem a királyok királyának nyomában járnak, mert nem tudják elviselni törvényeit. Talán emberi tekintetből külsőleg mellette vannak, de lélekben elfordultak tőle. Semmit sem tehetnek hatalma és országa ellen.

*

A lélekben már aposztata Juliánusz 361 január 6-án a galliai Viennében a trón elfoglalására készült, amely N. Konstantin fia, Konstans halála után vált esedékessé. Már készen volt a terv, hogy a sikertelen véres üldözések után miképpen fogja Krisztus Egyházát leigázni. Elhatározta, hogy Heródese lesz a Galileainak, de azon a napon, amikor mindenki a leghatalmasabb király trónusa elé járult, ő sem maradhatott el. Virágokkal feldiszlítva a haruspexek szentélyébe ment, hogy tanácsukat kikérje. Azok azt ajánlották, hogy a bazilikából induljon a trón elfoglalására. Úgy közeledett a templom oszlopcarnoka felé. Annak fényességében járt, akit néhány nap mulva csúful megtagadott, de azt nem tudta megakadályozni, hogy népe az Ő fényességében maradjon.

A szintén keresztény nevelésű, s a később ariánussá lett Valens császár 11 évvel később a pogány bölcsélet hatása alatt szegült ellene a királyok királyának. Nem hitt istenségében. Cezáreában a nép tódult a bazilika felé, ahonnan a nagy ünnepen, politikai okokból a császár nem akart elmaradni. A templomba lépve, a nép éneke mint a mennydörgés éri a fülét. Megdöbbenve nézi a tengernyi népet, s a szentélynek inkább isteni, mint emberi fényét. Sokáig szemlélte a szentély szolgálait, amint a püspökkel szent összeszedettségben hódolnak a királyok királya előtt. Soha ehhez hasonló hódolatot nem kapott, de mégcsak nem is látott. Szent rettegés fogta el lelkét. S amikor a nép áldozatával az oltár elé járult, ő is megindul, félve megy az oltár korlátjáiig. Attól a gondolattól, hogy a királyok királyának igazi szolgája, a szigorú Szent Vazul, nem fogadja el tőle az áldozatot és a nép előtt megszegyenül, remegni kezdett és az oltár szolgálai tartották őt, hogy földre ne essék, — mondja Naz. Szent Gergely. Soha ennél rosszabb napja nem volt a császárnak.

857 vízkeresztjén vagyunk. A nép tömegesen tódul a konstantinápolyi Hagia Sophia bazilikába, hogy az Oltáriszentség vételével az Úr kegyelmeinek fényességében járjon. S szegény és gazdag közt ott van a leggazdagabb, a kiskorú Mihály császár, nevelőjével, a rosszéletű Bardasszal együtt. Mivel azonban rossz életük nyilvános botrányt okozott a népnek, a szentéletű Ignác pátriarka nyilvánosan

megszégyeníti őket: kihagyja őket az áldozók közül. Nem juttatja nekik azt a kegyelmet, amelyre életükkel méltóknak nem mutatkoztak. A Szent Ignácón állott bosszú ördögi megnyilvánulása volt a nagy megszégyenülésnek és megaláztatásnak, amelyben ez alkalommal részesültek.

*

Hát még milyen nagy lesz az utolsó napon azok megszégyenítése, akik koronával a fejükön, s kormánypálcával a kezükben népüket elvezették Jézustól, a helyett, hogy fényességét mutatták volna. S mindenkié, aki a rábizottakat nem a helyes úton vezeti. Akik viselkedésükkel akadályosak annak, hogy a népen az Úr dicsősége látható legyen.

Evangelium Szent Máté 2. r. 1—12. v. 1. Mikor megszületett Jézus a judeai Betlehemben, Heródes király napjaiban, íme bölcsek jövének napkeletről Jeruzsálembe. 2. Mondván: Hol vagyon, aki született, a zsidók királya? mert láttuk csillagát napkeleten és eljöttünk imádni őt. 3. Hallván pedig ezt Heródes király, megzavarodék és vele egész Jeruzsálem. 4. És összegyűjtven mind a pápi fejedelmeket és a nép írástudóit, tudakozódék tőlük, hol kell a Krisztusnak születnie. 5. Azok pedig mondák neki: Júda Betlehemében; mert így van megírva a próféta által: 6. És te Betlehem, Júda földje, éppen nem vagy legcsekélyebb Júda nagyja közt; mert belőled származik a vezér, ki kormányozni fogja népemet, Izraelt. 7. Akkor Heródes titkon hivatván a bölcseket, pontosan megtudakolá tőlük az időt, mikor a csillag nekik megjelent. 8. És elküldvén őket Betlehembe, mondá: Menjetek, kérdezősködjétek szorgalmasan a gyermek felől és ha megtaláljátok, jelentsétek nekem, hogy én is elmenvén imádjam őt. 9. Kik miután meghallgatták a királyt, elmenének. És íme a csillag, melyet láttak vala napkeleten, előttük méne, mígien odaérkezvén, megállapodék a hely fölött, hol a gyermek vala. 10. Amint pedig megláták a csillagot, megörülének igen nagy örömmel. 11. És bemenvén a házba, megtalálták a gyermeket anyjával, Máriával, és leborulva imádkák őt. És megnyitván kincsesládáikat, ajándékokat adának neki, aranyat, tömjént és mirhát. 12. És intést kapván álmukban, hogy vissza ne menjenek Heródeshez, más úton térének vissza tartományukba.

Láttuk csillagát napkeleten...

E szavakkal érkezett Jeruzsálembe a három idegen, akiket a jeruzsálemiek mágusoknak vélték, a hagyomány Gáspár, Menyhért és Boldizsár néven emleget és akikben az írásmagyarázók a gyermek-, ifjú- és férfikor, vagy a kaukázusi, maláji és dravidafaj képviselőit gondolták. Mikor Jeruzsálemnek egyébként csendes utcáin megjelentek és Heródesnek fülébe jutott, hogy az újszülött király imádása miatt hagyták el hazájukat, mert látták csillagát napkeleten: rajta és egész udvarán a csodálkozás érzése futott végig. Hit és hitellenség találkozásokor azóta is ez a stilszerű érzés. A hitetlen csodálkozik a hívón, hogy imádással adózik egy láthatatlan hatalom-

nak, sőt áldozatot is hoz érte. Még jobban meglepődik, ha olyan hívőre akad, akinél a hit nem ködös érzélgés, nem is csak nevelés eredménye, hanem mindenkitől elismert tudományos munkálkodás áll mögötte. Sok ember számára a kinyilatkoztatás erejével hat, hogy a tudomány legjelentősebb művelői közt igen sok vallásos élet találkozik; hogy a mai kor kényelmes berendezkedésének előállításához sok istenhívő vállvetett munkája volt szükséges; hogy a legelvontabb tudomány tételeinek kifejtése sok imádkozó tudós érdeme; hogy a csillagászat úttörői és modern képviselői közt egy Kopernicus, Kepler, Newton, Piazzzi, Oranni gróf, Angelo Secchi S. J., Leverrier stb. személyében annyi hitvalló találkozik, akiknek „az eget beszélték el Istennek nagyságát” és éppen azért szószerint ajkukra vehették a napkeleti bölcsek szavát: Láttuk csillagát és imádjuk Őt.

Ezek igazán bölcsek voltak; mert nem mindenki bölcs ám, aki csillagot vizsgál, ha mindjárt kötetekre való munkát ad is ki megfigyeléseiről. X. Alfonz, Leon és Kasztília királya és egyúttal német császár, akit a maga idejében bölcsnek neveztek, a feljegyzés szerint nagyon szerette a csillagokat. Mindig az égboltot szemlélte és azért Csillagásznak is mondták. Ismereteire nagyon büszke lévén, egyszer meggondolatlanul azt jelentette ki, hogy a világ megeremtésekor a csillagok elhelyezésére vonatkozólag tudott volna Istennek tanácsot adni. Azonban feladatát nem teljesítette. Mint király eredménytelenségekre tudott visszatekinteni. *Dum coelum considerat observatque astra. terram amittit* (— mialatt az eget vizsgálta és szemlélte, a földet elvesztette) — mondotta róla egykorú történetírója.

Az ilyen tudákos csillagvizsgálat bizony nem sokat ér. Amikor a mai ünnepeken a betlehemi barlang felett megálló csillaggal kapcsolatban az Egyház arra figyelmeztet bennünket, hogy a napkeleti bölcsek után indulva a csillagot lássuk. A figyelmeztetést tanulékony szívvel jól meg kell érteni. Figyelni kell egész kultúránk és életünk egyetlen nélkülözhetetlen csillagát, az Úr Jézust, aki nélkül az élet útja veszélyes szakadékok közt vezet.

Egy atya fiatal nagyobb sétára kelt s akkor indultak vissza, midőn már sötétedni kezdett. Erdőn kellett keresztülmenniök és a sokféle elágazó tisztás, a szanaszét szaladó utak, a sötét szakadékok miatt a helves út alig volt feltalálható. A fiú tapasztalatlan lévén, minden tisztást útnak látott, minden szakadékot és minden elágazást helyes iránynak tartott. Majd itt, majd ott nógatta atyját, hogy erre menjünk. Az atya azonban bölcsőbb volt és nem a lábai előtt lévő szakadékot nézte, nem is a hegyek vagy elágazó utak szerint igazodott, hanem tekintetét egy csillagra irányította, s gyermekét kézenfogva biztos lépésekkel vezette az otthon felé.

Az Egyház szüntelenül mutatja a bennünket eligazító csillagot, az Úr Jézust. Őt követve földi utunkat biztonságban tudjuk és az

égi utat sem tévesztjük el. Amint a vízkeresztü ünnep szép himnusza mondja: Non eripit mortalia, qui regna dat coelestia, nem ragadja el a mulandókat, aki bennünket égi királyságra hívott.

Ez a csillagvizsgálat mindenkinek feladata, aki a szakadékok és a szerteágazó utak közt a földön eltévedni nem akar.

VIZKERESZT UTÁN I. VASÁRNAPON

Lecke Szent Pál apostol a romaikához írt lev. 12. r. 1—5. v. Testvéreim! 1. Kérlek benneteket az Isten irgalmasságára, hogy adjátok testeteket élő, szent és az Istennek tetsző áldozatul — ez legyen a ti észszerű istentiszteletetek. 2. És ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem alakuljatok át értelmeknek megújításával, hogy felismerjétek, mi az Isten akarata, mi a jó, kedves és tökéletes. 3. Azt mondom ugyanis mindenkinek a nekem adott kegyelemnél fogva, hogy senki se gondoljon magáról kelleténél többet, hanem józanul gondolkodják, mindegyik a hit mértéke szerint, amelyet az Isten kiosztott neki. 4. Amint ugyanis egy testben sok testrésznünk van, nincs azonban minden testrésznek ugyanaz a rendeltetése 5. akképen sokan vagyunk egy test Krisztusban; egyenkint azonban egymásnak tagjai.

Ne szabjátok magatokat e világhoz!

Szent Remig, Reims érseke fájdalommal látta, hogy püspökségének előbb már katolikussá lett területe újra visszatér a pogányságra. Mivel az eltévelyedettek megtérítése nehéznek tetszett, az erdő mélyén élő remetének is megparancsolta, hogy azonnal hagyja el a magányt és erőt ö is a pogány lelkek megmentésére fordítsa. „Isten embere, mondotta neki a püspökszentelés szertartásai között, eddig teljesen elkerülted a világot. Ezentúl küzdj ellene! Légy ki-mondottan ellensége! Esto antimundanus.”

S a remete e néven küzdött a világ gonosz szelleme és minden incselkedése ellen. Sok lélek megtérítése és szent élete által méltónak találtatott arra, hogy az Egyház szentjei közé felvétsék.

1. *Esto antimundanus!* Légy ellensége a világnak! Ez a lényeg a felszólításnak, amely az apostol ajakáról ma felénk hangzik. A világban annyi a ferdeség és az eltévelyedés, hogy leküzdésében mindenkinek tevékenykednie kell és elsősorban azza! kell törekedni legyőzni mindenkinek, hogy magát szepőlötelenül megőrizi a világ minden szennyes áramlatától és nem szabja magát a világhoz. Edvárd walesi hercegnek, a későbbi VII. Edvárd angol királynak a szabója egy alkalommal arról panaszkodott, hogy pénzét lehetetlen színű, zöld szövetbe fektette, ami most senkinek sem kell, s neki tönkre kell mennie. A hercegnek, jó emberismerő lévén, ügyes ötlete támadt, rendelt belőle egy nadrágot. Másnap úgy ment a klubba, s ezzel a szabó vagyona meg volt mentve. A lordok ugyan összenéztek először, s azt kérdezték egymástól, hogy talán megbolondult a herceg, de a következő héten mindenki Edvárd-nadrágot viselt.

Később nagy utánjárással mások is megtudták a szabó nevét és rövid egy hónap alatt mindenki hasonló ruhát készítettett Londonban, sőt Európaszerte biliárdposztóból készült ruha járta azon férfiak között, akik olyan gyorsan leszólják a nőket sűrűn változó divatjuk miatt.

2. Sok ember erkölcsi dolgokban is ennyire rabja környezetének. Káromkodik, mert más is azt teszi. Hazudik, mert másoktól azt megtanulja. Adja a hitetlent, mert hitetlenek társaságában van. Lerészegszik, mert nem tud az örökös koccintásnak ellenállni.

Ha rossz tánc jelenik meg valamely városban, mindenki végigtáncolja, s nem kérdi, hogy mit szól hozzá a józan ész, a vallás és Isten akarata szerint mi a jó és tökéletes. Ha egy könyvön megjelenik a cédula: *Most erről a könyvről beszélnek*, mindenki iparkodik megvenni, legyen az Anatol France könyve vagy Akvinói Szent Tamás életrajza.

3. Mikor Észak-Amerika végtelen erdősegein még tömegesen legelésztek a bölények, gyakran megesett, hogy egy-egy bika megvadulva nekiiramodott a lejtőnek és az egész csorda utána vágta-tott. A közös futás dübörgése még vadabbá tette a dühös állatokat. Mivel pedig a vezérbika a szakadéknál megállni nem tudott, fájdalmas bögéssel a mélységbe zuhant és természetesen az egész csorda utána sodródott.

*

Okos ember sohasem feledkezik meg a Szentírás szavairól: Drágán vagytok megváltva, ne legyetek emberek szolgái. (I Kor. 7, 23.) Ne szabjátok magatokat a világhoz — mondja ugyancsak az apostol. S ha mindenki azt mondja, hogy a kiontott vér tisztára moshatja a szennyes becsületet, a katolikus ember utasítsa vissza a párbajt. Ha mindenki mértéktelenül élvezi a szesz! belőled az semmi körülmények közt se csináljon bolondot S minden téren iparkodjál magadat szepültelenül megőrizni a világtól. Ez a legértékesebb istentisztelet!

Evangélium Szent Lukács 2. r. 42—52. v. 42. Mikor Jézus tizenkét esztendő lett, szülői felmenvén Jeruzsálembe az ünnepi szokás szerint, 43. és bevezéven az ünnepnapokat, midőn visszatértek, a gyermek Jézus ott maradt Jeruzsálemben, és nem vevék észre szülői. 44. Vélvén pedig, hogy az útítársaságban van, menének egy napi utat és keresék őt a rokonok és ismerősök között. 45. És mikor nem találták, visszatérének Jeruzsálembe, keresvén őt. 46. És lőn, három nap múlva megtalálták őt a templomban a tanítók közt ülve, amint hallgatá és kérdezé őket. 47. Álmélkodának pedig mindannyian, kik őt hallák, és ő okosságán és feleletein. 48. És meglátván őt, elcsodálkozáának. És mondá neki az ő anyja: Gyermekem! miért cselekedtél így velünk? Ime, atyád és én bánkódva kerestünk téged. 49. Ő pedig mondá neki: Miért, hogy engem kerestetek? Nem tudátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem? 50. De ők nem érték meg a beszédet, amelyet nekik mondott. 51. Akkor hazatért velük, és Názáretbe mőne és engedelmes vala nekik. Anyja meg

szívében tartja vala mindez ígéket. 52. Jézus pedig növekedék bölcseségben és korban és kedvességben Istennél és az embereknél.

„Megemlékezzél róla, hogy ünnepeket szentelj!”

Valamikor réges-régen élt a közösségben egy magának való, szerencsétlen természetű ember. Nem volt rossz, csak mindent másképen csinált, mint a többi halandó. Mikor a többi kaszált, ő fát nyesegette. Mikor a fákkal kellett foglalkozni, ő halászott. A halászati időben tehezeit legeltette. Mikor a többi harangszóra imádkozott, ő füttyült. Mikor vasárnap mindenki az Isten házába ment, ő a szabad természetet élvezte. Az erdei kápolnába vezető út szélén addig pihent, míg a többiek el nem végezték ájtatosságukat. Akkor ő is megindult hazafelé. Azt szokta mondani, hogy az ő temploma a szabad természet, éneke a mezei madár csicsérgése, áldozata a jó mezei, erdei levegő beléiekezése és áhitata a magány. Sem a pap figyelmeztetése, sem barátai piszkálása nem használtak semmit ennek a természetes jó embernek, aki senkinek sem ártott ugyan, de mégis mindenki meg volt róla győződve, hogy ez nem mehet sokáig az Úr büntetése nélkül. A büntetés egész haláláig elmaradt, akkor azonban igen megrendítő módon következett be.

Váratlanul halt meg azon a helyen, ahol rendszeren a mise végét várta. Mikor megtalálták s koporsóba téve haza akarták vinni, hogy annak rendje és módja szerint eltemessék, négy markos ember nem volt képes megmozdítani a holttestet. Kocsit hoztak, amelybe négy hatalmas lovat fogtak be: bár csurgótt róluk az izzadság, nem tudták tovább húzni a kocsit. Mindenki érezte, hogy a rettenetes tényben az Isten ujsa működik. Belátták, hogy a holttestet Isten akarata szerint ott kell eltemetni, ahol állandóan szembeszállt a legszentebb paranccsal s lábball taposta az Egyház törvényét: vasár- és ünnepnap misét becsületesen hallgass. A temetés után a vidék lakói sokszor hallottak a föld mélyéből feltörő jajgatást s mindenki meg volt róla győződve, hogy a bűnös a föld gyomrában parázson fekvé vezekel bünciért. Az arra járó utasokat irás figyelmeztette az imádságra s kiengesztelésül egy-egy követ dobtak a rettenetes sírra, amiből idővel hatalmas domb lett. A jajgatás azonban mindaddig nem szűnt meg, míg egy jubileumi év alkalmával el nem határozták, hogy a holttestet kiássák és darabonként átviszik a temetőbe. Mivel azonban a sírban semmit sem találtak, ismét betemették. Főléje hatalmas fakercsitet állítottak, hogy fölirata állandóan hirdesse az utókornak Isten szigorú parancsát: Megemlékezzél róla, hogy ünnepeket szentelj.

*

A vidéken mindenki ismeri Certzillan történetét. A gyermekek rettegve hallgatják a reávonatkozó elbeszélést, de mikor felnőnek, egyik-másik hajlandó benne olyan mesét látni, amelyet a gyengébbek ijesztésére az öregebbek eszeltek ki. Így történik ez mindaddig,

míg újabb szerencsétlen esemény kézzelfogható módon nem igazolja, hogy a látszólag meseszerű keret milyen nagy erkölcsi igazságot rejt magában. Ilyen esemény történt július 25-én, amidőn kora reggel négy barátjával jól felszerelten hegyi útra indult a falu vendéglőse, a mindig jókedvű Waser Károly. A falubeliek részint irigykedéssel, részint sajnálkozással tekintettek reá. Irigykedtek azért, hogy gazdag létére igen könnyen élt, míg ők kemény munkával keresték kenyerüket és tartották el családjukat. Viszont sajnálták is, mert nem hitték, hogy ez a könnyű élet a jövőben is zavartalanul folytatódhatik a törvénytörésért kijáró büntetés nélkül.

Hosszú idő óta állandó vasárnapi szórakozása a hegymászás volt és különös kedvvel kereste fel a vidék legveszedelmesebb hegycsoportját, amelynek veszedelmes volta miatt *Gastlosen, Inhospitalière* volt a neve. A faluban ő volt a legbátrabb hegymászó, aki előtt megmászhatatlan csúcs nem volt. A mondott napon gyönyörű időben eljutott barátaival a hegytetőnek egy szép részletéhez és a legalkalmasabbnak kínálkozó helyen már ebédhez készültek, amikor ő még egy 15 m-es csúcsra akart felmászni, amely a helység összes csúcsai közt egyetlen volt, ahova még nem mászott fel. Felérve, odahívta egyik közel lévő társát, hogy ő is gyönyörködjék a vidék szépségében. Gyönyörű, füves lapályon állva együtt élvezték a vidék szépségét, amikor Waser a magával sodort kötőrmelékek között felemelt kezekkel lefelé kezdett gurulni, majd eltűnt a feneketlen mélységben. A többiek semmit sem láttak a balesetből s amikor róla értesültek, az első felocsúdás után mindjárt kutatáshoz fogtak, minthogy mentésről már úgyszem lehetett szó. A szomszéd faluból hozott segítséggel egész nap hiába keresték szerencsétlen társukat, végre éjjel villám fényében meg tudták állapítani, hogy hol fekszik a holttest. Másnap 300 m-es kötélen leeresztett kutató a szédítő mélységben megtalálta a felismerhetetlenségig eltorzuló és felnyársalt tetemét. Úgy kellett őt lebontani az ott lévő fenyőfáról és darabjait zsákba téve, elkészítették a temetésre. Úgyszólván az egész község ott volt a temetésén. Nem mondták, hogy az eset Isten büntetése, de bizonyos, hogy Richoz plébános úr 10 prédikációjánál megrázóbban véste lelkükbe Istennek a tizenkétéves Jézus példájával megszentelt parancsát és Cezillan régi keresztjének örökérvényű figyelmeztetését: Megemlékezzé! róla, hogy ünnepet szentelj!

A Szentcsalád nyomában

A népek és nemzetek és az egész emberi társadalom hatalmas épületének alkotó elemei, amelyektől a népek jóléte, a nemzetek tartóssága és az egész társadalom egészséges fejlődése függ, a sok család. Mindegyikbe az Úr örök törvénye foglalta egybe a férj erejét és feloldozásérzetét, a nő kedvességét és leleményes szeretetét, valamint a gyermek gyöngeségét, szeretetreméltóságát és a jövő biztosítékaul adott sokféle szunnyadó erejét, képességét. A

család keretébe foglalt e tartalomnak minőségén fordul meg nagyrészt a népek és nemzetek sorsa. S éppen azért a népek és nemzetek leghivatottabb, mert évezredek tapasztalataival rendelkező mestere, a kat. Egyház, mindíg nagy gondot fordított arra, hogy az épület főntemlített sejtjei friss erőben maradjanak és utánuk hasonló tartósságot biztosító sejtek következzenek. Ezt munkálja, amikor a bölcsőtől a sírig a család tagjai mellett áll és őket az Úr szent törvényeire tanítja, amelyek nélkül sem egyesnek, sem közösségnek nem lehet megelegedett élete. S neveli különleges alkalmakkal, pl. szent karácsony ünnepével, amikor az egész földkerekségén közvetíti azt a lelki gazdagságot, amit minden családnak Betlehem jelent. S erre törekszik akkor, midőn vizkereszt után az első vásárnapot a názáreti Szentcsalád emlékének is szenteli.

Lecke Szent Pál apostol kolosszaiakhoz írt levele 3, 12—17. v. Atyámfiai, 12. vegyétek tehát magatokra, mint Istennek szent és kedves választottjai, az irgalmi induitát, a jóságot, az alázatosságot, a szelidséget és a béketűrést; 13. szenvedjétek el egymást és bocsásatokat meg egymásnak, ha egyiknek panasza van a másik ellen. Amiképp az Úr is megbocsátott nektek, éppúgy ti is. 14. Mindezek felett pedig szeretetetek legyen, mert az a tökéletességnek köteléke. 15. Krisztus békéje, melyre hivatottak vagytok egy testben, diadal-maskodjék a szívetekben. 16. Krisztus béke-igője lakjék bennetek gazdagon. Minden bölcseséggel tanítsátok egymást és intsétek szoltárokkal, szent dalokkal, lelki énekekkel és hálaadással énekeljétek szívből Istennek. 17. Bármit tesztek, szóval vagy tettel, mindent tegyetek az Úr Jézus Krisztus nevében és adjatok hálát Istennek, az Atyának ő általa.

Krisztus békéje legyen szívetekben!

A hívők Krisztus Egyházának, sőt magának Krisztusnak tagjai és ei nem lehetnek jóság, alázatosság, béketűrés, egymásnak elszenvedése nélkül. Még kevésbbé nélkülözhetők az erények abban a kis körben, amely Isten rendeléséből a nagy család mintájára szűkebb keretek közt alakul, s ez a katolikus család. Az Apostol azt akarja, hogy a názáreti család mintájára alakult katolikus család legfőbb jellemzője a szeretet egysége legyen. Óhajtja, hogy az első-sorban a szülők között legyen meg a külön úton való járás, a békélenség és széthúzás nélkül. Mert ha a családban a szülők nem értik meg egymást, a család igen sok érdeke szenved csorbát s az egyetértés hiánya legjobban meghosszolja magát a család legnagyobb értékén, a gyermekeken. Egy családban férj és feleség szerettek egymás tudta nélkül cselekedni. Ha a férj ruhát csináltatott, ahhoz a feleségnek semmi köze sem volt. Viszont, ha ennek cipő kellett, a férj tudta nélkül adott el a búzából és szerezte meg a rávaló pénzl. Addig nem eszméltek rá, hogy eljárásuk mennyit árt az elődökről reájuk maradt kis vagyonnak, míg egy alkalmossal egész világosan nem látták súlyos tévedésüket. Kis böldecskőjükbe ugyan-

is a feleség távollétében a férj herét, a feleség pedig kevéssel utóbb a férj tudta nélkül babot vetett. Szép időben hamar kikeltek a magvak és mivel mindkettő túlsűrűnek találta a vetést, — természetesen megint minden megbeszélés nélkül — szorgalmasan nekiálltak a gyomlálásnak. Mivel a férj herét várt, a babot pusztította, a feleség ellenkezőleg a babot kímélte és a herét tépte. Így a föld lassankint üres maradt. Egyöntetű nevelés híján a gyermek lelke így marad üres, vagy jobban mondva így lesz gazos. Szolid erény nem lesz a gyermekben, akinek az egyik szülő a másiknak tudta nélkül, vagy éppen akarata ellenére titokban megenged valamit; mikor az anya az Egyház törvényeinek megtartását követeli, ellenben az atya a bójtre, misehallgatásra, szentgyónásra nem sokat ad; mikor az atya takarékos, ellenben az anya könnyen költ. Mindezek az esetek úgy hatnak a gyermek fiatal lelkületére, mint a lóg a virágra, és sokszor egy is elég belőlük arra, hogy megteremje az első gazt, amely szaporodva elfojtja a jó magot.

Evangélium Szent Lukács 2. r. 42—52. v.; az előbbi evangélium.

És engedelmes vala nekik!

A Szentcsalád ünnepe azonban a gyermekeknek is igen sokat mond a szülők megbecsüléséről, kegyeletes szeretetükről s főként az irántuk tartozó engedelmességről. Erre serkent a mai szent evangélium legkiemelkedőbb mondata s erre van leginkább szüksége a mai kor serdültebb gyermekeinek, fiúknak és leányoknak egyaránt. Ha a megbecsülés, szeretet és engedelmisség csak szép szavakból állana, szót sem kellene róluk ejteni, mert a kellemesen hangzó szókra és szép kifejezésekre talán sohasem fordítottak a nevelésben annyi gondot, mint korunkban. Mihelyt azonban a tetteket keressük, még a jobb gyermekek viselkedésében is igen sok kifogást találhatunk, az elkényeztetett gyermekek pedig sokszor jaj, de súlyosan vétenek édesanyjuk ellen!

Egy ismert ideg orvos rendelő óráján megjelent egy fiatalember, egészen a legújabb divat szerint öltözve; leritt róla a hiúság és világiasság. Arcszíne petyhüdt volt, tekintete nyugtalanul járt össze-vissza. Az orvos természetesen páciensnek nézte és megkérdezte, hogy mi a baja.

— Én nem magam, hanem anyám miatt jöttem, aki komoly betegnek látszik — felelte a fiatalember.

— Mi a baja? — kérdezte az orvos.

— Valószínűleg túleröltetés. Mindig késő éjjelig dolgozott és ezzel úgy elrontotta magát, hogy enni, aludni nem tud és sír, ha csak reá néz is az ember. Vajjon mi baja lehet? Tud rajta segíteni, doktor úr? — kérdezgette a fiatalember.

— Mivel foglalkozik az édesanyja? — tudakolta az orvos.

— Édesanyám varrónő — felelte a kérdezett. — Mindig mon-

dogattam neki, hogy ne üljön késő estig a varrógép mellett, mert megerőlteti magát, de nem hallgatta meg a szavamat.

— S önnek mi a foglalkozása? — Vágott közbe az orvos.

— Nekem... Nekem... jelenleg nincs foglalkozásom. Tetszik tudni, manapság olyan nehéz az embernek megfelelő álláshoz jutni. Így hebeggett a fiatalember s az orvos nem tudta megállani, hogy véglegesen el ne intézze ezt a lelketlen kamaszt.

— Édesanyja betegségének elsősorban ön az oka — mondotta erős nyomatékkal. — Gondolkodjék ezen, amíg részvétlensége őt sirba nem kergeti. — Így bocsátotta el a megszeppent kérdezősködőt.

S még többször meglepedkeznek a gyermekek az édesatyának tartozó feltétlen engedelmességről. Pedig az atya a család királya, a család életének központja, aki hatalmával és tekintélyével a fejelem főntartásában az Úristen személyét képviseli. E tiszt betöltése miatt nagy felelősséggel tartozik, de viszont nagy a felelősségük azoknak is, akik miatt a hatalom adatott, s ezek a gyermekek. „Ha valakinek engedelmen fia van, aki atyja parancsát meg nem hallgatja és megdorgáltatván sem akar engedelmeskedni, ragadják meg őt és vigyék a város véneihez és kövezze meg őt az egész város népe és haljon meg.” (V Móz. 21, 18—21.) Ezt mondja a régi törvény. S aki a törvényt nem lerontani, de tökéletesíteni jött, ha veszendőbe engedte annak emberadta kegyetlen szentesítését, megvédi a törvények tökéletesített rendjében Isten helyettesét és a bűnhődés alól nem szabadul, aki őt nem tiszteli, neki nem engedelmeskedik, vele szemben durva.

Egy társaságnak minden tagja együtt volt már, csak az orvos hiányzott. Mikor végre megjelent, ruhája, haja csupa jégcsapos volt. „Bocsánatot kérek, — mondotta zavarodottan — de egészen meglepedkeztem róla, hogy összejövetelt tartunk.” A vendégek meglepődve néztek rá és egymásra, majd ő maga elé nézve, tovább folytatta a szomorú történetet. „Akkor is éppen ilyen vad idő volt, amilyen ma van: havazott és esett, s édesatyám, mivel gyengélkedett, maga helyett a vásárra küldött. Azonban nekem igen jó szórakozásom akadt éppen arra a napra és azért ellenszegültem atyám akaratának, aki érdekünkben nem akart semmit sem veszíteni. Lázasan elment a vásárra, meghűlt és rövidesen meghalt. Ennek ma negyven éve és én minden november 21-én elzarándokolok Lichtfieldbe, négy órahosszat állok födetlen fölvel a vásártér azon helyén, ahol atyám 30 évig árulta a könyveket, hogy én zavartalanul tanuljak, s ahol én betegségében egyszer nem akartam őt segíteni. Atyám meghalt s én nem tudok meghalni!”

Sohasem tapasztaltam olyan kézzelfoghatóan az isteni törvény kötelező voltát, mint mikor egy esetben megdöböntett a „Tiszteld atyádat és anyádat” megsértése. Józseffel történt. Atyja egyik leg-tiszteltebb fia volt a falunak, s díszre volt a kis katolikus hitközségnek. Becsületes munkában töltött el 67 évet és amikor hosz-

szű munkás életének gyümölcseit élvezhette volna, a legnagyobb keserűséget kellett megköstöltnia. József nem volt atyatisztelő. Nem volt hálás, hogy a két munkás kéz gondtalan jövőt biztosított neki. Jobb szerette volna, ha az öreg már nem lett volna. S ez egyszer-csak észrevette, hogy jobban erőtlenedik, mint ahogy azt kora hozná magával. A munka nem ment. „Ez a vén ember nem akar dolgozni!” — mondták a fiatalok egymásközt. Étvágya sohasem volt. „Ez a vén ember válogatós! Persze tojás meg, talán csirke kellene neki!” Mindennap néhány gramm veszteséget jelzett, sőt később a grammok dekákká lettek. Siralom lehetett volna látni azt a vergődő embert sárgás, hamuszürke arcával, ami csak egy betegségnek lehet a tükrözése. A fiatalok ugyan nem indultak meg rajta.

— Az Isten nagyon tudja, hogy mit kell tenni”, — mondta el nem titkolható örömmel József, és hát jókat hörpintett a pincében az atyától ültetett szőlő terméséből. S mivel a koporsónak az ára mindig drágább lett, József egy éjjel előre meghozta a koporsót, hogy mindig kéznél legyen. Az atya aztán egy szép napon örök álmra hűnta le szemét, miután a szentségekkel is megerősödött lelke a sok szenvedésben megérett az örökkévalóságra. József, nem titkolható módon boldog volt, hogy az Isten tudta, mit kellett cselekedni. De nem gondolta, hogy ezután is tudni fogja tennivalóját. A koporsón megtakarított vagy száz pengőt.

Nem sok idő telt el a temetés után. A szomszédok előbb észrevették, mint ő érezte, hogy nem a régi lendülettel kezeli a kaszát. Később nem kívánt kimenni a földre. A padkára ülve nézte szomorúan, felesége hogyan vesződik az eke felszerelésével. A borrá nem tudott ránézni. A szálonna nem ment le. A szép, piros arc-színt mintha elfújta volna valami. Még a tyúklevest is éppen csak hogy megköstolta. Amikor orvost hivatott, aki Pestre utalta a kórházba, arca hamuszürkés lett. A kórházban meglátogattam. Örömmel ujságolta, hogy a műtét jól sikerült, és az orvos hamarosan hazaengedi. Teljes javulást remélt, de feje felett a betegablán a „Cancer” jelzés egészen mást jelzett. Majd kövé meredtem, amikor észrevettem. Hosszú szenvedés lett osztályrésze. Nem kívánt otthon sem bort, sem tojást, sem csirkét, sem vajat. Egészen úgy halt meg 42 éves korában, mint édesatyja, akit nem tisztelt, és így nem adatott neki hosszú élet a földön.

*

Arturo Bellisaro reggel már félhétkor bent csörömpölt a műhelyben. Testestül-lelkestül talián. Szívesen esik neki, ha elbeszélgetek vele. S minden idegrostjával mondja azt, ami szóba kerül. A háborús években egyszer elbeszélte, hogy édesanyjának kilenc gyermeke volt, neki már három van. Tíz éve dolgozik kalapáccsal, fúróval és egyéb gépekkel. 34 éves, ami pénzt egy hónapra kap, az levonásokkal alig több 160 pengónél. A szoba drága, az életre alig

marad valami. Mint munkás az államtól az első gyermekre 300, a másodikra 600 és a harmadikra 1000 lírát kap évenként segélyül.

Amikor feleségével megismerkedett és érezte, hogy a dolognak házasság lesz a vége, jóvendőbelijének lelkére kötötte, hogy édesanyját megbecsülje, mert nála kedvesebb teremtést addig nem ismert, és továbbra is hálás akar neki lenni. Mivel a két nő csak nem élhetett meg egymásmellett, egy valamirevaló háztartás helyett két igen szerény tanyát kellett neki föntartania. Maga ötödmagával egy szobában vonja meg magát. Szórakozást nem ismer. Nem szivarozik. A bora víz. Nem ritkán egy karaj kenyér, 3 paradicsom, egy főtt tojás az ebédje. Amikor felesége áldott állapotban volt, az ő kávérezését neki adta, s ő szegényesebb reggelivel elégedett meg. A pöröly hangja mellett az ő vidám füttye is mindig hangzott. Ma már a helyzet rosszabb. A világháború dúl. A kávé eltűnt, s vele sok minden hiányzik, természetesen a fütty is. De nem hiányzik az édesanyjának juttatott havisegély, s a család odaadó gondozása nagy önmehtagadás árán, a szórakozások nemismerésétől a multnál fokozottabb áldozatokig.

Nagyon szigorúan beszélt a fiával egy anya azért, mert olyan nőt akart feleségül venni, aki minden szempont lemérésével nem volt neki való. „Fiam, — mondta ki az anya az utolsó sóval — ha ezt a nőt elveszed, kizárod magadat a családból, sőt megmásíthatatlan akaratom, hogy abban az esetben még a temetésemre se jöjj haza.”

A gyermek erre sem engedelmeskedett. „Magának ehhez semmi köze” — mondotta és elvette balga szívének kiválasztottját. Őt évig éltek egymással, mikor a férjnek háborúba kellett mennie, miután édesanyját már eltemették — nélküle. A háborúban csak a felesége képe lebegett szeme előtt. Mások hazulról csomagot és pénzt kaptak, ő azonban éhezett. Megtakarított pénzét hazaküldte, hogy felesége szükségét ne szenvedjen, kopott ruhában ne járjon. Felesége szép levelekkel meg is köszönte az áldozatos gondoskodást, de azért haza egyszer sem hívta. Mikor pedig a háborúnak vége lett és nagy szenvedések és nélkülözések után hazavergődött, az a nő, akiért annyit szenvedett, aki miatt anyja temetésére haza nem mehetett, másnak volt a felesége.

VIZKERESZT UTÁN II. VASÁRNAPON

Lecke Szent Pál apostol a rómaiakhoz írt lev. 12. r. 6—16. v. Testvéreim! 6. Különböző adományaink vannak a nekünk adott kegyelemnek megfelelően; ha prófétaság, akkor gyakoroljuk a hit mértéke szerint; 7. ha szolgálat, akkor tevékenykedjünk a szolgálatban; ha valaki tanít, oktasson; 8. aki buzdít, buzdítson; aki adakozik, tegye egyszerűségben; aki előljáró, buzgóságban, aki irtalmasságot gyakorol, vidámságban. 9. A szeretet legyen tettetés nélkül; útáljátok a rosszat, ragaszkodjatok a jóhoz. 10. Ami a testvéri szereteite! illeti, legyetek egymás iránt gyengédek; a tisztelet dolgában egymást

megelőzők, 11. az igyekezetben nem restek, lélekben buzgók; az Úr az, akinek szolgáltok! 12. Legyetek örvendezők a reménységben, béketűrők a nyomorúságban, állhatatosak az imádságban, 13. részvevők a szentek bajaiban, gyakoroljátok a vendégszeretetet. 14. Aldjátok azokat, akik üldöznek titeket, áldjátok és ne átkozzátok. 15. Örvendeztetek az örvendezőkkel és sirjátok a sírókkal. 16. Egymás között ugyanazon érzéssel legyetek: nem nagyravágyók, hanem együttérzők az alacsonyrendűekkel.

Alkalmazkodás és együttérzés

A mai szentleckének gazdag tartalmából minden különösebb kutatás nélkül legfőbb elveiben az egész keresztény társadalomnak szabályozó szelleme bontakozik ki és önkénytelenül is a befejező mondaton akad meg huzamosabban az ember szeme. Egymásként ugyanazon érzéssel lenni, az alacsonyrendűekkel együttérzeni, ez társadalmi életünk legfőbb alapelve. Együttérzeni azt, hogy egy Atyának vagyunk gyermekei és mint egy közös családnak gyermekei, egy közös legfőbb célt akarunk megvalósítani! Érezni kötelességeinket az emberi közösség iránt; együttérzeni a testvérekkel, a szentekkel, a gyengékkel, a szomorkodókkal és főként az örvendezőkkel. És együttérzeni főképen azt a nagy igazságot, hogy az Úr az, akinek valamennyien szolgálunk! Mert e nélkül nincs emberi szolidaritás és békés nemzeti vagy társadalmi élet.

Ettől a becsületes együttérzéstől nagyon messze jár az alacsonyrendűekhez, a szegényekhez és általában az alattvalókhöz, a néphez való politikai alkalmazkodás, amelyben valaki önmagát mintegy külön lénynek gondolja és úgy beszél Istenről, mint az alattvalók fékentartására szükséges fikcióról, amelyre a kiváltságos osztályhoz tartozóknak annyira sincs szükségük, mint amilyen nagy a jelentősége lefelé.

Ettől a szellemtől származik a szegény népnek elnyomására olyan szomorú világot vető elv:

Misera plebs
contribuens,
optima flens,
pessima ridens.

(Az adót fizető egyszerű nép akkor jó, ha sír, s akkor legrosszabb, ha örvend.)

„A népnek úgy kell a vallás, mint a baromnak az iga, az ostor meg a széna.” Így mondotta Voltaire, akitől ez az elv is származik: Si Dieu n'existait pas, il faudrait l'inventer — (ha Isten nem volna, ki kellene találni); aki továbbá megtiltotta, hogy alkalmazottai jelenlétében valaki vallástalan eszmékkel hozakodjék elő. Ez a Voltaire alkalmazkodott ugyan az alázatosakhoz, de mégsem követte az evangélium szellemét. „Nem önmegtágadás, de élvezet, nimfák tánca, nektár és ambrózia kell nekünk. Ó, csak sohase hitt

volna az emberiség Istenben, akkor talán boldogabb volna" — mondja Heine a művelteknek, de az alázatosoknak ő is másképen beszél. „Hódolok az istentelenség gondolatának, amíg a szalonban vagyok, de az utcán, a durva tömegben ugyanazt útálom.”

Az evangélium szelleme: egymásközt ugyanazon hívó s résztvevő érzéssel lenni, az alacsonyrendűekkel együttérezni. Minden más eljárás társadalomellenes alakoskodás, ami már többször megmutatta veszedelmes voltát, de talán sohasem olyan rettenetes módon, mint a francia forradalom idején.

A nép egyideig némán tűrte azt az alkalmazkodást, amelyben őket az urak isteni eredetű törvényekkel engedelmességre kényszerítették és mennyei lakomával hitegették, amíg a felső tizezer az isteni törvényeket megvetve, sőt kinevetve földi javakban dőzsölt, és a túlvilágra mitsém adott. De aztán számadásra hívta urait. Elsöpörte az urakat, akik gazdaságaikban 2—3 papot is tartottak azért, hogy a népnek az Istenben való hitet prédikálják. Az elődök bűneiért is megszenvédtek azok, akik a vallást szénának, ostornak, korlátnak, a szegény embert pedig baromnak tartották. S ez a veszedelmes elmélet mindig csak a társadalmi anarchiának egyengeti útját. Éppen azért, aki ajakára veszi Isten nevét alattvalóival szemben, s a benne való hitet emlegeti, az a benne való hitben az alacsonyrendűekkel valóban együtt is tudjon érezni!

*

Voltaképen mindenki szeretne alkalmazkodni és senki sem kíván alacsonyrendű lenni, akihez alkalmazkodni kell. Ha ugyanis azt kérdezzük, hogy hol a nép, a tömeg, az utca, akihez alkalmazkodni kell, a tanult ember a tudatlanra gondol, a nagyurak lefelé mutatnak, a hivatalnokok a polgárokhoz akarnak alkalmazkodni, a polgárok az egész ügyet a kézművesekhez utalják s valamennyi a lerongyolt proletárra rak minden terhet. Pedig Isten a felsőbbeknek jobban kell, mint a népnek, a szalonban több szükség van rá, mint az utcán, a parancsolónak és hatalmasnak a közjó érdekében inkább nélkülözhetetlen, mint az alattvalónak és a szegénynek. Az Amerikai Egyesült Államok alaptörvénye szerint az elnök csak istenhívó ember lehet. Ez a hatalmas állam érzi azt, hogy a legmodernebb demokrácia feje Isten nélkül nem lehet. Praktikus esze azt sugallja, hogy aki másokat törvényekkel kormányoz, azt az állam legfőbb érdekében viszont olyan valaki kormányozza, akit senki el nem némíthat, parlamenti többség le nem szavazhat, trónjáról zendülés meg nem foszthat; akinek ereje nem az állam fegyvereitől van, hanem kikutathatatlan mélységekből ered. Így van ez rendjén, mert hiszen minél tanultabb valaki és minél magasabb az állása, annál több a kísértése és a lehetőség arra, hogy helyzetével visszaéljen, ha Istenbe vetett erős hite és gyakorlati vallásossága a bűnlehetőségeket nem ellensúlyozza.

„A tanultság az embereket csak rosszabbakká teszi, mert több

eszközt ad nekik, hogy rosszabbak legyenek." (Sokrates.) „A tudomány lelkiismeret nélkül csak a lélek romlása." (Rabelais) „Mind-
den veszélyes, ami felszabadítja szellemünket a nélkül, hogy jelle-
münk felett önuralmat biztosítana." (Goethe.) „A művelődés a bar-
mot még inkább barommá teheti s még veszedelmesebb lehet, mint
aminő volt természetes állapotában." (Mandsky.)

A kultúra most sem jobb, maradt a régi,
Hajdan nyers bőrben, ma bársonyban,
Egymást mint vadállat, marja, tépi,
S míg akkor körme s agyara
Volt csupán, mellyel másnak ártott,
Ma ki ösmerné fegyverét,
A szászrétű csejt s álnokságot?

(Tomba: Mit kérek?)

Evangelium Szent János 2. r. 1—11. v. Az időben 1. menyegző
lőn a galileai Kánában; és ott vala Jézus anyja. 2. Meg volt pedig
híva Jézus is tanítványával együtt a menyegzőre. 3. És fogytán lé-
vén a bor, mondá Jézus anyja neki: Nincs boruk. 4. Felelé neki
Jézus: Mi közöm nekem és neked, ó asszony? még nem jött el az
én óráim. 5. Mondá az ő anyja a szolgálknak: Amit nektek mond,
cselekedjétek. 6. Vala pedig ott hat köveder elhelyezve a zsidók
tisztulására, egyenkint két vagy három korsó tartalmú. 7. Mondá
nekik Jézus: Töltsétek meg a vedreket vízzel. És színig tölték azo-
kat. 8. És mondá nekik Jézus: Merítsetek most és vigyétek a nász-
nagynak. És elvivék. 9. Amint pedig megízlelte a násznagy a borra
vált vizet és nem tudta, honnét való az, — de tudták a szolgálk, kik a
vizet merítették vala — előhívá a násznagy a vőlegényt, 10. és mondá
neki: Minden ember először a jó bort adja és miután megittasod-
tak, akkor az alábbvalót; te pedig mindeddig tartogattad a jó bort.
11. Ezzel kezdte meg Jézus csodajeleit a galileai Kánában; és nyil-
vánosságra hozá dicsőségét és hívének öbenne tanítványai.

Az anya és gyermeke

Ha az életkor tapasztalatai rá nem szorítottak volna arra, hogy
elméleti kérdéseknél többre tartsak erkölcsi buzdítást, a mai szent-
beszédre készülve biztosan a csodáról gondolkoztam volna, sok
teológus szerint az ösztönös élet lélekharangjáról; vagy talán erről
az első krisztusi jelről, amelyet olyan ütemben követtek a többiek,
hogy Szent János szerint a világ összes könyvei sem foglalhatnak
azokat magukba. Én a mai evangéliumban látom az eszményi édes-
anyát s az eszményi gyermeket, amilyen csak egy volt a történe-
lemben. S világosságukban mutatom az okos édesanyát meg az
okos vagy talán inkább kegyelletes gyermeket, hogy az utóbbinak
követésére serkenjétek.

Szól tehát az evangélium az okos anyáról, aki érzi, hogy:
Mutter werden ist nicht schwer, (mert az a korral megjön.)
Es zu sein ist etwas mehr.

S az anyaság feladatát nem látja megoldva, ha gyermeke „a higiénikus embertenyésztés kiállítási darabjává, csinoságtól és egészségtől ragyogó óriásgyerekké fejlődik”, mintha egy egész munkás utca gyermekeregének napsugarát és levegőjét elnyelte volna. Szól az evangélium a keresztény anyáról, akinek a gyermeke nem játékszer, nem baba, hanem az Úr képmása, akivel szemben sok felelősséggel, kellő tisztelettel, szent tartózkodással, nemes önfegyelmezővel kell viselkednie. Ez a keresztény anya teljes tudatában van, hogy mivel tartozik gyermekének s gyermeke is tudja, hogy mivel tartozik életadójának. Fia szavait szívében hordja, viszont az ő szavait fia is a szívébe vési. Fiát nem kell kérlelni, nem kell tőle követelni. Csak észbe hoz s az eredmény iránt nincs kétsége. Ha a felelet érdekesebb, nem akad fönn rajta, mert tudja, hogy az érdekesség nem szívből jön. Ha valami nem történik az ő akarata szerint, nem kérésedik el, mert belátja, hogy gyermekének is lehetnek helytálló szempontjai.

Ezt eddig figyelemmel végighallgatva, sokan mondjátok magatokban: De jó volna, ha nekem is ilyen megelégedett, megértő, okos édesanyám volna! De melegebb volna számomra a családi fészek, ha éppen ő nem akarna sokszor meggyőződésem szerint helytelen dolgokra kényszeríteni; ha nem keserítene kicsinyes ellenőrzéssel, folytonos számonkéréssel. Kedvesebb volna az otthon, kellemesebb volna fülemnek az anyai hang s jobban érezném, amit a költő mond:

Muttersprache, Mutterlaut,
Wie so wonnensam, so traut.

Ez a titkos sóhaj nem édesanyátkra elmarasztaló, hanem rá-
tok vet árnvékot. Fiúk, aki ideális édesanyát kíván magának, annak magának kell először ideális fiúnak lennie. Az úgy tekintse az édesanyját, ahogy őt az Úr akarata szerint tekintenie kell s úgy bánjék vele, úgy szóljon hozzá, amint azt az Úr Jézus példája mutatja.

Mert ne higgye senki, hogy az Úr Jézus, aki a bűnösöket szelíd szóval tudta figyelmeztetni, aki Szent Péter tagadását egy tekintettel tudta büntetni, aki még az áruló Júdással szemben is megtalálta a gyengétségében lesújtó szót, az éppen anyjával szemben használt durva kifejezést. Aki az evangéliumban a „*Mi közöm neked és neked, asszony?*” kérdést helyesen kívánja érteni, először hántsa le róla a magyarból hozzátapadó érdekességet, az „*Asszony, te csak hallgass!*” duhaj nótá izét és hangsúlyát. A héberben és a görögben ugyanazon a szón a magyar úrnő és parancsoló nő árnyalata van. Továbbá a „*mi közöm hozzá*”, „*semmi közöm hozzá*” kifejezések a magyarban a szeretetlenségnek, a részvétlenségnek káini szavai. A Szentírásban a „*mi dolgom neked és neked*” igen sokszor előfordul s mindannyiszor minden durvaság nélküli vélemény-

különbséget jelent. Ez a véleménykülönbség az Udvozítóben helyénvaló abban a pillanatban, amikor fönséges hivatásához az első lépést megteszi. Mindjárt óvást emel az ellen, hogy működésében földies szempontok legyenek irányadók, ha mindjárt a számára legszenvedőbb lénytől származnak is. Nem akarja, hogy cselekvésében láttatni-vágyás, mutogatás, a tapsarítás a jellemet vagy az igazi örömeiket kikezdő veszedelembe keveredjék. Itt ugyanaz az Udvozító beszél, aki az Isten országát s annak ügyét egyszersmindenkorra ön maga és mások számára a test és vér összekötötetése fölé helyezte. Mikor beszédje alkalmával rokonai a tömeg elismeréséből részt kérve odaüzentek hozzá, hogy ők is jelen vannak, azt felelte: Az én rokonaim azok, akik Isten ígését hallgatják és teszik. Ugyanaz az Udvozító szól, akit más alkalommal a rokonok Jeruzsálemben hívtak, hogy jelenlétükben mutatkozzék be a világnak s Ő akkor is elhárította a kísértést. Tehát nem durvaság van az Udvozító szavaiban az édesanyával szemben, de van bennük nagy tanulság a gyermek számára, aki már érzi, hogy néha-néha más szempontok szerint kell cselekedni, mint amelyekkel az otthon szolgálhat. Csak-hogy aki itt az Úr Jézus példája szerint kíván eljárni, annak azt is kell tudnia mondani az Úr Jézussal, hogy azokban van, amelyek az atyáéi, s csak a püsztai bőjtölés, hosszú önfegyelmzés, hosszú át-gondolás után vállalkozhatik az anyával szemben saját tisztult szempontjainak érvényesítésére.

Ezzel szemben gondoljátok csak át, fiúk, hogy a ti viselkedéseket az édesanya iránt mennyire nem az átgondoltság irányítja. Fedeztetek fel magatokban a ti furcsa lelkiállapotokat a maga végléteivel: egyszer emelkedett, másszor nyomott hangulatával, egyszer tüzességével, majd a nemtörődömségig süllyedő lehangoltságával, amelyben egyszer mohón dolgoztok, olvastok s még az, asztalhoz is úgy kell benneteket odakönyörögni, más-kor meg lomhán bámultok magatok elé. Ebben az örökös kedély-hullámban ti olyanok vagytok, mint a forradalom a maga igazságtalanságával és vakságával.

a) Igazságtalanok vagytok, mert egyrészt ti nem alkalmazkodtok senkihez. Ha jókedvetek van, tomboltok s kívánjátok, hogy veletek táncoljon az egész világ s nem jut eszetekbe, hogy otthon talán most nem illik tombolni. Ha bánat ér benneteket, lehangolodtok s rontjátok az otthon jó hangulatát. S másrészt ti követelitek, hogy az egész ház alkalmazkodjék hozzátok, mikor az lehetetlen, mert rossz hangulatban az akarástok kiszámíthatatlan, mint az idő-járás. Ha a mama melegen adja a kávé, hidedget kívántok s fordítva. Ha nem kerül asztalra gyümölcs, akkor azért elégedetlenkedtek; s ha igen, akkor is találtok benne hibát.

Különleges lelkiállapototok abban is mutatkozik, hogy elégedetlenek vagytok a főnálló világrenddel. Itt az iskolában a tanár

urak, az osztálytársak adnak okot a szeretetlen kritikára. Otthon pedig mindenki, akivel csak összeköttetésben vagytok. Elfog benneketek a reformálás vágya s a helyett, hogy magatokat reformálnátok, másokat próbáltok javítani. S mint a forradalom szokta tenni, ti is azt veszitek elő, aki a leggyengébb s aki a legtürelmesebben végighallgat benneteket s a szeretet leginkább fegyvertelenné teszi veletek szemben: az édesanyát. Kifogásoljátok lépését, szavait, mozdulatait, ruházódását. Megjegyzéssel kíséritek kifejezéseit, le-kicsinylítek olvasmányait, feleslegesnek tartjátok aggodalmait. S amikor ezt csináljátok, nem számoltok a női lélek érzékenyebb voltával. A nőt rózsával sem szabad megütni, mondja a hindu pogány közmondás, és bár az édesanya töletek ezer címen még több figyelmet érdemel, ti őt mégis csalánnal ütitek. Ezt teszitek, mikor frivol, kegyetlen szavakkal teszitek szová hibáit, nem gondolva arra, hogy ami az atyának csak kezéig ér, az az anyának szívébe nyilallik. És hánszor szerezték számára keserű percekét. Vannak négerek, akiknél a gyermekeket durva szertartások között avatják nagykorúvá s egyik részük az, hogy a gyermek beront anyjához s őt üti-veri, sokszor a többiek kacaja között. Nem sokkal áll a négerek fölött az a fiú, akinek a nagykorúsodással járó krízisét az anyának kell végigszenvednie.

b) Ilyen kegyetlenséget csak úgy követhettek el, hogy ti vakok is vagytok s nem láttok tisztán. Nem látjátok az anya méltóságát, amelyet a mindenek Ura s Teremtője emel előttetek eszménné, mikor önmagát hozzá hasonlítja. „Qui timet Deum, obviabit illi quasi mater honorificata.” (Eccli. 15.) Szeretetét az anya szeretetével példázza. „Halljátok engem, Izrael házának minden fiai, kiket én anyagilag szeretek.” (Iz. 46, 3.) „Mint kit anya vigasztal, úgy vigasztallak én titeket s megvigasztaltattok.” (Iz. 66, 13.) Ha a szentatyák az Egyházzól valami fontosat, szépet akarnak mondani, szintén az anyához hasonlítják. „A Szentegyházat — mondja Szent Ciprián — mint édesanyátokat tiszteljétek, szeressétek s hirdessétek.” A magyar nyelv pedig a Szentegyház megnevezéséhez az anya szót hozzáteszi: Anyaszentegyház s az adja neki a kedves hangzást.

Amint ezt nem veszitek figyelembe, nem szoktátok tekinteni azt a sok jót sem, aminek létetek első pillanatától kezdve csak az anyai szeretet révén vagytok részesei. Mert ne feledjétek el, amit a közmondás kijelent: „Ha az anya halott, az atya megvakul. Az anyai kéz akkor is áld, ha ver. Többet ér az anya verése, mint a mostoha cirógatása.”

Ha mindenre ügyelnétek, bizonyára nem állna rátok az Irás szava: „Balgaság van kötve a gyermek szívéhez.” (Péld. 22, 15.)

Akkor nem tartanátok az édesanyát játszótársnak, akivel pajtáskodó hangon lehet beszélni. S ha már rossz családi szokásból tegezitek, több tiszteletet tudnátok a megszólításba belevinni. Nem

jönne ajkatokra feleselő hang. Éreznétek, hogy nem minden szolgálatot fogadhattok el az édesanyától, ha mindjárt felajánlja is. Nem mulasztanátok el a hazairást, ha távol vagytok az otthontól. Unnepélyes alkalmakkor nem maradna el a köszöntés és az nem volna olyan stílustalan, pongyola, s amelyen annyira nem csillog a gyermeki szeretet gyöngye, hogy minden változtatás nélkül bárkinek el lehetne küldeni. Késedelmesebbek volnátok a bírálatra, több elismerő szóval tudnátok kedveskedni. Jobban felismernétek, hogy anya most gyenge, fáradt s egy kis figyelemmel, elismerő érdeklődéssel, részvéttel iparkodnátok segíteni, ami sokszor minden orvosságnál többet használ.

Azután, ha nem volnátok vakok, arra is gondolnátok, hogy vannak szenvedő anyák, akiknek az életútjait megghiúsult remények, eltemetett sóhajok s a jövőtől való félelem szegélyezik. Lehetnek édesanyák, akik csalódtak abban, amit a boldogság legfőbb forrásának gondoltak. Lehetnek édesanyák, akik egyedül vergődnek az élet útjain, mert a támasz korán elesett mellőlük. De higgyétek el, ez mind nem olyan nagy szenvedés, mintha ti miattatok kell szenvedniök. Raffael madonnáiról mondta valaki azt a bírálatot, hogy rajtuk a gyermek anyja létével olvad össze. S ez a bírálat jól talál. Azok a madonnák a földi anyák vonásait tüntetik fel, akiknek sorsa tényleg a gyermek sorsába olvad bele. S ha az úgy fejlődik, hogy nincs benne se remény, se köszönet, ha a különbség csak az, hogy aki kiskorában anyja szoknyájára lépett, most szívét tapossa, anyja méltán lehet szenvedő anya. Ilyen volt először Szent Monika, akitől Szent Ágoston a következő sorokat írja: „A te kezeid, Uram, el nem hagyták lelkemet, mert anyám szive vérből mutatott be neked értem áldozatot éjjel-nappal ontva könnyeit.” (Conf. V. 7.)

*

Fükl! Esetek gondolkozóba

Kein Füllhorn das von allen Schätzen regnet,
Ist reicher, als die Mutterhand, die segnet,

— mondja a közmondás s az élet bőven mutatja, hogy ez igaz. De az Irás meg azt állítja, hogy „Isten átká kíséri, aki anvíát meekeseríti”. (Sir. 3. 18.) — „Gvalázatos és boldogtalan, aki anyját meghántia.” (Péld. 19. 26.) — „Szövétneke elalszik a sötétség közepette.” (Péld. 20. 20.) — „Az anya átká szétbontja a fiú házát.” (Eccl. 3.) S az anya átkát nem az aikak mondják, — azok arra képtelenek — hanem a szív fájdalma adja.

Vigvázatok, hogy ne érjen benneteket ez a rettenetes büntetés. Ha szenvedéseinek ti vagytok az okai, álljatok talpra, ne keserítsétek meg szándékosan napjait, akit kicsiny korotokban úgvis elégsé igénybe vettetek. S aki otthon bármi más okból szenvedő anyát lát, gondolja még, hogy keresztény katolikus ifjúnak itt nyílik

a legszebb tér a lovagiasságra. S önmagát aljasítja, jövőjét pecsételi meg az a fiú, aki túl tudja magát tenni anyja szenvedésén. Aki abból a célból, hogy másoknak tessék, friss a szép dolgok feccségésére, de otthon néma a vigasztalásra. Aki igényli, hogy másutt dicséretet szórjanak rá s csak édesanyjának volna oka róla panaszt mondani, ha olyan könnyű volna panaszra nyílni az anyai ajkának s még a miatt is kétszeres fájdalmat nem kellene viselnie, hogy panaszkodni nem tud.

A budapesti piarista intézet egyik jótévője az ösztöndíjulat összeg hova fordításáról így rendelkezett: „Az a szándékom, hogy az érettségizett ifjú a kamatok egy részén vegyen imakönyvet, amelyből az élet nehéz napjaiban vigaszt merítsen és hogy adjon élte legboldogabb napján édesanyjának egy szál virágot. Ha az édesanya nem élne, tegye le a virágot édesanyja sírjára.”

Fiúk! Ha megértettétek, hogy mi az édesanya, akkor megértitek azt is, hogy ez az egy rózsaszál, amelyről az ifjúságnak ez a nemeslelkű barátja s édesanyját nagyon szerető jótévője beszél, csak jelkép. Jelképe a fiúi szeretetnek és a sok rózsaszálnak, amellyel valamennyien tartoztok édesanyátoknak. Adjátok azt életében, de nem hervadó, hanem örök életre képes formájában: az engedelmességben, kegyeletben, figyelemben. Ez a viselkedés minden tettnél jobban emeli értékteket. Lehetnek ti nagy politikusok, nagy tudósok, nagy zenészek; de minden kiválóságtoknak az lesz a dísz, ha édesanyátokat az Úr Jézus szellemében szerettétek. Úgy hiszem, hogy Zrínyi Ilona fiának, II. Rákóczi Ferencnek, kevés dolog szerzett nagyobb tiszteletet, mint amit róla édesanyja a halálos ágyán mondott: „Tudassátok fiammal utolsó anyai áldásomat: ő sohasem szomorított meg.” Kövesd őt s a lelkiismeret nyugalma meg az emberek tisztelete mellé a Szentírás ígérete lesz legnagyobb jutalmad: „Igazság lesz épületed alapja. A szorongatás napján emlékezet lesz rólad. Bűneid, mint a tiszta időben a jég, elolvadnak.” (Izr. 3, 17.)

VIZKERESZT UTÁN III. VASÁRNAPON

Lecke Szent Pál apostol a rómaiakhoz írt lev. 12. r. 16—21. v. Testvéreim! 16. Ne legyetek bölcssek a magatok szemében. 17. Ne fizessetek senkinek rosszat a rosszért, a jóra törekedvén nemcsak az Isten, hanem minden ember előtt is. 18. Amennyiben rajtatok áll, lehetőleg éljétek békében minden emberrel. 19. Ne tegyetek magatoknak igazságot, kedveseim, hanem adjátok helyet az isteni haragnak, mert meg van írva: Enyém a bosszúállás, én majd megfizetek, úgymond az Úr. 20. Ha ellenséged éhezik, adj neki enni, ha szomjazik, adj neki italt. Mert ha ezt műveled, eleven paraszat gyűjtesz a feiére. 21. Ne hagyj magad legyőzni a rossztól, te győzd le a rosszat jóval.

Amíg Herkules karddal próbálta lehetetlenné tenni a vérengző hidrát, nem ért el eredményt. Sőt a 7 levágott fej helyett 7 új nőtt s minél többet kaszabolt le közülük, annál erősebb és többfejű szörnyeteg volt ellensége. De a ráhintett tüzes parázssal ártalmatlanná tette.

Szent Pál a keresztény életben még gyenge rómaiaknak erre a pogány mesére utalva fejt ki, hogy a gyűlölet hidrája ellen nem annyira nagy elszántsággal és nyers erővel, mint inkább okossággal kell harcolni. A bosszúállás kardja ezen a téren nem sokat ér, sőt az ellenség bosszúját csak növeli. Azonban a rossz akaratoknak, a haragnak szeretettel való viszonzása a jó iránt teljesen érzéketlen ellenség felelősségét növelve, fejére parazsat gyűjt, amely az örökkévalóságban égeti ki belőle a gyűlöletet. Azt pedig, aki a jó iránt teljesen még nem vesztette el minden érzékét, lefegyverzi és jó útra tereli: A bölcs Euklides egy alkalommal viszályba keveredett testvérével. „Meghalok, ha bosszút nem állok rajtad!” — kiáltotta haragosan bátyja. — „Én meg akkor halok meg, ha nem sikerül téged lecsillapítanom” — válaszolt Euklides és szavai rögtön kiengesztelték a felbőszült embert. Mikor Maximinus császár idejében Apollonius hite miatt fogságba került, legjobban egy Philemon nevű börtönőr gyötörte őt. „Azon gondolkozom, hogy miképen tudnálak még jobban kizozni” — szólt egy alkalommal a türelmes vértanúhoz. — „Én pedig arra kérem Istent, — válaszolt Apollonius — hogy egyet se számítson be bűnül kegyetlenkedéseid közül, amelyekkel már eddig elhalmoztál.” E szavakat olyan páratlan szelídséggel mondotta ki, hogy nem téveszthették hatásukat. Mikorra véradra került, Philemon vértanútársa lett.

S a bosszúérzés kiirtására a legfontosabb indíték az Úr szava: Enyém a bosszúállás! Ő a bíró, aki az örökkévalóságban, de sokszor már e földön kinek-kinek érdeme szerint fizet.

Laforce asztalosmester 1848 jún. 22-én a Faubourg St. Antoineban lévő házának padlására rejtőzve tüzelt a katonaságra, mikor Affre párizsi érsek éppen az utcára lépett, hogy a vérontás megszüntetése érdekében valami mentő akciót kezdjen. Először Cavaignac tábornokkal beszélt s noha az őt lebeszélni igyekezett arról, hogy a lázadók előtt mutakozzék, éppen a lázadóktól legjobban megszállott St. Antoine városrészben: az érsek erős elhatározással mégis terve kivitele mellett döntött. A Bastille-terén a küzdő pártok közé érve; meglepéssel tapasztalta, hogy a lövöldözés megszűnt s bátran haladt tovább a torlaszok felé, sőt egy ifjú zöld ágat lobogtatva ment előtte, mintha benne látnák a béke galambját. Azért a torlasz közepe táján megállapodott, püspöki mellkeresztjét felemelte s beszélni kezdett a küzdő felekhez, midőn az előbb említett pad-

lásablakból Laforce lövése eldördült s az érseket leterítette. Az áldozatot rögtön a Quinze-Vingt kórházba vitték, ahol a békeszeretet apostola és az önfeláldozó jópásztor kiszenvedett.

A gyilkos 18 éves fia kíséretében Amerikába menekült. Kalifornia egyik félreeső gyártelepén rejtegette gonoszságát az emberi igazságszolgáltatás elől. Ez sikerült is neki, de nem sikerült elrejtőznie az elől, aki a mai szentleckében olyan határozottan mondja:

— Enyém a bosszúállás!

A mindent számontartó Isten büntetését nem kerülte el. Az előbbi eset után 8 év múlva a Faubourg St. Antoine területén egy ijesztő külsejű ember jelent meg, akiben az emberek Laforce fiára ismertek. Ő beszélt el, hogy atyja Kaliforniából dúsgazdagon indult el Sanfranciskóba, de útközben a rablók megtámadták, kirabolták és agyonütötték. Holtteste a vadállatok martaléka lett.

— Isten büntetése volt — tette hozzá az ifjú, aki két hónap múlva mint örült, a bolondok házába került és teljesen elhagyatva halt meg.

Isteni és emberi igazságszolgáltatás

„Enyém — emberi nyelven szólva — a bosszúállás!” (V Móz. 32, 35; Róm. 12, 19.) Így mondja az Úr, ami isteni szóra fordítva ennyi: Enyém a bűn és büntetés közt a kiegyenlítés, amelynek a legpontosabban vezetett kereskedelmi intézményben a legérzékenyebb mérleggel való eljárás is csak árnyéka. A fizika világában az erők legpontosabb átértékelése is csak játék. Enyém a bosszúállás, mondja az Úr. Ez annyit jelent, hogy amikor a gyarló emberi igazságszolgáltatás már leszámította a maga részét, s az isteni igazságosság eltekintett attól, *Quod fragilitas humana contraxit*, mert az ember nem angyalnak, csak törékeny lénynek van teremtve: megszólal az isteni igazságosság, amely az utolsó kvadrans is megkeresi és számításba veszi. Az eltitkolt gondolatra is rábukkan és mérlegre teszi. „Enyém a bosszúállás” — mondja a mai vasárnap szentleckéje, s a Pünkösöd utáni 21. vasárnapi evangélium egy képe megmutatja magát az igazságszolgáltatást. Ráeszméltet annak a földön csak anteaktáiban, foszlányaiban és előjátékaiban megismert menetére. Sokszor van okunk megdöbbenni miattuk. Amire utalnak, az meg egyenesen megrendítő és mégis megnyugtató, mert magától Istentől származik, aki minden igazságnak ősforrása és mértéke.

1. Egyik sajátága az isteni igazságszolgáltatásnak az, hogy néha egészen meglepően jelentéktelen nyomok alapján kerül minden napfényre. Egy hajszál, egy cipősarokba szorult mohalevélke elég ahhoz, hogy a tettes kézrekerüljön. *Nihil est operum, quod non revelabitur.* (Mt. 10, 26.) Semmi sincs úgy elrejtve, hogy napfényre ne kerüljön. Az emberi igazságszolgáltatás sokszor tehetetlen az eléje kerülő esetekkel. Kőfal mered közte és az igazság között. Az isteni igazságszolgáltatás ilyen kőfalat nem ismer. A hajszál és

mohalevélke sokszor jele annak, hogy szinte már az isteni igazságosság lépett működésbe.

1932 február 23-án éjjel harangszó verte fel . . . községet. Munkájuk végeztével a tűzoltók egy szobában irathalmaz mellett vérbefagyva találták M. Zs. közjegyzőhelyettest. A több helyen megcsonkított egész testét borzalmas sebek borították. Agydarabok és vérbe-kevert hajcsomók hevertek szanaszét. A tettes nem tudta eltüntetni a szertefreccsenő vér nyomait, és azért a szörnyű tett után az egész ügyet a legmegbízhatóbb cinkosra, a tűzre bízta. A remegő kéztől tüzet fogtak a szerteszét heverő aktakötegek. Minden igen jól sikerült. A tettes még megmosta szép fehérre szörnyű kezét az ott lévő mosdótálban. Az ott lévő szivaccsal fejről letörölte a vért és vele horzolt egyetlen hajszálat, és az elég volt arra, hogy megleljék a tettest.

. . . . apróhirdetések alapján ismerkedett meg P. Annával. Másodszeri találkozáskor összevesztek és addig ütlegette a nőt, míg az össze nem esett. A szétvagdalt holttestet eltüntette: papírba csomagolt fejét Bécsben a Dunába dobta, a végtagokat a Ferenc József-állomáson letette, a kofferba zárt törzset egy vonat vitte messze . . . messze . . . Így minden eltűnt. Az élet tovább kavargott. A zakatoló szívet senki sem vette észre. A Duna terhét kivetette. A vonaton meglelték a törzset. Az állomáson észrevették a végtagokat. Sőt észrevették a fődélapjukra mázolt három betűt: LAU. Nem volt addig tettes, amíg Bécsben észre nem vettek egy kisfiút, aki mindenhová három betűt mázolt: LAU. Ez a hétéves fiú elemi-iskolás és mindenhova az addig megtanult három betűt pingálta. Amikor a kartondobozra a három első betű már rákerült, a gyilkosság megtörtént. Ebbe a dobozba kerültek a végtagok. Így jutott rá a rendőrség arra, hogy a tettes Laudenbach 42 éves fegyházos.

2. További tulajdonsága az isteni igazságszolgáltatásnak az, hogy bár néha az Egyház ítéletével (I Kor. 5. 5.), máskor az állam erejével (Róm. 13. 4.) történik, a legkeményebb büntetés mégis mindig a bűn maga. A törvényszék néha semmit sem szól vagy egyenesen felmenti a vádlottat, de a tettes évek során hányszor esik össze némán a bűntudat súlya alatt. Máskor egész tragikus módon szabadul meg az emberi igazságszolgáltatástól.

. . . . kalocsai kispapja került be a Verebélyi-klinikára. Egész megjelenése az otthoni jólétet mutatta, amelyből az ember csak a végső esetben megy a kórházba. Jóideje szenvedett már betegségében. Végre az orvos kijelentette neki, hogy gyomorbaja olyan természetű, hogy abban csak meghalni lehet. S a halál sok szenvedés után tesz pontot. Erre a megrendült beteg azt mondta: „Tizenöt év előtt apósomat meggyilkolva találták házában. A csendőrség éveken át hiába kereste a tettest. Nem jutott a gyilkos nyomára. Az én vagyok.” S a beteget hazabocsátották, hogy aki a földi bírót ki tudta kerülni, az a lelkiismeret sok mardosása után készüljön az égi bíró elé.

A marburgi bíróságon d. e. 11 órára volt kitűzve J. F. ügyében a tárgyalás, akit azzal vádoltak, hogy a munkások kifizetésére felvett pénzüsszeget eltulajdonította és a kifizetést hamis nyugtával igazolta. A vádat végighallgatta. Az útbiztos a félreeső helyre kéredezkedett, az előre odakészített dimanitpatront a szájába tette és meggyújtotta. Óriási dörrenés rázkódtatta meg a levegőt. A tett színhelyén borzasztó látvány fogadta a belépőket. A szerencsétlen ember nyaka és feje leszakadt törzséről, agyveleje, koponyacsontjai apró csafatokban szanaszét hullottak a falakon. A szerencsétlen feleségét a kórház idegosztályába kellett szállítani.

A tettesek önmarcangolása és megzavarodása és kínlódása csak előrevetett árnyéka a Szentírás szerint az utolsó ítéletkor a végső fórumon elítélt lelkekben a bűntudatból eredő megzavarodásnak.

3. 1925 május 13-án fényes nappal egy filkalapos fiatalember ment be Debrecen egyik legforgalmasabb trafikjába és az ott lévő 27 éves R. O.-t öt kalapácsütéssel a boltasztal alá döntötte. 3 óráig maga árult a trafikban, aztán eltűnt. Egyetlen nyomot hagyott maga után, a földrezuhanat antik ezüstórát, amelynek mutatója 1-et mutatott, jelölül annak, hogy akkor történt a gyilkosság. Azóta sem találták meg a gyilkost. Sokszor van rá példa, hogy valaki megszabadul. Kikerüli a földi igazságszolgáltatást. Eltűnhet, meghalhat, ismeretlen helyre távozhatik valaki, de mindez csak az emberi bíróság számára történik így. A tettes véget vehet életének, de az égi igazságszolgáltatás akkor kezdődik. Volt már olyan sikkasztás, hogy a nagyobb hatóságok is bele lévén bonyolódva, az igazságszolgáltatás nem talált más megoldást, mint hogy a főszereplőt minden vallomásával együtt eltétele láb alól és a pert törölte. Volt olyan rejtélyes bűnügy, hogy a rendőrség leeresztett kezekkel és reménytelenül állt meg előtte. A nyomozás megszűnt, illetve oda utaltattott át, ahol nincs szükség se nyomozásra, se tárgyalásra, mert: *Omnia nuda et aperta sunt oculis ejus.* (Zsid. 4, 13.) Minden élet az Úrhoz van irányítva, akinél megtörténik a perfelvétel és végleges ítékezés következik teljes kiegyenlítéssel.

Evángélium Szent Máté 8. r. 1—13. v. Az időben, 1. mikor Jézus lejött a hegyről, nagy fereg követé őt; 2. és íme, egy poklos jöven, imádá őt, mondván: Uram! ha akarod, megtisztíthatsz engem. 3. És Jézus kinyújtván kezét, illeté őt, mondván: Akarom, tisztulj meg. És azonnal megtisztula az ő poklossága. 4. És mondá neki Jézus: Meglásd, ezt senkinek se mondd; hanem eredj, mutasd meg magadat a papnak és áldozd föl az ajándékot, melyet Mózes rendelt, bizonyosságul nekik. 5. Mikor pedig bement Kafarnaumba, egy százados járula hozzá, kérvén őt, 6. és mondván: Uram! szolgálom inaszakadtan fekszik házamban és kegyetlenül gyötrődik. 7. Mondá neki Jézus: Megyek és meggyógyítom őt. 8. És felelvén a százados, mondá: Uram! nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj; hanem csak szóval mondjad és meggyógyul az én szolgálom. 9. Mert hisz én is hatalom alatt álló ember vagyok, katonák lévén alattam; s ha mondom en-

nek: Menj, ő megyen, és a másikkak: Jősz te, ő jön, és szolgálómnak: Tedd ezt, és teszi. 10. Hallván pedig ezt Jézus, csodálkozék és mondá követőinek: Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben. 11. Mondom pedig nektek, hogy sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról, és letelepednek Ábrahámmal és Izákkal és Jákóbbal a mennyek országában; 12. az ország fiai pedig majd kivettetnek a külső sötétségre; ott leszen majd sirás és fogak csikorgatása. 13. És mondá Jézus a századosnak: Menj, és amint hittél, úgy legyen neked. És meggyógyult a szolga abban az órában.

Csak Isten nagy!

Dieu seul est grand! — (így kezdődik Bossuet egyik halotti beszéde) — szegénynek és hatalmasnak egyaránt ez a legnagyobb igazság, legyen az hatalmas, akár Nagy Sándor, „aki előtt a föld elnémult”. (1 Mach. 1, 3.) Mikor Jeruzsálem ellen indult félelmes seregével és már a szent városhoz közel volt, hódolatra ment hozzá az egész város. Eléje vezették a főpapot és megmagyarázták neki a főpapi süveg írását: „Isten szentje.” Akkor ő némult el és a földre borult. Az eljárását tudakoló Parmeniónak ezt mondta: „Nem embert, hanem az Istent tiszteltem meg, akinek ő főpapja és szolgálója. — Non hunc, sed Deum adoravi, cujus sacerdotio fungitur.” (Jos. Flav. Antiquit. 11. 8.)

S mikor az ég és föld királya nem szolgálja személyében, hanem maga jelenik meg a százados előtt, ez hogyan imádná Őt és hogyan bíznék Benne! Homlokán a királyi fölség jegyével, amely miatt az égi karok háromszor szentnek mondják és szüntelenül imádják. A százados ennyire nem ismeri az Úr fölségét, de érzi, hogy most a Birodalom sok százezer alattvalóját összetartó légióknál nagyobb erőt képviselő hatalommal van dolga. Igen egyszerű okoskodással belátja, hogy Ő mindenkinek parancsol, Neki semmi sem lehetetlen és a beteg meggyógyítása csak egyetlen szavába kerül. Az Egyház megtisztelteti a százados emlékét, hogy nagy alázatosságát kifejező szavaival adja azóta is az Oltáriszentséget híveinek. Az Úr Jézus pedig megdícséri őt, mert Ábrahámtól való testi származás nélkül, a messiási reményektől távol, pusztán a tények szemléletén tudja felépíteni erős hitét. „Nem találtam ennyi hitet Izraelben” — mondja róla.

Ma is előfordul, hogy az Úr Jézusnak a pogányok közt vagy a nemrég megtértek közt nagyobb ragaszkodásban van része, mint ott, ahol már évezredek óta hirdetik az evangéliumot.

Egy kanadai hittérítőhöz nagyon hideg téli este egy újonnan megkeresztelt indián állított be. A nagy fáradtság miatt csak egy kis pihenés után tudta elmondani a következőket: „Fekete ruhál Édesanyánk ma este megbetegedett és sokszor emlegette, hogy téged szeretne látni, mert nemsokára meghal és veled beszélnie kell, mielőtt a Nagy Szellemhez megy. Meghalt, mielőtt téged hívhat-

tunk volna. Annyideje még volt, hogy nekem elmondja, hogy mi rosszat tett életében, és ime, elhozta magammal ezt, hogy te, az imádság embere, vess rá keresztet és biztosítsd anyámnak a Nagy Szellemhez való jutást." És erre már a magával hozott rongyokból kihullott az anya megfagyott keze, hogy legalább azt részesítse áldásban.

Kétezer esztendő hithirdetés után Európában már vannak annyira az emberek, hogy betegségben, szerencsétlenségben, gyermekük halálakor, állataik elpusztulásakor és egyéb szerencsétlenségben az Úrhoz fordulnak segítségért. De mikor lesznek ott, hogy az evangélium számukra élet és valóság legyen; hogy a bűnt, a lélek halálát, mint a legnagyobb rosszat kerüljék; hogy lelküket gyónással megtisztítsák; hogy hozzátartozóikhoz ne szégyeljék az Úr Jézust hívni, és ne kényszerítsék őket arra, hogy látogatás nélkül kelljen bírói széke előtt megjelenni.

VIZKERESZT UTÁN IV. VASÁRNAPON

Lecke Szent Pál apostol a rómaiakhoz írt levél: 13. r. 8—10. v. Atyámfiai! 8. Senkinek semmivel se tartoztatok, csak azzal, hogy egymást szeressétek, mert aki felebarátját szereti, a törvényt betöltötte. 9. Mert: Ne paráználkodjál, ne ölj, ne orozz, hamis tanúságot ne szólj, ne kívánd a másét... és ami egyéb parancsolat van, azt újra egybefoglalja ez ige: Szeressed felebarátodat, mint önmagadat. 10. A szeretet nem cselekszik rosszat a felebarátnak. A törvény teljesítése tehát a szeretet.

Proximus tuus! Felebarátod!

A római modern művészeti kiállításon egy művész igen tanulságos szobrot állított ki. A szobor egy szegény utcaseprőt ábrázolt, akinek barázdás homlokáról és még ráncosabb arcáról nagy éhség és még több gond látszott. Keskeny arca és kiálló csontjai, összevissza kuszált haja a szemlélőben azt a gondolatot keltették, hogy e szerencsétlen teremtesnek sohasem voltak jobb napjai. A szobor éppen azt a jelenetet ábrázolta, amidőn a szegény asszony holtfáradtan egy köre dül, piszkos szerszáma szinte kihull a kezéből. Egész lényén valami nagy fájdalom látszik a szomorú tény miatt, hogy soha semmi jóban sem volt még része. Nagyúri nők és magasállású urak részvétlenül mentek el mellette s a nagy elhagyatottság keserű könnyeket csal ki a szeméből; a kép alatt ez a két szó olvasható:

Proximus tuus! Felebarátod!

*

Hány ember van, aki a felebaráti szeretet főntemlített törvényét nagyon jól ismeri, de felebarátját éppoly kevéssé ismeri, mint az a zsidó, aki az Úr Jézustól megkérdezte: *Ki az én felebarátom?* Aki felebarátját csak kellemes szomszédjában, jóállású barátjában,

szellemes barátnőjében, egy kedves társaság tagjaiban, társadalmi köréhez tartozó ismerőseiben látja. S ezekkel jóban lévén, meg van róla győződve, hogy a felebaráti szeretet törvényének eleget tesz.

Olvasóm, ne feledkezzél el arról, hogy felebarátod az a munkás, aki neked dolgozik s aki mellett te olyan hidegen és részvétlenül mégy el, mintha semmi közöd sem volna hozzá, mintha te különb anyagból volnál teremtvé, mint ő; mintha számodra az üdvözülésnek különb lehetősége volna fönntartva, mint ami neki jutott osztályrészül. *Proximus tuus*, felebarátod a szegény beteg, aki nyomorult viskójából könnyezve nézi, mint szaladnak szórakozásra azok, akik e földi életnek annyi előnyével rendelkeznek és őt meg nem értik, segítségéről megfeledkeznek. *Proximus tuus*, felebarátod az is, aki a legalsóbb néprétegekben rejtőzik és keze ökölbe szorul és ajka átkot szór feléd, mikor esetleg gögösen és fényes ruhában elmegy mellette és piszkos, ványadt gyermekétől elfordítod szemedet és összébszorítod ruhádat, hogy condráitól el ne piszkolódjék. *Proximus tuus*, felebarátod különbség nélkül minden ember. Valamennyit szeretni kell, ha valamennyin nem segíthetünk is. Te segíts annyin, amennyin tudsz s annyival, amennyivel segíteni módodban van. Különben az örök Bíró a végítéleten összeszedi a társadalom e kivetettjeit és mint választottait állítja eléd és mutatja őket egyenkint e szavakkal: *Proximus tuus*, felebarátod! De akkor már későn lesz e nagy igazságot elmédben forgatni és a belőle folyó kötelességeken elmélkedni akarni. S ha társadalmi átalakulás folytán olyan helyzet áll elő, hogy te lennél a főnti utcaseprő s észre sem vesz az, aki valamikor a te segítségdet kérte, a te jóakarotodban reménykedett, s egykori jóságodra meg mostani elhagyatottságodra gondolva keserű könny pereg le orcádról, köteles vagy a hálátlanban is felismerni felebarátodat. Nem szabad rá haragudni, hanem imádkozol érte s az Úrra bízod ügyét, akinek egyedül van fönntartva a megfellebbezhetetlen ítélet a nagy törvényszegésért.

*

Úgy szeresd felebarátodat, mint önmagadat! A mindennapi élet forgatagában hányszor elhomályosul az egyszerű igazság és erkölcsi szabály!

Egy nagyon tudós nép körében magasnívójú vita fejlődött ki egy esettel kapcsolatban, amelynek lényege ez: Hatalmas emberek elküldötték megbízottaikat egy messze városba, hogy az, ott lévő műremeket onnan elhozzák. Lakatlan területen nagy utat tettek meg. Közben egy pusztaságban éjtszakáztak, amelynek egyetlen épületében egy házaspár lakott kis gyermekével. Az éjtszaka a házban tűz ütött ki és ezzel kapcsolatban támadt az a kérdés, hogy a megbízottaknak a kisgyermeket vagy a műremeket kellett volna-e megmenteniök, feltéve, hogy csak egynek a megmentéséről lehetett már szó. A tudós emberek két táborra oszlottak. A túlnyomó több-

ség a képet, a kisebbség a gyermeket vette pártfogásába. A képet védő nagyobb tábor azzal érvelt, hogy a műredek megfizethetetlen emléke egy művész munkásságának és örök kincse az egész emberiségnek, ellenben a kisgyermeknek életbenmaradása nem bizonyos, s még kevésbé bizonyos az, hogy életbenmaradása esetén nem lesz-e a társadalom romlására? Ankétot is tartottak a kérdés megvitatására. Nagy tudománnyal az előbbi érveket fejtették ki, s nem tudtak megegyezni, míg egy épszívú ember bele nem szólt a kérdésbe: „A megkezdett úton a vitás kérdést eldönteni nem lehet, mert hibás a kiindulás, hogy a kisgyermek és a kép között akarnak választani. Mindenki önmagát gondolja a kisgyermek helyébe, s amint akkor bizonyára nem a képet tartaná megmentendőnek, a kisgyermekkel szemben is ugyanazt gondolni keresztényi kötelessége. Nincs-e megírva, hogy „Ami ti kívántok, hogy az emberek cselekedjenek nektek, ti is azt cselekedjétek nekik.” (Mt. 7, 12; Lk. 6, 31.)

A háborgó tengeren

A mai vasárnap két történeti emlék szembesítésére ad alkalmat, amelyek egyformán a háborgó tengerről szólnak. Az egyik bemutatja nekünk Xerxest, a hatalmas perzsa királyt, akitől a földön mindenki rettegett. Hogy még félelmesebben hangozzék neve, háborúra készült, s ezért Európa és Ázsia között megbízható emberekkel hidat veretett. A phoinikiaiak fehér lenből, az egyiptomiak pedig nádból font köteleket használtak erre a célra. Az egész híd-kolosszus erős hajókon nyugodott. De mikor már elkészült és a sereg át akart kelni rajta, egy óriási vihar a hidat teljesen szétrombolta, a hajókat pedig szerteszét verte. Xerxes e hírre nagyon megharagudott és megparancsolta, hogy a Hellespontusra szégyenbélyeget süssenek, mélyébe néhány rabláncot dobjanak és háromszáz korbácsütéssel fenyítsék meg. Az ostorozó emberekkel a következő barbár és istentelen szavakat mondta: „Te keserű víz, ezt a keserű büntetést méri rád urad, hogy jogsátsággal illeted, mikor ő téged semmivel sem bántott meg. Mert oly zavargó és keserű vagy, rászolgáltál, hogy ezentúl egy ember se áldozzon neked.” Míg a tengert parancsa szerint ilyen módon megfenyítették, a Hellespontus áthidalásával megbízott emberek fejét büntetésből levágatta. A katonák, akik ezt a kegyetlen parancsot kapták, feladatuknak hűségesen megfelelték.

Igy mondja el a történetet Herodotos. (Tört. könyvei VII. 33—36.) A másik történeti emlék Szent Máté evangéliumának a mai vasárnapra kiszemelt része (8, 23—27.).

Az időben: 23. bemenvén Jézus a hajóba, tanítványai követték őt, s íme nagy indulás lón a tengeren, úgy, hogy a hajócska a hullámok által elborították, Jézus pedig aludt. Hozzá járultak tehát tanít-

ványai, s fölkellették őt, mondván: Uram, ments meg minket, mert elveszünk. Felele nekik Jézus: Miért félték, kicsinyhitűek? Legott felkelvén, parancsolt a szeleknek és a tengernek, s nagy csendesség lőn. Az emberek pedig csodálkoztak, mondván: Kicsoda ez?, hogy még a szelek és tenger is hódolnak neki?

Ebben az evangéliumi szakaszban, amely semmivel sem tartalmaz kisebb történeti valóságot, mint az előbbi elbeszélés, szintén a háborgó tenger szerepel. Míg azonban előtt a megfélemezés szándéka a hatalmas Xerxest teszi nevetségessé és dühöngővé, itt az ismeretlen Názáreti egyetlen szavával lecsendesít tengert és szélvihart, s a szemlélők meglepődötten kérdezik: Kicsoda ez, hogy még a szelek és a tenger is hódolnak neki? . . . Ő, aki ma is a régi isteni hatalommal és nem szűnő szeretettel öröködik a hajón és vigyáz arra, hogy a hullámok el ne sodorják, veszedelembé ne vigyék. S mi az a hajó?

Az evangéliumban említett hajónak a Szentatýák a legkülönbébb jelentést adják. Jelentheti az ember fizikai életét, amely állandóan a legnagyobb veszedelmeknek van kitéve és a hullámok akkor és ott sodorják el, amikor legkevésbé kell tőle tartani. Jelenti az evangéliumban említett hajó a lelket, amely az élet tengerén a bűnalkalmak és a rázúduló bűnök árával küszködik. Ha az Úr Jézus a vihart le nem csillapítja és csendet nem teremt, ami csak állandó keresésre történik meg, a lélek irányttévesztve hanyódik a háborgó tengeren és végre is elmerül.

S jelenti a történelmi események árával küszködő Egyházat.

II. Fülöp spanyol király a lisszaboni kikötőből 1588 május 29-én küldte el a Győzhetetlen armadát Anglia ellen. Volt benne 130 nagy és 30 kis hajó 19.295 katonával, 8450 hajóslegénnyel, 2088 gályarabbal, 2630 ágyúval és töméntelen élelmiszerrel. Soha még ilyen hatalmas hajóhadat nem szereltek fel háborúra! Parancsnoka: Medina Sidonia 50 km hosszú félkörben indította Anglia felé. Felirata és jelmondata: *Fluctuat, nec mergitur*. (= A hullámok hátán játszik, de el nem merül.) Azonban a bőséges tenger a szélrózsa minden irányába szétverte a hajókat. Erzsébet királyné, mikor Howard lord, a győzedelmes admirális megjelentette neki az örömhírt, érmet veretett e felirattal:

Afflavit Deus et dissipati sunt (= Az Isten rájuk fújt és szétszóráttak).

Az Egyház nem ilyen kétes sorsú, hanem valóban győzhetetlen hajó, sőt sziklaépítmény; a sorsa igazán *Fluctuat, nec mergitur*, hullámveréstől el nem merül. „A szélvész által hanyatott tengert láttam magam előtt, mondja *Monsabré* az Egyházzal szemben szóló beszédében. Az egymást szünet nélkül kergető hullámok közt egy szikla emelkedett, amelynek merész teteje nagyon magasra emelte a rajta lévő fényes épületet. Az épület tele volt fényvel és ünnepi ének dallama áradt belőle. Olyan nyugodtan állt, mintha magánynál és csendnél egyéb

nem lett volna körülötte. A vádul ordító hullámok ugyanis megtörték a szélén. A mélységek minden szörnyetege teljes súlyával ugrált rá és esett vissza tehetetlenül a hullámok közé. Magasorrú hajók mentek neki, de beleütközve nyomtalanul tűntek el. A sasok és egyéb ragadozómadarak karmaikkal, csőrükkel zsákmányszerzés céljából estek neki, de mindegyik csupa vér lett. Millió és millió parazita szívta belőle az életet, de valamennyi a szélén száradott el és fonnnyadt össze a nélkül, hogy valamit vehettek volna belőle. Megindulva néztem egyideig ezt a sziklát és az épületet.

— Mi vagy te, — kérdeztem végre — hogy téged semmi meg nem ingat, meg nem rémit, szét nem szed?!'

S a nagy zajban a szikla mélyéről hangzott az örök szózat:

— Sziklára építem Anyaszentegyházamat és a pokol kapui nem vesznek rajta erőt.

VIZKERESZT UTÁN V. VASÁRNAPON

Lecke Szent Pál apostol a kolosszaiakhoz írt lev. 3. r. 12—17. v. Atyámfiai! 12. Vegyétek magatokra, mint Istennek szent és kedves választottai, az irgalom indulatát, a kegyességet, alázatosságot, szerénységet, békétűrést; 13. elszenvedvén egymást, és megengedvén egymásnak, ha kinek valaki ellen panasza van; valamint az Úr megengedett nektek, úgy ti is. 14. Mindezek fölött szeretettel legyetek, mely a tökéletességnek köteléke. 15. És Krisztus békessége uralkodjék a ti szívetekben, melyre hivatva is vagytok egy testben; és hálaadók legyetek. 16. Krisztus igéje lakjék bennetek bőségesen, minden bölcseséggel. Tanítsátok és intsetek ti magatokat, zsoltárokkal, dicséretekkel és lelki énekekkel, hálát adva énekeljete szívből az Istennek. 17. Amit cselekesztek szóval vagy tettel, mindent a mi Urunk Jézus Krisztus nevében tegyetek, hálát adván Istennek és az Atyának a mi Urunk Jézus Krisztus által.

Emberi türelmetlenség

A folyón keresztülvezető keskeny hídon két lovas találkozott. Az egyik angol volt, a másik francia. Kerülésre helyszüke miatt gondolni sem lehetett és bár mindegyik könnyűszerrel visszaléphetett volna, mégsem tette egyik sem, mert azt a nemzetén esett sérelemnek gondolta. Vitakozni kezdtek és szóról-szóra menve a legnagyobb gorombaságokat vágták egymás fejébe. Végre az angolnak az a mentő gondolata támadt, hogy abbahagyja a vitát. „Én könnyen várok, — szól — van időm.” S előhúzván zsebéből a még nem olvasott aznapi ujságot, olvasott. A nap már nyugovóra hajlott, mikor ujságját hajtogatni kezdte, hogy ismét zsebre tegye, közben mindig a franciára nézve, hogy mit fog cselekedni. Azonban az sem maradt adós. „Ha már elvégezte, — szól az angolnak — adja nekem ujságját, mert nekem is bőven van időm az olvasásra.” Az angol látva ellenfelének mégnagyobb nyugodtságát, elnevette magát és

visszavonult, hogy utat engedjen neki. S a nehéz kérdés meg volt oldva.

Az erényekre, amelyeket a mai szentleckében a népek apostola ajánl kolosszai híveinek, nekünk talán nagyobb szükségünk van, mint azoknak volt. S talán valamennyi közül a türelmet nélkülözzük legjobban. Amennyire szükséges u. i. nagyfontosságú kérdésekben a hősiesség, annyira nélkülözzük. S viszont amennyire nem szükséges jelentéktelen dolgokban a sarokraállás, az érzékenység, a hajthatatlan magatartás, annyira burjánzik egyesek és nemzetek közt és családban egyaránt. Korunk beteges tünetei, sőt kifejlődött kelevényei mutatják, hogy a nemzetek mennyire nélkülözik a türelem erényét és mennyire nem ismerik az egymás-útjából való kitérést, az előzékenységet. Hogy az egyes nemzetek, a franciák és angolok, a németek és olaszok mit csináljanak, ha a hídon találkoznak és nemzeti érdekeik megsértése nélkül hogyan legyenek engedelkenyek, hogy a városok és községek az életküzdelemben hogyan érvék el saját céljukat mások érdekeinek megsértése nélkül: az külön tudománynak, sőt több tudománynak a tárgya. Bizonyos azonban, hogy az evangélium tanítását nem nélkülözhetik. S a legmagasabb politika legnehezebb kérdései meg volnának oldva, ha az egyesek és főként a családtagok egymással szemben a mai szentlecke értelmében járnának el, kikapcsolván a hídon való találkozás és a visszavonulás közti kényelmetlen, veszélyességgel, ellenkezéssel és keserőséggel és mindezek felett eredménytelenséggel teljes időt. Mert az egész manővernek úgy sincs eredménye, illetve az eredményben nincs köszönet. Zwei harte Steine mahlen nicht fein — mondja a német közmondás. Két kemény kő nem őröl finoman. Hogy a liszt finom legyen, egyik kőnek puhábbnak kell lennie. Tehát le kell számolni azzal, hogy az élet ezernyi apró és nagyobb jelentőségű nehézségei közt bármilyen viszonylatban az a legjobb módja a nehézségek megoldásának, hogy az okosabb az első ellenkező szó kimondása helyett az akatatóskát véve, hivatalba megy vagy az újságot elővéve nyugodtan olvas, vagy a kertbe megy és dalolva kalapál vagy a konyhába megy és himnusszal felérő szent egykedvűségben munkához lát. Ez a zoltárokkal és lelki énekkel való intés jelenti az Úr Jézus tanácsának megfogadását: ne álljatok ellen a gonoszoknak, hanem engedelkenységgel győzzétek meg. „Türelemben bírjátok lelketeket” — mondja az Úr Jézus. Az apostol, mint az Úr tanításának hű őre, kötelességszerűen közvetíti a fontos tanítást, mi pedig hűen engedelmeskedjünk neki, mert életünk és boldogságunk függ tőle.

Evangélium Szent Máté 13. r. 24—30. v. Az időben 24. mondá a seregeknek e példabeszédet: Hasonlít a mennyek országa olyan emberhez, ki jó magot vetett földjébe. 25. Mikor pedig aludtak az emberek, eljőve az ellensége és konkolyt vete a búza közé és eltávozik. 26. Amint pedig felnőtt a vetés és termést hozott, föltetszék

a konkoly is. 27. Akkor a házigazdához menvén szolgálai, mondák neki: Uram! ugye jó magot vetettél földedbe; honnét vagyon tehát benne a konkoly? 28. Erre felelé nekik: Ellenséges ember cselekedte azt. A szolgálak pedig kérdezők tőle: Akarod-e, hogy menjünk és kigyomláljuk azt? 29. Ő megmondá: Nem; nehogy a konkolyt szedegetve, kitépjétek vele együtt a búzát is. 30. Hagyjátok mindkettőt felnőni aratásig; és aratáskor majd megmondom az aratóknak: szedjétek ki előbb a konkolyt és kössétek azt kékébe, hogy elégessék; a búzát pedig gyűjtsétek össze csűrömbé.

Isteni türelem

A mai vasárnap arra az ellentétre hívja fel figyelmünket, mely kezdettől fogva ott kavargó a történelem életében és az egész emberiséget a jók és rosszak két óriási táborába különíti. Az Úr Jézus magyarázata szerint a példabeszéd a történelem legnagyobb titkának kulcsa, mesterien rövid és tartalmas foglalata a mysterium iniquitatis eredetének, fejlődésének és végső sorsának. A jó magot az Emberfia, az Úr Jézus veti. A szántóföld a lélek, a család, egy-egy intézet, egy-egy hitközség, az egész emberiség, a tudomány, a művészet: mind tele van jó maggal, azonban a gonoszlélek, az ellenség, lesben áll és éjjel, vagyis amikor a munkás pihen vagy amidőn a felügyelő nem áll helyt, megjelenik, oda oson a szántófeldőhöz, lélekzetvisszafojtva figyel, s ha közel-távolban semmi nesz, rossz magot vet a jó közé és a lélek, a család, az intézet, a hitközség sorsa meg van pecsételve.

A mag, amelyről szó van, hasonlít a nálunk ismeretes konkolyhoz, azért került bele ez a szó a szent szakaszba. Voltaképen a konkolynál sokkal veszedelmesebb, kábító hatású, részegítő növényről van szó s ez a Lolium temulentum, Vergilius és Ovidius infelix lolium-a. A rómaiak bódító hatása miatt nagyon kedvelték. Későbbben a franciáknál volt nagyon divatos és aki morfiumenthatású mérgét magába szívta, a való világból egy képzeleti világba került és minden munkára hasznavethetlenné vált. IX. Lajos francia király élvezetét törvényileg tiltotta. A gonoszlélek a földet össze-vissza járva, ilyen bódító maggal veti tele és a gazda minden munkáját tönkreteszi. Az eretnokség, szakadás, az erkölcsi eldurvulás, amely a történelemben a manicheizmustól egészen a spiritizmusig mutatkozott és mutatkozik, minden káros tanítás, amely az embereket elbódítja és bűnös életre tereli: a gonoszlélek magvetése. S az Úr mindezt oly fölséges nyugalommal nézi, hogy a tényeket és az evangéliumot félreértve, sokan szabadosságra való felhatalmazást olvásnak ki az Úr eljárásából, mintha felelősség alól mentesítene aluszékony szülöket, előljárókat, akik a mindent megbocsátás és megértés kényelmes álláspontjára helyezkednek; akik minden gaz előtt szemet húnynak, mondván: hadd nőjön a jó és rossz!

Nem; az evangélium gazdája az örökkévaló Úr, az egész mindenség alkotója és kizárólagos birtokosa, az egész emberiség kirá-

lya, akinek a régi francia királyoknál sokkal szigorúbb törvénye az *Un Dieu, un roi, Une foi, une loi*. Aki benne hisz, üdvözülni; aki nem hisz, elkárhozik. Ez a gondos gazda a munka egy részére, a szántásra, vetésre, boronálásra, aratásra mást is igénybe vesz ugyan, de a végén a legkényesebb munkát, a mag kiválogatását magának tartja fönn.

Az ember izgatott, mikor fontos dolgot tervez, mert fél, hogy terve meghiúsul. Izgatott, ha terve megvalósításához közel áll, mert fél, hogy számítása nem válik be. Az Úr semmitől sem fél. *Timere non potest, cui nihil potest depèrire*, mondja Aranyszájú Szent János. Az Úr örök tervei minden akadállyal szemben megvalósulnak. Bármennyi legyen is közben a konkoly, a történelem menetét nemcsak győzelemre vezeti, hanem közben a konkolyból néha tiszta búza lesz, ami pedig véglegesen konkolyt bizonyul, elpusztulása előtt az Úr legszentebb akarata szerint és legbölcsebb irányítása mellett értékes eredményeket tud létrehozni. *Deus patiens, Quia sapiens*. A ma keresztényüldözö Saul holnap a népek apostola, a manicheus Ágoston holnap Szent Ágoston, a ma vámos Lévi holnap Szent Máté lesz és mindegyik eszközévé válik az Úr akaratának teljesítésében és terve megvalósításában. Néro és Decius üldözéseiből mennyi jó fakadt! „Vedd el az üldözéseket, és eltűnnek az Egyház gyöngyei” — mondja Szent Ambrus, érve a gyöngyökön a vértanúkat. Manes, Luther s a többi eretnekek eleget bántották Isten országát, de „ha nem lettek volna eretnekek, mondja Szent Tamás, nem virágozott volna a szentek tudománya”. Így válik eretnekség és üldözés, külső erőszak és szellemi ellenhatás az Egyház győzelmének elősegítőjévé. „*Ecclesia, dum persecutionem patitur, floret; dum opprimitur, vincit; dum contemnitur, proficit; stat, cum superari videtur.*” Az Egyház mialatt üldözést szenved, virágzik; mialatt elnyomják, győz; amikor megvetik, előrehalad. Amikor lát-szólag fölébe kerekedik valaki, legyőzhetetlen marad, mondja Szent Hilarius.

VIZKERESZT UTÁN VI. VASÁRNAPON

A földi országokon kívül, amelyeket a Duna, Tisza, Dráva, Száva, a Kárpátok hegyláncja, az Alpok és a Pireneusok határolnak és folyók öntöznek, amelyeknek gazdagságát a bányák és gyárak és gabonatermő rónaságok, a nyájak és halastavak és végeláthatatlan szállók teszik, amelyeket királyok és fejedelmek és elnökök kormányoznak és fegyverek tartanak biztonságban; van egy olyan ország, amelyet földrajzi határok közé szorítani nem lehet, amelynek életét nem történelmi korok mérik, gazdagságát aragnál és ezüstnél értékesebb kincsek teszik, keletkezésétől mostanig legfőbb kor-

mányzata és erőssége az Úrban van. Ez az ország az Isten országa,* ez a vasárnap az Isten országának vasárnapja. A szentmise szövegében ismételten van rá utalás, hogy „felépítette az Úr Siont és fel-tűnik dicsőségében”, majd „uralkodik az Úr, örvend a föld és sok sziget vigadozik”. A szentlecke és evangélium pedig egész terjedelmükben róla szólnak.

Lecke Szent Pál apostol a tesszalonikaikhoz írt lev. 1. r. 2—10. v. Testvéreim! 2. Hálát adunk az Istennek mindenkor mindnyájatokért, mikor megemlékezünk rólatok imádságainkban; szüntelenül 3. gondolunk Istenünk és Atyánk előtt a mi Urunkban Jézus Krisztusban való hitetek munkájára, szeretetetek művére és tűró reménységtek-re, 4. és tudjuk, testvérek, kiket az Isten szeret, hogy ti választottak vagytok, 5. mert mi az evangéliumot nálatok nem egyedül beszéddel hirdettük, hanem erővel és Szentlélekkel is és nagy teljességgel, hiszen tudjátok, milyenek voltunk köztetek tiérettetek. 6. És ti követőink lettetek és az Úréi, elfogadtátok az Igét sok szorongatás közt a Szentlélek örömeivel. 7. Ekkép példakép lettetek minden hívő előtt Macedóniában és Achajában. 8. Az Úr Igéjének hirdetése ugyanis töletek haladt tovább, nemcsak Macedóniában és Achajában, hanem az Istenben való hitetek eljutott mindenhová, hogy szükségtelen is arról beszélünk. 9. Hiszen azok maguk hirdetik rólunk, hogy mikép léptünk be nálatok s mikép tértetek az Istenhez a bálványoktól, hogy szolgáljatok az élő igaz Istennek, 10. s várjátok a mennyből a Fiát (akit feltámasztott halottaiból), Jézust, aki megmentett minket a jövődő haragtól.

BONUM DIFFUNDIT SE

Aróma a jó bor cégére

Mikor a növény megtermékenyülésének ideje elérkezik, a termés érlelésében tevékenykedő képződmények kifejlődése után a szirmok kibontakoznak, szétterülnek és a virág színe, illata, méze messziről csalogatja a beporzó rovarokat. S amint a termés érni kezd, színe lassankint megváltozik, leve megtelik messzeható illattal, cukortartalommal, és mivel aróma a jó bor cégére, a messziről odasereglett rovarok és madarak mindenfelé terjesztik magvaikat. Ez a természetben az élet terjedésének titka. Minden termésnek van valami különleges szerkezete és terjesztője. Az egvik fogas, a másik tüskés, a harmadik tapadós és a mellette elmenő állat tovább cipeli. A negyedikbe belekapaszkodik a szél és ernyővel, vitorlával, lég-gömbbel a szél szárnyán szerterepül. Az ötödik tovább pattog és

* Az Isten országa kifejezés (regnum Dei) az Evangéliumban igen sokszor előfordul. Szent Pál 10-szer, Mk. 15-ször, Lk. 6-szor használja. Mivel a zsidók Isten nevét nem szerették kimondani, inkább mennyei országot mondtak helyette. Innen van, hogy Mt. zsidóknak írva 31-szer említi mennyei országot s csak 4-szer fordul elő nála Isten országa.

tovább kúszik a virág kelyhéből, mert bonum diffundit se; a jó ezer akadállyal szemben is elterjed. Így ver tanyát lassankint az élet a pusztaságban és újul meg a föld színe.

A természetfeletti világrendben az új élet terjedésének titka a természetfeletti apostoli buzgóság és a lelkek szeretete. Macedónia és Achaja kormányzói erről nem tudtak. A szinédrium létét nem sejtette. Az aeropág bölcsei és Korinthus szónokai ezt nem ismerték. És íme ugyanakkor Szent Pálban a föld megújítója és Isten országának megeremtője lett.

Az Udvözítő mennybemenetelekor Jeruzsálemben 120 ember hitte, hogy Jézus Krisztus a világ megváltója. Az első pünkösdkor ez a szám 3000-rel szaporodott. Néhány nap mulva 5000 férfi tért meg. Hamarosan egész Palesztinában ismeretes lett. Az Apostol leleményes szeretete és az első hívek buzgósága pedig azon kívül is elterjesztette. S ugyanakkor, amidőn a népek Apostola thesszalonikai híveihez ír, s amikor Achajában és Macedóniában a hívek számának szaporodásáról szól, a római birodalom belsejében is rohamosan kezd terjedni.

A 2. század elején Plinius azt találja a távoli Keleten, hogy az üldöztetve, türve, titokban terjedő keresztényeket nem lehet büntetni, mert annyi a keresztény volta miatt elítélendő, hogy a lakosság kipusztul. „Tegnapiak vagyunk — mondja Tertullianus Afrikában — és íme mindent elfoglalunk, ami a tettek: a városokat, a szigeteket, a várakat, a szenátust, a tribunálokat; csak a templomokat hagyjuk kezetekben.” A tribunálokban először csak mint ítéletre várók és az arénában csak mint halálraítelt szenvedők szerepelnek, mert az utat, amelyen az Egyház elismertetése felé halad, a Szent Ignácok, a Szent Ágoták, a Szent Ágnesek, a Szent Cicellék, a Szent Sebestyének és a minden rendű és rangú martírok egész tömegének vére festette pirosra. Mindez a sok szenvedés azonban csak hátráltatta, de nem zárta ki a végleges győzelmet. „Minden keresztény vércseppből új keresztény sarjad” — mondotta Tertullian. „Többen leszünk, valahányszor rendet vágtok sorainkban.”

A 3. század közepén a hatalmas római császár, Decius kijelenti, hogy jobban fél a római püspöktől, mint egy keleti ellencsászártól, mert akkor már a keresztény Egyházak olyan szövetségben vannak, amely Lyontól Edesszáig terjed és amely Arábiában és Perzsiában éppen olyan ismeretes, mint a római birodalom minden részében, ahol Róma székhellyel központja volt. Ezzel az Isten országa az egész világon megindult hódító útjára.

Evangelium Szent Máté 13. r. 31—35. v. Az időben mondá Jézus a seregeknek e példabeszédet: 31. Hasonló a mennyek országa a mustármaghoz, melyet vévén az ember, elvete földjébe; 32. mely kisebb ugyan minden magnál, mikor pedig felnő. nagyobb minden veteménynél és fává leszén, úgyhogy az égi madarak eljönnek és

ági közt laknak. 33. Más példabeszédet monda nekik: Hasonló a mennyek országa a kovászhoz, melyet vévén az asszony, elvegyíté három véka lisztben, míg mind megkovászosodott. 34. Mindezeket példabeszédekben mondá Jézus a seregeknek, és példabeszédek nélkül nem beszélt nekik; 35. hogy beteljesedjék a Próféta szava, ki mondotta: Megnyitom számat példabeszédekben, hirdetni fogom ami el volt rejtve a világ kezdetétől.

Hasonló a mennyek országa . . .

Sokszor beszélt az Úr Jézus a mennyek országáról és mindannyiszor így vezette be szavait: Hasonló a mennyek országa . . . Mikor az Isten országának fejlődését, térfoglalását, ügymenetét, hivatalnokait akarta hallgatóságának bemutatni, ismert dolgokból kiindulva segítette őket arra, hogy a legfölségesebb történelmi alkotásról fogalmat alkothassanak. Hasonlította a szántóföldhöz, amelyben a jó mag jó termést ad a csűr számára, a gonoszlélek által vetett magból pedig gaz terem a megegetésre; szőlőhegyhez, ahol a különböző időben érkező munkások dolgoznak a jutalom reményében; lakomához, amelyre mindenki hivatalos, de kevés rá a kiválasztott; a tengerbe vetett háléhoz, ahol jó és rossz halak váriák a kiválasztást; akolhoz, hegyen épült városhoz és házhoz, szőlőtőkéhez, kovászhoz, mustármaghoz, amelyek mind az Isten országának egy-egy tulajdonságát juttatják kifejezésre.

*

Az 54 millió lelket számláló római birodalomban alig akadt még hívője az Úr Jézusnak, mikor a köréje gyűlt seregek azt mondta, hogy országa egyelőre csak merő lehetőség, egy maroknyi kovász, parányi magocská. Hasonló a mennyek országa a mustármaghoz. E kép megértéséhez utalnunk kell XIII. Leó pápa szavaira: Reddentur verbis significationes eorum! Adassék meg a szóknak a helyes értelem! A mag, amelyről itt szó van, a keletieknél a kicsinyiségnek, a megvetettségnek, az értéktelenségnek olyan állandósult kifejezése, mint nálunk a babszem vagy a mákszem. A világ szemében ez az értéktelenség kerül földbe és fejlődik a Brassica-félékhez tartozó növényé, amelynek nálunk ismert elcsenevészesedett formája, a repce nem közvetíti a kép teljes tartalmát. Keleten otthonos formáját kell elgondolni, amely bőséges napsugárban és harmatban és esőben tényleg hatalmas arányokat ér el s a különben fátlan vidéken a borith, menta, kapor és kömény közül nagyvonalúan kiemelkedik és terebélyes ágai felé seregestül tódulnak a nehéz útjukban pihenőre vágó madarak.

*

A földön ma élő 2.000 millió ember közül 400 millió ennek az országnak alattvalója s a többi is sok tekintetben hatása alatt áll. Ezzé fejlődött a mustármag és ez a tény mutatja a különleges országnak a múltban minden ellenkező hatalommal szemben felmuta-

tott eleven erejét, az ellene intézett támadások dacára nem fogyatkozó munkaképességét, ami egyúttal a jövőendő győzelmének is záloga.

Az első világháború után hozta hírül a táviró az 1926 nyarán Holland-Indiában dühöngő földrengést, amely Pandang-Pandjangban csak egyetlen épületet hagyott épen. A tudós mérnökök vezetése és tervei szerint készült alkotások romban heverték, de a fából összetakolt római katolikus templom sértetlen maradt.

Ehhez a kis épülethez hasonlít a római katolikus Egyház. Keltetkezésében tudósok segítségét nélkülözte. Századok folyamán annyi csapás rengette meg talaját. Legutóbb a világháború nem egy emberi alkotást pusztított el, s ez az ország áll. A rá agyarkodó emberi gonoszság tehetetlenül nézi s ökölbe szorult keze tehetetlenül hull alá, amint Heine számol be önmagáról:

„Én már hosszabb ideje felhagytam azzal, hogy a római katolicizmus ellen harcoljak. Sokkal jobban ismerem szellemi erőim mértékét s tudom, hogy legdühösebb támadással sem bírnék soha rést ütni egy olyan hatalmas kolosszuson, amilyen Szent Péter egyháza. Ezt a bástyát bevenni nem könnyű dolog, sziklafalán nem egy könnyelmű koponya fog összetörni. Az Egyház oly hatalmas, hogy magáévá tehetné a bibliakritika összes eredményeit és új kiadást rendezhetne David Friedrich Strauss, Kalthoff, Loisy abbé s a többi reformer könyveiből. Füzetes olcsó kiadásokat csináltathatna belőlük. Árúfíthatná vagy osztogathatná templomaiban; prédikáció közben csinálhatna reklámot az indexre került könyveknek? mindez nem ártana neki, még akkor is diadalmasan fennmaradna.” Ezt pedig egy szabadkőműves mondja, természetesen a nélkül, hogy a tényből a következtetést levonná. Akiből azonban, nem hiányzik a jóakarát, azt az Egyház egész életében megnyilvánuló nagy erő érintetlenül nem hagyja. Az úgy tesz, mint a Szent Péter-templomban a II. Marcellus-miséét hallgató anglikán a zenéből kiérző bizonyosság és erő hatása alatt, amellyel a kórus az *Unam, sanctam, catholicam et apostolicam* szavakat énekelte. Azt mondta, hogy az énekekben megnyilvánuló erő és biztosság csak az isteni ígéret teljes átéréséből, az igazság és erő korlátlan és legtisztább forrásából származhatik. S katolikusá lett. Nekünk katolikusoknak pedig nem egy ének, de az Egyház kétezeréves története mondja, hogy a benne megnyilvánuló isteni erő az Egyház éltető és erősítő napsugara és harmata és esője, mindennél hatékonyabb fönttartója. Hogyne ragaszkodnánk hozzá teljes erőből!

GYERTYASZENTELŐ BOLDOGASSZONY NAPJÁN

(Február 2-án.)

Lecke Malakiás próféta jöv. 3. r. 1—4. v. 1. Ime én elküldöm angyalomat, hogy elkészítse az utat szíнем előtt. És mindjárt eljő templomába az Uralkodó, kit ti kerestek, és a szövetség angyala,

kit ti kívántok. Ime jó, úgymond a seregek Ura. 2. De ki gondolhatja fel az ő eljövetele napját? És ki marad meg, hogy őt lássa? Mert ő, mint az olvasztó tűz és mint a ruhafestők füve; 3. és leül, olvasztván és tisztítván az ezüstöt és megtisztítja Lévi fiait, és megpróbálja őket, mint az aranyat és mint az ezüstöt, hogy az Úrnak áldozatokat mutassanak be igazságban. 4. És tetszeni fog az Úrnak Júda és Jeruzsálem áldozata, mint a hajdani napokban és mint a régi esztendőben.

A világ világossága

A mózesi törvény értelmében az újszülött fiú anyja 40, az újszülött leányé 80 napig marad otthonában, mert tisztátalan volt. E törvényes idő elteltével a jeruzsálemi templomban báránnyt, gerlicét és galambot kellett tisztulási áldozatul bemutatni. A szegények egy pár galamb feláldozásával rótták le kötelezettségüket. Ennek akart eleget tenni a Boldogságos Szűz, mikor a mai ünnep szerint Jeruzsálembe ment. Az Egyház kezdettől fogva megőrizte az esemény emlékezetét. Ünnepet rendelt számára és azt olyan névvel látta el, amely a történelmi eseményt kifejezze: Purificatio Beatae Mariae Virginis, a Boldogságos Szűz tisztulása.

Régen az ünnepet a világosság napjának nevezték a megszentelt és szétosztott gyertyák miatt, amelyek a világ világosságát, az Úr Jézust jelentik. E szertartás az Amburbalia pogány ünnepet volt hivatva ellensúlyozni, amikor a pogányok égő fáklyákkal járták be a várost. Az Egyház ettől a pogány duhajkodástól úgy akarta visszatartani a keresztényeket, hogy gyertyákat szenteltetett és velük körmenetet tartott. A gyertya jelképezte a világ világosságát, akit a Szent Szűz a templomban bemutatott; a menet pedig az ő fényében való járását juttatta kifejezésre.

Igen, az Úr Jézus a világ világossága, akit minden e világra jövő embernek meg kell ismernie, sőt nyomában kell járnia. életét szerinte kell igazítani. Ez nincs áldozatosság nélkül. De aki húzódik ettől-s az Úr útjait nem követi, az sötétben marad. szenvedések szakadnak reá s azok viszik vissza az Úrhoz, vagy megmarad az Úr napjára. Azért a gyertyaszentelés szertartásában az az Egyház kérése, hogy az Úr Jézust mint igaz világosságot a Szentlélek kegyelmével jól megismerhessük és hűségesen követhessük.

S ki tudná valakinek az Úr Jézus nyomdokában való járását forróbb lélekkel óhajtani, mint ahogy ezt gyermekének az anyja óhajtja. Ha az anyának első dolga, hogy kisdedének üdvösségét minél előbb biztonságba helyezze s azért minél előbb megkeresztelteti: minél előbb személyesen is be akarja mutatni az Úrnak. Ez a jelentősége és értelme az úgynevezett egyházkelőnek. Gyönyörű szertartás, amely igazán megérdemli, hogy régi keresztény egyszerűségében megőriztessék és ott, ahol az alkalom világias szintőlött, az Egyház szellemében visszavezetessék.

Legyen az a Bold. Szűz bemutatásának mása. Legyen magyarországi Szent-Erzsébet példájának követése, aki nem világias ünnepséget és lakomát rendezett, mikor gyermekét bemutathatta az Úr házában. Nem hívta meg szórakozásra az egész vidéket, mint a korabeli hercegasszonyok tették. Nem, ez a hercegasszony egyszerű gyapjúruhába öltözött gyermekét karjaiba véve, titokban és meztláb kiment a kastélyból és útját az Eisenachon kívül lévő Szent Katalin-templom felé vette. A hosszú és nehézjárású úton maga vitte a kisdedet. A templomban az előre odakészített bárányt és gyertyát az oltárra helyezte, majd a következő imádságot mondotta el: „Uram, Jézus Krisztus, felajánlom neked és Szűzanyádnak szívem szeretett gyümölcsét. Uram, Istenem, teljes szívemből egészen felajánlom neked úgy, amint te adtad. Neked ajánlom, Uram, aki az anyának és gyermeknek egyaránt Istene vagy. Az egyetlen ima, amit ma eléd terjesztek, az, hogy fogadd gyermekedde a kisdedet, akit a keresztség révén kegyelmed ékesít és add reá áldásodat.”

Evangélium Szent Lukács 2. r. 22—32. v. 22. Mikor pedig elteltek az ő megtisztulásuk napjai: Mózes törvénye szerint felvívék őt Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak. 23. Amint írva nagyon az Úr törvényében, hogy minden elsőszülött fiúgyermek az Úrnak legyen szentelve. 24. És hogy áldozatot mutassanak be, miképen megmondattott az Úr törvényében, egy pár gerlicét vagy két galambfiat. 25. Vala pedig Jeruzsálemben egy ember, Simeon nevű, igaz és istenfélő férfiú, ki várja vala Izrael vigasztalását és a Szentlélek vala benne. 26. Ki volt neki jelentve a Szentlélektől, hogy halált nem lát, míg csak meg nem látja az Úr Krisztusát. 27. És a lélek ösztönzésére a templomba méne. És mikor bevitték szülői a gyermek Jézust, hogy a törvény szokása szerint cselekedjenek vele, 28. karjaiba vevé őt és magasztaiván az Istent, mondá: 29. Most bocsásd el Uram, szolgádat a te igéd szerint békeességben, 30. mert látták szemeim a te megváltásodat, 31. melyet készítettél minden népek színe előtt, 32. világosságul a pogányok megvilágítására és dicsőségére népednek, Izraelnek.

Most bocsásd el Uram, szolgádat...

Az agg Simeon nagy kegyelemben részesült, hogy szentségben és az Úr várásában eltöltött élet után megláthatta azt, akit királyok és fejedelmek akartak látni, de nem adatott meg nekik. Ő halála előtt nemcsak láthatta, de karjaiba vehette és beszélhetett hozzá, hogy szemlélését és a vele való beszélgetést az örökkévalóságban végnélkül folytassa.

1. Éppen ilyen nagy kegyelem hivatást teljesítve, egy *életen át óhajtott szent eredményhez eljutva* Simeon szavaival köszönteni az Urat és bejutni örömébe.

*

Japán követei először 1585-ben jutottak el az örök városba. XIII. Gergely pápa az Angyalvárban fogadta őket. Látva a nagy

aratást és a bőséges termést, amelyet Xavéri Szent Ferenc és követőinek nagy munkája érlelt; látva azt, hogy az üdvösség vágya utat nyitott az eddig reménytelenségbe vesző ország határai közé, így kiáltott fel: Most bocsásd el Uram, a te szolgádat békességben, mert látták szemeim a te megváltásodat. S néhány nap múlva, mikor a követek még el sem hagyták Rómát, tényleg meghalt.

*

„Ez a felfedezés az emberek lélekzetét egy pillanatra megállította” — mondták az emberek akkor, midőn a csillagászok az Uranusz bolygó mozgásaiban tapasztalt rendellenességekből a Neptunusz bolygót megtalálták. A felfedezés Leverrier csillagász műve, aki „úgy tekintette az eget, mint gondjaira bízott birodalmat, amelynek szépségét és rendjét neki kell kinyomozni és felderíteni.” Hitét és tudományát tekintve a Newtonok, Keplerek, Laplaceok társágába tartozott. Mikor esténként messzelátóját az égre emelte, közelebb érezte magát Istenhez. Mindent megírt, ami az egész naprendszer berendezéséből tudható. Élete végén áhitattal mondogatta: Nunc dimittis servum tuum Domine secundum verbum tuum in pace (= most bocsásd el Uram, szolgádat ígéreted szerint békében).

*

2. De az egész életnek legjobb eredménye az örök boldogságot biztosítva látni s esetleg az utolsó pillanatokban jutott nagy kegyelem révén az Úr örömébe jutni. Így tért Apáthy István, ez a nagy ellentétek közt vergődő tudós, nagy vargabetűvel halálos ágyán az Úr Jézushoz és világosságához. Protestáns környezete nagyon megütközött, hogy orvos létére nem orvost, hanem papot kért, de a beteg nem tágitott.

Az volt az első gondolatuk, hogy olyan papot hívnak, aki a nagy tudós kétélyeire meg tud felelni. Ő azonban egész egyszerűen a belvárosi káplánt kívánta. Református asszisztense még akkor sem akarta a beteghez engedni. A pap azonban bement hozzá.

— Tisztelendő úr, áldozni szeretnék — mondta a tudós a belépő papnak.

— Igen, de akkor gyónnia is kell.

— Egész természetes — válaszolta a beteg és szépen elvégezte szentgyónását.

Kár, hogy nem látta az a sok egyetemi hallgató, most már végzett emberek, akik valamikor mint orákulumot hallgatták materialista előadását. Kár, hogy nem voltak tanúi ennek a pálfordulásnak s nem eszmélnek arra, hogy a tőle hallott materialista világnézet őket is csak addig kíséri, ameddig a mestert. Akkor nekik is az lesz a legfőbb óhajításuk, hogy a világ világossága mutasson nekik utat és szemeik lássák az Üdvözítőt.

*

Dupuytren Vilmoshoz (1778—1835), Franciaország egyik büszkeségéhez, a Hôtel Dieu első sebészéhez, XVIII. Lajos és X. Károly francia királyok udvari orvosához egy alkalommal beállított egy egyszerű falusi pap. Míg az előbbi nemigen ismert más világosságot, mint amire saját esze rávezette, az utóbbi teljes lelkével Krisztus világosságának élt, amelyet egyszerű szavakkal terjesztett környezetében.

Az öreg pap egyszerű szavakkal megkéri a tudóst, hogy nézze meg, mi okozza fáradékonyságát és étvágytalanságát. Dupuytren megvizsgálja s a maga kíméletlen hangján túlszinte formában mondja meg az igazságot.

— Avec cela on meurt. Ebbe az ember belehal!

— Doktor úr, — feleli az öreg pap — az igazságot kíméletesebben is megmondhatta volna. Idős ember vagyok; az ilyen korú emberek félnek a haláltól. Az igazság azonban mindig becses, bármi módon jusson is az emberek tudomására és én is köszönöm, hogy semmit sem titkolt el előttem.

Azután előkotorászta az előre elkészített ötfrankost s az orvosnak nyujtotta.

— El nem mondhatom, mennyire restellem, hogy Dupuytren doktornak csak ennyivel köszönhetem meg jóságát, de szegény vagyok, hiveim is csupa szegény emberek. Visszamegyek közéjük meghalni.

A pap ezzel már el is távozott. Dupuytren azonban ez a nyugodt szó szíven ütötte. Akit fájdalom soha meg nem indított, az folyton a fülében érezte csengeni az öreg papnak a halál bejelentése után is változatlan derűjét és nyugodt hangját, sőt utána fut, visszahívja és megoperálja. A beteg derülten állja a fájdalmas műtét minden szenvedését. S az orvos meglepetve kérdi:

— Nem fáj ez magának?

— Bizony nágyon szenvedek, de amire gondolok, az megenyhíti.

Többet nem mert szólni, mert félt, hogy a hitellen orvos ki-neveti, s még kíméletlenebb lesz vele; elhallgatta, hogy Jézus Krisztus keresztyére gondol s az ő szenvedéséből merít erőt.

*

Az öreg pap sok szenvedés árán meggyógyult. Eljött az ősz, mikor Dupuytren újra tanított, a falusi pap pedig szüretelte a színnel, illattal, cukorral telt gyümölcsöt. Munka közben gondolt egyet, a szíve súgta neki a gondolatot s amikor Dupuytren a Hôtel Dieu-ben sok tanítvány előtt éppen előadását tartja, nyílik az ajtó s belép rajta az öreg pap porosan, verejtékesen, karján egy nehéz kosárral.

— Az a szegény falusi pap vagyok, — lihegi a nagy csöndben — akit tavasszal megoperált. Sohase voltam egészségesebb, mint ma vagyok. Hálából a doktor úrnak egy kis gyümölcsöt hoztam a kertemből. Fogadja el jóságáért.

Dupuytren először gondolkozik. „Hálából, jóságáért?! Mikor durva voltam hozzá.” Majd megragadta az öreg pap kezét, aki már harmadszor indította meg a lelke mélyéig.

*

De eljött a tél is. Dupuytren megbetegedett. Az az éles tekintet, amely ezrek halálát meglátta, most is jól látott; a saját végét is közeledni érezte. A földi dicsőségből eleget kapott arra, hogy nagyon sajnálja a földet. Az örök élet nem volt számára elevenen ható valóság, hogy boldogságát odahelyezte volna. Halálos ágya mellett megjelentek emlékei: a veszedelmek, amelyekkel küzdött, — mindez semmi; az emberek, akik magasztalták — füst és hamu; a betegek, akik jóságáért hálálkodtak, de sohasem látta őket többé. Rom, por, füst, hamu és feledés minden. Csak egy, az az öreg pap nem tágitott mellőle, akinek egyszerű szókimondása először fejbeütötte és lefégyverezte, azután bátorsága csodálatra indította s végül szeretete elragadta. Sokáig szemlélgette maga előtt az alakot. S hogy még életében az Igazság kezébe kerüljön, csak arra volt szüksége, hogy lelke ehhez az egyszerű, bátor és lelki emberhez érhessen. Ment is érte a távirat: „Dupuytren halálos beteg. Siessen, hogy még életben találja.”

Igy lett ez az egyszerű pap az Úr angyala, aki a nagy tudós-
nak az utolsó pillanatban megmutatta az Úr felé vezető utat és őt
világosságának birtokába juttatta.

II. RÉSZ

DERMEDTSÉGBŐL AZ ÉLET ŰDESÉGÉBE

A HÚSVÉTI ELŐKÉSZÜLET

Hetvenedvasárnaptól az oktávás áldozócsütörtökig terjedő időben az Egyház először a Fiúistennek a világ megváltásáért elszenvedett kereszthalálát állítja elénk és a benne megnyilvánuló nagy szeretetnek üli emlékezetét. Majd bemutatja a feltámadás és a mennybemenetel dicsőségét. Vagyis az Egyház ráeszméltet bennünket arra, hogy az Úr Jézus feladatainak bevégzése után visszatért mennyei Atyjához, és mint örök közbenjárónk és a soha meg nem szűnő dicsőségnek részese jobbja mellett ül, ahová számunkra is utat készített. Az egész időnek központi ünnepe a húsvét, amelyre a megelőző vasárnapok előkészítenek, a követő vasárnapok pedig a benne megünnepeelt nagy titok minél gyökeresebb megismerését és az életbe való átvitelét, a lelki feltámadást és a mennybemenetelt szolgálják.

Az egyházi évnek a húsvéti ünnepkör számára lefoglalt ideje akkor kezdődik, amikor a természet még faggyal és dermedtséggel küszködik. Dísz alig van rajta. A jégen, déren, kődön és egész élettelenségen alig-alig tör át az életkeltegető napsugár, s mégis megvan az a hatása, hogy amikor reánk köszönt húsvét után a VI. vasárnap, virágos mező és dalos erdő teljes díszében pompázó természet várja. A halálából így megelevenedő természet jól illik egyrészt a halálából feltámadó Krisztus emlékezetének megünnepléséhez s másrészt igen jól jelképezi a bűn dermedtségéből a kegyelmi élet űdeségébe átmenő lélek megelevenedését. A szentatyák ki nem fogynak a kettő között lévő párhuzam leírásából.

*

A hetvened-, hatvanad-, ötvened-vasárnap a húsvét távolabbi előkészítője. E nevekben azon régi egyházi szokás emléke él, hogy a lelki dermedtség és dísztelenség megszüntetésére életbe léptetett előkészület néhol a húsvét előtt 70, másutt 60 vagy 50 nappal vette kezdetét, amit a mostani fegyelem szerint csak hamvazószerdán kezdünk s a kvadrageszima-vasárnapon át, valamint fekete-vasárnap hetében és a nagyhéten folytatunk. Ez a 6 hét a tulajdonképeni nagybőjt. A bűnbánat violaszíne azonban már a hetve-

ned-vasárnap feltűnik. Ugyanakkor a szentmisében elhallgat a Glória és az Alleluja, amivel már — a farsangi szokások dacára is — a nagybőjt közeledése érzik. Majd felhangzanak a szép nagybőjti énekek. De az Egyház az egész előkészületi idő vasárnapjain elsősorban rendkívül szép szentlecke- és evangéliumrészek felolvasása és magyarázata révén gondoskodik a kellő hangulat és érzésvilág előteremtéséről, és így biztosítja azt, hogy a hűsvétra való előkészület tényleg szép lelki feltámadással végződjék, és a mennybe ment Úr Krisztus után való állandó törekvésben folytatódjék.

HETVENED- (SEPTUAGESIMA) VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostol a korinthusiakhoz írt I. lev. 9. r. 24—10. r. 5. v. Testvéreim! 24. Nem tudjátok-e, hogy akik a versenypályán futnak, mindnyájan futnak ugyan, de egy nyeri el a jutalmat? Úgy fussatok, hogy elnyerjétek! 25. Mindaz pedig, aki részt vesz a versenyben, mindentől tartózkodik; azok, hogy hervatag koszorút nyerjenek, mi pedig hervadhatatlant. 26. Én bizony futok, nemcsak úgy bizonytalanra; vívok, nemcsak úgy levegőt verdesve; 27. hanem sanyargatom testemet és szolgaságba vetem, nehogy míg másokat tanítok, magam valamiképp elvesztésre méltó legyek. — 1. Nem akarom pedig, hogy figyelmen kívül hagyjátok, testvérek, hogy atyáink mindnyájan a felhő alatt voltak, és mindnyájan átvonultak a tengeren, 2. és mindnyájan megkereszteltettek Mózesben, a felhőben és tengerben, 3. és mindnyájan ugyanazt a szellemi eledelt eitték, 4. és mindnyájan ugyanazt a szellemi italt itták (ittak pedig az őket követő szellemi sziklából; a szikla pedig Krisztus vala). 5. De legtöbbjünkben nem telt kedve az Istennek.

A legjelentősebb verseny

Mindenki az angolokat tartja a sport legnagyobb kedvelőinek, pedig alig tesznek túl az ókor mozgékony, edzett és szenvedélyes sportnépén. Hellasz gyermekein, akik éveiket a nemzeti sportünnepek szerint számították (Olimpia — 4 év), külön testgyakorló iskoláik, gimnáziumaik voltak, és a testgyakorlatnak még ma is ismert gimnasztika és atletika nevében az ő nyelvük szólal meg. Érte általában is, de különösen legtöbbször becsült ágáért, a versenyfutásért, köztük talán a korinthusiak bomlottak leginkább. Ha Rómában a kenyér mellett a cirkusz volt minden, Korinthusban a versenyfutást tette azzá a nép szenvedélye. Mikor közelgett a július, a versenyzők minden más gondot félretéve, csak a jövődő győzelemnek éltek. Bőjtöltek, hogy minél kevesebb legyen rajtuk a teher; gyakorlatoztak, hogy izmaik erősek legyenek. S a verseny napján a város apraja-nagyja étlen-szomjan szemlélte, hogy miképen mérkőzzen egymással és találgatták, hogy kinek a fejét díszíti a verseny egyetlen, de mindenkitől irigyelt jutalma, a koszorú.

Ennek a testi erősséget és ügyességet öncélként hajszóló nép-

nek Szent Pál lelkére köti, hogy az izmok fejlettsége, a tömeg tapsa és hervatag koszorú helyett a lélek erőssége és a hervadhatatlan mennyei koszorú az élet legfőbb célja. Figyelmeztető szavát olvasva, teljes komolysággal áll előttünk az élet legjelentősebb versenye és a versenyterén az oszlopok felírása.

1. A korinthusi versenyter első oszlopának *Légy Férfi!* felirata szól a görög nevelés eszményének, a férfinak. A görögöknél a férfi fogalmához hozzátartozott a szépség; az izmok ereje, és hogy erőinek tudatában a győzelem reményével indul a küzdelembe. A keresztény férfi lelkileg szép és lelkileg erős. Az élet versenyének a kezdetén a figyelmeztetés, ami később még többször felhangzik: *Légy keresztény férfi!* A gyermek, aki megindul az élet versenyterén, ha szervezetben nem is, — lélekben már lehet keresztény férfi. Lélekben keresztény férfi, aki látja az Istentől eléje tűzött célt, önmagának megszentelődését a közügynek tett szolgálatok révén, s teljes erejével feléje tör. Minden gondolata, minden percnyi pihe-nése a célt szolgálja, az vonzza, az akadályok leküzdésében leleménység teszi őt. *Audubon* természettudós azt tűzte ki magának életcélul, hogy Amerika madárvilágát felkutatja, megismeri és könyvben feldolgozza. Először elegendő pénzt keresett; majd jégen, erdőn, nádason, mocsáron, dzsungelen kellett keresztülmennie. Ha fázott, ha valami fájt, a célra való gondolás volt orvossága és melegítője. Ha madarakat festett vagy összetakolt lélektözebe ült, ha a dzsungelen keresztül átjártot taposott, a cél acélozta meg erejét, s végre célhoz ért, megszületett a könyv. 'Ez a ker. férfi kötelessége. Ha nehéz a szellemi munka, a műhelyben való robotolás, az engedelmesség, az adott szó megtartása, hangozzék a kemény szó: *Légy ker. férfi!* Mikor az Alpok szikláit áttörték, hogy Itáliába rövidebb utat vágjanak, a Mont-Cenis alatt igen kemény sziklákra bukkantak. A mérnök erre új, erősebb fúrókat tetetett a gépekbe, és az út elkészült. „Valami nehéz?” — kérdezi Szent Bernát. — „Helyezd vele szembe a még erősebb elhatározást. Semmi sem olyan nehéz, hogy a még erősebb fel ne emelje és el ne vigye: semmi sem olyan kemény, hogy a még keményebb át ne törje.”

2. A versenyter közepén az oszlopnak szava ez volt: *Iparkodjál!* Osztókélt a versenyzőt, aki magát másoknál közelebb érezte a célhoz, és ezért a már megtett útra gondolva, a még előtte lévő elfelejtette és elernyed. Ennél az oszlopnál foglalt helyet egy hivatalosan kirendelt valaki kezében a koszorúval, és így voltaképp ő mondta szünet nélkül: *Iparkodjál!*

Hány az elernyedő az életküzdelemben! Sok diák jókedvvel áll be a versenyzők közé, s mire a középiskola feleültjét megtette, önmagából kifordult, tunya, felismerhetetlen kamasszá válik. Sok felnőtt az élet derekán török le, s minden igyekezetét elveszítve, céltalanságban vergődő ténfergővé válik. Ezek talán nélkülözték az elernyedés kezdetén a lelkesítő szót: *Iparkodjál!* Nem figyelték a

bíró, aki a koszorút mutatja, s viszont a kilátásba helyezett kudarcra is figyelmeztet.

3. *Agonizálj!* — a célhoz közel lévő harmadik oszlop felirata. Az agónia, a haláltusa, a finis küzdelme. Küzdelmet jelent abban a pillanatban, midőn a világból távozni készülő lélek utoljára birkózik meg a gonosszal, az üdvösség legnagyobb akadályával. Minden célrajutásnak megvan a maga agóniája és sokat ér benne a végleges győzelemre való figyelmeztetés. S ha az utolsó oszlop arra figyelmeztette a korinthusiakat, hogy a versenyfutás győzelme legnagyobb mértékben az utolsó pillanatoktól függ, azért a kezdetnek, folytatásnak is megvan a maga nagy jelentősége. Az élet versenyében jó az agóniája annak, aki közben is sokszor gondol a végre, s készül rá. A jeles diák tehát abban a tudatban örvendjen jelességének, hogy ez csak átmeneti állapot. Majd ha olyan főispán, tanár, képviselő, bíró, orvos lesz, hogy fel mer szólalni Isten ügyéért és felebarátainak javáért és az emberek tetszésétől függetlenül tud állástfoglalni a legnehezebb kérdésekben: s e mellett minden ténykedésében a legvégső célra irányul tekintete, akkor kecsesgetheti magát azzal a gondolattal, hogy férfiasan indult, törhetetlenül kitartott s a legvégső küzdelemre is készen van. Szent Pálnál ennyit jelent a futás befejezése, amiért a jutalom az igazság koronája; s megadja azt a versenynek igazi bírója, az Úr Jézus Krisztus.

Evangélium Szent Máté 20. r. 1—16. v. Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak e példabeszédet: 1. Hasonló a mennyek országa a házigazdához, aki jőkor reggel kiméne műveseket fogadni szőléjébe. 2. Megegyezvén pedig a művesekkel egy dénár napi bérben, elküldé őket szőléjébe. 3. És kimenvén három óra tájban, láta másokat tétlenül állani a piacon, 4. és mondá nekik: Menjetek ti is szőlőmbe, és ami igazságos leszen, megadom nektek. 5. Azok pedig elmenének. Ismét kiméne hat és kilenc óra körül, és hasonlóképen cselekvék. 6. Tizenegy óra tájban pedig kimenvén, talála más veszteglőket, és mondá nekik: Mit álltok itt egész nap hivalkodva. 7. Felelének neki: Mivel senki sem fogadott meg bennünket. Mondá nekik: Menjetek ti is szőlőmbe. 8. Mikor pedig beesteledett, mondá a szőlő ura ispánjának: Hidd elő a műveseket és add meg nekik bérüket, kezdve az utolsóktól az elsőkig. 9. Előjövén tehát, akik tizenegy óra tájban érkeztek vala, kaptak egy-egy dénárt. 10. Jövén pedig az elsők is, azt vélték, hogy többet kapnak, de ők is egy-egy dénárt kaptak. 11. És átvevén, zúgolódának a szőlősgazda ellen, 12. mondván: Ezek az utolsók egy óráig dolgoztak, és egyenlőkké tettek őket mivelünk, kik a nap terhét és hevét viseltük. 13. Ő pedig felelvén egyiknek közülük, mondá: Barátom! nem teszek veled igazságtalanságot; nem egy dénárban egyeztél-e meg velem? 14. Vedd, ami a tied, és menj; annyit akarok pedig adni ennek az utolsóknak is, mint neked. 15. Avagy nem szabad-e nekem azt tenni, amit akarok? Vagy a te szemed álnok, mert én jó vagyok? 16. Így lesznek az utolsók elsőkké és az elsők utolsókká; mert sokan vannak a hivatalosak. kevesen pedig a választottak.

Mikor Septimius Severus császár a britanniai Yorkban halálos ágyon feküdt († 211), az őrség fővezére ágyához lépett és számukra még a napi jelszót kérte. A súlyos beteg nagynehezen felemelkedett ágyában és tört hangon csak ennyit mondott: *Laboremus* (dolgozunk). Hú katonái számára ez a szó lett mintegy végrendelete a haladó császárnak, aki rengeteget dolgozott, s minden munkájának a Forum Romanum diadalíve meg a Palatinus-i romhalmaz az egyetlen emléke.

1. A világ küzdőterén a világháború kitörése előtti időkben végkimerülésig *Laboremus* volt a jelszó; a munka fékevesztett küzdelemmé változott, amely az anyagiakban elért eredmények dacára egy lépéssel sem juttatott közelebb a főcélhoz, a boldogsághoz. A küzdelem alatt több új vágy született, mint amennyit ki lehetett elégiteni. Azalatt, hogy több munkás jutott több anyagi jóléthez, még többnek kiesett lelkéből a boldogság elemi feltétele, a hit Istenben és az ember túlvilági rendeltetésében. A munkából a nagy iramban küzdelem lett: a munkások nem egymás mellett dolgoztak vállvetett munkával, hanem egymással szemben küzdöttek. A kenyérkereső munka helyébe a kenyérharc lépett. A munkások viszonya és életkörülményei is teljesen megváltoztak. A munkaadó nem atyaként állt munkásai közt, akik az ő családját teszik; nagy gyártelepe hemzsegett az ismeretlen munkáshivatalnokok és felügyelők seregétől. A lázas munka nem engedett egy felpillantásnyi időt, mert minden hiba bérlevonással járt. Vidám nótaszó a telepen nem hallatszott, mert sietni kellett, a jövedelmen csorba esett. Hivatalnok és munkás önmagát veszítve küzdött egy ismeretlen, belátás nélküli hatalmasságért, mely nem volt hús és vér, azért kegyetlen, szív nélküli hatalmasság lett, s ez a tőke. Ennek a munkálásnak a nyomában a világháború után csak romhalmazt találunk. Ami történt, nem volt méltó az emberhez.

2. Hetvened-vasárnapon az Egyház munkára hívó evangéliumot olvastat. A szentlecke szellemével kapcsolatban arra eszméltet, hogy az élet nem beteges ambíciók versenypályája, hanem férfierények küzdőtere a közjóért, az evangélium szellemének megfelelő munkaalkalom. A munkára mindenki hívást kap. Nagyon fontos, hogy a híváskor kiki minél előbb, minél készségesebben hozzáfogjon s minél jobb felkészültségről gondoskodjék. A verseny az iskolai kötelességek pontos elvégzésével, a képességek minél gazdaságosabb fejlesztésével és az összes tehetségek minél összhangzatosabb élesztésével és munkáltatásával kezdődik. S ha kiki ott dolgozik, ahova az Úr állítja, mindíg az ő szőlőjében, az ő céljaira dolgozik. A munka különbsége nem sokat jelent, mert akár utcát söpör, akár aktákat másol, akár népeket kormányoz valaki, csak fát hord a konyhára, de az Úr főz. S éppen azért a végén a díjazásban sincs voltaképen különbség. Kinek-kinek ugyan más és más a jutalma, de

mindenkinek a sajátja ad boldogságot. S következőképp a díjazás miatt nincs szóváltás. Amint a kisebb testvér nem néz kaján szemmel nagyobb testvére, hogy annak több pénzért készítették ruhát, mert ő a magáiban teljesen boldog: a több ideig dolgozó vagy fontosabb munkát végző sem irigykedik boldogsága miatt a többi munkásra, mert a magáiban mindegyik boldog.

3. *Tarde venisti.* Lelliszi Szent Kamill életének 25. évéig könynyelmű életet élt s az Isten szolgálatával nem törődött. Mikor egész váratlanul az Úr hívó szavát hallotta, s érezte, hogy ilyen készületlenül érdekében nem sokat tehet, egy római iskolába beiratkozott tanulóknak. Mikor a sok apróság meglátta ezt az embernyi embert, felkiáltott: *Tarde venisti!* — későn jöttél!

Későn ment, de hamar végzett. S ha a lábán támadt nyílt seb miatt szerzetes nem lehetett, a római gyógyíthatatlanok kórházába ment s mint a „betegek rabszolgája” találta meg azt a helyet, ahol az Urat legjobban szolgálhatta: Ki mondhatná meg a betegek számát, akiket megvigasztalt, meggyógyított s akiket szent életével új életre vezetett! Szerzetet is alapított erre a célra. Szerzetének tagjai az Úr Jézus keresztjét viselték ruhájukon.

Élete mutatja, hogy az Isten országában soha sincs igazán későn!

HATVANAD- (SEXAGESIMA) VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostol a korinthusiakhoz írt II. lev. 11. r. 19—12. r. 1—9. v. Testvérek! 19. Örömet eltűritek a balgatagokat, holott ti bölcssek vagytok! 20. Mert elviselitek, ha valaki titeket szolgásra vet, ha valaki felemészt, ha valaki megfog, ha valaki félfuvalkodik, ha valaki arcul ver. 21. Szégyenemre mondom, mintha mi gyöngék lettünk volna ebben a tekintetben. Amit valaki mer (oktalanságban mondom), azt én is merem. 22. Zsidók ők? Én is! Izraeliták ők? Én is! Ábrahám ivadéka ők? Én is! 23. Krisztus szolgálói ők? (Mint kevésbé okos mondom) én méginkább; számtalan fáradtság, igen sokszor fogság, módfelett való verések, gyakori halálveszély által. 24. A zsidóktól ötizben kaptam egy híján negyven ütést. 25. Háromszor szenvedtem megvesszőzést, egyszer megkövezést, háromszor hajótörést, éjjel és nappal a mély tengeren voltam. 26. Gyakran voltam úton folyóvizek veszélyében, rablók veszélyében, veszélyben a saját nemzetembeliectől, veszélyben a pogányoktól, veszélyben városban, veszélyben pusztaságban, veszélyben tengeren, veszélyben hamis testvérek között, 27. fáradtságban és nyomorúságban, sok virrasztásban, éhségben és szomjúságban, sok bőjtölésben, hidegben és meztelenségben, 28. eltekintve attól, ami ezenfelül van, naponkint zaklatásom, az összes egyházak gondja. 29. Ki szenved, hogy én ne szenvednék? Ki botránkozik meg, hogy én ne égnék? 30. Ha dicsekedni kell, erőtlenségeimmel dicsekszem. 31. Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, ki áldott legyen mindörökké, tudja, hogy nem hazudom. 32. Damaszkusban Aretas király helytartója őriztette a damaszkusiak városát, hogy engem elfogjon, 33. és az ablakon keresztül kosárban bocsátottak le a falon

és így menekedtem meg kezéből. — 1. Ha dicsekedni kell, (nem hasznos ugyan) de áttérek a látomásokra és az Úr kinyilatkoztatásaira. 2. Ismerek egy embert Krisztusban, ki tizennégy évvel ezelőtt, — testben-e, nem tudom, vagy testen kívül-e, nem tudom, Isten tudja, — elragadtatott a harmadik égig; 3. és tudom, hogy ugyanez az ember, — testben-e, vagy testen kívül-e, nem tudom, Isten tudja, — 4. elragadtatott a paradicsomba és titkos ígéket hallott, melyeket embernek nem szabad kimondania. 5. Az ilyesmivel dicsekszem; önmagammal pedig semmit sem dicsekszem, csak erőtlenségeimmel. 6. Pedig ha dicsekedni akarnék is, nem lennék okatlan, hiszen igazságot mondanék; de tartózkodom ettől, hogy valaki többre ne becsüljön engem annál, amit bennem lát vagy amit tőlem hall. 7. És hogy a kinyilatkoztatások nagysága kevélyé ne tegyen, tövis adatott testembe, a sátán angyala, hogy arcomba üssön. 8. E miatt háromszor kértem az Urat, hogy távozzék az tőlem; 9. de azt mondá nekem: Elég neked az én kegyelmem; mert az erő az erőtlenségben lesz teljessé. Örömet dicsekszem tehát erőtlenségeimmel, hogy Krisztus ereje lakozzék bennem.

A legtökéletesebb összhang

Sok tudós törte azon a fejét, hogy a különféle hangok milyen erősség és magasság mellett nyujtják a legkellemesebb összhangot, de mindmáig nem sikerült olyan formában megállapodni, amely akár most mindenkinek, akár a jövőben minden kornak az izlését kielégítené. A természetfeletti világrendben az örök isteni bölcsesség az Atya, Fiú és Szentlélek viszonyában kezdettől fogva bírta a történelmi korok minden eseményétől és adottságától teljesen független összhangot. A második isteni személy jelentette ki ezt nekünk. Egyházával együtt a világ végéig azon fáradozik, hogy minden ezzel a harmóniával hangozzék együtt, minden emberi gondolat és szívdobbanás hozzá igazodjék. Minden emberi törekvésnek, szenvedésnek, bűnbánatnak, fogságnak, apostoli munkásságnak és szent elragadtatásnak csak az ad értéket, hogy a legtökéletesebb összhang elemei közé simul, hogy az Úr Jézusra van irányítva és hogy az Ő révén a Szentháromság dicsőítésére történik.

Az újszövetség örök áldozatának a bemutatásakor az átváltozás után a szent Testet egy kissé felemelve a pap, mintegy az egész Egyház képviselőjében ezt mondja: „Ez által, Ezzel és Ebben legyen a Tied, mindenható Atya, a Szentlélekkel egyetemben minden tisztelet és dicsőség.” A jelszó tehát *Per Ipsum, et cum Ipso, et in Ipso*. Általa, Vele és Benne lett a Szentháromság örök dicsősége. Szent Pál fáradsága, megveretése, virrasztása, éhsége, szomjúsága, bőjtölése, zaklattatása, az összes egyházakról való gondoskodása. A Szentlélekkel egyetemben Általa, Vele és Benne dicsőítése az Atyának a szentek egész serege, akiknek hősieb önfeláldozását és lelkesedését a Szentháromság dicsőítésére a Fiúisten, mint minden szentségnek példaképe és irányítója létesítette. Belőle árad a Szentírás Elragadó folyama.

„Én, a bölcsesség öntöttem ki a folyóvizeket; én, mint a mérhetetlen folyóvíz ága, mint a folyóvíz árka és mint vízcsatorna, mely a paradicsomból ered. Mondám: Megöntözöm az én ültetvényes kermetet és megáztatom földemet. És íme nagygyá lett vízcsatornám és folyóm közelít a tengerhez.” (Éclli 24, 40—43.)

Általa legyen dicsőítés az Atyának, a Szentlélekkel egyetemben, minden jóra való törekvés, minden küzdelem az erények térfoglalásáért, a gyermeki ártatlanság megőrzéséért, a tisztaságnak uralomra való segítségével. S legyen dicsőség az Atyának a Szentlélekkel egyetemben minden fájdalom, amely valakinek bármilyen forrásból osztályrészül jut. A Fiú, mint a teremtmények zsenége, primogenitus omnis creaturae, szenvedésre ereszkedett le hozzánk, hogy mi szenvedéseinkkel Hozzá emelkedjünk. Egyszer Szent Erzsébet lelkében sohasem tapasztalt szeretet jelentkezett a szenvedő Jézus iránt, mikor a templomban a keresztre tekintett. Látva azt, hogy az Üdvözítő feje a tövisektől vérzik, míg az ő fején drágaköves diadém ékeskedik, fejdíszét levéve a földreborult és így szólt: „Szegénységedért szegénységet, megaláztatásodért megaláztatást, keresztedért keresztet kérek Uram, hogy hozzád hasonló lehessenek.” Amit kívánt, meg is történt. Az Úr nagy keresztet helyezett a vállára, és ő azt állhatatosan hordta haláláig, illetve megdicsőüléséig.

Ebből az önátadásból kell ma mindenkibe minél több. Ez a krisztusi erő lakozzék ma minden szenvedőben!

Evangelium Szent Lukács 8. r. 4—15. v. Az időben, 4. midőn nagy sereg gyűlt egybe, és városról-városra tódultak hozzá, mondá példabeszédében: 5. Kiméne a magvető elvetni az ő magvát. És amint vetett, némely része az útfélre esék s eltapostaték, és az égi madarak elevék azt. 6. És másik a kősziklára esék, és kikelvén elszáradá, mert nem volt nedvessége. 7. És másik a tövisek közé esék, és vele együtt növén, a tövisek elfojták azt. 8. Másik a jó földbe esék, és kikelvén százszoros gyümölcsöt hozá. Ezeket mondván, kiáltja: Akinek füle van a hallásra, hallja meg. 9. Megkérdezék őt azért tanítványai, mit jelent e példabeszéd. 10. Kiknek ő mondá: Nektek adatott tudni az Isten országának titkait, másoknak pedig példabeszédekben, hogy látván ne lássanak, és hallván ne értsenek. 11. Ez tehát a példabeszéd: A mag az Isten igéje. 12. Az útfélre esők azok, kik hallgatják, de azután eljön az ördög és kiveszi az igét szívékből, nehogy hívén, üdvözüljenek. 13. A kősziklára esők azok, kik mikor hallják, örömmel fogadják az igét, de nincs gyökerük; egyideig hisznek, és a kísértet idején elpártolnak. 14. A tövisek közé esők azok, kik hallgatják, de az igék utóbb az élet gondjai, gazdagsága és gyönyörűségei közt elfojtatnak és gyümölcsöt nem teremnek. 15. Amelyik pedig jó földbe esett, azok, kik tiszta és jó szívvel hallván az igét, megtartják azt magukban és gyümölcsöt hoznak állhatatoságban.

Bár a szántóföld kösziklás, töviseş, agyagos vagy jótermő voltára a gazdának nincs közvetlen befolyása, a termés minősége mégsem teljesen független tőle, mert a vetésidő jó megválasztása a minél jobb termés biztosítására nem kis tényező. Minél korábbi, vagyis őszi búzavetés: ez a rendes gazda fogása. Az Isten országában szintén a minél korábbi, a gyermekkori magvetés az eszmény. Ez az Egyház törekvése minden országban az iskolaügy rendezésénél. Ez a szülők legszentebb kötelessége gyermekeik nevelésében. S aki itt hanyagságról vádolhatja magát, nem tett eleget szülői feladatának.

*

Egy sudártermetű fiatalember állt előttem, — beszél el Pierre l'Ermite¹ — kalapját zavartan forgatva kezében. Nagyon elegánsan öltözött mamája így magyarázta az esetet:

— Tetszik tudni, férjem tanult ember... az irodalom embere... okos!... igen okos!... Úgy gondolta, hogy egy vallást sem kell fiára erőszakolni...

— Bocsánat asszonyom... de az életet bizonyára ráerőszakolta; az élelmet is, a tejet is, az anyanyelvet, a hazát is, az iskolát, a tanárokat is... Akkor már ráerőszakolhatta volna...

— Férjem azt mondta, hogy 20 éves korában majd választhat! De hát 20 éves korában jött a háború...

— Ha a háború nem jött volna, asszonyom, jött volna a kötelező katonai szolgálat, a sok vizsga, az álláskeresés... a kisdéd... hogy is mondjam? a... kisdédjátékok, a szenvedélyek egész sora...

— Kérem, az én fiának nincsenek szenvedélyei...

— Ah! Bocsánat!

— Tehát, mivel a háború közbejött, még nem volt ideje választani... Most azonban házasodni készül...

— Ugye asszonyom, ön gazdag, nagyon gazdag?

— Miért?

— No, mert a vallás választásához igazán sok idő és pénz kell, utaznia kell... a vallásokról, a mostaniakról és a régiekről szóló könyveket kell vásárolni; azokat eredetiben olvasni, érteni, tanulmányozni...

*

A fiatalember, kalapját még mindig testéhez szorítva, csak hallgatott. Néhány kérdést intéztem hozzá atyai hangon:

— Fiam, tud-e imádkozni?

— Mi az, hogy imádkozni?

— Például a Miatyánkot tudja-e?

— Nem értem...

¹ Blé de mars. Hamvas dr. fordítása.

— És legalább érzi-e, hogy ön milyen nagyon szegény?
— Ó, mi nem vagyunk szegények! — vág közbe az anya —
12.000 frankos lakásunk és autónk van!

*

A kalap gyorsabban kezdett forogni. És valóban megsajnáltam ezt a kamaszt:

— Nem az ön hibája... de ön jelenleg olyan, mint az emberiség páriája. Ha most meghalna, az egész földön nem akadna templom, mely tetemét befogadná. A buddhistának megvan a pagodája, a töröknek a mecsetje, a zsidónak a zsinagógája, a kereszténynek a temploma... Ön egy „senki”... Ön áldozata a mult század istentelen nagyképűségének. De majd szerzek néhány percet, hogy önt oktathassam...

Az anya újra nyugtalankodni kezdett:

— Igen, igen, jó lesz. Mert nagyon okos papra, van szükségem! Az én fiam doktor!...

*

— Igen, asszonyom! De a gyermeknek úgyszólván pótolhatatlan első magvetője az édesanyja, — volt az én válaszom — első oltára pedig édesanyja öle... Azután meg mindennek megvan a maga ideje. A kis katekizmusnak a hatéves korban, a nagyobbaknak a szentáldozáshoz való előkészületkor és később... A búza számára csak így van idejében megművelve a föld... Ez a jókori, az őszi vetés... amely százannyi termést, éspedig valódi jó búzát enged remélni... Míg az ön fia, asszonyom, a szántatlan föld, a gazos, köves, tövises, agyagos talajnál is rosszabb ugar... A lelkébe vetett mag, a márciusban elkésve vetett búza... Ez a legrosszabb lélekművelés! Őszintén megvallom, hogy fia helyett jobban szeretnék egy jó fekete négert tanítani. Azzal bizonyára könnyebb dolgom volna. Van fiának katekizmusa?

A fiú e szónál anyjára nézett, majd rám vetette kérdő tekintetét.

— Mi az a katekizmus?

— No, majd adok egyet kölcsön... Jöjjön el holnap, vasárnap reggel 10 órakor.

— Nem lehet... futballmeccsem lesz...

— Hát akkor jöjjön hétfőn este fél 9 órakor.

— Akkor meg a katonaságnál vágyok elfoglalva...

— Jöjjön kedden este!

— Akkor meg éppen zongoragyakorlatom van.

*

Ne véljük, hogy a szerencsétlen gyermekben nem volt jóakarát. Dehát ma a nagyvárosok egy sereg felnőttjének tényleg az az élete, hogy a házasság előtt hozzánk kerülve, számunkra alig lehet egy órai szabadidőt találni. És a plébánia papja mindig csüg-

gedten bocsátja le karját, mikor az egésznapos hitoktatás után egy ilyen elkésettnek a kedvéért kell a leckét megismételni... az eredmény legkisebb reménye nélkül.

*

Az én szegény hajlott hátú nagy diákom nem minden megalázódás nélkül elment. Megfordulva csak ennyit mondott:

— Nem gondoltam volna, hogy az a katekizmus ilyen fontos...

— Az én időmben... — kezdette a másik...

De nekem nem volt kedvem hallgatni ezt a nőt, aki gyermekét szerető igazi anya sohasem volt. De szerettem volna ezt neki szemébe mondani! De ott volt a fia, miatta nem lehetett, mert nagyon megítélte volna anyját.

ÖTVENED- (QUINQUAGESIMA) VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostol a korinthusiakhoz írt I. lev. 13. r. 1—13. v. Testvéreim! 1. Szóljak bár az emberek vagy az angyalok nyelvén, ha szeretetem nincsen, olyanná lettem, mint a zengő érc vagy pengő cimbalom. 2. És legyen bár prófétáló tehetségem, és ismerjem bár az összes titkokat és minden tudományt, és legyen bár oly teljes hitem, hogy a hegyeket áthelyezzem: ha szeretetem nincsen, semmi sem vagyok. 3. És osszam el bár egész vagyonomat a szegények táplálására, és adjam bár át testemet úgy, hogy elégjek: ha szeretetem nincsen, semmit sem használ nekem! 4. A szeretet türelmes, nyájas; a szeretet nem féltékeny, nem csелеkszik rosszat, nem fuvalkodik fel, 5. nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, 6. nem örvend a gonoszságnak, de együtt örvend az igazsággal; 7. mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel. 8. A szeretet soha meg nem szűnik; a prófétálások — véget érnek, a nyelvek — megszűnnek, a tudomány — elenyészik. 9. Mert rész szerint való az, amit megismerünk, és rész szerint való az, amit prófétálunk; 10. midőn pedig majd eljő, ami tökéletes, véget fog érni az, ami rész szerint való. 11. Midőn gyermek voltam, úgy beszéltem, mint gyermek, úgy vélekedtem, mint gyermek, úgy gondolkoztam, mint gyermek; midőn pedig férfivá lettem, felhagytam azokkal, amik gyermekhez valók. 12. Most tükör által homályban látunk; akkor pedig majd színről-színre. Most rész szerint ismerek; akkor pedig úgy fogok ismerni, amint én is ismert vagyok. 13. Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, ez a három; de ezek között legnagyobb a szeretet.

A világ legnagyobb kincse és ereje

Valami ráérő ember kiszámította, hogy a földkerekség 30.000 tonnányi egybeöntött aranykészlete 15,24 cm átmérőjű és 250 km hosszú rudat adna. Ugyanebből az arany mennyiségből olyan utat lehetne készíteni, amelynek vastagsága 3 cm, szélessége 6 m és hosszúsága 77 km volna. Ennyi arany van elszórva a világon! És mit használ? Semmit. És ha tízszer ennyi volna vagy akár az

egész föld aranyból állana, mit használna? Semmit. Szent Pál szavaiból következik, hogy a világnak semmivel sem pótolható és viszont mindent pótló, égben és földön a legdrágább kincse a szeretet. Isten megismerésének a fel nem fuvalkodó szeretet a főtényezője. Az örök boldogságban egyedül a szeretet marad meg a három isteni erény közül. S a földön semmi sem olyan nagy segítség, mint a más javát kereső leleményes szeretet.

*

Egy gyártelepen a munkások éppen a legmagasabb gyárkérmény állványait szedték le, mikor hirtelen vihar volt készülöben és az utolsó munkás tévedésből ledobta a biztosító kötelet, amelyen neki magának kellett volna a magasságból lejutnia. Nagy tömeg verődött össze, de mentő gondolata csak annak az egy asszonynak támadt, aki a közelben nagymosással volt elfoglalva, és akinek egy kisfiú kétségbeesett hangon így kiáltott be az udvarba: Anyuskám, apa leejtette a kötelet és most nem tud lejönni!

Az ijedtében kővé meredt asszony szótlanul nézett az égre és szédületes magasságban lévő férjére. Az összeverődött tömeg pedig borzalommal leste a villámhárító tövében meghúzódó férfiú minden mozdulatát, aki kétségbeesésében már arra készült, hogy a körüllötte kőválygó villámokban rejlő biztos halál elől a földre vesse magát.

— János, jól figyelj reám! — kiáltotta el magát a nő, s a férfi erre a kedves hangra szemmelláthatólag nyugodtabban várta a következő parancsot. — Vesd le és fejtsd fel harisnyádát! — s János a magasban készségesen engedelmeskedett. — Most köss egy darab vakolatot a pamut végére és azt óvatosan engedd le! — Rövid idő múlva a tető szélén megjelenik a vakolat s az asszony a végére zsinetet kötve felkiált: — Lassan húzd vissza a pamutot! — Pár perc múlva a munkás kezében volt a zsineg. A zsineghez kötelet lehetett kötni s egy negyedóra múlva János lent volt a földön és hálásan borult gondos felesége karja közé. Szeretete megtanította arra, amit nagy tudomány sem adhatott volna, hogy nagy bölcseség meg nem vetni a fonalat, mert ahhoz zsinetet, a zsineghez pedig esetleg azt a kötelet lehet kötni, amely a nehézségből valakit kiemelhet, sőt a veszélyben lévő életet is megmentheti!

Evangélium Szent Lukács 18. r. 31—43. v. Az időben 31. mághához vevé Jézus a tizenkettőt, és mondá nekik: Ime felmegyünk Jeruzsálembe, és beteljesednek mind, amik megirattak a próféták által az Emberfiáról. 32. Mert a pogányok kezébe adatik és megcsúfoltatik, megostoroztatik, és megköpdösetik; 33. és miután megostorozzák, megölik őt, és harmadnapra föltámad. 34. És ők ezekből mitsem értenek, és az ige el vala rejtve tőlük, és nem érték a mondotakat. 35. Lón pedig, mikor Jerikóhoz közeledett, egy vak úlvala az útfélen kéregetvén. 36. Amint hallotta az átvonuló sereget, tudakozódék, micsoda az. 37. Mondák neki, hogy a názáreti Jézus megyen arra. 38. És kiálta, mondván: Jézus, Dávidnak fia! könyörülj

rajtam. 39. Az előlmenők pedig inték őt, hogy hallgasson. De ő annál jobban kiáltozék: Dávidnak fia! könyörülj rajtam. 40. Megállván tehát Jézus, parancsolá, hogy vezessék őt hozzá. Mikor azután közel jött, kérdezé őt 41. mondván: Mit akarsz, hogy veled cselekedjem? Amaz pedig mondá: Uram! hogy lássak! 42. És Jézus mondá neki: Láss; a te hited megszabadított téged. 43. És azonnal látá és követé őt, magasztalván az Istent. És az egész nép, mely ezt látta, dicséretet monda Istennek.

A látás átka és a vakság talentuma

Maeterlinck egyik színdarabja megrázó jelenettel kezdődik. A függöny felgördültekor a csillárok elalszanak s a színpad homályban marad. A világossághoz szokott szem először semmit sem lát, csak rendetlen, ritmustalan kopogás és elnyújtott csoszogás hallatszik. Később össze-vissza imbolygó és egymásba ütköző alakok bontakoznak ki a homályból és némán keresztezik egymás lépteit. A jelenet végén kitűnik a megdöbbentő valóság: ezek a csoszogó és botjaikkal tapogató, kopogó alakok vakok.

Szomorú dolog egy csoportban ennyi nyomorékot látni! Még szomorúbb bennük típusát szemlélni a mai világ szellemi és erkölcsi vakjainak, akik számára az örök Nap nem világít, s a szemek kívánságának átka alatt nyögve a helyes utat nem látják, és minden erkölcsi törvénybe beleütköznek. Botjaikkal tapogató, csoszogó, kopogó szerencsétlen alakok, akiknek eszükbe sem jut, hogy az evangéliumi vak nagy bizalmával esedeznének irgalomért és gyógyulásért.

*

Ellenben a csak testileg vak nem a legszerencsétlenebb teremtes, mert a vakot a természet rekompenzációs törvénye védi. Finomabb tapintásával szövést, fonást, szőnyeggyártást, kötést, esztergályozást kitűnően megtanul; pontos gépeket készít. A finom hallás miatt senki sem tud hozzá hasonlóan zongorát hangolni. Ha vak ül az orgona mellett, egy másvilágbeli melódia ömlik szét a templomban; mintha olyan világból jönne, amelyet a „szemek kívánsága” nem rontott meg. S a szellemi világban még bámulatosabb a vakok képessége. *Kölcsey Ferenc* egyik szemével nem látott. *Vak Béla* Magyarország királya, *Vak János* a csehek királya volt. A világ legnagyobb költőjét a vakok adták: *Milton* vakon írta műveit. *Galilei* megvakultan is fizikai problémákkal foglalkozott. *Souderson* cambridgei egyetemi tanár egyéves korában elvesztette látását, és mégis matematikus lett. A teljesen vak *John Metcalf*, Manchesterben az útépitkezések felügyelője, komplikált számításokkal dolgozott a hálózatos útterveken. Az angol posta vezérigazgatója, *Tawcett*, valamint *dr. James*, a világhírű fizikus, egészen vakok voltak. Az amerikai süketnéma és vak *Keller Helén* mint író, világhírré tett szert. Vak volt *Stolz Albán* freiburgi egyetemi tanár. *Braille Lajos* (1809—1852) mint három éves gyermek, játék közben meg-

vakult, s ő találta ki, hogy hat egymás mellé helyezett pont közül a néhány átszúrtnak kombinációi miként adják az egész ábécét. „Isten nekem a vakság talentumát adta, — beszél önmagáról dr. Moon Vilmos, miután 50 évig dolgozott a vakokért — és azon voltam, hogy talentumomat minél jobban kamatoztassam.” Mikor látása először meggyengült, majd megvakult, intézetet nyitott a vakok számára; több mint 10.000 vakot tanított meg olvasni. „Ha mi a mennyországban egyszer találkozunk, írja neki egy hálás tanítványa, én önt az Úr Jézushoz vezetem és bemutatom Neki, mint aki engem a hozzá vivő útra állított és feléje indított.”

*

Láss, hited megszabadított téged! — volt az Udvözítő szava a jerichói vakhoz, aki visszanyerte látását. Sok vak igényli e megszabadító szót. S ha ez nem következik be, mindig bekövetkezik valami sokkal fontosabb. „Nel buio diventa l'anima divina” — mondja a nápolyi vakok intézetén a felírás. Sötétben istenessé válik a lélek. A szemek kívánságától megszabadulva hite által olyan látást nyer az Úrtól, hogy vele akárhány épszeműnek vezetője lehet.

*

A szemorvoshoz beállít egy egyszerű asszony. Kint az utcán nem sokat jelent, mert öltözete és termete után ítélve a világ szemében nélkülözi az értéket, de lelki értéke annál nagyobb. A természet megvonta tőle két nagy jótéteményét: gondolatait kicserélni nem tudja, mert néma, s emberi hangot nem hall, mert süket. Férje szinte süketnéma és mindezekön felül neki még a szemorvossal is baja akadt: látása napról-napra bizonytalanabbá vált. Az orvos megvizsgálja és kijelenti, hogy a rezechártyában fellépő kóros elváltozásnak a szív alatt fejlődő élet a legnagyobb ellensége. Azt elpusztítva, minden bajtól megszabadulhat, de a gyermeknek adott élet a biztos vakságot vonja maga után s a gyermek életbenmaradása sincs biztosítva.

A páciens erre félre nem ismerhető módon kifejezte akaratát, hogy a némaság és a sükettség mellé inkább vállalja a vakságot, de nem engedti tönkre tenni a fejlődő életet. A gyermek megszületésével a világ függőnye számára tényleg legördült. Isten fényes világát többé nem láthatta, de a kötelességteljesítés terén mérföldmutatóként áll sok nő előtt, aki ép érzékekkel és ép férjekkel nem meri vállalni a gyermekáldás gondjait.

HAMVAZÓSZERDÁN

Mi az ember?

— ez ma a feltett kérdés, s a ráadott feleletek sokféleségébe akár belekábulhatunk. Herodotosnál az ember maga a megtestesült nyomor; Sophoklesnél képe, Pindarosnál csak álomlátása az árnyék-

nak Shakespeare szerint árnyéka egy álomnak. Igen sok görög szentenciában elcsengés és lehellet. Homeros és Osszian soraiban lehulló falevél. Jób szerint a por fia. Ruskin ilyen meggondolással írta társadalompolitikai munkájára ezt a címet: *Munera pulveris, al por munkái.*

Mi az ember? Testre nézve por, hamu, semmi. Azért figyelmeztet a mai liturgia: *Memento homo, quia pulvis es.* Juvenalis római költő mondja: *Mors sola fatetur, quantula sint hominum corpuscula* (csak a halál mutatja meg, hogy milyen parányi érték az ember teste). Amit a Szentírás is olyan sokszor lelkünkre köt s az Egyház ma külön szertartással hív emlékezetünkbe, számításokkal igazolható. Dr. Allan Craig amerikai orvos kiszámította, hogy egy 75 kg súlyú ember testének az anyaga 200 tyúktojásnak felel meg.

Vízirtalma elég volna egy asztalterítő kimosására. Piros vérsajtjeinek vasából 7 patkószeg kikerülne. Meszével egy kis falusi szobának egy falát végig lehetne meszolni. Szénsava grafittá változtatva 75 ceruzát adna. Kénjével egy kutya kölykeit el lehetne pusztítani. Foszforából 800.000 gyufaszálat lehetne készíteni. Még 20 teáskanálnyi só is maradna. Mindez, mondja az amerikai tudós, nem ér többet, mint 98 centet, azaz kb. 11 forintot. „Milyen kicsiny az ember, ha jól meggondoljuk” — mondja Plautus. Milyen nagy haszontalanságra pazarolja az idejét, akinek napirendjét a sport, a kozmetika, pipere, toalett és öltözködés tölti ki. Vétkesen cselekszik, aki túlságos sok gondot fordít testére; akinek egyéb gondolata sincs, mint hogy fogai hófehérek legyenek; akinek mindennél fontosabb az, hogy körmei formásan nőjenek és éjszakái egyetlen kiütés miatt álmatlanok. Micsoda eltévelyedése az emberi értelemnek, hogy pl. az Egyesült Államok kereskedelmi osztályának a kimutatása szerint az amerikai nők 1926-ban naponként 30 millió dollárt költöttek púderre. S vannak nők, akik naponként az élelemnek háromszorosát költik szépitőszerekre. Ennyit törik magukat azért, ami önmagában csak 98 cent s viszont gondozatlan marad a halhatatlan lélek, amivel az ember csak nagyon kevéssel van az angyalok alatt, s amiért az Isten megszületett Fia életét adta.

Lecke Joel próféta Jövend. 2. r. 12—19. v. Ezeket mondja az Úr: 12. Térjetek hozzám teljes szívetekből, böjttel és sirással és jajgatással. 13. És szaggassátok meg szíveteket, nem pedig ruháitokat, és térjetek a ti Uratokhoz, Istenetekhez, mert ő kegyes és irgalmas, béketűrő és nagyirgalmú, és legyőzi a gonoszságot. 14. Ki tudja, talán hozzátok tér és megenged, és áldást hagy maga után, eledel- és italáldozatot a ti Uratoknak Isteneteknek? 15. Zengjetek harsonával Sionban, szenteljétek böjtöt, híjátok össze a sokaságot. 16. Gyűjtétek egybe a népet, szenteljétek meg a gyülekezetet.

A böjt hatása

Az Egyház megfogadja az Úr szavát és böjtre sarkallja híveit, szünet nélkül hangoztatván a mai naptól kezdve a prédikációban:

„a testi bőjttel az Úr bűneinket irtogatja, értelmünket felemeli, az erényt és érdemet bennünk növeli”. Ez a bőjt hatása. Mikor a darvak össze más vidékre készülnek, ösztönszerűleg tartózkodnak az ételtől, hogy súlyuk csökkenjen és ezáltal fűrgébben tudjanak repülni. Lelkünk is bőjttel készül arra, hogy könnyebb legyen az égi hazába való térésre (Ferr. Szent Vince). A bőjt erős és magas fal, körülveszi a keresztény embert és a gonoszlélek nem tud rajta áthatolni. Féket tesznek a ló szájába, hogy ne rohanjon vadul és a lovast él ne kapja. A bőjt a test féke (Szent Ágoston). Mikor a tanító belép az iskolába, a gyermekek elcsöndesednek és zajuk elül. Mikor az ember aláveti magát a bőjt fegyelmének, éppen így elnémulniak a benne lévő szenvedélyek (Szent Vazul). Vagy amint ugyancsak Nagy Szent Vazul mondja: „Bőjt teszi bölcsekké a törvényhozókat, bőjt a lélek legjobb öre és a testnek biztonsága, az erősnek fegyvere és a küzdő bajnoknak erősítő gyakorlata. Athletis certantibus exercitatio.” (Hom. de jej.)

Bizonyára akadnak sekélyes felfogású emberek, akik a mai sportoló korszakban a bőjtöt a testi erő lefokozásának nézik és eltörlését eredménynek tekintik. Figyelemre méltathatnák egy radikális magyar újság következő hírét:

„A budapesti rabbitanács foglalkozott az Atlétikai Szövetség kérésével, hogy Steinmetzet, Groszt, Gerőt és Rózsát mentse fel a hosszúnapi bőjt alól. A döntés kedvezőtlen volt, a felmentés nem történt meg. Az indokolás ez: Egészséges embereket — márpedig a válogatott atléták azok — nem lehet felmenteni a bőjt alól. Mindenki helyesléssel vette tudomásul, hogy az Atlétikai Szövetség ilyen érzékenységet tanúsított a vallási kérdés iránt s egyenesen az illetékes felekezeti fórum elé vitte az ügyet. Mindenki helyeselni fogja a rabbitanács állásfoglalását is, mert az a panasz, hogy a bőjt egy másodperces formahanyatlást jelent, a vallás parancsa előtt nem állhat meg. Az atléták tehát bőjttőlni fognak, tekintet nélkül a formahanyatlásra, ami viszont ismét helyes dolog, mert dokumentálják, hogy a vallást többre tartják a sport szempontjánál.”

Büszkék lehetnénk rá, ha az Atlétikai Szövetség a nagypénteki keresztény bőjt idején kérne felmentést az illetékes fórumtól a keresztény atlétáknak, amelyet az illetékes fórumok a fentidézett ok miatt nem adnának meg, és az atléták egyházuk parancsát követnék, tudva azt, hogy a bőjt, ha látszólag a sportban formahanyatlást ökoz, a sportnál jelentősebb küzdelemben annál értékesebb lelkierőt folyósít.

*

Rochejaçquelin francia tábornok, 1792—1794. közt a felkelő franciák vezére, meghitt-embereivel őszi vadászatra ment. Pénteki napra hívták és éppen kántorbőjtben, amiről a vadászok nemigen szokták tudomást venni. Fáradtságos menetelés után a tábornok éppen akkor érkezett a tanyára, amikor vadásztársai a pázsiton el-

készített eleségnek készültek nekiesni. Rögton észrevette, hogy az ételek becsomagolásánál a bőjt figyelmen kívül maradt, s lehajolva, a sonkát, a szalámit, a szalonnát az ott settenkedő kutyafalkának kezdte kihajigálni. „Az urak úgylátszik, nem hallották vasárnap mise után a hirdetést, hogy most kántorbőjtben vagyunk.”

Többek közt ennek a kedves jelenetnek a felelevenítésével jellemezte Pie bíboros a tábornok katolikus voltát, amikor a halotti beszédet mondta felette. Hozzátette azt is, hogy az Egyháznak éppen a parancsok teljesítése által megedzett katonája a kard forgatásában sem maradt el. Katonáit ő lelkesítette a következő módon:

„*Si j'avance, suivez moi! Si je moeurs, vengez moi! Si je recule, tuez moi!* Ha előre megyek, kövessetek! Ha meghalok, álljatok értem bosszút! Ha meghátrálok, öljetelek meg!”

Evangélium Szent Máté 6. r. 16—21. v. Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: 16. Mikor bőjtöltök, ne legyetek búsak, mint a képmutatók; mert meghervasztják orcáikat, hogy bőjtölni lássák őket az emberek. Bizony mondom nektek, megkapták jutalmukat. 17. Te pedig, mikor bőjtölsz, kend fejedet és orcádat mosd meg, 18. hogy ne lássanak bőjtölni az emberek, hanem a te Atyád, ki rejtekben vagy; és Atyád, ki lát a rejtekben, megfizet neked. 19. Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, hol a rozsdá és moly megemészti, és hol tolvajok kiássák és ellopják; 20. hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket az égben, hol sem rozsdá, sem moly meg nem emészti, és ahol tolvajok ki nem ássák és el nem lopják. 21. Mert ahol kincsed vagy, ott lesz a szíved is.

A bőjt etikettszabálya

Amint mindennek megvan a maga etikettszabálya, a bőjtnek is megvan, és a legfőbbet maga az Udvözítő adja a mai evangéliumban, hogy vígan kell bőjtölni. De éppen olyan szükséges módja a bőjtölésnek az, amit a Próféta szavaival az Egyház mond, hogy t. i. nem elég csak bőjtölni, hanem szükséges az elkövetett bűnök miatt való sírás és a bűntől való tartózkodás. Akik csak bőjtölnek és tovább is megmaradnak a bűnben, az ördögöket követik, mert hiszen azok sem esznek, de azért nem szűnnek meg nagyon bűnösök lenni és Isten ellenségei maradni (Szent Izidor). Ne csak a száz bőjtöljön, mondja Aranyuszáj Szent János, hanem ugyanezt tegye kez, láb, szemed és testednek minden tagja. Bőjtölnie kell kezének azáltal, hogy tiszta marad az igazságtalanságtól és a fősvényeségtől; lábának azáltal, hogy nem jár tiltott szórakozások után; szemednek azáltal, hogy nem tekint bűnös dolgokra. Szemed tápláléka a látás; ha a tárgy, amire tekint, bűnös, vakmerően bizakodik a bőjtben, és a romlásba viszi a lelket. Örültség volna a szájától megtagadni az ételt és a szemnek megengedni a bűnös tekintetet... Fülednek is bőjtölnie kell. Ez abban áll, hogy nem hallgat rágalmazást, megszólást, szennyes szót. Nyelved azáltal bőjtöl,

hogy nem tör ki káromkodásban és illetlen szavakban. Mit érne tartózkodni az állatok húsától, ha a mellett mint kányák tépdésnének, szét felebarátunk jó hírnevét. Bőjtöljünk tehát úgy, hogy a tilos ételek mellett a büntől is tartózkodjunk (Aranyszájú Szent János).

*

Mikor *Pizarro* (1475—1541), a nagy felfedező Északamerikából megindult dél felé, sokan voltak vele. Egyideig bírták a nehézségeket, de lassankint zúgolódni kezdtek és a vezér csak nagynehezen tudta köztük fenntartani a rendet. Akkor egy súlyos lépésre szánta el magát. Megállította a menetet és kardjával kelet-nyugati irányban egy vonalat húzott, aztán így szólt: Ettől a vonaltól északra van az otthon, amely kényelmet ígér; délre pedig utazásunk célja esik, a felfedezendő föld, telve gazdagsággal, dicsőséggel. Aki a kellemes életet választja, az a vonalon túl álljon, aki velem tart, az a déli részen foglaljon helyet.

E szavakra nagy mozgolódás következett. A nagy többség északnak tartott és kényelmes nyárspolgár életet folytatni hazament. Csak 13 állt a déli részre és vállalkozott a férfias erő kifejtésre, aminek eredménye Peru felfedezése után annak sok kincse és a történelmi dicsőség lett.

Hamvazószerdán az Egyház is vonalat húz hívei elé. Ez a vonal a bőjtnek s általában az önmegtágadásnak, a Krisztus-követésnek hívó szava, az igazi emberérték Rubikonja. Aki vele azt átlépi, emberértékét növeli. Ellenben az önmegtágadás és bőjt nélküli kényelmes életben számára továbbra is van táncvígalmom és korlátlan eszem-iszom; eléri, hogy minél több legyen benne a kén, vas, foszfor, de lemond arról, ami az embert igazán emberré teszi: a lelki erők akadálytalan kibontakozásának a lehetőségéről. Elveti az önmegtágadást, a tökéletességre törekvő ember biztos segítségét, ami nélkül a történelem folyamán sem találmány, sem tudomány, sem egyéni boldogulás, sem társadalmi jólét el nem képzelhető. Aki az Egyházra hallgat, azt a lelki kincsek nagy nyeresége és a halhatatlanságban örök dicsőség várja.

BŐJT I. VASÁRNAPJÁN

A szentmise kezdő szava után *Invocabit*-vasárnap a neve. A régi időkben e napon összehívták a fiatalságot és komolyan figyelmeztették őket arra, hogy a mulatságnak vége. S miután a mulatság közben elkövetett bűneikért vezekeltek, javulást ígértek. Szentlecke és evangélium a világ kísértő szellemétől való elfordulásra figyelmeztetnek.

Lecke Szent Pál apostol a korinthusiakhoz írt II. lev. 6. r. 1—10. v. Testvérek! 1. Mint munkatársak pedig intünk titeket, hogy hiába ne vettétek legyen az Isten malasztját. 2. Mert ő mondja: Nekem tetsző időben meghallgatlak téged, és az üdvösség napján megsegítlek téged. Ime, most van a kellő idő; ime, most van az üdvös-

ség napjal 3. Senkinek se okozunk semmiféle botrányt, hogy ne szídalmaztassék a mi szolgálatunk. 4. Hanem viselkedjünk mindenben Isten szolgálóiként sok türésben: nyomorúságban, szükségben, szorongatásban, 5. verésben, tömlöcben, zendülésben, fáradtságban, virrasztásban, bűjtölésben, 6. tisztaságban, tudásban, béketüresben, nyájasságban, a Szentlélekben, nem színelte szeretetben, 7. az igazság igéjében, Isten erejében, jobbról és balról az igazságosság fegyverzetében, 8. dicsőségben és becstelenségben, gyalázatban és jóhírnévben; mint csábítók és mégis igazmondók; mint ismeretlenek és mégis ismeretesek; 9. mint halálra váltak és íme, mégis élünk; mint megverték, de meg nem öltek; 10. mint szomorkodók és mégis mindig örvendezők; mint szűkölködők és mégis sokakat gazdagítottak; mint akiknek semmijük sincsen és mindenük megvan.

A kellő idő

Most van a kellő idő, most van az üdvösség napjal

Ez az első szentírási mondat, amelyet az Egyház a nagybűjti időben hívei előtt felolvas, hogy nekik a magabaszállás napjaira a földi élet és az örök boldogság szempontjából egyaránt hasznos gondolkodási anyagot adjon.

Most van a kellő idő! Azt akarja vele mondani, hogy a velünk született emberi gyengeséggel szemben, amely minden munka nehézségén elnapolással szeret segíteni, erélyesen fel kell venni a küzdelmet. Az elodázás veszedelmes gyengeségére való tekintetből hangsúlyozza, hogy most van az alkalmas idő. Ha ezt annyira megszívlelte *John Ruskin*, hogy óraláncérmébe ezt vésette: *Még ma, még ma, még ma*, a mai szentlecke hallatára minden katolikus embernek szívébe kell vésnie a nagy igazságot, hogy minden munkájára nézve az a nap az alkalmas idő, amikor az esedékes.

A serény embernek ez az elve: Amit megtehetsz ma, ne halaszd holnapra. A lustaságnak holnap a jelszava. Pedig a holnap-utca a spanyol közmondás szerint a soha-térre torkollik s oda vezet minden vele egyértelmű kijelentés: Majd ha idősebb leszek, majd később, majd tavasszal, majd ha megbénulok, stb.

Mindjárt! Mindjárt!

Ezért a szóért is milyen hosszadalmas harc folyt Szent Ágoston lelkében. „Folytonosan biztatgattam magam, hogy megteszem, mindjárt megteszem. Kész volt elhatározásom, már majdnem végre is hajtottam és mégsem tettem semmit. Nem hanyatlottam ugyan vissza előbbi állapotomba, hanem ott állottam az elhatározó ponton s mintegy megpihentem. Amikor már annyira ott voltam, hogy csak egy hajszál hiányzott s már szinte elértem és megfogtam a célt — nem voltam ott, nem fogtam meg, mert halogattam a meghalást a halálnak s élni az életnek. Több ereje volt bennem a gonosz réginek, mint az új jónak.”

Micsoda keserves lelki vívódást jelentett *a mindjárt*.

Morgen, morgen, nur nicht heute,
Sagen immer faule Leute.

S ez a szó nemcsak a lustaságé, hanem a halálé is.

„Cras, cras, cras!

Et sic elabitur aetas” — holnap, holnap és így elvész az élet — kiáltották a római gyermekek szerint a hollók, a halál madarai a halál szavait. Egyszer sem volt ez olyan betűszerint igaz, mint Archiasznak, a régi világ szerencsétlen emlékü nagyurának esetében. Éppen vendégségre készült, mikor megjelent előtte egyik barátjának a rabszolgája, aki a parancs szerint csak annyit mondott neki a levél-átadásakor: „Igen fontos, még ma olvasd el!” — „Fontos dolgot ma már nem végzünk!” — mondotta tógáját magára vetve, és ez volt a veszte. Barátja leveléből megtudta volna, hogy éppen a vendégségben törnek élete ellen. Másnap abban az időben, mikor szándéka szerint el akarta olvasni a levelet, már szótlanul kiterítve hevert atriumában, nagyon ékesszóló bizonyosságul annak az igazságnak, hogy minél komolyabb jelentőségű ügyről van szó, annál kevésbbé szabad azt másnapra hagyni.

S mi fontosabb, mint az örök élet kérdése? Mit kell inkább megtenni ma, mint azt, ami örökkévalóságunk ügyében határoz? Itt nincs holnap, másnap, mert minden pillanatban lehet tökéletes gyónással az örökkévalóságról gondoskodni, s a jó gyónást kiállításba helyezni és elvégezni. S főként azt az időt kell megragadni, amikor a lélek különösen hangolódhatik tisztulásra. Azért hangsúlyozza az Egyház a nagybőjt elején: Most van az üdvösség napja. Most, amikor a templomok a szokottnál hatékonyabban hívják a lelket a magábaszállásra; most, amikor az énekekből a bűnbánat hangja csendül ki; most, mikor minden szószerűben a Megfeszített szenvedése hangzik, amikor minden gyóntatószékben a lélek orvosai ülnek, hogy a Megfeszített érdemeit a lelkekre alkalmazzák, milyen nagy kár volna, hogyha a nagy munka után sok lélek alkalmazhatná önmagára Jeremiás (8, 20.) szavait: „Elmúlt az aratás, vége a nyárnak, és mi nem szabadultunk meg.” Tehát: Most, és nem holnap, vagy még később! Most van a megtérésre az alkalmas idő s nem holnap! A finn közmondás szerint az elsiestést az ördög találta ki, azért származik belőle annyi baj; de főként a megtérés kérdésében a holnap és a később is a pokol találánya.

Az ördögök fejedelme egyszer gyűlést hívott egybe, hogy alattvalóival megbeszélje a módokat, miképen lehetnek az embereket a legbiztosabban a romlásba vezetni. „Én arra törekedtem, szólt a fiatalabb, hogy minél meggyőzőbb szavakkal hitessem el velük, hogy Isten nincs, örökkévalóság nem létezik, és a bűn meg az erény közt a különbség csak a balga emberek találánya.” Erre a sátánfejedelem így felelt: „Ez keveset használ, mert minden ember lelkében ennek ellenkezője él kiirthatatlan elevenséggel. Tudja, hogy van Isten, aki a másvilágon jutalmaz

és büntet. Te keveset értél el." Szólt a következő: „Én arra oktattam ki az embereket, hogy az Egyház tanítása nem igazság. Az Egyház emberi találmány és senki sincs arra kötelezve, hogy neki engedelmeskedjék." Az ördögök tapsoltak örömben, de a tapasztalt sátánfejedelem így szólt: „A te fáradságod is keveset használt az én országomnak. Az Egyház sziklaszilárdan áll az idők forгатagában s az általa hirdetett tanok igazságának önmaga legfényesebb bizonyítéka." Végre előállt a harmadik ördög: „Én egészen más utakon a legszebb eredményekhez jutottam. Az embereknek Istenbe vetett hitét nem bántottam, az Egyház tanításának igazvoltát nem érintettem, a bűn és üdvösség különbségét kétségbe nem vontam, a javulás szükséges voltát nem tagadtam, mindig csak egyet suttogtam a fülükbe: „Komoly életre gondolni holnap is ráérsz."

— Te találd meg a legjobb módszert, mondotta örömmel a fejedelem. Ezzel az egy hálóval több lelket lehet fogni az én országomnak, mint a többivel együttvéve.

Evangelium Szent Máté 4. r. 1—11. v. Az időben 1. Jézus a puszta biva a Lélek, hogy megkisértse az ördög. 2. És miután negyven nap és negyven éjjel böjtölt, azután megéhezék. 3. És hozzá járulván a kísértő, mondá neki: Ha Isten fia vagy, mondd, hogy e kövek kenyerekké váljanak. 4. Ki felelvén mondá: Irva vagyon: Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, mely az Isten szájából származik. 5. Akkor magával biva őt az ördög a szentvárosba és a templom ormára állitá, 6. és mondá neki: Ha Isten fia vagy, vedd le magadat; mert meg van írva, hogy anygylainak parancsolt felőled, és kezükben hordoznak téged, hogy köbe ne üssed lábadat. 7. Mondá neki Jézus: Megint írva vagyon: Ne kísértsd a te Uradat Istenedet. 8. Majd ismét egy igen magas hegyre biva őt az ördög, és megmutatá neki a világ minden országait és azok dicsőségét, 9. és mondá neki: Mindezeket neked adom, ha leborulván imádasz engem. 10. Akkor mondá neki Jézus: Távozzál sátán! mert írva vagyon: a te Uradat Istenedet imádjad, és csak neki szolgálj. 11. Akkor elhagyá őt az ördög, és ime, anygyalok jövének és szolgálnak neki.

Tedd, hogy e kövek kenyerekké legyenek!

XIV. Lajos unokája, Fénelon tanítványa, a burgundi herceg, akit egész Franciaország gyásza kísért korai sírjába, egy versaillesi árvíz után palotájából, ahová a veszély el nem ért, kivonult, hogy saját szemével szerezzen fogalmat a félelmes elem garázdálkodásáról. A nyomor tényleg leirhatatlan volt. Az alamizsnáért esdők-lők száma el nem fogyott. Zsebe egy-kettőre kiüresedett, és mivel még mindig meredeztek feléje kérő kezek, a nyomor e parancsoló felkiáltójelei, királyi gesztussal lekapta drága érdemrendjét, kiltört belőle néhány drágakövet, és odaadta kísérlőjének, ezt mondva neki: Tedd, hogy e kövek kenyerekké legyenek.

Mily nagy a különbség a gonoszlelkeknek a mai szent evan-

géliumból felismert felszólítása és a burgundi herceg parancsa között! Míg emez embervoltát érezve, másokban felebarátjait látja és szerencsétlenség-esetén rajtuk segíteni kötelességének érzi, a gonoszlélek emberszeretetet nem ismer. Folyton hatalomról, könnyű megélhetésről álmodozik. Minden eszköz jó az uralkodás biztosítására. Egy eszköz sem elég rossz ahhoz, hogy a mindennapi kenyér, sőt kalács biztosítva legyen. Így járnak el a nyomor vámszedői, akik mások könnyéből és verejtékéből és húsából-véréből teremtenek maguknak társadalmi állást és karriert, gazdagságot és élvezetet. Így járnak el nemzetek, amelyek más népek nyomorúságán emelkednek és gazdagodnak.

A mai szent evangélium arra int bennünket, hogy a kísértőnek az önérvényesülésre való felhívásával, az önbiztosító meghunyászkodásával szemben az Udvözítő szeretete érvényesüljön, s vésődjék szívünkbe a lelki függetlenséget e néhány szóban összefoglaló nagy igazság: Nemcsak kenyérrel él az ember.

Rostopschin orosz hercegné, Ségur édesanyja a szakadárságban született. Mikor azonban a katolikus igazságot megismerte, katolikussá lett és hitét minden tekinteteskedés nélkül gyakorolta. Vasárnaponként Moszkvában a Szent Ferenc-templom előtt állt meg kocsija és mindenki tudta, hogy a hercegné most misén van. A hatóságok ezt nem nézték jó szemmel és a kormányzó tudtára adta, hogy a dolgot kénytelen a cárnak jelenteni. A levelet azonban előbb megírta a hercegné, mint a kormányzó. Abban így szólt a cárhoz: „Felség, Moszkva kormányzója azzal fenyeget engemet, hogy a legmagasabb helyen jelenti katolikus voltomat és azt, hogy vallásomat gyakorolom. Én, amit eddig tettem, tovább is folytatom. Felséged, ha akar, elfogathat engem, mint bűnöst, elkobozhatja minden vagyonomat, Szibériába száműzhet. Egyet nem tehet meg, hogy lelki ismeretemet megkösse és engem az Istennek való szolgálatban megakadályozzon.”

II. Frigyes porosz király az udvari ebéden tréfásan szólt kora leghíresebb katonájának, Zieten tábornoknak (1699—1786) vallásgyakorlatairól és az egyházi törvények iránt tanúsított engedelmességéről. „A harctéren sokszor tettem ki magamat veszélynek Felségedért, — mondotta bátran a generális. — Felségedért és hazámért életemtől is megválnék, ha kötelesség parancsolja. De lelki ismeretemet és Istenemet sohasem áldozhatom fel Felséged kedvéért. Isten magasan felettünk van, s neki többel tartozom, mint akár Felségednek, akár hazámnak.”

Aki a münsteri dóm szépségeit megnézi, annak leginkább két remek szobor tűnik föl: a Piétá és Krisztusnak a keresztről való levétele. Mikor lelke eltelt csodálatukkal, meglepődve olvassa a kalauzban, hogy szerzőjük, *Achtermann Vilmos* (1799—1887) 28 éves koráig földműves volt. Akkor fogott az asztalosmesterséghez, de önmagában a géniusz elégedetlenségét érezve, Berlinbe ment, ahol a

művészi akadémián nagy nyomor várt reá, amit a művészek legkevesébbé tudnak tűnni. „Di fame l'artista perde la vista.” A művész az éhségtől éleslátását veszti, mondja az olasz művészek szállóigéje. Sokszor csak néhány garas ára kenyér és egy pohár víz volt az ebédje. S ha erre sem került, korgó gyomorral is tudott dolgozni és türelmesen várni a következő napig. Ilyen körülmények közt lépett eléje a kísértő egy befolyásos ember személyében. „Hagyja el a katolikus babonát, szólj hozzá, és fényes jövő lesz osztályrésze.” A fiatal művész felelete egészen rövid volt: „Inkább lemondok életem forró vágyáról és újra béresnek állok be, de őseim hitét el nem hagyom.”

Sok látogatónak bizonyára többet mond az Úr követésében gyémánttá csiszolódott férfias jellem, mint a műremekek, amelyeket alkotott. S hogy ma nem sok az ilyen elvű ember, annak oka az igénytelenség pusztulásában keresendő. E miatt szolgálják az emberek az ördögöt, mert nincs türelmük kivárni, hogy őket az angyalok szolgálják.

BŐJT II. VASÁRNAPJÁN

Lecke Szent Pál apostolnak a tessalonikaiakhoz írt I. lev. 4. r. 1—7. v. Testvéreim! 1. Kérünk és intünk titeket az Úr Jézusban, amint tőlünk tanultátok, miképen kell élnetek és az Isten kedvében járnotok, úgy éljetek is, hogy az előhaladástok minél nagyobb legyen. 2. Hiszen ismeritek a parancsokat, melyeket nektek adtam az Úr Jézus által. 3. Az Isten akarata tudniillik ez: a ti megszentelődésetek, hogy megtartóztassátok magatokat a paráznaságtól, 4. mindenitek tudja tartani a maga feleségét szentségben és tisztességben. 5. Nem a vágyódás szenvedélyében úgy, mint a pogányok, akik nem ismerik az Istent. 6. És senki se károsítsa meg, se meg ne csalja bármi ügyletben testvérét, mert az Úr bosszút áll mindezekért, amikép régebben megmondottuk nektek és bebizonyítottuk, 7. mert az Isten nem tisztátalanságra hívott meg minket, hanem szentségre, a mi Urunk Krisztus Jézusban.

Ez az Isten akarata . . .

Merész Károly, Burgundia utolsó ura († 1476), egy nehéz párviadalban elvesztette felszerelésének legértékesebb gyöngyét. A megtaláló svájci katona legkevesébbé sem sejtve, hogy milyen kincsnek a birtokában van, már eldobni készült. Az utolsó pillanatban egyik társa elkérte tőle, meg is kapta a „fényes üvegdarabot”, s kézzel-kézre járva végre a pápa birtokába jutott. A drága kincs értékét 20 millió lírára becsülik és nagy ünnepen a pápa legszebb ékesége, mert a tiarát díszítették fel vele.

A tisztaság erényével, ezzel a mindennél drágább gyönggyel is igen sokszor így vagyunk. Sokan nem ismerik értékét; nem tudják, hogy birtokosának állandó és mindenekfelett álló ünnepi dísze. Elfeledik az Apostol intését, hogy házasság előtt e kiváló erény

megőrzése Isten kifejezett akarata, a házassági hűség megtartásának biztos záloga és az örökkévalóságban Isten látásának feltétele, az Isten országában való részesezés jogositványa. A Szentírás szerint az Úr Jézus mennyei trónja előtt tiszta lelkek állnak és a Bárányt ők követik. Ilyen nagy a tisztaság erényének értéke Isten előtt, de az emberek szemében sem kisebb a becsülete.

*

Husz János követőinek egyrésze Prokop vezérlete alatt 1432-ben Naumburg városát megszállotta és le akarta rombolni. A lakók már-már elpusztultnak hitték otthonukat, de még egy próbát tettek, hogy az ellenség kegyét megnyerjék. A város gyermekeit tündöklő fehér ruhába öltöztetve vezették a fővezér elé. Bár Prokop kerges lelkű katona volt, a sok fehérruhás, ártatlan gyermek látásán elzárkózott, határozatát megváltoztatta, katonáit visszaparancsolta, a gyermekek kezébe zöld ágakat adott és úgy küldte vissza szüleikhez.

Ez a tiszta nemzetség hivatása: mindig a reménynek zöld ágával és a győzelem pálmájával jár, és mint ilyen ismeretes és értékes az emberek előtt. Nota est apud Deum et apud homines (Bölcs. 4, 7.). Ismeretes és kívánatos. A történelem szava is az, hogy a nemzetnek a tisztátalan generáció sirásója, ellenben a tiszta nemzetség egy nép nagyságának biztos záloga; azért megbecsülhetetlen nemzeti kincs a „casta generatio”.

*

Nagyon elszomorodott Abo Abdillah, Granada utolsó királya, mikor a mórok uralma Spanyolországban megtörtött, s a legutolsó csata elvesztése után fővárosa kulcsait kénytelen volt átadni Ferdinándnak, maga pedig kevés kíséreléssel útnak indult, hogy a havasokon keresztülhatolva a tenger partjáiig jusson s Afrikába hajózzék. Mikor a hegycsúsról utoljára szétnézett s meglátta az Alhambrát, a mórok szemefényét, s meglátta az elveszett gyönyörű vidéket, látására sirva fakadt. „Most gyermekként sirathatod azt, feddette édesanyja, aminek megőrzéséhez nem tudtál elég férfi lenni.”

Ennél nagyobb bánata csak annak lehet, aki az Isten és az emberek előtt a köznek és az egyének annyira értékes kincset férfiasan nem őrizve, elvesztegette.

Evangelium Szent Máté 17. r. 1—9. v. 1. Az időben Jézus maga mellé vevé Pétert és Jakabot és Jánost, ennek testvérét és föl-vivé őket külön egy magas hegyre. 2. És elváltozék színében előt-tük. És orcája fénylik vala, mint a nap, ruhái pedig fehérek lőnek, mint a hó. 3. És íme, megjelenék nekik Mózes és Illés, beszélget-vén vele. 4. Megszólalván pedig Péter, mondá Jézusnak: Uram! Jó nekünk itt lennünk; ha akarod, csináljunk itt három sátozt, neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet. 5. Míg ő szólott, egyszerre fényes felhő árnyékolá be őket. És íme, szózat hallatszék a felhő-

ből, mely mondá: Ez az én igen kedves fiam, kibem nekem kedvem telt; őt hallgassátok. 6. Hallván ezt a tanítványok, arcukra borultak és igen megfélemlének. 7. És hozzájuk méne Jézus és illetvén őket mondá nekik: Keljetek fel és ne féljetek. 8. Fölemelvén pedig szemüket, senkit sem láttak, csak egyedül Jézust. 9. És amint lemenének a hegyről, meghagyá nekik Jézus, mondván: Senkinek se mondjátok e látomást, míg csak az Emberfia halottaiból föl nem támad.

Jó nekünk itt lenni!

Krisztus elhagyta égi méltóságát s egyidőre teljesen hasonló lett hozzánk, halandó emberekhez. S az Egyház emlékeztet bennünket a táborhegyi jelenetre, ahol újra fölcsillan égi méltóságából annyi, amennyit véges emberi teremtmény a végtelenből megláthat. Az Egyház azt akarja, hogy megihlessen bennünket Krisztuson a „splendor Patris”. Ne hajhászuk a földieket, hanem érezzük jól magunkat az égiekben. Ne csak a földiekhez ragaszkodjunk.

Szent Ágoston beszéli el (Confess 8, 6.), hogy Theodóziusz császár (395) Trier városában alattvalóinak kedves napot akart szerezni és ezért cirkuszi játékokat rendezett. Amíg ő udvarával együtt a világ szemében annyira kellemes szórakozásoknak hódolt, az udvari élet kellemetlenségeivel betelt két embere a többit elhagyva észrevétlenül a szabad természetbe osont, ahol a lélek közelebb érzi magát Alkotójához és a mindennapi gondok és súrlódások után felrisszúlva az eszményi élet benyomásaira fogékonyabb. S hozzá még egy erdőbe jutottak, amelynek szépségei még fokozzák a vonalmat a nemesebb élet után. Amint a német költő éneklí:

Der Wald, das ist mein Gotteshaus,
Und soll es ewig sein.
Gereinigt tref ich stets heraus,
Ging sündig ich hinein.¹

Egy remete otthonára bukkantak és bementek, hogy megnézzék azt a hajlékot, amelyről annyit hallottak abban a korban, amikor a világ gonoszsága elől oly sokan ott keresték boldogságukat. Ott találták a remetét fából összerótt fészülete előtt, természetadta térdeplőjén, a gyepen. S miután megcsodálták a nagy egyszerűséget s köszöntötték a remetét, aki éppen nagy könyvből olvasott, végighallgatták az olvasást. Éppen Remete Szent Antalnak az élete volt soron. Az Isten e nagy Szentjének élete és dicsősége vitte a magányba a remetét is, aki tehetsége szerint iparkodott követni patrónusának példáját. Mester és tanítvány egyaránt mély benyomást hagytak a látogatók lelkében. Az egyik mindjárt helyben így szólt a másikhöz: „Eltévedtünk az élet útján. Mit nem teszünk mi

¹ Az erdő számomra Isten háza s legyen is mindig. Ha bűnnel terheltlen lépek be, bűneimtől megtisztulva jövök ki.

meg a császár kedvéért? Mennyit fáradtunk, mennyi megaláztatást tűrünk el! S az eredmény? Az, hogy irigységet keltünk másokban és azok áskálódásaikkal tönkreteszik azt, amit mi eddigi fáradságos munkánkkal építettünk. Én ezentúl itt maradok, itt készítek magamnak hajlékot és egyedül Istennek szolgálok." A másik hasonlóképen cselekedett és három remete, három hajlékban egy szívvel-lélekkel dicsérte az Urat.

Amikor az Egyház a nagybőjtben bemutatja a Tábor-hegyén az Úr Jézus dicsőségét, nem más a célja, mint hogy az apostolokhoz, a remetéhez és látogatóihoz hasonlóan kedvet ébresszen az-iránt, hogy a csöndben és elvonultságban az Úr Jézussal együtt legyünk. Hány ember jöhetne így rá arra, hogy eltévedt az élet útján, mert mindent a világ kedvéért tesz, a helyett, hogy Istennek szolgálna. Csak a mindennapi élet szórakozásai és gondjai közül ki kellene magát szakítania és az Úr Jézus mellé kellene vonulnia, hogy igazíthasson a téves irányon, s megváltozva Istennek szolgáljon. De jó lenne neki!

BŐJT III. VASÁRNAPIJÁN

Latin neve a szentmise első szava után *Oculi*. Régen így is nevezték: *dominica scrutinatorum*, a kivizsgálás vasárnapja. Ekkor ugyanis összehívták mindazokat, akik húsvétkor a keresztségre készültek és kihirdették az időt, amikor a hitben való jártasságukat kellett bemutatniok. Az összegyűvetelt Rómában, Szent Lőrinc templomában tartották, hogy az Egyház e legkiválóbb vértanújának emléke mutassa a lépés fontosságát, amellyel a jelöltek Krisztus követői közé állnak. Az evangélium és szentlecke ennek megfelelően vannak megválasztva.

Lecke Szent Pál apostol az efezusiakhoz írt lev. 5. r. 1—9. v. Testvéreim! 1. Kövessétek tehát, mint kedvelt gyermekek, az Isten példáját: 2. s éljetez szeretetben, amiképp Krisztus is szeretett minket, s odaadta magát érettünk áldozatul, jóillatú áldozatul az Istennek. 3. Paráznaság és semmiféle tisztátalanság vagy kapzsiság szóba se jöjjön köztetek, amiképp az a szentekhez illik. 4. Hasonlóképp ocsmányság sem, sem pedig ostoba vagy kétértelmű beszéd, ami illetlen, hanem inkább hálaadás. 5. Mert értsétek és jegyezzétek meg magatoknak, hogy paráznának vagy tisztátalannak, kapzsinak, azaz a bálvány szolgájának nincs öröksége Krisztus és az Isten országában. 6. Senki se csaljon meg benneteket hívságos beszédekkel; ilyenek miatt sújtja az Isten haragja a hitelenség fiait. 7. Ne legyetek tehát bűneik részesei. 8. Mert valamikor sötétség voltatok ugyan, most azonban világosság vagytok az Úrban. Úgy éljetez, mint a világosság gyermekei; 9. a világosság gyümölcsei pedig: csupa jóság, az igazságosság és az igazság.

1. Egy spanyol államférfi végighallgatta egy egyszerű papnak a prédikációját, amelyben az embereknek a veszedelmes jelszavakkal szemben felmutatott kevés ellenállóképességéről beszélt spanyol földön, ahol a nép régebben, még a mostaninál is hajlamosabb volt a szélsőséges megoldásokra. „A veszedelmes jelszó olyan, mint a hamis pénz; mindkettőt gonosz ember készít, s mindkettőnek leg-hűségesebb terjesztői az elámitott jók közül kerülnek ki. S ezekkel a gyanútlanul elterjesztett veszedelmes jelszókkel meggyökeresedik a szeméremellenes divat, hitelét veszíti a nép javát célzó kormányzás, elnéptelenedik a templom, kiveszik a gyermekekből a szülők tisztelete és szeretete...” Az államférfinak annyira megtetszett a szomorú tény ez egyszerű és világos kifejezése, hogy hazamenve köszönő levelet írt a papnak, azt mondván környezetének, hogy naponként figyelmeztetni kellene a jó embereket arra a nagy felelősségre, amelyet sokszor hallott veszedelmes jelszavak továbbadása miatt vesznek magukra.

Sehol sincs akkora veszedelme a hamis jelszavaknak, mint vallási téren. Az Egyház ma minden templomban felolvastatja ezt a szentleckét, amelyben az apostol olyan nyomatékosan mondja: Senki se csaljon meg benneteket hívságos beszédekkel, azaz veszedelmes jelszavakkal.

*

2. Ezer olyan veszedelmes jelszó van, amely az Isten törvényének megsértését kevésbé veszi, s az emberi gyöngésségre, mások hasonló tetteire stb. hivatkozva, akármelyik súlyos bűnt úgy kezeli, mintha az semmi sem volna. Ez a veszedelmes gondolkodás igen elterjedt a mai világban. Minden fontos, csak a bűn nem az. Találkoztam emberrel, aki nagyon bűnnek érezte a fejt, mert nyomorúságba került és azért bánkódott. Egy másik azért sírt, mert elvesztette gyermekét. Egy harmadik azért vesztette el minden életkedvét, mert súlyos rágalommal illették és marcangolta lelkét. Találkoztam egy kislánnyal, aki azért sírt, mert a számtani gyakorlata nem sikerült. Egy kisleány pedig azért volt vigasztalhatatlan, mert a babájának a lába eltörött. És így megy ez tovább. Az emberek szomorkodnak, sírnak és gyötrődnek, s mindig földi dolgokért, amelyek az egy szükségességhez viszonyítva sokszor kevesebbet érnek egy gyufaszálnál. Ellenben kevés ember akad, akit a földön elképzelhető legnagyobb baj, a bűn bántana vagy aggasztaná, hogy a miatt nincs öröksége Krisztussal az Isten országában. Pedig ez a legnagyobb veszteség. S ha az apostol szerint jó megismerni minden szentekkel Krisztusnak minden tudományt felülmúló szeretetét, annak szélességét, magasságát és mélységét: nem kevésbé szükséges ellentétének, a bűnnek méreteit ismerni. Azért méltán kérde a Szentírás, hogy mit használ minden nyereség, ha bűnnel van összekötve! S mit használ minden élvezet, ha bűnnel van összekötve! Mit használ minden szó-

rakozás, ha bűnnel van összekötve. Semmit, ellenben Isten haragja van miatta kilátásba helyezve.

3. Néró mikor még ifjú volt, szerencsejátékon elvesztett egy nagy összeget. Lehetett vagy egy millió korona érték. Édesanyja, Agrippina, hogy jobban érzékeltesse vele az összeg nagyságát, az elvesztett szeszterciaszok számának megfelelő összeget tett az asztalra, fia kezét a sok pénzre egészen rátette, hogy érezze tömegét és értékét, s úgy magyarázta meg neki az elvesztett érték nagyságát. S ez a durva gyermek, aki nem szokott egyhamar megindulni, most nagyon búsult és azon kezdett elmélkedni, hogy mennyivel szegényebb lett.

Ha minden bűnös ember azonnal észrevenné, hogy bűne már csak a földi vonatkozásban is milyen nagy veszteséget jelent számára, bizonyára kevesebb volna a bűn. Ha pedig még azt is tudnák, hogy a legnagyobb természetfeletti veszteség a földi veszteségek semmiféle megsokszorozásával sem szemlélhető, megsiratnák veszteségüket és szegénységüket!

A bűnnek legnagyobb következménye u. i. Krisztus örökségének elvesztése.

Lisimachus, Nagy Sándor vezére és utóda († 281) igen szomjas lett egy csatában, amelyből már-már győztesen került ki. Vízért kért és kapott, amelyet nagy élvezettel fogyasztott el. De mikorra befejezte a víz elfogyasztását, akkora hírül vitték neki, hogy a csata szerencsésje megfordult. Haragosan eldobta a poharat és így szólt: Én szerencsétlen! Ilyen hitványságért eldobtam a koronát, amelyet a győzelemmel megérdemeltem volna.

Ó, ha minden bűnös előbb gondolná meg, hogy a bűn elkövetésével a győzelem koronáját, Krisztus örökségét veti el magától, kevesebb volna a bűn és nem volna megátalkodott bűnös! Telve volna a föld a világozság gyermekeivel, akiknek tette csupa jószág, igazságozság és igazság.

Evangélium Szent Lukács 11. r. 14—28. v. Az időben 14. Jézus ördögöt úze ki, mely néma vala. Mikor pedig kiment az ördög, megszólala a néma: és csodálkozáának a seregek. 15. Némelyek pedig közülük mondák: Belzebub, az ördögök fejedelme által úzi ki az ördögöket. 16. Mások meg kísértvén, égi jelt kérének tőle. 17. Ó pedig látván gondolataikat, mondá nekik: Minden magában meghasonlott ország elpusztul és ház-házra omlik. 18. Ha tehát a sátán magával meghasonlott, miképen állhat fenn az ő országa? mert azt mondjátok, hogy Belzebub által úzom ki az ördögöket. 19. Ha pedig én Belzebub által úzom ki az ördögöket, a ti fiaitok ki által úzi ki? Azért ők lesznek a ti bíraitok. 20. Ha meg én Isten ujjával úzom ki az ördögöket, bizonyára elérkezett hozzátok az Isten országa. 21. Midőn az erős fegyveresen őzri udvarát, békében van a tulajdona. 22. De mikor nálánál erősebb jövé, legyőzi őt, minden fegyverzetét elveszti, melyben bizott, és elosztja prédáját. 23. Aki nincs velem, ellenem vagyon, és aki nem gyűjt velem, szétszór. 24. Mikor a tisztátalan lélek kimegyen az emberből, vízetlen helyeken jár, nyugal-

mat keresvén; de nem találván, így szól: Visszatérek házamba, ahonnet kijöttem. 25. És odamenvén, kisöpörve találja azt és fölékesítve. 26. Akkor elmegyén és magához veszen hét más lelket, magánál gonoszabbakat és bemenvén, ott laknak; és azon ember utóbbi állapota rosszabb leszén az előbbinél. 27. Lön pedig, mikor ezeket mondotta, fölemelvén szavát egy asszony a seregből, mondá neki: Boldog a méh, mely téged hordozott, és az emlők, melyeket szoptál. 28. Ő pedig mondá: Sőt inkább boldogok, kik az Isten igéjét hallgatják és megőrzik.

A két legelszántabb tábor

„Még sohasem állott egymással szemben két elszántabb, elkeseredettebb tábor! — kiált fel egy angol történetíró, miután felvonultatja I. Ferenc francia és V. Károly spanyol király összeütkezésére készülő seregeit. — Két ellenséges tábor katonái még sohasem indultak egymás ellen ekkora ellenszenvvel, haraggal és a harci vitézséget a legmagasabb fokig szító szenvedélytől feltüzeltlen!”

Az angol történetíró, aki itt beszél, nem gondolt a mai evangélium állandó és sokkal elkeseredettebb harcban álló két táborára, az Úr Jézus és a gonoszlelek katonáira.

*

A küzdelemnek ütközőpontja az ember, akit az ördög testestül-lelkestül birni kíván, s az Úr Jézus szabadnak akarja; s mintegy előjátéka a küzdelemnek a néma meggyógyítása.

Ördögöt űze ki és az néma vala. A Szentírás az ördögöt némának nevezi, mert az embert némává tette. Mt. 12, 22. szerint vak is volt. Az ördög u. i. úgy uralkodik a megszállotton, hogy szerveit használja vagy megbénítja és az így előállott tulajdonságok a gonoszlelek sajátjaiként szerepelnek.

A meggyógyítás a szemlélőket különféle állásfoglalásra bírja. A seregek csodálkoznak, sőt azt a gondolatot is felvetik, hogy Dávid fia, a Messiás jelent meg. (Mt. 12, 23.) Viszont a gonoszlelek harcosai, a farizeusok a keletkező hit csiráin átgázolnak, Jézust a Belzebubb¹ való szövetségről vádolják és a rendkívüli eseményt annak tulajdonítják. Amivel a megnyugodni képtelen lelkületnek a meglévő bizonyíték sohasem elég, sok farizeus új jelet, valami olyan csodálatos égi tüneményt kíván, amellyel az őszövetségi próféták — Mózes, Sámuel, Illés — bizonyították küldetésüket. (Józs. 10, 1; 1 Kir. 12, 16; 3 Kir. 18, 96.; 4 Kir. 1, 10—12.)

Az Udvözítő a jelet kérőknek nem felel, de annál határozottabban utasítja vissza a Belzebubbal való mesterkedést. Belzebubbal csak ember űz ki ördögöt és akkor az orvosság rosszabb, mint a gyógyítandó baj. Az ember, ha szomorkodik, sokat iszik és alkoholistá

¹ Belzebub — Krisztus idejében a legfőbb gonosz szellem neve; baal-ur, zebub — légy, belzebub — légyisten. A filiszteus akkaroniak így hívták a napistent. (4 Kir. 1, 16.) A zsidók a filiszteusok iránt való megvetésből a gonoszlelkek fejedelmét nevezték Belzebubnak.

lesz. Ha unatkozik, sokat jár társaságba és léha lesz. Ha idegesnek mondják, könnyen enged a tisztátalanság kísértéseinek. Ha fáradékony, elhagyja fontosabb kötelességeit. Az Udvozítónek ellenben minden bajra isteni mindenhatóság az orvossága. Az erre adott feleletében egy elvi kijelentés, meg egy argumentum ad hominem van. Az elsőnek az értelme ez: Belzebub a gonosz szellemek fejedelme. Ha a gonoszlélek az ő segítségével üzetik ki, akkor a gonosz szellemek birodalmának vége, mint ahogy a magával meghasonlott ország is elpusztul és benne ház-házra omlik. Az argumentum ad hominem felveti a kérdést: „... a ti fiaitok (a zsidó ördögűzők) szintén a gonoszlélekkel szövetkezve üznek ördögöt?”

Erre a kényes kérdésre a farizeusok természetesen nem tudtak felelni, mert a néptől félték, s azok meggyőződésük szerint is Isten segítségével működtek.

*

Az egyik tábornak vezére a gonoszlélek, az erős fegyveres. Az erős vagy teljes fegyverzet magában foglalta védelemre a pajzst, a sisakot, a mellvértet, a lábvédőt; támadásra pedig a kardot és a dárdát. A gonoszlelkek fejedelme ilyen vértezettal zavartalanul őrizte az Úr Jézus eljövele előtt az egész emberiséget, birtokát, aminek a legjelentősebb része a ház, s a benne lakó birtokos miatt, annak az őrségre legjobban rászoruló része az udvar.

Az erős azonban csak addig korlátlan úr, amíg a nála erősebb meg nem jelenik. A gonosz fejedelemnél sokkal erősebb az Úr Jézus, aki bátran felveszi vele a harcot, s az ellene való küzdelemre mindenkit meghív. Így az egész élet, sőt az egész emberi történelem két nagy küzdőtérré tetszik, amelyen egymással szemben két zászló van letűzve. Az egyik a Krisztus Király zászlója, a kereszt. Vele szemben áll a bűnnek, a léha élet királyának, a gonoszlelkek fejedelmének zászlója. Az Úr Jézus, mint királyunk, akinek a keresztiség és a bérálás révén el vagyunk végrelegesen kötelezve, kimondja a hívó szót, hogy tömörüljünk zászlója alá. E hívó szó után semleges senki nem maradhat. Vagy mellette vagy ellene mindenkinek állást kell foglalnia, s mivel az a gyakorlatban is meglátszik, mindenkinek vagy az Udvozítóval együtt gyűjt vagy ellene szétszór.

Aki az Udvozítóval gyűjt, győzelemre és koronára csak állhatatos kitarás mellett tarthat számot. A hallgatóknak a hozzá való csatlakozását sürgető 24—28. versek értelme a következő: Ha a nép tőlem távol marad, a gonoszlélek támadásainak kitéve, sorsa szomorú lesz. Úgy jár, mint az az ember, akinek a meggyógyítását előbb mondta el az evangélista. Ha az a gonoszlélek visszatérését meg nem akadályozza, sőt azáltal, hogy levitikus tisztasággal és az ördög számára való felékesítéssel megleégszik, azt visszahívja, sorsa meg van pecsételve. A gonoszlélek örömmel otthagyja a vizetlen helyet (= a pusztát, a zsidók szerint a gonoszlélek tanyáját. Tób. 8, 3; Bar. 4, 35; Titk. Jel. 18, 2.) és felkeresi az előbbi embert. Azt

találja, hogy (lelkéből az erények) ki van(nak) seperve és (legnagyobb öröme mindenféle bűnnel) fel van ékesítve. Nem csoda, hogy magához vesz még 7 (a zsidóknál szent és határozatlan szám; itt = sok) nálánál is gonoszabb lelket, és a házat, illetve az egész birtokot, állandóan megszállva tartja.

*

Az Udvözítő eddig csak a szavaira megjegyzéseket tevő farizeusokhoz beszélt. Akik csodájában hittek, azoknak semmit sem szólt. Mikor azonban a végén közülük valaki megszólal és elragadtatásban nagy dicséretet mond anyjára, hogy ilyen gyermeknek adott életet, nekik is felel: Boldog az anya, aki nekem életet adott, de még boldogabb az, aki szavaimat tetteben váltja ki.

BÓJT IV. VASÁRNAPJÁN

Régi latin nevén *dominica rosae* az aranyrózsa miatt, amelyet a pápa e vasárnapon szentel meg, hogy később valamelyik fejedelem feleségének adja ajándékba. A *dominica quinque panum* nevet az evangélium magyarázza. Legismertebb és legáltalóbb neve a *dominica Laetare*, a szentmise kezdőszava után. A szentleckének vezető-gondolata az, hogy az ószövetséget a test szerint való származás teszi, az újszövetségnek azonban a szabadság a jellemzője.

Lecke Szent Pál apostol a galatákhöz írt lev. 4. r. 22—31. v. Testvéreim! 22. Irva vagyok, hogy Abrahámnak két fia volt, egyik a szolgától, másik a szabad asszonytól. 23. De az, aki a szolgálótól volt, test szerint született, ki pedig a szabad asszonytól, az ígéret folytán. 24. Melyek példaképen mondtak: mert ezek a két szövetség; éspedig az egyik Sina-hegyén adatott, mely szolgálásra szült, s ez az Ágár; 25. Sina ugyanis hegy Arábiában, mely megfelel a mostani Jeruzsálemnek, és szolgál fiaival együtt. 26. Ama fenső Jeruzsálem pedig szabad, mely a mi anyánk. 27. Mert írva vagyok: Vigadj, magtalan! ki nem szülsz; ujjongj és kiálts, ki nem vajdod, mert több a fia az elhagyottnak, mint annak, akinek férje van. 28. Mi pedig, testvérek, miként Izsák, az ígéret fiai vagyunk. 29. De valamint akkor az, aki test szerint született, üldözte a lélek szerint valót, úgy van most is. 30. De mit mond az Írás? Úzd el a szolgálót és fiát, mert a szolgáló fia nem fog örökölni a szabad asszony fiával. 31. Tehát, testvérek, nem a szolgálónak vagyunk fiai, hanem a szabad asszonynak, mely szabadsággal Krisztus szabadított meg minket.

A szabad és a rabszolga

Hogy nem az ószövetségnek vagy éppen a természet romlott állapotának törvénye alatt nyögünk, az az Úr Jézus érdeme. Így lettünk birtokosai annak a szabadságnak, amellyel Krisztus szabadított meg minket.

*

1. *Ember szabadsága.* Appius Claudius decemvir bírni szerette volna Verginius centurio lányát, Verginiát, s azért felbízta egyik kliensét, hogy a törvényszék előtt, eskü alatt vallja, hogy Verginia az ő rabszolgájának és akkor a törvény látszata szerint is-kénytelen lesz szolgálatában maradni. Az ítékezés helye a Forum Romanum és a bíró maga Appius Claudius volt. Az ügy úgy végződött, ahogy a két cinkos kitervelte, és Claudius az egész nép jelenlétében azt parancsolta a liktornak, hogy Verginiát a törvény erejénél fogva házába vigye. Erre Verginius annak minden reményétől megfosztottan, hogy lányát szabadnak tudja, azt kérte a bírótól, hogy tőle még utoljára elbúcsúzhassék. Miután ez megengedett neki, a közelben levő taberna felé tett vele néhány lépést. Majd hirtelen felkapott a mészáros tőkéjéről egy éles kést és azt a leányába döfve így kiált fel: „Kedves leányom, ez az egyetlen mód, hogy téged a becstelenségtől megszabadítsalak!”

Ennek a megrázó történetnek a főhőse Verginius, az atya, aki lányát a maga módja szerint, ahogy embertől telik, a rá váró gyalázzattól akarja megszabadítani. Nem tudja elviselni a patricius gőgje, hogy az ő lánya ellenségének prédája legyen. Tetténeq egyetlen indítéka: „Mit mond a világ!?”

*

2. *Krisztus szabadsága.* A szabadság, amellyel Krisztus váltott meg bennünket, az az állapot, amelyben kiki maga érzi a bűnből való mentességnek minden kincsét, az életmél is nagyobb értékét. Itt minden elhatározásnak az az indítéka, hogy mit mond az Úr Jézus, segítsége pedig hősiességre nevelő kegyelme.

A világháború borzalmaiban örmény menekültek jutottak a pápa castelgandolfói nyaralójába. Vezetőjük, az agg trapezunti püspök mondta el a szerencsétlen örmények szenvedéstörténetének ezt az epizódját: Arab és török csapatok a kisázsiai Erzerum mellett összeterték egy község összes leányait és asszonyait és felhajtották őket Kemakh fennsíkjára, amely irtózatosszakadékban végződik és szédületes mélységében a hegyekről lezuhanó vízáradat háznagy-ságú sziklákat görgét.

— Válasszatok! Vagy háremeinkbe mentek vagy a mélységbe taszítunk benneteket, hangzott a megrémült asszonyok felé a vezérnek szava. Lent a mélységben a zuhatag moraja hallatszik, a banditák ajkán a meglegedés mosolya látszik. S a tömegből kilép egy életerős, nemes tartású, fiatal leány. Szemében az elszántság tüze ég. Lelke előtt az Úr Jézus áll. Csengő hangon a keresztvetés szavait kezdi mondani, s a kereszt jélével megjelölván homlokát, egyetlen szökéssel a feneketlen mélységbe veti magát. Mikorra a banditák az ámulatból magukhoz térve körülnéztek, egyetlen nő sem volt a fennsíkon. Az erkölcsi bukás helyett valamennyien önkaratból a szakadék mélységeit választották.

Leovigild, gót király, a kereszténységet megrontó ariánizmus

fanatikus terjesztője észrevette, hogy fia és majdan trónjának örököse, mindjobban távolodik az eretnekségtől s a katolikusok vezető embereivel tart. Meg akarta törni makacsságát és a sevillai sötét toronyba záratta. Húsvét felé az apában felébredt a nemesebb érzés, hogy fiát szeretné szabadnak látni, de viszont az eretnekség védelméről sem akart letenni és húsvét napján egy eretnek püspököt küldött hozzá az üzenettel, hogy szabadsága biztosítva van, ha a rendelkezésére bocsátott püspök kezéből veszi az Oltáriszentséget. Hermenegild azonban törhetetlen hűséggel megőrizte a katolikus hitet. „Menjen vissza és adja tudtára atyámnak, — szólt a püspökhöz — hogy koronájáról és szabadságomról lemondok, ha azokat csak bűnnel szerezhetem meg.” Ez a bátor felelet a gyermeknek fejébe került. Az Egyház őt vértanúi közt tiszteli.

Evangélium Szent János 6. r. 1—15. v. Az időben 1. Jézus a galileai, vagyis tiberiási tengeren túlra méne. 2. És nagy sokaság követé őt, mert látták a jeleket, melyeket a betegeken cselekszik vala. 3. Fölméne tehát Jézus a hegyre és leüle ottan tanítványaival. 4. Közel vala pedig a húsvét, a zsidók ünnepe. 5. Fölemelvén tehát szemét Jézus, és látván, hogy nagy sokaság gyűl hozzája, mondá Fülöpnek: Honnét veszünk kenyeret, hogy ezek egyenek? 6. Ezt pedig azért mondá, hogy őt próbára tegye; mert ő maga tudta, mit akart cselekedni. 7. Felelé neki Fülöp: Kétszáz dénár árú kenyér sem elég nekik, hogy mindegyiknek csak valami kevés jusson. 8. Mondá neki egyik tanítványai közül, András, Simon Péternek testvére: 9. Van itt egy fiú, kinek őt árpakenyere van és két hala; de mi ez ennyinek? 10. Jézus erre mondá: Telepítsétek le az embereket. Ama helyen pedig sok fű vala. Letelepédének tehát a férfiak, számszerint mintegy ötezen. 11. Jézus pedig vevé a kenyeret és hálát adván, elosztá a letelepülteknek; hasonlóképen a halakból is adott, amennyit akartak. 12. Miután jóllaktak, mondá tanítványainak: Szedjétek föl a megmaradt hulladékokat, hogy el ne vesszenek. 13. Összeszedék tehát és tizenkét kosarat töltének meg az őt árpakenyér hulladékaiból, melyek megmaradtak az étkezők után. 14. Az emberek pedig látván a jelt, melyet Jézus cselekedett, mondák, hogy ez bizonynal az a próféta; ki e világra jövendő. 15. Azért észrevevén Jézus, hogy készülnek jönni és megragadni őt, hogy királlyá tegyék, ismét a hegyre meneküle maga egyedül.

A lelkek királya

Mikor II. Károly román király négyévi száműzetés után hazakerült és gyermekétől az uralmat átvette, ennek a trónváltozást azal iparkodtak megkönnyíteni, hogy szereztek számára két fekete tengeri nyulat. Mihály főherceg igen megörült az ajándéknak és semmi jelét sem mutatta a trónvesztés fölött való szomorkodásának. Amennyire kevés a becse az uralkodásnak a kiskorú gyermek előtt, éppen annyira csökken értéke a Krisztusban való nagykorúság, a lelki érettség szemében, ahol más, jelentősebb értéket mentesítenek a hozzá való kötöttségtől.

Krisztina svéd királynő, a protestáns Gusztáv Adolf svéd király leánya, mikor a korona birtokába jutott, egy világ csodálkozására kimondta a határozott szót: Non mi bisogna, non mi basta, a királyságra nincs szükségem, mert velem nem érem, s letéve a királyi koronát katolikussá lett, elment Rómába (1654), hogy lelki életét élve, saját lelkének minden politikától független ura lehessen, illetve a bennünket megváltó Úr Jézus legyen teljesen az úr felette.

Az Udvozító sem vágyódik arra a királyságra, amelyet a jól-tartott zsidók akartak neki juttatni. Tervüket észrevéve, a hegyre futta maga egyedül. Földi királyságra nem pályázott, azzal be nem érte, de annál jobban kívánta Isten országának királyságát. Annál jobban pályázott korlátlan királyságra és uralomra a lelkek felett, akiket a gonosztól megváltott.

Amikor a kenyeret megszaporitotta, e királyság megalapításának előmunkálatait végzi. Mikor az Oltáriszentséget szerezte ennek a lelki királyságnak legjelentősebb erősségéről, központjáról gondoskodott. S amikor az Egyház ma ennek az evangéliumnak ad helyet, felhívja figyelmünket az Oltáriszentségre mint lelki tanácslékra, amelyet éppen ebben az időben minden katolikusnak magához kell vennie. Figyelmeztet az Oltáriszentségre, amely állandóan ott van a tabernákulumban, az Úr Jézus lakóházában. S végül figyelmeztet az Oltáriszentségre, mely a nagyhét utolsó napjaiban a tabernákulumból kivonul és láthatóbban foglal helyet a trónuson és mint a lelkek királya, akkor várja leginkább alattvalóinak hódolatát.

A latin egyház-mélységes hitű középkorának nagy dicsősége, hogy az Oltáriszentség tisztelete nem merült ki a szentmise elvégzésében, s nemcsak az átváltozás pillanatában borult le előtte a szentáldozatos, hanem a szentmisen és szentáldozáson kívül is eleven életet a valóságnak tartotta meg. S nagy jelentőségében mutatja az Úr Jézus szavait: Jöjjetek hozzám mindannyian, akik fáradotok és terhelve vagytok és én megnyhítelek benneteket. A buzgó közénkor nemcsak dómokat és szentségházakat épített az Oltáriszentségnek, hanem a lelkekbe is belevitte az imádás gondolatát, s az élet terheinek elviselésére az Udvozító állandó jelenlétének átgondolásából engedett erőt meríteni, amire ma nem kevesebb szükségünk van mint a középkorban volt. Ma, amidőn egész társadalmunk annyit kínlódik a modern ember elvilágiasodása miatt, amikor olyan kevés az igazságnak és az elveknek való hódolni tudás, amikor olyan kevés a tisztelet a gyermekek és szülők, vagy házastársak között, olyan kevés a hódolás az elvek előtt: nagy szükség van a lelkek királya előtt való hódolásra és a tőle vett erőre. Aki nem sajnálja idejét és nadrágját és térdet hajt az Oltáriszentség előtt, aki imakönyvéből elmond a szentsírnál néhány szentséglátogatási imát, az bizhatik magában, hogy lesz benne elég erő és misztikum és mélység s mindig együtthangzik lelke az eszményiség hangjaival. S nekünk

magyaroknak nagyon is kell a több misztikus érzék! Kell, hogy több áhitattal tudjunk megállni egy szántóföld előtt. Kell, hogy több misztikus érzéssel tudjunk szemlélni egy búzagalászt. Mélyebb áhitatnak kell bennünket áthatnia, mikor végignézzük a virágos rétet vagy letekintünk a Rigi tetejéről. Több misztikus érzék kell belénk, mikor mások nagy fájdalomról hallunk vagy örömöt vesszük tudomásul vagy amikor egy költeményt olvasunk vagy egy zenei vagy szobrászi alkotást nézünk. De nincs bennünk elég misztikus érzés, amíg hódolattal nem tudunk letérdelni lelkünk királya előtt az Oltári-szentségben, akinek nagy szeretetéért és jóságáért imádás jár.

*

Az orleans-i katedrális szentségháza előtt 1848-ban minden délután két és három óra között egy katona jelent meg és a legmélyebb áhitattal imádkozott. Egy napon ugyanabban az időben a plébános katona-vendégének a székesegyház értékeit mutogatta, s a szentségház felé közeledve megpillantotta a már ott lévő katonát.

— S nem kis ékessége székesegyházunknak ez a hűséges katona, aki egyetlen nap sem marad távol a szentségházától.

A kapitány ohajtotta tudni, hogy a katona miért megy oda mindennap, s kérte a plébánost, hogy egy pár szóra hívja őt a sekrestyébe.

— Monsieur le capitain, mondotta a katona, a hadseregnél minden magasabb rangú tisztnek állandóan rendelkezésére áll egy katona, aki parancsát lesi. Magam is ilyen katona vagyok. A vezérek vezére és fejedelmek fejedelme valamennyinél jobban megérdemli, hogy hódolattal legyünk iránta. Naponkint ebben az időben szabad vagyok, szívesen töltöm szabadságomat a királyok királyának szolgálatában és udvarlásában.

BŐJT V. VASÁRNAPJÁN

A szentmise kezdő szavai után *Judica*-vasárnap. Latinul *dominica passionis*, mert a liturgia e naptól kezdve mindig közelebb visz bennünket a Kálvária drámájához. A szentlecke felhívja figyelmünket Jézus vérére mint a megváltás nélkülözhetetlen árára, szemben az ószövetségi áldozatok tehetetlenségével. Az evangélium pedig bemutatja a zsidók elkeseredett haragját az Udvözítővel szemben, amely elől menekülnie kellett. A főoltárképet és a feszületeket ennek jeléül vonták be régen fekete lepellel (fekete-vasárnap); ma a lepel színe a bűnbánat violaszíne.

Lecke Szent Pál apostol zsid. írt lev. 9, 11—14. v. Testvérek! 11. Krisztus mint a jövődő javak főpapja jelenvén meg, a nagyobb és tökéletesebb, nem kézzel készített, azaz nem e világból való sátoron át, 12. nem is a bakok vagy borjak vére által, hanem a saját vére által ment be egyszersmindenkorra a szentélybe örök változást szerezvén. 13. Mert ha a bakok és bikák vére és az üszőnek elhintett hamva a fertőzötteket megszenteli a test megtisztulására, 14. mennyivel inkább fogja Krisztus vére, ki a Szentlélek által önmagát

hozta áldozatul szeplőtelenül Istennek, megtisztítani lelkiismeretünket a holt cselekedeteinktől, hogy az élő Istennek szolgáljunk!

A legmérgezőbb folt és ellenszere

Egy híres vegyész a papírkészítésről tartott előadásában azt mondotta, hogy a vastartalmú színek általában sok veszélyeset okoznak a papíryanag előkészítésében, de a legtöbb fáradság a skarlátvörössel van. Ennek a színnek tökéletes tisztítószerét a tudomány még eddig nem tudta felfedezni. „Nézzék ezt a vörös rongyocskát. Éppen most mártottam a tisztító oldatba. Valamivel halványabb lett, de még egészen vörös. Ha addig tartanám az oldatban, amíg színét teljesen elveszíténe, addigra szövete is teljesen szétmállana és semmiféle gyártásra sem lenne alkalmas. Ezért a vörös rongyokból csak itatóst készítünk.”

A nagy bűnről beszélve Izaiás próféta nem azt mondja, hogy az kék, zöld vagy fekete, hanem skarlát- és karmazsinszínű. Nem azt mondja, hogy azok akkor is elveszítik színüket, ha kékek, mint az indigó, ha zöldek, mint a fű és feketék, mint a koromsötét éjt-szaka, hanem így szól: „Ha bűnötök olyan, mint a skarlát, fehérre moslak és lesztek, mint a hó. És ha olyan, mint a karmazsin, lesztek, mint a tiszta gyapot.” (Iz. 1, 18.)

Csodálatos bölcsesség, hogy Isten lelke a nagy bűnre hasonlatul éppen azt a színt választotta, amelyet a legmodernebb vegyészet sem tud fehérre mosni vagy festeni. Imádandó szeretet kell hozzá, hogy megnyerjék orvosszerüket azok a bűnök, amelyek vörösek, mint a skarlát vagy karmazsin, s amelyeket egyedül Jézus Krisztus vére mos egészen fehérre. S megdöbbentő nemtörődomség, amely ekkora szeretetet nem méltányol, azt igénybe nem veszi vagy azzal méltatlanul visszaél. *Perpende, qui tale pro nobis dedit pretium, qualem pro nobis sit exacturus usuram?* — figyelmeztet Szent Ágoston. Gondold meg, hogy milyen kamatot követel majd tőlünk az, aki értünk ilyen nagy értéket adott! — kérdi Szent Ágoston.

Evangelium Szent János 8. r. 46—59. v. Az időben mondá Jézus a zsidók seregének: 46. Ki vádolhat engem közületek bűnről? Ha igazságot mondok nektek, miért nem hisztek nekem? 47. Aki Istentől van, Isten igéit hallgatja; ti azért nem hallgatjátok, mert az Istentől nem vagytok. 48. Felelék azért a zsidók és mondák neki: Nemde jól mondjuk mi, hogy szamaritánus vagy és ördögöd van? 49. Felelé Jézus: Ennekem ördögöm nincs, hanem tisztelem Atyámat és ti gyalázzattal illettek engem. 50. Én azonban nem keresem a magam dicsőségét; van, aki keresi és megitéli. 51. Bizony, bizony mondom nektek: Aki az én beszédemet megtartja, halált nem lát mindörökké. 52. Mondák erre a zsidók: Most ismertük meg, hogy ördögöd van. Ábrahám meghalt, a próféták is, és te azt mondod: Ha valaki az én beszédemet megtartja, nem izleli meg a halált mindörökké. 53. Avagy tán nagyobb vagy Ábrahám atyánknál, ki meghalt? A próféták is meghaltak. Mivé teszed magadat? 54. Felelé

Jézus: Ha én dicsőítem magamat, az én dicsőségem semími; az én Atyám az, aki dicsőít engem, kiről ti azt mondjátok, hogy Istenetek. 55. De ti nem ismeritek őt, én pedig ismerem; és ha azt mondom, hogy nem ismerem, hozzátok hasonló hazug leszek; ámde ismerem őt és beszédét megtartom. 56. Ábrahám, a ti atyátok, örömmel kívánta látni az én napomat; látta és örvendezett. 57. Mondák azért a zsidók neki: Még ötven esztendő sem vagy és Ábrahámot láttad? 58. Mondá nekik Jézus: Bizony, bizony mondom nektek, mielőtt Ábrahám lett, én vagyok. 59. Köveket ragadának azért, hogy rája hajítsák; Jézus pedig elrejtőzék és kiméne a templomból.

Ki vádolhat a bűnről?

1. *Isten szava, a lelkiismeret.* Arab fejedelemről beszél a monda, hogy egy varázslótól a föld legértékesebb gyűrűjét kapta ajándékba. Egész gazdagsággal felérő értékét nem a gyémántok és rubinok és gyöngyök tették, hanem az a titokzatos tulajdonsága adta, hogy a viselőjének ujját mindannyiszor összeszorította, valahányszor, terveit és gondolatait nem felelték meg az Úristen törvényeinek. A hirtelen fájdalom félreérthetetlenül figyelmeztette a tulajdonost arra, hogy amit tenni készül vagy gondol, az rossz, s lelke mindig sértetlen maradhatott.

Nekünk az Úristen a rossz ellen még pompásabban működő műszert adott, ez a lelkiismeret, amely minden alkalommal hűségesen int bennünket, hogy gondolataink és terveink megfelelnek-e az Isten akaratának és így megvan a mód arra, hogy legalább minden súlyos bűntől mentesen s mégis kellő alázattal ajkunkra vegyük az Udvözítő kérdését: Ki fedd meg engem a bűnről?

Ugyanezt a kérdést meri feltenni a bonvivant, aki a bűnnek súlyos voltát nem érzi, s eszeágában sincs elrejtőzni tettei miatt. Nem talál magában bűnt, mert azt csak érdekes élménynek tartja, amit multával legföljebb feledni kell. Sőt a maga megnyugtására az Úrral szemben is hajlandó ugyanazt a kérdést feltenni: Ki fedd meg engem a bűnről, ki ítél meg engem a bűn miatt, mikor testem visz a bűnre és győzi le jobbra termett lelkemet?

2. *Vádol maga Isten személyesen,* akit nem lehet olyan hamar elnémitani és kijátszani, mint az embereket. Az arabok hite szerint az ember halálakor megjelenik az ellenőrzésével egész életében megbízott angyal és felveszi jótetteiről a jegyzőkönyvet. Megjelenik a gonoszlélek küldötte is, hogy elkészítse gonoszságainak jegyzékét. Ezek alapján hangzik el a bírói ítélet. Egy alkalommal a halott felázadt a büntető-ítélet ellen. „Engem jogtalanul ér a büntetés, — mondta a lélek — mert én önmagamtól szeplőtelen voltam, mint a frissen hullott hó. Bűn elkövetésére önmagamtól képtelen lettem volna. Ha tehát valakit büntetni akarsz, — mondta a büntető angyalnak — büntesd a testet.” Az azonban még kevésbé akart hallani a kárhozatról. „Engem igazságtalanul ér a büntetés. Én önmagamtól minden mozdulatra képtelen tömeg vagyok. Ha valakit büntetés érhet, az a lélek.” A büntető angyal szomorúan visszament

Allahhoz és elmondta neki az ellenkezést. „Küldjétek elem a halot-
tat”, — adta ki Allah a rendeletet. Csakhamar ott termelt előtte test
és lélek és miután mindegyik újból előadta védelmét, Allah el-
mondta nekik, hogy egy gyönyörű kert őrizetét gazdája két emberre
bízta. Az egyik önmagával teljesen tehetetlen, béna volt, a hatal-
mas testű másik ember semmit sem látott. A gazda azért állított két
őrt, hogy ne unatkozzanak; bénát és vakot választott, hogy egyik
a másik nélkül a kert drága gyümölcsében kárt ne tegyen. Egyszer
azonban a gyümölcsben mégis nagy kár esett, s a gazda hiába val-
latta az őroket: azok nem akartak tudni sem a gyümölcsről, sem a
tolvajokról. „Én ugyan látom a gyümölcsöt, — mondta a béna —
de egy lépést sem tudok érte tenni.” „Én le tudnám szakítani a
gyümölcsöt, — mondotta a vak — de nem látom, hogy hol van.”
Még sokat beszéltek így mindketten, de akkor a gazda a vakkal
felvetette a bénát, odaparancsolta őket a fa alá és a vakkal szakit-
tatott a gyümölcsből. „Látjátok — mondta nekik a végén a gazda —
így veszett el a gyümölcs. Külön-külön képtelenek voltatok a
lopásra, de egyesült erővel el tudtátok követni. Láttam vak, mikor
te a bénát hátadra vetted és ő kormányzott téged, hogy merre van-
nak a legszebb gyümölcsök. Láttam, mikor a fa alatt megálltal vele
és ő szedte a gyümölcsöt. Mindketten bűnösök vagytok, mindket-
ten bűnhődni fogtok.” Erre Allah a testre és lélekre egyaránt ki-
mérte a megérdemelt büntetést.

VIRÁGVASÁRNAPON

A mai vasárnap liturgiája kedves misztikával van tele. A
barkaszentelés szentleckéje bemutatja Elim forrásai és pálmái mel-
lett az Egyiptomból kivonuló zsidókat, akikben a régi keresztények
a világgal szakító hívőket látták. Elim forrásvíze a keresztység,
amellyel a szakítás megtörténik. A forrás 12-es száma a 12 apostolra
vagy a 12 hitágazatra emlékeztet. Az evangélium pálmái körül az
elégedetlen zsidók helyett a lelkendező és az Üdvözítőnek hódoló
zsidókat találjuk. Ez eseményre való visszaemlékezést szolgálja a
barkaszentelés szertartása és a Dominica palmarum név. A szent-
mise leckéje és evangéliuma azonban már a szenvedésről szólnak.

Pálma- (vagy barka-) szentelésre

Lecke Mózes II. könyv 15. r. 27. v. — 16. r. 1—7. v. 27. Ama
napokban Izrael fiai könyv jutának, ahol tizenkét forrás volt és
hetven pálmafa; és táborba szállának a vizek mellett. — 1. És elmené-
nek Élimből, és Izrael fiainak egész sokasága a Szín-pusztába juta,
mely Élim és Sinai között van, a második hónap tizenötödik nap-
ján, miután kiköltöztek vala Egyiptom földjéről. 2. És Izrael fiainak
egész gyülekezete zúgolódék Mózes és Áron ellen a pusztában. 3.
És mondák Izrael fiai nekik: Bár inkább az Úr keze által haltunk
volna meg Egyiptom földjén, mikor a fazék hús mellett ülvén, elég-
séges kenyeret ettünk vala; miért hoztatok ki minket e pusztába,
hogy az egész sokaságot éhséggel öljétek meg? 4. Mondá pedig az Úr
Mózesnek: Ime én az égből adok nektek kenyeret; menjen ki a nép

és szedjen, amennyi elég naponkint; hogy kísértsem meg őt, vajjon az én törvényem szerint jár-e vagy sem? 5. A hatodik napon pedig készítsék el, amit bevigyenek; és az kétannyi legyen, mint amennyit naponkint szedni szoktak. 6. És szólának Mózes és Áron Izrael minden fiainak: Este megtudjátok, hogy az Úr hozott ki titeket Egyiptom földjéről; 7. és reggel meglátjátok az Úr dicsőségét.

Meglátjátok az Úr dicsőségét...

Savonarola Jeromos 1496 virágvasárnapján Jézus Krisztusról prédikált: Szavai jégeső módjára hullottak a máskor vidám tömeg lelkére. A szentbeszéd hevében a népnek egy feszületet mutatva felkiáltott: „Flórenc! Ime a mindenség királya, aki a te királyod is szeretne lenni. Akarod-e?” E szavakra azonnal óriási tüntetés lett a felelet. Mikor pedig a szószékről leszállt, s könnyek közt hazakísérték, a neki lakásul szolgáló Signoria-palota bejárata fölé ezt íratta a flórenci hatóság:

Jesus Christus Rex Florentini Populi senatusque Decreto Electus.

Jézus Krisztus a flórenci nép és hatóság határozatával megválasztott király.

Amikor az élet pusztaságának ma annyi szenvedéssel és fáradalmakkal teljes útján az Egyház egy pillanatra megállítja hívőit, hogy a virágvasárnap szép körmenetben bemutassa az Urat, a dicsőség királyát, azokon nem látszik a Messiást fogadó zsidók vagy a Megfeszített királyságán örvendő flórenciek lelkesedése. Sőt igen sok ember Élim elégedetlenkedő zsidóival együtt panáskodik, hogy miért kell a pusztaságban sínylődniök. Vagy legalább is miért nem jön ma is az égből kenyér, amivel el lehetne hallgattatni a nyomor kiáltásait. S az Egyház minden megütközés vagy elégedetlenség dacára sem tehet mást, mint amit akár a legboldogabb években eddig is tett, amikor bőségben volt gabona és bőségben volt ára és nem rettetgettett a munkátlanság és kenyértelenség borzalma. Meglátjátok az Úr dicsőségét — mondja — és ezzel szinte bevezet bennünket a szenvedés hetebe és már ma hangzik a mi Urunk Jézus Krisztus kinszenvedése...

Igy van ez jól, mert a szeretetből vállalt szenvedés az Úr legnagyobb dicsősége. Ez a szenvedés ugyanis a mi büntől való megváltásunkért volt szükséges. E szeretet láttára ki lehetne vak és érzéstelen!? Ha karácsonykor szívesen gondolunk az Üdvözítőre, mert megváltásunkért barlangban lakott, noha palota lehetett volna otthona, most a bűneinkért viselt terhek alatt roskadozó Istenember még inkább megérdemli együttérzésünket. S azután szenvedett azért, hogy a szenvedésben őt megadással keressük főként most, amikor mindenkinek oly bőségesen kijutott a szenvedésből és megpróbáltatásból. Példájával megerősített rá bennünket és kegyelmével ugyanazt tenni meg nem szűnik.

*

II. János portugál királynak egyik kedves embere betegen feküdt. Mikor a király hallotta, hogy nem akarja bevenni az orvos által előírt keserű orvosságot, vállalkozott rá, hogy segít a bajon. Elment a beteghez, az ágy szélére ült, az orvosság egy részét szeme láttára bevette, aztán így szólt: Én, a te királyod és urad, a nélkül, hogy rá volnék utalva, csupán irántad való szeretetem kimutatására és hogy neked példát adjak, elviselem a keserű orvosságot. S te, akinek az orvosság annyira szükséges, irántam való szeretetből nem tudnád a másik felét bevenni?

— Királyom, — mondotta a beteg — ilyen leereszkedő szeretet láttára még akkor is hajlandó volnék az egész orvosságot bevenni, ha mégoly keserű volna is és ha semmi szükségem sem volna rá.

Evangelium Szent Máté 21. r. 1—9. v. Az időben: 1. midőn Jézus Jeruzsálemhez közeledett és Betfagébe ért az Olajfák hegyéhez, akkor elküldé két tanítványát, 2. mondván nekik: Menjétek a helységbe, mely elöttetek vagyon és mindjárt találtok egy megkötött szamarat és vele vehétek; oldjátok el és hozzátok ide nekem. 3. És ha valaki nektek szól, mondjátok, hogy az Úrnak szüksége van rájuk; és azonnal elbocsátja azokat. 4. Mindez azért történt, hogy beteljesedjék, amit a próféta jövendölt, mondván: 5. Mondjátok Sion leányának, ime a te királyod jön hozzád szelíden, számaron és vemhén, a teherhordónak fián ülve. 6. Elmenvén tehát a tanítványok, úgy cselekvének, amint parancsolta vala nekik Jézus. 7. És elhozák a szamarat és vemhét, rájuk tevék ruháikat, és őt azokra ültették. 8. A nagy sereg pedig leteríté ruháit az úton; mások meg gallyakat vagdalának a fákról és az útra szórák. 9. A népek pedig, amelyek megelőzők és követék őt, kiáltozának, mondván: Hozsanna Dávid fiának! Áldott, ki az Úr nevében jó! Hozsanna a magasságban!

Áldott, ki az Úr nevében jön...

A szentmise szertartása megőrizte számunkra a pogány százasodszavait, amelyekkel az Úrtól beteg szolgája meggyógyítását kérte és amelyek azóta is a szentáldozást kísérő szavak lettek: Uram, nem vagyok méltó... Megőrizte a jerichói vak könyörgését, amelyet a szentmise elején többször elmond a pap, s a görög liturgiában szinte kifogyhatatlanul ismételnék: Uram, könyörülj rajtam... S megőrizte az Úr Jézust fogadó tömeg kiáltását: Áldott, ki az Úr nevében jön. Benedictus, qui venit in nomine Domini... Szentmiséinkben mindennap e szavakkal fogadjuk a kenyér színe alatt közénk készülő Urat.

*

Abban a velencei palotában, ahol valamikor a rettegett tizek tanácsa uralkodott, 76 dozse mellképe van meg az uralkodás sorrendjében. Az összesek közül csak egy hiányzik. A számára üresen hagyott és fekete lepellel leborított helyen ez a latin írás olvasható: *Hic est locus Murini Falerii decapitati pro criminibus*, ez a bűneiért lefejezett Faleri dozse helye. Faleri dozsét u. i. 75 éves

korában (1355) lefejezték, mert a nép barátja volt, amit a nemesek nem néztek szívesen.

Aki ma templomainkba belép, az oltárok felett mindenütt fekete vagy kék leplet talál, annak emlékezetére, aki elsősorban jött egész büntelenül a nép javára, az Úr nevében. A nép, amely eddig soha nem tapasztalt jótéteményeit vette, soha nem látott lelkesedéssel fogadta. És mégis maga a nép kívánta halálát.

Benedictus a népek és egyesek kiáltása a felé, aki az Úr nevében és tekintélyével jön; aki a sebekre a fáradhatatlan szamariánus jóságával irgalom-olajat csepegtet s az Úr kegyelmeinek közlésével a boldogságra való jutást lehetővé teszi; aki a kifogyhatatlan szeretet megnyilvánulásaival a földi nehézségeken átsegít. Benedictus, ezerszer áldott a király, a kormányzó, a püspök, az atya, az anya, a hivatalnok, az előljáró, ha tényleg az Úr nevében jön. S áldott, aki a megfellebbezhetetlen tekintély erejével törvényt tanít és tömegeket vezet és kormányoz. Csak igazán az Úr nevében, meghatalmazásával és segítségével jöjjön, mert ha másképpen és másért jön, pl. önérdeket, dicsőséget hajszol, a nehézségek súlya alatt előbb-utóbb összetörik. Mert akit a népkegy küldés nélkül emelt fel, azt le is tudja dobni, s az illetőnek vigasztalan lesz a vége. Aki azonban az Úr nevében jön, annak szerencsétlensége esetében is meglesz a vigasztalása. Étlen, szomjan ment a nép Jean d'Arc után, hogy az angolokat a francia földről kiűzze. Mikor egy sereg toborzására és vezetésére a királytól engedélyt kapott, ezt a néhány szót írta a zászlójára: *De la part de Dieu!* Isten nevében! Az ellenséget vissza is szoritotta seregével, de a vezetők gonoszsága máglyára juttatta. Utolsó vigasztalása tényleg az volt, hogy az Úr nevében járt. A nép diadalmenetben kísérte Sávonarolát a Signoriapalotába, amelyet lakásul ajánlottak fel neki. Az előtte lévő téren egy kis emlékkő jelzi a helyet, ahol ugyanannak a népnek a kívánságára és szinte szórakoztatására elégették. Mikor a világtörténelem egyik legkimagaslóbb jellemét, II. Rókóczi Ferenc fejedelmet a nép jajkiáltása kikényszerítette magányából, általános hozsannával fogadták. Mindvégig mocsoktalan zászlóinak *Pro Deo et Patria* volt felirata. S a szatmári békekötés után, a vállalkozás szerencsétlen végével és a hosszú számkivetésben egyaránt az volt vigasztalása, hogy mindvégig az Úr nevében járt.

A MI URUNK JÉZUS KRISZTUS KINSZENVEDÉSE

Lecke Szent Pál apostol a filippiekhez írt lev. 2. r. 5—11. v. Atyámfiai! 5. Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, mely Krisztus Jézusban is megvolt, 6. aki midőn az Isten alakjában volt, nem tartotta az Istennel való egyenlőséget oly dolognak, melyhez erőszakosan ragaszkodjék, 7. hanem kiürsítette önmagát, felvette a szolga alakját, emberekhez hasonlóvá lett és külsejét tekintve úgy jelent meg, mint ember. 8. Megalázta magát, engedelmes lett a ha-

lálíg, és pedig a kereszthalálíg. 9. Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név felett van; 10. hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon: az égieké, a földieké és az alvilágiaké, 11. s minden nyelv vallja az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr.

Engedelmes vala a halálíg...

Az apostol úgy nyomósítja szavait, hogy hozzát teszi: És pedig a kereszthalálíg! Érti, hogy mivel nyomósít, mert tapasztalatból tudja. S hogy bennünk is ugyanazon érzés legyen, meg kell ismerünk az Udvözítő halálának mibenlétét. Mert ha a halál a vele összekötött fájdalmak miatt rettegett mozzanata az életnek, a szenvedő Udvözítő halála tele volt a legnagyobb kínokkal. A keresztre feszítés u. i. az ókor legmegbélyegzőbb büntetése. A rómaiak csak a gonosztevő rabszolgák, rablók, az atya- és testvérgyilkosok meg a lázadók büntetésére vették igénybe. „Gonoszság a római polgárt megkötni, merénylet őt megvesszőzni, atyagyilkosság őt megölni, s mit jelent őt keresztre feszíteni? Elég találó kifejezéssel azt már nem lehet minősíteni.” (Cic. in. Verrem 5, 64.) A neve *taeterrimum supplicium* = a legsötétebb büntetés (u. o. 5, 64.); *infame genus supplicii* (Lact. instit. 4, 26.) = gyalázatos neme a büntetésnek; *servile supplicium* (Tacit. hist. 4. 11.) = rabszolgáknak való büntetés. A zsidók a megkövezett holttestét pellengérezték ki vele. „Az Isten átka azon, aki a kereszten függ.” (Deut. 21, 23.) „Átkozott mindaz, aki a fán függ” — idézi Szent Pál a zsidók véleményét. (Gal. 3, 13.)

Gondolhatjuk, hogy ezt a nagyon megvetett büntetést kegyetlenek eszelték ki, amely tulajdonképen csak egy része a súlyos kínzások egész sorozatának, amelyet összességében is a keresztre feszítés neve jelöl. Megelőzte a vesszőzés (Liv. 1, 26., Quint. Curt 7, 11.). Római szokás szerint az elítélt felső testét mezítelenre vetköztették, a törvényszék udvarán lévő szegvenfához kikötötték és a rómaiakat vesszővel (*virgae, fustes*, dig. XLVIII. 19, 10.), az idegeneket és rabszolgákat pedig különféle ostorral (*flagellum*) ütlegelték. A zsidó törvény ugyan korlátot szabott az önkénynek, amennyiben csak negyven ülést engedélyezett¹, sőt biztonság kedvéért csak 39-et szoktak adni (v. ö.: 2 Kor. 11, 24: a zsidóktól ötször kaptam egy híján negyven vesszőt), de az Udvözítőn a pagányok hajtották végre az ítéletet, akik nem ismerték a könyörületességet (Claud 34; Domit. 11; Plaut. Bacchid. 4. 7, 25, al 823; Cic. in. Verrem 5, 10.). A megvesszőzés már maga is nagy kínok között történt, azért horribile *flagellum* (Horat. sat. 1, 3, 119.). Ciceró egy vesszőzést a kö-

¹ „Az ütések ne haladják túl a negyvenet, hogy testvéred ne rútul összeroncslóva távozzék el szemed elől.” (Deut. 25, 3.)

vetkezőképen ír le: „Az elítéltet hat markos és az emberek ütlege-
lésében igen jártas lictor veszi körül. Rettenetesen ütik őt vesszők-
kel. Végül Sestius, a legközelebbi lictor, megfordítva vesszőjét, a
vastagabb végével a szeméit kezdi ütlegelni és a szenvedő, mikor
a vér szemét, száját megtöltötte, összeesett. Tovább rugdossák bor-
dáit. Ilyen bánásmód után mint halottat vitték el a helyszínéről, s
rövidesen meg is halt” (in. Verrem). A korbácsolás pedig néha a
korbács szijainak végére erősített ólomgolyókkal, éles vaskockák-
kal, szögekkel történt. Jézust az evangélisták egybehangzó tanú-
sága szerint (Mt. 27, 26; In. 19, 1; Mk. 15.) korbáccsal ütlegelték.
Mivel Pilátusnak az volt a célja, hogy a megkorbácsolás által szá-
nalmat ébresszen Jézus iránt, s így őt „*non bis in idem*”¹ szokás
alapján a kereszthaláltól megmentse, a megkorbácsolásnak nagyon
erősnek kellett lennie.

A megvesszőzés vagy megkorbácsolás után következett a tu-
lajdonképeni keresztrefeszítés. Ha lictor volt kéznél, az végezte,
égyébként az idegen seregből kiválasztott apparitores (hóhérok)
kaptak rá megbízatást. Az egész kirendeltség négy katonából (qua-
ternio militum) állott, akik mellé vezérül egy centuriot rendeltek.
A centurio neve exactor mortis, supplicio mortis praepositus. (Tacit.
annal. 3, 14; Seneca de ira 1, 16.) Ugyanez történt az Udvozító ke-
resztfeszítésénél is. (In. 19, 23; Mt. 27, 27.)

A parancsnok *Ibis ad crucem!* felkiáltással kiadta a parancsot
és összeszedték a felfeszítéshez szükséges dolgokat. A kereszt fő-
része volt a földbe ereszhető dorong (palus, stipes). Erre került a
kezek rögzítésére szolgáló patibulum. A szokás ez volt: patibulum
feret per urbem, deinde affigatur cruci. A patibulumot az elítélt há-
tára segítették és a vesztőhelyre indultak. Néha a legnépesebb
utcákat keresték ki. A büntetés okát (titulus) vagy egy kikiáltó
vitte előre vagy szintén az elítélttel vitették. Jézus esetében az
utóbbi a valószínű, mert (In. 19, 20. szerint) csak a keresztrefeszítés
helyén vették észre és kifogásolták a felírást. A táblát rendszeren
viasszal vonták be, amely alól a fekete betű jobban kidomborodott.

A vesztőhelyen a centurio kiadta a parancsot: arbori infelici
suspendito (— a szerencsétlenség fájára kell függeszteni). A fel-
feszítésnek kétféle módja volt használatos. Néha a keresztet előre
felállították, az elítélt kezeit és lábait lent kilyukasztották és a
hatalmas vasszegeket a nyíláson keresztül verték a keresztfába. Ha
pedig a földön ment végbe a véres műtét, az elítéltet ráfektették a
keresztre; egyik hóhér a mellére térdelve egyik kezét lefogta, s
azalatt a másik hóhér a másikat a fához szegezte. A keresztnek több-
féle alakját ismerték a rómaiak: ✕ crux decussata vagy András-
kereszt, √ crux demissa vagy Péter-kereszt, † crux commissa
vagy Antonius-kereszt és † crux immissa vagy Krisztus-kereszt.

¹ Ne büntess kétszer egyet!

Néha a patibulum két végén egy-egy kiemelkedés mered felfelé, s akkor a keresztnek 'I' villaalakja (furca) volt, s akit ilyenén végeztek ki, annak furcifer (villakeresztet vivő) volt a csúfneve. Az őskeresztény írók Jézus keresztjét a Crux immissa alakjában jelölik meg. A felfeszített a keresztlen részint lógott, részint állott. Pogány írók hallgatnak a láb alá tett kiemelkedésről, de annál többször említik a kereszt közepére tett ülökét (sedile). A régi keresztény írók szerint Jézus keresztjén ülőke és zsámoly volt.

Maga a felfeszítés az orvosok tanúbizonysága szerint a legnagyobb kínszenvedés. A kéz és láb igen sok idegnek útja, s az ott ejtett súlyos seb nemcsak igen fájdalmas, hanem halálos is. Hozzá még a felfeszítésnél nemcsak sebről van szó, hanem a test súlya a nyílt sebeket fönt és lent egyaránt állandóan izgatja és feszíti. A szervezet fönntartó ősztöne pedig az egész testet mentőmozgásokra ingerli, s minden legkisebb rántás új szenvedést jelent. A keresztrefeszítettek nagy szomjúságát a szabad levegővel érintkező gyulladásoz sebek nagyfokú láza magyarázza. A kezek és lábak megdagadtak, a vérkeringés rendtelenné vált, a szívben és a tüdőben a vér felgyülemlt. Ezek mind fizikai fájdalmak, amelyeket a keményebb természet kissé letompíthat, de amelyeket viszont az ártatlan szenvedő jobban érez. S végül Jézus maga előtt látta a népet, amelyből ő is származott, amelyért annyit fáradozott, és éppen az kereste ki számára a legmegvetettebb és a legkinosabb halált.

S a bűnös ezt a fájdalmat még tetézi! Gondolkodjál ezen, ha a nagyheti szertartásokon vagy éppen a keresztúti ájtatosságon veszel részt.

A NAGYHÉT

az Udvözítő nagy szeretetére való visszaemlékezés ideje. Az Egyház elénk tárja e nagy szeretet megnyilvánulásának minden tényét és vonatkozását. Megemlékezik a szenvedésre induló Istenember szeretetének örökbehagyott emlékééről, az Oltáriszentségről. Megemlékezik a nagypénteki szenvedésről és annak eszközéről, a szentkeresztről. A szenvedéssel kapcsolatban megemlékezik az értünk átdöfött szent Szívről és a belőle patakzó szent vérről. A szenvedés mellett megemlékezik a megdicsőülésről, a tanítványok szemében a szenvedő Istenember istenvoltának bizonyosságáról, s a mi szenvedéseinkben megdicsőülésünk biztos zálogáról. És végül megemlékezik az Udvözítőnek elsősorban keresztthalála révén felettünk szerzett nagy hatalmáról. Mindezen ténynek külön-külön ünnepet szentelt az Egyház, s teszi ezt az egyházi évnek a nagyhét után következő részében, hogy így is mintegy rámutasson a forrásra, ahonnan az ünnepek és kegyelmeik származnak. E könyvben márcsak a logikai összefüggés miatt is, ebbe a részbe került az itt említett titkokról való megemlékezés.

Memoria passionis (Szenvedés-émlék.)

Ha kötetekre terjedő munkában szólna valaki az Oltáriszentségről és egy egész nyelv szókincsével akarná kifejezni mibenlétét és sokféle hatásának lényegét, a róla megalkotott fogalom mindaddig nem volna teljes, amíg hiányoznák belőle a legfontosabb, t. i. a memoria passionis, szenvedés-émlék. Az Egyház egész éven keresztül sokszor imádkozik az Oltáriszentségről és mindig kiemeli ezt a jellegét. Igen, az Oltáriszentség elsősorban az értünk szenvedő Úr Jézus emléke, aki szeretetből vállalkozott megmentésünkre és ugyanazon forró szeretetből hagyta nekünk az Oltáriszentségben nagy erejét, minden romlás ellenszerét, szenvedéseinkben a vigasztalás kimeríthetetlen forrását.

Nagycsütörtök és Őrnapija

A XIII. században a Lüttich melletti Cornillon-Mont nőzárda-jában egy igen buzgó, Julianna nevű apáca élt, akinek szemét e világ hiúsága meg nem ejtette, gondolatvilágát, vágyait az egy szükséges munkálásától egy pillanatra sem vonta el, s azért intuitív lélekkel tudta meglátni azt, ami az isteni dolgokban, a Legfőlségesebbnek adott hódolatban javítandó volna. Mivel gondolatait folyton erre a tárgyra irányította, a legváltozatosabb képek jelentek meg előtte, amelyek az Oltáriszentségnek szóló hódolatra vonatkoztak. Sőt egy alkalommal az egész egyházi évet holdnak látta, telve a karácsony, húsvét, pünkösd, nagycsütörtök, mindenszentek s a többi szép ünnep körcíkkeivel. Mindegyiknek megtalálta benne a helyét; teljességéből csak egy cikk hiányzott. Sok gondolkodás után rájött arra, hogy ez a hiány csak az Oltáriszentség tiszteletéből hiányzó részt jelentheti. S mivel a „Szentlélek kegyelme nemigen ismeri a haladékokat”, a lüttichi püspöknél és annak archidiakonusánál azonnal egy ünnep beiktatását kérte, ami a lüttichi egyházmegyére nézve rögtön meg is történt. Sőt midőn kevéssel utána az archidiakonusus IV. Orbán néven pápa lett, 1264-ben az ünnepet az egész Egyházra kiterjesztette, a liturgikus szöveg elkészítésével pedig az akkori világ legnagyobb teológusát, Akvinói Szent Tamást bízta meg. Olyan szépen sikerült a munka, hogy a Szent Ovietóban a feszület előtt imádkozva hallhatta az Úr Jézus elismerését: „Jól írtál rólam, Tamás.”

*

A szentmisének a nagycsütörtökivel egyező leckéje az Oltáriszentség szerzéséről szól. Míg azonban a nagycsütörtöki evangélium a lábmosás szertartásának elmondásával azt emeli ki, hogy teljesen tiszta legyen az, akinek az Úrral része van, az őrnapi szentmise

evangéliuma az Oltáriszentséget ígérő Ige örök szeretetének himnusza.

Lecke Szent Pál apostol a korinthusiakhoz írt I. lev. 11. r. 23—29. v. Atyámfiai! 23. Mert én az Úrtól vettem, amit át is adtam nektek: hogy az Úr Jézus, amely éjjel elárultaték, vevé a kenyeret, 24. és hálát adván, megszegé és mondá: Vegyétek és egyétek: Ez az én testem, mely értetek adatik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. 25. Hasonlóképen a kelyhet is, minekutána vacsorált, mondván: Ez a kehely az újszövetség az én véremben; ezt cselekedjétek, valahányszor isszátok az én emlékezetemre. 26. Mert valahányszor eszitek a kenyeret és isszátok e kelyhet: az Úr halálát hirdetitek, amig eljő. 27. Aki tehát méltatlanul eszi e kenyeret vagy issza az Úr kelyhét, vétkezik az Úr teste és vére ellen. 28. Vizsgálja meg ezért magát az ember és úgy egyék azon kenyérből és igyék ama kehelyből. 29. Mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, meg nem különböztetvén az Úr testét.

Az élet eledele

A régi germán népek történetének egy nagyon megindító adata a vandálok utolsó vezérééről, Gelimerről szól, akit a bizánci császár vezéré, Belizár hosszú ellenállás után végre is úgy a sarokba szorított, hogy lehetetlen volt menekülnie. Akkor az a külső vadság, amely a vandáloknak ismert vonása volt, különös lírai lágységben olvadt fel, amidőn a legyőzött Gelimer három kéréssel fordult Belizárhoz: „Nagy nyomorúságban vagyok, — üzente neki — de van három kérésem, teljesítsd azokat. Adj nekünk elegendő szivacsot, hogy könnyeinket felszáríthassuk. Adj egy citerát, hogy bánatunkat dalban elpanaszolhassuk. Adj nekünk kenyeret, hogy éhen ne haljunk.”

Gelimerhez hasonlóan a földi zarándokság mostani szenvedései közt élő embernek is ez az Istenhez intézett legfőbb kérése. Kell neki szivacs, hogy könnyeit felszárítsa. Kell neki citera, hogy bánatán énekkel könnyíthessen. De lelkének még inkább kell eledel, hogy életét fönntarthassa. Ez az eledel az Oltáriszentség.

A nagycsütörtöki és az úrnapi szentlecke drámai előadása azal a főléses pillanattal ismertet meg bennünket, amelyben az Úr Jézus szeretetének zálogát, a kenyér és bor színei alá rejtett önmagát adta nekünk.

A nagycsütörtöki evangélium Szent János 13. r. 1—15. v. 1. A húsvét ünnepe előtt pedig, tudván Jézus, hogy eljött az ő órája, midőn átmenjen e világból az Atyához, mivel szerette övéit, kik e világban valának, mindvégig szerette őket. 2. És a vacsora alkalmával, mikor az ördög már szívébe sugallta az iskarioti Júdásnak, Simon fiának, hogy elárulja őt; 3. tudván, hogy mindent kezébe adott neki az Atya, és hogy az Istentől jött ki és az Istenhez megyen; 4. fölkele a vacsorától, letevé felső ruháit és bevén egy kendőt, maga

elé kötö; 5. azután vizet önte a mosdótálba, és mosni kezdé a tanítványok lábait, és megtörle a kendővel, mellyel körül volt övezve. 6. Odaméne tehát Simon Péterhez. Mondá neki Péter: Uram! te mosod az én lábamat? 7. Felelvén Jézus, mondá neki: Amit én cselekszem, te most nem érted; de majd megérted aztán. 8. Mondá neki Péter: Az én lábamat ugyan meg nem mosod soha. Felelé neki Jézus: Ha meg nem moslak, nem lesz részed énvelem. 9. Mondá neki Simon Péter: Uram! akkor hát nemcsak lábamat, hanem kezemet és fejemet is. 10. Mondá neki Jézus: Aki meg van mosva, elég neki, hogy lábát mossák meg, akkor egészen tiszta. Ti is tiszták vagytok, de nem mindnyájan. 11. Tudta ugyanis, ki az, ki őt elárulja; azért mondta: nem vagytok tiszták mindnyájan. 12. Miután tehát megmosta azok lábait és fölvette felső ruháit, újra leülvén, mondá nekik: Tudjátok-e, mit cselekedtem veletek? 13. Ti engem mesternek és Úrnak hittok, és jól mondjátok, mert az vagyok. 14. Ha tehát én, az úr és mester megmostam a ti lábatokat, nektek is mosnotok kell egymás lábát. 15. Mert példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjetek.

Krisztusi szeretet, júdási hálátlanság

Mikor I. Berengár († 924) Itália királya lett nagy ellenségei összeesküdtek ellene, hogy megszabaduljanak tőle. Legbizalmasabb embere, Flambert állott az összeesküvők élén, akik elhatározták, hogy a királyt megölik. Ez jókor észrevette a készülődést és magához hívta Flambertet és barátságosan így beszélt neki: „Mondd, mi rosszat tettem ellened? Annyi kegyben részesítettelek, amennyiben senkit. S te életem ellen törtél?” Erre Flambert térdreesve könyörgött előtte, hogy bocsássa meg tévedését. A király szíve a könyörgő hangra meglágyult és bevezette őt magánszobájába, és arra méltatta, hogy egy pohár finom bort ürítsen vele. Sőt mikor a barátságosan eltöltött időnek a király véget akart szakítani, így szólt hozzá: „Ez a pohár legyen jele új barátságunknak; de ezentúl hűséges légy!” E szavak kíséretében ajándékozta neki az arany poharat. Flambert megindultan köszönte meg a király nagylelkű ajándékát és bocsánatát, és fávozott. Néhány nap mulva Berengár kertjében sétálni indult. S íme egy ismeretlen banda tör rá. A banditák/törszúrásokkal neki esnek. S a cinkosok közt könnyű volt felismernie Flambertet. „Flambert, — kiáltotta — annyi jótétemény után még te is?” Ezzel kilehelte lelkét és meghalt.

Berengár tehetetlen volt halála után, Flambert tehát egészen nyugodt lehetett, hogy tettéért jötevője nem vonja felelősségre. Az Úr Jézus azonban halála után is megőrizte teljesen hatalmát Júdás felett és mindazok felett, akik az ő útjára térve, ellenségeivel való szövetség után, kiengesztelődés nélkül mernek asztalához járulni. Júdásról azt mondta ember az Udvözítő: Jobb lett volna, ha nem született volna az az ember! Jobb sorban követőinek sem lehet részük.

Az úrnapi evangélium Szent János 6. r. 56—59. v. Az időben

mondá Jézus a zsidók seregének: 56. Az én testem bizonyly étel, és az én vérem bizonyly ital. 57. Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, énbennem marad és én öböne. 58. Amint engem küldött az élő Atya, és én élek az Atya által, úgy aki eszik engem, az is él én általam. 59. Ez az a kenyér, mely az égből szállott alá. Nem úgy, mint atyáitok a mannátt ették és meghaltak; aki e kenyeret eszi, örökké élni fog.

Az örök élet kenyere

E szavakkal az Udvözítő az Oltáriszentségnek az örök életre való hatását jelentette ki hallgatói előtt. Nem beszél arról, hogy még ebben a földi életben is mennyire szükséges, de szükségességét könnyű belátni annak, aki hosszú ideig Oltáriszentség nélkül kénytelen élni. Amint a levegő áldását is akkor kezdjük élenkebben érezni, ha fogy körülöttünk.

Ausztrália hajdani angol kormányzója, Philipps kapitány flottájának 11 hajójával, 1787 május 13-án indult el Ausztrália felé; végre 1788 január 20-án, 8 hónapi tengeri utat téve, Ausztrália délkeleti partján kitűzték az angol zászlót, és a mai Sidney alapkövét lerakták. Az akkor odakerült 696 fegyenc és a felügyeletükre rendelt hivatalnokok és tengerészkatona számát évről-évre növelték a vallásuk gyakorlata miatt száműzött katolikus írek, akiket az 1798-i ír felkelés után ezrével hurcoltak Ausztráliába. Bár 3 pap is volt köztük, a szentmise bemutatása mégis halálbüntetés terhe alatt tilos volt. Mikor végre 1803 május 15-én, oltárkö nélkül, az egyik száműzött által bádogból készített kehelyben, eldobott függönyökből varrt miseruhákkal bemutathták az első szentmisét, hangos zokogás akasztotta meg a szent titok kiszolgáltatását. A zokogás még nagyobb lett, mikor a katolikus-ellenes kormány látta, hogy milyen nagy összekötő kapocs az Oltáriszentség a foglyok között, s a szentmise bemutatását kegyetlen rendelettel eltiltotta. Így 1810—1818-ig pap meg Oltáriszentség nélkül a legnagyobb lelki elhagyatottságban kellett maradniok. Ez időben anglikán istentiszteletre kényszerítették őket. A vonakodók első esetben 25, a második esetben 50 korbácsütést szenvedtek el. Ezt a sivár életet a száműzöttek nem bírták elviselni. Egy jámbor katolikusnak cédrusfaszekrénye volt titokban a megújított Oltáriszentség tabernákulumá. Előtte állandóan öröklámpa égett, és a szegény rabok életük veszélyeztetésével keresték fel, hogy legalább imádásukat bemutat-hassák.

Hogy becsüljük meg mi a nagy kegyelmet, hogy az Oltáriszentséget állandóan vehetjük, magunknál tarthatjuk, nyilvánosan tisztelhetjük és közösségben hódolhatunk előtte? Úrnapiján erről is gondolkodjunk.

Szent Julianna az Oltáriszentség tiszteletében mutatkozó hiányról panaszkodott akkor, midőn annyira tisztelték a szentségi Jézust, hogy a szentostya elkészítése is ünnepszámba ment. A legfinomabb lisztet zsoltárok zengedezése mellett gyúrták kovásszá. Királynék és nemesasszonyok kitüntetésnek tartották, ha jeles ünnepek előtt a szép munkában foglalatoskodhatfak. Nem hiányzott a Szent Vencelek példája, akiről tudva van, hogy ostyaaanyagul az általa megszántott földön sajátkezüleg vetett és aratott és csévelt és megőrölt búzalisztet használt. Nem hiányoztak a Szent Alajosok, akik az oltárszekrény előtt elmenve érezték, hogy szívük erősebben dobog az Oltáriszentség közelsége miatt. A sevillai székesegyházban évenként 20.000 font gyertya és 20.000 font olaj volt a szükséglet és nem tartották szerencsésnek azt az évet, amikor a Legfőlségesebbnek ennél kevesebb jutott.

S ha így állt a dolog, akkor mit kifogásolt Julianna az Oltáriszentség tiszteletében s az egyházi év ünnepei közé mit szeretett volna beiktatni? Hiányolta, hogy a sok magános köszöntés, lelkes fohász, amiben a szentségi Jézus részesül, s az oltárszekrények mellett éjjel-nappal pislogó örökmécs nélkülözik azt a vonzó erőt, amellyel a sok esőcsepp mindent magával ragadó folyammá duzzad. Elgondolta, hogy az Oltáriszentségnek a nagycsütörtök-gyászos hangulata miatt letompult ünnepe teljes pompában, nyilvános körmenetben tündöklő megemlékezéssé formálódva, milyen nagy segítségnek volna részben kifejezője, részben létesítője és milyen nagy örömet jelentene az Úr Jézusnak. Így keletkezett a katolikus szertartásnak gyöngye, az úrnapi körmenet, amelynek igen szép mozzanata a negy evangélium felolvasása.

I. evangélium az úrnapi szentmise evangéliuma.

Aki eszi az én testemet...

Aki eszi az én testemet... de nem gondatlanul, mitsem törődve lelke tisztaságával, mert annak jaji! Annak Jézus, maga a megtestesült szeretet a szeretet szentségében erősítő élet helyett méreg, sőt halál lesz. Amint ugyanaz a nap az élni kész növényt zsendítve gyönyörűséget áraszt a földre, de az élettelen avart még jobban aszalja; ugyanaz az eső tápláléka a fejlődő természetnek, a száradó fűvet rothasztja; az Oltáriszentség is erő a természetfölötti hitben, reményben és szeretetben élő léleknek, de a hozzá e nélkül közeledőnek kárhozat.

Veszi Őt a jó és vétkes,
De gyümölcse ah mi kétést!
Örök üdv vagy kárhozat.

A gonosznak leszen átka
És a jónak boldogsága,
Az egyenlő áldozat.

Aki eszi az én testemet... s maga is iparkodik hatását bizto-

sítani. A világ legnagyobb vallásos gyülekezetén, a chikágói eucharisztikus kongresszuson a másfél milliő áldozáshoz szükséges három és fél búzát úgy gyűjtötték össze szemenkint, hogy kiki önmegtadadást ajánlott fel és ahány alkalommal önmagát megtadta, annyi szem búzát küldött be a központnak.

Egy apácakolostor lakói is kedvesen tudtak megfelelni a zsoltáros kérdésére: Mit adjak viszont az Úrnak azért, amit nekem ad? Szobájukban egy szekrényke volt kifüggesztve és minden önmegtadadási cselekvéskor egy-egy búzaszemet tettek bele. Ebből a búzából készült az ostya. Igazán önmagukat adták ahhoz a kegyelemhez, amiben ők az Úr jóságából részesültek.

*

Minél több ilyen praktikus szentáldozó kellene a megújulásra annyira rászoruló világnak. Az ő révükön az egész világnak az volna az Oltáriszentség, aminek az Úr Jézus szánta.

Nagy vigasztalás. Msr. Ségur, az eucharisztikus kongresszusok megindítója, Párizsban igen nagy jótékonytápot gyakorolt a hozzá forduló szegényekkel. Később Rómában telepedett le, s a Rota bírása lett, amíg szemevilágát el nem vesztette. Akkor szomorú idők következtek rája. Szobájában ült és imádkozott. Nagyon szerette volna, ha az ott elkészített oltáron közelében tudhatta volna az Oltáriszentséget. El is ment a Szentatyához, IX. Pius pápához, s nagyon megindító szavakkal kifejezte alázatos kérését, hogy engedje meg neki az Oltáriszentséget tartani szobájában.

— *Questo è troppo* — mondta a pápa. — Ez túlsok. Msr. Ségur arcán e szavakra olyan szomorúság látszott, hogy a pápa nem tudta véglegesen megtadadni a kérés teljesítését.

— *Ad consolationem tuam*, — mondta a még mindig megrendülten előtte térdelő papnak — megadjuk a kért kegyet.

S azóta Msr. Ségur órákat töltött az Oltáriszentség előtt imádságban és imádságban. Gyönyörű oltárfüggönyt készítettett, amelyre e szókat hímezte:

Ad consolationem tuam.
Vigasztalásodra.

Mi valamennyien vakok vagyunk. Talán nem testileg, de lelkiileg. Nem tudjuk, hogy a most bennünket gyöttrő baj meddig tart; hogy mi lesz a vége a félreértésnek, amely a házasságban mutatkozik; hogy mikor és hogyan hagyja el gyermekem a veszedelmes barátságot, amelyre most tett szert. Amikor efféle gondok rágják lelkünket, menjünk az Oltáriszentség elé. Ontsuk ki lelkünk keserűségét, s hadd járjon át bennünket az Úr megadott kegyelmének melegsége.

Nagy erő. A XX. század szívesen mondja magát az erő századának a természet rejtett erőinek kimutatása és felhasználása miatt, de a legnagyobb erőt az Oltáriszentség révén az Úr Jézus vezette be a világba. Ez az erő többfelé osztva nem fogy, inkább növekszik,

s a benne részesülők hatalmas táborá félelmetes gátja a gonosz terjedésének. *Tanquam leones ignem spirantes ab illa mensa recedamus facti diabolo terribiles* — mondja Aranysz. Szent János. (In hom. 61. ad pop. Ant.) Mint tüzet lehelő oroszlánok távozzunk el attól az asztaltól... A régi keresztényeknek az Oltáriszentségből táplálkozó nagy lelki ereje legyőzte a vadságnak, a haragnak, mértéktelenségnek ezerféle ördögét, s tette lehetővé a sok pogány tehernek lerázását. Nagy erő az Oltáriszentség. Az óvilágnak egyik nagy tudósa azon töprengött, hogy a földet ki tudná emelni sarkaiból, ha valaki rajta kívül megfelelő pontot biztosítana számára. Az erkölcsi világban Krisztus azt megtette. Az emberiség számára az Oltáriszentséggel a világot kiemelte a bűn és kárhozat sarkaiból s méltó áldozóknak lehetővé tette a büntelen életet.

Nagy mágnes. Ő maga ígérte, hogy halála után mindent magához vonz. Azaz mégsem mindent. Hiszen a mágnes sem vonzza a kócot, a pozdorját, a fát, hanem csak a vasat. Az Úr Jézus az Oltáriszentségben szintén csak a bűnnel való szakításra kész kemény szíveket tudja vonzani. A kóc, a pozdorja és a korhadt fa pedig a tűzre maradnak.

Az Oltáriszentség minden romlás ellenszere. Mikor Görögországot veszedelmes pestis pusztította, Hippokratesz, a nagy tudós mindenfelé hatalmas tüzeket gyújtatott, s a rettegett csapás enyhült. Az erkölcsi romlás hatalmába kerítette volna az egész világot, ha ki nem gyulladt volna mindenfelé az Úr Jézus szeretetének legnagyobb tüze az Oltáriszentségben, amely régen és most leghatékonyabb ellenszere a mély terjedésének.

Égész szellemi és erkölcsi életünk központi napja, akitől minden fény és hő származik. A föld annyi fényt kap a naptól, hogy csak egyetlen pontjára eső fény előállításához 60.000 steeringyertya volna szükséges. Krisztus fénye kiszámíthatatlan. Minden más fény, a szentek glóriája és a Boldogságos Szűz feje felett a 12 csillag is az ő fényességének kölcsönfénye. Hő pedig annyi jön percenkint a napból, hogy hatására az egész földet borító 10 m vastag jégburok félmásodperc alatt leolvadna. Az Udvözítő végtelen szeretete ennél nagyobb melegséget rejtett az Oltáriszentségbe. És ha még mindig olyan fogyatékos az ember szeretete, az onnan van, hogy nincsenek napközelen, s az emberi szívet még 10 m-nél is vastagabb jégkéreg borítja.

Kiapadhatatlan forrás, melynek frissítő vize egész életünk minden megpróbáltatásában rendelkezésünkre áll. Mikor a gladiátorok a küzdelemben már eltikkadtak, a meta sudans alá siettek, hogy friss permetezése felüdítse őket. Főként az élet végén igényli minden lélek ennek a forrásnak nagy segítségét. A vadász golyójától eltalált szarvas is friss forrásvízért eped, hogy tőle sebének láza enyhüljön.

A jénai csata után a győztes francia csapat pihenőt kapott és amíg a katonák egyik része teljes nyugalomnak adta át magát, a

másik pajzánkodva beszélt el a nehéz nap élményeit. Egyszer csak megjelenik egy pap, akinek összeszedettsége és ruházata mutatta, hogy a legfontosabb küldetésben jár: beteghez viszi az Oltáriszentséget. Amint ezt Napoleon serege észrevette, a katonák kétoldalt sorakoztak, a legdíszebb állásban maradtak, győztes zászlóikat mélyen meghajtották, mikor a béke királya, a királyok ura elvonult előttük.

*

Kakukkfüves és virágos útján továbbviszik az Udvözítőt. Körülötte az egész falu ünneplő ruhában, de különben a mindennapi élet nehézségeivel, fáradságával, törődésével. De jó, hogy az isteni szeretet nagy fényében, az Oltáriszentségben maga az Úr megy köztük és áll rendelkezésükre minden kérésükben. Ezt a gondolatot szolgálja a

II. evangélium. Szent Lukács 11. r. 9—13. v. Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: 9. Kérjétek és adnak nektek; keressetek és találtok; zörgessetek és megnyitnak nektek. 10. Mert mindaz, aki kér, kap, aki keres, talál és a zörgetőnek ajtót fognak nyitni. 11. Ki az az atya közületek, aki ha fia kenyeret kér tőle, követ ad neki, avagy ha halat, csak nem fog hal helyett kígyót adni neki? 12. Vagy ha tojást kér, vajjon skorpiót nyujt-e neki? 13. Ha tehát ti, holott rosszak vagytok, tudtok jó adományokat adni fiaitoknak: mennyivel inkább fog adni a ti mennyei Atyátok jó lelket azoknak, akik tőle kérik.

Kérjétek és adatik...

Franklin Benjámín beszéli el, hogy ő még hallgathatta Wietfieldet, korának legnagyobb egyházi szónokát. Egy alkalommal szónoklatával egy építendő templom számára kért adományokat, s Franklin a fiatal ember veleszületett ellenzékieskedésével elhatározta, hogy pénzt nem ad, bármilyen kiváló lesz is a beszéd. Amint azonban a szónok szötte-fonta gondolatait, Franklin eredeti elhatározása egész észrevétlenül odamódosult, hogy a nála lévő aprópénzből valamit ad. Még nem végződött a beszéd és már új engedményt váltott ki legszigorúbb hallgatója lelkéből: a nála lévő aprópénzt és ezüstpénzt az építendő templomra szánta. Mikor pedig a beszéd végén a lelkesítés bekövetkezett, Franklin az építendő templomot olyan szépeknek látta, hogy otthon lévő aranyaiért haszasaladt.

Ilyen nagy a kérő szónoklat hatása! Hát még milyen nagy ereje van a legszebben kérő szónoklatnak, az imádságnak, mikor meghallgatása elé semmi korlátot sem állít az, akihez intézzük, sőt egyenest felszólít bennünket a kérésre és ismételten kijelenti, hogy mindent megad nekünk. Csak nem okvetlenül mindjárt adja meg, s azért állhatatosan kell kérni. Amiként mi a tüzet fúvás által tesszük erősebbé, hatékonyabbá, a kért kegyelem halasztása által imánkat ő is hevíteni akarja: oratio sanctorum dilatione beneficii repellitur, ut tamquam ignis flatu repercussus ardentius inflammetur. (Szent

Ágoston enarrat. in. Ps. 87.) Legkevésbé tagadja meg azonban állhatatos kérésünk teljesítését ma, amidőn királyi trónusáról elindul és szinte lesi az alkalmat, hogy segítségünkre lehessen.

*

Mikor egy alkalommal II. Frigyes Sziléziából Berlinbe ment, a városba érkezve egy egyszerű asszony egész közel férközött kocsijához.

— Mit kíván jó asszony? — kérdezte a császár jóságosan.

— Csak az én császárom arcát szeretném látni és mást nem kívánok — vőlt a kedves felelet, amire a császár elővett néhány darab aranyat és neki nyujtva ezt mondta:

— Ezeken jobb formában és addig nézheti arcomat, ameddig jólesik, de most nincs idő rá, hogy tovább legyek szemléletének tárgya, mondotta a császár és elhajtatott.

Ennek a szegény asszonynak kedves vágyódásával kell az Oltáriszentségben rejtőző Krisztust követni, aki nem siet el tőlünk, a legszegényebbet is magához engedi, templomainkban rájuk várakozni el nem unja. S aranyból sokkal értékesebb ajándékok kegyelmeit nyujtja, melyeknek mindegyikén végtelen szeretetének harmata reng.

Mikor kakukkfűves, virágos útján továbbhalad az Udvözítő, körülötte van az egész falu ünneplő ruhában, de különben a mindennapi élet békétlenségeivel, zsörtölődéseivel, a szomszédoknak és házastársaknak és rokonoknak ezerféle félreértésével és ellenszenvével, amelyek sokszor a nyílt ellenségeskedésnél nagyobb teherként nehezedenek a lélekre. A béke királya nem elégszik meg a külső tisztelgéssel, ha azt nem követi a nagy és értékes belső hódolat, az áldozatnál is többet érő kiengesztelődés mindenkivel, ami a Hozzá intézett kérések meghallgatásának is feltétele.

III. evangélium Szent Márk 11. r. 22—26. v. Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: 22. Legyen hitek az Istenben. 23. Bizony mondom nektek, hogy ha valaki azt mondja e hegynek: Kelj fel és merülj a tengerbel és nem kételkedik szívében, hanem hiszi, hogy amit mond, megtörténik, megleszen neki. 24. Azért mondom nektek: Mindazt, amit imádkozva kértek, higgyétek, hogy megnyeritek és megleszen nektek. 25. És mikor imádságra fölálltok, bocsásátok meg, ha van valamitek valaki ellen, hogy a ti Atyátok is, ki mennyekben vagyon, megbocsássa nektek vétkeiteket. 26. Hogyha ti meg nem bocsátotok, a ti Atyátok, ki mennyekben vagyon, sem bocsátja meg nektek bűneiteket.

Hogyha ti is meg nem bocsátotok...

A legszentebb parancs azon a címen kötelez a megbocsátásra, hogy mindnyájan bűnösök vagyunk, s bűnbocsátást várunk. Saját érdekét kockáztatja tehát, aki arra vállalkozik, hogy Tua culpa mondásával a más mellét veri, s a bűnösök közül kiugorva azért hálálkodik, hogy ő nem olyan bűnös, mint a többi. Igenis, mindenki

bűnös és bűneinek bocsánatát várja, amit azonban csak akkor kap meg, ha szívből megbocsát mindazoknak, akik ellen bárminemű kifogása van. Az Úr Jézus tanít rá, hogy az ellenszenv és harag ápolása vagy éppen a bosszúvágy kielégítése csak parazsat izító olaj. A társadalmi életben elvisekelhetetlen feszültséget teremt, kislüést kíván. Az erkölcsi világrend bomlasztó, veszedelmes eleme, robantó dinamitja. Az engedékenység ellenben napsugár, amely minden virágot kinyit. Varázskulcs, amely minden zárt felpattant; az ember legszebb képessége. Mikor Newton meghalt és a legegyszerűbb formában akarták nagyságát kifejezni, ezt írták szobrára: Genus humanum superavit. (Az emberi nemet felülmúlta.) Mindenki felülmúlja a nyers emberi természetet, ha embertársához való viszonyát még a bűnösökkel s a nehéz természetű emberekkel szemben sem az ellenszenv; a harag és a bosszú irányítja, hanem bünt utálva és bűnöst szeretve, másnak nehéz természetét szívesen tűrve, saját bűneiért vezekelve és a mások számára nehéz természetét törve, készségesen megteszi azt, amitől a természet húzódozik: megbocsát és felejt.

Az Úr Jézus meg egyenesen azt mondja, hogy az ilyen engedékeny lelkület az imádságnál és az áldozatnál is értékesebb. „Ha áldozatodat az oltárra teszed és ott eszedbe jut, hogy atyádfiának van ellened valamije, hagyd ott ajándékat az oltárnál és menj előbb megbékélni atyádfiával és akkor eljövén, ajánld fel ajándékat.” (Mt. 5, 23—24.)

S mennyivel engedékenyebb legyen környezetével az, aki áldozatát az oltárról veszi, vagyis az Oltáriszentséghez járul!

Imádkozva kérje ezt a lelkületet és higgye, hogy megnyeri.

IV. evangélium Szent János 1, 1—14. 1. Kezdetben vala az Ige, és az Ige Istennél vala és Isten vala az Ige. 2. Ez volt kezdetben az Istennél. 3. Mindenek Ő általa lettek és nála nélkül semmi sem lett, ami lett. 4. Őbenne élet volt és az élet volt az emberek világossága. 5. És a világosság a sötétségben világít, de a sötétség azt föl nem fogta. 6. Vala egy ember Istentől küldetve, kinek neve volt János. 7. Ez tanúságul jöve, hogy tanúskodjék a világosságról, hogy mindenki higgyen ő általa. 8. Nefi volt ő a világosság, hanem hogy tanúságot tegyen a világosságról. 9. Az igazi világosság volt, mely megvilágosít minden világra jövő embert. 10. A világban vala és a világ ő általa lett és a világ őt meg nem ismeré. 11. Tulajdonába jöve, de övéi őt be nem fogadták. 12. Mindazoknak pedig, kik befogadták, hatalmat ada, hogy Isten gyermekeivé legyenek, azoknak, kik hisznek az ő nevében. 13. Kik nem a vérből, nem a test ösztönből, sem nem a férfi indulatából, hanem Istentől születtek. 14. És az Ige testté lön és miköztünk lakozék; és látók az ő dicsőségét, ki tele volt malaszttal és igazsággal.

A köztünk lakó ismeretlen

A szerencsétlen kimenetelű worcesteri csata (1651) után, amelyben a félelmetes Cromwell és a törvényes örökös, II. Károly angol király mérték össze fegyvereiket, ez utóbbi álruhába öltözött:

haját levágatta, arcát és kezét befestette, királyi öltözetét egy szolga ruhájával cserélte fel, kezébe baltát vett, mintha favágásra menne, s így bolyongott az erdőben, hogy ellenségei elől biztonságban legyen. A vele találkozóak szó nélkül mentek el mellette, mert egyszerű embernek gondolták. Akik azonban vele mentek, be voltak avatva a titokba, hogy az egyszerű ruha alatt királyi fölség rejtőzik és e méltóságnak megfelelően viselkedtek vele szemben.

A szerencsétlen kimenetelű paradicsomi csata után, amelyben egyedőre a gonosz győzött, Isten ilyen nem ismert fölség lett a földön. Míg előbb az ember képességeinek teljességében Vele közvetlen érintkezésben állott, a csata után képességei megfogyatkoztak. Az Irás szerint „azt is nehezen arányozzuk, ami a földön van, fáradsággal találjuk fel, amik előttünk vannak, amik pedig a mennyben vannak, ki fogja megvizsgálni?” (Bölcs. 9, 16.) S azért midőn a Szentháromság második személye eljött és egyszerű ember formájában köztünk lakozék, hányan nem ismerték fel? S midőn magát az Oltáriszentség egyszerű színeire bízta, hányan nem tudják, hogy az igénytelen külső isteni fölséget takar! S mikor trónját, a tabernákulumot elhagyja, hogy ünnepi menetben falvainkban és városainkban körülvigyék, hányan nem viselkednek méltóságának megfelelően, még azok közül is, akik Istennek tudják. Amikor tehát a mai napon a természet friss pompájának bevonásával olyan gyönyörű módon mutatjuk be hódolatunkat az Oltáriszentségnek, amilyenek talán Julianna elragadtatásában sem látta, amidőn utca és templom és kereszt és a házak és zászlók mintegy kivirágoznak e nagy titok tiszteletére, szívünk-lelkünk sem maradhat a régi. Kedves olvasóm, akár faluban, akár városban készülődöl az úrnapi körmenetre, elevedjék meg előtted a régmúlt leleményes és áhítatos szeretete és a Legfölségesebbet valamennyien úgy kísérjük királyi útjára, hogy szívünk-lelkünk minél több illatos virágot hajtson. Értsük meg minél jobban a nagy titok jelentőségét és lényegét. Keletkezzék bennünk a régi példák hatása alatt az élet kenyerének minél nagyobb vágya és hódoló tisztelete. Veneremur cernui... mert bizony, ha Julianna idejében arra volt szükség, hogy az Oltáriszentségnek egy új ünnepe minél több embert fogjon egybe, most talán az a szükséges, hogy az ünnepi körmenetben résztvevők ne értelmetlen statiszták vagy az útszélén oláalkodó szemlélők legyenek, hanem tudják, hogy miről is van szó.

A szentkereszti

Két szent jelvénye van minden nemzetnek. Az egyik a szem, a másik a fül révén hat a szívre és értelemre. Az első a különböző színekből összeállított nemzeti lobogó, melvre örömmel tekint a nemzet anraia-naevia; látásán a szív hevesebben dobog, védelmére rendkívüli erőt léptet fel az akarat, amint az nemzetünk történetének ezer példájából ismeretes. A másik szimbolum a nemzeti dal.

a nemzeti történelem lényegének és a nemzet legszentebb vágyainak fogalata.

Isten földi országának, a katolikus Egyháznak még szentebb két jelvénye, amelyről a tagok könnyen felismerhetik, hogy hol van Krisztus igaz Egyháza, a Hiszekegy és a szentkereszt. A Hiszekegy Krisztus Egyházának legszebb himnusza és diadaléneke, s a szentkereszt végleges diadalának örök záloga és az Egyház tagjainak leg-hathatósabb vigasza és reménysége. Bár szent titkairól való elmélkedés minden időnek, de főként az egész nagybőjtnek legszebb valósággyakorlata, az Egyház mégis két külön napot rendelt erre a célra és szentlecke gyanánt mindegyiken Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt szép levelét (2, 5—11.) olvastatja, amely páratlan bensőséggel állítja elénk az Üdvözítő keresztalálának, s így a szentkeresztnek jelentős voltát.

„Testvéreim! 5. Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban is megvolt, 6. aki midőn az Isten alakjában volt, nem tartotta az Istennel való egyenlőséget oly dolognak, melyhez erőszakosan ragaszkodjék, 7. hanem kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját, emberekhez hasonló lett és külsejét tekintve úgy jelent meg, mint ember. 8. Megalázta magát, engedelmes lett a halálig a keresztfán. 9. Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van; 10. hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon: az égieké, a földieké és az alvilágiaké, 11. s minden nyelv vallja az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr.”

Kodrus, az athéniak királya Delfiben hallotta a jóslatot, hogy a dörökkal viselt háborúban az athéniak csak úgy győzhetnek, ha királyukat az ellenség megöli. A király azért számotvetve kötelességével és érezve önmagában a felelősséget, hogy népét a veszedelemből kiszabadítsa, szolgaruhát öltve az ellenség közé ment, ott vetélkedést szított, amelynek áldozatul esett. Mikorra kitudódott, hogy tulajdonképen ki a halott, az ellenség eszeveszett futásnak eredt és az athéniak meg voltak mentve.

Igy történt az Úr Jézussal is. A dicsőség királya nem átalotta szolgálai formát venni. Közénk jött, ahol övéi közül a legtöbben meg nem ismerték, a gonosz ellenben annál jobban agyarkodott ellene. Elpusztította, keresztre szegezte, de dicsősége annál nagyobb lett. Az magasztalta fel, ami leginkább megszegyenítette: a szentkereszt.

A szentkereszt feltalálása (Napja május 3-án.)

A történelem minden népe ismerte a keresztet, s azért a kereszt feltalálása nem annak kinyomozását jelenti, hogy kinek az agyában fogamzott meg a „legrettenetesebb szenvedés eszköze”. Azt még a filippiekhez írt levelében Szent Pál apostol mondja el,

hogy irántunk való végtelen szeretetében maga az Udvözítő talált rá a szenvedés azon módjára, amely bőségeinél volt az emberiség bűneinek lerovására. A szentkereszt feltalálásáról tehát elsősorban olyan értelemben lehet szó, hogy az első korszak zűrzavarában és háborúságai közt nyomavesztett szentkeresztet ki adta vissza a kereszténység tisztelőinek. Az Egyház ősrégi hagyománya szerint Nagy Konstantin édesanyja, Szent Ilona császárné a munkásokkal versenyezve kutatta hollétét a Golgotán, majd térdelve ezt az imát mondotta:

„Itt van az ütközet helye, de hol van a győzelmi jelvény? Keresem az üdv zálogát és nem találok. Bele lehet ebbe nyugodnom? Én trónon ülök, s az Udvözítő keresztje a földben heverjen? Palotában lakom, s Krisztus győzelmének eszköze romok alá temetve rejtőzzék? Megváltótnak tarthatom-e magamat, ha a megváltás jele, a kereszt el van rejtve az emberek szemei előtt?

Démon, te szerencsétlen szellem, elrejtjed a legerősebb kardot, amely téged legyőzött. Félre a romokkal, hogy az élet forrása szabad legyen. Hadd jöjjön napfényre a kard, amely a valódi Góliátot lefejezte. Még ma legyőzettel, s egy asszony bontja szét kötelékeit.” (Ambr. in obitu Theodosii.)

A szorgalmas munkának megvolt az eredménye. Előkerült a szentkereszt s a lándzsa a szögekkel és a felirással.

*

Mindenki keresés nélkül is megtalálja saját legsúlyosabb keresztjét. S a kereszt feltalálásának legszentebb ünnepe mindenki számára az a nap, amidőn ráeszmélve a nagy igazságra, hogy a kereszt kultúránk legnagyobb emelője, a bűntől való menekülés legnagyobb biztosítéka, a szenvedés elviselésének egyetlen segítsége: szenvedéseivel a szentkereszt tövében áldozattá tud lenni azért, aki magát rajta értünk feláldozta.

A szentkereszt felmagasztalása

(Napja szeptember 14-én.)

Az ehresbergi szent berekben állott az Irminsul, az ősgermán Irmin-istenség hatalmas oszlopa, a pogány világ jelképe. Nagy Károly benne látta a kereszténység elterjedésének nagy akadályát és azért embereit ledöntésére elküldötte. A háromnapos munkában elfáradt hittérítőket a legenda szerint a virágos mezőn kibuggyant forrás üdítette fel. S hogy a munkát egészen befejezettnek tartsák, a romok fölé később keresztet állítottak, rá Szent Ágostonnak e mondatát vésték: *Stat crux, dum volvitur orbis* — a világ vergődik, a kereszt diadalmasan áll.

Kedves állomása a Rómába érkező zarándokoknak a Szent Péter-téren felállított szentkereszt helye. A 25.13 m magas vörösránit. obelisz. k. valamikor az egyiptomi napisten temploma előtt állott, amidőn a kereszténység még az idők teljessége előtt, az Atya

örök akaratában a megvalósulásra várt. Caligula római császár később a vatikáni cirkusz elé szánta, ahol a keresztényeket vadállatokkal tépették szét. S most a Szent Péter-téren áll, mert V. Sixtus pápa 1586 szept. 14-én, a keresztfeltalálás ünnepén 10.35 m magas talapzatra odaállíttatta, s az egész monumentum tetejét még 5.75 m magas kereszttel díszítette. XII. Kelemen pápa 1740-ben a szentkereszt egy részecskéjét tette a felső keresztsbe, hogy az egész alkotás így legyen az Üdvözítő végleges diadalát hirdető emlékmű, amelyen a felirat minden betűje kétezer év tapasztalatának nyelvén hirdeti a nagy igazságot: *Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat. Christus ab omni malo plebem suam defendat.* — Krisztus a kereszten győz, uralkodik, parancsol. Krisztus népét a kereszt ereje által minden bajból megoltalmazza.

Evangélium Szent János 12. r. 31—36. v. Az időben mondá Jézus a zsidók seregének: 31. Most van ítélet e világ fölött; most fog kivettetni e világ fejedelme. 32. Én pedig, ha felemeltem a földről, mindeneket magamhoz vonzok. 33. (Ezt pedig mondá, jelezvén, milyen halállal fog meghalni.) 34. Feleli azért neki a sereg: Mi azt hallottuk a törvényből, hogy a Krisztus örökké megmarad; hogyan mondod hát te: hogy fel kell emeltetni az Emberfiának? Kicsoda ez az Emberfia? 35. Mondá tehát nekik Jézus: Már csak kevés ideig vagyok nálatok a világosság; járjatok, míg tiétek a világosság, hogy sötétség ne lepjen meg benneteket, mert aki sötétben jár, nem tudja, hová megyen. 36. Míg veletek van a világosság, higgyetek a világosságban, hogy a világosság fiait legyetek.

Ha felemeltem, mindeneket magamhoz vonzok

Szükség volt az Emberfiának felemeltetnie, már mint a keresztfára, hogy ott meghaljon s bennünket megváltson. Szükség volt felmagasztaltatnia, mert e megváltó halál révén a keresztből van minden üdvösségünk. A kereszt e földi életben segítségünk, végleges győzedelmünk reménye és hazajutásunk záloga.

Új-Guinéa kikötőjének gyönyörű vidéke, a kedves öblök, a háttérben lévő erdőségek és a távolból kéklő hegyek kapitány és legénység számára a kikötés pillanatában nem léteznek, mert ott van a legveszedelmesebb útrész, ahol minden kis hibának nagy következményei lehetnek. Éppen azért szemük egyedül a parton lévő hatalmas keresztet nézi. A hajó szerencsésen csak úgy köt ki, ha a kikötőnél mindig feléje tart.

Boldog az, aki az okos vándorként célját mindig maga előtt látja és élte hajóját a kereszt felé irányítja. Minden bajtól mentes kikötést pedig csak akkor remélhet, ha tekintete főként a kikötőhöz közel van feléje irányítva.

Ezért a kereszt a haldokló legnagyobb reménye és legértékesebb vigasztalása. Istenes Szent János 1550-ben halt meg. Jóllehet erőtlenedett, mégis felkelt ágyáról és térdrehullva átkarolta a kereszten függő Úr Jézust. „Igy halt meg, csókolván és még holta után

is tartván az Úr Jézust." — Bayard (1475—1524), a „félelem és gáncs nélküli lovag", 1524-ben a Sesia melletti ütközetben halálosan megsebesült. „Jézusom, meghalok!" — voltak utolsó szavai. Egyedül lévén, közel s távolban a hitnek semmi vigasza sem állott rendelkezésére. Papért nem tudott küldeni. Akkor vette észre kardjának keresztalakját. Meglévő erejét összeszedve, azt erősen a földre szúrta, majd arccal az ellenség felé fordulva, hátát nekitámasztotta, hogy legalább a keresztre támaszkodva halhasson meg. Így találták bajtársai. — Tilly János 1632 ápr. 15-én Rain mellett megsebesülve, Ingolstadtba vitette magát. Az orvosok kijelentették, hogy menthetlen, s akkor a csapatok vezetését még tovább is intézve készült elő a halálra. Ágya mellé egy keresztet állíttatott, s nagy szenvedésében haláláig az vigasztalta. — Bénénius Szent Fülöp környezetétől halálos ágyán könyvet kért. Különféle könyvet vittek hozzá, de ő valamennyit visszautasította. Végre a keresztet mutatták neki, s akkor felcsillantak szemei. Ajakához emelte, s nyugodtan meghalt. — Az aradi vértanúk közül Schweidel tábornok egy fészületet adott át a papnak. „Tisztelendő úr, — mondotta — íme a fészület, amelyet még a harcok zajában is magammal hordtam. Kérem, adja át fiamnak. Most kezeim közt akarom tartani és vele akarok meghalni. Miután meghaltam, ne irtózzék megfogni, kezeimből kivenni és fiamnak átadni."

*

Az Északi-tenger partján, Westerland-Sylt fürdőhelyen van az a temető, amelyet a hullámok által partrasodort holttestek töltenek meg. Azoknak holttesteit, kik valamikor gondtalanul lubickoltak a tenger habjaiban, s vitorlásukkal messze merészkedtek, de a hirtelen támadt vihar csónakjukat tönkretette és ők hullámról-hullámra lökődve élettelenül és feloszolva jutottak partra. Valamennyinek egy kökereszt szól, rajta ezzel az írással:

Wir sind eine Volk vom Strom der Zeit
 Gespült zum Erdeneiland,
 Voll Unfall und voll Herzeleid,
 Bis heim uns holt der Heiland.
 Das Vaterhaus ist immer nah,
 Wie wechselnd auch die Loose.
 Es ist das Kreuz von Golgotha
 Heimat für Heimatlose.

(Amíg a Megváltó haza nem juttat bennünket, mi — az idők árjában szerencsétlenséggel és fájdalommal telt nép — a szárazföld felé sodródunk. Bármilyen változó legyen is az ember sorsa, az atyai ház mindig közel van. A Golgota keresztje a hontalan otthona.)

Ez a sorsa a szenvedőnek, a szerencsétlennek, a félreismertnek, az üldözöttnek és a hullámról-hullámra lököttnek, amíg a Golgota keresztjénél nem egyesíti szenvedését az Udvözítő szenvedésével, aki éppen azért ment keresztül a legnagyobb szenvedéseken, hogy elsősorban a szenvedőt emelje magához.

A szerencsétlen véget ért hajókolosszuson, a Titanicon egy szegény házaspár fia mint konyhalegény dolgozott az elsüllyedés idején. A többi áldozatokkal együtt ő is régen a tenger mélyén pihent már, amidőn szegény szülői még mindig nem tudtak megnyugodni gyermekük sorsa miatt és legjobban azt fájlalták, hogy a tenger mélyén a megváltás szent jele nem díszíti sírját. Inkább szívükben, mint agyukban az a gondolat fogamzott meg, hogy a rettenetes kímulás dacára is részesítik a földön eltemetettnek kijáró jó-téteményben. Egy tengerjáró parancsnokát megkérték arra, hogy a hajó szerencsétlenségének színhelyén az átadott keresztet bocsássa le a tenger mélyére. A parancsnok New-Foundland közelében teljesítette a kedves parancsot: csillagos éjjel a hajó orráról ledobta a rábízott keresztet, amelyet a fájába rejtett ólom azonnal lehúzott a hullámok közé, s néhány pillanat alatt több ezer méteres mélység csendjében hirdette a nagy igazságot, hogy egyedül a keresztben van üdvösség. Csak egy mélység van, ahonnan a keresztre felmagasztalt Krisztus senkit sem tud magához emelni, amely egész létével hódol ugyan a keresztnek, de belőle magának senki enyhülést nem vehet: s ez a pokol. „A halál országa élet nélkül, a sötétség vidéke fény sugar nélkül, a szomorúság barlangja öröm nélkül, örökös jajveszékelés irgalom nélkül, örökös kérdés meghallgattatás nélkül és örökös elhagyatottság megváltás nélkül.”

A legszentebb hely a földön

Evangelium Szent János 3. r. 1—5. v. 1. Volt a farizeusok közt egy Nikodémus nevű ember, a zsidók egyik főembere. 2. Jézushoz méne éjjel és így szóla hozzá: Rabbil tudjuk, hogy Isten-től jöttél tanítólul: mert senki sem cselekedheti e jeleket, melyeket te cselekszel, hacsak nincs vele az Isten. 3. Felelé Jézus és mondá neki: Bizony, bizony mondom neked, hacsak valaki újonnan nem születik, nem láthatja meg az Isten országát. 4. Mondá neki Nikodémus: Hogyan születethetik az ember, ha már vén? csak nem mehet be ismét anyja méhébe, hogy újra szülessék? 5. Felelé Jézus: Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába.

A föld legsötétebb pontja. Anglia fővárosában a Londoni-hídtől nem messze, a Szent Péter-kápolna temetőjében az utast szomorú érzés fogja el. Ott van Boleyn Anna sírja, lefejeztetett 1536-ban. Ott fekszik Cromwell Tamas essex-i gróf, lefejeztetett 1540-ben; Plantagenet Margit, Salisbury grófnéja, lefejeztetett 1541-ben; Howard Katalin királyné, lefejeztetett 1542-ben; Seymour Tamas lord, lefejeztetett 1549-ben; Somerset lordprotektor, lefejeztetett 1552-ben; Dudley János, Northumberland hercege, lefejeztetett 1553-ban; Grey Johann asszony, lefejeztetett 1554-ben; tehát valamennyinek az életét hóhérek vette el. Erről a földterületről mondja Maculay, hogy: *There is no sadder spot on earth, than this little cemetery* (= nincs a földnek sötétebb része, mint ez a kis temető).

De igenis van! Csak egy kivégzés történt azon a helyen, időszámításunk 30. évének április 7-én, de az a hely az egyetlen tény miatt a földkerekség sötét pontja lett. Azaz, hogy mégsem! A bűnt tekintve ugyan a föld legsötétebb pontja a Golgota, ahol a bűnökben való megátalkodottság az élet adóját és a világ megváltóját elpusztította, de az eredményt tekintve mégis ez a hely a legszentebb hely, mert ott állott megváltásunk eszköze, a szentkereszt, ott fakadt megváltásunk forrása, a Szentlélekből való újjászületés lehetősége.

*

A világ legdrágább fája. A husziták vadtermészetű vezére, Giskra, egy napon valamely kolostor előtt megállapodott és kardját a földbe szúrva felkiáltott: „Ha holnap reggelig ez a kard ki nem virágzik, a kolostor elpusztul!”

Ezzel a vezér és katonái éjjeli szállásra indultak, a kolostor lakói pedig rettegve és imádkozva töltötték az éjszakát és várták a hajnalt, hogy Isten meghallgatta-e kérésüket e nagy veszedelemben. A huszita sereg kora reggel újból megjelent és körülállta vezérét, amint a letűzött kard előtt megállt és majd gyökeret vert lába, látván a kard keresztalakú markolatán ide-oda hajló folyondárt, amelynek kék virágai csak egy szót mondtak a vezérnek: Irgalom, de ez az egy szó a kolostor lakói számára az életet jelentette. A huszita sereg a kolostort sértetlenül hagyva eltávozott.

Mikor a bűn miatt az egész emberiséget az elpusztulás veszélye fenyegette, a kivirágzott kereszt lett az Úr kiengesztelésének záloga. Azért éneklí az Egyház olyan szépen a nagybójtai időben:

Crux fidelis, inter omnes
Arbor una nobilis!
Silva talem nulla profert
Fronde, flore, germine.

Ó, szentkereszt, minden fának
Legnemesebb hajtása!
Erdő nem rejthet hasonló
Lombot, gyökért, virágot.

Az Úr Jézus kék sebeinek virága tekintett róla az ég felé és szüntelenül azt az egy szót ismételte, amire az embernek bűnei miatt legnagyobb szüksége volt: Irgalom! S a pusztulás elkerülte az emberiséget.

Ezzel a nagy jótéteménnyel nem szolgálhatott nekünk sem tudás, sem természet, hanem a Megváltó szeretetére volt szükség. Ez a pótolhatatlan szeretet a szentkereszt felmagasztaltatásának gyökere és titka.

Szemlélődés a Kálvárián

„A Kálvária ugyanazon helyén — mondja Szent Ágoston — három kereszt áll: az egyik a megmentett, a másikon az elvetett látór; a középen Krisztus, aki az egyik látort megmentette, a másikat elvetette. Három egyforma kereszt, s mennivre különbözőnek, akik raita függenek.” Nézzetek végig az élet kálváriáin: mennyi rajta a kereszt, mennyi az épületes és még több a káromkodó szent-

vedő! Közöttük van az Úr Jézus, aki nehéz lélekkel hallgatja a káromlókat, s paradicsomot ígér a türelmeseknek. Egyformák a keresztek, s mily különbözők, akik rajta függenek. S ugyan miért a sok bal lator? A sok káromkodó szenvedő?

*

A világháborúban Hindenburg katonái parancsra reggel egy erdőből megindultak, s este egy másik erdőbe érkezve sürgős paraccsal visszaindultak az első erdőbe. Alig készültek hozzá a pihenéshez, ott volt az új parancs: Előrenyomulni a második erdőig! Vagy háromszor vonultak így nappal oda, éjjel vissza. Vonultak mérgesen, káromkodva a sok fáradtság, étlenség és szomjúság miatt. Mérgelődtek, mert nem látták a parancs indítékát, hogy t. i. egy nagyobb ellenséges sereg repülőgépe kikémlelte számukat. S bizonyára mindnyájan elvesztek volna, ha Hindenburg le nem játssza azt a nehéz szerepet, hogy a nappal felvonulók éjjel visszalopódzva mint új sereg siettek az előbbi nyomába. Mivel a repülő-tíztt parancsnokának jelentette, hogy az erdőt nagy német sereg lepte el, a sokkal nagyobb ellenséges sereg visszavonult s Hindenburg csapata megmenekült.

*

Igen sok ember tudatlanul, s Hindenburg katonáihoz hasonlóan van a szenvedéssel. Mérgelődik, vaktában ítéletet mond, mintha az Úr számtartója s terveinek bírása volna. Pedig az ember a szenvedésben csak aényt látja, s a földi szempontok szerint igazodó tekintet, a szenvedéstől ösztönszerűen húzódozó természet a szenvedés erkölcsi jelentőségét sem tudja felbecsülni, nemhogy annak teljes tartalmát látná. Betegség, méltatlan bánásmód, rossz rokonság, főként napjainkban a. vagyoni bukás azért lehet szülőanyja sok szenvedésnek és egyúttal sok kételkedésnek, hitetlenségnek.

Tehát a szenvedés elbírálásához az első gondolat, hogy a „szervedésben isteni erő rejlik”. (Hippokrates.) Mivel Istentől jön, már nem lehet csak szenvedés, Ezt azok tudják legjobban, akiknek minden gondolata Isten és az ő tevékenysége. Hogyan szólnak azok a szenvedésről?

A megpróbáltatásokat, főként ha valaki azokat szívesen fogadja, kegyelmeknek tartom, mondja Páli Szent Vince. A szenvedéssel szemben érzékenyebbek vagyunk, mint az örömmel szemben, minthogy a rózsa töviséről is hevesebb mozdulattal vesszünk tudomást, mint illatáról. Ezt az egyenlőtlenséget úgy tüntethetjük el, ha éppoly szívesen vesszük az egyiket, mint a másikat, meggondolván a szenvedésből származó sok előnyt, mondja ugyanaz a Szent. A szenvedés tövise illatos és édesség árad szét belőle, mondja Vianney Szent János.

A szenvedés sok kegyelemnek lehet a forrása. Nagyon megható esemény volt, amikor Róma betegei nyolcezer aláírással ellátott albumot ajándékoztak a Szentatyának, amelyben egy napi szenvedésüket ajánlották fel a hitterjesztés ügyéért. A Szentatya nagyon

megköszönte az ajándékot és hangsúlyozta, hogy a szenvedések türelmes viselése a legjobb apostolkodás, mert Istentől sok kegyelmet eszközöl ki.

De minden mély gondolkodású ember belátja azt, hogy a szenvedésnek mindig van valami egészen *különleges* célja.

Triff dich ein Schmerzen, so halte still,
Und frage, was er von dir will.
Der ewige Wille gibt dir keinen
Nur deshalb, dass du solltest weinen.¹

Amint a tűz fényesíti az aranyat, amint a reszelő rozsdától tisztítja a vasat, amint az ütés szikrát csal a hideg kőből, amint a metszés gyümölcsöt teti a szőlőt, amint a szórás pelyvától tisztítja a búzát, éppen úgy tisztul az ember a szenvedésekben. Igen, a szenvedés minden formája a nyers természet nemesítéséhez szükséges kegyelem. Aki ezt megérti, igazat ad Arany Jánosnak, hogy a *bű mesterkezének verésitől dal lakad*. Mi lehet az a dal? Bennünk az *emberi mivolt megbecsülése*. Hála a jó Istennek, — mondja Kölcsey — hogy életemet nem hagyá szenvedések nélkül folyni. Keserűek valának azok, s mégis általok tanultam meg az emberi mivolt becsét érzeni, a való nagyságot hiú ragyogványtól megválasztani, balszerencse tekintetét nyugodtan tűrni... s mindenekfelett érezni: a szenvedés örömet hoz lelkünknek és sorsunkon felülemelkedni megtanít.

Szép dal lehet az emberszeretet.
„Szenvedés által válik jóvá a szív” — mondja a Szentírás.
(Préd. 7, 4.)

Falatját könnyel ki nem sózta még,
Ki nem virrasztott terhes éjtszakában
Álmatlan ágyon, sirva egymagában,
Nem ismer téged, oh jóságos Ég — írja Goethe.

S aki a jóságos Eget nem ismeri, az előtt a kevésbbé jóságos ember is ismeretlen, iránta szeretetre képtelen. Szegényt és gazdagot, beteget és egészségeset, öreget és fiatalot sok minden szétválaszt. E válaszfalakat a szenvedés dönti le. Aki maga nyomorgott és virrasztott terhes éjtszakában, az tud részvétellel lenni. Aki sokat nélkülözött, az tud irgalmas lenni. Aki maga megjárta a megaláztatás kálváriáját, az szavaiban tud másokat kímélni. Büszkén állhat az ember, mint a tölgy: a szenvedés meghajlítja. Kemény lehet a szíve, mint a bazalt: a szenvedés megpuhítja; mint Nagy Sándorét, aki így szólt a vigasztalókhöz fájdalomában, mikor egy nyíl eltalálta: *Éz a seb tett emberré*.

¹ Ha szenvedés ér, maradj csendben, s kutasd, mi a célja. Az örök akarat egyet sem ad csak azért, hogy sírj.

Igaza van Goethének: „Tiefes, unaussprechliches Leiden kann man wohl eine Taufe, eine Einweihung in einen neuen Zustand nennen.“¹

Lehet, hogy az a dal még közelebbről érinti a lelket. Hány embernek a szenvedés adja vissza hitét. Nur in Elend erkennt man Gotteshand und Finger² — mondja Goethe. Mert nincs öröm fájdalom nélkül, nincs fájdalom vigasztalás nélkül, s a legjobb vigasztaló maga Isten, ha hithez és bizalomhoz segít, mindkettő nagy kincs.

Egy beteget az irgalmas nővér nagy odaadással ápolt. Nézi, nézi a súlyos beteg az önfeláldozó szeretet e hősét, s egyszer azt mondja: Tisztelendő nővér, nekem érdemes volt betegnek lennem, legalább megláttam, hogy ilyen önfeláldozó lelkek is élnek a földön. Chateaubriand egyszerre vesztette el édesanyját és nővérét, s a nagy csapás miatt érzett fájdalom visszaadta, amit régen elveszített: katolikus hitét. Ha kérdezték tőle, mi vezette vissza Istenhez, a kettős halálra utalva mondotta: J'ai pleuré et j'ai cru.³ Említsem Victor Hugot, a nagy francia költőt, s a bánatos atyát, akit leánya tragikus elvesztésekor a nagy bánaton szintén csak a felsőbb akaratban való megnyugvás segített át?

Túl a felhők honán, fön­n a magas égben
A láthatatlan úr ködébe burkolva
Oly titkos dolgokat visesz te most végbe,
Miknek alkatrésze szíveink fájdalma.

Igen, a szenvedés a Kálvárián és egyes emberek életében ve­ljárója az Úr terveinek, amelyek majd csak akkor lesznek számunkra megérthetőek, ha szenvedéssel belépünk dicsőségébe, s Őt szemtől-szembe látjuk. (V. ö. Húsvéthétfőn, Szenv­edéssel a dicsőségbe.)

A mi nagy segítségünk.

(Unnepe Úrnap nyolcadát követő pénteken.)

A Neuburg melletti csatában, 1800. jún. 27-én halt hősi halált „Franciaország első gránátosa“, Théophile la Tour d'Auvergne, Napoleon kedvence és hős katonája. S Napoleon egyrészt az iránta érzett tisztelet lerovása céljából, másrészt meg azért, hogy a hős tovább is lelkesítse csapatait, szívét bebalzsamoztatta, a csapat zászlótartójának őrizetére bízta és a hős vezér neve még 14 évig szerepelt a katonák névjegyzékében. Nevének szólításakor a zászló-tartó a következő módon felelt helyette: *Il est mort, mais son coeur*

¹ A mély, kimondhatatlan szenvedést egy új állapotba való beava-tásnak, keresztségnek lehet nevezni.

² Csak szenvedésben ismerhető fel Isten keze.

³ Sirtam és hittem.

est entre nous, meghalt, de szíve köztünk van. S ez az eljárás sokszor lelkesítette fel Napoleon csapatát.

A mi igazi nagy vezérünk, hősünk és erősségünk, aki értünk vértanúi halált halt, az Úr Jézus. Szíve állandóan köztünk van; sőt szíve a mi szívünk, amint Szent Bonaventura mondja: „szíve az én szívem, mert fejem Krisztus”. S ez a szív nem az első gránátosnak bebalzsamozott, jól megőrzött, de alapjában érzéstelen szíve, amely kegyeleltre indít és lelkesedést eredményezhet, de más nem telik tőle. Az Úr Jézusnak élő és érző, szeretettel és felfoghatatlan gazdagsággal teljes szíve mélységes forrását tárja elénk a nagy jótéteményeknek. Ennek a tiszteletét sürgeti az Egyház most, a szenvedés hetében. Erre eszméltet minden hónap első péntekén. S még inkább Jézus szent Szívének ünnepén, az Úrnap nyolcadát követő pénteken, amikor a

Szentlecke Szent Pál apost. az ef.-hoz írt levél 3. r. 8—19. v. Testvérek! 8. Nekem, az összes szentek között a legkisebbnek jutott osztályrészül a kegyelem: hirdetni a pogányok közt Krisztus felfoghatatlan gazdagságát, 9. és felvilágosítani mindenkit, miként vált valóra a titok, amely öröktől fogva el volt rejtve a mindeneket teremtő Istenben, 10. hogy most kinyilvánítsák az Istennek sokszoros bölcsesége a mennyei fejedelemségeknek és hatalmasságoknak, az Egyház útján, 11. az örök végzés szerint, mely beteljesedett Krisztus Jézusban, a mi Urunkban, 12. akiben bizodalunk van és bátorságos utunk a benne való hit által. 13. Ezért kérlek titeket, ne süggedjete el bajaim miatt, amelyek értetek vannak. Ez dicsőségetekre szolgál. 14. Ez okból hajtom meg térdemet a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja előtt, 15. akitől minden nemzetség nevét nyerte az égen és földön. 16. Adja meg nektek dicsőségének gazdagsága szerint, hogy megerősödjete belső emberré az ő lelke által, 17. hogy Krisztus a hit által szívetekben lakjék, s a szeretetben meggyökeresze és megalapozva legyetek 18. és fel tudjátok fogni az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és magasság és mélység, 19. és megismerhessétek Krisztusnak szeretetét is, mely meghaladja a megismerést, s beteljete az Istennek egész teljességével.

Az isteni szív munkája

Minden ember szíve nagy munkát fejt ki, mert nagy erőt képvisel. Hiszen az a vérkeringés szerve, a vértisztítás kohója, testünk melegének legősibb forrása, összes szerveink működésének szabályozója; 22 billió vérsejtje egymásmellé téve háromszor átfogná a föld egyenlítőjét. Veréseinek száma percenként 70, naponként 100.000, évente 40.000.000, egy emberéletben 2 milliárd. Több, mint ahányat lépni, ahány szót olvasni vagy amennyit lélezni tudunk: Az az erő, amellyel mint egy perpetuum mobile a vért a szervezetet áthajtja, naponta 190.000, évente 6,835.000, egy közepes emberéletben 410 millió mkg munka, amellyel tehát e számoknak megfelelő súlyt az itt jelzett idő alatt 1 m magasra lehet felemelni. Mozgásával évenként háromszor befuthatná az egyenlítő 40.000 km-es útját.

Ennyi az emberi szív munkája. S most ki tudná nem számokban kifejezni, csak elképzelni azt, hogy mennyi az isteni szív munkája? Ki tudná egész teljességét megismerni a szeretetnek, amelynek mértéke szélességben az, hogy a Tüzföldtől Grönlandig minden embert magához ölel; hosszúsága az, hogy az emberiség történetének kezdetétől befejezéséig mindig érezteti hatását; magassága az, hogy az embert a bűnök poklából a mennyországig emeli és mélységben a holtak birodalmáig is leér. Ennek az isteni szeretetnek eleven erejét képviseli az Úr Jézus szíve. A szívek Szíve, a földön végigdobogott egy emberéletet, s azóta is minden lüktetésével a szentség áramát irányítja a határtalan életközösség minden ízületébe. Ami emelkedett gondolat, szent célkitűzés és célratörékvés azóta az emberiségben mutatkozott, mind az Ő erejéből nyert indítást és táplálékot. Benne fogan hitünk, benne sarjad reményünk és belőle táplálkozik áldozatos életünk. A szívek Szíve a világot gyújtó szeretet szerve. Az Asszisi Szent Ferencek, a Keresztes Szent Jánosok és általában, akiknek működése a nagy szeretet miatt külön korszakot nyit a történelemben, mind-mind e szív mozdítása után tevékenykednek. Istenem, micsoda ereje és tüze lehet e szent Szívnek! Szent Gertrúd sugárzó napnak látta az Úr Jézus szívét. Más látomásában pedig az Úr szívét kérte tőle; ki is vette bordái közül és mikor néhány pillanat múlva visszaadta, így szólt: „Szeretetemnek egy parányi szikráját szivedbe helyeztem, hogy életed utolsó lehelletéig emésszen.”

Ma minden lélek örvendve emlegesse a földön a Szent Szív nagy erejét, de egyúttal iparkodjék belőle meríteni minél nagyobb szeretetet embertársai iránt, s minél nagyobb viszonzószereetet a Szent Szív iránt.

*

Evangelium Szent János 19. r. 31—37. v. Az időben: 31. a zsidók pedig (mivel készültnap vala), hogy ne maradjanak kereszten a testek szombaton (mert az ama szombat nagy nap vala), kérék Pilátust, hogy törjék meg azok szárcsontjait és vegyék le őket. 32. Elmenének tehát a katonák és az elsőnek ugyan megtörték szarait, és a másodiknak is, kit megfeszítettek övele. 33. Mikor pedig Jézus-hoz értek, látván, hogy ő már meghalt, nem törék meg szarait, 34. hanem egyik katona lándzsával megnyitá oldalát, melyből legottan vér és víz jöve ki. 35. És aki ezt látta, bizonyoságot tett róla és igaz az ő tanúsága. És az tudja, hogy igazat mond, hogy ti is higgyétek. 36. Mert ezek azért történtek, hogy beteljesedjék az Irás: Csontot nem fogtok törni benne. 37. És ismét más Irás mondja: Látni fogják, kit vertenek által!

Szívet szívért

XIII. Alfonz spanyol király az Ibér-félsziget földrajzi központjába egy 9 m magas Jézus-szobrot állíttatott, s 1919 június 27-én óriási hívősereg jelenlétében az egész országot az Úr Jézus szentséges Szívének ajánlotta fel. Ennél többet a király nem tehetett. Csak

jelképben mutatta meg azt, ami vágya volt, hogy minden spanyol szívének és egész lelki világának középpontjában a legszentebb Szív legyen.

Az Egyház ennél többen fáradozik. Törekvése az, hogy az egész világ valóban az Úr Jézus szívéé legyen azon tény miatt, amely a Szent Szív tiszteletének és ünnepének alapja és amelyet Szent János evangélista látott és róla a mai evangéliumban bizonyítást tett. Azon fáradozik az Egyház, hogy az értünk átdöfött Szív és a kereszten végigcsorgott szent vér minden embernél tiszteletre és imádásra találjanak. A nagy szeretetért minden embernél viszontszeretetet, szívért szívét akar biztosítani az Úr Jézusnak.

*

Egy jámbor fuvaros imájában arra kérte Istent, hogy mondja meg neki, mit kíván tőle, miképen szolgáljon neki. Isten szívébe súgta kívánságát, csakhogy a gonoszlelek melléje ugrott és a sugalmazást magyarázni kezdte, hogy őt a jó Istentől elrettenntse: „Látod, milyen lehetetlen dolgokat kíván ez tőled!? Ezt kielégíteni sohasem tudod! A holdat, napot és kereked negyedét akarja.” Ezzel eltűnt és a szegény embert magára hagyta kétségében. Gondolkodott, de nem tudott sehogy sem eligazodni, mert a gonoszlelek egészen megzavarta. Tőle a napot és holdat kérni képtelenség, ha pedig kerekének negyedétől megválnék, vége van minden keresetének. Ezen töprengett egész nap. Meglátta őt búslakodásában egy remete és hozzá menve búslakodásának okát kérdezte. „Högyne búslakodnám, — válaszolta a fuvaros — mikor szeretnék kedvére tenni Istennek és olyan lehetetlen dolgokat kér tőlem: a holdat, a napot és kerekem negyedét kívánja. A bölcs remete így oktatta a szegény fuvarost: „Balga voltál, amikor a gonoszlelket az Úr kérését magyarázó tolmáccsá tetted, aki a kérést előtted furcsa színben tüntette fel, s ezáltal téged megzavart. Isten nem kér lehetetlent. Kéri az újholdat, aminek jele C (rescit). Kéri a napot, aminek jele O. S kéri negyedét kerekednek, aminek alakja O, negyedének jele pedig R (ectus). Vagyis Isten kérelme COR, a szív. Praebe mihi fili cor.tuum; add nekem, fiam, szívedet (Péld. 23, 26.), hajtogatja folyton.

Jézus szentséges vére. (Ünnepe július 1-én.)

Lecke Szent Pál apost. a zsidókhoz írt lev. 9. r. 11—15. v. Atyámfiai! 11. Krisztus mint a jövő jóvak főpapja jelenvén meg, a nagyobb és tökéletesebb, nem kézzel készített, azaz nem ebből a világból való sátoron át, 12. nem is a bakok és borjak vére által, hanem saját vére által ment be egyszersmindenkorra a szentélybe, örök váltságot szerezve. 13. Mert ha a bakok és bikák vére és az úrzőnek elhintett hamva a fertőzőtteket megszenteli a test megtisztulására, 14. mennyivel inkább fogja Krisztus vére, ki a Szentlélek által önmagát hozta szeplőtelen áldozatul Istennek, megtisztítani

lelkiismeretünket a holt cselekedetektől, hogy az élő Istennek szolgáljunk! 15. És ezért új szövetségnek közvetítője, hogy halálát az első szövetség alatt történt törvényszegésnek váltásáért közbevetvén, a hivatottak az örökkétartó örökségnek ígérését elnyerjék.

A vér hatékonysága

Az összes véres áldozatok közt a legértékesebb a Melchizedek-rendje szerint való örök főpaptól, az Úr Jézustól származik. Ez az egészen szeplőtelen áldozat mérhetetlenül felülmúlja az ószövetség összes áldozatait, amelyek mind magukon viselték az áldozó és áldozat kettős gyarlóságát. Az az áldozat, amelyet az Úr Jézus mutatott be és amelynek a szentmiseáldozat állandó megújítása, a legtisztább és legértékesebb vér kiontása miatt összehasonlíthatatlanul a legértékesebb áldozat. Erről lehet igazán elmondani: Eisen kann uns retten, erlösen kann uns Blut. Megvált az a vér, amely ott pezsgett a kisdéd Jézus ereiben. A vér, amely a keresztfán végigcsorgott. A vér, amely lényegileg ott rejlik a szentmise ostyájában, miután a pap kimondotta felette az átváltoztatás szavait. E mellett azonban igen nagy értékű az a vér is, amely az Úr Jézus iránt való tiszteletből, szeretetből és a lelkek üdvözítésének vágyából a vértanúk ereiből kifröccsenve az evangélium igazságát megpecsételi.

Vér szentelte meg a Németország meghódításaért és megváltásáért kifejtett munkát. Szent Bonifác éppen Doccumban bérmált pünkösöd napján, 755 jún. 5-én, mikor ellenei rátámadtak. Szentünk tudta, hogy az evangéliumnak vértanú kell és ezért védőit eltávolította onnét. A fejére mért baltautések ellen az evangéliummal védte magát. Utolsó szavai ezek voltak: A várva-várt nap elérkezett. Ezzel a baltautések súlya alatt elnémult. Holtan terült el a földön. A könyvre freccsent vér mutatta az evangélium igazságát, amelyről az ajkak már nem beszélhettek. Krizma helyett vérével erősítette meg a frizeket a szent hit megvallásában. S amit a Szentírás az ószövetség nagy profétájáról, Hlésről mond: Illés holtteste most is beszél (Sir. 48, 14.), — ugyanaz Szent Bonifácra is áll. Németország püspökei évenként egyszer megjelennek fuldai sírjánál, a Bonifacius-Verein az ő szellemében működik.

Az evangélium igazságát vérével megpecsételők sorában előkelő helyet foglal el Becket Tamás, canterbury-i érsek. Mikor 1170 dec. 29-én délután székesegyházában hóhárri előtt állott és terveiket látta, hogy életét ki akarják oltani, csak arra kérte őket, hogy jelenlévő híveit bántatlanul engedjék eltávozni. Utána vértanúi halált szenvedett és vérét szétlocsolták a templom kövezetén. Angliában az Egyház teljes szabadságát sókáig ez a vértanúság és ez a vér biztosította. Akkora volt az ereje, hogy az Egyház gyűlöldi az Egyháztól elpártoló VIII. Henrik idejében még mindig benne látták a legveszedelmesebb ellenségét. Kivették a holttestet az oltár alatti fényes koporsójából, ahova a kegyelet helyezte, törvényt ültek felette, istentelen ítélettel felségsértőnek bélyegezték és máglyán elégették.

A gonosz elpusztította hamvait, de nem hallgattathatja el a szellemet, mely éppen napjainkban olyan erősen működik Angliának az egy igaz Egyházba való visszaterelése révén. Szent Tamás vére Anglia megváltásának leghathatósabb eszköze.

A legszentebb vér értéke

Az ószövetség az állatok vérét, hite szerint az élet hordozóját tisztelte. Különösen a bakok és a borjak nagy tömegben kiontott vérét kente az áldozati oltárra és hintette a hívókra, aminél többet az üdvösség munkálásában nem tehetett. Az újszövetségben az Úr Jézus vére üdvösségünk záloga és az egész emberiség haladásának biztosítéka; nem valami külső használattal, hanem kegyelmeinek a lelket érő hatásával, ami rendellen hajlamainknak, vágyainknak orvossága és új életkezdésnek indítéka.

*

„*Sanguis Christi pretium est.*” Krisztus vére érték. Így mondja ezt Szent Ágoston a Szentvér zsoltosmájában, s himnuszában az Egyház azt éneklé, hogy minden cseppje elég az egész világ megváltására. *Cujus una stilla...*

A brabanti gróf kereszteshaddal a Szentföldre ment, s magával vitte feleségét. Mialatt ő harcolt, az Jeruzsálemben a betegeket ápolta. Mikor idők elmúltával hazakészülődött, felesége azzal a kéreccsel állott elő, hogy engedje őt továbbra is Istennek és a betegeknek szolgálni. „Hogyan hagyhatnának itt, szólt a gróf, hiszen nem tudnék nélküled élni.” Az azonban továbbra is rímázkodott. Mikor ez nem használt, a jeruzsálemi pátriárka elé került az ügy, aki az asszony áhítatótól mélyen megilletődve szintén kérte a gróft, hogy engedje feleségét teljesen Istennek szolgálni. S mert a gróf továbbra is vonakodott a kért engedményt megadni, a pátriárka a jámbor grófnak felajánlotta feleségéért Krisztus vérenek egy köre száradt cseppjét, a jeruzsálemi egyház legdrágább ereklyéjét. Ez hatott. Ezért a még nagyobb kincsért le tudott mondani szíve kincséről.

Bizony semmi sincs a világon, amihez érdemesebb ragaszkodni, mint a földöntúli üdvösségünket, boldogságunkat biztosító vérhez.

*

„Krisztus vére az együttműködőnek üdvösség, az azt ellenzőnek ítélet.” *Sanguis Christi volenti salus, nolenti supplicium!* (Szent Ágoston, enarrat. in psalm. 95.) Az Egyház ma Szent Ágostonnal alkalmat ad egy nagy igazságnak a megfontolására, amely a mindennapi élet tevékenykedése közben olyan sok ember előtt feledésbe megy: *Perpende, qui tale pro nobis dedit pretium, qualem pro nobis sit exacturus usuram!* (Szent Ágoston:) Aki nekünk ilyen értéket adott, milyen kamatokat követel majd tőlünk a számadáskor, mikor minden ítélet erre a szent vére való tekintetből hangzik el.

Theodórus pápa Pirrus eretneket egy római zsinaton tanai miatt felelősségre vonta (643.). A pápa ezt szentmise keretében

kívánta megtenni. Az átváltoztatás után trónusához vitette a kelyhet, belemártotta tollát és Jézus vérével írta meg az ítéletet. A rettenetes megtartás megdöbbenetete a zsinati atyákat és utána megdöbbenetete az egész katolikus világot. De senkit sem annyira, mint az elítéltet! „Jézus vére rajtam” — mondogatta és érezte súlyát. Mikor a zsidók kimondták, hogy „vére rajtunk”, nem gondolták, hogy olyan büntetés következik, mint aminő valóban utolérte őket.

A Krisztus vérével írt ítélet ma is rettenetes lehetőség. Minden keresztényben Krisztus vére van, s ennek megfelelően lesz része ítéletben, ha most, az irgalom idejében értékének megfelelő hódolatban nem részesíti.

Evangelium Szent János 19. r. 30—35. v. Az időben, 30. amint Jézus az ecetet elvette, mondá: Beteljesedett! És lehajtván fejét, kiadá lelkét. 31. A zsidók pedig (mivel készületnap volt), hogy ne maradjanak keresztén a testek szombaton (mert ama szombatnap nagy vala), kérék Pilátust, hogy törjék meg azok szárcsontjait és vegyék le őket. 32. Menének hát a katonák és az elsőnek ugyan megtörék szárait és a másíknak is, kit megfeszítettek övele. 33. Mikor pedig Jézushoz értek, látván hogy ő már meghalt, nem törék meg szárait, 34. hanem egyik katona lándzsával megnyitá oldalát, melyből legottán vér és víz jöve ki. 35. És aki ezt látta, bizonyágot tett róla és igaz az ő tanúsága. És az tudja, hogy igazat mond, hogy ti is higgyétek.

Consummatum est

E két szó emlékezetbeidőzésének tulajdonképeni ideje nagy-péntek, de azért az Egyház akár mindennap olvastathatná a mai evangéliumot, ezt a néhány szóba sűrített passiót, s főképen a szent-vér ünnepén időszerű újra meghallani a szenvedés történetének leg-jelentősebb két szavát: Consummatum est.

1. Beteljesedett a nagy tragédia az Atya részéről az igazság és a szeretet által. Szeleukusz lokriszi király igen szigorú törvényt hozott, amelynek az volt a kegyetlen szentesítése, hogy megsértése két szem elsötétetését vonja maga után. Az alattvalók természetesen megrettentek; alig volt azonban a törvény életben, már hírül vitték a királynak, hogy gyermeke lett az első bűnös. „Vagy törvényhozó vagy atya ne volnék!” — kiáltott fel a szerencsétlen király, de egy kis gondolkodás után a leleményes szeretet-megalálta a módját annak, hogy a törvényhozó méltósága nem sérült meg és az atya szeretetén sem esett csorba. Megidézttette fiát és mint törvényhozó kiszúratta egyik szemét, ami az igazság követelménye volt. Majd önmagának szúratta ki egyik szemét, ami a könyörületesség és az atyai önfeláldozás ténye volt. A törvény megsértése miatt megkövetelt két szem elsötétült.

A mennyei Atya részéről ez a megváltás ténye. Ki volt adva a szigorú törvény a szigorú szankcióval, hogy a megszegő halálának halálával hal meg, de az Úr kedves gyermeke, az ember azt mégis

megszegte. S az Úr, a törvényhozó és atya úgy oldotta meg a nehez kérdést, hogy az embert a törvény megszegése miatt a bűn ezernyi súlyos következményeivel sújtotta. De sajátmagát is meggyötörte azáltal, hogy megváltására isteni lényének mását, saját Fiát kellett küldenie.

2. Beteljesedett a nagy tragédia a Fiú részéről az önfeláldozó elégtétel által. Az ember ugyanis sokkal kisebb annál, hogy az Isten szent Fölségén esett sérelmet orvosolni tudja. Így el kellett volna vesznie, ha az Úr Jézus leleményes szeretete meg nem találta volna a módját annak, hogy az ember helyébe álljon és bűneinek terhét viselje. Sőt a megváltás egészen a bűn gyökeréig hatott: az első bűnről is levette a bűn átkát. Igen szépen fejezi ezt ki az az ősrégi keresztény hagyomány, amely szerint Noé a vízözön alkalmával Ádám koponyáját is bevette a bárkába. Kilépéskor Szemnek adományozta, ő meg elrejtette Jeruzsálem mellett egy hegyen, amelyet éppen azért neveztek Agykoponya-hegynek, a latin calvus után Kálváriának, zsidóul Golgotának. A Krisztus halálakor bekövetkezett földrengésre ez a hegy is megnyílt. Az üdvösség vére így éppen Ádám fejére csorgott és az első bűn átkától azt is megtisztította. Azon a helyen épült később az Ádám-kápolna és azért szoktak a feszületek alatt koponyát alkalmazni.¹

3. Beteljesedett a nagy tragédia az ember részéről a tudatlanság és még inkább a szeretetlenség révén, a bűn által. Értjük itt elsősorban azt-a bűnt, amely Ádámnak volt személyes bűne és utódaira mint eredeti bűn szállott át, ami által az ember természete a személyes bűnre hajlandóvá lett és megváltásra szorult. Beteljesedett továbbá azon ítélet által, amely az Emberfiának életébe került. És minden alkalommal beteljesedik azon elvakultság útján, amellyel az ember Isten szent Fölségének törvényét megszegi, ez pedig beteljesedik az akaratnak az első bűnös gondolathoz és gerjedelemhez való járulása által. Ez először csak kisebb dolgokban történik meg, de később jelentősebb törvényszegéstől sem retten vissza a megromlott akarat.

Akik Galeazzo Sforza, Milánó ura, a XV. század e hatalmas hercege ellen összeesküdtek, több alkalommal végre akarták hajtani gonosz tervüket, de a herceg méltóságos magatartása és kegyeletet parancsoló tekintete megrettentette őket, mikor törrel a ruhájuk alatt hozzá közeledtek. Több sikertelen próbálkozás után elkészítették életnagyságú képét és azon gyakorolták a gyilkossághoz szükséges mozdulatokat. Sarat dobáltak rá. Kigúnyolták, kinevették és

¹ „A régiek hagyománya azt mondja, hogy Adámot ott temették el, ahol később az Emberfia felmagasztaltatott, s a helyet azért nevezték Koponyák-hegyének, mert az emberiség fejét zárta magába. S az értelemnek valóban megfelel, hogy az orvos odament, ahol a beteg feküdt. Az isteni irgalom ott ereszkedett le hozzánk, ahol az emberi gőg elesett és a bűnök kiirtására kiontott drága vér az első bűnös porára folyt ki.” (Szent Agoston, sermo LXXI. de tempore.)

tőreikkel megszurkálták. Mikor már elég gyakorlatra tettek szert és a felség érzetét elnyomta bennük az elvakultság, a herceget megtámadták és kegyetlenül kivégezték. Minden bűnös ezt teszi az Úr Jézussal. Kevesli, hogy csak egyszer teljesedett be a tragédia. Kevesli, hogy csak egyszer feszítették keresztre az Udvözítőt. Minden halálos bűnnel új kinszenvedésre ítéli Őt és az ítéletet végre is hajtja rajta. Betetézi a hóhérok munkáját.

Szövetnek a sötétben

Letke Szent Péter apostol II. lev. I. r. 16—19. v. Atyámfiai! 16. Nem mesterségesen kieszelt meséket követvén adtuk tudomástokra a mi Urunk Jézus Krisztusnak hatalmát és megjelenését, hanem mint akik szemlélői voltunk az ő nagyságának. 17. Midőn ugyanis az Atyaistentől tiszteletet és dicsőséget nyert, ilyenféle szó hangzott le hozzá a magasztos dicsőségből: Ez az én szeretett fiam, kibem nekem kedvem telt, őt hallgassátok. 18. És ezt az égből jövő szótat mi hallgattuk, mikor vele voltunk a szent hegyen. 19. És erősebb prófétai beszéd birtokában vagyunk, melyre jól teszitek, ha figyeltek, mint homályos helyen világító szövetnekre, míg a nap fel nem virrad és a hajnali csillag fel nem tűnik a ti szívetekben.

Szép nyári este, mikor a nap már látszólag eltűnt, de melege még érzik és láthatatlanul fénye is hat, a sötétben gyönyörű látvány tárul a figyelmes szemlélő elé. A tündöklő égnék kisebbitett formáját látja maga előtt. Az Úr mindenhatóságának és bölcsességének beszédes bizonyosságaként ezer és ezer apró csillagoska röpök körülötte. Apró szentjánosbogárkák, amelyek szépek ugyan, de parányi fényük világításra nem használható. Azután meg nem is állandók. Egydarabig fénylenek, aztán teljesen eltűnnek, s a téli hidegben nyomuk sem található. Ez a sorsa minden emberi világosságnak.

Emberek világossága. Robertson történetíró a XVI. század kezdetéről szólva, amikor a német és spanyol birodalomban V. Károly, Franciaországban I. Ferenc, az angoloknál VIII. Henrik, Törökországban Nagy Szulejman s az egyházi államban X. Leó kormányzott, e szavakra ragadtatja magát: „Ennyi világosság egyszerre! Ha különböző időben uralkodtak volna, mindegyik betöltötte volna a maga korát!” A valóság pedig az, hogy minden kornak még ennél több nagysága s egvüttvéve is csak emberi nagyság és egyetlen korba összesített fényük sem tudna többet nyújtani emberi világosságnál, amiben hiány sohasem volt. Elég akadt belőlük, de mindegyikről nagyon hamar kiderült, hogy fényük gyenge, világosság helyett sokszor inkább sötétséget terjesztenek. Egyideig talán gyönyörködtetnek, de az élet legnehezebb időszakában segítséget nem nyújtanak.

Hegel 1820-ban így kezdte egyetemi előadásait: „Krisztussal szeretném mondani, hogy én a világosságot tanítom, s én vagyok a világosság.” Schopenhauer azonban azt a bírálatot mondja róla,

hogy „egész rendszere szemfényvesztés, munkái az ostobaság tüzhelye”; saját bölcseletét viszont maga így értékeli: „A homályban mélyebben világítottam bele, mint előttem bárki.” Tételeit a Szentlélek sugalmazásával egyenlő értékű igazságnak véli, s azért nagy önérettel mondja: „Átkozott mindenki, aki műveim kiadásán bármit is változtat, legyen az akár csak egy mondat, szó, betű vagy egyetlen ékezet.” Mintha csak az Úr Jézust hallanánk: Egy betű vagy ékezet nem múlik el a törvényből... Ellenben rendszere Strauss előtt „minden embert felháborító képtelen tanok összessége”. Nietzsche így kínálja önmagát: „Én adtam a világnak a legmélyebb értelmű könyvet, amelynek valaha birtokában volt.” Fichté-ről, aki nem kevesebb önérettel lépett a világ elé, Schelling mondotta ki a lesújtó kritikát, hogy a világ félrevezetője volt.

A legújabb korban éppen olyan gyorsan váltakoznak a sokatígérő rendszerek. „Majd itt, majd ott hängzik fel a kiáltás: itt az üdvözítő, a csodadoktor, aki a beteg kor minden baját meggyógyítja... De rövid idő múlva ismét elszéled a tömeg és senki sem tud a dologról semmit.” (Paulsen, *Philosophia militans*. 1901, 65. l.)

A szentjánosbogárszerű fényforrásokkal szemben hangoztatja az Egyház, hogy csak egy állandó világosság van, amely először négyezer év homályának volt világító szövétnéke, s ez az Úr Jézus: „Nem nyugszom, míg el nem jön, éneklí Izaiás¹ (62, 1. l.) és míg üdvössége lámpaként ki nem gyullad.” S amikor fénye megjelent, az emberek hozzá igazodtak, mert az élet legnagyobb változatosságai közt élve látták, hogy igazán csak ez a fény világít. Még a szenvedést, az ember életének legnehezebb mozzanatát is olyan módon mutatta be, hogy a mellette álló pogány százados abban látta isteni voltának bizonyosságát. Szent Péter ugyanezt a Tábor-hegyen tapasztalta, amikor tanúja volt színeváltozásának, s elragadtatásában így szólt: Jó nekünk itt lennünk. S az Egyház a színeváltozás ünnepén, augusztus 6-án éppen az ő szavait olvastatja híveinek, hogy a Kálvárián szenvedő és a Tábor-hegyen, valamint a feltámadásban megdicsőült Udvözítő tanítása álljon előttünk világító fákljaként.

*

Megkapó és gondolatkeltő Haydn József zeneszerzőnek († 1809) a *Licht aus und ab!* (= Búcsúszimfónia) című művének keletkezése. A mester akkor Esterházy Miklós herceg udvarán élt. Esterházában. A herceg külön zenekart tartott a maga és vendégeinek szórakoztatására. Igen vidám élet folyt az udvarban, míg a századfordulón be nem következett a gazdasági válság, amelyben a mesterrel együtt béliistára került a zenekar is. Mikor Haydn megtudta, hogy a szép napoknak vége, megírta a *Licht aus und ab!* zeneművet. Elérkezett a búcsú napja. A zenekar utolsó tiszteletét fejezte ki a főúrnak. Az egész udvar jelenlétében a teljes zenekar kezdi a zeneművet. Egyszer csak az egyik zenész feláll, elfújja a hangjegytartó gyertyáját, meghajlja magát a herceg felé és távozik: *Licht aus und ab*. Követi a második, a harmadik, negyedik. A zene mindig szegényebb

lesz. Márcsak ketten vannak a teremben, a herceg és Haydn. A maestro még néhány akkordot játszik, aztán ő is elöltja a gyertyát, meghajtja magát és távozni készül. A herceg megöleli barátját, s azt mondja neki: Ez lehetetlen! Önnek maradnia kell zenekarával együtt! Ott is maradtak a hercegnek 1790-ben bekövetkezett haláláig. Akkor lett igazán *Licht aus und ab!*

A népek mai megpróbáltatásában hány család jóléte került béliistára, ami nem egy letörést, megrendülést és erőszakos megkorai halált okoz: *Licht aus und ab!* Hacsak a megszokott kényelemnek belaludt gyertyája helyett nem gyúl ki mint villanylámpa, az örök jólét reménye és világosabb hite, ami a földi nyomort bírható megpróbáltatássá változtatja. Hány embernek kellett ez a mostani sötétség, hogy észrevegye Krisztus világosságát. A nagy sötétben feléje törekszenek olyan emberek, akik azelőtt észre nem vették. És mellette kitartanak.

Főnt a hegyen Jézussal

Evangélium Szent Máté 17. r. 1—9. v.; mint bőjt II. vasárnapján.

Egy-egy magas hegycsúc elfoglalásakor a lélekben keletkezett érzést leírás után megérteni lehetetlen; azt tapasztalni kell. Amikor az ember először ér fel egy olyan sziklaoromra, amelyet évezredek óta csak a pitymallat mosolya, a déli nap verőfénye és a búcsúzó napusugár közelített meg, amely csak a viharok bűgását hallotta, csak a viharfelhők kavargásához és a villámok morajához volt szokva: a kiállott veszedelmek tudatára és az elért eredmények nagyszerűségének láttára, a diadal leírhatatlan érzése keletkezik benne. On crowded hour of glorious life (az életnek dicsőséggel koronázott órája), mondja egy angol utazó az ott eltöltött időről.

Még lehetetlenebb betűk után megérteni azt az érzést, amelyben Szent Péternek, Jakabnak és Jánosnak volt részük a Táborhegyen. Odamentek, ahol az érzékek élete különben is lefokozódik, mert a világ zaja elhallgat és a lélek könnyebben foglalkozhatik Istenével. S itt lettek tanúi az Úr dicsőséges színváltozásának. Ráfael művészi elképzelésének kétségtelenül legtökéletesebb alkotása, a táborhegyi jelenet is csak sejteti a három szent apostolnak ezt a boldogságát. S még halványabban mutatja az örök dicsőség kapujába jutott lélek ujjongó örömét, ami az egész örökkévalóságon át tart. Ez aztán az örökkévaló életnek igazi dicsősége! *One crowded life of everlasting glory!* Mivel ezt ember megsérteni egyáltalán nem képes, a Szentírás csak ezt mondja róla: Szem nem látta, fül nem hallotta, sem az ember szívébe fel nem hatolt, amit Isten azoknak készített, akik Őt igazán szeretik. (I Kor. 2, 9.)

Azt is csak tapasztalás után lehet felfogni, hogy mit jelent már itt a földön a Tábor-hegyre került apostolok módjára Jézussal lenni.

Mit jelent csak Jézust látni nyári munkában, szórakozásban, imádságban, főként pedig szenvedésben, ami már itt a földön örök megdicsőülésünk záloga. Éppen ezért olvastatja az Egyház nagyböjten a megdicsőülés evangéliumát, hogy a Jézusért vállalt bőjti fegyelem kellemetlenségei közt s az érte kiállott egyéb szenvedések között megmutassa Szent Pál vigasztalását: Ha veled szenvedünk, veled együtt meg is dicsőítettünk. (Róm. 8, 16.) Ha az önmegtágadás számunkra nehézséget jelent, ha szenvedélyeink legyőzése fáj, az érte járó jutalom reménye enyhítse nehézségeinket, s arra gondolva legyünk készek áldozatul fölájlanlani vétkes kedvteléseinket, hajlamainkat, vonzódásainkat.

Amidőn Klodvig frank király 496 karácsonyán a reimsi Szent Márton-templomban megkeresztelkedett, a keresztelő Szent Remig püspök a szertartás nagy jelentőségének megfelelő keretet akart biztosítani. E végből a templomba vezető utat felszönyégetette, a templomot feldíszíttette. Megszámlálhatatlan mennyiségű gyertya szórta benne fényét és illatát, mert a viaszt először a legdrágább virágok illatába mártották. De legjobban meglepte a királyt és vadtekintetű frankjait az anyagi szolgálatot teljesítő papok sokasága és mozdulataik méltósága. A király elragadtatásban így szólt a főpaphoz: „Mondd meg, ez-e az Isten országa, amelyet tanítás közben kilátásba helyeztél?”

— Nem, felelt a főpap, ez annak csak gyenge árnyképe. Majd a keresztkútra mutatva így szólt: Ott a kapu, amely téged oda bevezet. S végül odaérve megmondta a bejutás ismert feltételét: Hajtsd meg fejedet és imádd, amit eddig elégettél és égesd el, amit eddig imádtál. *Inclina caput Sicambrie! Adora, quod combussisti, combure, quod adorasti.*

Ez a mi színeváltozásunk és feltámadásunk feltétele.

HÜSVÉT

Mikor életének 32. évében meghalt Nagy Sándor, Macedónia fiatal királya, miután úgyszólván az akkor ismert világot egészen hatalma alá hajtotta, birodalma mély gyászba borult. Összekelesték a világ legbölcsebb embereit, hogy azok mondjanak sirja fölött, a leghatalmasabb király sírjánál gyászbeszédet és érdemeit kellőképpen méltatva emléket megörökítsék az utódok számára. A jelenlévők sok okos gondolatot hallottak, de legjobban az utolsó szónok indította meg őket, aki a fiatal korban bekövetkezett halál szomorú voltáról szólott. „Sándor egész fiatalon halt meg, mondotta; e megdöbbentő tény említésénél kinek a szeme maradhatna szárazon!?”

Akkor sirtak is, de csak a jelenlévők. Később azok is megfélekedtek róla. Egy század múlva még az iskolában sem emlegették nevét. Ma pedig csak az iskolázott emberek tudják, hogy ki volt Nagy Sándor.

Az Úr Jézus szintén 32 éves korában halt meg. Birodalmat nem alapított. Bölcsék nem jelentek meg sírjánál, hogy érdemeit gyász; beszédekkel megörökítsék. S íme ma, 1947 év mulva halála után az egész világon föltámadását hirdetik a harangok. S az Egyház még mindig azt hirdeti, amire az apostol akkor tanította követőit: hogy Krisztus halála után is él és hogy halálában legyen minden reménységük; iparkodjanak Vele együtt meghalni a bűnnek, hogy így Vele együtt feltámadva örökké élhessenek Istennek.

„Elöttem ez a tény bizonyítja legjobban Krisztus istenségét — mondja Napoleon. — Én szenvedélyre hevítettem a tömeget; amely meghalt érettem, de mindig jelenlétemre volt szükség, hogy a szívekben tüzet gyújtsak... Kezemben volt a bűvös hatalom titka, de azt senkivel sem közölhettem. Tábornokaim közül egy sem leste el tőlem. Nincs birtokomban a titok, hogy nevemet és szeretetemet a szívekben megörökítem és azokban testi jelenlétem nélkül csodákat műveljek. Most, mikor Szent Ilona-szigetén a sziklához vagyok kötve, ki harcol érettem? Ki hódít számomra országokat? Hol vannak udvari embereim? Ki törődik velem? Ki maradt hű hozzám? Hol vannak barátaim? Önök, ketten vagy hárman, kiket hűségük itt tart, vizsgáltalják számkivetésemet... Igen, a Mi életünk a korona és felség teljes fényével ragyogott és az én élete, Bertrand visszatükrözé a fényt, mint ahogyan a nap sugarait visszatükrözi a Dôme des Invalides kupolája, melyet szintén mi aranyoztattunk meg. De a balsors előállott. A szerencsétlenség és a sérelmek esője, amellyel mindennap áztatnak, az aranyozás utolsó parányait is elmossa. Már csak ólom vagyunk. Bertrand tábornok. S én nem sokára föld leszek. Ez a nagy emberek sorsa. Ez volt Cézár. Nagy Sándor osztályrésze, s az emberek elfelednek bennünket; a hódító, a császár csak iskolai feladvány lesz. Hőstetteink egy tanár kényére-kedvére vannak bízva, aki gúnyol vagy dicsér bennünket. Mily különféle ítéleteket engednek meg maguknak az emberek a nagy XIV. Lajosra nézve! Alig halt meg a király, udvaroncaitól is elhagyatva s talán kigúnyolva egyedül maradt versaillesi hálószobájában; már nem uruk, hanem tetem, koporsó, sír s a felozlás irtózata volt. Még egy pillanat, s ez az én sorsom, ez történik velem is. Az angol oligarchia által megöletve, idő előtt meghalok; tetemem szintén a földé lesz, hogy a férgeknek szolgáljon táplálékul. Íme ez a „nagy” Napoleon közeli sorsa. Mily mélység az én nagy nyomorúságom és Krisztus örökkétartó uralma között, aki még él, s akit az egész világon még most is hirdetnek, szeretnek, imádnak. Annyi ez, mint meghalni? vagy inkább élni? Íme ez Krisztus halála, az Ister halála.”

HŰSÉTVASÁRNAP

Az Egyház kezdettől fogva mindig a legnagyobb áhitattal ült meg. A niceai zsinat (325) csak idejét egységesítette, amikor az egész Egyházban a tavaszi napéjgyenlőség után következő hold-

töltére eső első vasárnapot jelölte meg. Ezen a legnagyobb ünnepen az apostolfejedelmek beszélnek hozzánk. A szentleckében Szent Pál a mi húsvétunkat szembehelyezi az ószövetség húsvétjával. Ennek elmúltával új kovász-került a háztartásokba. A mi húsvétunk idején az új kovással jelképezett új lelkület foglalja el a régi helyét. Az evangéliumot Szent Márk könyvéből vesszük, aki a Rómában időző Szent Péter tanítása nyomán írt. Így az Egyház egyetemesége a legnagyobb örömhírt ma is attól hallja, aki mint szemtanú és mint az egész Egyház feje, kettős tekintéllyel szól.

Lecke Szent Pál apost. a korintusiakhoz írt lev. 5. r. 7—8. v. Atyámfiai! 7. El a régi kovással, hogy új tészttává legyetek, amint hogy kovásztalanok vagytok. Mert a mi húsvéti báránynk, Krisztus megöletett. 8. Uljunk tehát ünnepet, de ne régi kovással; sem a ravaszság és gonoszság kovászával, hanem az egyenes lelkület és az igazság kovásztalanságával.

Lumen Christi

Krisztus világossága

Az első keresztescsapat vezérének, Bouillon Gottfridnek seregében volt egy bátor vitéz, aki Jeruzsálem bevételekor mindig az első sorban harcolt s elsőnek hatolt be a szent városba. Jutalmul aztán megengedett neki, hogy a hálaadó körmenet alkalmával a szentsírnál elsőnek gyújthatta meg lámpáját és túlaradó boldogságában megfogadta, hogy a szent tüzet sértetlenül viszi haza Flórencbe, a főoltár gyertyáit azzal gyújtja meg, lámpáját pedig a Szent Szűznek ajánlja fel. Ezer akadály gördült a terv megvalósítása elé, de fogadását egy pillanatra sem tévesztette szem elől. Ha rablók támadták meg, hajlandó volt mindent rendelkezésükre bocsátani, csak a szent tüzet ne oltásák ki. Álmából nem egyszer riasztotta fel a gondolat, hogy a szent tűz kialudt és felébredve mindannyiszor boldog volt, hogy azt lobogni látta. Ha álom fogta el, először új olajat öntött a tartóba, hogy időközben ki ne aludjék. Nem gondolt ő a napali hőséggel és az éjtszaka hűvösségével. Nem nézte a mosolygó mezőt és nem hallotta a suttogó erdőt. Nem érezte az út éles kavicsait és nem látta a lábából gyöngyöző vért. Csak egyre figyelt, hogy a láng lobog-e még. S a látszólag lehetetlen megvalósult. A vitéz elvitte a szent tüzet Krisztus sírjától Flórencig. A főoltár gyertyáit és a templom lámpáit meggyújtogatta. S amint új világosság volt a flórenci templomban, új világosság és tűz és kovász lett családjában is. Mert az a megfeszített figyelem, amely a szent tűz ébrentartásához az egész úton szükséges volt, őt egészen átalakította és a durva, szenvedélyes, hívő lelke dacára is ingerlékeny katona mint szent érkezett haza, s új világossága lett családjának, egész környezetének.

Az egész nagybőjti előkészületnek s a húsvétnek célja a megújulás: új világosság, új melegség és új tűz. Amikor húsvét napján Krisztus sírjától búcsút veszünk, legyen rá gondunk, hogy a feltá-

madás ünnepi körmenetében feléledt hitünk ép maradjon, a következő napok egyhangúságai, szórakozásai, nehézségei miatt rajtunk sérelem ne essék, sőt Bouillon Gottfrid katonájához hasonlóan révünkön terjedjen a Lumen Christi. Lássék meg viselkedésünkön Krisztusnak a szentsírból kiáradó világossága.

Az a világosság, amely az életben a hit erejével eligazít és mindazt eleven valóságnak és szent igazságnak bizonyítja, aminek leghitelesebb pecsétje a feltámadás. Az a melegség, amelyet a természetfeletti remény jelent, hogy a hit szerint való élet nekünk is jogot ad a dicsőségben való feltámadásra, ami után minden szenvedésért kárpótlást nyerünk. S főként a tűz, amit a szeretet jelent és melyre az élet minden mozzanatában olyan nagy szükség van.

Ez a három erény a világ legdrágább kincse.

*

A mózesi világban a tespedő és megújuló lelkületnek a régi, illetve az új kovász volt a szimboluma. Az ószövetségi törvény tiltotta, hogy a háztartásban a régi kovász a húsvétet túlélje, amivel jelképileg a nagy megszabadulásra való visszaemlékezésül a régi bűnös lelkület megváltoztatását, a bűnökből való kiemelkedést sürgette. S mikor az apostol ugyanezt a képes beszédet használva a régi kovász helyett az új teszta használatát köti lelkünkre, azt akarja, hogy gondolkozásunkon, tervezgetésünkön, cselekvésmódunkon, mindennapi életünkön a „Krisztus világosság” fényében megújult hit, remény, szeretet tündököljön.

Evangélium Szent Márk 16. r. 1—7. v. Az időben 1. Mária Magdolna és Mária, Jakab anyja és Szalome illatszereket vásárolának, hogy elmenvén, megkenjék Jézust. 2. És korán reggel a hét első napján a sirhoz menének napfelkeltekor. 3. És mondák egymás közt: Ki hengeríti el nekünk a követ a sírbolt ajtajából? 4. Odatekintvén pedig látták, hogy a kő el van hengerítve. Mert igen nagy vala. 5. És bemenvén a sírboltba, egy ifjút látának ülni jobbkéz felől, hosszú fehér ruhába öltözve és megrémülének. 6. Az pedig mondá nekik: Ne féljetek! A megfeszített názáreti Jézust kerestek; feltámadott, nincs itt; imhol a hely, ahová tették őt. 7. De menjetek, mondjátok meg tanítványainak és Péternek, hogy előttetek megyen Galileába, ott majd meglátjátok őt, amint mondotta nektek.

A feltámadt Krisztus sírlójánál

Feltámadott... Az időben bölcs emberek összegyűlvén Nagy Sándor temetésére, kiki tudományához képest aranybetűkkel verset írt, amelyben az eset jelentősége volt kifejezve. Az egyik így kezdte: „Aki tegnap a világ kincsét halomba gyűjtette, azt ma egy kis halomba temetik.” A második verse ezt mondta: „Akinak tegnap nem volt elég a széles világ, ma egy kevés földdel megelégszik.” A harmadiké: „Aki még tegnap minden népnek parancsolt, ma senki sem figyelmeztet beszédére.” A negyediké: „Aki tegnap mások életét elfogyatta, az a maga életét mára meg nem marasztotta.” Az

ötödiké: „Aki tegnap országos hadakat vezetett, azt ma mások a föld gyomrába vezetik.” A hatodiké: „Aki még tegnap pompásan tapodta a földet, arra ma ránehezedik a föld.” A hetediké: „Akit tegnap még az egész világ tisztelt, azt ma semminek sem veszik.” A nyolcadiké: „Akinek tegnap némelyek ellenségei, mások jóbarátai voltak, az ma mindenkire hasonlónak lett.”

Minden földi nagyságnak enyészet a sírja. Embernek, viselt legyen életében királyi palástot vagy kolduscondrát, rövid szóval kifejezve, csak az a sorsa, amit a római Barberini-síremlék jelez: Hic jacet pulvis, cinis et nihil. — Itt fekszik a homok, a hamu és a semmi.

Azonban az a pompa, amelyet az Udvözítő sírjához siető asszonyok az első húsvét napján Arimathei Szent József kertjében találtak, egészen helyénvaló. Mindjárt a halál után angyal hirdette, hogy újra él. E síron van legteljesebb értelme a régi temetők szokásos síriratának:

^MORS NON MORTUUS.

Itt a halál, nem a halott van eltemetve.

*

„*Amor bonorum, terror malorum.*” Hohenstauf várában az űhas lelkét megszállja a nagy idők és nagy események emléke; kegyelettel tesz minden lépést ott, ahol a középkor legnépszerűbb lovagja és katonája, a németek legnagyobb császára lakott. Az egyik ajtó fölött, ahol a császár naponkint át szokott járni, még jobban megilletődve olvassa a négy szót, amelyet egy kis hízelgéssel írtak oda föl: *Amor bonorum, terror malorum.* A jók szeretetének és a rosszak rettegetésének tárgya.

Ma ennek az írásnak semmi jelentősége sincs. Csak történelmi emlék. Már 739 éve elhunyt a nagy császár, s attól a pillanattól kezdve, amikor szemét örök álomra lehúnyta, megszűnt a jók szeretetének és a rosszak rettegetésének tárgya lenni. Nagyságáról és igazságszolgáltatásáról csak a történelem beszél. Azt meg éppen csak a legenda mondja, hogy még egyszer eljön, amikor is újból igazságot szolgáltat, s az igazságtalanságokért, népe minden ellensége elveszi méltó büntetését.

Az egyetlen, aki ma, holnap és mindenkor ugyanaz és így a halál nem győzedelmeskedik rajta és azért örökre *Amor bonorum et terror malorum*, az Úr Jézus Krisztus. Ő minden időben megtalálja a módját annak, hogy legszentebb törvényeinek érvényt szerezzen, a jók szeretete s a rosszak rettegetésének tárgya legyen. Az angyalok azért nyugtatják meg jóakaróan a sírjához siető asszonyokat, ellenben a feltámadását akadályozni akaró örök félholtan esnek össze félelmükben; ugyanez ma is megtörténik. Mindenki várhatja jutalmát, aki uralmának elősegítésén, megszilárdításán dolgozik, ellenben várhatja büntetését, aki uralmának ellenáll s törvényeit tiszteletben nem tartja. *Terror malorum.*

HÚSVÉTHÉTFŐ

A mai szentleckében a feltámadás tényének első tanúja és legilletékesebb hirdetője, Szent Péter beszél. Az egész Egyházban az a beszéde kerül ma felolvasásra, amellyel az első pogányt, Cornélius századost és környezetét Cezáreában a keresztségre előkészítette. A Szent Péter-bazilikában ma ezt a szentlecktét Szent Péter sirjánál olvassák el, hogy a feltámadás nagy titkáról és tényéről, hitünk alapjáról haló porában is az beszéljen mintegy az egész Egyháznak, aki mint „kijelölt tanú” legilletékesebb erre a hitvallásra. Az evangélium az Emmausba menő tanítványok kedves jelenetét beszéli el.

Lecke Ap. Csel. 10. r. 37—43. v. Ama napokban Péter a nép között állván mondá: Férfiak, Atyámfiai! 37. Ti ismeritek, mi történtek egész Judeában, miután kezdetét vette Galileában, a Jánostól hirdetett keresztség után, 38. tudniillik mikép kente föl az Isten Szentlélekkel és erővel a Názaretből való Jézust, ki körüljárt jó cselekedvén és meggyógyítván mindazokat, kiken az ördög hatalmat vón, mert az Isten vala övele. 39. Mi meg tanúi vagyunk mindannak, amit a zsidók országában és Jeruzsálemben cselekedett. Őt megölték felfüggesztvén a fára. 40. De az Isten harmadnapon feltámasztá és megadá, hogy megjelenjék, 41. nem ugyan az egész népnek, hanem az Isten által előre kijelölt tanúknak, minekünk, akik ettünk és ittunk övele, minekutána halottaiból feltámadott. 42. Meg is parancsolá nekünk, hogy hirdessük a népnek és bizonyítsuk, hogy ő az, akit az Isten az élők és holtak bírójává tett. 43. Róla tanúságot tesznek a próféták mind, hogy mindenki megnyeri a bűnök bocsánatát az ő neve által, aki csak hisz benne.

Az élők és holtak bírója

Egy északsarki expedíció hajóját este jéghegyek lepték meg és vették körül. A hajó személyzete egész éjjel attól rettegett, hogy a jégszörnyeteg a hajóval együtt valamennyiüket összelapítja. Az éjszaka mégis minden nagyobb baj nélkül elmúlt és a kapitány reggel nagy örömmel látta, hogy a jéghegyek eltávoztak; sőt elég közel egy másik hajót pillantott meg. Mivel a tengeren szokásos köszöntésre feleletet nem kapott, néhány matrózának kíséretében az idegen hajóra ment és megdöbbenve, de egyúttal tehetetlenül tapasztalta, hogy ott a halál az úr. Az árboc mellett egy halott feküdt, meg volt fagyva. A lépcsőn szintén megfagyva más holtat találtak. A kapitány megnézte a hivatalos könyvet, s benne az utolsó bejegyzés egy hónap előtti időről való volt. S mindjárt azt is kikövetkeztette, hogy miképen jutott a hajó ilyen sorsra. Elindult szép májusi időben, amikor a felfedező hajók útra szoktak indulni. Akkor minden víg volt. A parton ezernyi szemlélő ünnepelte a bátor utasokat, a hajó személyzete a fedélzeten énekelt és viszont-tingetett. Azután következtek az örömtelen hétköznapok, amikor bevonták az öröm kifejezésére szolgáló zászlókat. Végre következ-

tek a szenvedés napjai. Az élelem elfogyott, a kormányos erőtlenségében nem tudta a hajót a helyes irányban megtartani, s úttalan-utakon, ismeretlen jégvidékeken vergődtek, amíg e szomorú véghez el nem jutottak.

Az élet tengerén mindenkinek egyetlen hasznavehető vezére az Úr Jézus, az élet és halál korlátlan ura, az élők és holtak bírása. Az Ő szerepe sohasem csak a halottkém szerepe, aki már a beállott halált állapítja meg. Az sem kizárólagos célja, hogy mint az utolsó ítélet szigorú bírása pontosan megállapítsa, hogy kiben-kiben mikor csillant fel utoljára a természetfeletti élet és mennyi ideig bolyongott Tőle távol úttalan-utakon. A halált legyőző Úr Jézusnak célja az, hogy a lelki haláltól megóvjon. Célja az, hogy a mennyei Atyától rábizott lelkeket kormányozza, életben tartsa, hajójukat a szirtek és hullámok közt, szerencsétlenségben, megpróbáltatásban megdermedéstől, haláltól távol tartsa és a biztos révbe vezesse. Csak annak nem lesz holta után szigorú bírása az Úr, aki életében hozzá mint vezérhez ragaszkodott.

Evangelium Szent Lukács 24. r. 13—35. v. Az időben 13. ketten Jézus tanítványai közül, aznapon menének egy Emmaus nevű helységbe, mely hatvan futamatnyi távolságra van Jeruzsálemtől. 14. És ők beszélgetének egymással mindazokról, amik történtek vala. 15. És lőn, mikor szótváltottak és kérdeztettek egymás között, önmaga Jézus odaérkezvén, velök méne. 16. Az ő szemek pedig tartóztatva valának, hogy meg ne ismerjék őt. 17. És mondá nekik: Micsoda beszédek ezek, melyeket egymással váltotok útközben és szomorúak vagytok? 18. És felelvén egyik, kinek Kleofás vala neve, mondá neki: Te vagy-e egyedül jövevény Jeruzsálemben, ki nem tudtad meg, amik abban történtek e napokban? 19. Kiktől ő kérdé: Micsodák? És felelének: A názareti Jézus esete, ki próféta férfiú volt, hatalmas a tettben és szóban Isten és az egész nép előtt; 20. miképen adták őt halálos ítéletre a papi fejedelmek és a mi főembereink és megfeszítették őt. 21. Pedig mi reménylők, hogy ő az, ki meg fogja váltani Izraelt. Azonfelül ma már harmadnapja, hogy ezek történtek. 22. De némely közülünk való asszonyok is megzavartak bennünket, kik hajnalban a sírnál voltak, 23. és nem találván az ő testét, visszajövének azon hírrel, hogy angyalok jelenését is látták, kik azt mondták, hogy ő él. 24. És némelyek társaink közül a sírhoz menének, és úgy találták, amint az asszonyok mondták, őt magát pedig nem látták. 25. Erre ő mondá nekik: Ó, ti balgatagok és késedelmes szívűek: mindazok elhívésére, miket a próféták szözlöttek. 26. Hát nem ezeket kellett-e szenvednie a Krisztusnak és úgy mennie be az ő dicsőségébe? 27. És kezdve Mózesen és valamennyi prófétán, megmagyarázá nekik mind, amik az Írásokban felőle szóltanak. 28. És közeledvén a helységhez, ahová mennek vala, ő úgy tett, mintha tovább menne. 29. De nem ereszték, mondván: Maradj velünk, mert esteledik és már lemenőben a nap. És betére, hogy náluk maradjon. 30. És történt, midőn asztalhoz ült velük, vevén a kenyeret, megáldá és megszegé, és nekik nyujtá. 31. Azoknak pedig megnyílnak szemek és megismerék őt; de ő eltűnt szemük elől. 32. És mondák egymásnak: Nemde szívünk gerjedez vala

bennünk, amint szólott az úton és megfejtette nekünk az írásokat? 33. És útra kelvén abban az órában visszatérének Jeruzsálembe, hol egybegyűlve találák a tizenegyet és a velük levőket, 34. kik mondák, hogy valóban feltámadt az Úr és megjelent Simonnak. 35. És ők is elbeszélék, amik az úton történtek és hogyan ismerték meg őt a kenyérszégésben.

Szenvedéssel dicsőségbe

Szent Terézia egyszer harmadmagával útban volt Burgos felé. Gyönyörű időben indultak el és így eső ellen semmi védelemről nem gondoskodtak. Éppen ezért igen nagy volt meglepetésük és ijedelmük, amikor felhősödött és a levegő mindig nehezebb lett, és dörgött és villámlott, majd úgy esett, mintha kannával öntötték volna. A három apáca teljesen átázva jutott Burgos határába, ahol egy tanyai szénás-ház alatt vonták meg magukat. Szentünk azon csuromvizesen imádkozni kezdett és amint az első gondolatokat forgatta elméjében, megjelent neki az Úr, és így szólt hozzá:

— Látod, így traktálom én legjobban követőimet.

— Azért vannak olyan kevesen — mondotta a Szent.

A legtöbb ember u. i. látja a szenvedésnek ezerféle változatát, de a tisztán emberi értelemmel meglátott és elviselhetésüket könnyebbé tevő szempontot már kevesebben ismerik fel. Azt pedig legkevésbé sikerül megérteni, hogy a szenvedésben végleges segítség csak az a természetben felülemelkedő egyetlen megoldás, amelyet az Úr Jézus a mai evangéliumban tesz szóvá: szenvedéssel jutni a dicsőségbe. Napsütés után vérfagyasztó zivatarban csak az tud az Úrhoz hűséges maradni, aki szenvedését a természetfeletti világrendbe állítja, ahol egyedül látszik minden szenvedés igazi jelentősége.

Mikor egy csillagász valakinek az égboltozat térképe előtt az égitestek mechanikájáról beszélt, s ez azt kérdezte, hogy ebben az összevisszaságban miként lehet a rendről olyan meggyőződéssel és lelkendezéssel beszélni, a csillagász így felelt: „Barátom, ne feledje, hogy ez csak számunkra összevisszaság. Nekünk nehéz a pályák kuszált vonalait közt eligazodni, mert a megértés legfontosabb feltétele, a központból való szemlélés hiányzik. Az összevisszaság helyett akkor tárulna eléink összhang, ha a Nap mellől szemlélnék a Mars, Mercur, Jupiter s a többi égitest keringését.”

Ha nekünk megadatnék, hogy mindent az erkölcsi világrend középpontjából szemlélhettünk, s az örök élet szempontjából értékelhettünk, meglátnánk a szenvedések legszebb jegyét: az Úr Jézus-hoz való hasonlóságot, aminek fölséges eredménye a megdicsőülésben is a Krisztushoz való hasonlóság. Minden szenvedő mellett ott látnánk a keresztrefeszített Istenembert. Látnánk, amint az emmauzsi tanítványokhoz hasonlóan nekik is magyarázgatja: Nem ezt kellett szenvednie a Krisztusnak is és úgy menni be az ő dicsőségébe. Mellette látnánk Szent Pált amint az élvező rómaiaknak ma-

gyarázza: Ha vele együtt szenvedünk, vele együtt megdicsőítünk. (Róm. 8, 17.)

Ezzel a tudással szenvedtek a nagy szentek. Ők nem panaszkodtak, hogy az Isten miért sujtja őket, mikor semmi rosszat nem tettek, hanem vezekeltek. A szenvedést a tisztulás eszközeként tartották, amint Szent Ágoston mondja: *Hic ure, hic seca*. Itt égess és vágj. Csak az örökkévalóságban kegyelmezz! S azután kincset gyűjtöttek az örökkévalóság számára. Tudták, hogy amennyi vér serked itt, annyi rubin kerül a koronába ott fönn. Amennyi könny itt lenn, annyi a gyöngy ott fönn. Így készül a könnyből drágakő: *faire d'une larme une perle* — mondja Alfred de Musset. Ebben leli magyarázatát, hogy Szent Erzsébet szenvedésében *Te Deum*-ot zengett; hogy Keresztes Szent Jánosnak, mikor az Úr kérdezte, hogy sok szenvedéséért mit akar jutalmul, a még több kincsgyűjtés volt sóhaja: *Domine, pati pro Te* (Uram, érted szenvedni); hogy Szent Teréziának *Aut mori, aut pati* (vagy meghalni vagy szenvedni) volt szavajárása, Pazzi Magdolna pedig *Non mori, sed pati* (nem meghalni, hanem szenvedni) szavakkal kérte Istentől a több szenvedés lehetőségét.

HÚSVÉT UTÁN I. (FEHÉR-) VASÁRNAP

A mise kezdőszavától *Quasimodo*-vasárnap. Magyar neve arra utal, hogy régente a húsvétkor megkeresztelték a fehér ruhát ezen a napon vetették le. Ennek a ténynek felel meg a másik latin név: *dominica in albis depositis*. A szentleckében Szent János a hit erejéről beszél, az evangélium pedig Szent Tamás történetének elmondásával nyomósítja a szentlecke szavait. Legmagasztosabb gondolata az, hogy boldogok, akik hittek.

Lecke Szent János apostol I. lev. 5. r. 4—10. v. Szerelmeseim! 4. Minden, ami Istentől született, meggyőzi a világot; és ez a győzelem, mely meggyőzi a világot, a mi hitünk. 5. Ki az, aki meggyőzi a világot, mint aki hiszi, hogy Jézus az Isten Fia? 6. Ez az, aki víz és vér által jött, Jézus Krisztus, nem csupán víz által, hanem víz és vér által. És a Lélek az, aki bizonyoságot tesz, hogy Krisztus az igazság. 7. Mert hárman vannak, kik bizonyoságot tesznek a mennyeben: az Atya, az Ige és a Szentlélek; és ez a három egy. 8. És hárman vannak, kik bizonyoságot tesznek a földön: a Lélek, a víz és a vér; és ez a három egy. 9. Ha az emberek bizonyosságát elfogadjuk, az Isten bizonyossága nagyobb, mert ez az Istennek bizonyossága, amely nagyobb, hogy bizonyoságot tett az ő Fiáról. 10. Aki hisz az Isten Fiában, az önmagában bírja Isten bizonyosságát.

Hitünk meggyőzi a világot

Csak a felületesség mondhatja, hogy a hit kora lejárt. S csak a tudatlanság állíthatja, hogy a hit, mint egy rég letűnt kornak hazajáró lelke, ma már kénytelen helyet adni a tudásnak, a XX. század egyetlen nagyhatalmának. Ha valamiről kívánatos, hogy kora

lejárt legyen, az a hiszékenység és nem a hit. Az a hiszékenység, amellyel hozzá nem értő emberek, felületes könyvek és újságok félrevezető tájékoztatásának olyan hamar behódolnak jóhiszemű, gyanútlan emberek, s amiből korunk egyik legvészesebb betegsége, a hitetlenség származik. Eppen a közelmúlt keserű tapasztalatai alapján kell minden jóérzésű embernek azt óhajtania, hogy a hit igazi napja, amit sem tudás, sem hatalom, sem gazdagság nem pótolhat, emelkedőben legyen.

Ami a tudást illeti, minél többet búvárkodnak a tudósok, annál inkább látják a hit szükségességét. Das ist das Ende aller Philosophie zu wissen, dass wir glauben müssen — mondja Geibel. Minden bölcseségnek a vége az, hogy hinnünk kell. S akár egyes ember, akár valamely nemzet minél nagyobb feladatokra vállalkozik, annál világosabb a tisztán anyagi eszközökkel való tehetetlenség. Mens agitat molem. Nagy terhekkal akár a természetben, akár a történelemben egyaránt csak a szellem birkózhatik meg. Elsősorban az a szellem, amely inspirációit a győzelem hitéből meríti, a győzelemre pedig legbiztosabban az Úristennel, mindennek végső céljával és minden erő ősforrásával való állandó összeköttetés segít.

Igenis, az egyes ember számára, az élet minden vonatkozásában nagy segítség a meggyőződés, hogy van felettünk egy isteni hatalom, amely túlaradó szeretetben meghallgatja és teljesíti kéréseinket, mert előtte semmi sem lehetetlen. Erőinket kegyelmével felajzza, megokszorozza. Ez az a hit, amely meggyőzi a világot. A legnagyobb rosszat, a bűnt s a halált legyőző nagy hatalom és a bennünket vérével megváltó szeretet biztosított bennünket arról, hogy a hívőnek minden lehetséges: Omnia possible sunt credenti. (Mk. 9, 22.) Annyira lehetséges, hogy az isteni ígélet szerint, aki az Urban bízva a hegynek azt mondja, hogy költözködjék át és nem kételkedik lelkében, hogy ez megtörténik: megnyeri. Aki pedig ezt nagyításnak véli, amelynek a valóságban nyomát sohasem látjuk, vegye fontolórára, hogy a hit erejében tényleg oly jelentős dolgok történnek, amire sem gazdagság, sem tudás, sem hatalom nem képes. Erős hittel a szegénység nem nyomasztó, a bű nem sorvaszt, a halál nem csapás, akármilyen súlyos elhagyatottság vagy betegség nem kínozza, mert azokkal a hívő lélekben szemben áll a nagy hit és velük megküzdve kiáltja: Fortior ego! Én erősebb vagyok.

*

Budapest egyik nagy palotájában rákos betegségben szenvedett egy nagyon gazdag bankár. Az orvos lemondott róla. A betegszoba kilincset egymásnak adták a kiszolgálók. Az ajtók gazdagon be voltak vonva hangfogó posztóval. A kocsi közöret és rázását az utcára szórt szalma tompította. Egyik orvos el sem végezte a vizsgálatot, már ott volt a másik és a fájdalom ellen mindegyik a leg-hatékonyabb csillapítószerrel nyújtotta. A rettenetes szenvedést azonban semmi sem bírta enyhíteni. A beteg egy ellenőrizetlen pillanat-

ban szájába tett Frommel-pisztollyal agyonlőtte magát. Mire észrevették, elvérzett.

Ugyanakkor a kórházban utolsó napjait éli egy elhagyott beteg. Nincs, aki a homlokán végiggyöngyöző hideg verejtékcsepöket letörülje. Hozzá tartozója fel sem keresi, s bár a kórház mindenkit iparkodik ellátni, de elegendő munkaerő hiányában a szegények részesülhetnek a legkevesebb kényelemben. S a beteg mégis nagyon csöndes: sóhajtása is alig hallatszik. Nagy nyomorúságában egyetlen vigasztalása az Úristenben való mélységes hit: névszerint az Úr keresztségének kegyelme s az örök boldogság reménye. Rákos betegségének minden kínját szóltalanul tűri azért, hogy az érte kínhalált szenvedett Udvözítő hasonlíthatatlanul nagyobb szenvedéseinek csak egy kis részét viszonyozhassa. A szentségekkel is megerősítve, a boldog feltámadás reményében hűnyta le nyugodtan örök álmra szemét. Annyira elhagyott volt, hogy temetésén csak a kórházi lelkész és a sírásó volt jelen, de hitével meggyőzte a világ legnagyobb nehézségét, a kínos betegséget s az elhagyatottságot.

Evangelium Szent János 20. r. 19—31. v. „Az időben, 19. mikor este lőn, azon a napon, a hét első napján” és az ajtók be voltak zárva ott, hol a tanítványok egybe valának gyűlve a zsidóktól való félelem miatt, eljőve Jézus, megállá középen és mondá nekik: Békesség nektek! 20. És midőn ezt mondotta, megmutatá nekik kezeit és oldalát. Orvendének tehát a tanítványok, látván az Urat. 21. Mondá azért nekik ismét: Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket. 22. Ezeket mondván, rájuk lehelt és mondá nekik: Vegyétek a Szentlelket. 23. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva. 24. Tamás pedig, egy a tizenkettő közül, ki kettősnek neveztetik, nem vala velük, mikor eljött Jézus. 25. Mondák tehát neki a többi tanítványok: Láttuk az Urat. Ő pedig mondá nekik: Hacsak nem látom az ő kezein a szegek nyomát, és ujjamat a szegek helyére nem bocsátom, és kezemet az ő oldalába nem teszem, én nem hiszem. 26. És nyolc nap múlva ismét odabenn valának az ő tanítványai, és Tamás is velük. Eljőve Jézus a zárt ajtón át, és megállá középen, és szóla: Békesség nektek! 27. Azután mondá Tamásnak: Tedd ide ujjadat, és nézd kezeimet; és nyujtsd ki kezedet, és tedd az én oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hívő. 28. Felelé Tamás és mondá neki: Én Uram, és én Istenem! 29. Mondá neki Jézus: Mivelhogy láttál engem, Tamás! hitél; boldogok, akik nem láttak, és hittek. 30. Még sok egyéb jelet is cselekvék ugyan Jézus az ő tanítványai láttára, melyek nincsenek megírva ebben a könyvben; 31. ezek pedig megíratk, hogy higgyétek, hogy Jézus a Krisztus, az Isten Fia, és hogy hívén, éltek legyen az ő nevében.

Békesség nektek

A békesség a természetben nagy áldás. Jól esik májusi reggelen a virágdíszben álló rétet látni, amint a friss harmatot szívja magába. Jól esik csendes éjszakán a csillagos eget szemlélni, ami-

kor az égitestek miriádjai örvendeztetnek meg bennünket, hozzánk küldött nyugodt fényükkel. Béke kell a madárnak a levegőben, a hálnak a vízben, a vadnak az erdőben, a féregnek a föld mélyén: S béke kell elsősorban az embernek. Jól esik látni a kisgyermeket, aki csöndes alvásában és nyugodt álmában az ártatlanság és gondtalanság békéjét lehele. Jól esik, ha téli este atya, anya és gyermekek a csöndes szobában jól végzett napi munka után egymással meghittten csevegnek. Jól esik hallani, mikor a szomszédok egész heti munkában kifáradt izmaikat vasárnap a kerítés mellett pihentetve békésen beszélgetnek. Jól esik tudni, hogy béke idején a nemzetek kitartó, nyugodt munkában versenyeznek egymással az emberiség javainak munkálásában és előmozdításában. Mindaz, amit az ember tesz, mond, tervez, a béke érdekében történik. Az ország jajgat, ha háborúja van és összes harangjai zúgnak, amikor a béke beköszönt. Az ember arca eltorzul, munkakedve lecsökken, élete nyomorult, mikor a béke kiköltözik lelkéből, mikor Istennel, önmagával vagy embertársaival békétlenségbe jutott. Ellenben szeme csillog, szelleme éled, szíve tempósabban dobog, az életnek jobban örül, mikor újra kiengesztelődik.

Krisztus békéje a szenvedőnek

A legértékesebb békét az Úr Jézus adta s áldott mindenki, aki azt közvetíteni tudja. Siena urai halálra ítélték és az ítélet végrehajtásáig börtönbe zárták Nicola Fuldót. Az elítélt bős oroszlánként vergődött börtönében s ártatlanságát hangoztatva a tömlőc rácsait szét akarta törni. Természetesen önmagát kinozta volna agyon, ha meg nem jelenik a siénai posztófestő lánya, Katalin, aki megnyugtatóan beszélt vele, dúlt homlokát megsimogatta, s szavai nyomán béke költözött szívébe. Istennel és emberrel teljesen kiengesztelődve, szentgyónás és áldozás után nyugodtan várta további sorsát. „Mivel a vesztőhelyen újból láttam rettegését, beszéli el a Szent, így szóltam hozzá: Nemsokára a mennyei Bárány lakomájához jutsz. Tisztán járulsz eléje, mert vére lemosta bűneidet.” Katalin vezette fel a vesztőhelyre s egész végig mellette maradt. Mikor a szerencsétlen elítélt a Szentet mennyei nyugalmában látta, biztató szavait hallotta, majd áldását vette, egészen megnyugodva hajtotta fejét a tőkére; csak ezt a két szót suttogták ajkai: Jézus, Katalin. Mikor a 12. században nagy békétlenség uralkodott az emberek közt, velük találkoзва Asszisi Szent Ferenc így köszöntötte őket: Az Úr békéje legyen veletek! — s meleg szavai a legkérelmezhetőbb ellenségeket is kiengesztelték egymással.

Krisztus békéje és a nemzetek

Mikor sok háború után Argentina és Chile között a végleges békét megkötötték, az Andesek egyik legmagasabb ormán, közel 4000 m magasságban óriási Krisztus-szobrot helyeztek el, amelyet

a két hadviselő nép ágyúiból öntöttek s felírása a *Pax Vobis Ego Sum* lett. Amikor pedig Hágában felépítették a békepalotát, a nemzetközi bíróság tanácsstermében ennek a szobornak kisebb mását helyezték el e felirással: *Pax Vobis Ego Sum*. Keletkezésük idején mindegyik emlékhöz nagy reményt fűztek; amely nem vált valóra. Krisztus békéje nem terjedt el a nemzetek közt. S midőn az első világháború után Genfben egy bizottság arról tanácskozott, hogy mi legyen a felirat a Népszövetség tervezett palotáján és mi lehetne egyúttal a Népszövetség jelmondata, amellyel eszméit a népek között legjobban terjeszthetné, ismét csak a halált legyőző Krisztus felé fordult a figyelem és az Ő köszöntése látszott legjobbnak: *Pax Vobis Ego Sum*. Több eredménye volt ennek, mint volt a két előzőnek? — kérheti az újabb sikertelenség miatt az olvasó.

Igen, több lett volna az eredmény akkor, ha azt a krisztusi békét nemcsak a köveken olvasható írás, hanem elsősorban azok élete és szent meggyőződése hirdette volna, akik békeszerzéssel s a legfőbb törvényhozással voltak megbízva. Amint azt az Írás mondja: „Ime, eljönnek a napok és szövetséget szerzek... Törvénytemet belsejükbé adom és azt szívükbe írom.” (Jer. 31, 31—33.) Mindenki legyen rajta, hogy ilyen törvényhozók és képviselők legyenek s akkor nekünk is szól a béke, amelyet Krisztus sírjánál őrtálló angyal hirdet s a halált legyőző és halottaiból feltámadó Krisztus a mi békénket is megpecsételi.

HŰSVÉT UTÁN II. VASÁR NAP

Szentlecke Sz. Péter apostol I. lev. 2. r. 21—25. v. Kedve-seim! Krisztus szenvedett értünk, példát hagyván nektek, hogy az ő nyomdokait kövessétek; 22. aki bűnt nem tett, sem álnokság az ő szájában nem találtatott, 23. ki midőn szidalmaztatott, nem szidalmazott, midőn szenvedett, nem fenyegetőzött, hanem átadá magát az ő igazságtalanul elítélőknek; 24. ki a mi bűneinket maga elviselte testében a fán, hogy a bűnöknek meghalván, az igazság-nak éljünk; akinek sebe által meggyógyultatok. 25. Mert úgy voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek a ti lelketek pásztarához és püspökéhez.

Krisztus nyomdokain

XII. Károly svéd király és I. Péter orosz cár közt kitört északi háborúban a Drontheim ostromától visszavonuló svéd sereg az éhség, fagy és roppant fáradtságok miatt a zord hegyek közt csaknem teljesen tönkrement. A lovasokat sorszámba úgy eltemette a hulló hó, hogy fejük is csak alig látszott ki a rájuk rakódó hórétegből, amely alatt részben megfagytak, részben megfulladtak. A gyalogosok egy-részét megdermedve találták a puskaagyakból rakott máglyák körül, amelyeknek tüzét a hó oltotta el. Más részük egész csapatokban hullott alá a nem látott szakadékokba. A szerencsétlen vállalkozásban résztvevő 15.000 ember közül Svédországba csak néhány

tért vissza hírmondónak. Ennek a megrendítő eseménynek 1919 januárjában múlt 200 éves fordulóját a svédek úgy ülték meg, hogy a jámflandi vadászrezred egy osztaga a januári tél hidegében egyhetes meneteléssel ugyanazt az utat tette meg, amelyen Armfeldt tábornok Svédországról, szenvedő szerencsétlen seregével visszavonult.

*

Amikor az Egyház a mai szentleckében Udvözítőnknek a mi megváltásunkért elszenvedett kínjait idézi emlékezetünkbe és az apostol szavaival valamennyiünket arra figyelmeztet, hogy Krisztus nyomdokait kövessük: a svédekéhez hasonló kegyeletre eszméltet. Mintha csak a nagyon elterjedt és gyökerében katolikus áhitatgyakorlatot, a keresztutat ajánlaná, amely elsősorban a nagybőjtben esedékes és olyan szépen állítja eléink a húsvétban végződő Golgota tragédiájának legjellegzetesebb eseményeit. Elsősorban nagyböjti imádság, de amint általában megváltásunkról gondolkodni nemcsak a nagyböjtben időszerű, a keresztút állomásairól való elmélkedés nem rögzíthető csak a húsvét előtti időre: a jó keresztény gyakorlatában egyébkor is előfordul. A csillagászok egészen helyesen tették a keresztrel jelölt kört földünk jelvényévé, mert a kereszt váltott meg bennünket, s az uralkodik a földön. Amely családban nem a falon függ, ott a szívekben foglal helyet. S aki a keresztúti ájtatosságot nem ismeri, annak egész élete válhat keresztúttá. Aki ellenben a 14 stáción szenvedéseivel, vágyaival, bánatával áthaladt, annak nem sejtett vigasz és világosság lesz az osztályrésze.

Evangelium Sz. János 10. r. 11—16. v. Az időben mondá: Jézus a farizeusoknak: 11. Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja juhaiért. 12. A béres pedig, és aki nem pásztor, kinek a juhok nem tulajdonai, látván a farkast jönni, elhagyja a juhokat és elfut és a farkas elragadozza és elszéleszti azokat. 13. A béres elfut, mert béres és nem törődik a juhokkal. 14. Én vagyok a jó pásztor és ismerem enyéimet és ismernek engem enyéim; 15. amint ismer engem—az Atya, én is ismerem az Atyát és életemet adom a juhokért. 16. Egyéb juhaim is vannak, melyek nem ez akolból valók. Azokat is ide kell terelnem és hallgatni fogják az én szómat, és egy akol lesznek és egy pásztor.

A jó pásztor

Bertalan bragai érseket egy püspöki látogatás alkalmával a püspökség legzordabb vidékén vad zivatar érte utol. Az orkán üvöltött, a völgykatlan százszerosan visszhangozta a dörgéseket, a hegyekről félelmes folyók hömpölyögtek alá, s az érsek a hegyoldal barlangjában vontá meg magát. Onnan kitekintve, a közelben összebújt nyája mellett egy kis pásztorfiút vett észre. Hívta magához a védett hegyre a gyermek azonban visszaájtaltott, hogy „Nem szabad!” és mozdulatlanul helyén maradt. Új hívásra ázt válaszolta,

hogy a juhokra kell vigyáznia, mert a vidéken farkasok vannak. S mikor az érsek meg akarta nyugtatni, hogy ilyen ítéletidőben még farkas sem jár, s a nyájhoz minden veszedelem esetére különben is közel vannak, a fiú kimondotta az utolsó szót: Nem mehetek, mert atyám ezt így parancsolta. És tovább ázott a nyáj mellett.

Gyönyörű jelenet! Páratlanul vonzó képben állítja elénk az Udvözítőnek a jó pásztorról mondott néhány szavát, amelyek a történelem folyamán annyi pásztorok adtak erőt, hogy szélben és viharban, üldözések közt és elemi csapások alatt és ezer veszedelemben a pásztorfiú lelkiületével álljanak a rájuk bízott nyáj mellett.

*

Sokszor elolvasom jegyzeteim közt ezt a gyászjelentést:

P A X!

die 15. aprilis 1912. cum nave Titañic fluctibus
Obrutus in Domino obdormivit

R. P. Josephus *Peruschitz* O. S. B.

aetatis suae anno 42, sacerdotii et professionis

17. Pro cuius anima Vestras precatur orationes.

Abbas et Conventus Schyrensis.

R. I. P.

A scheyern-i bencés apát e néhány sorral jelentette a 42 éves Peruschitz páter elhunytát. Az olvasók imáit kérte az elhunytért, annak lelkiüdvéért. Ez a hős pap, akiről a Titanic hajó elsüllyedése (1912 ápr. 15.) után következő napokban a táviróhivatal világgá bocsátotta, hogy egy másik paptársával együtt milyen hőiesen viselkedtek a szerencsétlenség pillanatában. „Még a katasztrófa elején hívták őket, hogy a csónakra szállva meneküljenek, de ők visszautasították az ajánlatot. Érezték, hogy kötelességük a hajón maradni, míg az utolsó utas is meg nem menekült. Mikor a mentőcsónokok eleveztek, az utolsó menekülők még látták a süllyedő hajó hidját a két papot, amint felemelt karral adták az abszoluóciót in articulo mortis az utasok százainak, akiket velük együtt nyelt el a végtelen tenger.” Az itt említett másik pap. Byles R. Tamás, öccse lakodalma New-Yorkba tartott, s a lakodalom helyett a kötelességteljesítéshez való hűséges ragaszkodás után a fekete sötétség jutott neki osztályrészül. A jégheggyel való összeütközés pillanatában valami könyvet olvasva járt a fedélzeten. A veszedelem hírére eltette a könyvet és a mentőcsónakba szálló gyermekeknek és nőknek segédkezett. Mikor már az utolsó mentőcsónak is vízre szállt, a körülötte térdelő katolikusokkal, protestánsokkal és zsidókkal együtt hangosan imádkozta az olvasót. Mikor a víz a fedélzethez közel ért, a hajó gyorsan süllyedni kezdett, s a Carpathiára menekültek tanúsága szerint, a feloldozás szavainak mondása, közben őt is elnyelték a hullámok.

„Akit nagyon szeretünk, úgy gondoljuk, hogy számára egész rózsafaerdőt kell csokorba kötni. Egy szál rózsza, két szál rózsza csak csúfolódásnak tetszik.” (Harsányi K.) E szép szavakkal kifejezett érzelem csak holdvilágkanalazás a mellett a szeretet mellett, amelynek örök emléke a húsvét; amelynek hangja az Úr Jézus ajkán csendült meg először és azóta sem hallgatott el. E szerint a legnagyobb szeretetnek nem rózsafaerdő, hanem az élet a mértéke. Először az az élet, amelyet valaki egész tartalmával és minden képességével lankadatlan munkában tud másokért áldozatul adni. Ilyen a szülők szeretete gyermekeik iránt, a házasársak szeretete egymás iránt és a jó pásztor szeretete nyája iránt. Még ennél is nagyobb szeretete annak van, aki a rábizottak érdekében életéről le tud mondani, aminek ismét akkor van legnagyobb értéke, ha indítéka Istennek és a lelkeknek „a testen és véren és a férfi kívánságán” felülálló szeretete. Ilyen a Krisztus nyomdokait követő jó-pásztornak önfeláldozó szeretete.

HÚSVÉT UTÁN III. VASÁRNAP

Lecke Sz. Péter apost. I. lev. 2. r. 11—19. v. 11. Szeretteim! Kérlek titeket, mint jövényeket és zarándokokat, tartózkodjatok a testi kívánságoktól, melyek a lélek ellen harcolnak; 12. jó magaviseletet tanúsítván a pogányok között, hogy abban, amiben mint gonosztevőket megrágalmaznak, a jócselekedetekből megismervén titeket, dicsőítsék Istent a látogatás napján. 13. Engedelmesek legyetek tehát minden emberi teremtménynek az Istenért, akár a királynak, mint legfelsőbbnek, 14. akár a helytartóknak, mint általa küldötteknek a gonosztevők büntelésére, a jóknak pedig dicséretére. 15. Mert ez az Isten akarata, hogy jót cselekedvén, elnémissátok az okatlan emberek tudatlanságát; 16. mint szabadok, és nem mint olyanok, kik a szabadságot a gonoszság palástjául használjátok, hanem mint Isten szolgálói. 17. Mindenkit becsüljétek, a testvériséget szeressétek, az Istent féljétek, a királyt tiszteljétek. 18. Szolgák! engedelmesek legyetek uraitoknak minden félelemmel, nemcsak a jóknak és szelideknek, hanem a keményeknek is; 19. mert az kegyelem a mi Urunk Jézus Krisztusban.

Némítsátok el az okatlanok tudatlanságát

Arra oktatja az apostol híveit, hogy a rosszakarátú emberek ezerféle rágalomát, és főképen azon divatos ráfogását, mintha a felsőbbiséget nem tisztelnék, neki nem engedelmeskednének, az egész vonalon felmutatott engedelmisséggel hallgattatják el legjobban. S amit az apostol az első keresztényeknek tanácsol, különbség nélkül minden kor minden keresztényének szól. Ma is úgy lehet legjobban elnémitani az okatlan emberek tudatlanságát, hogy legjobb tehetségünk szerint megfeleljünk az Isten országában vállalt kötelezettségeinknek. A legmeggyőzőbben beszélő mindig a csöndben, kitartóan dolgozó keresztény.

Azonban napjainkban azt is láthatjuk, hogy a legelkiismere-

tesebb életmód mellett sem lehetünk mentek az oktan emberek-től. Nagyon sokszor akadnak, akik mások meggyőződését szívesen teszik szórakozásból olcsó szellemeskedéseik és csipkelődéseik cél-táblájává és a tapasztalatlan hívőt szívesen teszik neveltség tár-gyává, alkalmat adván neki arra, hogy egy-egy fogós kérdésben vergődjék vagy egy-egy rosszakaratú megjegyzésen elpiruljon. Az ilyen oktanok tudatlanságát szóval is el kell némitani. S minden-kinek meg kell ismernie ennek a módját, aki nem akar nádszál lenni, hogy a környezet fuvalma ide-oda hányja; nem kíván félnék nyúl lenni, hogy a haraszt minden rezzenésétől megfutamodjék; nem akar a gerinctelen puhányok közé tartozni, aki meggyőzödé-sét a vele beszélő koponyájában tartja; nem akar tehetetlen gyer-mek maradni, aki csak akkor tud bátor lenni, ha tapsolnak mellette, de ajkát lebiggyesztve félreáll, ha ellenkező véleményt hall.

Elég nagy baj, hogy hitünk ellenségei a szemtelenségig bát-
rak tudnak lenni, mi katolikusok pedig igen félnék vagyunk. Pedig nagy igazság az, hogy a kutya addig szalad a macska után, míg az meg nem fordul; mikor szembenéz vele, akkor tehetetlenül toporog előtte. Tapasztalás mutatja, hogy sokszor a legegyszerűbb ember egyszerű, de meggyőződéses viszontválasza milyen nagy ha-tással hallgattja el az okvetetlenkedőt.

Budapesten történt az első világháború után. A vonat unottan kattogott Budapest felé. Két fiatal tiszt, az egyik zászlós, a másik ezredes a folyosón bámészkodott kifelé. Szintén olyan unottan, mint amilyen unottan ütötte agyon a percek a vonat zakatolással. Ember az unalmat beszélgetéssel ütheti agyon, főként, ha egyhá-ziakról lehet beszélni, s hozzá még olyan jó hallgatóság kínálko-zik, mint a bent ülő tisztelendő úr, aki vagy alszik vagy breviáriu-mozik, de igen szelíd öreg úrnak látszik, aki állni fogja a piszká-lást. S jöttek a nem éppen épületes megjegyzések és elbeszélések. A vonat Bicskéhez ért.

— Ez a plébános is országos hírű ember, pedig hát ilyen és amilyen élete... Jósokáig tartott így a szellőztetés, mert a tisztel-endő úr egyáltalán nem adta semmi jelét, hogy bele akarna szólni a hallottakba. Úgy, hogy lassankint el is hallgatott a két tiszt. De amint a vonat Kelenföldhöz közeledett, a tisztelendő úr befejezte alvását és illendően becsukta breviáriumát is. Odamegy a még mindig kint álló tisztkehez:

„Hallottam épületesnek éppen nem mondható beszélgetésüket, fordult feléjük. Mielőtt leszálnék, önt, fiatal barátom, felszólítom, hogy az imént elmondott történetnek a pontos forrását nevezze meg.”

— Kérem, én azt másoktól hallottam, felelte a megszeppent zászlós. De erre már a tisztelendő úr megfogta a nyakon össze-gombolt zubbonyát, nem kis rosszalással rázogatta és közben ezt mondta:

„Aki másról kellemetlen dolgokat nyilvánosan el mer mon-

dani azzal a magyarázattal, hogy ő ezt mástól hallotta, az ne ez a ruhát viselje, hanem vénasszonynak öltözzék. De még azok közül se teszi meg mindegyik azt, amit itt kellett tapasztalnom.”

A gallérrázás véget ért, de a tisztelendő úrnak még volt mondanivalója. „Én X. Y. győri kanonok vagyok. Tudják, hogy hol találhatnak meg, ha azért keresnek, hogy az előbbi súlyos szavakait vonjam vissza. Ez azonban csak akkor történhetik meg, ha szavaikra tényigazoló források hoznak magukkal. Addig fönntartom azt, hogy maguk nem tisztetek.”

Evangelium Sz. János 16. r. 16—22. v. Az időben mondá Jézus tanítványainak: 16. Még egy kis idő, és már nem láttok engem; és megint egy kis idő, és megláttok engem; mert az Atyához megyek. 17. Mondák tehát némely tanítványai egymásnak: Mi ez, amit nekünk mond: Egy kis idő, és nem láttok engem; és ismét egy kis idő, és megláttok engem; és: mert az Atyához megyek? 18. Mondák azért: Mi az, amit mond: egy kis idő? Nem értjük, mit beszél. 19. Észrevévé Jézus, hogy kérdeni akarják őt, és mondá nekik: E felől tudakozódtok egymás között, hogy mondtam: Egy kis idő és nem láttok engem; és ismét egy kis idő, és megláttok engem? 20. Bizony, bizony mondom nektek, hogy ti majd sírtok és jajgattok, a világ pedig örvendeni fog; ti majd szomorkodtok, de a ti szomorúságotok öröme fordul. 21. Az asszony midőn szül, szomorúságban vagyok, mert eljött az ő órája; mikor pedig megszülte a gyermeket, már nem emlékszik a szorongatásra örömeiben, hogy ember született a világra. 22. Ti is most ugyan szomorúságban vagytok, de majd ismét meglátlak titeket, és örvendeni fog szívetek, és örömtöket senki sem veszi el tőletek.

Modicum — Aeternum. Egy kis ideig — Örökké

Westfália egyik legszebb vidékének plébániaépületén egyetlen szó, Modicum (= egy kis ideig) a felirat. Kora tavasztól kezdve sok kiránduló olvassa ezt az írást és megy tovább gondolkozás nélkül; legfőljebb arra gondolnak, hogy milyen külön ember lehetett a plébános, aki ezt a jelentéktelen, furcsa feliratot választotta.

*

A mai evangélium után ne legyen jelentéktelen a szó, amely benne hétszer fordul elő; talán többször, mint a Szentírás többi részében. S éppen a természet közepén van helyén, ahol a fű, a mulandóságnak a Szentírásban annyit emlegetett szimbóluma vesz körül; ott nagyon stílszerűen jelenti, hogy a világon minden csak Modicum: csak egy kevéssé jó, egy kevéssé hasznos, csinos, kedves és egy kevéssé tartós; utána elsorvad, mint a fű; elfoszlik, mint a rongy. S azért láthatatlanul ott van ez a szó minden palotán és emberi alkotáson.

Fel volt írva a világháború minden kaszárnyájára, amelyekben tette és dicsőségre gondoló ifjak várták az indulás pillanatát, és szerte a világon vagy 10 millió ember mondhatta a mai evangéliummal: *Modicum et non videbitis me.* Ott volt 1912-

ben a Titanic hajókolosszuson, amelyet 5000 utas és 900 hivatalos személy részére terveztek. Szórakoztatásukról színház, fürdő, játszoba, kerthelyiség bőven gondoskodott. Első útja alkalmával, 1912 április 13-án, szombat éjjel féltizenkettőkor egy jéghegybe ütközött; három óra alatt, a mindenhová küldött S. O. S. vészkiáltás ellenére is csak 700 lelket sikerült megmenteni; 1500 a hajóval együtt a tenger mélyére szállt. Ott volt az angol aviatika büszkeségén, az „R. — 101”-en, amelyen első útja alkalmával az utasok szinte repestek a boldogságtól. „Az utasok igen jól érzik magukat. Asztalnál ülnek, kitűnő szivarokat szívnak, és lassan lefeküdni készünek”, — röpítette világgá a rádió a hírt. S a következő pillanatban az egész alkotás a tűz martaléka lett; 1930 október 5-én 52 holttestet kerestek elő a romok alól. Ezt mind jelenti a Modicum.

Tehát villamosra, vonatra, autóra, repülőgépre vagy egyszerű kocsira azzal a gondolattal léphet fel mindenki, hogy a mintegy ráírt Modicum a rajta ülők végét is jelenti. Sőt ma, a hirtelen halálok döbbenetes korszakában, az otthonülők számára is minden pillanat utolsó pillanat lehet. Régen rendkívüli eseményként emlegették azt, hogy Mozart egészségesen hozzáfogott a Requiem készítéséhez, amelyet néhány nap mulva először az ő gyászmiséjén adtak elő. Mostanában szinte napirenden vannak az ilyen esetek. Max Reger, híres zeneszerző, professzor Lipcsében egy kis rosszullet miatt nem ment el a koncertre, amelyre pedig teljesen felkészült; másnap halva találták. Bettinger müncheni bíboros délelőtt még a beteg Aversa nunciust látogatta meg, és este íróasztala mellett halva lelta a szoka. Gröber képviselő 1919 november 21-én a parlamentben egy soká húzódó ügy tárgyalásakor így szól: „Még sok időnk van...” s néhány perc mulva holtan vitték ki a tárgyalóteremből. Kitchener lord, Angliának első katonai szaktekintélye mint a háború után jelentkező vitás kérdéseknek legfőbb intézője, teljhatalommal rövid időre Oroszországba indult. S mi lett e rövid időből? Sohasem látták többé. A ködös éjjel hajója elsüllyedt, s bár óriási díjat tűztek ki jutalmul, holttestét még csak végtisztességre sem találták meg. Moltke tábornagy Berlinben egy gyászünnepély alkalmával az ünnepi szónoklat után helyére vonul, s egy hirtelen gutaütés miatt, mindjárt utána, róla mondhattak gyászbeszédet. (1916.) Frey, mohácsi plébános egy gyűlésen éppen a közeljövő tervéről beszélt, s ott a helyszínen hirtelen halála minden tervezetét megghiúsította. (1929 augusztus.) Vass miniszter este azt mondotta soffőrének, hogy reggel kilenc órakor menjen érte, s halva találta gazdáját. (1930 szeptember 8.) Brém prelátus 1930 december 2-án nagy asszisztencia várta a szentmisére, s ő akkor már holtan feküdt szobájában. Braun paksi apát meg szentmise alatt felmutatta az Oltáriszentséget, s holtan esett össze.

S a Modicum után mi következik? Ez a nagy kérdés.

Northumbria királya, Edvin thánjaival egy fontos kérdést készült megbeszélni. Messze vidékről u. i. hittérítők érkeztek és ar-

ról folyt a tanácskozás, hogy szóba álljanak-e velük vagy a régi pogányságban maradjanak-e meg. „Király, — mondotta az egyik thán — vizsgálj meg az új tant, mert a réginek semmi ereje sincs.” Alig végezte szavát, felállt a legidősebb és így szól: „Mikor thánjaiddal az ebédnél ültél, ó király és a tűz e közepén égett és a terem átmelegedett, míg künn hózivatarok dühöngtek, többször észrevehetted, hogy egy-egy madár az ajtón berepült, majd az ablakon keresztül gyorsan távozott. A szobában nem érte a zord tél, de szemeid elől eltűnve a hideg télre röppent ki. Így vagyunk az emberi étellel is. Egy kevéssé látható, de teljességgel nem tudjuk, hogy mi előzte meg és mi követi. Ha az új vallás erről valami biztósabbat tanít, kötelességünk azt elfogadni.”

A szőnyegen lévő fontos kérdés a legbiztosabb és a legmegnyugtatóbb teljes felelet ma is csak a kinyilatkoztatástól jöhet és tisztéhez kötött hatalmánál fogva azt a katolikus Egyház közvetíti. Amikor azt mondja, hogy a Modicum után az Aeternum következik:

- Ewigkeit, du Donnerwort,
- Schwert, das durch die Seele bohrt.
- Anfang ohne Ende! (J. Rist.)

Ó örökkévalóság, te mennydörgő szó! — mondogatta többször Szent Ágoston is. Hatása mindenkire megrázó, aki átadja magát a róla való gondolkodásnak. A XVIII. században Róma utcáit egy könnyűvérű fiatalember járta, aki a vallást és komoly életet nem sokba vette. Egy alkalommal inkább kíváncsiságból, mint komoly gondolat hatása alatt, belépett a templomba, amikor egy ferences szerzetes éppen a jövő életéről beszélve ezt mondta: „Ó, örökkévalóság, amelynek soha sincs vége!” A szónoklat befejezését is alig várva már újból az utcán volt, hogy új szórakozás után nézzen, de e belépéskor hallott szó: Ó, örökkévalóság, amelynek soha sincs vége, folyton olt motoszkált a fejében. Nem szabadulhatott tőle, míg gyónását el nem végezte, s új életet nem kezdett. Amit pedig elmulasztott, bőven pótolta. Pappá szenteltette magát és belőle lett Olaszországnak egyik legjelesebb egyházfejedelem, Mansi Domonkos, luccai érsek. (1769.)

HÚSVÉT UTÁN IV. VASÁRNAP

Lecke Sz. Jakab apost. lev. 1. r. 17—21. v. Testvéreim! 17. Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről vagy onnan, leszállván a világosság Atyjától, kinél nincs változás, sem árnyéka a változandóságnak. 18. Mert szabad akaratjából szült minket az igazság igéjével, hogy mintegy zsengei legyünk az ő teremtésének. 19. Tudjátok szeretett testvéreim! Legyen minden ember gyors a hallásra, de késedelmes a szólásra, és késedelmes a haragra. 20. Mert az ember haragja nem cselekszi azt, ami Isten igazsága. 21. Azért elhagyván minden tisztátalanságot és a sokféle gonosz-ságot, fogadjátok szelídséggel a belétek ojtott igét, mely meg tudja menteni lelketeket.

Minden jó adomány felülről vagyon...

A szentéletű Aragóniai Alfonz király († 1458.) többször látta vendégül az udvari szolgálatban tevékenykedő nemes ifjakat, akik azonban mindannyiszor ima nélkül telepedtek le az asztalhoz és ima nélkül keltek fel onnan. Eltökélte magában, hogy egyszer kiragadja őket ebből a helytelen szokásból. A kimondott időben a legszebb ruháikban jelentek meg és látható öröm sugárzott arcukról, mikor a király közöttük megjelent. Szokás szerint ima nélkül az asztalhoz ültek és egymással vigan csevegve megkezdték az étkezést. A legjobb hangulatban voltak, midőn az ajtó kinyílt és bejelentés nélkül egy koldus állított be. Éppen olyan koldus volt, amint az utcasarkon lehet látni, de határtalan merészsége egyenesen visszataszítóvá tette. A fényes termek vagy az előkelő vendégek egyáltalában nem feszélyezték, hanem merészen odaállt az asztal mellé és senkire sem ügyelve az urak elé tett tából kezével kezdte szedegetni a legjobb falatokat és egyállóhelyében mindjárt meg is ette. Ő senkire sem figyelt, de viszont minden vendég szeme rá volt irányítva és senki sem szólt egy-árvá szót sem, csak a király folytatta tovább a társalgást minden fönnakadás nélkül. A vendégek csodálkoztak azon, hogy a király nem veszi észre a történeteket. Fejüket rázva tekintettek egymásra és fejezték ki csodálkozásukat azon, hogy a szolgák nem dobják ki a szemtelen koldust. Az azonban nem vett észre semmit és miután az étkezést befejezte, zsiros ajakát az asztalterítőbe megtörölve eltávozott.

Ez már sok volt a vendégeknek. Hallhatólag mormolni kezdtek, a koldust szidták és a király gyengeségét emlegették. Erre az utóbbi feléjük fordulva határozott hangon így szólt: „Ti azért morogtok, mert ez a koldus köszönés nélkül bejött az ebédőbe, kérés nélkül enni kezdett és jóllakás után köszönő szó nélkül távozott. Ez kétségtelenül nagy hiba volt! Azonban nyíltan meg kell mondanom, hogy ti minden étkezés alkalmával ugyanazt a hibát követitek el egy sokkal nagyobb urral, a jó Istennel szemben. Ételt, italt vég-elemzésben Ő ad nektek és senki sem tartja közületek érdemes-
nek, hogy azt kérje és neki azért köszönetet mondjon. Éppen úgy asztalhoz ültek, mint a koldus, esztek-isztok, mintha mindent magatok teremtettetek volna és köszönet nélkül távoztok.”

Az ifjak nagy figyelemmel hallgatták a király felvilágosító szavait és másodsor nem kellett őket arra tanítani, hogy minden ajándék onnan felülről van és hogy minden adományért annak kell elsősorban köszönetet mondani, akitől az származik, a jó Istennek.

Evangelium Sz. János 16, 5—14. Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: 5. Ahhoz megyek, aki engem küldött, és senki közületek nem kérdi tőlem: Hová mégy? 6. Hanem mivel ezeket mondom, szomorúság töltötte be szíveteket. 7. De én az igazságot mondom: Jobb nektek, hogy én elmenjek, mert ha el nem megyek, a Vigasztaló nem jövend tihozzátok; ha pedig elmegyek, el fogom őt küldeni hozzátok. 8. Ki mikor megjön, meggyőzi a vilá-

got a bűnről, az igazságról és ítéletről: 9. tudniillik a bűnről, mert nem hisznek énbennem; 10. az igazságról, hogy az Atyához megyek és már nem láttok engem; 11. az ítéletről pedig, hogy e világnak fejedelme már megítéltetett. 12. Még sok mondanivalóm volna nektek, de most nem vagytok hozzá elég erősek. 13. Mikor pedig eljövend ő, az igazságnak Lelke, ő majd eligazít titeket minden igazságban; mert nem fog magától szólni, hanem amiket hall, azokat fogja mondani, és a jövődöket hirdeti nektek. 14. Ő majd megdicsőít engem, mert az enyéből vesz, és kijelenti nektek.

Hová megy?

Az Udvozítónak rosszul esett, hogy távozási szándékáról tudomást véve, tanítványai sem nem búslakodtak, sem nem örvendettek és nem kérdezték sem az egyik, sem a másik érzelem hangján: **Hová megy?** Az örvendező kérdés lett volna a helyénvaló, mert hiszen Ő az Atyához készült, hogy a Vigasztalót nekik elküldje, s számukra az Atyához vezető utat egyengesse. Bizonyára még nehezebb lélekkel van mindenki iránt, aki azzal nem iparkodik tisztába jönni, hogy ő maga hová megy.

Te hová megy?

A világmindenség útján Föld a kocsisod, akinek jóvoltából — akarod, nem akarod — évenként nem kevesebb, mint 503,576.000 km sebességgel rohansz a világűrben. Nyílegyenes-, kör-, parabola- vagy ellipszis-úton-e, senki sem tudja. A természet törvényeinek kérelhetetlen megvalósulása miatt azonban az egész világgal együtt okvetlen elérsz a rendeltetési helyre. Hány milliárd év kell az úthoz, nem tudja senki sem, mert a tudósok éppen azt nem tudják, hogy ilyen megdöbbentő sebességgel hová repülünk.

Valamikor azt mondták a tudósok, hogy a Herkules-csillag felé száguldunk. Ma azt vélik, hogy a Tejút homályos pontja vonz bennünket. Kérdés, hogy azzal a bennünket vonzó csillaggal együtt nem száguldunk-e még gyorsabban egy más ismeretlen állócsillag felé, amely egy harmadik égitest függvénye, s még nagyobb gyorsasággal törekszik a vele való egyesülésre. Sok idő múlik el, míg az ember e kérdésekre valamennyire is kielégítő feleletet remélhet, ha egyáltalában azok közé a problémák közé tartozik, amelyeknek megoldására értelmünk hivatva van.

Te hová megy?

Az erkölcsi világban egyetlen célod Isten lehet! A lelki világ alaptétele az a tapasztalati tény, hogy az ember boldogságra éhezik, amit csak Istenben talál meg. Az ember szíve-lelke Isten felé tart, mint ahogy a kő a föld középpontjához törekszik, a madár felfelé siet vagy a gyermek édesanyja ölébe fut. „Számodra teremtettél bennünket Uram, s nyugtalan a mi szívünk, míg benned meg nem nyugszik.”

„A követ nehézsége vonzza a földhöz, a szívet szeretete irányítja az Istenhez”, — mondja a keresztyén világ legnagyobb

gondolkozója, Szent Ágoston. (Confess. 1, 1; de civit. Dei 13, 9; ep. 157.)

Tehát amennyire bizonytalan, hogy a világmindenségben merre tartunk, annál nyilvánvalóbb, hogy az erkölcsi életben Isten a mi vonzó csillagunk és az Úr Jézus a mi vezérünk és kormányosunk. Jó irányban csak úgy haladunk, ha Hozzá rágaszkodunk s vezetése alatt a mennyei Atyához közeledünk; sőt akkor óránként ezer kilométeres utakat téve is állandóan „benne élünk, mozgunk és vagyunk”. (Ap. csel. 17, 28.) Szívünk, értelmünk, örömünk révén magához láncolt bennünket. Gondviselése megfelelő tereli utainkat. És az egész világ nagyszerű berendezésében megnyilvánuló bölcsesége és jósága ékes bizonyítéka annak, hogy segítségével megközelíthetjük a kitűzött célt, amely minden földi boldogságot elhomályosít.

Ha nem Isten felé mégy, a bűnök útján jársz, akkor igazán nem tudod, hová mégy. A feltett kérdésre a kereszténység bölcsse, Szent Ágoston tud legjobban megfelelni: Volens, quo nollem, perveneram. A bűnökre beleegyezve odajutottam, ahová tulajdonképpen jutni nem szándékoztam. Ez az erkölcsi világrend kérlelhetetlen logikája, amely miatt — akarod, nem akarod — az egyik bűnből a másikba rohansz és lassankint a bűn szövédéke hálóz körül. Saját gonoszságai fogják meg az istentelent — mondja az Írás — és bűnei kötelelével kötöztetik meg. (Péld. 5, 23.) Következnek a bűnök olyan tempóban, hogy esetleg a szervezetet, a becsületet és a vagyont is megrongálják, miután a lelket már tönkretették. A régi népvélemény szerint minden szálló vesszőn az első fűrt az egészségé, a negyedik a betegségé: minden bűnös élvezet, miután a léleknek ártott, a szegénység és betegség bekövetkezésén is közreműködik, a nélkül, hogy az egészségnek használt és igazi élvezetet jelentett volna.

HÜSVÉT UTÁN V. VASÁRNAP

Lecke Sz. Jakab lev. 1. r. 22—27. v. 22. Legyetek az igének cselekvői és nem csupán hallgatói, megcsalván önmagatokat. 23. Mert ha valaki hallgatója az igének és nem cselekvője, az ilyen hasonlít azon férfiúhoz, aki természetes ábrázatát a tükörben szemléli; 24. megnézte ugyanis magát és elment és rögtön elfelejtette, hogy milyen volt. 25. Aki azonban gondosan beletekint a szabadság tökéletes törvényébe és megmarad benne, nem feledékeny hallgató lévén, hanem tetter cselekvő, ez boldog lesz cselekedete által. 26. Ha pedig valaki vallásosnak tartja magát, nem fékezvén nyelvét, hanem megcsalva önszívét, annak hiábavaló a vallásossága. 27. A tiszta és szeplőtelen vallásosság az Isten és Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő szorongásukban és magát szeplőtelenül megőrizni e világtól.

Jöj] és kövess engem!

A világ bölcsseinek minden igénye ki van elégítve, ha szép ruhába öltözött emberek nagy tömege hallgatja őket és élénk.

helyesléssel kíséri a hozzáintézett szavakat. A hallgatóktól ennél többet sem nem igényelnek, sem nem követelhetnek. Legkevésbé igényelhetik azt, hogy életüket szavaik szerint rendezzék be. Az Úr Jézus igazi életbölcsest hirdet. Azt akarja, hogy a szó mindig gondolatot váltson ki, sőt azt mindannyiszor nyomon kövesse a cselekvés küzdelmessége. Azért ő hallgatóknál többet akar. Neki nem olyan tanítványok kellene, akik megcsodálták Socratest vagy Plátót, hanem követőket kíván. Mikor tanítványait hívja, nem azt mondja nekik: Jöjjetek és hallgassatok engem! Mikor az ifjú életbölcsest szomjazva kérdi: Mester, mit cselekedjem? — nem azt feleli neki: Jöjj és hallgass engem! A hívás mindegyikhez egyforma: jöjj és kövess engem! S azt is megmondja, hogy a követés mit jelent: Aki tanítványom akar lenni, vegye fel keresztjét és kövessen engem!

Ennek a parancsnak közvetítője az apostol a mai szentleckében, amikor a hívőket arra oktatja, hogy az igének cselekvői, ne csak hallgatói vagy éppen csak kimondói legyenek. Biztosan többen voltak köztük olyanok, akik ajkukkal Krisztus tanítványainak mondták magukat. Megcsodálták a vértanúk bátorságát, megülték emlékezetüket és mindezt elégnek gondolták. Az apostol egész nyíltan mondja, hogy az ilyen ember vallásosságával megcsalja magát. S mintha csak a mai kor hasonló felfogású híveinek szólna, elmondja a tettekben megnyilvánuló vallásosság ismérvét: magát szepőtelenül megőrizni a világtól és még áldozatok árán is jót tenni, főként a szűkölködőkkel.

*

Jó az igét hallgatni, még jobb kimondani, de legjobb szerinte élni. Ez teszi minden téren és mindenkiből az apostolt, de főként az Úr szolgálatában ez az apostol jellemzője.

A párizsi St. Joseph des Carmes-templom kriptájában van Lacordaire nagy keresztje. A Notre Dame-i nagybőjti szónoklatai előtt erre szokta magát kiköttezni, hogy szenvedései közt annál jobban el tudja gondolni az Udvözítő kínjait, amelyekről beszélt és annál jobban tudjon szólni a bűn nagyságáról, amely az Udvözítő halálát tette szükségessé, amely utóbbinak jelentőségét nála jobban senki sem érezte. Egész élete magán viselte Krisztus követőjének ezt a lelkiismeretességét. Apostoli működésének ez volt a lelke. Így lett a világváros sok hívőjében a gyakorlati katolikus élet fenntartója. Mint az az öreg francia pap, aki viszont a világ zajától távol szentelte magát egészen Isten dicsőségének és a rábizottak üdvösségének. Vasárnaponként összegyűjtötte a hegyek közt élő hívőit az Isten házába és a szent ígére tanította őket, amelyeket egész héten át gyakorlatban mutatott be nekik.

Szegénységükben az áldozatos Udvözítőt állította szemük elé. Látogatta a betegeket, az elhagyatottakat és vigasztalásul a kereszten függő Istenemberre irányította tekintetüket. A reverenda rajta fakó volt, kopottas templomában fal, bútor, gyertyatartó nagyon igé-

nyelték a javítást. Maga a megtestesült szegénység volt. Élt a kertjében itt-ott tenyésző olajfák terméséből, jobban mondva abból, ami a kavicsos földben még azonkívül mostohán termett, mert az olaj az örökmécsebe kellett.

Egy gazdag úriasszony jutott el a kis faluba és látva az egyszerű templomnak még gyarlóbb felszerelését, a pap kopottságát és ezzel ellentétben a jölgondozott örökmécsest, melynek lángja éjjelnappal ott diszeskedett az Oltáriszentség előtt: elgondolta, hogy milyen áldozatba kerül ennek a szegény községnek az Oltáriszentség tisztelete. Az a terve támadt, hogy ezentúl magára vállalja a templomnak olajjal való ellátását. Lett öröm! „Asszonyom — írta a pap jötevőjének — igazán gondviselészerűen jött adomány. Mintha húsvét napja lett volna, úgy énekeltem magamban: Haec est dies quam fecit nobis Dominus. Exultemus et laetemur in ea. (Az Úr készítette nekünk ezt a napot. Örvendjünk és vigadjunk rajta!) Évek óta minden olajtermésemet az örökmécs emésztette föl, s boldog voltam az áldozatban. Naponkint kertem egyéb terméneiből éltem, amely asztalom számára csak ecettel volt elkészítve. Hiába! Megöregedtem és a gyomromat megviselte a szegényes koszt. Mátófogva olaj is kerülhet asztalomra és boldog lesz az én öregségem.”

Evangélium Sz. János 16. r. 23—30. v. Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: 23. Bizony, bizony mondom nektek: amit csak kérni fogtok az Atyától az én nevemben, megadja nektek. 24. Eddig még semmit sem kértetek az én nevemben. Kérjétek és megnyeritek, hogy örömeitek teljes legyen. 25. Ezeket példabeszédekben mondtam nektek; eljön az óra, midőn már nem példabeszédekben fogok nektek szólni, hanem nyíltan beszéljek az Atyáról. 26. Azon a napon majd az én nevemben kértek; és nem mondom nektek, hogy én fogom kérni az Atyát értetek; 27. mert maga az Atya szeret titeket, mivelhogy ti szerettetek engem és hittetek, hogy én az Istentől jöttem ki. 28. Kijöttem az Atyától és a világra jöttem; ismét elhagyom e világot és az Atyához megyek. 29. Mondák az ő tanítványai: Ime, most nyíltan beszélsz és semmi példabeszédet nem mondasz. 30. Most tudjuk, hogy mindent tudsz, és nincs szükséged, hogy valaki kérdezzen téged; ezért elhisszük, hogy Istentől jöttél.

Szöllőfűrt és farkasalma

A kereszttjáró körmenetekre való tekintetből a mai vasárnap evangéliuma az imádság kötelezettségéről és tulajdonságairól szól. Szerinte e fontos tárgyban az Úr Jézus tanítását ez a néhány szó foglalja magában: amit csak kértek a mennyei Atyától az én nevemben, megadja nektek.

Tehát először az Úr Jézus nevében kell imádkozni, amint azt az Egyház teszi, aki minden kérését azzal zárja be, hogy az Atya az Ő érdemeire való tekintetből hallgassa meg könyörgésünket. Egy szegény asszonynak lábban szenvedő lánya szöllőt kívánt, de

sehogy sem tudott hozzájutni a kívánt csemegéhez. Akkor eszébe jutott az anyának, hogy a királyi kert mellett elmenve a meleg-házban erőfélben lévő fürtöket látott. Elment tehát a kertészhez és pénzért 1—2 fürtöt kért tőle, de igen rideg elutasításban részesült. „Bizonyára kevés volt a felajánlott pénz, mondta otthon a bánatos anya, mikor üres kézzel hazatért és szenvedő lányát szemlélte az ágyban. S kétszeres pénzt véve magához, nagy reménnyel tért vissza a szigorú kertészhez, aki azonban ez alkalommal még barátságosabban volt.” „Meg van maga bolondulva — mondotta. Kereskedőnek gondolja maga a királyt?! Tudja meg, hogy ebből a kertből sem szőlő, sem virág, de még az utolsó paraj sem eladó.” A szegény asszony csalódottan és pirulva és sirásra készen állott a kertész előtt és éppen távozni készült, mikor odalépett az, aki eddig csak szemlélő volt, s így szólt: „Atyám, a király nem kereskedő és sem szőlőt, sem virágot el nem ad. Azonban mindkettőből juttat annak, aki nagyon rászorul és kér.” S akkor a sajátkezüleg szedett legjobb fürtöket már a szegény asszony kosarába rakogatta, aki vidáman sietett haza, hogy a király fiának jóvoltából kapott szőlőt beteg lányának felajánlja.

Szent Fia érdemeire való tekintetből és állhatatos kérésre mindent megad a mennyei Atya. Azaz mégsem mindent, s azért akarataiban való megnyugvással kell imádkozni. A látszatos ellentétnek éppen az atya szövege rejte magyarázatát egy példa világítja meg legjobban. Egy atya a sűrű erdőn keresztül fiával hazafelé tartott. „Atyám, — szólalt meg a gyermek, meglátva az út mentén nyiladozó virágokat — nagyon szeretnék néhányat a virágok közül.” S kérése teljesült, mert az atya nagyon szerette gyermekét, s kérése a hazajutást nem gátolta. „Atyám, — szólalt meg a gyermek egy kis idő múlva — vigy át engem a nagy árkon, mert magam nem tudok átmenni.” Erre az atya átkarolta és átvitte a nagy árkon gyermekét, mert szerette és különben nem tudott volna hazajutni. „Atyám, — szólalt meg újra a gyermek — add ide kezedet és vezess engem, mert a közeledő sötétség miatt félek.” S kérése teljesült, mert az atya nagyon szerette gyermekét és az, amit kért, hazajutását biztosabbá tette. Mikor azonban a fáradt és éhes gyermek a farkasalmának a zöld levelek közül igen hívógaatólag kikandikáló cseresznyepiros termését látva arra kérte atyját, hogy juttasson neki belőle: kérése nem teljesült, mert az atya nagyon, de nagyon szerette gyermekét. Annyira szerette, hogy további zaklató kérésre feddés, ennek eredménytelensége esetén akár fenytés következett volna, de a nagyon veszedelmes termést, amely hazajutását meg-
híusította volna, nem adhatta kezébe.

Sok ember tapasztalja ugyanezt az örök haza felé vezető úton. Kérésére a mennyei Atya nem vonja meg a virágot, az árkon átsegíti, kezét nyújtja, hogy a sötétben el ne tévedjen. Szóval mindent megnyer, ami jól felfogott magasabb érdekével nem ellenkezik és a főcél, a hazajutást nem akadályozza. A farkasalma mérges

gyümölcsét azonban soha, senkinek sem juttatja a mennyei Atya. Azt mindenki csak lopva kóstolhatja meg s eheti szőlőfürt gyanánt. De az eredményért is csak önmagát okolhatja.

KERESZTJÁRÓ NAPOKON

Lecke Sz. Jakab apostol lev. 5. r. 16—20. v. Szerelmeseim! 16. Valljátok meg egymásnak bűneiteket, és imádkozzatok egymásért, hogy üdvözüljeteK, mert sokat ér az igaznak állhatatos könyörgése. 17. Illés hozzánk hasonló ember volt, alávetve szenvedéseknek; és imádkozván imádkozott, hogy ne legyen eső a földön, és nem lett eső három esztendeig és hat hónapig; 18. de ismét imádkozott, és az ég esőt adott, és a föld megadta termését. 19. Atyámfiai! ha ki közületek eltéved az igazságtól, és valaki őt megtéríti, 20. tudja meg, hogy az, ki megtéríti a bűnöst útjának tévelygéséből, megszabadítja annak lelkét a haláltól és bűnei sokaságát eltakarja.

Litaniae minores et majores

Mamertus püspöksége idejében, 469-ben a francia Vienne szerencsétlen évet ért; a tavasz ideje ugyan megjött, de a fák a hidegek miatt nem virágoztak, s ha itt-ott ennek az ellenkezője mégis megtörtént, kevéssel utána a szárító szél a virágot és a levelet egyaránt leaszalta a fákról. A szőlők ebben az évben gerezdet nem érleltek. Majd a hosszú szárazságot vízőzönre emlékeztető idő váltotta fel. A folyók megáradtak és sáros tartalmukkal a réteket, szántóföldeket elárasztották. Megjelent az üstökös, minden veszedelem legrettegettebb hírnöke. A föld mélye megmozdult és tompa moraj kísérté rengéssel rémítgette a lakosokat.

A nagy félelem miatt senki sem dolgozott, mindenki a világ végét várta. Sőt az erdei vadak is elhagyták búvóhelyüket és fényes nappal beállítottak a városokba. A farkasok csordába verődve járták a temetőket s kaparták ki a holttesteket. Az egész város egy rémület volt!

Ekkor Szent Mamertus, a város püspöke, mint egy második Illés, imádkozva imádkozott a templomban, hogy ne legyen már eső a földön és hogy maradjon el a földrengés meg a sok természeti csapás. S mikor állhatatos könyörgése meghallgattatás nélkül maradt, ez az igaz arra a gondolatra jutott, hogy az ítéletidőben rendkívüli imára van szükség. Összegyűjtötte híveit. Ninivéről beszélt nekik, amelyet a penitencia őrzött meg az elpusztulástól. Azután levetette saruját, püspöki stólája helyett egyszerű kötelet vetett a nyakába, fakeresztet vett a kezébe s felkiáltott: „Mindenki kövessen engem! Csillapítsuk le az Isten haragját!”

A hívők utána indultak mezitláb, először a városon kívül lévő templomig, de mikor a püspök a nagy buzgóságot látta, még többet imádkoztak, még tovább mentek.

Ez a három keresztjáró nap eredete, amelyekben valamikor

nagy urak vettek részt, mezitláb. Nagy Károlyt és magyar Szent Erzsébetet is látták mezitláb menni a fakereszt után. Mamertus példáját egész Franciaország mindjárt, Róma pedig csak a VIII. században követte, mert a húsvéti örömidőben stílusrontónak tetszett az egész szertartás. — Némely egyházban a nap böjttel járt, amitől a római Egyház kezdettől fogva eltekintett, mivel azt a feltámadás nagy örömével még kevésbé tartotta összegegyeztethetőnek. — De annál inkább sürgette a bűnbánatot, mert a nélkül nem sokat ér az imádság.

A húsvét utáni időbe még egy Litaniae majores nevű körmeneti nap esik: a Szent Márk napjára rögzített búzaszentelő körmenettel. Korát meghatározni nagyon bajos, de Nagy Szent Gergely pápa idejében (1604) már „évenkinti ájtatosság” volt. Mivel ezen a körmeneten a pápa is részt vett, sőt sokszor ő vezette, s nagy pompával tartották meg, azért kapta a Litaniae majores nevet. A körmenet célja kezdettől fogva az Úr kiengesztelése, testi-lelki bajainkban segítségének leesdése. S mivel az évnek azon szakába esik, amidőn a vetések, rétek és kertek a tavasz teljes pompájában és a dús termés legjobb reményében díszlenek, az általános célhoz különös célként a földnek dús gyümölcseért való imádságot is hozzáadja az Egyház. A magyar nyelvben pedig az egész körmenet igen szépen ettől a mozzanattól vette a nevét. E szerint a körmenet külön célja imádkozni a mennyei Atyához, hogy ő, aki esőt ad az igazakra és a hamisakra, aki a liliomokat ruházza és az ég madarait táplálja: mindenható áldásával védje és növelje mezőink, szőlőink és kertjeink gyümölcseit.

A búzaszentelés körmenetének valami formája a pogány Rómában is ismeretes volt. A vetés kikelte és megerősödése után az áldozattevő papok ápr. 25-én kísérettel mentek a Pons Milvius cölöpeihez és edényben állatbeleket tettek ki az odasereglő keselyűknek, amivel Rubigo (= gabonarozsda-) istent akarták kiengesztelni, hogy az új termést kímélje meg rettegett csapásaitól. A természetfeletti segítségben való remény, aminek a pogány rómaiak csak babonás formáját ismerték és megvalósulását babonás módon próbálták biztosítani, az Egyház életében a kereszttjáró és búzaszentelő körmenet által nyert kifejezést. Az Úr mindenhatóságának és rólunk való atyai gondoskodásának egészen világos hittétele így nyerte meg a liturgia nyelvén méltó művészi kifejezését.

Evangélium Sz. Lukács 11. r. 5—13. v. Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: 5. Ha valamelyiknek közületek barátja legyen, és hazamegyen éjfélkor és azt mondja neki: Barátom, adj nekem kölcsön három kenyert; 6. mert egy barátom érkezett az útról, és nincs mit élébe adjak; 7. és amaz belülről felelven mondja: Ne háborgass engem, az ajtó már be van zárva, gyermekeim velem vannak a fekvőhelyen, nem kelhetek föl, hogy adjak neked.

8. De ha ő állhatatosan zörget, mondom nektek, ha nem is kelne fel és adna neki azért, mert barátja, mégis alkalmatlankodása miatt fölkel, és ad neki, amennyire szüksége van. 9. Én is mondom nektek: Kérjétek, és adni fognak nektek, keressetek és találtok, zörgezzetek, és megnyitnak nektek. 10. Mert mindaz, aki kér, kap, és aki keres, talál, és a zörgetőnek ajtót fognak nyitni. 11. Ki az az atya közületek, aki ha fia kenyeret kér tőle, követ ad neki, vagy ha halat, csak nem fog hal helyett kígyót adni neki? 12. Vagy ha lojást kér, vajjon skorpiót fog-e nyújtani neki? 13. Ha tehát ti, rossz létekre tudtok jó adományokat adni gyermekeiteknek: mennyivel inkább fog adni a ti mennyei Atyátok jó lelket azoknak, kik tőle kérik.

Indérangeable

Ki ne szeretné az autót, a XX. századnak ezt a mesébe illő varázslatos találmányát, amely fáradhatatlan fürgeséggel rohan faluról-városra és a gyorsvonat sebességét felülmulva repül völgyből-hegyre és viszont. „Hogy szeli a levegőt!” „Jaj, de gyorsan halad! Jaj, de jó utazás!” — ujjongják a bennülők és bár alig van idő arra, hogy szétnézzenek a vidéken, amerre áthaladnak: mégis mindenki elragadtatással beszél a tündéri út élményeiről és boldognak mondja azokat, akik autónak lehetnek tulajdonosai.

Az olvasó eddig már sokféle autót látott. Bizonyára ismeretesek a Fiat, Saurer, Peugeot, Buick, Norton és egyéb gyárak tökéletesnél-tökéletesebb alkotásai, amelyeknek valami egészen ritka kiválóságát sokszor már a név is jelzi. Ilyen az Éclairé és a Sunbeam autó.

A mai nap evangéliumával kapcsolatban egy olyan autóval van alkalmunk megismerkedni, amelyet kevesen méltatnak figyelemre, pedig valamennyinél többet ér és mindenki szert tehet rá. Hogy stílusosabban hangzó francia nevét mondjam, ez a különleges autó az *Indérangeable* (az el nem téríthető, a ki nem zökkengethető). Így hívják, mert útjában a tenger nem akadály, vihar és köd nem hátráltatja. Éles kövektől nem fél, sőt az ilyen akadályokon szinte átrepül. Még a tenger vihara és mennydörgés és villámlás is csak siettetik. Aki adja, in perpetuum szavato! arról, hogy vele célt lehet érni. Szerkezete nem vas, azért súlya nincs. Lendülete aggodást nem enged a lélekhez félni. Védjegye *Ad majorem Dei gloriam*. Rövid idő alatt olyan nagy utakat lehet vele megtenni, hgy az eddig legjobbnak ismert autó óránkénti 150 km sebessége itt nem is sebesség. Ez az autó az imádság, az önmagára hagyatottságát érző lélek repülése Istenhez.

Célja Isten dicsősége, amely számunkra legkedvesebb módon sóhajaink, imáink, könyörgéseink meghallgatása és teljesítése által valósul meg. Megterhelteése a küzdő ember minden óhaja, vágya, baja, nyomora: az anya gondja, a gazda aggodása, a jegyes reménysege, gyötrődés a csalódásban, esdeklés a bűnbánatban. Hajtóereie a törhetetlen bizalom, amely bennünket imára tanító Udvozító jósa-

gából és irgalmából következik és még külön a mai evangélium bátorítása táplál: KérjeteK, keressetek és zörgessetek.

Áldozócsüörtökön

Lecke Ap. Csel. I. r. 1—11. v. 1. Az első beszédben. Teofilus, szólottam mindarról, amit Jézus cselekedett és tanított kezdettől fogva, 2. addig a napig, melyen felvétetett, miután parancsot adott a Szentlélek által apostolainak, akiket kiválasztott. 3. A kinszenvedése után ezeknek élve megmutatta magát sok bizony-ságban, megjelenvén nekik negyven napon át és beszélvén az Isten országáról. 4. És együtt evén velök, megparancsolá nekik, hogy Jeruzsálemből el ne menjenek, hanem várják meg az Atya ígérését, melyet hallottatok (úgymond) az én számból. 5. Mert János ugyan vízzel keresztelt, ti pedig Szentlélekkel fogtok megkereszteltetni e néhány nap mulva. 6. Annakokáért, akik egybegyűltek vala, kér-dék őt, mondván: Uram! vajjon ez időben állítod-e vissza Izrael országát? 7. Ő azonban azt mondá nekik: Nem a ti dolgotok, hogy tudjátok az időket és a pillanatokat, melyeket az Atya önhatalmá-val megállapított, 8. hanem veszitek majd a reátok lejövő Szeni-léleknek az erejét és tanúim lesztek Jeruzsálemben és egész Júdea-ban, Szamariában és a föld határáig. 9. Miután ezeket mondotta, sze-mük láttára felemelkedék és felhő vevé fel őt szemük elől. 10. S mi-közben nézték őt, amint az égbe ment, ime, két férfiú álla meg mellettük fehér ruhában, 11. s ezek mondák: Galileai férfiak. mit álltok és néztek az ég-re? Ez a Jézus, aki felvétetett mellötetek az égbe, úgy jö majd el, mint ahogy felmenni láttátok őt az égbe.

Mit álltok, az ég-re nézván?

Budapest, mint minden nagyváros, a bámészködök városa. Ha valaki a Nagy-körút legforgalmasabb pontján megáll és az ég-re néz, őt perc mulva embergyűrű veszi körül és mindenki néz. bámul és vár a nélkül, hogy bárki is tudná, hogy mit néz és mit vár. Az Egyház a mai napon, a húsvéti ünnepkör befejezésének, az Úr Jézus mennybemenetelének ünnepét élénk állítja a tizenkettőt, amint Jeruzsálem mellett egy hegyen állva a felfelé emelkedő Mester után tekintenek. Állanak és hallgatják azt a kérdést, amely egészen el-lentétes indítékból a világtól és az Úrtól származó szemrehányást tartalmaz számukra.

*

A világ szemrehányóan kérdi a hívőt s vallását gyakorló em-bert: Mit állsz az ég-re nézván. Neki elég a föld. s úgy gondolja, hogy az ember a földre tekintve felel meg rendeltetésének. Ellen-kezőleg; a görög nyelvben az ember — felfelé tekintő.

Aki a földön boldogságát meg akarja találni, annak az ég felé kell tekintenie, s nem szabad figyelembe vennie a világ kommandó-ját, hogy a földre tekints! A föld nem sokat jelent a lélek számára, amely csak az örökkévalókkal éri be. Annak csak az ég fényében van napja és szépsége. Igen, felfelé irányuljon a tekintet, felfelé törjön az élet, felfelé emelkedjék az áldozat, felfelé tartson a

munka... „Törjön is hát égfelé mind, ami gyöngy!” De jó volna, ha a mostani anyagias áramlatban többször kiáltanának rá az anyagyalok az emberekre: Mit álltok itt a földet nézvéni?

Hogy a felfelé tekintők szomorúak? Nem a szentek közt található-e a legvigább emberek? Mikor volt a nép elégedetlenebb és mikor voltak a felsőbb körök örömtelenebbek, mint most, mikor csúfolódó lélekkel veszik ajkukra az anygali szót: Mit álltok itt az eget nézvéni? Hol található a legmegelégedettebb emberek? Talán azok közt, kik a földi dolgokban egészen elmerültek? Nem: azokon nagyon megvalósulnak Szent Ágoston szavai: *Temporalia amittere timuerunt, et vitam aeternam non cogitaverunt et sic utrumque amiserunt.* Félték a földiek elvesztésétől, s az örök életre-nem gondoltak, s a végén mindkettő elveszett.

Az angoulémi temetőben nyugszik a francia hadseregnek egykori disze, Paqueron († 1863), az égbetekintő, igénytelen és megelégedett emberek mintaképe. „Szeretem a békét és az egyedülletet — mondotta feljegyzéseiben — és minden munkámban Istent tekintem. A legkisebb feladatoknak a legnemesebb szándékkal, Isten dicsőségére és embertársunk javára való végzése szenteli meg és teszi kellemessé az életet. Én a földtől csak annyit igénylek, amennyi a mennybejutáshoz szükséges.” Ez meg is történt. Feleségét hamarosan eltemette. Gyermekeit maga nevelte. Állása kötelességeit pontosan teljesítette, s reggelenkint imáia után mégis maradt annyi ideje, hogy legalább két fejezetet elolvasott a Szentírásból. Sőt esténként külön lelkiolvasmányt is végzett. „Mikor esténként a Názáretre és a Gólgotára való gondolattal aludni térek, szűgyenkezem, hogy a kelletténél könnyebbnek tapasztalom életemet” — mondja feljegyzéseiben.

Wolsey Tamás, bíboros érsek, VIII. Henrik angol király kancellárja vízszont egészen a földi javakra irányította tekintetét. Istentől megfeledezett és csak a királynak akart tetszeni és azért gonosz tervének keresztülvitelében segítségére volt. De a király, aki annyi embert kivégeztetett ártatlanul, neki sem kegyelmezett. „Mert Istennel nem törődtem és csak a király kegyét kerestem, olyan szerencsétlen lettem, hogy mindkettőnek hijával vagyok” — mondotta, mikor a király kegyét elvesztette s az elfogatási parancsot végrehajtották. Kevéssel utána meghalt a szerencsétlen király is, aki szintén minden óhajjtásával a földieken csüngött. Utolsó szavai ezek voltak: *Perdidimus omnia: regnum, vitam, animam.* Mindent elvesztettem: az országot, életemet s lelkemet.

*

Szükséges az égre nézni, de azzal még nincs minden kötelesség kimerítve. Ez a tekintet hassa át egész valónkat, az emberekhez, égiekhez, munkához, álláshoz, szórakozáshoz, pénzszerzéshez, fájdalomhoz és örömhöz való egész viszonyunkat. Különben nem tettünk eleget hivatásunknak, s méltán ér bennünket a fönti szemrehányás. Mit álltok itt az eget nézvéni! — mondhatják szemrehányó-

lag az angyalok a lanyha keresztényeknek, akik beérik jámbor érzelmekkel, langyos szentáldozással, s akiktől a föld olyanak maradhat, amilyen. Az ég felé való tekintetet kemény földi munkának, mindenekelőtt szigorú önevelésnek kell nyomon követnie. Keresztények, akik a napi imádságot el nem hagyták, a vasárnapi szentmisén jelen vannak, hűsvét táján az Oltáriszentséget magukhoz veszik, s kárpótlásul minden kicsapongást megengednek maguknak, csak hallják a szemrehányást: Mit álltok itt az égre nézvéni? Keresztények, akik Istenre vonatkozó kötelességeiket a legnagyobb gondossággal végzik, de a felebaráti szeretet vele egyértékű kötelességének gyakorlásáról megfeledkeznek, s éles nyelvükkel, szeretetlen megszólásokkal, durva kifejezésekkel naponként vétének ellene, méltán hallhatják a korholó angyali szót: Mit álltok itt az égre nézvéni? Kapzsi keresztények, akik mindent maguk számára szeretnének megkaparintani, s minden búcsúban résztvesznek, hogy nyalábal szerezhessék a teljes és nemteljes búcsúkat maguk számára, mert másra gondolni nem jut eszükbe és a szükségben szenvedőkre tekinteni nem érnek rá, hogy mertek az égre nézni?! Mit nézel az égre, mialatt testvéred nyomorában tönkremegy vagy bűnei miatt elkárhozik!?

Evangélium Sz. Márk 16. r. 14—20. v. Az időben 14. az asztalnál ülő tizenegyenek jelenék meg Jézus; s szemükre hányá hitelenségüket és szívük keménységét, hogy azoknak, kik őt feltámadása után látták, nem hittek. 15. És mondá nekik: Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek. 16. Aki hiszen és megkeresztelkedik, üdvözü; aki pedig nem hiszen, elkárhozik. 17. Azokat pedig, akik hisznek, ezen jelek fogják kísérni: Az én nevemben ördögöket űznek ki, új nyelveken szólnak, 18. kígyókat vesznek fel, és ha valami halálosat isznak, nem árt nekik, a betegekre kezeiket teszik, és meggyógyulnak. 19. Az Úr Jézus tehát, miután szólott nekik, fölvetették a mennybe, és ül az Istennek jobbjára felől. 20. Azok pedig elmenvén, prédikálnak mindenütt, velük együtt munkálkodván az Úr, és a beszédet meg erősítvén a kísérő csodajelekkel.

Fölvételék a mennybe

„Három nap van az évben, amelyek a napnál fényesebben világoskodnak. — mondja a spanyol közmondás: Nagycsütörtök, Úrnapja és, Aldozócsütörtök.” Szent Epiphanius a legutolsót az összes ünnepek ékességének és befejezésének (festorum decus atque complementum) mondja, mert elénk állítja a szép napot, amikor az Úr Jézus befejezvé a megváltás munkáját, még a Szentlélek eljövését is elkészítvén, a mennyei karok örvendezése közt, diadalmasan tért vissza honába, hogy meg nem szűnő hatalma jeléül elfoglalhassa helyét a mennyei Atya jobbján. „Én Téged megdicsőítettelek a földön. — mondja hozzá érkeve — a munkát elvégeztem, melyet rám bízál, hogy megtegyem. És most dicsőíts meg engem Atyám, ten-

magadnál azzal a dicsőséggel, melyet bírtam nálad, mielőtt a világ volna." (Jn. 17. 4, 5.)

Az áldozósütörtök megünneplése évenként visszaidézi az Udvözítő működésének lefolyását a történelemben, s egyúttal közvetíti azokat a kegyelmeket, amelyek megváltói tevékenységéből folynak. A húsvéti szent idők kegyelmeiben felfrissült lélek gondolatai az Atya jobbán ülő Istenember felé irányulnak. Vágyai Őt keresik.

A régi Egyházban az ünnepet jelentőségének megfelelően különféle szertartásokkal díszítették és körmenetekkel kötötték egybe. A bambergi székesegyházban a feltámadt Udvözítő szobrát a templom közepére tették, imádkoztak, majd körmenetben ünnepélyesen körülhordozták, mire a szobor a templomboltozat nyílásánál elhelyezett két ifjú közt: per foramen supra fornicem ecclesiae lentō tractu attollitur. Igen sok vidéken a határba mentek ki a mennybemenetel, ünneplésére. Különösen nagy ünnepélyességgel tartották meg a beromünsteri (Luzern) körmenetet. Elöl ment a káptalan tisztartója kereszttel. Követte a sekrestyés, majd a község, sőt az egész környék lovasai között a muzsikások lovascsoportja helyezkedett el. Az egész menet középpontja lovas-papok között, szintén lóháton, az Oltáriszentséget vivő pap volt. Az egész menetet a gyalogos férfiak és nők serege zárta be. Valami emelkedettebb helyen megállottak, elolvasták az evangéliumot, a pap beszédet mondott, s a lovasok vajaskenyeret kaptak, s tovább vonultak. Körülbelül 7 óráig tartott ez a menetelés, mialatt a csoport folyton gyarapodott. Beromünsterben megkerülték a templomot, az Oltáriszentséget vivő pap ünnepélyes áldást osztott, majd a lelki kegyelmek jelképezésére gazdag lakoma következett, s ezzel az ünnep véget ért.

A mai külső szertartás annyiból áll, hogy az evangélium olvasása közben az Úr Jézust jelképező húsvéti gyertyát eloltják és a feltámadt Udvözítőnek eddig az oltáron lévő szobrát onnan elviszik. Milyen szegényes áldozósütörtöke van annak, akinek lelkületét az összes ünnepek ékességében ez a negatív szertartás jelzi: lelkében nincs nyoma a húsvétnek, az Úr kegyelmének, mert a húsvéti gyónást elmulasztotta, megújulás után nem vágyott. A földiekben találja szegényes örömét a helyett, hogy a mennybement Udvözítő lenne mindene.

HÚSVÉT UTÁN VI. VASÁRNAP

A régi római egyházban ezt a vasárnapot a Pantheonban tartották meg, s a misét, sőt magát a prédikációt is maga a pápa mondta. Beszédének tárgya a híveknek a Szentlélek eljövételére való előkészítése volt. S hogy a szó annál erősebben a hallgatók emlékezetébe vésődjék, a Szentlélek eljövételének jelképezésére valaki a felső kerek nyílásból piros rózsát hintett a jelenlévő hívőkre. Az egész szentmise szövege ezt az előkészítést tükrözi ma is. A szent-

lecke az imádságban való virrasztásra buzdít, amit az apostolok tettek a Szentlélek eljövetele előtt. Főként azonban az evangélium szól egészen a nagy ígéretről.

Lecke Sz. Péter apostol I. lev. 1. r. 7—11. v. Kedveseim! 7. Legyetek okosak és virrasztatok imádságokban 8. Mindenekelőtt pedig kölcsönös szeretettel legyetek egymás iránt szüntelenül, mert a szeretet befödi a bűnök sokaságát. 9. Legyetek vendégszeretők egymás iránt zügolódás nélkül. 10. Mindegyiktek, amint kapta a kegyelmet, úgy közölje azt mással is, mint jó sáfárai az Isten sokféle kegyelmének. 11. Ha valaki beszél, mintegy Isten szavaival beszéljen; ha valaki szolgálatot tesz, mintha azon erővel tenné, melyet Isten oszt ki; hogy mindenben Isten tiszteltesék Jézus Krisztus által, kinek dicsőség és hatalom mindörökkön-örökké. Amen.

Virrasztatok az imádságokban

Nagyon régi népek történetében olvassuk, hogy volt olyan daluk, amelyet a közösség érdekében az arra kirendelték állandóan énekeltek. Ezt a természetdiktálta gondolatot és mindennemű rossz ellen hatékonynak hitt berendezkedést megszentelte az Úr Jézus a folytonos imádság sürgetésével és a meghallgatás kilátásbahelyezésével. Megszentelte az Egyház papjainak zsolozsma-kötelezettségével: Super muros tuos, Jerusalem, constitui custodes. Tota die ac nocte non facebunt laudare Dominum. Jeruzsálem, falaid védelmére őrköt rendeltem. Éjjel-nappal nem szűnnek meg az Urat dicsérni, mert ebben az állandó virrasztásban a közösségnek igen nagy kegyelme rejlik.

Napoleon egész hadseregével útban volt visszafelé a szerencsétlen oroszországi hadjáratból. Mikor erre készülődött, még a világ urának tudta magát és most a leveretés marcangolta lelkét. Mikor hosszú menetelés után holtrafáradt katonáival megpihent egy magános helyen, ahol mindenütt jég és fagy és pusztulás volt körülöttük, a katonák elaludtak, de az ő szemekre nem jött álom még arra a néhány órára sem, amely máskor elég volt arra, hogy fáradtságát kipihenje. Kitekintett sátorából, s megijesztette a halál szelleme, amely mindenfelől észlelhető volt. Néhány percnyi magános elmélkedését a közeledő járőrök lépései zavarták meg és már arra készült, hogy visszamegy sátrába, mikor távolabb valami világosságot vett észre. Nagyon kíváncsi volt, hogy ebben a nagy levertségben, mikor az élők irigylik a holtakat, kinek van kedve ébren lenni, s elküldte az egyik járőrt, hogy nézzen utána a dolognak.

— Felség, — mondotta az visszatérvén — Druout százados imádságát végzi.

S Napoleon lelkét jótékony melegség járta át arra a gondolatra, hogy a nagy köznyomorban valaki imádkozva virraszt az egész tábor felett.

*

A bűnök ellen az egyesek virrasztása szükséges.

Szent Efrém egyszer azt álmodta, hogy Edesszába ment, a város kapujában egy ördögöt talált, amint unottan ögyelgett.

— Mit csinálsz itt? — kérdezte tőle a Szent.

— Ha éppen tudni akarod, a városra vigyázok, hogy senki el ne pártoljon tőlünk.

— S egymagád? Birsz te ennyi emberre ügyelni? — kérdezte tőle tovább a Szent.

— Ezekkel nem sok munka van, mert aluszékonyak.

Efrém eltávozott onnét, s egy csendes, magános helyre jutott, ahol viszont egész sereg ördögöt lelt.

— Mit csináltok itt? — kérdezte tőlük.

— Hátha éppen tudni akarod, ezt az egy embert szeretnők megnyerni.

— Nem szégyenlitek magatokat! Ennyien egy ellen! Edesszában egyetlenegy vigyáz az egész városra — mondta a Szent.

— Ezt te nem érted. Az aluszékony Edessza mindenestül nem ad annyi munkát, mint ez az egy éber és imádságban virrasztó remete.

Evangelium Sz. János 15. r. 26—27. v. 16. r. 1—4. v. Azon időben mondá Jézus az ő tanítványainak: 26. Mikor eljövend a Vigasztaló, kit én küldök nektek az Atyától, az igazság Lelkét; ki az Atyától származik, ő majd bizonytságot tesz én felőlem; 27. és ti is bizonytságot tesztek, mert kezdettől velem vagytok. 1. Ezeket mondtam nektek, hogy meg ne botránkozzatok. 2. Ki fognak beneteket zárni a zsinagógából; sőt eljön az óra, hogy mindaz, aki megől titeket, szolgálatot vél tenni az Istennek. 3. És ezeket fogják cselekedni veletek, mert nem ismerték az Atyát, sem engemet. 4. De ezeket szólottam nektek, hogy mikor eljön az óra, megemlékezzetek azokról, hogy én mondtam nektek.

Az igazság lelke

Dárius király udvarában négy udvari ember bölcsességversenyt tartott erre a kérdésre adandó felelettel: Mi erős? Erős a bor, mondotta az első, mert elhomályosítja az ember értelmét. Legven az tudós vagy tudatlan, feledtet vele minden bűt és bánatot. Bátortságot önt szívébe. Sőt, akik isszák, elfelejtik a barátságot és testvériséget és fegyvert fognak egymás ellen. Erősebb a király, mondotta a második, mert mindenki felett uralkodik. Mikor parancsolja, azok is halálba mennek, akik a szőlőt művelik, ahonnan a bor jön. Még erősebbek az anyák, vélte a harmadik. Akik a szőlőt ültetik és a bort termelik, azok mind gyermekek. Van édesanyjuk, aki parancsol nekik. Van édesanyja a királynak is, aki szintén nem mer akarata ellen cselekedni. Legerősebb azonban az igazság, mondta győzelmesen a negyedik. Föld, ég, bor, király, anya mulandó, ellenben az igazság örök.

Ha ez a negyedik a folyton változó, gyarló emberi igazságot gondolta mindennél erősebbnek, véleménye az előbbiekenél nem sokkal ér többet. Ellenben nagyon okosan beszélt, ha azt az igazságot emlegette, amely az Irás szavai szerint örökkön él és működik. Ez elsősorban a kinyilatkoztatás nagy igazsága, és másodsorban a nyomába lépő gyakorlati igazság. Ezt a mindenen győzedelmeskedő igazságot a Szentírás sokszor figyelmünkbe ajánlja. „Gondoskodjál olyan férfiakról, mondja az Úr Mózesnek, akikben van igazság.” (Exod. 18, 21.) Másutt meg azt mondja, hogy az igazság jó dolgokat hoz elő (Péld. 14, 22.), megtartja a királyt (u. o. 20, 28.), pajzsként őrzi a benne bízókat. (Zsolt. 90, 5.) Az igazság szabadt meg benneteket, mondja az apostol hívőinek.

Az igazság az, hogy szegények vagyunk, s az élet minden megnyilvánulásának a születéstől az étkezésen át a halálig szegényesnek kell lennie, tehát önmaga és a közösség ellen vét, aki gazdag lakodalmakra gondol és pazar temetéseken járátja az esztét. Az igazság az, hogy elhagyottak vagyunk, meg kell becsülni mások segítségét, s ha diplomatáink nem szűnnek meg azt országoktól várni, nagy balgaság volna az Isten segítségére nem gondolni, amit csak imádsággal lehet biztosítani. Az igazság az, hogy esékenyek vagyunk, s rászorulunk az idősebbek, a bölcsőbbek támogatására, emelő szavára; bűnösök vagyunk, s a bűnből ki kell emelkednünk, mert kacagva is kárhozatba lehet kerülni; tehát félelemmel, rettegéssel és kitartással kell munkálnunk üdvünket. A szomorú igazság az, amit Szent Ágoston, a legnagyobb keresztény bölcs mond: Veritas, nisi totis animi viribus concupiscatur, adipisci nullo modo poterit. Ha teljes erővel nem törekszik valaki az igazság után, sohasem jut annak birtokába, ami pedig igen nagy baj. A Szentírás annyi helyén hangzik a panasz, hogy „nincs igazság”, amit ma hasonló jajszóként annyi ember ajakáról hallunk, mert ahol igazság nincs, ott nincs irgalom és nincs szív és nincs belátás; ott csak szenvedés és gyötrődés, tehetetlenség van. Azért a kinyilatkoztatásnak egyetlen célja az embereket az igazság ismeretére vezetni! Az Üdvözítő az igazság hirdetésének szolgálatát vállalta magára, sőt maga volt a megtestesült igazság, akihez az élet minden megnyilvánulásának és minden ember életének igazodnia kell. Ismételten mondta tanítványainak, hogy ő az igazság hirdetésére lett emberré: „En azért jöttem a világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról.” Megígéri a Vigasztalót, aki lényével és működésével úgy ad az emberi életnek formát, mint ahogy a tavaszi napsugár ad létet a virág szépségének és a téli élettelenségen felülkerekedő friss életnek. Megígérte, hogy elküldi az Igazság Lelkét, aki értelmüket megvilágosítja, hogy a kötelességek meglátásában, az események megítélésében, főként a megpróbáltatások okának kutatásában a természetes értelménél mélyebbre tudjanak hatolni. Megígérte Vele együtt a szükséges erőt, hogy az igazságot a gyakorlatban is követni tudják, hogy bírják türelemmel és kitartással, mikor az emberek

ellenük törnek, a zsinagógákból kidobják őket, és minden elgondolható módon kellemetlenkednek nekik. Ő maga eltávozott, hogy változatlan méltósága örök helyét az Atya mellett elfoglalja, de elküldötte az Igazság Lelkét.

*

Nagy igazság az, hogy az emberiségnek özönvízzel felérő nagy csapása, a világháború egyúttal a legvadabb bünözön, s benne csata-vesztésünk legnagyobb nemzeti csapásunk. A háború egy óriásivá duzzadt bünfolyam. Lassankint dagadt azzá, ami lett. S amikor egy végzetes pillanatban, amit fegyverletételnek mondanak, szétvetette az összeszorító partot és szétáradt, hordozva mindenfelé a szennyet, iszapot, csontokat, habot, törmeléket és hordalékot, ami egy időre mind a partok közé szorult, volt feljajdulás és általános megdöbbenés, Isten miatt méltatlankodás. Miért engedte meg, hogy ez történjék, ami történt! Pedig ahhoz, hogy a bünfolyam ne áradjon ki és a mi földünkön ne pusztítson, az Úr egész különleges csodája lett volna szükséges. De mi történt, hogy ezt a csodát kiérdemeljük? Ellenkezőleg, mit nem követtünk el, hogy az a csoda elmaradjon? Most jajgatunk és méltatlankodunk, de hányan térdeltünk le akkor, amidőn a háború kezdődött? Csoda történt 1918-ban, hogy olyan hamar feléledtünk és im utána újra háborúra készültünk. Új háború kezdődött, amelyet ima helyett annyi ajakon káromkodás kísért, egyike a legcsúnyább magyar bűnöknek. Ezt hallva írta Prohászka püspök: „Én nem hiszem, hogy a magyar győzhet ebben a háborúban. Ily csúnyán káromkodó népnek Isten nem adhatja a győzelmet.” Amikor az ég tiszta, a hajós könnyen hiszi, hogy Isten igen távol van tőle ahhoz, hogy törődjék a nagy szappanbuborékkal, amit Földnek neveznek, s méginkább hajójával. Nem igényli a segítséget. Amikor azonban bóg a szél és toronymagasságú hullámok verdesik a hajót, kívánja a segédelmet és térdreereszkedik. A veszély a távolságokat csökkenti — mondta Bismarck. Ez ma is igaz. Igen, csökkent sok lélekben a távolság. Mi bűnösök érezzük a nagy igazságot, hogy az újraépítés munkájához vezeklés megengesztelés kell. Kell Istennek reményt keltő kegyelme és Vigasztalója. Ezek nélkül nem lehet eredményt munkát végezni.

III. RÉSZ.

A SZÉL ZÚGÁSÁTÓL AZ ÉGI HARSONÁIG

PÜNKÖSD

Lélek az emberi test fönn tartó ereje. A só, szén, klór, víz, vas és még vagy 10 féle elem, amelyből állunk, formátlan anyag, ha nincs jelen az élet lehellete. S az egész társadalom mindaddig formátlan anyag, gyárak, vasúti hálózat, bérházak, vásárcsarnokok, hivatalok, bányák szédületes mozgalmasságú. és mégis élettelen lételemek összessége, amíg nem uralkodik benne a lélek, az Isten ajándékával megszentelt egyes emberek lelkülete, munkája, gondossága, lelkiismeretessége, s elsősorban kegyelme, ami mindennek betetőzőseként a természetfeletti cél biztosítása érdekében a Szentlélek kegyelmi kiadásából származik. E kegyelmi kiadás a világ teremtésétől kezdve sohasem szünetelt, de legnagyobb mértékben az első pünkösdi alkalmával érezte hatását. Akkor született meg a kegyelmi hatások intézményes biztosítására az Egyház. Ahol kegyelmi el voltak zárva az emberektől, ott igen nagy zökkenőkkel ment előre az élet. Ott a munkás cserbenhagyta munkaadóját, a férj elhagyta feleségét, a gyermek nem törődött elaggott szüleivel, és viszont a szülő nem törődött kicsinyeivel. Amikor a hívő elszakadt Egyházától és elvágta magát annak éltető kegyelmétől és frissítő erejétől, nem törődött az étellel és annak kötelességeivel...

Ma egy világ romlásának közepette a tünetek elrettentőek, a rőmlás borzalmas. S az Egyház az első pünkösdi ünnepre visszaemlékezve ünnepi imájában azt kéri, hogy térjen be a hívők lelkébe és újuljon meg a föld színe. Az egész emberi társadalmat fogja át és tartsa össze az életet formáló Szentlélek. S a háború után főként nekünk van szükségünk kegyelmeire, mikor magyar társadalmunk egész testén a feloszlás jelei mutatkoznak. Veni Sancte Spiritus! Arra van leginkább szükségünk, amit legkevesebben emlegetnek. Sok jó, szemérmes, nemes, tiszteletteljes, fegyelmezett, igazság-szerető, türelmes, bátor és kitartó, elszánt, hősiességű, alázatos és előzékeny, ájtatos és örvendező lélekre van szükség, mert ezek a világ emelői. Chaque âme, qui se lève, soulève. S mennyi az elesett em-

ber és intézmény, ez mind emelöt vár. Az egyesekre szálljon első-sorban a Lélek. E tiszta cseppekből áll majd elő a magával ragadó folyam. E kristályjegecekből készül majd a napsugárban fürdő dóm, amit megújult magyar Egyháznak és újjáalkotó magyar közösségnek nevezünk.

*

Eppen ezért az Egyház előkészületi idővel hívja fel a hívek figyelmét a bekövetkező fontos ünnepekre. Áldozócsütörtöktől pünkösdvasárnapig terjed az előkészület, amelyet először az apostolok végeztek és amelyet XIII. Leó pápa állandósított, amikor 1897-ben az egész világon kilenced tartását rendelte el a keresztény elveknek a családi, sőt az egész társadalmi élet keretében való feltámadása és a hitszakadás megszűnése érdekében. Az ünnepkör középpontja pünkösöd.

A régi egyházban vigiliáján keresztvizet szenteltek, mert pünkösöd keresztelő nap is volt, hogy az új kereszteltek azon a napon vegyék először a Szentlelket, amidőn először áradt ki az Egyházra. A középkorban a nagy ünnepet különféle szertartásokkal tették szemléletessé. Mikor a Szentlélek eljövetelekor hangzott zúgás jelzésére a kóruson felcsendült a Veni Sancte Spiritus, megharsantak a trombiták. A mennyezetről virággal vegyest ezer és ezer aláhulló csillag emlékeztetett a tüzes nyelvekre. A templomban röpködő fehér galambok a Szentlélek ajándékait, főként a tisztaságot, szelidséget és szeretetet juttatták kifejezésre.

A pünkösödöt 24 vasárnap követi. Mivel a vizkereszt után elmaradt néhány vasárnap ezekután iktattatik be, az összes vasárnapok száma pünkösöd után 28 is lehet.

Ima a Szentlélekhez

A pünkösdi ünnep gyönyörű portáléján az lehetne a fölírás, amit Szent Pál Athénében látott: *Az ismeretlen Istennek.*

Bizony a Szentlélek ismeretlen Isten. Ebből egy nagyon jó következik s egy nagyon rossz. Nagyon jó, hogy a magyar, akinek nyelve olyan gazdag a trágár káromkodásban, a Szentlelket soha meg nem bántja. Nagyon rossz, hogy nem is igen imádkozik hozzá. Pedig milyen szükséges az az imádkozás!

PÜNKÖSDVASÁRNAP

Lecke Ap. Csel. 2. r. 1—11. v. 1: Midőn elérkezett a pünkösöd napja, mindannyian együtt valának ugyanazon helyen, 2. és hirtelenül zaj támadt az égből, olyan, mint heves szélvész zúgása, s betölté az egész házat, ahol ültek. 3. Majd pedig szétoszló nyelvek jelenének meg nekik, olyanok, mint a tűz, s leereszkedék mind-egyikükre. 4. Ekkor mindnyájan betelének Szentlélekkel, beszélni kezdtek különféle nyelveken, amikép a Szentlélek adta nekik, hogy szóljanak. 5. Laktak pedig akkor Jeruzsálemben zsidók, istenfélő férfiak minden nemzetből, mely az ég alatt van. 6. Amikor ez a

zaj támadt, tömeg verődött össze, s lelkében megzavarodék, majd kiki tulajdon nyelvén hallotta beszélni őket. 7. Mindnyájan álmélkodtak és csodálkoztak, mondván: Ime, ezek, kik beszélnek, nemde mindnyájan galileaiak; 8. hogyan hallottuk hát mégis mi, mind-egyikünk saját nyelvünket, melyben születünk? Mi, pártusok, médek, elamiták, Mezopotámiának, Judeának, Kappadóciának, Pontusnak, Ázsiának, 10. Frigiának, Pámfiliának, Egyiptomnak és a Cirene körüli Líbia részeinek lakói, a Rómából való jövevények, 11. zsidók is, prozeliták is, krétaiak és arabok: halljuk, hogy a mi nyelvünkön hirdetik az Istennek nagy tetteit.

Mindnyájan betelének Szentlélekkel

Amit mennybemenetele előtt az Úr apostolainak többször megígért és az egész Egyháznak megadott, mikor a Jeruzsálemben összegyűltek mindnyájan beteltek Szentlélekkel és a hívők megerősödtek az Úr mellett való kirtartásban, az ma állandóan megtörténik. Hiszen az Úr ígérete szerint szünet nélkül a Szentlélek vezeti az Egyházat, s a szentségekben a hívők szünet nélkül veszik a Szentlélek kegyelmét. S veszik főként azzal a szentséggel, amely egész különlegesen a Szentlélek szentsége, hatását tekintve a keresztségben nyert kegyelmek betetőzése és megerősítése. Ez a szentség a bérmálás, amelynek szertartásai részint a történelem ősrégi, kedves emlékein, részint igen mélyértelmű analógiákon alapulnak.

A szentség anyaga az olaj, a keletieknél ma is a szerencse jele, a Szentírás szerint pedig a természetfeletti világ kincseinek teljessége. A bérmálásban jelenti a Szentlélek 7 adományának megszentelő kegyelemhez kötött teljességét. Jelenti azt a hét ajándékot, amelyekkel az Úr mintegy vitorlát feszít ki a lélekre, hogy minden fuvallatával belekapaszkodhassék. Jelenti a 7 detektort, amelyek által a lélek egy szebb világ üzenetét tudja dalban kiolvasni. Mivel az olaj a test ellenállóképességét növelte, a régiak az *atlétikai* küzdelmekben igen sűrűn használták. A bérmálásban nyert kegyelem 7 ajándéka a lelket ruházza fel hasonló képességgel. Az olaj a rideg testet, a kegyelem az akaratot teszi hajlékonnyá. Az erősség lelkével nemesített akarat a nehézségek súlya alatt le nem török. Érintkezéseiben nem merev. Leleményes a keresztesnyütemmel és szeretet feladatainak megoldásában.

A fa, melynek gyümölcséből az olajat sajtolták, régóta több dolognak volt szimbóluma. A görögök a tudomány istennőjének, Pallas Athénének szentelték, s azért termése nagyon találóan jelzi az értelemnek, a tanácsnak és a tudománynak a lélek nemesítésére adott ajándékait. A Noé galambjának csőrében lévő ág révén szimbóluma a békének, melyet csak Isten adhat. Azután szimbóluma a békés munkának és eredményének, a jó termésnek és gazdagságnak meg a nyomába lépő örömmel. Márpedig a bérmálás adományainak is béke meg öröm a legfőbb hatásuk. Mint Kelet örökzöld növénye a tartósság szimbóluma és jelzi a szentség külön kegyelmét, az eltörülhetetlen jegyet s a kötelességet, hogy a megbérmált a saját

érdekében állandóan hú maradjon a zászlóhoz, amelyhez a bérmálás szentsége által örökre lekötölte magát.

Jobb lovagnak lenni, mint szolgának. Az Isten országának ügyében fáradozó középkori lovagrendek között a Szentlélek-Lovagrend valamennyinél szebb célt tűzött ki maga elé. Tagjai csak olyan kipróbált férfiak lehettek, akik a Szentlélek dicsőségét hőstettel mozdították elő. Érdemjelük láncon függő kereszt volt a Szentlélek képével, a galambbal. Láncukat és köpenyegüket tüzes nyelvek ékesítették. Mikor a felavató kardjával megérintette a jelölt arcát, így szólt hozzá: „Isten és Mária tiszteletére viseld el ezt az ütést, de többet egyet se tűrj! Légy bátor! Jobb lovagnak lenni, mint szolgának.”

Mikor a bérmálás szentségében valaki a Szentlélek lovagja lesz és a püspök a szertartás befejezéseként arcát megérinti, hogy lovaggá avassa, idézze eszébe a középkori lovaggáütés szép szavait: Jobb Isten lovagjaként élni, mint a bűn szolgájának maradni! Aki Istenért és Szűz Máriáért vállalta a lovaggáütést, az ne engedje, hogy a bűn bármikor is megalázza.

Hűen mindhalálig! Dáma rettegett államfogházában Munkolmban az egyik ablaküvegen ez a néhány szó olvasható: Hűen mindhalálig! Griffenfeld miniszter kezeírása, aki V. Keresztély királynak sok éven át szolgált hűségesen. Akkor írta oda, midőn mostohatestvére miatt börtönbe került. Azért írta, hogy e néhány szó figyelmeztesse a királynak tartozó hűségére. Az ablakra írta, hogy reggel az első napugárral már lássa a legfőbb kötelesség szavát. S feltétele mellett kitartott: 20 évi börtön sem tudta kezdeni hűségét, s 1699-ben bekövetkezett halálakor abból merített nagy megnyugvást, hogy hűsége soha meg nem rendült. Annak, aki a bérmálás szentsége által az Úrnak, legfőbb királyunknak örökre elkötölte magát: „Hűen mindhalálig!” lehet legtalálhatóbb jel-szava, s lesz halálában legnagyobb vigasztalása.

Evangélium Szent János 14. r. 23—31. v. Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: 23. Ha valaki szeret engem, az én beszédemet megtartja; és Atyám is szeretni fogja őt, és hozzája megyünk, és lakóhelyet szerzünk nála. 24. Aki engem nem szeret, az én beszédeimet nem tartja meg; a beszéd pedig, melyet hallottatok, nem az enyém, hanem az Atyáé, ki engem küldött. 25. Ezeket szólottam nektek, nálatok lévén. 26. A Vigasztaló pedig, a Szentlélek, kit az Atya az én nevemben küld, az majd megtanít titeket mindenre s eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek. 27. Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek: nem miként a világ adja, adom én nektek. Ne riadjon meg szívetek és ne féljen. 28. Hallottátok, hogy azt mondtam nektek: Elmegyek és hozzátok jövök. Ha szeretnétek engem, csak örüljétek annak, hogy az Atyához megyek; mert az Atya nagyobb nálamnál. 29. És most megmondtam nektek, mielőtt megtörténnék, hogy midőn meglesz, higgyétek. 30. Immár nem sokat fogok be-

szélni veletek; mert jön e világ fejedelme; de énbennem semmije sincsen; 31. hanem hogy megtudja a világ, hogy szeretem az Atyát, és amint meghagyta nekem az Atya, úgy cselekszem.

Dulcis hospes animae

(A legkedvesebb vendég.)

Sokszor kopogtatnak az ajtódon olyan emberek, akik türelmetlenségükben nem szívesen várnak, s amikor beböcsáztatást kérnek, már nyitják is az ajtót. Most egy vigéc a legújabb könyveket ajánlja. Majd egy gyűjtő adományért alkalmatlankodik. Holnapután valami ismerős ajánlást kér. Egyik türelmetlenebb, mint a másik. Akit a fönti kedves kifejezéssel az Egyház a lélek legkedvesebb vendégének nevez, az a Szentlélek Úristen, aki egészen másért jön és másképen jön, mint a kellemetlen látogatók. Eljövetelének a célja ugyanaz, amiért először jött az emberiséghez; ajándékait hozza, hogy velük a lelket felékesítse. S ami az eljövetel módját illeti, sohasem erőszakoskodik, bár az emberi szívhez egészen joga van. Valamikor, amidőn az egész emberiség figyelmét felhívta, viharral jött, de ma egész csöndesen érkezik. Sokszor a legközelebb állók sem veszik észre, mikor kopogtat, hogy a szívet magának egészen lefoglalja.

*

Azután a Dulcis hospes animae, akiről az evangélium beszél, az Oltárszentségben hozzánk jövő Úr Jézus. Eljövetelének célja ugyanaz, amiért először jött: a Szentléleknek akar utat készíteni, s a lelket a Szentháromságnak akarja teljesen lefoglalni. Jön Ő sok jó gondolat formájában, de jön főként a szentáldozásban. Ő is éppoly kevéssé erőszakoskodik, mint a Szentlélek, akinek kegyelmét közvetíti. Bár szívedhez neki is sok címen joga van, mégsem elégszik meg csak a beengedő szóval. „Ecce sto ad ostium, et pulso, ime ajtód előtt állok és kopogtatok.” Csak kopogtat és addig be nem lép, amíg a te részedről készülődést, szerető gondosságot nem tapasztal, amíg a lakásnak a teljes Szentháromság fogadásához méltó előkészítést nem látja. Mert a keresztény katolikus hitéletben a léleknek a háromszemélyű Isten a legkedvesebb vendége.

Elfogadásának etikettszabályai:

1. A készséges beengedés itt is első helyen áll. Egy festő az Ecce sto ad ostium, et pulso (Titk. Jel. 3, 20.) szavait olyan módon szemléltette, hogy a képen az ajtó előtt álló férfiú kezét kopogtatásra emeli. A festő fia végignézi a képet és azt mondja:

— Apukám, a képen hiba van!

— Miért? — kérdi az atya.

— Mert az ajtón nincs kilincs és a bácsi nem tud bemenni — volt a válasz.

— Fiacskám, — válaszolta az atya — ami itt hibának tetszik, az a valóságnak teljesen megfelel. Az a bácsi a Szentháromság. Az

ajtó az emberi szívbe nyílik. Rajta a kulcs belülről van. Hogy az Úr oda bemehessen, az ajtót belülről kell kinyitni.

2. Aki nemcsak néhány percre megy, az rajta van, hogy tisztaság uralkodjék ott, ahova megy. S mivel a Szentháromság látogatása nemcsak néhány pillanatra szól, nem elég rá a szívet csak úgy-ahogy előkészíteni.

Mikor Napoleon Clugny-be ment, hogy a híres középkori kőostort meglátogassa, a hatóság elrendelte, hogy a nagy fogadótermet a császár ünnepélyes fogadására rendbehozzák. A császár azonban végigjárta az egész épületet, s a végén a látottak felett nagy neheztelését fejezte ki a hatóság előtt: *Vous êtes des vandales!* A Szentháromság kilátásba helyezett látogatására nagyon jól el kell készíteni a lelkeket. Bűn vagy rendetlen indulat, harag, kevélység, tisztátalan vonzalom szíved legelrejtettebb zugában is azonnal feltűnnék. „Míg sötét van, még az oszlop sem vehető észre, de mikor a fényes nap feltámad, még az úton fekvő szalmaszál is feltetszik” — mondja Aranyász. Szent János.

3. Azt is várja legkedvesebb látogatód, hogy Hozzá szeretettel ragaszkodván, szivedből többé ki ne engedd, s így tényleg állandó lakóhelyet szerezhessen. Ennek a kedves erőszaknak rendkívül örvend. Aki így marasztalja felséges látogatóit, az eldobta az ajtó belső kulcsát, szívébe senki sem hatolhat, és aki benne van, az többé ki nem juthat.

Du bist mein, ich bin dein,
Des sollst du gewiss sein.¹
Du bist beschlossen

In meinem Herzen.
Verloren ist des Schlüsselein,
Du must für immer drinne bleiben.
(Középkori német népének.)¹

PÜNKÖSDHÉTFŐN

Lecke Ap. Csel. 10. r. 42—48. v. Ama napokban Péter megnyitván száját, mondá: Atyámfiai, férfiak! 42. Az Úr megparancsolá nekünk, hogy hirdessük a népnek és bizonyítsuk, hogy ő az, akit az Isten az élők és holtak birájává rendelt. 43. Róla bizonyosságot tesznek a próféták mind, hogy mindenki megnyeri a bűnök bocsánatát az ő neve által, aki őbenne hisz. 44. Még miközben Péter ez igéket mondotta, a Szentlélek mindnyájukra leszálla, kik hallgatták az igét. 45. És álmélkodának a körülmetélésből való hívek, kik Péterrel jöttek oda, hogy a pogányokra is kiöntetett a Szentlélek malasztja; 46. mert hallják őket különféle nyelveken szólani és az Istent magasztalni. 47. Ekkor mondá Péter: Vajjon megtagadhatja-e valaki a vizet, hogy meg ne kereszteltessenek ezek, kik a Szentleket éppúgy vették, mint mi? 48. És parancsolá, hogy kereszteljék meg őket az Úr Jézus Krisztus nevében.

¹ Te az enyém vagy, én a tied vagyok: ebben biztosnak kell lenned. Szívembe vagy zárva, kulcsa elveszett, és mindenkorra benne kell maradnod.

Loquebantur variis linguis

(Különbféle nyelveken beszéltek.)

Ez a néhány szó adja az első pünkösdeknek a mai szentleckében elbeszélte csodálatos tényét, amelyet az evangélium terjesztése érdekében az Úr akkor egyszer adott az apostoloknak. De az országa terjesztésében buzgólkodóknak is nagyon sokszor megadta azóta a nem értéktelenebb kiválóságot, hogy műveletlennek és tudósnak, vagnak és szomorkodónak egyaránt az Úr Jézust tudják hirdetni, vagy bánatosnak és örvendezőnek, ingerlékenynek és ellenkezőnek az Úr Jézus szeretetében tudjanak szolgálatára lenni. A *quot linguas calles, tot homines valet* (ahány nyelvhez értesz, annyi embert érsz) itt nyeri legszebb értelmét. A lázas nyelvtanulás korszakában de sok embernek volna érdemes megállni ez igazság előtt!

Sajnos, sokkal gyakoribb ezen tökéletességek paródiája, a vétkes többnyelvűség, amelynek mestere a hazugság atyja, a gonoszleleck. Leckéje nem az örök igazság szolgálatában álló s nem is az igazságnak megfelelő beszéd. Ilyen értelemben beszél több nyelven a hazug, aki a tárgyi igazság talajáról lecsúszva majd így, majd úgy adja elő a tényeket. Több nyelven beszél, aki látszólag hálás, nagylelkű, bőkezű, valójában pedig nem az, sőt hízogó, hálatlan, zsugori. Több nyelven beszél a farizeus, aki kívül szépet mutat, belül pedig ocsmány. Több nyelven beszél, akinek az ajkán Ave! hangzik, de szívében *Pave!* szól. Akinek: *Mel in ore, fel in corde*, méz az ajkán, epe a szívében. Akinek beszéde: *Verba lactis, fraus in factis*, tej a szava, de csalfa a tette. Aki: *Aussen lieb, innen Dieb; Aussen fein, innen Schwein; Aussen lix; innen Nix*. Kívül kedves, belül veszélyes tolvaj; kívül finom, belül szennyes; kívül tökéletes, belül semmirekellő.

Több nyelven beszél az „ügynevezett” becsületes ember, akinek a múzeumban levő kitömött madárhoz hasonlóan szépen le van a tolla simítva, de belül vér helyett korpa van. Óvatosan kerül a lelepleztetést, de annál több a titkos bűne. Rájuk vonatkoztatva mondta De Maistre: „A gazemberek életét nem ismerem, de a becsületes embereké útálatos.” Több nyelven beszél a kameleon-ember, aki minden hangulatváltozáshoz tud simulni, mint a versaillesi borbély, aki az Assablé National előtt levő műhelye fölé ezt írta: *Je rase le clergé, je pique la noblesse et j'accomode le tiers état* (borotválom a papságot, fésülöm a nemességet és a harmadrendhez alkalmazkodom). Vagy olyan, mint az a magyar ember, aki a lengyel barátság idejében Várszky volt, a francia szimpátia napjaiban De Var lett, az elnémetesedéskor Herr von Var, a nemzeti fellángolásakor Váry úrnak írta és hívatta magát.

Több nyelven beszél, aki a társaságban olyan, mint a nyomtatott *p* betű, amely egy fordítással *d*, még egy fordulattal *b*, majd *q*. Több nyelven beszél a számíté és hízogó, aki a szélkakashoz hasonlóan mindig másfelé fordul, amíg meg nem rozsdásodik.

Mikor Choiseul herceg megtudta, hogy hatalmának elvesztése és száműzetése után Voltaire valamikor az ő kegyeinek megszerzése céljából írt költeményeket az ő utódjának nyújtotta át, s csak a nevet változtatta meg bennük, szélkakast készítettett, amelyen Voltaire fejét lehetett felismerni és rajt ez volt a felírás: *Je tourne a tout vent* (minden szél felé odafordulok). Sok ember olyan, mint ez a szélkakas. Talán meghallja az égből jövő hatalmas szél zúgását, de minden más szellőt is kitüntet figyelmével. Mindenkit köszönt, mindenkire mosolyog, mindenkinek szépet mond, mindenkinek hizeleg, csak haszna legyen belőle.

Evangelium Szent János 3. r. 16—21. v. Az időben mondá Jézus Nikodémusnak: 16. Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy mindaz, aki őbenne hisz, el ne vesszék, hanem örök élete legyen. 17. Mert nem azért küldötte Isten az ő Fiát e világra, hogy ítélje e világot, hanem hogy üdvözüljön e világ ő általa. 18. Aki őbenne hiszen, meg nem ítéltetik; aki pedig nem hiszen, máf megítéltetett, mert nem hitt az Isten egyszülött Fiá nevében. 19. Az pedig az ítélet, hogy a világosság a világba jött, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot; mivel cselekedeteik gonoszak valának. 20. Mert mindaz, aki gonosz cselekszik, gyűlöli a világosságot és nem megy a világosságra, hogy meg ne feddessenek az ő cselekedetei; 21. aki pedig az igazságot teszi, a világosságra megy, hogy nyilvánosságra jöjjenek az ő cselekedetei, mert Istenben műveltettek.

A sötétség szeretele

Mindenki látott már százlábút és tudja róla, hogy mennyire nem szereti magát a nyilvánosság előtt mutogatni. Mintha tudná, érezné, hogy mennyire undorító, ösztönszerűen menekül a világosság elől. Nagyobb útra csak éjjel vállalkozik, s kora reggel, nyirkos talajon hagyott csapása mutatja az utat, amerre járt. Néha azonban a nap előbb felkel, hogysem tanyáját elérhette volna: és akkor ott bújik el, ahol a napsugár éppen érte. Azért lehet elmozdított kő, cseréj, tuskó alatt annyi meghúzódo százlábút látni, s amint a tárgy elmozdításával világosság éri őket, idegesen tovarohannak.

Ez a bűnös ember sorsa is. Minden bűnös rejtőzködik mint bűnös. A sötétséget keresi, mert cselekedetei gonoszak. Restelli magát bűnei miatt. Mikor a bűnbeesés után Ádám elbújt az Úr elől és rejtőzködésének okát kellett megmondani, azt felelte, hogy mezítelen volta miatt rejtőzködik. Egy bűnös sem akar pőrén megjelenni mások előtt, s ha bűnét nem titkolhatja, legalább indítékait szőíti. De még inkább rejtőzik azért, mert fél a bűnvallástól és a korholástól. „Mindenki, aki gonoszul cselekszik, — mondja az Udvözítő — gyűlöli a világosságot, hogy meg ne feddessenek az ő cselekedetei.” (Jn. 3, 20.)

Ez azonban nagy balgaság, mert mindenki elől a sötétbe lehet rejtőzni, csak Isten elől nem. Itanzura, a hatalmas szittyá király,

Dáriusnak, a perzsák rettegett fejedelmének vakondot, madarat, halat és mérgezett nyilat küldött ajándékba. A perzsa király nagyon csodálkozott a furcsa küldeményen és hogy jelentményét megtudakolja, összehívta bölcseit. Az egyik bölcs szerint a szittya király ajándékának ez volt az értelme: „Ha nem mégy idegen földre, mint a madár, ha nem ereszkedel a tenger mélyére, mint a hal, ha nem vonulsz a föld gyomrába, mint a vakond: a szittya király mérges nyila utolér téged.”

A szittya királynak nagy volt a hatalma, de azért íme volt hely, ahol ki lehetett előle térni. 'Csak egy hatalmasság van, akivel szemben sehoh sincs védelem, s ez az Úr.

Te színed elől merre menekedem?
Egekbe hogyha hágok, ott jelen vagy,
Pokolba ágyam vethetem, jelen vagy.
Naptámadatnak szárnyára ha kapnék,
Tenger legszélső nyugatán ha laknék,
Oda sem víz más, csak a te kezed,
És jobbod rólam el ott sem veszed,
S ha mondanám: „Setét hulljon fölém,
És éjre váljék köröttem a fény” —
Az éj setétje nem setét neked,
És mint a nappal, világos az éjjel,
Fény vagy setét: előtted egy.

(138. zsolt. Sik S. fordítása.)

Előtte a bűnösnek csak egy helyen, a gyóntatószékben van reménye a szabadulásra. Pedro Ossuna herceg (1579—1624.), Nápoly alkirálya, évenként egy ünnepnapon meglátogatta az állami gályákat, amikor egy-egy életfogytiglan elítélt rabnak kegyelmet szokott adni. Egy alkalommal az összes gályarabot megkérdezte, hogy mi miatt ítélték el, s valamennyi azt állította, hogy ártatlan. Csak egy akadt köztük, aki őszintén bevallotta bűneit. Ekkor a herceg kemény hangon, mintha haragból csinálná, így szólt a többi rabhoz:

— Azonnal üzzétek el magatoktól ezt az egyet, mert jelenléte zavarja társaságtok egyöntetűségét!

Bilincseit azonnal leoldatta, a rabruhát kicseréltette és az ujjongva hálálkodott a herceg nagylelkűségéért.

Főünnepek alkalmával az Úr Jézus is meglátogatja a gályarabokat, akiket a bűnök és bűnös hajlandóságok köteléke tart fogva, és nem egy, de számtalan rabnak visszaadja a szabadságot, ha ennek legfőbb feltételét teljesítik, t. i. a bűnök őszinte bevallása után megjavulnak.

PÜNKÖSD UTÁNI I. VASÁRNAP

Lecke Szent János apostol I. lev. 4. r. 8—21. v. Testvéreim! 8. Az Isten szeretet. 9. Abban nyilvánult meg az Isten szerete mi irántunk, hogy az ő egyszülött Fiát küldötte a világra, hogy ő általa éljünk. 10. Ebben áll a szeretet; nem mintha mi szerettük volna az

Istent, hanem mivel ő előbb szeretett minket és elküldötte az ő Fiát engesztelésül a mi bűneinkért. 11. Szeretteim! ha Isten így szeretett minket, nekünk is kell egymást szeretnünk. 12. Istent soha senki sem látta. Ha szeretjük egymást, Isten bennünk lakik és az ő szeretete tökéletes bennünk. 13. Abból ismerjük meg, hogy benne lakunk és ő mibennünk, hogy az ő Lelkéből adott nekünk. 14. És mi láttuk és bizonyoságot teszünk, hogy az Atya elküldötte Fiát, mint a világ üdvözítőjét. 15. Bárki vallja, hogy Jézus az Isten Fia, abban az Isten marad és ő az Istenben. 16. És mi megismertük és hittünk a szeretetben, mellyel Isten irántunk viseltetik. Szeretet az Isten és aki a szeretetben marad, Istenben marad és az Isten őbenne. 17. Azzal lesz teljes Istennek szeretete bennünk, hogy bizalmunk legyen az ítélet napján, mert amilyen ő, olyanok vagyunk mi is e világban. 18. A szeretetben nincs félelem, hanem a tökéletes szeretet kizárja a félelmet, mert a félelem gyötrelemmel jár; aki pedig fél, nem tökéletes a szeretetben. 19. Mi tehát szeressük Istent, mert Isten előbb szeretett minket. 20. Ha valaki azt mondja: Szeretem az Istent és felebarátját gyűlöli, az hazug. Mert aki nem szereti testvérét, akit lát, Istent, akit nem lát, hogyan szeretheti? 21. És az a parancsunk van Istentől, hogy aki szereti az Istent, szeresse testvérét is.

Mi az Isten?

Dzsambuli országának hatalmas királya. Adarszamuka egy napon így szólott szolgájához: Járd be az országomat és szedd össze az összes vakot és hozd őket elé! A szolga útnak indult és a parancsot teljesítette: eléje vezette az összes vakot, akiket csak talált. A király parancsára valamennyit az elefánt istállójába vitték. Az egyik az elefánt lábát, a másik a farkát, a harmadik hasát, oldalát, hátát, fülét, fejét, agyarát, ormányát fogta meg. S miután az állatot sorba tapogatták, visszavezették őket a király elé, aki megkérdezte őket: „Mi volt az, amit megtapogattatok?”

— Egy nagy oszlop — kiáltott fel az, aki az állat lábát tapogatta.

— Dehogyan volt oszlop, seprő volt — mondta az, aki a farka végét fogta.

— Egy tömeg föld volt — folytatta az, aki a hasát érintette.

— Fal volt — kiáltotta az, aki az oldalát tapogatta.

— Egy hegy taréja — erősíté az, aki a hátához nyúlt.

— Egy széles legyező — bizonykodott az, aki a fülét kapta.

— Egy hadi mozsár — fogadkozott az, aki a fejét érintette.

— Egy szarv — vélekedett az, aki agyarát markolta.

— Egy vastag kötél — mondta az, aki ormányát érintette.

Erre vitatkozni kezdtek a vakok, hogy kinek van igaza. Mind-egyik a saját véleményéhez ragaszkodott. Egy sem volt köztük olyan okos, hogy valamennyi szavát végighallgatva, a tőlük hallottak alapján és egy kifogástalanul látó útbaigazítását kérve alkotott volna fogalmat az előttük lévő lény mibenlétéről.

Ha az önmagára hagyott és saját erejében bizó ember tisztán parányi értelmével s egy-egy tulajdonságából kiindulva akarja Istent megismerni, hamis fogalmat alkot magának róla. Így mondták a perzsák, hogy az Isten tűz, mert világít. A kaldok szerint csillag, mert szép. A rómaiak az emberi testnél szebbet nem tudtak elképzelni, és azért isteneik emberek voltak. Az egyiptomiak állatok tulajdonságaiban látták megfestesülve az istenség lényegét. Nap, hold, virág, kagyló, csillagok... ugyanilyen okoskodással találták meg a bennük istenére bukkanó népet. Sőt Hegel és Spinoza szerint a *minden* az Isten. Vogt és Büchner szerint a *Krafft und Stoff*, az erő és anyaga az isten, mert mindennek azok az alkotó elemei és kezdetüket senki sem látta. És a modern ember abból indulva ki, hogy Istent még soha senki sem látta, azt gondolja, hogy nem is létezik, pedig hány dolgot nem látunk, nem hallunk, tapintunk, és mindazonáltal létezik. Igenis, hitünk alapigazsága, hogy Isten van és mi benne élünk és mozgunk és vagyunk. Isten mindenütt van és mindenütt hat. Az Isten erő s mindenütt láthatatlanul is hat. Mikor pl. a vetítógép megindul és lencséből a fénynyaláb kitör, ki gondolná és képzelné el, hogy a lencse és a fal közt mindenütt ott van ugyanaz a kép, amelyet a függönyön látunk. Pedig ott van, mert akármilyen távolságba viszem a felfogó ernyőt, a kép mindenütt megjelenik. Addig láthatatlan, amíg kellő szerkezet meg nem jeleníti. A rádió feltalálása előtt nem tudtuk, hogy a szférák zenéje a legkomolyabb valóság, mert hiszen a levegő messze földről érkezett hangokkal van tele. S akárhol szerelem fel a rádiót, hallom a beszédet, a zenét, aminek hallására érzékem természetesen nem elegendő. Az Isten *értelem*. S ha az emberi értelem vissza tud menni a múltba és a jövőt látja, a mérhetetlenül tökéletesebb isteni értelem ugyanezt végtelen arányokban tudja megtenni. Megismerhetjük Öt mint értelmet emberi értelemmel is, de csak tökéletlenül, mintegy tükörben, talányszerűen és részlegesen. Értelmünk u. i. a nagy világmindenségben olyan, mint éjnek idején a hatalmas dómbe állított parányi gyertya imbolygó fénye. A dómnak kis részét látjuk, a többit következtetjük. A gyér világítással továbbmenve újra más rész világosodik meg. A részek összeadásából áll elénk az egésznek képe. Értelmünkkel a világot megismerve így következtetünk annak nagyságára és az alkotó sokrendbeli értelmi tökéletességére.

S végül az *Isten szeretét*. A szeretet pedig messze hat. Az anyai szeretet korlátot nem ismer, ha gyermekéről van szó. A végtelen hatalmú és tökéletességű Isten pedig még bensőségesebben akar mindenkit a végtelen távolságból szeretni. Ez az Istennek legfőbb tulajdonsága, amelyet mint nagy örömhírt és diadaléneket hirdet a mai vasárnap evangéliuma. E szeretet megismerésének legjobb műszere az emberi szív, amely érzi az Isten szeretetének szükségét. Nagy bölcsék és tudósok minden tapasztalata az, hogy ezen a szereteten kívül nincs igazi boldogság.

„Aki fél, nem tökéletes a szeretetben”

Két ellentétes világnézet hívei arról vitatkoztak, hogy melyik az emberhez méltóbb és a terjesztésre érdemesebb felfogás: Krisztusnak' és az evangéliumnak nyomdokaiban járva Istent félve jót akarni, embert szeretni, vagy a jóra önmagáért törekedni s minden vallástól és túlvilági jutalomtól vagy büntetéstől függetlenül szolgálni embertársainkat.

A két vitatkozó közül ez utóbbi felfogás hirdetője minden érvet felsorakoztatott véleménye mellett, amit a görög Zénótól kezdve Kantig gigondoltak. Megejtő retorikával és lenyűgöző dialektikával bizonyította, hogy az emberi méltóságot mennyire emeli az a tudat, hogy a külső kényszertől függetlenül csak a jó lelkesíti. A másik felfogás egyik szerény megjelenésű képviselője végighallgatta az egész okfejtést és utána röviden így felelt:

„A sok szó helyett nekem csak egy érv áll rendelkezésemre. Gondoljuk el, hogy tér és idő által nem korlátozva az összes emberhez módunkban van szólni, aki bármikor és bárhol vallotta a két ellentétes felfogást és így mindnyájan olvassák az egyik ujságban közzétett hirdetést. Kerestetik valaki, aki a nyomorultakat segítse, a betegeket vigasztalja, a szerencsétleneket felkarolja, a legnehezebb betegeket nemcsak anyagi türelemmel ápolja, hanem útálatos sebeiket megsókolja szeretetből. Kerestetik valaki, aki ezenkívül még arra is vállalkozik, hogy az elhagyott gyermekeket összeszedje, őket tanítsa, állandóan segítse, gyarlóságaiakon meg ne ütközzék és el ne kedvetlenedjék. Saját kellemetlenségeit és szomorúságait, bánalmait észre sem véve, úgy tudja a közösség javát munkálni, mintha ő volna a világ legboldogabb teremtese. Kerestetik valaki, aki abban a tudatban végzi mindezt, hogy jutalmul megvettetésben, kigúnyolásban lesz része és talán éppen azok részéről éri a legnagyobb bánatlam, akiket a legtöbb szeretetben részesített. Ha ez a sok valaki azok sorából jelentkeznék, akik szerint a jót önmagáért, a jó Istentől függetlenül kell cselekedni, hogy az embert önmagáért kell szeretni, az erényt önértékéért kell becsülni: akkor talán még gondolkodnám, hogy melyik felfogás mellé álljak. Ha azonban azt kell látnom, hogy az emberszeretet törvényének nem hallgatói és hirdetői és dicsérői, de elsősorban cselekvői azok, akik a jó Istent imádják, szeretik és tőle félnek és közülük kor, rang és álláskülönbség nélkül nem egy, de egész sereg jelentkezik szolgálatra és a mondott feltételek mellett versengve vállalkoznak az említett munkákra, akkor nem lehet helye a gondolkodásnak.”

Okos beszéd! Ha látom Szent Erzsébetet, amint a szegényeket Isten iránt való szeretetből segítyezi, s mikor azok hálátlanok, tovább is utánuk jár; ha látom Szent Lőrincet, amint a szegényeknek kiosztja az Egyház kincseit és vértanúi halált hal; ha látom, hogy Kalazanti Szent József a szegény gyermekeket neveli és szenvedései közt is ragaszkodik hivatásához; ha látom, hogy Mathai Szent János a rabszolgák kiszabadításának vágyától égve szeretet alapít,

Nolaszkói Szent Péter pedig önmaga lesz rabszolgává, hogy mást kizabadítson, s valamennyiének indiféka az Isten iránt való szeretet: nincs kétségem benne, hogy az igazi emberszeretnek isténszeretet az alapja.

A kórházban egy kedvesnővér nagy önfeláldozással ápolta betegét. Mikor az felépült; így szólt jőtevőjéhez:

— Kedvesnővér, amit én önnek köszönhetek, azt magam 10.000 forintért nem tettem volna meg másnak.

— De azt is elhíheti, hogy én meg 100.000 forintért sem volnék rá kapható — válaszolta a kedvesnővér.

— Hát hogyan képes mégis elvégezni ezt a munkát? — kérdezte tovább zavartan a volt beteg.

— Egyedül a jó Istenért!

S megy ez a szeretet az élet feláldozásáig!

Abban a tűzvészben, amely 1927 decemberében a quebec-i St. Charles-árvaházat elpusztította, s amely után 40 megszenesedett holttestet szedtek ki a törmelékek közül, a szeretetnek ritka glóriájával tündöklő hőse egy fiatal apáca volt. Neki lehet köszönni, hogy az áldozatok száma nem több. Az amerikai sajtó a legnagyobb elismerés és csodálat hangján emlékezett meg róla; egymásután háromszor futott be az égő épületbe s mindannyiszor két-két gyermekkel tért vissza. Mikor negyedszer rohant be, az üszkös tető lezuhant, az emeleteket áttörte, a falakat ledöntötte és kötörmeléke az ajtókat eltömte. A romok közt rekedt hős apáca a lángokban lelte halálát.

*

Evangelium Szent Lukács 6. r. 36—42. v. Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: 36. Legyetek irgalmasok, mint a ti Atyátok is irgalmas. 37. Ne ítéltetek, és nem fogtok ítéltetni; ne kárhoztassatok és nem fognak benneteket kárhoztatni; bocsássatok meg és bocsánatot fogtok nyerni. 38. Adjatok és adatni fog nektek, jó és tömött, megrázott és kiáradó mértéket adnak majd a ti öletekbe; mert amily mértékkel mértetek, olyannal fognak visszamérni nektek. 39. Hasonlatosságot is monda nekik: Vajjon a vak vezethet-e vakot? nemde mindketten verembe esnek? 40. Nem föllebb való a tanítvány mesterénél; tökéletes lesz pedig mindenki, ha olyan, mint a mestere. 41. Mit látod meg a szálkát atyádfia szemében, a gerendát pedig, mely tenzemedben vagon, nem veszed észre? 42. Avagy hogyan mondhatod atyádfiának: Atyámfia! hadd vegyem ki szemedből a szálkát, tenzemedben a gerendát nem látván? Képmutató! vedd ki előbb a gerendát magad szeméből és azután nézz utána, hogy kivedd a szálkát atyádfia szeméből.

„Amly mértékkel mérték...”

Egy pék, akinek mindig ugyanaz a mészáros szállított húst, ennél panasztát nyújtotta, hogy a húsból valami mindig hiányzik. „Csodálkoznom kell rajta, — mondta a mészáros — s egyúttal ki kell jelentenem, hogy a hibás nem én vagyok. Az önnek adott kiló húst az a kiló kenyér méri, ami üzletéből kikerült.”

Igy megy ez az életben gyarló emberek közt. Adnak és vesznek és a legtöbbször nem veszik észre az okozott jogtalanságot, míg az hozzájuk vissza nem száll. Akkor panaszkodnak. Pedig csak az történt, hogy amily mértékkel ők mértek, olyannal mértek nekik vissza. S nem gondolják meg, hogy ha ez nem következik itt be, az örök életben minden hiányzó garast és grammot le kell számolni.

Alamizsnás Szent János (550—616.) alexandriai pátriárka tete-mei a pozsonyi székesegyházban nyugsznak. A következő végrendelete maradt ránk: „Én János, Isten szolgáinak alázatos szolgája, megköszönöm neked Uram, hogy méltónak tartottál arra, hogy javaimat neked ajánljam, s hogy rendelkezésednek megfelelően a világ javaiból egyharmad dénárnál több nem maradt meg. Mikor Isten akaratóból Alexandria püspöke lettem, püspökházamban kb. 8 ezer font aranyat találtam. De jól tudván azt, hogy mindez Krisztusé, neki ezt mint tulajdonosnak már átadtam, és most lelkemet neked készülök átadni.”

„Ne ítéljtek...”

Az ítélkezés nem más, mint az élet ezerféle adás-vevés viszony-latainak egyik leggyakoribb formája. S éppen úgy függenek az ítél-kezések, mint a hús és kenyér, az adjon Isten meg a fogadj Isten, a kendő és a törülköző. Azért arra is áll a szabály, hogy nem kell ítélkezni vagy nagyon mértéket kell tartani. „Aki másokat ítéletbe hívsz, — mondja Szent Ciprián — néha légy a magad bírója, és vizsgáld meg lelkiismereted rejtett helyeit. Sőt mivel a vétkezés szé-nyen nélkül történik, s kiki már úgy vétkezik, hogy vétkeivel akar tetszeni, úgyszólván állsz mások előtt, hát nézd meg magad te is. Vagy öntelt vagy kapzsi vagy indulatos vagy szenvedélyes kocka-játékos, részeges, irigy, fajtalan, erőszakos vagy, s még csodálkozol, ha Isten haragja felkel ellened büntetésre, mikor minden nappal gyülemlik a bűnhődés anyaga.” Mert az Úr, aki végignézi az élet vásárjában a nyílt és titkos méricskélést, és aki a hiányt számon-tartja és leszurkoltatja, amint a szentek nagylelkűségét bőséggel jutalmazza, a nem szentek kalmárkodását bünteti.

Isteni Igazságosság és Irgalom

Mikor a repülőgép motorja zakatolva megindul, s a gép né-hány kör leírása után lassankint felemelkedik, a pilóta maga alatt találja az egész nyüzsgő világot. Mivel fát, embert, állatot, gyerme-ket, vasutat, egyszóval mindent külön észrevesz, nyugtalan, és idegeivel küdenie kell. Miután azonban merészen nekivágva a magasságnak néhány ezer méternyire kiemelkedett, a kisebb tárgyak körvonalai eltűnnek és csak a nagyobb utak, folyók, erdők, hegyek látszanak elmosódva: a pilóta teljes nyugalommal vezeti gépét. Méltóságos tartásában semmi idegesség sem látszik.

Ha ebből a képből akarunk a mindenek felett álló Istenre

valami analógiát készíteni, annak első fele nem találó, mert Isten bármilyen magasan van is, a világnak és történetének minden legkisebb részlete ismeretes előtte. *Omnia nuda et aperta sunt oculis eius.* Sőt a katicabogártól a Libanon cédrusáig, pillanatról-pillanatra mindent Ő tart életben. De amennyire sántít az analógia ebben, annyival találóbb második fele. A messze fölöttünk lévő Isten méltóságos nyugalommal néz le az apró-cseprő földi eseményekre. Maga is teljesen nyugodt és nyugalomával mindent megnyugtat. *Deus tranquilluss omnia tranquillat.*

A látszat sokszor úgy mutatja, mintha nagy nyugalomban még a bűnösökkel és a bűnökkel sem törődnek. Naponta ezer bűnös bántja, és Ő tűr. Jótéteményeivel galádló visszaélnék, és Ő tűn. Törvényeit szemtelenül megszegik, mintha azokat az utolsó falu kisbírája hirdette volna ki, és Ő még mindig tűr. Szent nevét néha úgy becsmérlik, hogy azonnali büntetése elmaradhatatlannak tetszik, és Ő tovább tűr. Néha valami kis figyelmeztetés következik, de haragja, amely a pokol fenekéig ér (5. Móz. 32, 22.), nem tör ki. Országának szolgálói üldözést szenvednek, a sátán pribékjei dicsőségben tündökölnek, s Ő egyelőre hallgat. A felületes szemlélőt mindez megtéveszti, mert megfélekedzik róla, hogy vannak olyan bűnösök, akiknek bűnössége nagy bünbánatban végződik, és arra való tekintettel az Úr nagy irgalmát már előre érezteti. Ez a kinyilatkoztatás tanítása.

A szentatyák és az egyházi tudósok szerint a Szentírás Istennek egy tulajdonságáról sem beszél annyit, mint irgalmáról és hosszútűréséről. „Az eltört nádszálát nem szakítja ki és a füstölő kanócot nem oltja ki” — mondja Izaiás próféta. (Iz. 42, 3.) „Ha valaki 100 éves koráig naponként 100 halálos bünt követ is el, és egész szívéből Istenhez tér, és igaz bünbánatban az élet kenyerét veszi magához és a penitenciatartás szentségéhez járul, a Magasságbeli abban a pillanatban hajlandó összes bűneit megbocsátani.” (Tauler.)

A meggondolatlan bűnöst mindez mégjobban megtéveszti, és elfeledteti vele, hogy Isten egyrészt könnyen vár, mert senki sem siklik ki keze közül: *Deus patiens, quia aeternus.* Továbbá vár, mert e nélkül a büntetés örökkévalósága miatt igazsága éppen olyan mértékben látszanék megfoghatatlan szigorúságnak, mint amilyen nehezen érthető türelme, amellyel a megtérésre időt enged.

„Mint csöpp víz a tengerhez képest, olyan csekélyek az emberek esztendei az örökkévalóságához képest. Azért tűr az Isten és árasztja rájuk irgalmát. Látja vakmerőségét, hogy ártalmas, és romlásukat, hogy gonosz, de azért teljes irgalmassággal van hozzájuk és megmutatja nekik az igazság útját.” (Sir. 18, 8—11.)

Úgy tesz Isten, mint a lelkiismeretes bíró, aki annál nagyobb gonddal ítél embertársáról, minél nagyobb büntetés van kilátásba helyezve. Túláradó szeretetében az Úr szinte igazságának kockáz-

tatásával odaáll a bűnös mellé, s mintha az ítélet kimondásától félne, fáradhatatlanul várja javulását.

*

A litánia Kyrie eleison-ja az egész Egyháznak a mai evangélium figyelembevételével megszerkesztett legrövidebb imádsága, amit naponta többször el kell mondani mindenkinek, aki tudomásul vette azt, hogy Isten a legfőbb Úr és mi alattvalói valamennyien igen sokszor követünk el olyan bűnöket, amelyekre nincs más segítség, csak az isteni irgalom. Sőt igazán minden bűn ilyen!

„Egy rossz szó szaladt ki a számon — mondja Oscar Valette író. — Többé nincs hatalmamban. Elszállt s jár azon az úton, amelyről senki sem tudja, hogy hová vezet és hányan járnak rajta. Szavam azon az úton jár, fut, rohan, repül. Egyidőre megakad és ismét tovább száll. Útközben megsebez egy szívet, tönkretesz egy jó hírnevet. Itt-ott megrontja valakinek az örömét. Amott hitetlenséget segít elő vagy gyanakvást kelt a lelkekben, háborúskodást idéz elő eddig békében élők között... Istenem, ki szab neki határt? Pihenés nélkül szalad egyik embertől a másikig; útjában itt is, ott is zavar. Megdagad, mint a hegyi lavina, törmeléket, szikladarabokat, kettétört fatörzseket sodorva magával a végén és házakat dönt le, emberéletet tesz tönkre. Így feldagadva csak az örökkévalóság határain török meg egyszer...” Igen, megtörik Istenben, aki mindent megnyugtat s mindent elsímít. De más erre igazán képtelen. Kyrie eleison! De irgalmasnak kell lennem mással, amikor én ennyire rászorulok Isten irgalmára!

Szentháromság vasárnapján

Mindig büszkeséggel mutatnak az ír katolikusok alkotmányukra, mely így kezdődik: „A legszentebb Háromság nevében, kitől minden tekintély származik, s kire mint végcélra az emberek s államok minden tettének irányulnia kell, mi Eire népe alázatosan elismerve kötelességünket a mi Urunkkal szemben, ki őseinket évszázadokon át a megpróbáltatásokban támogatta, a legmélyebb hálaival megemlékezve azoknak nemzetünk jogos függetlenségének újból való kivívásáért folytatott heroikus és szakadatlan küzdelméről, s az általános jólétet keresve, elfogadjuk s elrendeljük a következő alkotmányt.” A mai nap mindnyájan a mi nemzetünk támaszát lássuk a Szentháromságban. Így olvassuk a leckét és az evangéliumot.

Lecke Szent Pál apostol a rómaiakhoz írt lev. 11. r. 33—36. v. 33. Mekkora a mélysége Isten gazdagságának, bölcsességének és tudásának! Mennyire megfoghatatlanok az ő ítéletei és kikutathatlanok az ő útjai! 34. Mert ki ismerte át az Úr értelmét? vagy ki volt az ő tanácsadója? 35. Vagy ki adott elsőbb neki visszafizetés fejében? 36. Mert belőle és általa és érte van minden. Dicsőség neki örökre! Amen.

In Trinitate Robur. A magyar-osztrák-német-olasz hármasszövetség megalkotásával Bismarcknak az volt a célja, hogy a három nagyhatalom számára a népek túlekedésében és előretörtetésében az eddig megszerzett nagyhatalmi állást biztosítsa. Jelvénye, a háromlevelű lóhere alatt az írás: *In Trinitate Robur, a hármasszövetségben van az erő.* Úgy gondolta, hogy egy adott jelre az Északi-tengertől Szicíliaig és Lichtensteintől az Erdélyi havasokig minden katona egy emberként áll rendelkezésére. Nem tartotta lehetségesnek azt, ami 1918-ban tényleg bekövetkezett, hogy a szövetség felbomlott és a szövetkezők porba hullva voltak a győzők kényének-kedvének kiszolgáltatva.

A mai ünnep egy másfajta hármasszövetséget mutat be. Létét nem a külső ellenséggel szemben való védekezésnek köszöni. Kezdeté nem volt, vége sohasem lesz. Létesítésén nem ember dolgozott. Bölcsességének mélységét és gazdagságát, erőinek mértékét ember ki nem ismerheti, ítéleteit meg nem foghatja, utait ki nem vizsgálhatja. Ez a hármasszövetség az Atya, Fiú és Szentlélek örök egysége, amelyre minden korlátozás nélkül a maga legteljesebb értelmében ráillik a bismarcki szó: *In Trinitate Robur. Háromságban az erő.* Megnyilvánul ez az erő az egész anyagvilág teremtésében, fönntartásában és kormányozásában. Még inkább megnyilvánul az egész emberiség megváltásában, megszentelésében s a világ végéig való vezetésében.

*

O, beata Trinitas! A szentlecke bepillantást nyújt a katolikus Egyház legfőlségesebb hittitkába, a kinyilatkoztatott tanok központjába és forrásába. Elénk állítja Isten tudományának és még inkább létének mélysége gazdagságát, háromszemélyű egy Istennek a kinyilatkoztatásban néhány főléses vonással vázolt csodálatos egységét és életközösségét. „Ez az én szerelmes Fiam, kibem nekem kedvem telik.” (Máté 3, 17.) „Ez az örök élet, hogy megismerjenek téged, egyedül örök Istent.” (Jn. 17, 3.) „Amit az Atya cselekszik, a Fiú is hasonlóan cselekszik.” (Jn. 5, 19.) „Én és az Atya egy vagyunk. Az Atya énbennem és én az Atyában. Amik az Istenben vannak, senki sem tudja, hanem csak az Isten lelke.” (I Kor. 2, 11.) „Eljön az igazság Lelke... engem megdicsőít, mert az enyéből veszi és hirdeti nektek.” (Jn. 16, 13—14.) Ez a titkos bensőség és egység a legnagyobb isteni gazdagság! Mikor ma az Egyház ajakán felhangzik a fohász: *„O beata Trinitas! Ó, lényegében egy, önmagában boldog Háromság!”* — mi szegény és önmagunknak elégtelen, elhagyatott emberek, akik életüket napról-napra impressziókkal tengetik, tudományukat kívülről veszik, lassankint minden körből kinőnek és tudásuk mégis mindig törpe marad: elgondolkozunk ezen a nagy isteni gazdagságon és mélységen. Felfogni nem tudjuk, mert minden emberi tapasztalatot és mértékét meghalad. S csak sejtelmet

ad arról, hogy örök és gazdag életében való legkisebb részesedés mily méltó tárgya a földi zarándok vágyának. Ő, Isten tudományának és bölcseségének mélységes gazdagsága!

Evangelium Szent Máté 28. r. 18—20. v. Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: 18. Minden hatalom nekem adatott a mennyben és a földön. 19. Elmenvén tehát, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében; 20. tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek. És ime, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.

Az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében

Az égen és földön minden hatalmat birtokló Úr Jézus, akié az égen és földön minden lélek, kiadta a parancsot, hogy a keresztség szentsége és a keresztyén tanítás révén minden ember hozzá vezetessék. A keresztség szentségében tehát minden lélek az Úr Jézusé, sőt az ő révén a Szentháromsága lesz. A Szentháromság nevében van megkeresztelve, tehát első kötelessége országának terjesztésén fáradozni: érte imádkozni és áldozatokat hozni. Kötelessége saját erkölcsi életét az evangélium elveinek megfelelően irányítani, maga számára az életlehetőségeket komoly és állandó munkában megteremteni s magát minden körülmények közt az Úr akaratára bízni. Mikor a pap a keresztség kiszolgáltatásában elmondja a legfontosabb részt: Én téged megkereszteltek az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében: a szokástól eltérően s a mai evangélium szavai szerint nem fejezi be Amen szóval. Mintha ezzel azt akarná az Egyház kifejezni, hogy az Ament egész életével a megkeresztelt maga mondja rá. A teljes Szentháromsága, tehát bizik jóságában, de a mellett bizik saját munkája erejében is. S akármilyen történet, minden váratlan és kellemetlen dologban viselkedésével kimondja az Ament. „Úgy legyen!” — a szava a váratlan eredménytelenségben és a hosszú szenvedésben és a mindennap idegörlő kellemetlenségeiben. Ha a vonat kelleszténél előbb elindul vagy nagyon sokáig várat magára. Ha alkalmatlan eső esik vagy túrhetetlen melegen süt a nap. Álmatlanságban és fáradozásban, erős téli fagy és perzselő nyári szárazság idején, ideges társak és családtagok sértegetései között, az öregségükben nehéz szülők és az önző, tiszteletlen viselkedésük miatt kegyetlen és kegyetlen gyermekek kínzásai között. S ez az Amen nem a buddhista lemondás vagy az önmagát kinző fakir érzéstelenségének szava. Ellenkezőleg minden kellemetlenségben Isten akaratát látó keresztyén legszebb Te Deum-a.

*

A középkorban élő Taulernek legégetőbb vágya az volt, hogy Isten megismerésében és a tökéletesség megszerzésében haladjon. Életének főleg egyik szakában, körülbelül 5—6 évig, úgyszólván

éjjel-nappal azért imádkozott, hogy küldjön neki az Isten valakit, ki saját élete által vagy tanításával erre nézve a legjobb utasításokat adja, s főként arra tanítsa meg, hogy az ember a sok szerencsétlenség dacára is miképen lehet boldog.

Egyszer Strassburgban időzött, s egy vasárnap a vecsernye után úgy érezte, hogy a Dómban megtalálja azt, aki által régi vágya és kérélmé beteljesedik. Odaérve egy öreg koldusra akadt, aki a székesegyház bejáratánál kuporgott. Ismételten körülnézve sem talált a kolduson kívül mást s azért így szólította meg őt: „Adjon Isten jó napot, öregem.” „Hála az égnek, — felelte a koldus — nekem soha sincs rossz napom.” Tauler csodálkozott ezen a válaszon, majd így folytatta: „Hát akkor a jó, Isten adjon kegyelmednek sok szerencsét!” „Még sohasem voltam szerencsétlen” — volt a válasz. — „Sohasem voltál boldogtalan? Hogy érted ezt?” „Úgy értem, — mondá a koldus — hogy minden úgy történik, amint én akarom. És mindenért, ami történik, hálát adok a mennyei Atyának. Ha süt a nap, ha esik az eső, ha van fölöslegem éppúgy, mintha szűkölködöm. Ha hőség gyötör, ha szomjúság kínoz, ha vásott fiúk csúfolnak, tudom, hogy mindez nem akarata nélkül történik, tehát én is akarom. S nem az-e a legnagyobb boldogság, ha minden úgy történik, ahogy Isten akarja?” „És ha Isten akarata az volna, hogy a pokolba kerülj, mit szólnál ehhez?” Egy percnyi habozás után ezt válaszolta a koldus: „Átkarolnám Őt, azzal a két karral, melyet Ő adott lelkemnek: az egyik a hit ereje, melynek segítségével irgalmában még akkor sem kételkedném; a másik a szeretet hatalma, melylyel úgy lehném Őt oda, hogy ezáltal a pokol szenvedéseit nem érezném.”

Tauler ebből megtanulta, hogy az igaz boldogságot az Isten ákaratában való megnyugvás adja.

PÜNKÖSD UTÁN II. VASÁRNAP

Lecke Szent János apostol I. lev. 3: r. 13—18. v. 13. Testvérek! Ne csodáljátok, ha a világ gyűlöl titeket. 14. Mi tudjuk, hogy a halálból átvitettünk az életre, mert szerejűk felebarátainkat. Aki nem szeret, halálban marad. 15. Minden, aki gyűlöli testvérét, gyilkos; és tudjátok, hogy egy gyilkosnak sincs magában maradó örök élete. 16. Abból ismertük meg az Isten szeretetét, hogy *ő életét adia miéretünk, tehát nekünk is életünket kell adnunk testvéreinkért.* 17. Aki e világ javaival bír, és látja szűkölködő testvérét, és elzárja szívét előle: hogyan maradna meg abban az Isten szeretete? 18. Fiacskáim! ne szeressünk szóval, se nyelvvvel, hanem cselekedeteitl és igazsággal.

Önlelélődozó szeretet

A Rajna-menti vidék valamelyik falucskájában megrendítő körülmények között tett eleget e kötelességének egy kisgyermek. Az anya bevásárlásra ment a szomszéd vásárra és otthonhagyta két

gyermekét, a négyéves Jolánt és a nyolcéves Istvánt. A csemeték sokáig várakoztak édesanyjukra és mivel az időt nagyon hosszúnak találták, elébe indultak az állomás felé. Azonban a helyes úttól letérve árkon-bokron keresztül egészen más irányba barangoltak, míg teljesen kimerülve egy bokor mellé nem telepedtek. A késő őszi hidegben gyengén öltözött gyermekek közül természetesen Jolán, a kisebbik kezdett el sírni. Ahányszor a nagy hideg miatt panaszkodott, István annyiszor vett le magáról egy-egy ruhadarabot és kis hűgát befedte vele. A két gyermeket másnak reggel találták meg a keresésükre induló emberek. Jolán egészen megdermedve vonta meg magát szerető bátyja mellett, aki ruhátlanságában már kisenvedett.

Ki tudná megtagadni bámulatát ettől az önfeláldozó testvéri szeretettől, s méginkább attól a lelki nagyságtól, amely hasonló szeretetben részesíti mindazokat, akik az Úr Jézusban s megváltó halálában testvérei, s amely az Apostol meghagyása szerint adott helyzetben az elhagyatottakkal, szegényekkel és szerencsétlenekkel szemben nem azt méricskéli, hogy mire van kötelezve a rideg ész mérlegelése szerint, hanem lelke teljes szeretetével észrevétlenül az önfeláldozó hősiességig jut.

Párizsban egy új épület mellett az emberekkel és épületanyaggal túlterhelt, gyenge állvány összeomlott s anyag és emberek a mélységbe zuhantak. Csak két munkás maradt fenn, egy fiatalabb és egy öregebb. Mindketten egy korhadt deszkába kapaszkodtak, amely a nagy megterhelhetés miatt már töredezni kezdett.

— Péter, tartsd a deszkát erősen, te családos ember vagy! — szólt az idősebbnek a fiatalabb s a következő pillanatban tompán zuhant a többi áldozatra. Az ő halála révén Péter gyermekei visszanyerték atyjukat.

Az 1927. év január 8. napján d. u. 5 óra tájban egy jegyespár korcsolyázott a szolnoki mély kubikgödörök jegén. Beszélgetés közben nem vették észre, hogy veszélyes helyre tévedtek és a vékony jég réteg szakadni készült alattuk, mielőtt visszatérésre gondolhattak volna. A következő pillanatban sikoltva kiáltottak segítségért, majd elmerültek a szennyes vízben. A vőlegény felbukkanva megragadta a menyasszony karját és felsegítette a jégtáblára, amely ismét széttörtött. A hangos kiáltozásra többen odarohantak ugyan, de senki sem merte a jégtáblák közt vergődő jegyespárt megközelíteni a közelben korcsolyázó Hanzély Pál főhadnagyon kívül, aki mentésükre a vízbe vetette magát, amikor azonban a vőlegény már két nagyobb jégtábla közt vergődött, a menyasszony pedig elmerült. A főhadnagy elsősorban ez utóbbi megmentésére sietett: megragadta, fellökte egy jégtáblára, amely azonban harmadszor is beszakadt alatta. Mindenki megdermedt, de a főhadnagy most sem vesztette el lélekjelenlétét. A leányt erős kézzel tartva a parton állóktól rudat és kötelet kért. Végső erőfeszítéssel küzdött az el-

merülés ellen, de azért mosolyogva biztatta a partonállókat, és közben hol az egyik, hol a másik szerencsétlent emelte a magasba, hogy levegőhöz jussanak. A parton akkor már katonák, tüzoltók és több száz főre rügő tömeg dulakodott a szörnyű izgalomban. Végre öt ember ladikkal utat tört a lékig, ahol már mind a három fuldokló víz alatt volt. Kimentették a menyasszonyt, utána a vőlegényt. Az egyik rendőr csákányával a ladikhoz akarta kotorni a főhadnagyot is, de már nem találta. Az örökkévalóságnak látszó néhány másodpercben tőlük mintegy három lépésnyire utoljára felbukkant: „Isten segíts!” — kiáltotta mosolyogva és kiterjesztett kezével a csákány után kapott. Utána eltűnt s márcsak órák múlva találták meg. A víz a jégtáblák alá sodorta és ott lelte halálát.

*

Ha valaki mint szülő, akár mint testvér, rokon vagy előjáró a szeretet terén telt mértékkel mér és a legnagyobbat adja, reménye lehet arra, hogy az örökkévalóságban neki is telt mértékkel mérnek. S minél kevesebb az önfeláldozásra hívó természetes kötelezettsége, minél teljesebben látja a veszélyt, amelynek kiteszi magát, s minél távolabb állnak tőle azok, akikért áldozatot hoz: annál közelebb jut az Udvözítő önfeláldozó szeretetéhez.

Evangélium Szent Lukács 14. r. 16—24. v. Az időben mondá Jézus a farizeusoknak e példabeszédet: 16. Egy ember nagy vacsorát szerze és sokakat meghíva. 17. És elküldé szolgáját a vacsora órájában megmondani a hivatalosoknak, hogy jöjjenek, mert már minden el van készítve. 18. És kezdék magukat mindnyájan sorra mentegetni. Az első mondá neki: Földet vettem és ki kell mennem megnézni azt; kérlek téged, ments ki engem. 19. Másik meg mondá: Őt iga ökröt vettem és megyek kipróbálni azokat; kérlek, ments ki engem. 20. Más ismét mondá: Feleséget vettem, azért nem mehetek. 21. Hazamenvén a szolga jelenté urának mindezt. Erre megharagudván a házigazda, mondá szolgájának: Menj ki hamar a város tereire és utcáira, s a koldusokat, bénákat, vakokat és sántákat hozd be ide. 22. És mondá a szolga: Uram, megtörtént, amint parancsoltad, de még mindig van hely. 23. Akkor mondá az úr szolgájának: Menj ki az utakra és sövényekhez és kényszerítsd bejönni a járökelőket, hogy megteljen a házam. 24. Mondom azonban nektek; hogy senki ama férfiak közül, kik hivatalosak voltak, meg nem híveli az én vacsorámat.

Ments ki engem!

Az Úr az első embert a paradicsomi zavartalan boldogságban azzal bizta meg, hogy a földet művelje. Segítségül állatokat adott melléje, sőt hozzá hasonló segítőtársról is gondoskodott. S a mai evangélium gazdagai éppen ez adományokra hivatkozva kéri a felkínált lakomában való részesedés alól a felmentést, mintha bizony a föld, az állatokkal való foglalkozás és a feleség vagy családi élet

pótolhatná az ott kilátásba helyezett javakat. A ma gazdagai között még többen gondolkoznak hasonlóképen. Nem bánják, ha a terek és utak koldusai, bénái és vakjai, a sövények és utak nyomorultjai mennek a lakomára, mert ott nyerik legerősebb féküket és ott találják vigasztalásukat. De nekik, a felsőbb rétegekhez tartozóknak fékre szükségük nincs, a boldogsághoz pedig elég a föld, állat, feleség, kincs, hatalom, művészet, tudás; szóval mindaz, ami e földön megszerezhető. Utána meg úgy sincs semmi!

Pedig ma sincs másképen, mint az Udvözítő korában volt, és nem lesz másképen soha. Az ember semmi földivel, semmi anyaggal ve nem éri, mert van benne valami végtelen nagy érték, s ez a lélek, amit az egész világ sem tud kielégíteni, ami legszembezőkőbb bizonyítéka az igazságnak, hogy a földi élet után kell egy más életnek következnie.

Isten nélkül az ember mindig üres, boldogtalan marad, akár milyen bálványnak szolgált is. Lehet valaki hatalmas, mint Ámán volt, de Isten nélkül azzal együtt boldogtalan lesz, hogy akad Mardokeus, aki nem hajt előtte térdet. Lehet valaki világhódító, mint Nagy Sándor volt, de Isten nélkül vele együtt boldogtalan lesz, hogy már nincsen, mit meghódítson.

Jólét? „Merne-e — kérdi Carlyle — a mai Európának minden pénzügyminisztere, kárpitosa, cukrásza együttesen vállalkozni arra, hogy csak egy cipőtisztítót boldoggá tegyen!? Nem képesek rá, legalább is egy-két óránál tovább nem. A cipőtisztítónak is van lelke, amely egészen más valami, mint a gyomra. S ez állandó megelégedettsége és jóllakottsága biztosítására sem többet, sem kevesebbet nem kíván, mint Isten végtelen világegyetemét, hogy azt a végtelenségig élvezhesse... Egész óceánja a hochheimi bornak, s az Ophincus garatja hozzá... meg sincs még töltve az óceán s a cipőtisztító már morog, hogy a bor jobb termésből is lehetne. Kínálja neki fél-mindenséget és fél-mindenhatóságot és veszekedni kezd a másik fél birtokosával, és ha célját el nem éri, kijelenti, hogy soha emberrel oly rosszul nem bántak, mint vele.”

Embert véglegesen csak Isten tehet boldoggá.

Vannak olyanok, akik Istennek, a vallásgyakorlatoknak, a szentgyónásnak, a szentáldozásnak, az örök boldogság reményének szellemi pótlékkal való helyettesítésére gondolnak. Hisznek a tudomány és művészet boldogító erejében és Goethével vallják: Wer Kunst und Wissenschaft besitzt, der hat Religion, wer diese beide nicht besitzt, der habe Religion (— akinek tudománya és művészete van, annak már van vallása; aki a kettővel nem rendelkezik, annak legyen vallása).

Tudományban és művészetben tényleg van valami, amiért egy ideig a lélek tápláléka lehet, tehát egy időre a vallást mindegyik feledtetheti, de egyik sem pótolhatja. Verőfényes napokban jó hangversenyekre járni, otthon a zongora mellett Mozartban, Pucci-

ttben gyönyörködni. Azonban nagy megpróbáltatások idején a fájdalom fullánkját el nem veszik, s a legsúlyosabb pillanatokban sem tudomány, sem művészet vigaszt nem nyújthatnak. Hány orvos mondta már betegének, mikor fájdalmát enyhíteni nem volt képes, hogy szenvedésére egyetlen orvosság és csillapítószer a keresztény hősiés önmegetagadás! Ellenben olvassa valaki Goethe Faustját a haldoklónak vagy mutassák neki a legjobb Wagner-zenét, az meg fogja kérdezni, hogy gúnyolni akarják-e vagy szenvedését kívánják-e fokozni. Ilyenkor csak a vallás szava tud megnyugtani.

Kincs, hatalom, tudomány, művészet embert ki nem elégíthetnek. Lehet valaki tudós, amilyen volt Newton, ez a „kisgyermek, aki a tenger partján néhány fényes kagylóval játszott és az egész óceán ismeretlen volt előtte” és e miatt nem lehetett egészen boldog. Lehet valaki nagy művész, mint volt Goethe, aki „életének 72 évéből egy hétre való boldogságot sem élvezett”. Lehet valaki nagy államférfiú, mint Bismarck, aki tisztelőinek többször mondta, hogy életében 24 óráig sem volt boldog. Lehet valaki nagy festő és nem lesz megelégedve, véglegesen saját művészetével. Plátó mondja Phaedrusában, hogy a földről eltávozott lélek megveti mindazt, amit itt szépként megbámult. S vannak olyanok, akik már e földön sincsenek megelégedve a szép megjelenítésével. Michelangelo halálos ágyán sajnálta, hogy akkor kell eltávoznia, mikor művészetében az első betűket kezdte leírni. Claude Monet dicsősége mezsgyéjén, a kiállítás előtti napon összes képeit felégette, mert nem volt velük megelégedve. Ha tudni akarom, hogy mit tehet tudomány és művészet, akkor ezeket kérdezzem meg.

Akinek csak tudománya vagy művészete van, annak az élet minden adomány dacára is üres, céltalan bolyongás. Musset, minden vallás nélkül élő művészlélek életét alig becsülte néhány sous-ra. Humboldt Sándor élete alkonyán azt vallja, hogy egész életében távol járt tőle a boldogság és sötét gondolatok közt töltötte napjait. Beethoven élete vége felé az örömmek csak egyetlen napja után áhitozott. Wagner művészete is csak rövid időre feledtette a mestérrel a csüggedést és a kétségbeesést. Sokszor feltört belőle a panasz: „Soha egy pillanatig sem voltam boldog.” Hangosan tört ki belőle az undor és a borzadás a sivár és a komor élet miatt, amelyet szenvedni kénytelen. Életét elfecséreltnek érezte. Világgyűlölet gyötörte. Minden reményt hiú csalódásnak és hazugságnak tartott. „Nem hiszek semmiben, csak egy vágyam van: — írja Lisztnek — aludni, oly mélyen, hogy minden nyomorúság megszűnjék számomra. Ezt az álmot kellene megszereznem.” Ugyan mivé törpülnek ezek a boldogság kérdésében pl. egy Asszisi Szent Ferenc mellett, akinek minden tudomány és művészet nélkül művészté magasztosult életét minden tudós és művész még ma is megcsodálja!

Ha tudomány és művészet a legjobb, amit a vallás helyébe

lehet tenni, ebbe a nyomorúságos cserébe okos ember bele nem mehet.

*

S még kevésbé alkalmas kincs, hatalom, vagyon, politika, művészet, tudomány, élvezet arra, hogy embert jobbá tegyen. Hányan bíznak a művészetek átalakító hatásában! Pedig hogy ön-maga egyetlen embert is képtelen jobbá tenni, azt azoktól kell hallani, akik legközelebb voltak a forráshoz, és kénytelenek az ellenkezőjét mondani.

„Szólni akarok — mondja Jörgensen János svéd író — egy estéről, amelyben három évvel előbb volt részem. Kávéházban ültem, olyan emberek társaságában, akikre művészetük miatt fel szoktunk tekinteni. S mikor a bor kinyitotta lelküket, s beléjük pillanthattam, beláttam a művészi reliefekkel díszített bronzajtók mögé. Tarka ikonosztázisuk megnyilott és a szentélyük sötétségében nem láttam mást, mint aranyborjút, dicsőségszomjat és kicsapongást.” Ez a művészet annyira magasztalt átalakító hatása magán a művészen. S a műélvező sem lesz hatása alatt angyal. Maradjunk meg tehát IX. Károly francia király gondolatánál: *Perenne solum!* Csak örökké tartó jót kívánok. Arra pedig csak a vallás tanít.

PÜNKSÖD UTÁN III. VASÁRNAP

A mai liturgia szentleckéjében és evangéliumában az élet két nagy ellentétére irányítja figyelmünket, amelyeket röviden e néhány szóval lehet kifejezni: az ördög körüljár, hogy elnyeljen, Krisztus körüljár, hogy megváltson.

Lecke Szent Péter apostol I. lev. 5. r. 6—11. v. Atyámfiai! 6. Alázzátok meg tehát magatokat az Isten hatalmas keze alatt, hogy felmagasztaljon titeket a látogatásnak idején. 7. Minden aggodalmatokat öreá bizván, mert neki gondja van rátok. 8. Józanok legyetek és vigyázzatok, mert a ti ellenségetek, az ördög, mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen; 9. erős hittel álljatok ellen neki, tudván, hogy ugyanaz a szenvedés vár a testvéreitekre, kik e világon vannak. 10. A minden kegyelem Istene pedig, aki az Ó örök dicsőségére hívott meg minket Jézus Krisztus által, maga fog minket, miután kissé már szenvedtünk, tökéletesíteni, megerősíteni és megszilárdítani. 11. Őneki legyen dicsőség és uralom mindörökkön-örökké. Amen.

Az ördög körüljár...

Akadhat a mai szentleckének olyan olvasója, aki az apostol intelmét éppen úgy a merészen csapongó képzelet szüleményének tartja, mint a meséket és a legendákat, amelyekben az ördögnek olyan nagy szerep jut. Valamikor hittek benne az emberek, de ma már túl vagyunk azon, hogy efféle gondolatok és hiedelmek zavar-

ják álmainkat. Pedig mégis teljes valóság az, hogy az ördög közöttünk jár. Az ördögtől való megszállás szomorú valóság és ma sem lehetünk tőle biztonságban.

*

Az ördög körüljár... de láthatatlanul, mert ravasz és a külső forma miatt a biztos eredményt nem kockáztatja. Ha kurta szarvval, lólábakkal, csúf karmokkal, denevérszárnyakkal jelennék meg, mindenki könnyen fölismerné és nem volna bátorsága addig várni, míg hozzá egész közel jut és hideg denevérszárnyaival végigsimítja arcát, hanem elmenekülne előle. Azért jár közöttünk láthatatlanul. Arra sem kell őt kioktatni, hogy mit vegyen birtokba. Ha az ellenség bejut valamely városba, először a telefonközpontot foglalja el s elválogatja egymástól a hivatalokat, s ő rendelkezik a csendőrséggel, a rendőrséggel, az adóhivatallal, a főkapitánnyal, a polgármesterrel. A gonoszlélek is egy rossz gondolat, egy rossz vágy vagy indulat formájában a lélek mélyén telepszik meg, és a lábak odamennek, ahová ő diktálja, a kezek odanyúlnak és azt írják, amit ő parancsol nekik, a szemek azt látják, amire engedélyt és parancsot kapnak, a fülek azt hallgatják, amit ő tart szépen. Sőt neki sokszor nem is kell cselekednie, mert működnek helyette azok, akik hozzá szegődtek.

Keresvén, akit elnyeljen... Ki ne látott volna gyermeket és felnőttest, amint dühösségében toporzékol, mert valami nem akaratára szerint történik! Ezt a dühös ördög kerítette hatalmába. Az ördög szól belőlük; az rázza öklüket, az forgatja vérben szemeiket, az torzítja habosra átkozódó ajkukat és kínozza őket, akárcsak az evangéliumi megszállottakat. Ezek a kízó ördög hívei. Ha valamelyik gyermeknek az édesanyja azt parancsolja, hogy hozzon neki egy pohár vizet és az a lustaság és tunyaság hangján megszólal: „Nem teszem, mert én most olvasni vagy játszani akarok”, — a szeretetnek, a szolgálatkészségnek vagy az ördögnek a szava szól-e belőle? Ha tisztátalan dolgokat beszélnek azok, akik az ördög szolgálatában állanak és amint mondani szokták, az ördög cimborái: nem az ördög beszél, szól-e azokból is?

Sőt a néma ördög is itt jár közöttünk láthatatlanul: nem tis egyedül, hanem egész ördögkaraván kíséretében. Aki tiszteletlen vádakát és megszólásokat hallatlanba vesz a megtámadott személyek védelme nélkül, mint gyáva a néma ördög munkáját folytatja. A tévedés visszavonása, a sértés jóvátétele az emberi szeretet munkája. Ahol ez nem történik, ott a tehetetlenség ördöge lép közbe és szorítja össze az illető ajkát, hogy ne mondhassa el a szükséges szót. A vigadók közt vigadni, a szomorúval szomorodni emberi dolog. Ahol nem így történik, ott szintén az ördög dolgozik. Mikor a társaságban mindenki örül, nem láttál-e valakit, aki mogorván, szótlánul ül, mert aznap ballábbal kelt fel. S nem fordul-e elő, hogy valami szomorú eset miatt mindenki ünnepélyes

csendben van, s egynek mindig a nevetés ellen kell küzdenie? Nem az istentelenség ördöge némitja-e meg azt, akinek imádságos szó nem hagyja el ajkát, amikor a szentmisén körülötte mindenki imádkozik és énekel? Midőn az egész környezet Istennek hódol, az az emberi dolog, hogy senki se maradjon néma. Aki nem ezt teszi, annak az ördög szorítja össze ajkát. Aki reggel nem imádkozik, este nem imádkozik, délben felkel az asztaltól a nélkül, hogy Istenre gondolna, aki nehéz munkájához fogva egy szóval sem köszönti az Urat: az az istentelen néma ördög szolgája. Aki a gyónásban nagy bűnét elhallgatja, aki vallástalan beszédre, a hit ellen kigondolt mindenféle ostoba és ezerszer megcáfolt ellenvetésre egy szót sem mer válaszolni: szintén az istentelenség néma ördögének rabszolgája. Ezeket az ordító oroszlán már megfogta.

*

Vigyázzatok! A gonoszlelek legnagyobb veszedelme az, hogy titokban jár. *Plus periculi est in insidiatore occulto, quam in hoste manifesto* — mondja Nagy Szent Leó pápa (sermo 9 de Quadrag.). Több veszélyt rejt magában a titkos cselekvő, mint a nyílt ellenség. A vele szemben követendő eljárás szabályát az Udvözítő adja elénk. „Vigyázzatok és imádkozzatok.” Tehát az imádságon kívül résen kell lenni. Minél kevésbé gondolunk kísértésre és minél nagyobb biztonságban tudjuk magunkat, annál jobban kell vigyázni. A vadász is szép időben megy zsákmányra, mert akkor a nyúl a napon fickándozik és eszébe sem jut, hogy vigyázni kell. Teljesen megfélemedezik az ellenségről, aki egyszer csak lepuffantja. Ha ellenben kódós idő van, óvatosan előbújik és két lábára támaszkodva aggódik és figyel. Ha bármilyen neszt hall, a hangtól óvatosan távolodik és megmenekül.

Evangelium Szent Lukács 15. r. 1—10. v. Azon időben 1. közeledének Jézushoz a vámosok és bűnösök, hogy hallgassák őt. 2. És zúgolódának a farizeusok és írástudók, mondván, hogy ez a bűnösökkel társalog és velük eszik. 3. Mondá tehát nekik e példabeszédet, szólván: 4. Kicsoda közületek az az ember, kinek ha száz juha legyen, és elveszít egyet azok közül, ott nem hagyja a kilencvenkilencet a pusztában, és nem megyen az elveszett után, míg nem megtalálja azt? 5. És midőn megtalálja, örömmel vészi vállára, 6. és hazamenvén összehívja barátait és szomszédait, mondván nekik: Örvendjetek velem, mert megtaláltam az én juhot, mely elveszett vala. 7. Mondom nektek, hogy oly nagy öröm leszzen mennyben egy megtérő bűnösön, mit kilencvenkilenc igazon, kiknek nincs szükségük bűnbánatra. 8. Vagy ha valamely asszonynak tíz drachmája lévén, elveszt egy drachmát, nem gyujt-e világot, nem söpri-e ki házat, és nem keresi-e szorgalmasan, míg nem megtalálja? 9. És mikor megtalálja, nemde egybehívja barátánait és szomszédait, mondván: Örvendjetek velem, mert megtaláltam a drachmát, melyet elvesztettem. 10. Mondom nektek, hasonló öröm leszzen az Isten angyalai közt egy megtérő bűnösön.

Nemcsak az Úr jár eltévelyedett bárányai, a bűnös lelkek után, hanem mindegyik mellé kirendelt egy-egy őrzőangyalt. Sőt végtelen szeretete még ebben sem mérült ki, hanem ezerféle módon iparkodik őket a gonosz hatalmából kiszakítani.

A megtalált kincs

Münchenben a sok művész között mindig akadnak olyanok, akik nyaranta egyidőre szinte nyomtalanul eltűnnek megszokott környezetükből. Aki az Alpeselek vidékét járja, tudja, hogy hová mennek ezek a művészek, mert többször találkozik velük, amint az elhagyott falvakat felkutatják, dűledező templomaikat tanulmányozzák, a szurtos padlásnak minden rejtékét kivizsgálják. S nagy az örömük, ha valamelyik sarokban, egy-egy dűledező fal mögött valami olyan nagyértékű, nemes, melegszívű régi festményt fedeznek fel, amilyent ma már nemigen tudnak készíteni. Akiben művészi érzék nincs, csodálkozik háládatlan munkájukon, nem győzi kifogyhátatlan türelmüket bámulni; őket azonban hajtja a művészet szeretete, megbecsülése és fáradságot, költséget, idővesztéséget nem sajnálnak, csak egy értéket meg tudjanak menteni!

Aki a mai evangéliumot elolvassa és nélkülözi a kilogrammal-róffel nem mérhető értékek ismeretét, megakad a pásztor örömén, aki egy bárányának annyira örül; megfoghatatlan az asszony vidámsága, aki boldog, mert garasát megtalálta. Aki azonban tudja, hogy az eltévedt bárány és az elveszett garas a bűnös, és tudja, hogy halhatatlan lelkének örök boldogsága vagy boldogtalansága attól függ, hogy valaki utána járt-e vagy nem: az másképpen beszél. S másképpen beszél főként az Udvözítő, aki vérét ontotta a bűnösért.

A bűnösök megmentését áhító evangéliumi szellem léptette életbe a világ legnagyobb városában a bűnösmentő körmenetet.

Megható látvány lehet, mikor a ködös London utcáin éjfélkor felcsendül a katonazene és az utcákon a legrégebb egyházi énekek melódiája hömpölyög végig. A zenekar után egy páratlanul előkelő társaság csendben imádkozva lépdel, élén a walesi hercegnével. A processziót néhány üres omnibusz zárja be. Jobbról-balról lelkészek, patronesszek és rendőrök sűrögnek-forognak, hogy az épp akkor előbújó szegény bűnös leányokat — akik a szép zene hallatára és a megindító processzió láttára meghökölve és sokszor könnyezve állanak a járdán — rávegyék arra, hogy a bűnös élettel szakítva, magukat jóakaróik kezére bizzák és velük azonnal a rendelkezésre álló üres omnibuszokra szálljanak, hogy új életet kezdjenek.

A menet egyenesen az előre elkészített, fényesen kivilágított terembe vonul, ahol örömmel köszöntik a bűn pusztaságából megkerült eltévelyedetteket. — Díszesen terített asztalok meleg teával és mindenféle üdítő étellel kedveskednek nekik. Étkezés alatt a

zenekar szebbnél-szebb darabokat ad elő, a leányok a meleg italtól és a jó ételtől megerősítve, jóakaróik pártfogásában megnyugodva, csillogó szemmel követik patronesszüket új otthonukba, hol fürdővel és tetőtől-talpig új fehérenművel és ruhával várják őket. Azután a magabaszállásra időt és alapos pihenőt adnak nekik. Pihenés után mindenkit saját tehetsége szerint továbbképzésben részesítenek. Londonban sok olyan nőről tudnak, akik egy ilyen éjféλι processziótól megmentve, nemcsak maguk maradtak meg a jó úton, hanem másoknak is megmentőivé lettek.

PÜNKÖSD UTÁN IV. VASARNAP

Lecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt lev. 8. r. 18—23. v.
Atyámfiai! 18. Azt tartom, hogy amiket most szenvedünk, nem mérhetők össze a jövendő dicsőséggel, amely meg fog nyilvánulni rajtunk. 19. Mert a teremtett világ sóvárog az Isten fiainak nyilvánítása után. 20. Hiszen a teremtett világ alávetett a hiábavalóságnak; nem önként, hanem attól, aki alávetette a reménység nyújtásával, 21. mert a teremtett világ is felszabadul majd a romlottság szolgaságából az Isten fiai dicsőségének szabadságára. 22. Tudjuk ugyanis, hogy minden teremtmény együttesen sóhajtozik és vajúdik mind idáig. 23. Sőt nemcsak azok, hanem mi is, kik magunkban hordjuk a lélek zsengéit; mi magunk is sóhajtozunk bensőnkben és várjuk az Isten fiaivá való fogadást, testünknek a megváltását.

Szolgaságból szabadságra

Washington és Franklin a maguk idejében néhány ezer ember szabadságáért küzdöttek, és azt a küzdelmet megérezte egész Európa. Mikor Krüger, a búrok hőse, 30 évvel előbb megkezdte szabadságharcát, csak 5,000.000 ember sorsa függött tőle, és mégis erről a vállalkozásról beszélt az egész művelt emberiség. Zaghul basa, Egyiptom vezére, 13 millió ember szabadságáért bontott zászlót, és ez a vállalkozás megérezett Párisban és Londonban egyaránt. Mikor pedig Ghandi, a „vértanúk vezére” fellépésével 320 millió embert mozgósított India felszabadításáért, fellépése a brit birodalom 423,000.522 emberének nem volt közömbös. A köleskásától a legérzékenyebb értékpapírig minden árucikken érezette hatását s az egész világ történelme szempontjából nagy reményt fűztek hozzá... S mi mindez a legfőbb szabadsághős, az Úr Jézus törekvése mellett, amelyben nem arról van szó, hogy néhány száz-ezer emberrel több legyen egyik vagy másik területen, hanem minél több lélek jusson át valóban a romlás szolgaságából az Isten fiainak szabadságába. Ezt a lépést az apostol szavai szerint megérezte a lélektelen teremtmény is, mert az Isten-fiakéhoz van kötve az ő sorsa is. De méginkább megérezte a történelem folyamán az ember, akiért elsősorban szállott le hozzánk Istennek egy Fia. Sőt

a munka az egész történelem folyamán szünet nélkül folytatódik a papság révén.

A földön élő 2000 millió ember számára kellene papok, akik elsősorban a szentségeket kiszolgáltassák s azoknál megfelelő képzettséggel tudnak beleszólni és belenyúlni a munkás-, hivatalnok-, kisbirtokos-, hivatalnoknő-, tanítónő-, nevelőnő- és cselédkérdésekbe. Papok, akik szakszerűen tudják irányítani a katolikus gondolkodást és gyakorlati állásfoglalást a politika, a gazdasági élet, a sajtó problémáiban.

A nagy aratáshoz képest viszont a munkások száma nagyon kevés. Az egész világ 312.000 katolikus papjából 200.000-et Európa köt le. Belgiumban 1030, Németországban 1192, Franciaországban 1026, Angliában 771, Hollandiában 500, Spanyolországban 1420, Lengyelországban 1500, Magyarországon 1300 hívó mellett 1—1 pap működik. Egész Ausztráliára csak 1413, az 1000 millió pogány számára csak 10.000 pap jut. Egész Középamerikában átlag 10.000, Quatamalában 28.000, Braziliában 12.000 hívőt gondoz egy-egy pap. Egyetlen misszionáriustól Afrikában 108.000 pogány, Japánban 880 kat. és 220.000 pogány, Kínában 800 kat. és 180.000 pogány, Indiában 860 kat. és 100.000 pogány várja üdvösségét.¹

Minden teremtmény sóhajtozik az Úr munkásai után, hogy mindenütt elég legyen belőlük, s közvetítsék az Úr szavait, és munkálják a lelkekben az üdvösség megvalósulását, mozdítsák elő bennük az Isten fiaivá való fogadást. Együttesen sóhajtoznak a teremtmények, mert addig nem újul meg a föld színe, amíg Krisztus üdvözítő kegyelme minden helyen egyformán nem árad ki az emberekre.

Evangélium Szent Lukács 5. r. 1—11. v. Az időben, 1. midőn a sereg Jézushoz tódult, hogy az Isten igéjét hallgassa, és ő a Genezáret tava, mellett áll vala; 2. látá a tó szélén két hajót állani, míg a halászok kiszállottak, és mossák vala hálóikat. 3. Bemenvén tehát egyik hajóba, mely Simoné volt, kéré őt, hogy vigye egy kissé beljebb a parttól; és leulván, tanítá a hajócskából a sereget. 4. Amint pedig megszűnt szólni, mondá Simonnak: Evezz a mélyre és vessétek ki hálóitokat a halfogásra. 5. Felelvén Simon, mondá neki: Mester! egész éjtszaka fáradozván, semmit sem fogtunk; de a te szavadra kivetem a hálót. 6. És miután ezt megtette, a halaknak oly bő sokaságát rekeszték be, hogy szakadoz vala hálójuk. 7. Intének tehát társaiknak a másik hajóban, hogy jöjjenek segítségükre. És menének és megtölték mind a két hajócskát, úgy, hogy csaknem elmerültenek. 8. Látván ezt Simon Péter, Jézus térdeihez borula, mondván: Menj ki tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram! 9. Mivelhogy félelem fogta el őt és mindazokat, kik vele voltak, a halfogás miatt, melyet csináltak vala; 10. hasonlóképen Jakabot és Jánost is, Zebedeus fiait, kik Simon társai valának. És mondá Jézus Simonnak: Ne félj, ezentúl már em-

¹ Az adatok a világháború előtti időből valók.

bereket fogsz. 11. S kivonván hajóikat a szárazra, és elhagyván mindenüket, követték őt.

A föld sója, — a világ világossága

Mikor az Úr Jézus a jó pásztornak önmagát mintaképül állítja, midőn a Genezáret tavánál halászó apostolokat emberek halászaivá teszi, amikor a nagy aratás kevés munkásairól szól, vagy az evangéliumban a föld sójáról és a világ világosságáról beszél: az Isten országának nélkülözhetetlen munkásai felé tereli figyelmünket. Az Isten országának pásztora, halásza, aratója, sója és világossága pedig az apostoli lelkületű pap, az Istentől rendelt kalauz, aki természetfeletti megbízásokkal vezeti az embereket az örök boldogság felé. Amint láttuk, nagy a tenger, amely halászokra vár, nagy az aratás, ahová munkások kellene, nagy a föld, amelynek sóra és a világ, amelynek világosságra van szüksége.

Egy francia szabadkőműves a templom ajtaján írást vesz észre. A nagybetűs figyelmeztetés így kezdődik: „Neveljete papokat az Egyháznak!” Ez észrevétel után diadallal írja az újságban: „Ujjongva olvastam az örömhírt, amelyet egy templomi hirdetésben találtam, hogy a szemináriumok elnéptelenednek! Biztos és békés győzelemről álmodozom, mert az ész végre felvilágosítja a hívőket és hivatások híján véget ér az Egyház, elmúlik a vallás! A nevelés, egyedül a nevelés valósíthatja meg e csodát.”

A nevelés teheti meg az ellenkezőjét is. Tehát az eredmény, hogy a szemináriumok újból népesek legyenek, elsősorban a családi nevelésé. Benépesülnek a szemináriumok, ha a szülők elég okosak és a gyermekek pályaválasztásánál nemcsak azt a szempontot teszik mérlegre, hogy mennyi a jövedelem, a munka és a tömeg helyeslése, hanem az örök jutalom és Isten országának ügye is figyelembe vétetik. Ha a szülők vallási élete és az Isten ügyéért való buzgósága magával ragadja a többtagú családnak egy-egy gyermekét. Mert a papságnak mindig legnagyobb ellensége volt a nehézségektől féltő, felszínes gondolkozás, az eszménytelenység, s minél több van abból valamely korban, annál kevesebb a papi hivatás és annál inkább van szükség a családi élet nevelésére, a papi hivatás felkeltésére.

Legyen tehát toborzás a szent evangélium és annak nyomán minden nemes elhatározás, amely a szülők lelkében életre kel; s minden lelkes szó, amelyet meggyőződéses katolikus ember Istennek e nagyjelentőségű ügye mellett ejt. Mert Isten ugyan ad képességeket, és ő adja a papságra való végleges hivatást, de segítség nélkül az első hivatás elsenyved, sőt a környezet ellenkező befolyása alatt a legszebb hivatás is elsorvadhat. „A hivatásom az, — írja egy ifjú naplójában — hogy pappá legyek. Már ötödikes koromban gondoltam rá, hogy mi legyek, s akkor az volt a határozatom, hogy katonatiszt leszek. Indítóokom az volt, hogy

nagy szolgálatot tegyek. A történelemben több hadvezért ismertem meg; ezekhez akartam hasonlítani. A hetedik osztályban azonban a papságra éreztem hivatást, ami nem az én érdemem. Azzal szemben nekem csak kötelezettségem van, hogy t. i. hozzá mindig hű maradjak."

Még az ilyen szép hivatás is elvész, ha nem segítik. Ha a teljes kibontakozás valamely lelkes támogató személye, elsősorban természetesen a szülők révén közvetített kegyelem egy-egy sugárának hatása alatt meg nem történhetik. Viszont hány egyszerű pap vagy éppen nagyjelentőségű vezér köszöni hivatását egy-egy jókor jött biztató szóval!

P. Duffo, new-orleansi hittérítő 1852 egyik napján belépett a magkereskedésbe, hogy a tavausi munkálatokra bevásárlását elvégezze. Az éppen szolgálatban serénykedő 17 éves ír származású fiatalemberhez fordult, akit az üzletben James neve után mindenki Jimminek nevezett. Miután nagy kedvességgel kiszolgálta, így szólt hozzá:

— Fiam, nem akarna maga pap lenni?

— Hogyan gondolhatnék én erre, szólt Jimmi, mikor egész nap itt kell lennem és iskolába járnom lehetetlen.

— De az esték csak rendelkezésére állanak?! Jöjjön el hozzám esténként, én vezetem a tanulás terén.

Ez a fiatalember lett a későbbi baltimorei érsek, a római Egyház kardinálisa és amerikai katolikus Egyház büszkesége: Gibbons.

PÜNKÖSD UTÁN V. VASÁRNAP

Lecke Szent Péter apostol I. lev. 3. r. 8—15. v Testvéreim! 8. Legyetek mindnyájan egyetértők, együttérzők, a testvériség szeretői, irgalmasok, szerények, aláztosak; 9. nem viszonzván rosszat rosszal, sem szidalmat szidalommal, hanem inkább áldást mondván; mert arra vagytok hivatva, hogy az áldást örökségül bírjátok. 10. Mert aki az életet akarja szeretni és jó napokat látni, fekezze nyelvét a rossztól és ajkai ne szóljanak álnokságot. 11. Forduljon el a gonosztól és cselekedjék jót; keresse a békét és kövesse azt. 12. Mert az Úr szemei az igazakon és fülei az ő könnyörgéseikre hallgatnak; de az Úr haragos tekintete a gonosztevőkön. 13. És ki árthat nektek, ha a jónak buzgó követői lesztek? 14. De ha valamit szenvedtek is az igazságért, boldogok vagytok. A félelem azoktól ne félemlítsen meg és meg ne háborodjatok. 15. Ha nem őriztétek szentül szívetekben az Úr Krisztust.

Egyetértők és testvériségszeretők

Sokféleképen próbálták megállapítani tudákos emberek, hogy miben rejlik a kereszténység lényege, s ahányan voltak, annyiféle eredményre jutottak. Ha mi azt akarjuk tudni, hogy mi a lényege a tanításnak, amit az Úr Jézus hozott nekünk, attól kérdezzük meg, aki róla szólni legilletékesebb, magától az Úr Jézustól, és akiket

tanításának őreiül választott, Szent Péter és Szent Pál apostoloktól. Mindkettő írásban adta az erre vonatkozó feleletet. Az utóbbi nagyon röviden fejezi ki magát: *Egy úr, egy hit, egy keresztség.* Az Úr mindenki számára csak egy Üdvözítőt küldött, csak egy üdvözülési lehetőséget adott. Mindenki csak egyetlen ajtón, a keresztség révén juthat az Egyházba, ahol az üdvössége biztosítva van. Így az apostol szerint valamennyien kötelesek attól tartózkodni, ami az egységet megbontaná és elhomályosítaná. Az apostolfejedelem pedig a mai szentleckében beszél gyönyörű szavakkal az egység munkálásáról, biztosításáról. *„Legyetek egyetértők és együtt-érzők!”* Mindenki kerülje azt, ami egyetértést bont és együttérzést lehetetlenné tesz. Nyelvére vigyázzon, szidalom helyett áldást mondjon. És bőségesen legyen irgalmas, sértést észre ne vegyen, s az észrevett bántalmat feledje. Nincs olyan nehéz szó, amire nem az elfelejtés volna a legjobb orvosság. Nincs olyan nézeteltérés, amelyből egy kis jóakarattal hasznot ne lehetne húzni — megbo-csátás által. Igen sok jó társadalomjavító eszme halálának a gyökere abban van, hogy a személyes torzsalkodás az eszmei téren folytatódik. S a nem együttérző jegyző nehézséget támaszt a számára ellenszenves plébánosnak; a nem együttérző szomszéd leszavazza a bíró tervét, amellyel a gyermekek iskolabájaratását szeretné szorgalmazni.

Csile és Argentína közt, az Andesek egyik legszebb és legmagasabb pontján, a két állam határvonalán, 4000 m magasságban márványlapon gyönyörű Krisztus-szobor vonja magára az utasok figyelmét. A szobor eredete az, hogy a két állam közt 1909-ben háború volt kitörőben, és mikor már minden előkészület megtörtént, amikor már a hadsereget mozgósították, az utolsó pillanatban valakinek bölcs tanáccsal sikerült elhárítani a nagy veszedelmet. Akkor öntötték a béke teljes megpecsételése a két állam ágyúiból a Krisztus-szobrot. Kölcsönösen megfogadta a két állam, hogy egymás ellen többé fegyvert nem fognak, a két állam lakói egymást kölcsönösen testvéreknek tekintik. S ígéretüket a következő szavakban vették a szobor talapzatára: „Előbb elporladnak e hegyek és előbb porrá válnak a sziklák, mint a csileiek és argentinaiak megszegik a békét, amelyet Krisztus lábainál esküt téve kötöttek.”

Felebarátjával szemben minden embernek ugyanez a békére való törekvés a kötelessége. Egy atyának vagyunk gyermekei s királyunk, urunk, az Úr Jézus kötelez bennünket e békére, s a mai szentleckében az apostol olyan szép szavakkal idézi emlékezetünkbe e kötelességet! Utalva egyúttal arra, hogy a béke nyugalma sokkal többet ér a békétlenség rossz napjainál. Hány ember szenved a gondolatban, hogy nem állott ellen a harag kitörésének, amikor még nem volt ügyvédnél, amikor még nem állott ellenségeskedésben szomszédjával, testvéreivel, szüleivel...

Evangélium Szent Máté 5. r. 20—24. v. Az időben mondá Jézus az ő tanítványainak: 20. Hogyha nem fogja felülmúlni igazságtok az írástudókét és a farizeusokét, be nem mentek a menynek országába. 21. Hallottátok, hogy mondatott a régieknek: Ne ölj; aki pedig ő, méltó az ítéletre. 22. Én pedig mondom nektek, hogy mindaz, aki atyjafiára haragszik, méltó az ítéletre; aki pedig azt mondja atyjafiának: raka! méltó a főtörvényszékre; aki pedig azt mondja: bolond! méltó a gehenna tüzére. 23. Azért, ha ajándékokat az oltárra viszed és ott eszedbe jut, hogy atyádfiának van ellened valamije; 24. hagyd ott ajándékokat az oltár előtt és eredj előbb megbékülni atyádfiával és akkor menj és ajánd fől ajándékokat.

Megbocsátás és áldozat

XVI. Lajos francia király szerencsétlen fia, akit a történelem XVII. Lajosnak nevez, Simon cipész kezébe került, aki áldozatát testileg és lelkileg megnyomorította. Áljás kegyetlenségével a rábízott királyfi állandó megaláztatásában lelte ördögi kedvét. Éppen azért neve örök gyalázat marad minden jóérzésű ember szemében. Egy nap, mikor a szokottnál is jobban kinozta áldozatát, így szólt hozzá: „Ha te valaha király lennél, mit csinálnál velem?”

— Megbocsátanék — felelt a gyermek könnyeit törölve.

Ha ennek a jelenetnek tanúi lettek volna az írástudók és a farizeusok, akik a mai evangélium szavai szerint az Úr Jézust hallgatták, éppen úgy nem értették volna meg a kis főherceg előkelő lelkületét, amint nem értették meg az Úr Jézus által harározott szavakban megadott rövid programját a keresztény szeretetnek, amelyből az egész kereszténység történetében a hősi szeretet kifogyhatatlan tetteinek sora következett.

A régi törvény ugyanis az volt, hogy: Ne ölj! t. i. ártatlant. Egyébként pedig szemért szemet, kézért kezét, sebért sebet, kékért kékét állapítottak meg kiegyenlítésül. Az Úr Jézus, aki a törvényt tökéletesíteni jött, más eljárást állapít meg.

Az újszövetségi eszmény más. A jeruzsálemi *Ecce Homo*-templomban, amelyet Pilátus palotája helyén a zsidóból kereszténnyé lett *Ratisbonne* építtetett, az a szép szokás divik, hogy minden mise alatt eléneklik az Üdvözítőnek a kereszten elmondott szavait: „*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!*” A bántalmazóval szemben az igazán előkelő lelkület bűnének bocsánatát kéri. S utána következik a megbocsátás. Mert az Üdvözítő tanítása szerint a megbocsátásért megbocsátás jár, hogy az a megbocsátás, amellyel másck sértését elnézzük, egyedüli mértéke a megbocsátásnak, amelyben az Úr a mi bűneinket részesíti. „Bocsásd meg a mi vétkeinket, amint mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek” — mondja az Úr Jézus szép imádsága. Mikor nagypénteken a spanyol királynak ősi szokás szerint átadják a kegyelemre

ajánlottak névsorát, a király ezt mondja: „Isten úgy bocsásson meg nekem, amint én ezeknek megbocsátok.”

Az orosz naptár szerint ötvened vasárnapon, a megbocsátás idején, minden muzsik elment haragosához és bocsánatát kérte e szavakkal: „Isten szeretetére való tekintetből bocsáss meg nekem.” Utána megkezdte szigorú böjtjét, mert a bocsánat többet ér, mint a böjt. Többet ér a legterhésebb szantjágói zarándoklatnál is. „Ha ellenségednek szívből megbocsátasz, mondja egy kegyhely felirata, és vele jót teszesz, többet ér szememben, mintha mezitláb zarándokolnál San Jago de Campostellába, és minden mérföldnél órahosszat ostoroztatnád magad.” Többet ér a jeruzsálemi zarándoklatnál.

Aki úgy tud haragudni, és szívére
Úgy ránőtt a gyűlöletnek száraz kérége,
Hogy ajakán e szép szavak ki nem jönnek:
Megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek:
Lehet annak temploma bár Jeruzsálem!
Imádsága sohasem nyer ily választ: Amen.

(Tompa: Feddőzés.)

Az Úr Jézus pedig egyenesen azt mondja, hogy az imádságnál, sőt az áldozatnál is nagyobb az értéke.

*

A francia forradalomban Egyházukhoz és királyukhoz hű vendéiek fegyvert fogtak a forradalmárok ellen. Egy győzelmes csapat csata után egész sereg forradalmi katonát fogott el és zsúfolt be egy templomba, akiket a győzők már-már le akartak gyilkolni, mert a forradalmi katonák is sokat kegyetlenkedtek feleségeikkel, gyermekeikkel, és egyáltalában nem kímélték azokat, akik fogságukba estek. Mikor a nép dühe már a legmagasabb fokon volt, vezére megállt a templomajtóban, amelyen keresztül a foglyokat vérpadra akarták hurcolni, és kitárt karokkal a Miatyánkot kezdte imádkozni. A tömeg vele együtt mondta az imádságot: „És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek...” A forradalmi katonák élete meglent, s ezzel Isten országában nagyobb dolog történt, mintha az összes foglyok lemészárlásával egyszersem mindenkorra véget lehetett volna vetni minden forradalomnak és társadalmi zavarnak.

PÜNKÖSD UTÁN VI. VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt lev. 6. r. 3—11. v.
Testvérek! 3. Nem tudjátok-e, hogy mind, akik megkeresztelkedtünk Krisztus Jézusba, az ő halálába keresztelkedtünk meg. 4. Eltemetettünk tehát vele együtt a halálba a keresztség által, hogy amint az Aya dicsősége feltámasztotta Krisztust a halottaiából, éppúgy mi is éljünk új életet. 5. Ha ugyanis egybenőtünk vele a halálnak ha-

sonlatosságában, úgy majd a feltámadásában is. 6. Tudjuk azt, hogy a mi régi emberünk azért feszítettett meg vele együtt, hogy a bűn teste lerontassék s ne szolgáljunk többé a bűnnek. 7. Mert aki meghalt, az felszabadult a bűn alól. 8. Ha tehát meghaltunk Krisztussal, hisszük, hogy Krisztussal együtt élni is fogunk. 9. mert tudjuk, hogy Krisztus miután feltámadt halottaiból, már nem hal meg s a halál többé nem uralkodik rajta. 10. Mert halála egyszer s mindenkiért való halál volt a bűnnek; az élete azonban élet az Istennek. 11. Ekként ti is úgy tekintésétek magatokat, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennek Krisztus Jézusban, a mi Úrunkban.

Krisztusban meghalni és Vele örökké élni

Mikor az ember a keresztség szentségében újra születik és megszentelődik, a katolikus Egyház tanítása szerint Jézus Krisztus érdemeiből egészen új teremtmény lesz. A régi ember, akár egy napos, akár 40 éves, egészen meghalt. Nem áll a büntetés fenyegető hatalma alatt, mert „semmi kárhoztatásuk sincs azoknak, akik Krisztus Jézusban vannak” (Szent Pál róm. 8, 1.). Tehát aki megkeresztelkedett, az a mi megváltásunkért meghalt Úr Jézussal együtt meghalt a büntetésnek és a halottaiból dicsőségesen feltámadt Úr Jézussal együtt új életre kelt. A bűnnel sujtott természet életrvonalaiból a kegyelmi élet körébe került.

De az is bizonyos a katolikus Egyház tanításából, hogy a keresztség a büntetésre-méltóság eltörlésével együtt nem törli el egyúttal a bűnre való hajlandóságot. A kevélység, fősvénység, hatágtag, irigység, bujaság, torokosság és a jóra való restség mint bűngyökerek megmaradnak, hogy az ellenük folytatott harcban az ember hűsége próbára tétessék, és a megkeresztelt a rosszra való hajlandóság legyőzése által mintegy részese lehessen az Udvözítő szenvedéseinek. S így bár a keresztségben meghaltunk a bűnnek és a büntetésnek, mégis állandóan a bűnökért meghalt Udvözítő hasonlatosságában kell maradnunk. Ahol ez a kötelesség figyelmen kívül marad, és a bűnre való hajlandóság szabadságlevelet kapott a látszólagos szabadság dacára is rabszolgaság, majd halál következik be. Először a lélek halála, de nagyon sokszor a test halála is. Ennek elkerülése céljából kell minden pillanatban meghalni a bűnnek.

„Párizsi jelentés szerint — mondja egy újsághír — csütörtökön este a montparnassei *Le Dome*-kávéházban egy jólöltözött fiatal ember foglalt helyet. Állása és foglalkozása már nem volt. Mint egy igazi tékozló fiú kikérte ráeső örökségét és abból élt a mai napig, amikor már semmi pénze nem volt és egyik barátjának bejelentette öngyilkossági szándékát. Az nem vette komolyan a kijelentést hanem magával hívta vacsorázni. Utána elváltak egymástól és a fiatalember azt mondta, hogy még megiszik egy teát a *Le Dome*-kávéházban. Leült a terraszon, teát rendelt. Teázás közben elolva-

sott egy magyar ujságot, a zsebéből előkotorászott egy szelet papírt és ezt írta rá: *Ne cherchez pas le motif, excusez moi!* (Ne keressék az okot. Bocsánatot kérek!) Azután kabátja alá nyúlva elsütötte revolverét, az asztalra hajolt. Rendőrök a kórházba szállították. de útközben meghalt.”

A modern társadalomnak hány ilyen szerencsétlen eltévelyedettje jut eszünkbe a mai szentlecke olvasásakor, akik a szent keresztiség által valamikor a bűn halálába temetkeztek, de későbbben a bűnök számára újraéledtek, a rossz hajlandóság ellen küzdeni megszűntek, és kisebbről-nagyobbra jutva életirányt veszítettek. Ha sorsuk mindenkiben nagy részvétet kelt, rettegést is keltsen. Rettenetsen el mindenkit kezdetétől, a bűnös hajlandóságnak való engedéstől.

Evangélium Szent Márk 8. r. 1—9. v. 1. Az időben, midőn nagy sereg volt együtt Jézussal és nem volt mit enniök, magához híván tanítványait, mondá nekik: 2. Szánom a sereget, mert immáron három napja tartanak velem és nincs mit enniök; 3. és ha étlen bocsátom haza őket, ellankadnak az úton, mert némelyek közülök messzünnen jöttek. 4. Felelék neki az ő tanítványai: Honnan elégithetné ki az ember ezeket kenyérral itt a pusztában? 5. És kérdé őket: Hány kenyeretek vagyon? Azok pedig mondák: Hét. 6. Erre parancsolá a seregnek, hogy telepedjék le a földre. És vévén a hét kenyeret, hálát adván, megszégé és tanítványainak adá, hogy eléjük tegyék; és a sereg elé tévék. 7. Egy kevés halacska-juk is vala; azokat is megáldá és eléjük téteté. 8. És evének és jóllakának. És a megmaradt hulladékból hét kosárral szedének fel. 9. Valának pedig, akik ettenek, mintegy négyezren. És elbocsátá őket.

A mindennapi kenyér

Amikor a fönti evangélium felolvasásra kerül, a mezők vagy még teljes pompában mutatják a gabonatermést vagy kepékbe rakottan már készen áll a hazavitelre, cséplésre és a megőrlésre. Akármilyen formában találom, egyformán alkalmas a vele összefüggő gondolatokra eszmélni a mai evangélium nyomán.

*

Először is arra gondolok, hogy a Miatyánk legsürgetőbb kérésének tárgya, a mindennapi eledel, milyen változatos formában áll az emberek rendelkezésére. Amikor a mindennapi kenyérért imádkozunk, magunk előtt látva a hatalmas búza-, árpa- és rozsföldeket, nem is gondolunk más népek másféle kenyérére, ami szintén az Úr adománya. A legrégebb embernek a jobbfajta gyökér, vad gyümölcs és a különféle állatok húsa mellett a leggyakoribb mindennapi kenyere a banán és a kenyérfa termése volt.

Az elsőnek édes gyümölcse a trópusi Ázsiában olyan bőven terem, hogy öt mázsa krumplit termő földön rövid három hónap alatt

minden gondozás nélkül 200 mázsa banán érik. Egy ember búza-
szükségletét kitermő föld banánnal beültetve 25 embert eltarthat.

Az eszkimó leginkább fókával, a lapp hallal és rénszarvas-
hússal, az ázsiai kirgizek erjedt tejjel (kumisz) táplálkoznak.

Észak-Afrika kenyéradó növénye a datolya-pálma. Kisázsia.
Perzsia, Kína, Japán lakói közül igen soknak a gesztenyefa ad ke-
nyeret. Korzikán 20 gesztenyefa és pár kecske eltart egy családot.
A Földközi-tenger környékén a mogyorótölgymakkját, a mandula-
fenyő magvát és a szentjánoskenyérfa gyümölcsét használják.
Amerika trópusi vidékeinek legfontosabb kultúrnövénye, amely gon-
dozatlanul adja termését, a batata. Átlag 2—6 kg-nyifa megvastago-
dott gyökérgumóiból lisztet őrölnek, de úgy is fogyasztják, mint a
burgonyát, ami a tót népnek éppen olyan mindennapi eledele, mint
a szegényebb olaszoknak a polenta vagy az oláhoknak a puliszka. Mind-
kettő kukoricából készül. Afrika egyes vidékein a nálunk seprőké-
szítésre használt círokot durra nevű terméséért művelik. Ez is
mindennapi kenyér.

Igen gyakori kenyéryanag továbbá az árpa. Megbirkózik a
sarki tájak zordságával, a legmagasabb hegyvidékek klímájával.
Svájcban 2200. a Himalájában 4000 m magasságban megél. Nálunk
sörfőzésre és sertéshízalásra használják, de északon lisztjéből ke-
nyeret sütnék. Mellette igen sok ember táplálkozik búza- és rozs-
kenyérrel is, de mindhárom együtt sem ad annyi embernek kenye-
ret, mint a rizs. A statisztikusok szerint az emberiség fele rizzsel
él. A hindunak, kínainak, japánnak mindennapi eledele, s ami a
trópusok alatt elhasznált mennyiséget jelenti, a kenyér e mellett
számba sem jöhet.

Mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma. Az Olajfák
hegyének azon a részén, zhonnán a hagyomány szerint az Úr a
mennyeke ment, s már Szent Ilona császárné templomot emelt:
1869 óta a Pater Noster templom áll. Ősi hagyomány szerint az Úr
Jézus azon a helyen tanította meg apostolait az egyetlén imád-
ságra. Ennek emlékéül a bejárat előtt készült négyszögű csarnok
32 fülkéjében zománcozott táblán 32 nyelven — 1888. július 23. óta
magyarul is — a kereszténység közös imádsága, a Miatyánk ol-
vasható; 2 m magas, 1 m széles táblákra 32-szer van felírva e gyö-
nyörű imádságnak manapság legsürgetőbb negyedik kérése is:
„Mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma!”

Ezt a hat szót kellene napjainkban felírni millió és millió
táblára, sőt szívekbe. Hadd emlékeznének meg az emberek arról,
hogy a kenyeret az Úr adja. Adja, nem az evangéliumban leírt
csodás módon, de szaporítja a természetbe ojtott törvények révén.
Mert bizony a legmodernebb gazdasági gépek dacára sincs kenyér,
ha a mennyei Atya nem gondoskodik arról a sok feltételről, me-
lyektől a jó termés függ.

S amint megfelelkeznek a kérésről, az érte mondott hála sem

jut eszükbe. Siralmas, hogy hova jutottunk ebben a tekintetben! A görögök és rómaiak vendégség alkalmával sem hagyták el a libációt, az ifaláldozatot. A mindennapi kenyeret a legműveletlenebb nép is megköszöni valami szertartással. A kínaiak a rizst az oltárra teszik, az istenség rendelkezésére bocsátják és közben imádságot mondanak. A néger nem nyúl addig a datolyapálmához, amíg belőle az isteneknek nem áldozott. A lappok tapsolva kiáltják: Isten dicsértessék az ételekért. A bráminok szénnel égetik homlokukat és közben Isten nevét kiáltják. A madagaszkáriak az asztaltól felkelvén mélyen meghajtják magukat s szellemeiket köszöntik. Sok indián törzsnél az a szokás, hogy az étel egyik felét tűzbe dobva kérik a többi élvezésére az istenség kegyét.

Egy angol kapitány vendégül hívta hajójára az indián törzsfőnököt egész kíséretével együtt. Minden pompásan el volt készítve. Ezüsterlegek voltak a vendégek előtt, aminőket azok még soha nem láttak. Drága tányérok várták a legválogatottabb ételeket. A házigazda már letelepítette vendégeit, barátaival már enni kezdett, de a bennszülöttek zavarodottan tekintettek egymásra és nem nyúltak az ételekhez. A kapitány ijedten fordult a jelenlévő misszionáriushoz, hogy a kellemetlen helyzet okát megtudja. „Talán nincs izlésük szerint az étel — kérdezte — vagy valami hiányzik? „Igen, — felelte a kérdező — a legfontosabb dolog hiányzik. A vörös emberek nem nyúlnak addig az ételhez, amíg imádsággal el nem mondták.”

Eddig jutottunk a mi nagy kultúránkkal. Pogányok és újkeresztény indiánok ránk pirítanak az ima végzése miatt, mert a mi vendégeskedéseinkben kevés kivétellel az ima ugyancsak ismeretlen fogalom. Az emberek idegei nem bírják azt a néhány pillanatnyi csendet, amibe az ima elmondása kerül. Ha valaki etiketthibát követ el, napokig emlegetik, s a legfontosabb etiketthibára nem ügyelnek. Ha valaki a rekoneszansz-vízítet elmulasztja, nem számíthat több meghívásra, de az Úr Istennek jótéteményét megköszönni nem tartják szükségesnek. S még vendégeskedésen kívül is hány családnál ismeretlen az ima!

In mensa residens et fercula non benedicens:
sedet ibi quasi sus et surgit, ut alter asellus.¹

PÜNKÖSD UTÁN VII. VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt lev. 6. r. 19--23. v. Testvéreim! 19. Emberi módon fejezem ki magam testetek gyarlósága miatt. Amint ugyanis átadtátok tagjaitokat a tisztátalanság és a gonoszság szolgálatába a gonoszságra, úgy adjátok most az igazság szolgálatába a megszentelődés végett. 20. Mert amíg a

¹ Aki asztali áldás nélkül ül az asztalhoz, az úgy ül ott, mint a malac és úgy kel föl onnét, mint a csacsi.

bűn szolgálai voltak, szabadok voltak ugyan az igazsággal szemben. 21. De micsoda gyümölcsét kaptátok akkor? Most szégyenkeztek miattuk, mert halál a végük. 22. Most azonban, miután felszabadultok a bűn alól, s Istennek szolgálai lettetek: megvan a gyümölcsötök a megszentelődésre, aminek a vége az örök élet. 23. Mert a bűn zsoldja a halál: az Istennek a kegyelme azonban az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.

Libertate perit. — Szabadságtól pusztult el

A szabadság mindig kedves eszménye volt az embernek, amelynek megvalósításáért a történelem folyamán annyit fáradozott és annyi vért ontott, hogy alig van eszme, amely ennél több vérbe került volna. S értéke mindig csak annak a szabadságnak volt igazán, amely szorosan összefügg az apostol mai levelében említett szabadsággal. Ez az emberhez igazán méltó szabadság a természetünkbe írt törvények, valamint a kinyilatkoztatott törvények tiszteletében és megtartásában gyökerező szabadság. E nélkül sem egyéni, sem társadalmi szabadság el nem képzelhető. Amint az első bűnt megpecsételte a halál, a természet törvényeitől és a kinyilatkoztatástól való elpártolást most is a halál pecsételi meg.

„A bolygók járásától a porszem vonzásáig, — mondja Ruskin — a főanyagoktól az utolsó rovarig az összes lény hatékonysága és dicsősége és élete az engedelmségen és nem a szabadságon fordul meg. S te ember, belekábultál a szabadságba! Ki akarod fejteni egyéniségedet! Követeled, hogy szabadon egyél, szabadon igyál, szabadon bolyongj, szabadon eshess el és végül szabadon menj tönkre!”

Mert a világ féktelen szabadsága nyomában egyéni és társadalmi pusztulás jár. „*Quand on n'obéit pas au gouvernail, le navire obéit à l'écueil.* Ha nem a kormánynak, akkor a hullámoknak engedelmeskedik a hajó, es elpusztul.” A pannonhalmi ebédlő egy rajza abroncsapattant hordót mutat, amint belőle az értékes bor szertefolyik, és alatta az irás magyarázza a tényt: *Libertate perit, szabadságtól pusztult el.* Szól ez szerzetesnek, családnak, országnak és társadalomnak egyaránt. A vétkes szabadság egyeseknek és közösségnek a vesztét jelenti. Mikor az emberi test molekulái szabaddá válnak, akkor beállt a halál. Mikor az emberi közösségben mindenki vétkes szabadság után vágyódik, akkor ott is a halál fenyeget.

Szabad csak az, aki következetes munkával biztosította lelkének szabadságát a bűnös hajlandóságokkal szemben. Aki ezt meg nem tette, lehet látszólag független nábob, nagyhatalmú államfő, de nem igazán szabad. Igazán rabszolga pedig csak az, akit bűnei tartanak rabságban. Szent Anzelm egyszer egy pajkos gyermeket nézett végig, amint fonálra kötött madárral játszott. A gyermek kezéből kikerült állat csicseregve repülni kezdett, gondolván, hogy

szabad, de a pajkos gyermek minduntalan visszarántotta. „Amint ez a pajkos gyermek a kis madarát visszarántja a szolgaságba, — gondolta Szentünk — a gonoszlélek, így tartja vissza a szabadnak hitt lelket a rossz szokás és hajlandóság erejével.” Tehát a bűnös szokás fonál, sőt kötél a gonoszlélek kezében. Mások vasinghez hasonlítják, amely a lelket körülveszi és megnyomorítja. Szent Ágoston meg azt mondja, hogy „a szokott bűn mint nehéz kő nyomja a bűnöst, s a bűnös nem bír felkelni, ha az Úr kegyelme az angyalhoz hasonlóan a követ el nem hengeríti”.

Az Úr kegyelme és minden felsőbb segítség készen áll, — de csak annak, aki maga is törekszik.

Wer immer strebend sich bemüht,
Den können wir erlösen.

(Goethe: Faust 2, 5.)

— S aki úgy törekszik, ahogy azt az Úr Jézus kívánja.

Mikor V. Károly császár megszületett, egyik udvari ember ezüsttálcán egy cseresznyemaggal kedveskedett neki. Az udvar mulatott a furcsa eszmén, az illető azonban tudta, hogy mit cselekszik. A magot a kertben elültette, rövid idő múlva kikelt, leveleket, ágakat hajtott, évről-évre terebélyesedett. A kis császár később nem feledkezett meg a vele egyidős fáról, sőt valahányszor kertjében sétált, mindig meglátogatta. Akárhányszor összemérte magát vele és vizsgálgatta, hogy melyikük fejlődik jobban. A fában saját képét látta.

S a fa valóban képe az emberi életnek, képe az ember értékeinek. Földből nő ki, mint ahogy az ember is földből lett. A nap felé húzódik és az ég felé nő, mint ahogy az embernek is az ég számára kell megélnie. Továbbá virágot és gyümölcsöt hoz, mint ahogy az ember életének is az erények és jócselekedetek gyümölcseivel kell megtelnie. S végül, amint az eldülő fa ott marad, ahova esik, amíg tűzbe nem vettetik, az ember is oda kerül, ha gyümölcstelen az élete s a halál pillanatában rossz az esés iránya. Az öszövecség ezért hasonlította sokszor fához az ember életét. S a hasonlat azért jelenik meg az Úr beszédeiben. Ilyen hasonlaton épül fel a mai szakasz is.

Evangélium Szent Máté 7. r. 15—21. v. Az időben mondá Jézus tanítványainak: 15. Óvakodjatok a hamis prófétáktól, kik juhok ruházatában jönnek hozzátok, belül pedig ragadozó farkasok; 16. gyümölcsöikről ismeritek meg őket. Vajjon szednek-e a tövisbokorról szőlőt, vagy a bojtorjánról fügét? 17. Így minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt terem. 18. Nem hozhat a jó fa rossz gyümölcsöt, sem a rossz fa jó gyümölcsöt nem teremhet. 19. Minden fát, mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágának és tűzre vetnek. 20. Azért tehát gyümölcsöikről ismeritek meg őket. 21. Nem mindaz, aki mondja nekem: Uram, Uram! megyen be mennyek országába, hanem aki Atyám akaratját cselekszi, ki mennyekben vagyon, az megyen be a mennyek országába.

Pisistratos athéni polgár a maga által ejtett sebekkel állt ki a piacra és nagy tüzzel kezdett beszélni a népnek, hogy a sebeket az ő jogainak védelmében kapta. Tetszett a népnek a szép beszéd. Rögtön 50 főnyi védelmet adtak melléje. S mikor még bátrabban és tüzeesebben beszélt, a testőrséget 400 emberre egészítették ki. Ezzel az erővel megtámadta a törvényes hatóságot, magát vezérnek kiáltatta ki. Szavára mindenki elnémult és Athénnek hirhedt kényura lett.

Hány ilyen eset állhatott az Udvözítő előtt, amikor a mai szent evangélium szavait elmondta hallgatóinak és a kívül-bárány belül-farkas hamis prófétáktól akarta őket óvni, akik ügyes taktikával a rosszat jó színben tudják feltüntetni, és politikai iránnyal, könyvekkel és újságokkal nemzedékekre tudják biztosítani lélekrontó tirannizmusukat. De keserves következményei voltak már annak, hogy illetékes tényezők nem ismerték fel azonnal a farkasokat és nem törekedtek erejüket hatástalanítani.

*

A francia forradalom előkészítésében nagy szerepet betöltő Enciklopédia (1772) a 18. századnak legrombolóbb szellemi terméke, mert 28 kötetével egy hadseregnél nagyobb erővel hajtotta a tömegeket a hitetlenség szolgálatába. Hogyan jelenhetett meg egy ilyen hatalmas vallásellenes mű Párizsban, abban az időben, amikor egy vallásellenes szóért is börtönbe hurcolták az embert? — kérdi az olvasó. Hogyan készülhetett el akkor, midőn a könyvkiadás főfelügyelője katonákkal figyeltette a nyomdákat és kegyetlenül tűzbe dobták a készülő rossz munkákat. A felelet az, hogy a farkasok báránybőrbe öltöztek, a bárányok pedig gyanútlanok voltak; a sötétség fiai okosabbak voltak a világosság fiainál. Le Breton párizsi könyvkiadónak támadt az az eszméje, hogy az 1727-ben megjelent *londoni nagy Chambres-féle enciklopédiát* lefordíttatja és kiadja. Fel is szólította Diderot és D'Alambert bölcseket, akik titokban istentelen tanokat vallottak; de arról nyilvánosan még beszélni sem mertek. A sötétségnek ez a két gyermeke azonnal észrevette, hogy a vállalat milyen szolgálatot tehet a „felvilágosítás” ügyének. Elvállalták a szerkesztést és míg a kéziratok készültek, a főfelügyelő tetszését megnyerték; így a munka királyi engedély nélkül készülhetett. A címlapon egy neuchâtel-i cég neve szerepelt, hogy lelepleztetés esetén a munkatársak közül senkinek bántódása ne legyen. Az Egyház tanításának gyenge előadása után tündöklő logikával sorakoztatják fel ellene a nehézségeket. Cáfolásul semmitmondó szavakat mondanak vagy más kötetben lévő helyre utálnak, ahol az olvasó vagy semmit vagy még egy utalást talál. A kritika nélkül olvasó közönség így nem vette észre a veszedelmet, a hatóságok nem üldözték a főnálló rend legnagyobb ellenségét.

Jó 20 éve Kínában kezdte meg munkáját a jelenkorban a hitetlenség legveszedelmesebb hamis prófétája: Wong 'Y. N., akinek munkája hamarosan olyan arányokban bontakozott ki, hogy az egész világgal éreztetnie kellett hatását. Ez az ember, aki iskolába alig járt, de latinul, angolul, franciául, németül, japánul ír és olvas, 1911-ben egy kis köztársasági újság szerkesztésével kezdte, s 20 éve Sanghaiban óriási sajtóvállalata volt. Az államok titokban és nyíltan hadigépeket gyártottak, ő golyószórók helyett könyveket készített. 43 éves korában 300 főnyi írói gárda állott rendelkezésére, akiknek célja a kínai nép modernizálása lett. Az új alkotmány csak eszköznek volt szánva. Uzeme 6000 munkást foglalkoztatott. Az általa 2000 kötetre tervezett „Teljes könyvtár” rendeltetése az volt, hogy megtevésztő elevenséggel Nyugat egész tudományát Kína 450 milliónyi lakója elé tárja olymódon, hogy kereszténységről, Istenről, Krisztusról, túlvilágról, kegyelemről egy betű se essék az egész vállalatban. Nyomon követte, sőt részben felülmúlta a németeknél már erősen tért hódító vallásellenes eltévelyedést. A sanghai központon kívül a vállalatnak 35 nagy városban van fiókja és ezernél több ügynök terjeszti a hitetlen könyveket.

*

Ezeket a megdöbbenő eseteket figyelembe véve a hamis prófétákkal szemben meg kell szívelni az Evangélium befejező szavait: Nem mindenki, aki azt mondja, Uram! Uram! megy be a mennyek országába. Aki még ennyit sem tesz, az egészen elszárad! fa, de aki csak ennyit tesz, az közel van a teljes elszáradáshoz és a tűzre való vetetéshez. Nem üdvösségén fáradoz, aki szobájába zárkózva imádkozik, és közben a hamis próféták kedvük szerint dolgoznak; terjed a rossz, amelyet neki kellene megakadályozni. Nem üdvözülni az, aki azt mondogatja: Uram, Uram, s a választások alkalmával nem vesz róla tudomást, hogy a hamis próféták bejárják a várost és a választók közt agítálnak, fenyegetnek, ígérnek, könyörögnek, hogy elérjék a többséget, a világosság fiai pedig hanyagságuk miatt kudarcot vallanak s legdrágább kincseiket bitangra hagyják. Nem üdvözülni, aki mondogatja: Uram, Uram, s a maga körében nem tesz meg mindent a nyomda útján terjedő rossz visszazsorítására, missziót nem segít, sajtót nem támogat, hanem egykedvűen nézi a metely terjedését annyi lélek pusztulására, annyi intézmény megrontására és annyi család és ország szerencsétlenségére. A mennyei Atya akarata az, hogy minden társadalmi irány és eszmény az evangélium mértéke szerint méressék le. Csak az Isten törvényeinek megfelelő könyv, divat, politika, intézet, iskola, mozi, színház, fürdő, kormány jó fa, amelynek jó gyümölcsét lehet várni. Ami nem az vagy azzal éppen ellenkezik, ha látszatra megjónak mutatkozik is, már magjában elvetendő. Aki ezt az egyszerű igazságot a gyakorlatban nem valósítja meg, az kintreked a menny-

nyek országából. Sorsa meg van pecsételve a gyümölcstelen fáról mondott szavakkal: kivágatik és tűzre vették.

PÜNKÖSD UTÁN VIII. VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz írt lev. 8. r. 12—17. v.
Atyámfiai! 12. Nem vagyunk a test lekötözöttjei, hogy a test szerint éljünk. 13. Ha ugyanis a test szerint éltek, meghaltok, de ha megölték a lélekkel a test cselekedeteit, élni fogtok. 14. Mert akiket az Isten lelke vezérel, mindazok az Istennek fiai. 15. Nem vettétek ugyanis a szolgaság lelkét, hogy ismét csak féljete, hanem vettétek a gyermekkefogatás lelkét, amelyben azt kiáltjuk: Abba, Atyánk! 16. Maga a Lélek tesz lelkünkkel együtt bizonyosságot, hogy az Istennek a fiai vagyunk. 17. Ha pedig fiai, akkor örökösei, Krisztusnak pedig társörökösei.

A világ örökösei

Egy gazdag földbirtokos férjhez adta egyetlen leányát s meg gondolatlanságában engedett a fiatalok kívánságának: minden birtokát rájuk íratta. Ezek hálátlanságukban annyira megfélekedtek az atya jóságáról, hogy nélkülöznie kellett, sőt éhséget szenvedett. Nagy szomorúságát elmondta egyik barátjának, s 3 napra nagy összeg pénzt kért tőle kölcsön, amelyet otthon a fiatalok szemelátára többször számlálgatott és csörgetett. A helyzet már attól kezdve is teljesen megváltozott, de még kedvesebbek lettek hozzá, mikor kijelentette, hogy végrendeletet kíván tenni s a még rendelkezésére álló értékek örökösévé is leányát teszi. Ezzel élete végéig a legjobb bánásmód volt számára biztosítva. A pénzt visszaadta barátjának, helyette nagy köveket rakott a kofferba s fölérjük ezt az írást helyezte: „Kövek annak agyonkövezésére, aki halála előtt kifosztja magát birtokából.” Mikor az öreg meghalt és temetése után a koffert kinyitották, ezeket az értékeket találták utána.

Az itt szereplő gazdag ember nagy balgaságot követett el, hogy életében minden vagyonából ki engedte magát forogni és már életében az örökösök kénye-kedvének szolgáltatta ki magát, de hasonlíthatatlanul nagyobb a balgasága annak, aki a mai szentlecke nagy igazságáról megfélekedve, hogy Istennek örökösei és Krisztusnak örökostársai vagyunk, megelégszik a földi örökséggel, sőt minden módon egyedül arra törekszik, ami pedig ládába zárt köveknél nem sokkal ér többet. Istennek örököse és Krisztusnak örökostársa nem felejt el, hogy öröksége az Isten országának bírása és minden más, amivel rendelkezik, eszköz a valódi örökség elnyerésére, tehát a szellemi kincsek dicsőségére fordítandók. A test kiválóságai, amilyen a szépség, az erő, az ügyesség, az egészség, az Úr dicsőségét és a mi megszentelődésünket szolgálják. Így leszünk nem a test lekötözöttjei és rabszolgái, hanem már itt a földön az örök élet várományosai. Aki erről megfélekedezik, úgy

jár, mint az a génuai gyümölcsáros asszony, akinek minden vágya az volt, hogy halála után a Campo Santo világhírű síremlékei közt neki is legyen egy szép márványemléke. Egész életén át erre gyűjtött; tehát egy kódarab volt minden munkálkodásának gyümölcse. Hány ember ismeri így félre nagyobb javakra való örökségjogát!

Evangélium Szent Lukács 16. r. 1—9. v. Az időben mondá Jézus tanítványainak e példabeszédet: 1. Vala egy gazdag ember, kinek sáfára vala; és azt bevádolták nála, hogy eltékozolja az ő javait. 2. És előhíván őt, mondá neki: Mit hallok felőled? Adj számot sáfárságodról, mert tovább nem lehetsz az én sáfárom. 3. Mondá pedig a sáfár magában: mit csináljak, mert uram elveszi tőlem a sáfárságot? Kapálni nem tudok, koldulni szegyenlek. 4. Tudom, mit tegyek, hogy mikor elmozdít a sáfárságból, befogadjanak engem házaikba. 5. Magához híván tehát urának mindenegyes adósát, mondá az elsőnek: Mennyivel tartozol uramnak? 6. Az pedig felelé: száz csőbör olajjal. És mondá neki: Vedd elő adósleveledet, ülj le hamar és írd ötvenet. 7. Azután kérdé a másiktól: Hát te mennyivel tartozol? Az pedig felelé: Száz köből búzával. Mondá neki: Vedd elő adósleveledet és írd nyolcvanot. 8. És dicséré az Úr a hamis sáfárt, hogy okosan cselekedett, mert e világ fiai okosabbak a maguk nemében a világosság fiainál. 9. Én is mondom nektek: Szerezetek magatoknak barátokat a hamis mammonból, hogy mikor elmúltok, befogadjanak titeket az örök hajlékokba.

Hűtlen vagy hűséges sáfár?

Mikor a kereszténységnek egyik legkérelmelhetlenebb ellensége, Juliánusz aposztata a kereszténységtől nyilvánosan elpártolt, a keresztény szentkönyvek lebecsülését e három szóba foglalta össze:

Anegno, Egno, Kategno.

Legi. Intellexi. Condemnavi.

Olvastam. Megértettem. Elvetettem.

Ez a lesújtó ítélet nem kis mértékben támaszkodik a mai evangéliumra, amely miatt Juliánusz gyakran a keresztények szemére vetette, hogy alapítójuk, mesterük egy csaló mesterfögását állítja fel követendő példaképül. S Juliánusz szellemi örököse, Renan, e példabeszédből azt a tanítást olvassa ki, hogy Isten országában a Názáreti tanítása szerint még igazságtalan úton is jobb barátokat biztosítani, mint hűséges sáfárnak lenni. Sok hívő megbotránkozik, mikor felolvasását hallja. Miattuk több pap fázva nyúl magyarázatához. Több szövegkritikus pedig úgy oldja meg a nehézséget, hogy az egész parabolát az evangélium erkölcsi felfogásába becsempészett idegen elemnek tartja.

Mindezeknek szól az a megjegyzés, amellyel a keresztény püspökök Juliánusz vakmerő szavait visszautasították: *Legisti, sed non intellexisti, quia si intellexisses, non condemnasses.* Olvastad, de meg nem értetted, mert megértve el nem ítélted és vetetted volna.

Különben a parabola tényleg nincs minden nehézség nélkül, és

a nehézség valóban ott rejlik, hogy az Udvözítő a hűtlen sáfár eljárását dicséri, de csak látszólag. Az -evangélium egy költött történetet ad elő, amely szerint a gazda sáfárra bizza vagyonát, majd hűtlenségéről meggyőződve, el akarja bocsátani. Az megijedve módot keres a további megélhetésre. Előszólítja az adósokat és a nekik biztosított anyagi előny fejében reméli a gondtalan megélhetést. Eddig tart az elbeszélés; a többi már alkalmazás, amelyben az Udvözítő a sáfár minden más tulajdonságától eltekintve, egyedül „okosságát” emeli ki. Mi megütközünk az efféle alkalmazáson, de a még szövevényesebb példabeszédhez is hozzászólt zsidó hallgatóság könnyen kihámozta a tanulságot, hogy minden jócselekedetnek okosnak kell lennie.

Más értelmezés a palesztinai földművelési viszonyokra támaszkodik. A parabolában tulajdonképen parcellázásról van szó, amelyet a sáfár végez és a kis bérlőktől nagy árt követelt. Ez volt a bűne. Mikor a gazda zsarolását megtudta, elbocsátással fenyegette, amire ő az eddigi magas béreket méltányos összegre szállítja le, és így előbbi igazságtalansága teljesen igazságossá válik, és a bérlőktől ráadásul várhatja a későbbi segítséget. Az Udvözítő a sáfárban megdicsérhette, hogy — bár a tizenkettedik órában — jóvátette hibáját. A parabola lényeges mozzanatai az igazságtalanságra való eszmélés, az elbocsátás, a jövőről való aggodás és annak biztosítása. Az Udvözítő méltán sajnálja, hogy a világosság fiai az evangélium terjesztésében, üdvösségük biztosításában, általában feladataik megoldásában nem olyan buzgók, mint amilyen leleményesek a sötéttség gyermekei az ő vállalkozásaikban. A reájuk bízott vagyon „üdvösséges” kezelésében pedig éppen kevesen tudnak okosak lenni.

*

Az Istennek egy hűséges sáfárja. A mult században egy hamburgi nagykereskedőnek egyszerre négy hajója süllyedt el. Egy nagy éhínség alkalmával mégis meg merték szólítani, hogy segítsen. Azt gondolták, hogy a veszteség miatt ezúttal csekély összeget fog adni. Mennyire csodálkoztak azonban, mikor a nagykereskedő feltűnően nagy összeget jegyzett. Eljárását így magyarázta: „Igaz, hogy négy hajóm elsüllyedt, de éppen azért kapnak tőlem ennyit. A nagy csapás hatása alatt fogadtam meg, hogy hűségesebb sáfár akarok lenni, hogy Isten a jövőben egészen meg ne vonja tőlem segítségét.”

Mennyi igazán a tied? Egy király a leggazdagabb bankárok egyikétől bizalmasan megkérdezte, hogy összesen mennyi pénze van. A bankár elgondolkozott, azután így szólt:

— Mindössze 400,000 márkám van, felséges uram!

— Lehetetlen — válaszolt a király meglepődve. — Hisz mindenki tudja, hogy ön mesésen gazdag.

— Itt a földön több a pénzem, — volt a bankár válasza — de

az örökkévalóság számára a mondott összeg teszi összes vagyonomat, mert azon építtettem fel szülővárosom kórházát.

PÜNKÖSD UTÁN IX. VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostol a korintusiakhoz irt I. lev. 10. r. 6—13. v. Testvéreim! 6. Ne kívánjunk meg mi is rossz dolgokat, mint ahogy azok megkívántak. 7. Se hálványimádók ne legyünk, mint némelyek azok közül, amint írva vagyon: Leüle a nép enni és inni, és fölkelének játszani. 8. Se ne paráználkodjunk, mint némelyek azok közül paráználkodtak és elhullottak egy nap huszonháromezren. 9. Se ne kísértjük Krisztust, mint némelyek azok közül kísértettek és elvesztek a kígyó által. 10. Se ne zúgolódjatok, mint némelyek azok közül zúgolódtak és elvesztek a pusztító által. 11. Mindezek pedig előképben történtek velük és azért íratlak meg, hogy okuljunk belőlük mi, akikhez az idő vége elközelget. 12. Aki tehát azt hiszi magáról, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék. 13. Emberi kísértésnél egyéb ne érjen titeket; de hűséges az Isten és nem fogja megengedni, hogy erőtökön felül szenvedjeteK kísértést, hanem a kísértésse! együtt a kimenckülést is megadja, hogy elviselhesétek.

Ne paráználkodjatok!

A mai szentleckében a paráznaság tilalmát látja el az Apostol a legkeményebb szankcióval. „Azok közül, — mondja — akik paráználkodtak, egy nap elhullottak huszonháromezren”, — de akár 123 ezret is mondhatna, mert kikutathatatlanul nagy a paráznaság áldozatainak száma s hihetetlenül sokan hordják annak átkát testükön. A testi ember lelke elfonnyad, mint a pók — mondja a Szentírás. (Jób 20. 11.) A lélek elfonnyadása nem mindig látszik, és sokszor annál siralmasabb a szervezet megromlása. „Minden bűn, amelyet valaki elkövet, testén kívül van, de a tisztátalan saját teste ellen vét.” (I Kor. 6. 15.) S ha a lélek már elfonnyadt, s az élet legszentebb értékeinek pazarlása boldogtalanságra fordul, hány tragédiát kell miatta felírni a napi öngyilkosságok rovatába?

Temetésre harangoznak a faluban. Mindenki megindul a halottas ház felé, ahol kiterítve fekszik a község egyik legéletrevalóbb és legkedvesebb asszonya. Mindig tevékenykedett, mosolygott, és 25 éves korában temetésére sietnek. Mikor együtt vannak, figyelemmel hallgatják a pap szavait, aki a „de mortuis nil nisi bene” alapján csak szépeket mond, de belesápadnak egy más beszéd igazságainak hallásába, amelyben az beszél a lelkükhöz, aki a Sinaí hegyen elmondta, hogy ne ölj és ne paráználkodjál! Ez a szerencsétlen halott súlyosan vétett a tilalom ellen s nem bírta a szégyent, s tragédiáját annyi más szerencsétlennel együtt Arany János Hídatavatásának szavai fejezték be:

„En a szeméret félrehagyom. És ime, az lón a bosszuló. Most völegényem a folyó” — a golyó vagy a marólúg stb.

S világszerte hány olyan temetést rendez az *Entreprise des Pompes Funébres*, amelyek okulásul megírt „élőképek” közé tartoznak. E temetéseknél a gyászjelentésről mindent meg lehet tudni, csak azt nem, hogy az elköltözött a 23 ezer közül való. „Áldásos munkásságának delén, életének 45. évében hoeszü és kínos szenvedés után az Urban csendesen elhunyt...” A család a fájdalomtól már sirni sem tud. A temetésen egyik égyesület a másik után búcsúztatja el a korán sírba szállt főtisztviselőt, akinek a sírásója a *Spirocheta pallida* nevű rettenetes baktérium, amelyet az önmagukon nem uralkodó ifjak szednek össze. Azt hiszik, hogy ami kívül nem látszik, nem is létezik. Amint azonban ők zavartalan egészségben erősödnek, lappangva az is fejlődik bennük. Éppen 15 év alatt teljesen kifejlődik, és így amikor az egykori könnyelmű ifjú erőinek teljébe jut, amikor mint 40—45 éves ember az alkotás korát elérte, piros arccal és erős izmokkal a sír felé siet. A baktérium elérte virulenciáját, és minden ő virulásának hirtelen végét vet. Az élet delén, az alkotási idő kellős közepén kell nagy szenvedések közt sírba szállania annak, aki nem hallgatta meg a Szentírás szavait, hogy ne paráználkodjatok, mert egy nap 23 ezeren elhullanak.

„A kísértéssel együtt a kimenekülést is megadja. Egy kígyóvadász egyszer nem kevesebb, mint 150 viperát fogott. A sok utánjárástól elfáradtan otthon az ágyra vetette magát és elaludt a nélkül, hogy a mérges férgekkel telt kosarat a pincébe állította volna. A férgek ide-oda tekeröztek a kosárban és fedelét felfeszítve egymás után a meleg ágy felé csúsztak. Egy kis idő múlva a kígyóvadász karján, nyakán, lábán különös hideget érzett. A borzongás futott végig rajta, amikor látta, hogy a viperák tagjaira telepedtek. „Csak egy mozdulat — gondolta — és a felingerült állatok halálra marnak.” Képtelen volt magán segíteni, mert képtelen volt megmozdulni. Amikor társa reggel meglátta, egy tál meleg tejet állított a közelébe s egyik vipera a másik után vált le a testéről és mászott a tejes tál felé. Amikor az utolsó is lecsúszott, teljesen felszabadulva, egyiket a másik után megölte. Hogy megköszönte Istennek a szabadulást! Hogy feltette magában, hogy többé nem teszi ki olyan könnyelműen életét a veszélynek!

Igy jár az ember, mikor könnyelműen veszi Isten tiltó törvényeit s főként a paráznaság tilalmát s különféle formája révén istenkísértéssel fölerő könnyelműségben teszi ki veszélynek testét-lelkét. Mire a veszedelmes helyzet tudatára ébred, nem bírja önmagát kifejteni a vipera-ölelések közül, s a mellett, hogy itt szenved, minden pillanat örök életébe is kerülhet, mert akármikor elszólíthatja őt az Úr, és vége az örök halál lesz. Csak az őszinte gyónás szabadíthat meg mindenkit a veszedelmes helyzetből, amikor a bűnök egyenkint leválnak a testről s a testi-lelki-erőt szívó útálatos hullók-

től végre az Úr kegyelme révén megszabadulva, a bűnös újból az örök élet várományosa lehet.

JERUZSÁLEM, TÉRJ MEG ISTENEDHEZ!

Jézus szava

az Evangélium (Szent Lukács 19. r. 41—47. v.) szerint: Az időben, 41. amint közeledett Jézus Jeruzsálem felé, látván a várost, megsíratá azt, mondván: 42. Vajha te is megismerted volna legalább ezen a te napodon, amik békességre szolgálnak, most pedig el vannak rejtve szemed elől! 43. Mert rád jönnek a napok és körülvesznek ellenségeid sáncokkal, bekerítenek és megszorogatnak téged mindenfelől; 44. és földre tipornak téged és gyermekeidet, kik benned vannak; és nem hagynak beamed követ-kövön, mivelhogy nem ismerted meg látogatásod idejét. 45. És bemenvén a templomba, elkezdé kiűzni azokat, kik benne adnak és vesznek vala, 46. mondván nekik: írva vagyon: Az én házam imádság háza, ti pedig azt latrok barlangjává tettétek. 47. És tanít vala mindennap a templomban.

A történelem szava

Megdöbbenéssel olvassuk a történelem szavait, hogy milyen pontosan beteljesedett az Úr jövendölése 70-ben, mikor a római katonák a templomot és várost elpusztították. Mikor a feldühödött sereg a városhoz ért és egy katona fáklát dobott a templomra, a kiszáradt cédrusfa azonnal meggyulladt s az egész épület egy pillanat alatt tűzben állott. A lángok sístergése és az ostromlók örömrivalgása összevegyült a haldoklók nyögésével és a papok jajgatásával, akik éppen akkor végezték az ószövetség utolsó áldozatát és egyszerre halotti éneket kezdtek vagy mormogva Titust átkozták. „Papok és nők, gyermekek és aggok megöletve hevertek az oltár körül. A templom lépcsőjéről csurgott a vér; 6000-et a füst fojtott meg. Kint a városban az éhség megbénította a védők bátorságát. Minden reménynek vége volt. Egy nappal a templom felgyujtása előtt egy próféta még azzal bátorította Isten harcosait, hogy nemsokára meglátják a szabadító Messiást, de az nem mutatkozott. Viszsaütasították őt, mikor a szuttogó szeretet formájában jelent meg és ezért nem vették észre akkor sem, mikor mint üvöltő szélvész állott előttük. A zsidók legnagyobb részét féktelen ijedség szállotta meg. Mereven állottak és haboztak, vajjon fussanak vagy maradjanak-e. Mintha elvágták volna inaikat, nem tudtak menekülni. Dühöngve át akarták törni az ellenség sorfalát, de erre képtelenek lévén, részben elszéledtek, részben a csatornába és vízvezetékekbe rejtöztek, és így a rómaiak ellenállás nélkül bevonultak a városba. Akit az utcán találtak, lemészárolták, akik a házba menekültek, azokat a házakkal együtt elégették. Több házban, ahová rabolni mentek, egész családokat találtak halva. A mészárlás este véget ért.

de a tűz egész éjjel dühöngött. Ez év aug. 10-én — mondja Josephus Flavius, e háború történetírója — a nap Jeruzsálem füstölgő romjai felett kelt fel, amely város irigylésreméltó lett volna, ha alapítása óta annyi szerencsés napja lett volna, mint amennyi nyomor sujtotta az ostrom alatt.”

A lelkiismeret szava

Az Egyház szokíncsében Jeruzsálem a bűnös, aki lelkiismeretének szavát megveti. A könnyek tehát, amelyeket Jézus ma a bűnös és megátalkodott Jeruzsálem felett sírt, minden bűnösnek is szólnak, aki ahhoz hasonlóan szintén nem ismerte meg látogatásának idejét és vele együtt szerencsétlensége felé rohan. Mert az Úr Jézus sokszor meglátogat bennünket, és a lelkiismeret tanúsága szerint látogatásának mindig igen nagy a jelentősége. Meglátogat a gyermekkorban, az első szentáldozáskor; ifjúkorban a pályaválasztás idején; férfikorban a házasság napján. Meglátogat néha szerencsében, máskor szerencsétlenségben vagy egy súlyos betegség vagy egy haláleset alkalmával. Néha egy missió, máskor egy különlegesebb prédikáció vagy egy zárandoklat alatt közeledik felénk. Boldog az, aki az Urat felismeri és látogatását hasznosítja. Udvössége, amely ettől a látogatástól függött, biztosítva van. Így Loyolai Szent Ignác a véletlenül kezébe került könyvnek köszönt sokat. Xavéri Szent Ferenc annak a néhány szónak köszönhette megtérését, amelyeket Szent Ignác olyan csodálatraméltó állhatatossággal ismételtetett előtte: Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát vallja? (Mt. 16, 26.)

A legfontosabb látogatás azonban a súlyos bűn elkövetése előtt lévő pillanatok alatt történik. Helyrehozhatatlanul boldogtalan az a bűnös, aki ilyenkor elutasítja a feléje siető Jézust, mintha őt nem ismerné. Jézusnak ilyenkor legnehezebb a szíve. Sok hiábaváló próbálkozás után újból szemtől-szembe áll a bűnösrel és a szívére beszél régi látogatásaira hivatkozva: Hányszor akartalak a szárnyam alá venni!... Hányszor adtam drága kegyelmet!... De te mindannyiszor ellenszegültél!... Legalább csak azt az utolsó látogatást ismernéd fel!

Ha a bűnös akkor is elfordítja szemét, Jézus elmegy és esetleg többé vissza sem tér. E végső látogatás után a lelkiismeret szava elnémul. Sürgető szavát a bűnös többé nem hallja. Szíve megkeményedik. Látása elhomályosul és az egész lényén a halál lesz úrrá. Csak a rosszat kívánja és látja és viszi véghez. Azonban az Úrnak Jeruzsálem felett mondott jóvendőlése és annak teljesedése biztosíték rá, hogy a sok fel nem ismert látogatás után sírás következik. A mesterségesen elhallgattatott lelkiismeret tüze el nem alszik, férgel el nem pusztul. Egyszer csak feljajdul; bár ne akkor történnék, amikor már későn van! Még jókor van, ébredjünk!

PÜNKÖSD UTÁN X. VASÁRNAP

Lecke Szent Pái apostol a korintusiakhoz írt I. lev. 12. r. 2—11. v. Testvérek! 2. Tudjátok, hogy midőn pogányok voltatok, a néma bálványokhoz mentetek, amint hajtottak titeket. 3. Azért tudotokra adom, hogy senki, ki Isten lelke által szól, nem mondja: Átkozott legyen Jézus! és senki sem mondhatja: Ūr Jézus! hanem csak a Szentlélek által. 4. A kegyelmek ugyan különfélék, de ugyanaz a Lélek. 5. És a szolgálatok is különfélék, de ugyanaz az Ūr. 6. És az erőnyilvánulások is különfélék, de ugyanaz az Isten, ki mindezt mindenkinben cselekszi. 7. A Lélek kinyilatkoztatása azonban mindenkinek hasznára adatik. 8. Egyiknek ugyan bölcsesség beszéde adatik a Lélek által, a másiknak meg tudomány beszéde ugyanazon Lélek szerint; 9. ennek hit ugyanabban a Lélekben; annak gyógyítások adománya ugyanazon egy Lélek által; 10. ennek csodatevő hatalom, annak profétálás, ennek a szellemek megítélése, annak nyelvek nevei, amannak beszédek értelmezése. 11. Mindezeket pedig egy és ugyanaz a Lélek műveli, kinek-kinek úgy adván részt, ahogy akarja.

Emberi törekvés, isteni irgalom

„Senki sem jöhet hozzám, — mondja az Ūr Jézus — ha Atyám nem vonzza őt.” (Jn. 6, 44.) Kifejezettebb megállapítása ez annak az igazságnak, amelyet a mai szentleckében mond az Apostol: Senki sem mondhatja Ūr Jézus, ha a Szentlélek nem vezérli. Tehát mindenestre csak felső segítség révén lehet valaki részese a nagy kiváltságnak, hogy az Ūr hívó kegyelmét vegye és szerinte éljen. Bár egyéb téren a meggyőződés mindig a felvilágosítás nyomában fakad, s rendes körülmények között a hitet is értelmi munkának kell megelőznie, a kegyelem hatása mégsincs söha emberi számításoknak és elhatározásoknak alávetve s a Credo kimondása és a keresztény életre szükséges indítás teljesen az Ūrtől függ. Amint Szent Pál apostol mondja: „Neque volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.” (Rom. 9, 16.) Az nem a futó munkája, sem az akaraté, hanem a könyörülő Istené. Mások megtérítésére törekednünk kell, magunk megtérése buzgólkodásunk legszentebb tárgya, de egyik sem megy isteni irgalom nélkül. A Szentlélek pedig akkor térdeltet le valakit és akkor mondatja vele: Uram, Jézusom, amidőn végtelen fölsége jónak látja. Szent Ágoston sokáig küszködött magával és mégis pogány maradt. *Ruville*, hallei egyetemi tanár sorba járta a tudós egyetemi tanárokat, de a kételyeire adott feleletek nem tudták őt kielégíteni. Viszont máskor minden különösebb elméleti munka vagy útbaigazítás nélkül egy váratlan esemény, egy megrendítő szerencsétlenség elég bárki megtéréséhez, mint ahogy elég volt Szent Ágostonnak és *Ruville*-nek. A kegyelmek különfélék, de ugyanaz a Lélek s ugyanaz az eredmény. *Brunetiére Ferdinándot*, a nagy francia történetírót, XIII. Leó pápa személyének látása vezette az Ūr Jézushoz és az Egyházhoz. „Hogy mit hiszek, tudok és érzek, kérdezzétek meg Rómától” — mondotta a lillei katolikus nagygyü-

lésen. *Coppé Ferenc* francia író, akiben a serdülés krízise megszűntette a hitéletet, egy nagy betegség után lett újra hithű katolikus. *Huysmans Károly* jeles író nagy erkölcsi eltévelyedés, sok erkölcstelen könyv megírása után egy alkalommal nyitott templom mellett ment el, ahol a gyermekkar éppen ádventi korált énekelt. Bement és ösztönszerűen az ott térdelők közé vegyült, majd ő is letérdelpejt. Utána máskor is meghallgatta a gregorián éneket. Egyszer a *De profundis*, máskor a *Dies irae*, majd a *Stabat mater* éreztetik vele a bűn nagyságát. Kolostorba vonul és a bűn elhagyása után megkezdődik életének legszebb kora. Élete végén kínos rákbaj gyötörte, de morfium-befecskendezést nem fogadott el. „Túrni akarom a megpróbáltatást, szenvednem kell, — mondotta — hogy mindenki lássa, katolicizmusom nemcsak irodalom volt.” *Retté Adollnak* egy erdei magános sétán bocsátja szívébe a Lélek a kegyelmet Dante Purgatóriumának olvasása közben, amely megreszkettette. Lourdesba megy és ettől kezdve katolikus. *Chateaubriandot*, a francia katolicizmus nagy reformátorát anyjának és nővérének a szenvedése és halála tette katolikussá. „J' ai pleuré et j' ai cru” — szokta mondani megterésének magyarázataképen. *Cohen Hermann* zongoraművész ezt mondja megtéréséről: „Elmentem egy szentmisére, ahol a szertartások teljesen lekötötték figyelmemet. A szentostya felmutatásakor éreztem, hogy könnyár fakad szememben és bőségesen áztatja arcomat. Azt éreztem, amit Szent Ágoston érzett, amikor a cassiacumi kertben az emlékezetes szavakat hallotta... Míelőnk az emsi templomból kiléptem, már keresztény voltam, amennyire t. i. keresztény lehet az, aki még a kereszténységet nem vette fel.”

Evangelium Szent Lukács 18. r. 9—14. v. Az időben 9. monda Jézus némelyekhez, kik elbizakodtak, hogy ők igazak és másokat megvetettek, e példabeszédet: 10. Két ember méne fel a templomba, hogy imádkozzék: egyik farizeus, a másik vámos. 11. A farizeus megállván, így imádkozék magában: Isten, hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi emberek, rabló, igaztalan, házasságtörő, mint ez a vámos is. 12. Kétszer bőjtölök hetenkint, tizedet adok mindemből, amim van. 13. A vámos pedig távol állván, szemét sem merte felvetni az égre, hanem mellét verve monda: Isten! légy irgalmas nekem, bűnösnek. 14. Mondom nektek: ez megigazulva méne haza, inkább mint amaz, aki magát fölmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, felmagasztaltatik.

Farizeus-imádság, isteni bűnbocsátás

A mai evangéliumban azt a gondolatot részletezi az Úr, hogy célja a régi törvény tökéletesítése annak képviselőivel, a farizeusokkal és irástudókkal szemben. A régi zsidóvilág e nagyon ismert társadalmi rétegéről maga az Úr mondotta, hogy a törvényt megtartották, de egyúttal követésüktől óvja hallgatóit. Imádkoztak, mint azt a törvény előírta, de elrettentésül egynek imádságát leírja a mai

evangélium és megmutatja, hogy a sokkal bűnösebbnek tartott, de bűnbánó vámos több irgalmat talált Istennél, mint a saját üdvösségében annyira biztos farizeus. Egyéb törvénytiszteletük is imádságukhoz volt hasonló. Adtak alamizsnát, de előbb összehívták szemlélőiket. A pénzt úgy dobták bele a perselybe, hogy a jelenlévők kikövetkeztethették az adomány nagyságát. Mindenből, még a kaporból és a mentából, e legértéktelesebb növényekből is adtak tizedet, és csak *feledékenységen múlt*, hogy a kapornál és mentánál egyebet nem adtak. Bőjtöltek, de arcukról le lehetett olvasni a szigorú bőjtöt, amellyel nem bűneikért akartak vezekelni, — ami szerintük különben sem volt — hanem tőkét akartak kovácsolni belőle a megtiszteltetésre és arra, hogy Isten e nagy buzgóságukat látva, kénytelen legyen meghallgatni egyéb kérésüket. A szombatot annyira megtartották, hogy kétség idején, vajjon a beteget szabad-e meglátogatni, fáradsra vitakoztak erről, de a munkaszünetet meg nem szegték. „Régi hagyomány tanítja, hogy szombaton nem szabad a beteg számára bort és olajat keverni” — mondja a farizeus tanítás. „Szombaton a beteg sebére csak akkor szabad tapaszt tenni, ha a bort és olajat szombat előtti napon keverték össze. Ha ez nem így történt, a segítség meg van tiltva” — mondja a farizeus tanítás. A nyilvánosság előtt szemlesütve jártak, hogy megtartóztatóknak lássanak, de tele voltak szennyességgel és ölbetett kezekkel tudták végignézni mások nyomorát, ha a segítség a törvényben lételesen nem volt előírva. Voltak, akik bűnbánatot színlelve köbe ütögettek lábukat, mások még nagyobb töredelem jeléül büdös szurokkal kenték be magukat, de teljesen megfeledeztek arról, ami mindennél nagyobb, az irgalomról. Nem gyilkoltak, de találtak paragrafust, hogy az Udvözítőt ártatlanul eltegyék láb alól. Nem loptak, de az özvegyeket és árvákat kiforgatták vagyonukból. A szünyogot megszárták, de a tevét átengedték. Imádságaikat elnyújtották, főként az Amen hosszas kimondásától várták életük meghosszabbítását, ami mindenesetre könnyebben teljesíthető feltétele lett volna a hosszú életnek, mint a szülők tevékeny szeretete és tisztelete.

Az Úrnak ez eljárás ellen való állásfoglalását juttatja kifejezésre a mai evangélium. És ha ma megjelenne közöttünk, nem újból a farizeizmus ellen kellene-e beszélnie, látva azt, hogy az imádkozási módban és méginkább a polgári élet annyi vonatkozásában a régi farizeusok bűneinél sokkal súlyosabb hibák akadnak. Ma is vannak emberek, akiknek imája nem áll másból, mint az evangélium farizeusának imája. Vannak emberek, a külsőségben mumióvá servadt emberek, akik a bűnnek és érdemnek és az üdvösség biztosításának egyetlen alapját a látszatban keresik. Hangosan mondogatják: nem lopok, nem gyilkolok, és ezen a címen önmagukkal teljesen megelégedve, mások tiszteletét igénylik, sőt másokat minden botlásért megvetnek és elítélnek. Vannak emberek, akik nem tudnák elviselni, hogy neveletleneknek lássák őket és az etikett-szabályok ellen vétsenek, de a tizparancsolat akármelyik törvényét láb-

tal tőpossák, ha a divat erre felszabadítja őket. A szalomból száműzött szót ki nem mondanak, de megfelelő környezetben éppen nem válogatják meg a szót. Titkolják maguk és más előtt azt, amit tudnak. Tiszteletet mimelnek aziránt, amit nem tisztelnek. Megtűrnek, sőt támogatnak elveket, rendszereket, intézményeket, szokásokat, törvényeket, amelyekben nem hisznek. Fölmentik magukban azt, akit kívül elítélnek, és magukban elítélik azt, akiről kifelé hangosan azt hirdetik, hogy csodálják. Ez a gondolkodással és érzülettel nem teljesen megegyező viselkedésben megnyilvánuló farizeizmus nagyon elterjedt, de az a másik, veszedelmesebb farizeizmus sem ritka, amikor valaki egészen szándékosan és tudatosan leplezi bűnös szokásait. Farizeizmusban maraszialható el az a katona, aki bectelenségnek tartja feltenni a meg nem érdemlett érdemrendet, de két feleség tartásától nem intézik. Az az orvos, aki az „orvosi becsületbe vágó” konzultálástól nagyon óvakodik, de gyermeket hajt el. Az az ügyvéd, aki kollégáját meg nem akarja sérteni valami ügy elvállalásával, de különben a legpiszkosabb ügy diadalravezetésétől sem riad vissza. S mindenki saját életében találhat olyan tényeket, amelyek a farizeizmushoz közel vannak, és azért első kötelessége azoktól megszabadulni.

PÜNKÖSD UTÁN XI. VASÁRNAP

Lecke Szent Pái apostol a korintusiakhoz írt 1. lev. 15. r. 1—10. v. Testvérek! 1. Figyelmetekbe ajánlom az evangéliumot, melyet hirdettem nektek, melyet el is fogadtatok, melyben álltok is, 2. mely által üdvözülni is fogtok, ha megtartjátok úgy, amint hirdetem nektek: hacsak hiába nem lettetek volna hívökké. 3. Mert mindenekelőtt azt közöltem veletek, amit én is vettem: hogy Krisztus meghalt a mi bűneinkért, az Írások szerint, 4. és hogy eltemetettél és hogy feltámadott harmadnapon, az Írások szerint, 5. és hogy megjelent Kéfásnak, és azután a tizenegyznek, 6. azután megjelent több mint ötszáz testvérnek egyszerre, akik közül legtöbben még élnek, egyekek pedig elszenderültek; 7. azután megjelent Jakabnak, majd valamennyi apostolnak; 8. mindnyájuk után pedig, mint idétlennek megjelent nekem is. 9. Mert én a legkisebb vagyok az apostolok között, ki nem vagyok méltó apostolnak neveztetni, mert üldöztem az Isten Egyházát. 10. De Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok, és az Ő kegyelme nem volt bennem eredménytelen.

Egy lökéletes sürgöny

Ha valaki sürgönyt küld, szövegét iparkodik elkészíteni, hogy a címzett kevés szövből is minden fontosat megérthessen és félremagyarázatnak helye ne legyen. S aki nagyon fontos ügyekben küld sürgönyt, a szövegen sokat törí a fejét, s meg tudja érteni, mit jelent sürgős értesítést küldeni valami nagyon fontos ügyben, amely mindenkinek szól, térben és időben nagyon távol élő embereket is ér-

dekel, s szövege a földi életen túl az örökkévalóságot is befolyásolja.

Ilyen az az értesítés, amelyet Szent Pál apostol a korintusi hívőkhöz küldött, de rajtuk kívül minden idő és tér lakóihoz szól, s a félreértés minden lehetősége nélkül hitünk alaptételét adja benne hírül.

*

„Krisztus meghalt, eltemettetett, feltámadt és megjelent.”

Krisztus ugyan a kegyelmi rend alaptörvénye szerint többé meg nem halhat és fel nem támadhat, feltámadásának többszöri hirdetése mégis mindannyiszor új örömet kelt bennünk és Allelujára hangol bennünket. S ez a sok feltámadási örömhír nem pusztá visszaemlékezés az egyszeri feltámadásra, hanem új feltámadási örömnap. Mert Krisztus az egyes emberek lelkében sokszor meghal és eltemettetik a bűn által. És ugyanott sokszor feltámad a megszentelő kegyelem révén a bűnbánat szentségében. Csak a bűnös tudja értékelni a nagy kegyelmet, amit ilyenkor megjelenése jelent! S ha ez a feltámadás a bűnös keményszívúsága miatt nem következhetik be, feltámad az ítéletkor, amikor a bűnbánat nélkül kimúlt lelket az Úr ítéletre vonja és abban lesz kénytelen hatalmát elismerni.

*

Mikor a vandál hordák Róma elpusztítása után 429-ben Genzerik vezérlete alatt éppen húsvét napján Afrikába értek és ott az első templomba berontottak, a híveket és a papságot éppen a szent titkok ünneplése közben találták. A kegyetlen katonák elsősorban a papokat támadták meg. Közülük a lektor éppen az Alleluja dallamát énekelte, mikor egy nyíl torkába fúródott és a húsvéti öröm gyásszá változott.

A történelem folyamán nem ez volt az egyetlen eset, hogy Krisztus egyházának torkára akarták forrasztani az Alleluját, de sohasem sikerült ebben teljes eredményt elérniök. A fegyver ereje és a tudás hatalma egyaránt tehetetlen volt az első Allelujának minden korban visszhangzó örömhírével szemben. Legföljebb csak annyit érthettek el, hogy a félrevezetett tömeg lelkében egyidőre elmosódott az Úr Krisztus gondolata, és úgy éltek, mintha az Úr nem halt volna meg érettük, és nem támadt volna fel halottaiból. De ezt a halált is mindig dicsőséges feltámadás és megjelenés követte. Hallgassuk csak meg Wilde Oszkárt, hogyan beszél a 20. század temetési kísérleteiről. „Miután a kereszténység 19 századon át mint polgárosító tényező működött, feltették a kérdést, létezett-e Krisztus? Ez a tény azon íróra emlékeztet, aki könyvében azt bizonyította, hogy Napoleon sohasem élt. Mintha felfedezték volna, hogy Cézár emlékiratai koholtak vagy soha meg nem hódította Galliát. És Krisztus a mult század vége felé ellenkező kísérletek dacára mégis mindnyáján elfogadtuk. A pogányok szegény iskolamesternek festették, az anarchisták szenvedő emberiségnek mondották; a szim-

bolisták a Christus Consolator-nak hódoltak; nevével a szocialisták a kicsinyek, fáradtak és terheltek evangéliumát hirdették. Mándenütt látható volt: a francia vezérkarban és kémirodában, Lourdesban és Rómában, a Montmartreon és Moszkvában. Templomait és kolostorait felújították, csodáit okkultisták, spiritiszták és hipnotizálók magyarázták. A tudomány megállapította jövendőléseit. Végre a chicagói valláskongresszuson minden nép és vallás tétet hajtott, midőn imáját, a Miatyánkot imádkozták. A hősök testvéri csókbán forrtak össze és így köszöntötték egymást: „Feltámadt Krisztus.” Ez ugyan még nem a kat. Egyház Krisztusa, aki „meghalt, eltemetve, feltámadt és megjelent”, de hirdetése legalább annyit mond, hogy a tömegek lelkében eltemetett sirja elől egy nehéz kő elhengerített. Le van döntve az a tévtan, hogy az Úr Jézus nem volt történeti személy és előkészíti a lelkekben a természetfeletti hit erejével a Krisztusnak mint Istennek kijáró hódolatot.

Evangélium Szent Márk 7. r. 31—37. v. Az időben: 31. Jézus eltávozván Tirus vidékéről, Szidonon át a galileai tengerhez méne, a tiz város határai közé. 32. Ott hozzá vivének egy siketnémát és kéreék őt, hogy tegye rája kezét. 33. És félrevívén őt külön a seregből, fülébe bocsátá ujjait és köpven, illetve nyelvét. 34. És fölté-kintve az égre, fohászodék, s mondá neki: Effeta! azaz nyíjjál meg! 35. És azonnal megnyíla füle. 36. És megparancsolá nekik, hogy ezt senkinek se mondják. De minél jobban tiltá nekik, annál inkább hirdetéek, 37. és szerfölött csodálkozának, mondván: Mindent jól cselekedett; a siketeknek visszaadta hallásukat és megszólaltatta a némákat.

A királyi ünnep

Régi kínai szokás szerint, mikor a győztes uralkodó népe örömrivalgása közt a csatából otthonába visszatért, nagy ünnepség várta. Az elvett fegyvereket halomba rakták, a foglyok bilincsekbe verten közzszemlére voltak kiállítva. A nankingi palota óriási lámpáját meggyújtották. A nagy fal egész hosszában örömtüzek égtek. Ilyen ünnepségre áhítózott a nép akkor is, midőn Kína legbölcsebb királya, Hamti tartotta volna ünnepélyes bevonulását. Mivel az előkészületek elmaradtak, a nép zúgolódni kezdett. A király ezt hallva, közztette legmagasabb elhatározását, hogy az ünnepség most elmarad ugyan, de a következő háború végén olyant készített, amilyen Kínában még nem volt.

Sajnos, a nap nem sokáig váratott magára. A nép tolongva sietett az ünnepség színhelyére. A király is megjelent, de — a nép csodálkozására — nem ünneplő ruhában. Kisérete volt ugyan, de süketekből, bénákból, vakokból, némákból és mindenféle nyomorultakból, akiket előbb új ruhába öltöztetett és egész évre ellátott pénzzel. A megdöbbsent nép nem tudta, mit is csináljon és mit szóljon, végre a király törte meg a csendet. „Látjátok ezeket a nyomorultakat? A háborúnak köszönhetjük őket. Én velük csodát tenni nem

bírok, de ünnepelni sem vágyok képes, mikor országomban ennyi nyomorultról tudok. Azt a pénzt, amibe a szokásos ünnepség került volna, az ő felségélyezésükre kívántam fordítani az első alkalommal, s a most rendelkezésre álló pénzt is erre a célra szántam. Rajtuk segíteni az én igazi diadalmenetem és ünnepem.”

A király szavait óriási lelkesedés követte. Mindenki ezerszer jobban érezte magát, mintha a régi ünnepségeket tartották volna meg. Ha attól az időtől kezdve egy kínai valakinek az arcáról könyvet törült le, azt e szavakkal fejezték ki: Királyi ünnep volt.

*

A világháború után magyar földön, a 10 város határain belül, jaj de sok a mankón járó nyomorult és a hídfőknél, a piacokon és a templomajtókban kéregető néma, béna, vak, akik az Üdvözítő nyomorultjaihoz hasonló gyökeres gyógyításban nem részesülhetnek. A határon de sok fogoly várja hazatérésükre az első segítséget! Há! még milyen nagy a száma a lélekben elnyomorodottaknak, akikről senki sem tud statisztikát kiállítani! S ennyi nyomorúság dacára hogy van az embereknek kedvük dalköltő temetésére egy vagyonvirágot küldeni, költséges névnapokat, halotti torokat, keresztelőket, lakodalmakat és zsúrokat tartani és bálozni és utazgatni és fürdőzni és sokat költsékezve cifrázkodni és a nyomorultakat még jobban ingerelni? Ha az Úr még egyszer megjelenék közöttünk és a maga módja szerint „isteni ünnepet” tartana, először bizonyára ezeket az eltévelyedetteket gyógyítaná meg és tenné őket látókká és hallókká. S akkor a mai evangéliumnak tökéletes lenne a befejezése: A kemény szívűeket érzőkké tette.

Amilyen érzőszívű volt az olasz trónörökös, aki lakodalma előtt kéréssel fordult az egyes városok intézőbizottságaihoz, hogy a neki szánt összegeket a legsürgősebb szociális jótékonyosságra fordítva, királyi ünnepet tartsanak. Így jött létre sok kedves terv s jutott jótéteményhez sok szegény. Turinban a zálogházakból kiváltották azokat a tárgyakat, amelyeket a téli hidegben a szegények nehezen nélkülöztek és így kerültek vissza télikabátok, paplanok, párnák, meleg alsó ruhák stb. Trento anya- és csecsemővédő intézetet létesített. Siena egy nagy épületet készítettett, ahol egy évig ingyenlakást kapnak szegénysorsú jegyesek, akik a lakásdrágaság miatt nem tudnak egybekelni. Como a tuberkulózis elleni küzdelemre egészségházat építtetett. Így keletkeztek a leccei szanatórium, a ragúzai fiúárvaház, a génuai népszálló, a rovignoi üdülőtelep stb. De szomorú volt ugyanakkor egy bácskai lakodalom híradását olvasni, amely szerint az első napon hivatalos 700 vendég számára 30 szakácsné megfőzte két ökör, hat disznó, hat birka, 300 csirke húsát. Elfogyott 2000 liter bor, 1000 liter sör, 40 liter pálinka, 30 liter rum. Elhasználtak hat mázsa lisztet, 1600 tojást, 150 kg cukrot, egy mázsa almát és ugyanannyi diót, félmázsa vaját, félmázsa zsírt, 10 kg kávét, ugyanannyi mazsolát, 1 kg teát. Ez elképesztő

számokat olvasva, önként felmerül a kérdés, hogy bennünket mekkora szerencsétlenség eszmélthetne arra, hogy királyi ünnepünk legyen? S pl. minél hatékonyabban karolnánk fel a SAS-mozgalmat!

PÜNKÖSD UTÁN XII. VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostol a korintusiakhoz írt II. lev. 3. r. 4—9. v. Testvéreim! 4. Ilyen bizodal munk pedig Krisztus által van az Isten iránt, 5. nem mintha elegendők volnánk valamit gondolni magunktól, mint önmagunkból; ellenkezőleg, a mi elégséges voltunk az Istentől van. 6. Ő tett minket alkalmassá arra, hogy az Újszövetség szolgálói legyünk, nem a betűé, hanem a Léleké; mert a betű öl, a Lélek pedig életet ad. 7. Ha már a halálnak betűkkel kövekre írt szolgálata oly dicsőséges volt, hogy Izrael fiai nem nézhettek Mózes arcára mulandó dicsősége miatt: 8. hogyan lenne még dicsőségesebb a Lélek szolgálata? 9. Mert ha már a kárhóztatás szolgálata dicsőséges volt, sokkal dicsőségesebb az igazságosság szolgálata.

A betű öl

Szó van a gondolatnak, a kékesbejátszó és platinához hasonló önféher, britannia-fémből készült megjelenítőiről, a betűkről. Nem más ez a britannia-fém, mint az önnak és antimóniumnak néha cink és ólom hozzáadásával készült, jól hengerelhető, nyújtható, mégis tartós öntvénye. Nem könnyen rozsdásodik, maró savakkal szemben állékony. Ezért választották betűanyagnak. De veszedelmes gőzök szállnak fel belőle és megrövidítik a betűk fölé hajló nyomdász életét. Ki tudná megmondani, hogy ezért hány embert öltek meg fizikai értelemben!

Amikor a szentleckében azt olvassuk, hogy a betű öl, az óvasóról van szó és erkölcsi gyilkosságra kell gondolnunk. Lelket öl nem a betű anyaga, hanem a rossz gondolat, amelyet megjelenít. Lehetetlen munkára, feladatra vállalkoznék, aki csak megközelítőleg is ki akarná számítani, hogy hányszor öltek a betűk rossz gondolatokkal, az ujságok révén közzétett szellemi méreggel, veszedelmes féligazságokkal. Ha lelket ölt az Ószövetségnek az Újszövetség megjelenése után feleslegessé váló betűje, mennyivel inkább lelket öl a gonoszléleknek a lelkek eltévesztésére a sajtó útján terjesztett mételye. Ha az Úr lelke méltán mondja a mai szentleckében, hogy a Lélek tette a hívőket alkalmasokká az Újszövetség szolgálatára, s elégséges voltuk az Istentől van, viszont a mai kor zavartságát és elégedetlenségét és nyugtalan lelkületét nagyrészt a gyilkos betű hozta létre, amely nagy tömegeket tartva kezében, régóta készítette elő a mostani veszedelmes állapotokat.

Milyen tömegekről van itt szó?

A világon 1891-ben 41.000 ujság jelent meg; 1905-ben Angolországban 3000, Franciaországban 3000, Olaszországban 1400, Ausztria-Magyarországban 1100, az Egyesült Államokban 12.500, Ázsiában

3000, Afrikában 200 ujságot adtak ki. A németországi ujságok száma 1910-ben 4000 volt; 1906-ban a német napisajtó 4800 millió lap példányt küldött szét. S a nagyobb ujságok közül a Hamburger—Generalanzeiger 110.000, Münchener—Neueste Nachrichten 118.000, Neue Freie Presse 66.000, Petit Parisien 1.200.000, Petit Journal 800.000, Matin 600.000, Daily Mail 1.000.000, Daily Mirror 750.000, Daily Express 400.000, Az Ujság 65.000, A Nap 134.000, Az Est 80.000, Budapesti Hírlap 60.000 előfizetőnek beszélt. A Berliner Tageblattnak 1898-ban 64.000, 1900-ban 70.000, 1902-ben 76.000, 1911-ben 205.000 előfizetője volt.

Nagy hatása abból is adódik, hogy a sok olvasónak beszélő ujság ma már nem krónikás, hanem közvélemény-megteremtő. Mindenről tudomást szerez, de csak azt s úgy találja fel, ami s ahogy céljának megfelel. Ami probléma a tudós koponyákat foglalkoztatja, ami terv a forrongó tömegben megszületik, arról nemcsak számotad, hanem mellette vagy ellene döntően állásfoglal. Városi népünket reggel ébredéskor köszönti, déli pihenőjén felkéri, este ügyába kíséri s állásfoglalását százfélé formában szuggerálja. A legszerényebb öltözetben messze pusztaságokba utazik, erdők mélyébe hatol, ahol egyedüli szellemi táplálék, s népi formában ugyanazt ismétli. Így köt össze egyest egyessel, osztályt osztállyal. falut várossal s mindig az összeség nevében kér, sir, jajgat, tervez, követel, parancsol, terrorizál. Parancsára a szomszédok pöre országos ügy és a húsunkba vágó gatzett jelentéktelen ballépés. Intézetek létesülnek szavára semmiből, de meg is semmisülnek, ha nem neki szolgálnak. Kiemel valakit a tömegből, de állandóan nyakán tartja a kést. Amikor tetszik, az egyik politikai irányt a másikkal cseréli föl. S a vallás kérdéseiben a megfellebbezhetetlen fórum tekintélyével szól, s a tömegek világnézetének ellenőrzés nélküli irányítója. Ezért van módja a lelki gyilkosságra, sőt tömegmészárlásra.

A jó és rossz betűk erőviszonya. A katolikus sajtó egy buzgó apostola éppen sajtópropagandára indult. Egyszer csak melléje szegődik a sátán: sétatálcá a kezében, monokli a szemén. Egész megjelenésén meglátszik, hogy most nagy úr, könnyű dolga van, ráér sétatálni. „Jer velem, mondotta az apostolnak, mutatok valamit.” S máris egy utcai lapárusítóhoz értek. „Számld meg ezt!” — mutatott rá az asztalra helyezett legnagyobb ujságcsomóra. Az számlálni kezdte: „Egy... kettő... három... harminc.” Mind rossz ujság volt.

— Látod, — vigyorgott a sátán — ezek az enyémekek. Most olvasd a másikat!

— Egy... kettő...

— Az enyém harminc, azé kettő. Az arány mindenütt ez! S ti akartok velem megküzdeni? Harminc ágyú ellen kettő! Tudod barátom, nektek hályog van a szemeteken, s orrotoknál fogva vezethetek benneteket. Hályog van a munkások szemén, akiknek a jövőnd

földi mennyországról prédikálok. Hályog van a földművesek szemén, akik a templomban hetenkint egyszer meghallgatják papjukat, hatszor meg rám figyelnek. S legerősebb fátyol van a műveltek szemén, mert nem veszik észre, hogy miképen cserélem ki szívüket és miképen ölöm meg lelküket, míg betűimet olvassák. Ezek mind az én kezemben vannak!" És vidáman kacagott, miközben egy templomhoz érték, ahonnan éppen egy asszony jött ki. „Még ennek is hályog van a szemén, folytatta a sátán. Ebbe a házba jár, de a regény kedvéért az én ujságomat szokta vásárolni. Azzal vigasztalja magát, hogy a regényen kívül mást nem néz meg, de filléreit nekem adja, s azokból lesz a pengő, mint a cseppekből a tenger. S az asztalon maradt ujságot a gyermekek elolvassák, a szobalány végigböngészi, s azok így válnak hívőimmé. Néhány száz év előtt még legyőzöttnék hittem magam, de most nem félek. Amióta nyomtatott betű van, s az ujságok röpködnek szerteszét, hatalmam növekszik."

A pokol fejedelme büszkén kihúzta magát. Közben az apostol célhoz ért és csüggedten készült a házba, ahova propaganda gyűlést hirdetett.

— „Hányan lesztek? Kétszázan, háromszázan?" — kérdezte még a sátán, kírórvendezve nézve az apostol szomorú arcát. „Neked is hályog van a szemeden! Nem látod, hogy hiába beszélsz? Elmondod nagy nehézséggel készült szónoklatodat háromszáz embernek, akik arra rá sem szorulnak, mert már eleve a te pártodon vannak. Mi az a háromszáz? A többi az én pártomon van. A milliók az enyémek. Győzni csak nekem lehet!"

Ekkor az apostol felemelte fejét. Mintha felülről világosság érte volna, mely bizalommal töltötte el. Arca derűtől sugárzott. A gonosz önkénytelenül összehúzta magát s így hallgatta az apostol szavait: „Igaz, sátán, hogy hatalmas vagy, és sok a híved és a rengeteg ujság csaknem mind a te fegyvered! De azért csüggednem lehetetlen, mert van náladnál hatalmasabb. Egyszer már megmutatta erejét, amikor tizekét halással megremmisztette papjaid seregét. Ő nem halt ám meg, s végül mégis csak Ő fog győzni!"

Evangelium Szent Lukács 10. r. 23—37. v. Az időben mondá Jézus tanítványainak: 23. Boldogok a szemek, melyek látják, amiket ti láttok. 24. Mert mondom nektek, hogy sok prófeta és király kívánta látni, amiket ti láttok, de nem látta, és hallani, amiket ti hallotok, de nem hallotta. 25. És ime fölkele egy törvénytudó, kísértvén őt és mondván: Mester! mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem? 26. Ő pedig mondá neki: Mi vagyon irva a törvényben? miképen olvasod? 27. Amaz felelvén, mondá: Szeresd a te Uradat. Istenedet teljes szivedből és teljes lelkedből, és minden erődből és egész elmédből; felebarátodat pedig, mint tennenmagadat. 28. És mondá neki: Helyesen feleltél: ezt cselekedjed és élni fogsz. 29. Amaz pedig igazolni akarván magát, mondá Jézusnak: De hát ki az én felebarátom? 30. Felvévén pedig Jézus a szót, mondá: Egy ember

Jeruzsálemből Jerikóba menvén rablók közé került, akik kifosztották őt, és sebesre vervén, félholtan hagyák őt és eltávoznak. 31. Véletlenül azon az úton jött lefelé egy pap, és látván őt, tovább méne. 32. Hasonlóképen egy levita is, midőn azon helyhez ért, és látta őt, tovább méne. 33. Arra utazván pedig egy szamaritánus, odaméne, és látván őt, könnyөрületre indula. 34. És hozzája járulván, bekötöze sebeit, olajat és bort öntvén azokba; föltéve őt barmára s a szállásra vivé és gondját viselé. 35. Másnap elővévén két dénárt, a gazdának adá, mondván: Viseld gondját neki és amit ezenfelül ráköltesz, mikor visszatérek, megadom neked. 36. E három közül, mit gondolsz, melyik volt felebarátja annak, ki a rablók kezébe jutott? 37. Amaz pedig mondá: Aki irgalmasságot cselekedett vele. És mondá neki Jézus: Menj és te is hasonlóképen cselekedjál!

A két véglet

A kb. 2000 millió ember közül mindenkihez a legkevesebb áll közel; a hasonlíthatatlanul nagyobb többség távol van. Távol állanak tőlünk azok, akik az utcán ismeretlenül mennek el mellettünk és még csak nem is köszöntjük őket. Távol vannak azok, akik képzetség, állás, munkakör, gazdagság tekintetében alánk vagy fölénk kerültek. Távol állanak, akik a mi falunk vagy városunk határain kívül élnek. Távol állanak a szomszéd országok népei, akiket az anyanyelvnek kedves zenéje és ugyanazon érdekek közössége össze nem köt. Még távolabb vannak azok, akik Európán kívül Tibet fennsíkján, Amerika óriási városaiban vagy a mérhetetlen tenger szigetvilágában laknak és őket talán sohasem látjuk.

Ezek mind távol vannak ugyan tőlünk, de az evangélium szavainak elhangzása óta számunkra mindegyik proximus; mindegyikkel szemben vannak kötelességeink, mint ahogy az irgalmas szamaritánusnak volt a jerichói elhagyottal szemben és mint ahogy az Úr Jézus nyomdokain járva, a szeretetnek annyi hőrsza felismerte kötelességét inségben lévő felebarátjával szemben. A történelem legfőnségesebb jelenetei közé tartozik tevékenységük, amelynek nyomán dűledeztek az embereket egymástól távol tartó akadályok. Mikor Aranyszájú Szent János konstantinápolyi pátriarcha lett, emberei városszerte összeírták legjobb barátait és urait, t. i. a szegényeket. „Uraim ők, — mondotta — mert révükön legjobban bejuthatok a mennyekországába.” Római Szent Franciska háza valóságos kórterem volt, ahol a legsúlyosabb betegek találtak otthont. Ha az utcán koldust látott, tarisznyájából a kemény kenyérdarabokat kiszedte és friss kenyérral pótolta. Kalazanci Szent József Rómában összeszedte és taníttatta az elhagyott szegény gyermekeket. Lelliszi Szent Kamill a legvisszatartóbb betegeket gyógyította a legnagyobb szeretettel.

Ma annyi az igénylő és olyan kevés a hős, hogy a szamaritánus munkájának előbbi folytatására gondolni is alig lehet. De ha senki sem köteles arra vállalkozni, hogy irgalmas szamaritánusként

egy szerencsétlenül foglalkozék, veszedelem volna abba a végtelbe esni, hogy a sok nyomorral szemben tehetetlenek vagyunk, mert a tömegmunkát segítve mindenki hasznos munkát végezhet. Ma intézményekben látjuk magunk előtt azok munkáját, akik valamikor nagy erőfeszítésekkel Amerikában a rabszolgaság megszüntetésén dolgoztak, akik a pogány missziók kiépítésén fáradoztak, akik a népművelődés apostolai voltak, akik az elhagyottakat, árvákat, aggodokat, vakokat, némákat, süketeket felkarolták s a különféle természetű csapások miatt tőlünk távol állókat iparkodtak magukhoz közelebb hozni. Ezekben az egyesületekben munkálkodni annyit jelent, mint az irgalmas szamaritánus áldásos munkáját folytatni.

Mivel azonban az Úr a törvényt nem felforgatta vagy megszüntette, hanem teljesítette, nem az Úr utain jár és nem az irgalmas szamaritánust követi, hanem az ellenkező végtelbe esik az, aki a természetes viszonyt megfordítja, s a közelállót magától eltávolítja, míg a távollévő érdekeit felkarolja. Ide tartoznak azok az anyák, akik gyermekmenhelyeket létesítenek, bölcsődében inspekciónok, lányklubokban előadnak, saját gyermekeiket pedig szurtosoknak, neveletleneknek hagyják; akiknek a társadalmi körben esedékes előadásuk a legfőbb gondjuk, férjükhez nincs egy nyugodt szavuk; szóval, akik a rájuk bízott kincsekből saját családjuknak juttatnak legkevesebbet. Ide tartoznak az olyan gazdák és munkáltatók, akik különféle társadalmi szervezetek tevékeny tagjai, de saját munkásaiknak nyomorgatói. Ide tartoznak a gyermekek, akik pl. a cserkészletben lelkendezve segítenek másoknak, de szófogadatlanságuk és durvaságuk miatt otthonuk rémei; lányok, akik idegen társaságban csupa báj és kedvesség tudnak lenni, de otthon visszataszítók. Ezek szívleljék meg az angol közmondást: *Charity begins at home*, az igazi szeretet otthon kezdődik. Az evangélium világánál, ha az otthon határain túl nem jutó szeretet szűkkeblűség, a nem otthon kezdődő szeretet hittagadás.

PÜNKÖSD UTÁN XIII. VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostol a galatákhoz irt lev. 3. r. 16—22. v. Testvéreim! 16. Ábrahámnak mondtak az ígéretek és az ő ivadékának. Nem mondja: És ivadékainak, mint soknak, hanem mint egynek: És a te ivadékodnak, aki a Krisztus. 17. Azt mondom tehát, hogy az Istentől megerősített intézkedést a négyszázharminc évvel később adott törvény nem teszi érvénytelenné, hogy megszüntesse az ígérést. 18. Mert ha a törvényből van az örökség, akkor már nem ígéretdől. Ábrahámnak pedig ígélet által ajándékozta azt az Isten. 19. Mi tehát a törvény? Vétségeért hozatott, míg el nem jó az ivadék, akinek az ígérést adta; angyalok által rendeltetett, közvetítő által. 20. Közvetítője pedig egynek nincsen, az Isten pedig egy. 21. A törvény tehát Isten ígérétei ellen van? Semmiesetre sem! Mert ha olyan törvényt adott volna, mely életet adhatna, valóban a törvényből lenne a megigazulás; 22. de az Írás mindent a bűn alá foglalt, hogy az ígélet Jézus Krisztus hite által adassék a hívőknek.

A kissé nehéz gondolatmenetű szentleckéből csalogatóan csendül ki a befejező mondat, amelyben a kereszténységnek egyik alapigazsága van kifejezve: nincs törvény, amely az emberiséget üdvösségre vezetné. Üdvösség csak az Igéretből származik.

*

A törvény maga nem elég. A *természettörvény* nem volt eíg az embereknek az üdvözüléshez, mert az üdvösség a természetet messze felülmúló természetfeletti jó, és így merőben a természeti törvény megtartása megigazolást nem adhatott. Akik csak azt követték, a boldogságra nem jutottak el. A régi stoikus bölcsék elve, *convenienter naturae vivere*, a természet szerint élni, nem lehet keresztény életelv. Az *emberi törvény* ennél még gyatrább volt. Jól mondta valaki, hogy az emberi törvény olyan pókháló, amelyen a szúnyog megakad, de a teve akadálytalanul áttöri. Akármilyen értelem találta ki, s akármilyen tárgyra vonatkozott, önmagában cél: nem ért. Mikor a római birodalomban a polgárok egyenlőségre törekedtek és 449-ben a plebejusok kivívták szabadságukat és szigorú törvények révén biztosították egyenjogúságukat a patriciusokkal, a születési nemesség helyébe csakhamar a pénznemesség került és elnyomta a néptömeget. A bölcs emberi törvényekkel biztosított egyenlőségnek vége volt.

Az esti zavarok megszüntetésére valamikor régen a flandriai Quadenarde előljárósága azt a törvényt hozta, hogy este 8 óra után lámpa nélkül senki sem mehet ki az utcára. A törvény szentesítése az volt, hogy akit az örök lámpa nélkül találnak, az halál fia. Azon túl mindenki lámpával járt ugyan, de a zavarok mégsem szüntek meg, mert mindenkinek a lámpája üres volt és akár az egész községet kipusztíthatták volna. Megjelent tehát a második törvény, hogy a lámpába mindenki köteles gyertyát tenni. Az is megtörtént, de a zavarok tovább folytatódtak, mert a gyertyát nem gyújtották meg. Egy újabb törvény szigorú büntetés alatt előírta, hogy az utcára érve mindenki meggyujtsa a lámpában a gyertyát. Az előljáróság azt gondolta, hogy most már nem lesz mentség és a lámpa fénye mindenkit ellenőriz. De eiegen akadtak, akik a lámpát köpenyük alá rejtették, mert rossz járatban voltak és félték a világságtól.

#

Ha egyáltalában volna olyan törvény, amely életet jelentene, akkor az az isteni eredetű ószövevségi törvény volna. Elégtelenségét azonban éppen azok bizonyították be legjobban, akik örökérvényességét a legerősebben hitték s akik azt legjobban megtartották, a farizeusok. Akik megtartották a Törvényt, de betűjénél nem mentek tovább. A Törvény kimondotta, hogy Isten neve mindig szemük előtt legyen, s ők homlokukra kötötték. A Törvény kimondotta, hogy

Isten nevének tisztelete csorbát ne szenvedjen, s ők annak úgy tettek eleget, hogy ki nem mondták. A Törvény parancsolta, hogy kimenetelkor és bemenetelkor Isten legyen velük, ezért a nevet az ajtófélfára írták. A Törvény parancsolta a szombat megülését és azért inkább végignézték valakinek a szenvedését, mintsem a szombatot megszegjék. A Törvény parancsolta a felebaráti szeretetet, de ölbetett kézzel tudták végignézni mások szenvedését, ha a segítség tételesen nem volt leírva és megengedve. A Törvény mondta, hogy Ne ölj! — de ők azért találtak paragrafust, hogy az Üdvözítőt eltegyék láb alól. Nem loptak, de az özvegyeket és árvákat kiforgatták vágyonukból.

Azért megigazulás az Igéretből származhatott, amelynek központja az Úr Jézus, akiben megáldatnak minden nemzetségek. Ő megadja az örök Törvénynek, tökéletesítője a régi Törvénynek, záloga és biztosítéka a megigazulásnak, amely csak a kereszténységben van meg. Ha erre nézve valakinek az a gondolata, hogy kereszténység még nem az Igéret teljesezése, mert nem valósította meg a programot, hogy benne megáldatnának a föld minden nemzetségei, vagy hogy ez az Igéret megcsalta a világot, mert nem teljesítette azt, amit ígért; a felelet csak ez lehet: nem a kereszténység csalta meg a világot, de a világ csalja meg a kereszténységet és Krisztus igéretét. A kereszténység megváltást hirdet az akarónak, megadta a megváltottság lehetőségét a törekvőknek. A világ azt mondja, hogy Krisztus tanítása szerint él, pedig még mindig saját ösztönös természetét követi, a romlott természet törvényének hatalma alatt áll, amelyet követni nem szabadna.

*

A mai evangélium megdöbbentő eseményt mond el, belpoklosoknak az Úr Jézushoz való közeledését. „Amely embernek teste bőrén a poklosság csapása támadna, — mondja az ószövetségi törvény — vigyék őt Áron főpaphoz vagy fiai valamelyikéhez, s ítélete szerint különíttessék el.” (Lev. 13, 2—3.) E néhány szó szörnyű dolgokat tartalmaz a régi világ rettegett betegéről, akinek halovány orcájától s foszladozó, daganatokkal telt testétől mindenki megborzadt. A törvény azért kitiltotta őt a társadalomból és tisztátalannak mondotta mindazt, amihez hozzányúlt. Lakása a mezőn és erdőben volt. Ételét előre kijelölt helyen kapta. Feltűnő ruhában járt, hogy a járókelők észrevegyék. Ha észre nem vették, figyelmeztetnie kellett őket. Később már csengőt akasztottak rá, mert hangját és közelségét is veszedelmesnek vélték.

Tíz ilyen betegnek az élet teljességével, az Úr Jézussal való találkozását mondja el a mai evangélium. Azzal szemben, aki számára nem volt gyógyulni vágyó testi vagy erkölcsi kivetett, a szerencsétlen poklosok szabadnak érzik magukat. Mindegyik bátran egész közel megy hozzá. Voluntatem rogat, de potestate non dubitat. (Szent Jeromos.) S a nagy bizalomnak jutalma az Úr segítő szava lett.

A régiek ezt a vasárnapot a tiz poklos vasárnapjának nevezték.

Evangélium Szent Lukács 17. r. 11—19. v. Azon időben, 11. mikor Jézus Jeruzsálem felé tartott, átméne Szamarián és Galileán. 12. Mikor pedig beméne egy faluba, tiz poklos férfi jöve elébe, kik távolról megállanak, 13. és fölemelék szavukat, mondván: Jézus, mester! könyörülj rajtunk. 14. Kiket midőn meglátott, mondá: Menjete, mutassátok meg magatokat a papoknak. És lön, hogy amint mentek, megtisztulának. 15. Egyik pedig közülük, látván, hogy meggyógyult, visszatére, nagy szóval magasztalván az Istent, 16. és arca borulva az ő lábánál, hálát ada; és ez szamaritánus vala. 17. Feelvén pedig Jézus, mondá: Nemde tizen tisztultak meg, és kilenc hol vagyon? 18. Nem akadt, aki visszatérvén, dicsőséget adjon Istennek, hanem csak ez az idegen. 19. És mondá neki: Kelj föl, menj el, mert hited meggyógyított téged.

Az Úr csodái és a modern ember

Milyen következtelen az ember az Úr Jézus csodáival szemben!

Valamikor azt követelte, hogy tanítását és isteni küldetését csodákkal pecsételje meg. „Mester, jelet kívánunk Tőled, — hangzott a farizeusok és szaduceusok követelése — különben nem hiszünk, hogy Isten küldött.” Ez a gonosz nemzedék — mondja az Udvözítő — magának a tanításnak nem hisz, hanem jeleket kér. Majd máskor azt mondja nekik, ha a szavaknak nem hisztek, a jeleknek higgyetek, és megkönnyíti számukra a hitet.

A jelek tehát megtörténtek. A Szentírás sok esetet mond el, amelyekben az Udvözítő a természet urának mutatta magát. S a modern ember meg éppen e csodák miatt ütközik meg rajta. Azt mondja, hogy örömmel ismerné mesterének, az emberiség Pantheonjában az első helyet számára tartaná fönn, Plátó, Cézár, Napoleon mind elhomályosulnának láttára, csak a csodák ne tapadnának névéhez, mert azokkal nem tud mit csinálni. S hogyan tőri magát miattuk! Magyarázatuknál a legfölségesebb jellemet machiavellistává aljasította, s a szemtanúkat olyan együgyűeknek gondolta, hogy mindent csodának vettek, hittek és irtak le. A szentkönyvek hitelességét kétségbe vonta. Próbálta őket eltüntetni a szöveg olyanféle magyarázatával, hogy a benne lévő nem vette komolyan, de viszont ami nem volt benne, azt hozzáolvasa. A süketnéma iskolákban az Udvözítő süketnéma-gyógyításainak megisméltését találta. Újabban a spiritizmust, hipnotizmust és a pszichoterapiát vette nagyon igénybe, mintha az Úr mesterkedésekkel és titkos természeti erőkkel működött volna. S az eredmény a sok vesződés után mi lett? Az, hogy mindegyik a maga elméletére esküszik, a másikét lehetetlennek mondja. Merész fogással mindegyik csak néhány csodát tudott megmagyarázni és valamennyien, együttesen sem tudják megoldani pl. a mai evangéliumnak megdöbbentő jelenetét, mikor 10. élőhalott

találkozik az Úrral és a vele való beszélgetés után meggyógyultak. Akik rettenetes sebeik miatt az emberi közösségből ki voltak zárva, akiknek testéről a hús cafatokban lógott, azok visszanyerték teljese-
sen egészségüket.

S nem is ez magyarázza leginkább az Úr Jézus nagy hatalmát. Sokkal nagyobb az Úr azon esetekben, amidőn a lélek a test gyógyulása nélkül megelégedett, örvendetes. Egy utas valamilyen távol-
eső erdő szélén járva, az erdőből gyönyörű éneket hallott. A hang felé közeledve, rábukkant az énekesre. De milyen nagy volt csodálkozása, megdöbbenése! A hang után ítélve, egy nagyon szép és erőinek teljességében álló valakit remélt és e helyett egy poklos állott előtte.

— Te énekelsz olyan elbájoló hangon? — kérdezte tőle meglepődve. — Hogyan van kedved dalolni, mikor alig van rajtad egy tenyérynyi ép hely?

— „Hogyne énekelnék, mikor eddig egy kővár tartott vissza attól, hogy Urammal és Üdvözítőmmel minden akadály nélkül együtt lehessek és most nézd, a kővár omladozik és röviden elérem célo-
mat!” S míg ezeket mondotta, az arcáról, kezéről és lábáról leváló húsdarabokat mutogatta.

PÜNKÖSD UTÁN XIV. VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostol a galatákhoz írt lev. 5. r. 16—24. v.
Testvérek! 16. Lélek szerint járjatok, és nem fogjátok véghezvinni a test kívánságait. 17. Mert a test a lélek ellen vágyakozik, a lélek pedig a test ellen; ezek ugyanis egymással ellenkeznek, hogy ne azt tegyék, amit akartok. 18. Ha lélek vezet titeket, nem vagytok törvény alatt. Nyilvánvalók pedig a test cselekedetei, melyek: paráznaság, tisztálatalanság, szemérmertlenség, bujaság, 20. bálványozás, bűbájosság, ellenségeskedés, viszálykodás, versengés, harag, veszekedés, visszavonás, szakadás, 21. irigykedés, gyilkosság, részegség, tobzódás és ilyesmik; ezekről mondom nektek, mint ezelőtt is mondtam, hogy akik ilyen dolgokat cselekszenek, nem nyerik el Isten országát. 22. A lélek gyümölcsei pedig: szeretet, öröm, békesség, türelem, jóság, hosszútűrés, 23. szelídség, hit, szerénység, megtartóztatás, tisztaság. Ilyenek ellen nincs törvény. 24. Akik pedig Krisztuséi, testiüket megfeszítették a vétkekkel és kívánságokkal együtt.

A lélek gyümölcsei és a test cselekedetei

Nyilvánvalók a lélek gyümölcsei. A gyermekarc szépsége és az ártatlan arcnak nem e világi értelemben vett kedvessége, a nők értéke és sokféle nemessége, érényei annak legszebb disztétól, a megszentelő kegyelemtől valók. Birtokában a lélek a test szenvedélyeinek parancsol, mert vágyainak Isten a központja, belőle forrasznak nemes törekvései, tiszta látása, erős akarata. Mindennek nyomában az érények egész sora fakad. Egyetlen halálos bűn tönkre-

teszi a megszentelő kegyelmet, a lélek belső rendezettségének végelet. Majd következik a bűnös állapot, amikor a bűnös nem is érzi állapotának kárhozatos és veszedelmes voltát.

Mondják, hogy Szardiniában a talaj rosszasága miatt minden termény, még a méz is kesernyés. A bűnös állapotban a természetfelettiekre megromlottj lélek termőtalaja elromlott és minden életnyilvánulása rossz. Élete halál: a neved az, hogy élsz és holt vagy. (Titk. jel. 3, 1.) Békéje békétlenség: a békében van legnagyobb keserűségem. (Iz. 38, 20.) Dicsősége szemét és féreg (I Makk. 2, 62.); jöttem rossz, mert hiányzik éltető elemük, az érdemszerző erő. Lelke szodomai szőlőkert, termése uva fellis. (Deut. 32.)

Mindez meglátszik a bűnös egész viselkedésén, sőt sokszor mintegy arcára rajzolódik, mert amint a Szentírás mondja:

Nyilvánvalók a test cselekedetei. Leonardo da Vinci, mielőtt megfestett volna egy képet, a rajta szereplők arcához egy egész sereg modellt tanulmányozott át. Ha szükség volt rá, a legközönségesebb, szinte állatias arckifejezéstől a legtökéletesebb, szinte angyali szépségig minden típust vizsgálódás tárgyává tett. De egyik képével sem vesződött annyit, mint mikor az Utolsó vacsora néven ismert, egyik legnagyobb szerű képét készítette.

Jóideje dolgozott már rajta, de Jézus arcához nem talált megfelelő modellt. Végre egy napon, mikor a milánói Santa Maria delle Grazie-templomban misét hallgatott, egy nagyon szép ifjú vonta magára a figyelmét, aki az énekarban kellemes hangjával és buzgó énekével a művészet egészen lebilincselte. Elővette irónját és a róla akkor készített vázlat után festette meg Jézus arcát. Miután még hangját megdicsérte és valami kis emléket is adott neki, tudni akarta nevét, hogy emlékezetében megőrizhesse.

— Pietro Bandinelli a nevem — mondotta az énekes látható önérzettel.

A kép azonban még tíz év múlva sem volt készen. Hosszú időn keresztül már csak Júdás hiányzott róla. S bár a művész a megfelelő modellért feljárta a legalsóbb társadalmi rétegek tanyáit, ahol a legelvétehetőbb embereket remélte, kikutatta a legpiszkosabb külvárosi lebujokat, nem lelt olyan embert, akinek arca elég undorító, visszataszító, tökéletesen sátáni Júdás-arc lett volna, mint ahogy Jézus arcához tökéletes angyali modellt talált. Ilyen gondolatokkal foglalkozva rőtta Milánó utcáit, amikor egy reggel, az utca fordulójánál a földön ülő részeg emberre bukkant, aki alig tudta magát egyenesen tartani. Arckifejezése állatias volt és kezét alamizsnaért nyújtotta feléje. „Heuréka!” — kiáltotta a művész. A koldus arca az iszákosságtól és sok minden vele összekötött büntől olyan aljas és csúf volt, hogy őt megpillantani és Júdás-modellnek választani egyet jelentett. Azonnal vázlatot készített róla, s utána készült a képen a Júdás-arc. A vázlat elkészítése közben a művész szánako-

zott ismeretlen modelljén és alamizsnát nyújtva neki, megkérdezte nevét.

— Pietro Bandinelli vagyok — mormogta az szégyenkezve.

Leonardo da Vincit mintha hideg zubany érte volna és-hogy a koldus tényleg Bandinelli, csak akkor hitte el, miután meghallotta élettörténetét, amely egy tökéletes angyalt is démonná változtatott. A bor, a kártya, a rossz társaság, a sok bűn Júdássá változtatta először a lelkét, s azzá tette testét.

Es ist Gerechtigkeit auf Erden, — Dass Geister Gesichter werden* — mondja Goethe, és az sohasem valósul meg annyira, mint a test cselekedeteinek romboló erejében.

Evangelium Szent Máté 6. r. 24—33. v. Az időben mondá Jézus tanítványainak: 24. Senki két úrnak nem szolgálhat; mert vagy egyiket gyűlölni fogja és a másikat szereti; vagy egyiket eltűri és a másikat megveti. Nem szolgálhattok az Istennek és a mammonnak. 25. Azért mondom nektek: Ne aggódjatok életekért, mit egyetek se testetekről, mibe öltöztetek. Nem több-e az élet az eledelnél és a test nem több-e az öltözetnél? 26. Tekintsétek az ég madarait, hogy nem vetnek, nem aratnak, sem csűrökben nem gyűjtenek, és a ti mennyei Atyátok táplálja azokat. Nem értek-e ti többet azoknál? 27. Ki adhat pedig közületek gondjai által nagyságához egy könyöknyit? 28. És a ruházatról mit aggódtok? Nézzétek meg a mezők liliomait, mint növekednek, nem dolgoznak és nem fonnak: 29. pedig mondom nektek, hogy Salamon minden dicsőségében nem volt úgy öltözve, mint egy ezek közül. 30. Ha pedig a mezei füvet, mely ma nagyon és holnap kemencébe vetik, az Isten így ruházza, mennyivei inkább titeket, kicsinyhitűek! 31. Ne aggódjatok tehát mondván: Mit eszünk vagy mit iszunk vagy mivel ruházkodunk. 32. Mert mindezt a pogányok keresik. Hiszen tudja a ti Atyátok, hogy mindezekre szükségtel vagyon. 33. Keressétek azért először Isten országát és az ő igazságát és ezek mind hozzáadotnak nektek.

Mi Atyánk!

A tenger óriási hullámokat vert, a hajónak minden porcikája recsegett-ropogott és az utasok kétségbeesve tekintettek egymásra. Csak egy kisgyermekben nem látszott a legkisebb félelemnek még csak nyoma sem.

— Hát te nem félsz? — kérdezte tőle az egyik utas.

— Nem, volt a kisgyermek bátor felelete, mert atyám ül a kormánynál.

De sokkal kevesebb aggodás és félelem volna ma az emberek közt, ha olyan feltétlen bizalommal tudnának viselkedni a mennyei Atya iránt, mint ez a kisgyermek bizott a kormányznál lévő édesatyjában, aki pedig csak addig volt ura a hajónak, amíg a kormánykerék bírta és a hajórészek nem engedtek. A mennyei Atya szere-

* Nagy igazságszolgáltatás a földön az, hogy a lelkület arccá válik.

tete és mindenhatósága miatt minden bizalmat megérdemel. Tehát a ma zűrzavarában és ezerféle bajában nem a bajnak kellene elsősorban kevesebbnek lennie, hanem annak a bizalomnak és hitnek kellene nagyobbak lennie, hogy a *mi Atyánk* ott ül a kormánynál és mindent úgy intéz, hogy a végén jól üssön ki.

*

Ne aggódjatok! Jól figyeljétek meg a szót mindenfajta kritikusi Isten igéjének! Itt nem az van, hogy ne dolgozzatok, mint népgyűléseken éppen erre az evangéliumi helyre való hivatkozással sokszor bizonyítják az evangéliumnak antiszociális történetét. Nem az a parancs, hogy ne dolgozzatok. Sőt hivatkozással történik az ég madaraira, akik nem ugyan hozzánk hasonlóan, de a természet rendje szerint annál többet dolgoznak. Considerate volatilia coeli! Considerate lilia agri! S mi, akik kevéssel vagyunk az angyalok mögött, nagy bizalommal tekinthetünk mennyei Atyánk felé, s nézhetünk jövőnk elé. Értékesebbek vagyunk a madaraknál és nagyobb figyelemben is van részünk. Tehát ne aggódjunk, mert az az életet rontja és erőnket lefokozza. Dolgozzunk és nagyon bízunk az Isten mindenható gondviselésében, amely a legnagyobb nehézségeken is átsegít. Az Úr Jézus szava rá a biztosíték. Dolgozzunk, de ne törődjünk túl sokat a holnappal, amivel megkeserítjük a márt, hogy a holnap és a holnapután annál nehezebb legyen.

*

Az Úr magához szólította angyalát, aki a földről a lelkeket szokta színe elé vezérelni, s a földre mutatva így szólt hozzá:

„Szállj le, s hozd fel nekem annak az asszonynak a lelkét.”

Az angyal eltávozott s mikor belépett a szegényes ház elhagyott szobájába, ahol őt síró árva éppen az édesanya kezéből vette a darabka kenyeret, megrettent a gondolatától, hogy a már ügyis eléggé elhagyott árva utolsó támaszúkat elveszítsék. Menten visszament az égbe, s az Úrnak jelentést tett tapasztalatairól. „Menj Lengyelországba, — hangzott az új parancs — s a Halastó fenekén, a homokzatonynál találsz egy kis követ. Emeld fel s utána jöjj vissza, mondd meg, hogy mit láttál!”

Az angyal eltávozott, teljesítette az Úr parancsát, majd visszaért és beszámolt tapasztalatairól: „A kis kő alatt egy parányi bogár húzta meg magát, s mikor a kő felemelésével megzavartam, fűgén tovább evickélve, más tanyát keresett magának.”

Az Úr erre így válaszolt: „Látod? Arra a kis bogárra gondom van. Hát hogy hiheted, hogy az őt árva étlen hal?”

S az angyal minden aggodalom nélkül teljesítette az Úr parancsát.

PÜNKÖSD UTÁN XV. VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostol a galatákhöz írt lev. 5. r. 25—26. v.; 6. r. 1—10. v. Testvérek! 25. Ha lélek szerint élünk, lélek szerint járjunk is. 26. Ne vágyódjunk a hiú dicsőség után egymást ingerelve, egymásra irigykedve. 1. Testvérek, ha az ember valamely bűnre ragadtatik is, ti, kik lelkiek vagytok, az ilyent oktassátok a szelídség szellemében; de ügyelj magadra, hogy te is kísértésbe ne juss. 2. Hordozzátok egymásnak terhét, s így teljesíteni fogjátok Krisztus törvényét. 3. Mert ha valaki magát valaminek tartja, holott semmi, önmagát vezeti félre. 4. Kiki vizsgálja meg a saját cselekvését, és így csak önmagában lesz dicsősége és nem másban, 5. mert mindenki a maga terhét fogja hordozni. 6. Aki pedig az igében oktatást nyer, részesítse oktatóját minden jóban. 7. Ne vezessétek félre magatokat; Istent nem lehet gúnyolni! 8. Mert amit az ember vet, azt fogja aratni is. Mert aki testének vet, a testből arat majd romlást is; aki pedig a léleknek vet, a lélekből arat majd örök életet. 9. A jót cselekedni pedig ne lankadjunk el, mert annakidején majd aratunk, ha nem lankadunk el. 10. Tehát míg időnk van, tegyünk jót mindenkivel, főképen pedig hitfeleinkkel.

Két fontos igazság

A mai szentlecke gazdagságából sok megszívlelendő tanács szólott a figyelmes olvasó lelkéhez a hiú dicsőség nélkül való életről, a tudatlanok oktatásáról, a lélek szerint való járásról, a jó aratás reményében a jó vetés szükséges feltételéről, a romlás helyett az örök élet aratásáról. A befejezés konkrétan elsősorban a hitfelekkel és a nem emberi tekintetből tett jóra serkent, ami sohasem időszerűtlen parancs, mert szegények minden időben voltak és lesznek velünk, de a jótéteményt igénylők nagy száma miatt sohasem volt olyan sürgető kötelesség, mint napjainkban. Tehát tegyünk jót az örök élet számára, s nem emberi tekintetből, ez az első fontos igazság.

Van, aki látva embertársainak a társadalmi egyenlőtlenségből származó szerencsétlen állapotát, nagyhangú szónoklatokkal felvilágosít és mozgalmat indít. Ami eddig nem fájt, az égő sebbé válik. Ez a demagóg munkája, aki a bajt nem szünteti, ellenkezőleg nagyobbitja. Van, aki a társadalmi nyomort számokkal akarja kifejezni. Éjjelt nappallá tesz, hogy minél hübb képet adjon az országban található nyomorról. Ez a statisztikus munkája, aki a bajt nem szünteti, csak számokban lefényképezi. Vannak, akik a nyomorakciók elősegítésére táncolnak, tomboláznak, hajókirándulásokat terveznek és rendeznek, szóval szórakoznak. Vannak, akik adakoznak, de még ezek közül sem mindegyik jár el az apostol felhívása szerint, mert cselekvésüknek indítéka egyéni hiúság.

Don Pedro braziliai király fővárosában, Rio de Janeiróban közadakozásból egy nagy kórház építését határozta el. Mikor azonban alattvalóit adakozásra szólította fel, hívó szava alig talált meghall-

gatásra. Erre közzétette legmagasabb elhatározását, hogy a 100.000 koronát adományozók bárói, a 200.000 koronát adományozók pedig grófi ranggal jutalmaztatnak, s csakúgy dültek az adományok. Akik a szegények számára egy fillérrel sem rendelkeztek, azok a hiúság számára megtalálták a nagy összegeket. A kórház elkészült. Az ünnepeles megnyitásra igen sok nép özönlött össze. Mindenki nagy várakozással tekintett az épület homlokzatára, amelyen a hírek szerint egyedül annak a nagy úrnak a neve van megörökítve, aki felépítéséhez a legnagyobb összeget szolgáltatta. S a lepel lehullása után milyen röstelkedve olvasták az új főnemesek a nekik szóló figyelmeztetést: *Az emberi hiúság az emberi nyomorúságnak.*

*

A másik fontos igazságra, hogy az idő igen nagy érték, az apostol 3 szava eszméltet bennünket: *Amíg időnk van!* Mert az nagyon gyorsan eltűnik s eljön az éjtszaka, amikor már nem munkálkodhatunk. Sii avaro del tempo, légy zsugori az idővel — mondja a fánói régi városház órája.

Míg Isten csillagot és virágot, gyümölcsöt és szentjánosbogarat, hópelyhet és fűszálat mérhetetlen változatban és mennyiségben bocsát rendelkezésünkre, az idővel meglepően takarékos. Minden pillanat 2000 millió embernek közös kincse, s azonkívül senkinek közülünk egyszerre két pillanatban nem lehet része, hanem a következő csak akkor a mienk, mikor az első már eltelt s a harmadikat mindaddig kezében tartja, míg végleg el nem határozta, hogy azt a legkegyelmesebben nekünk is juttatja. Ezért olyan drága az idő s minden percét a jól értékesített előbbi perccel kell szinte megváltani. Az időnek ez a megbecsülése a nagy emberi eredmények elérésének titka, s méginkább az üdvözülés feltétele.

Valaki azt kérdezte egyszer Nagy Sándortól, hogy ifjúkora dacára miképpen tudott olyan nagy eredményekhez eljutni, amelyek hírét, nevét az egész világon elterjesztették.

— Sikereimnek titka abban rejlik, — mondta a nagy hódító — hogy barátomná tettem legnagyobb ellenségünket, az időt.

A mai szentleckében az Egyház ezt a nagy kötelességet ajánlja figyelmünkbe, mikor Szent Pál apostol szavaival arra int bennünket, hogy értékesítsük az időt. Ehhez nem értenek azok a fiatal emberek, akiknek olyan nagy ellenségük az idő, mert vagy nem tudnak mit kezdeni vele vagy heteket és hónapokat képesek szórakozásra fordítani, nagy gondolván meg azt, hogy jaj annak, aki hasznos munkálkodás nélkül tölti el idejét. Azok a lányok sem tudják értékesíteni az időt, akik úgyszólván egyebet sem tesznek, mint szépen öltözködnek. De nehéz lesz nekik az utolsó napon, amikor minden könnyelműen eltöltött pillanatról be kell számolni.

Nagy Alfréd, Anglia egyik legjobb királya nagyon értette, miképpen kell az időt értékesíteni. Három egyenlő részre osztott napjának egyik része az imádságé és a tanulásé volt, a másikat országa

gondjainak szentelte, a harmadik a szórakozásnak, táplálkozásnak és alvásnak jutott. Mivel órája nem volt, a palota bejáratánál álló őrfelügyelő figyelemztette, mikor a napszak foglalkozásának megfelelő gyertya elégett.

„A hónapok, évek és napok jobban védik önmagukat és nincsenek annyira kitéve az elvesztegetés veszedelmének, de a percek... a percek...” — mondja Tissot. S tényleg, milyen rengeteg perc megy veszendőbe, aminek értékére nem is gondolunk.

Aguesseau kancellár egész életében mindig igen pontos ember volt, azonban felesége éppen nem volt rendes. A kancellárnak nem egyszer kellett várnia az ebédlőben, mire az étel az asztalra került. Ilyenkor zúgolódás helyett dolgozgatott, míg asztalhoz nem szólították, s a különben elvesztegetett idő egy munkát hozott létre. A kancellár e szavak kíséretében adta át feleségének: „Ime, madám, a konyha rendetlenségének egyenértéke.”

De jól tenné sok ember, ha megszívtelné Aguesseau példáját és a konyha és általában mások rendetlenségének torzsalkodás, önmesztődés és gorombáskodás helyett finomabb egyenértékkel tudna találni, s mindez az élet könyvében holta után úgy kerülne eléje, mint a földön mindenféle jótékonykodásban eltöltött idő bőséges jutalmat biztosító tőkéje.

Evangelium Szent Lukács 7. r. 11—16. v. Az időben, 11. Jézus egy Naim nevű városba méne, és vele menének tanítványai és nagy népsokaság. 12. Mikor pedig a város kapujához közeledett, ime egy halottat vivének ki, egyetlen fiát anyjának, ki özvegy volt és a város sok népe méne vele. 13. Kit mikor meglátott az Úr, megkőnyörülvén rajta, mondá neki: Ne sírj. 14. És odamenvén. illeté a koporsót, mire azok, kik viszik vala, megállának. És mondá: Ifjú! mondom neked, kelj föl. 15. És felüle a halott és beszélni kezde. És átadá őt anyjának. 16. Elfogá pedig mindnyájukat a félelem, és dicsőíték az Istent, mondván: Nagy próféta támadt közöttünk, és az Isten meglátogatta az Ő népét.

Kötelesség a halott mellett

Római szobám ablakából elnézem, hogy március 15-én miképpen díszítik a következő napi szép ünnepre a Massimi-palotát. Március 16-a ugyanis a palota különös ünnepe, amelyet a rómaiak nagyon várnak. Kora reggel megszólal a palotára kiakasztott csengő és a bazilikák nagy harangjához illő, komoly pontossággal jelez Úrangyalát és minden misekezdetet. Hívja a járókelőket, akiknek aznap szabad bejárásuk van a főúri palota fényes termeibe. Ahány pap tudomást szerez e napról és előre jelentkezik, szentmisére hivatalos és kora reggeltől egyszerű pap és kardinális állandóan szentmiséket mondanak a kápolna oltárainál. Ez az ünnep, az 1583. március 16-i nagy esemény emléke; csak itt mondható külön szentmisével, benne a fönti evangéliummal. Így ünnepli meg a Massimi-

család a nagy reményekre jogosító 14 éves majoresco Pál herceg hirtelen halálát, illetve az azzal összefüggő és a mai evangélium befejezésére emlékeztető eseményt. Amint a herceg halálának az örök-városban híre ment, rögtön ott termett Néri Szent Fülöp, a család lelkiatyja. A szomorú atya, anya, a testvérek kíséretében a halottas ágyhoz ment. Kezét az ifjú homlokára tette, őt nevéen szólította, mire a halott szemét kinyitotta és felült.

— Nagy szerencsétlenség az rád nézve, Pál, hogy meghaltál? — kérdezte tőle a Szent.

— Nem — volt az egyszerű felelet.

— Beletörődöttél abba, hogy lelkedet átengeded az Úrnak? — kérdezte tovább a Szent.

— Tökéletesen — válaszolta a fiú.

— Akkor menj! Sii benedetto e prega Dio per noi. Légy áldott és értünk is kérd Istent!

Erre a gyermek visszahanyatlott és ajkán mennyei mosollyal örökre elszenderült. Az evangélium nem mondja el, hogy a naimi ifjú a feltámasztás után meddig élt, de Pál herceg története világosan mutatja, hogy egy ifjú halála a gyászolók nagy bánata dacára sem a legnagyobb csapás. Az örökkétartó javak a földi szempontok közül kibontakozó lélek előtt sokkal nagyobb értéket képviselnek, mintsem hogy az a földi javakat sajnálni tudná. 'Csak az a fiatal halott lehet szerencsétlen, akinek számára az örök boldogság nincs biztosítva. Ha az ilyen részesülhetne az Úr nagy kegyelmében, ha még egyszer visszakerülne az életbe és ura lehetne az ifjúság legértékesebb kincseket gyűjtő pillanatainak, de fölhasználná a drága időt! De iparkodnék azt az örökkévalóság szolgálatába állítani! S ha a szülők igazán jót akarnak gyermekeiknek, felelősségük teljes tudatában ebben a kincsgyűjtésben segítsék őket jó példával. S ha az Úr a naimi ifjú anyjához hasonlóan megpróbálja őket, fiatal halottaik iránt szeretetüket ne elsősorban vagy kizárólag sirással mutassák ki, ami bizony igen-igen keveset ér. „Ma éjjel — mondja Sullivan Artúr a gyászoló anyáról irt költeményében — gyermekemről álmodtam, aki korán nagy szomorúságba döntött bennünket. Amint őt a magas mennyekben kerestem, szép sorban szelíd gyermekek haladtak el mellettem. Mindegyiken liliumfehér ruha volt és kezükben gyertya égett. Mindegyiket jól láthattam, egyikkel sem beszélhettem. Mindig kisfiamat fürkésztem köztük. Végre a sorban elém került. Lámpája nem égett. Mikor már egészen mellettem volt, esdő hangon csak annyit mondott felém fordulva: „Lásd, anyám, könnyeid oltották el! Ne sirass!”

Amit ez a költő szép költeményével kifejez, az lényegében teljes valóság. Ne sirj, helyesebben ne csak sirj, hanem dicsőítsd Istent az élet és halál legfőbb urát, akinek dicsőítés jár az élet kezdetén és befejezésekor, ha csak egy percig tartott is. És imádkozzál minél többet, cselekedjél minél több jót halottad nevében, hogy minél

előbb megtisztuljon s lámpája lobogva égjen Ura örömeiben, s onnan téged is segíthessen.

PÜNKÖSD UTÁN XVI. VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostol az efezusiakhoz írt lev. 3. r. 13—21. v. Testvéreik! 13. Kérlek titeket, ne csüggedjete el bajaim miatt, melyek értetek vannak. Ez dicsőségetekre szolgál. 14. Ez okból hajtom meg térdeimet a mi Urunk Jézus Krisztus Átyja előtt, 15. akitől minden nemzetség nevét nyerte a mennyben és a földön. 16. Adja meg nektek dicsőségének gazdagsága szerint, hogy megerősödjete benső emberré az ő-Lelke által, 17. hogy Krisztus a hit által szívetekben lakjék; s a szeretetben meggyökerezve és megálapozva legyetek, 18. s fel tudjátok fogni az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és a hosszúság, a magasság és a mélység, 19. és megismerhessétek Krisztusnak szeretetét is, mely meghaladja a megismerést, s beteljete Istennek egész teljességével. 20. Annak pedig, aki a bennünk munkálkodó erőnél fogva mindent megtehet bőven azontúl is, mint mi kérünk vagy megértünk, 21. neki dicsőség legyen az Egyházban s Jézus Krisztusban minden nemzedéken át örökkön-örökké. Amen.

Szeretletben meggyökerezve

Keleti ég alatt, ahol csodaszínekben játszó égről tűz a napsugár és dűsvirágú folyondárok közt hárfázva járnak Jubal ivadékai, élt Istennek egy szent, kedves választottja, egy remete.

Barangjának nyílása előtt futóhomok beszélt az emberi test pormultjáról és jövőjéről. A futóhomok fölé emelt fakereszt hirdette a penitenciát. Az előtte térdeplő remete csontraaszott sovány testébe szinte beleékelődtek a kavicsszemek. Aszkétaarcának szegletes vonásai megdicsőültek az imádság fényében. Tanítványai áhítattal hallgatták, majd elszéledtek a világon, de két pártra oszolva. Némelyek úgy ostorozták testüket, csak úgy suhogott a korbács kezükben. Tövisszorosút is hordtak. Imádságukat arcraborulva mondták. Nyakukban vezeklőkötelet hordtak. Más tanítványainak mosolygó arca sohasem árulta el, hogy bőjtölnek. Testüket rejtekben ostorozták. Krisztus igéje lakott bőségesen lelkükben minden békeséggel. Egymást zsolnárokkal intették, másokért pedig bőségesen imádkoztak és gyengeségeiket elszenvedték. Mesterük nevét nem kürtölgették, de dicsőségét erényeikkel annál jobban hirdették.

Ugyanakkor Nyugat ége alatt is élt egy igazi remete, Istennek hasonlóképen kedves választottja. Környezetében a kert harmatos rózsájától kezdve a könyvszekrény legkisebb díszeig minden szépségről beszélt. Mikor tanítványai a nyiladozó rózsák alatt körülülték őt és hallgatták az Alkotó kezemunkájáról szóló beszédét, lelkük egy imádság volt. Utána elszéledtek ott, ahol tüzesszemű vasparipák fúrják át kősziklák titokzatos mélyét; ahol gyárkérmények nyúlnak a magasba és ahol szétszedik a virág szirmait, ahol nagyító-

val vizsgálják az eget és égbenyúló tornyok bábeli göggé válnak. Büszkén hirdették, hogy ők a nagy mester tanítványai. Arcukra mosolyt erőltettek, homlokukon koronát hordtak; nagy könyvekkel jártak, hogy az emberek tudósoknak tartsák őket. Ennek a remetének is voltak olyan tanítványai, akik mélyen a szívükbe vették a Mester szavait és komoly arccal végezték mindennapi foglalkozásukat. Szívükben himnuszt énekeltek és mindenben élvezték az Istent. Ahová léptek, oda harmóniát, békét és szeretetet vittek.

A két remete tanítványai találkoztak. A két párt teljesen megértette egymást és egy lélekkel dolgoztak. A megtévedtek azonban nem tudták, hogy a tökéletességnek szeretet a köteleke. Az alázatosságnak, a szerénységnek és a kegyességnek indulata nélkül egymás dicsőségét féltették és szívüket a féltékenység, majd a gyűlölet ördöge sűrű hálóval vonta be. Kölcsönösen farizeusoknak és tanulatlanoknak mondták egymást. Csúnya vetélkedés támadt köztük. „Suhogjanak az ostorok, hadd lássák az emberek, hogy a mi életességünk nagyobb!” — mondták az aszkéták. — „Zengjük a legszebb éneket, hadd lássák az emberek, hogy a tétlenség fiainál többet érünk” — szóló a másik párt. És tovább folyt a küzdelem.

S amint égi utazása közben Kelet felhője találkozik Nyugat felhőjével, az Istent egyformán szerető két remete is találkozott. Imígyen köszöntötték egymást:

— Ezerszer légy áldott, te az örvendezők szentje, és sokasítsa meg hived számát az ég.

— Légy áldott inkább te, az áldozatoknak és a hősiességeknek a szentje. Sokasítsa meg hived számát az ég.

S tovább imádkozott mindkét szent: az egyik pusztia földjén, a másik Isten virágai között.

De sok magasztos elv munkásai vannak úgy, mint a két remete pártoskodó tanítványai. A széthúzás szelleme sokszor még a hasonló téren működő szerzetesrendeket is megkísérti és a középkori két hatalmas rendnek, az ágostonosoknak és domonkosoknak küzdelme mutatja, hogy mi az ára ennek a pártoskodásnak, az lévén éppen egyik elősegítője a protestantizmus keletkezésének. Hát még az egyes társadalmi alakulatok, körök és katolikus társulatok hány-szor széthúzó, féltékenyek és gyanakvók.

Hányszor feledkeznek meg arról, hogy a jó ügy érdekében Krisztus békéjére, egymás elszenvédésére vannak hivatva s az Úr munkásainak mindenekfelett a szeretetet kell megőrizniök, amely minden munkában az eredmény biztosító és a tökéletesség koronája.

Evangélium Szent Lukács 14. r. 1—11. v. Az időben, 1. mikor Jézus szombaton egyik farizeus házába ment enni, azok szemeltartják őt. 2. És íme, előtte vala egy vizkóros ember. 3. És megszólalván Jézus, kérdé a törvénytudókat és farizeusokat, mondván: Szabad-e szombatonapon gyógyítani? 4. Ezek pedig hallgatának. Akkor

ő fogván amazt, meggyógyítá és elbocsátá. 5. És szólván nekik, mondá: Ha valakinek közületek számára vagy ökre kútba esik, nem húzza-e ki azt rögtön szombatnapon? 6. És erre nem tudtak felelni. 7. A hivatalosoknak pedig példabeszédet monda, észrevéven, miként válogatják az első üléseket, így beszélvén hozzájuk: 8. Mikor lakodalomba hívnak, ne ülj az első helyre; nehogy ha náladnál előkelőbb ember volna meghíva, 9. oda jöven az, ki téged és őt meghíttá, azt mondja neked: Adj helyet ennek, s akkor szégyenszemre az utolsó helyet kelljen elfoglalnod. 10. Hanem mikor meghívnak, eredj, telepedjél az utolsó helyre, hogy mikor jövend, ki téged meghívott, azt mondja neked: Barátom! menj följebb. Akkor dicsőséged leszen az egész asztaltársaság előtt. 11. Mert mindaz, aki magát fölmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, fölmagasztalatik.

Felmagasztalás és megaláztatás

Aki önmagát fölmagasztalja, megaláztatik. A 4. század utolsó éveiben a keleti császárság legnagyobb hatalmassága, Arcadius császár különös kegyeltje, a birodalmi konzul: Eutropius volt. A legkényesebb ügyekben ő ítélkezett. Aranyszájú Szent János többször figyelmeztette botrányos viselkedése miatt a császár rosszáletű tanácsadóját. Az érseken e miatt többek között úgy állt bosszút, hogy az Egyház menedékjogát eltörölte. Amiben vétkezett, igazán abban bűnhődött. Mikor Tribigild néptribun kieszközölte, hogy letéessék és a nép dühének vefessék áldozatul, Eutropius a császár és a nép haragja elől a bazilikába menekült; a szentélyben húzta meg magát, s az érsek a szószékről így beszélt hozzá:

„Minden időben, de most legjobban mondhatjuk: Hiúságok hiúsága és minden csak hiúság. Hol van a konzuli méltóság fényköre, hol van a fáklyák ragyogása? Hol vannak az örömmünepek és táncvigalmak, a díszes lakomák és a nyilvános összejövetelek? Hol vannak a koszorúk és kárpitok, a város zaja, a színpör magasztalásai és a nézők hizelgései? Mindez eltűnt. Egy erős vihar elsodorta a leveleket s lekopasztva mutatja a fát, amelyet már tövében is megingatott... Hiúságok hiúsága és minden csak hiúság. E mondatnak kellene a falakon, az öltönyökön, a téren, a házon, az utcákon, az ajtókon, az előcsarnokokban és méginkább mindenkinek az öntudatában bevésvé lennie s szünet nélkül az elmében sorognia. Nem mondtam-e neked szüntelen, Eutropius, hogy a kincs műlékony dolog, de te nem túrtél engem. Nem mondtam-e, hogy hálátlan szolga, s te nem akartál hinni. Most látod, megmutatta a tapasztalás, hogy nemcsak műlékony, nemcsak hálátlan, hanem embergyilkos is, mert téged most félelemmel és rettegéssel tölt ell!”

XIV. Lajos pénzügyminisztere, Fouquet Miklós, azzal kérkedett, hogy minden politikust meg tud nyerni a maga számára. Meg is tette. Azzal dicsekedett, hogy minden művész az ő dicsőségét hirdeti. El is érte. Arról álmódott, hogy mezei lakása felülmúlja a király

palotáját. Földbirtokán dombokat hordatott le, mocsarakat csapoltatott le, erdőt ültetett, csatornát vágott, tavakat készített. Szobái telve voltak büszke címerekkel, mindegyik fölírása: *Quo non ascendam?* — Milyen magasra nem jutok még?

Eszébe nem jutott, hogy neki is szól a próféta szájában az Úr szava: „Ha úgy fölmagasztaltatsz is, mint a sas és ha mindjárt a csillagok közé helyezed is székhelyedet, onnan is lehúzlak.” Egyszer csak elkezdtek beszélni, hogy a pénzügyminiszter folyton gazdagszik, az állam pedig szegényedik. Végre 1661. szeptember 5-én a király elbocsátotta őt s 1680. március 23-án teljes nyomorúságban halt meg. Úgy történt, ahogyan az Udvozító mondta: aki önmagát fölmagasztalja, megaláztatik.

„Láttam a gonoszt elterpeszkedetten,
Mint nagy lombú fát, szétgyökerezetten,
S átmenék és íme nem volt,
Kerestem őt és helye sem volt.”

(Zsolt. 36, 35—36.)

*

Akit Isten magasztal fel, az felmagasztaltatik. Parentucelli Tamás 1397. november 15-én egy szegény sebész családjában született. Gyermekkorában nagy nyomorral küzdött. Bolognában megkezdett tanulmányait abba kellett hagynia, hogy nevelősködéssel a további iskoláztatás költségeihez jusson. Miután Albergati Miklós bolognai érsek meglátta a fiatal ifjában a nagy tehetséget, Florencbe került s Medici Cosimo a híres San Marco-könyvtárban alkalmazta, ahol könyveket másolt, rendezett és gyűjtött. IV. Jenő pápa 1444-ben bolognai érsekké, 1446-ban bíborossá tette, 1447 március 6-án pedig pápa lett s első pártfogója iránt való tiszteletből az V. Miklós nevet vette fel. S azt a szegény papot, akiről valamikor a florenciek azt vélték, hogy az Egyházban csak harangozónak jó, Florencből 120 lovasból álló küldöttség kísérte Rómába. A hatalmas Medici Péter, Cosimo fia volt az élükön. Mikor a választás után a portugál bíborostól kérdezték, hogy kit választottak pápának: „Most Isten választott papát, nem a bíborosok” — volt a felelete. Életrőja „az Isten Egyházának és századának világosságát és díszét” látta benne.

ÓRANGYALOK ÜNNEPÉN

Szentlecke Exod. 23, 20—23. 20. Ime, én elküldöm angyalomat, hogy előtted menjen és őrizzen az úton s bevigyen arra a helyre, amelyet neked szántam. 21. Féld őt és hallgass a szavára s ne véld, hogy megvetheted, mert nem nézi el, ha vétkezel és az én nevem van benne. 22. Ha hallgatsz szavára és megteszed azt, amit mondok, akkor ellensége leszek ellenségeidnek és szorongatni fogom szorongatódát 23. és előtted megy angyalom.

Október 2-án, *Őrzőangyalok* ünnepén, amely az Egyházban a „Mentők-napja”, a liturgia szövege az összes angyalokról megemlékszik, de maga a nap elsősorban az őrzőangyalok tisztelete miatt kedves. A napot nem fűzik olyan közvetlen szálak az Egyház hitrendszeréhez, mint a karácsonyt, a húsvétet, a pünkösdöt vagy a Szentszűz annyi szép ünnepét, de azért tartalma nem kevésbé szívünkhöz szól, s gondolata a létnek sokszor rideg valóságában meleget áraszt. Földi zarándoklásunk idején sokszor kívánunk magunk mellé valakit, aki több legyen, mint hűsből, és vérből való emberlény. Így érezzük magunkat biztonságban.

Amikor a sziámi király Magyarországot járta, az ujságok bőven leírták a Dunapalotában lévő lakosztályának berendezését. Megemlégették, hogy a hálószoba ajtaja előtt vigyáz a királyi pár személyes testőre, aki a királynak gyermekkora óta hűséges kísérője és soha egy percre sem mozdult el mellőle. A pogány világ képelete az ilyen személyes testőrnél hatalmasabb földöntúli segítőt vágyott. S a kinyilatkoztatás nyomán a mi Egyházunk rámutat az Isten megbízásában körülöttünk tevékenykedő valóságos lelkekre, az angyalokra. Vannak az egész emberiség sorsára és történelmére fontos megbízásokban tevékenykedő főangyalok (Szent Mihály, Szent Gábor, Szent Ráfael), s aztán azok az angyalok, akik az egyesek közvetlen segítségére vannak. Ezek a Jákob-létrán (Gen. 28, 12.) le- és feljáró angyalokhoz hasonlóan állandóan ég és föld között mozognak. Az Úr elé viszik az igazak imáját, a szerencsétlenek jaját, a hitvallók bátorságát, az árvák panaszát, a bűnbánók siránkozását.

„Ime, én elküldöm angyalaimat...”

Mint a Gondviselésnek közvetlen eszközei, az Úrtól kapott külön megbízás értelmében állandóan mellettünk vannak, hogy lépéseinket irányítsák, tetteinket ellenőrizzék és róluk a Mindenhatónak számotadjanak. Ellenségeink acsarkodásait megghiúsítják, bár éppen a kötött program miatt, aminek lebonyolítása feladatuk, nem tudnak megszüntetni minden nehézséget. *Plenus est orbis terrarum remediis, quia plenus est et laqueis* — mondja Szent Ambrus (In Ps. 118, 2.). A föld tele van nehézségekkel és ellenünk kivetett törökkel, telve van segítséggel is és elsősorban angyali lényekkel. De amint láthatatlanok a romlásnak minden képzeletet felülmúló mennyiségben létező munkásai, a gonoszlelkek, és csak szenvedjük létüket, az üdvösségnek harcosai is láthatatlanok. A földtől elvonatkozott tisztultabb látás kell ahhoz, hogy valamit észre lehessen belőlük venni, és segítségük látható legyen.

„... hogy őrizzen az úton”

Amikor Lindberg százados gyermekét amerikai gangsterek elrabolták, számos milliomos a Long Island-i villanegyedből átköltözött New-Yorkba. S volt család, amely két-három detektivet szer-

zödtetett háza körül, hogy a gyermekek biztonságához kétség ne férjen. Milyen elégtelen semmiségnek és kicsinyeskedésnek tetszik ez a mennyei Atya nagy szeretetből származó gondoskodása mellett, aki nagyon tudja azt, hogy tapasztalatlanságuk és gyámoltalanságuk miatt a gyermekek legjobban rászorulnak a külön gondoskodásra és éppen azért minden elképzelést felülmúló módon részeseznek is benne. A gyermekük jólétéért aggódó anyák tudják csak megmondani, hogy minden gondoskodásuk dacára is mennyi veszedelem fenyegeti szemük fényét, a gyermeket. S hogy minden aggódás és gond és lelkiismeretesség dacára is mennyire Isten csodája, hogy felnőnek a gyermekek. Igen, Isten külön csodája az angyalok révén. Nekik természetesen elsősorban a lélek tisztaságára és ártatlanságára való felügyelet a kötelességük, amit a gonoszlélek elsősorban igyekszik megrontani. S bár a földi élet nem a legnagyobb jó s a fiatal lélek sokat nyer, ha a földről a tiszta lelkek seregébe kerülhet, mégis Istennek lehetnek külön céljai egy-egy élettel, amelyet a rázúduló veszedelmek idején felsőbb segítséggel kell megvédeni. Azért azok a képecskék, amelyek az őrangyalt úgy ábrázolják, hogy a virágotszedés közben s a szíkláról már-már leeső gyermeknek segít; vagy mellette áll, mikor a keskeny hídon, a rohanó víz habjai felett átbotorkál; vagy mikor a folyó partján, a meredek szikla szélén szendereg és egy mozdulattal a mélységbe zuhan; vagy amint kígyó sziszeg rá a bokorból, melynek szép virágaiból éppen szakitani akar: nem csupán a képzelet csapongását állítják elénk, hanem a mindennapi élet ezer és ezer esetét juttatják eszünkbe. Ki ne látott volna már faluhelyen a kút szélén ögyelgő fiúkat, amint arra lesnek, hogy senkitől sem láttatva, követ hajthassanak a kútba és abban gyönyörködjenek, hogy a kő a vízbe loccsan? Vagy hogy valamelyik a kútba ereszkedik, hogy a kövek közt fészkelő madarak tojásait megdézsmálja?! Csak egy csúszás, és a vakmerő vállalkozó menthetetlenül a halál fia! — gondoljuk mi, de esett már gyermek a vízbe úgy, hogy hajszála sem görbült meg. Lemerült a víz alá s felbukkanáskor véletlenül arra ment valaki, aki a kiáltást meghallotta s kihúzta a veszedelemből.

Egy faluban éppen akkor szabadult el a tüzes csikó, midőn a kicsinyek a porban játszottak. Megréműlt az egész utca, ahogy meglátták egyenesen a gyermekek felé vágató féktelen állatot. Mindenki azt hitte, hogy agyongázolja őket, s az utolsó pillanatban keresztülugrott a minden ijedtség nélkül tovább játszó gyermekeken. A síófoki bíró néhány évvel ezelőtt hatéves gyermekével kocsin ment a határba. Hazafelé indulóban a lovak megbokrosodtak. Ő maga lemaradt a kocsiról, s a tüzes állatok a kocsin ülő kisgyermekkel vezető nélkül, völgynek le, hazafelé rohantak. Mindenki megfagyott a vér a borzasztó látványra. A bíró háza előtt a két ló szeliden megállott, és a mosolygó kisgyermek sértetlenül szállott le a kocsiról.

Nem maradhat el még néhány eset az őrangyalok segítségére vonatkozólag.

Egy kisgyermek lezuhant a második emeletről. A nyíregyházi pénzügyigazgatóság székházában borzalmas eset történt. Kiss György József pénzügyi biztos 4 éves Tibor fia a második emelet ablakpárkányán a virágcserepet akarta megnézni s e közben velőtrázó sikoltással az udvar kövezetére zuhant. Az eszméletlen gyermeknek csodálatosképen nem történt semmi baja: ülő helyzetben az udvaron levő beton víztartály szélére esett, csonttörést sem szenvedett. Rövid élesztés után magához tért. Az orvosok véleménye szerint súlyosabb belső sérülést nem szenvedett.

Kisgyermek a lúzbén. Kedden délelőtt Újpesten, a Baross-utca 66. számú ház lakói arra lettek figyelmesek, hogy az egyik földszinti lakásból sűrű gomolyagban tör elő a füst. Be akartak nyitni a lakásba, azonban annak ajtaját zárva találták. Mire feltörték, a szobában már minden berendezési tárgy lángokban állott. Asztal, szék, díván és ágy lánggal égett, a szoba egyik sarkában pedig szepegve, sírva a lakás főbérlőjének, Bossányi Jánosnénak 3 kis gyermeke szorongott. A házbeliek kimentették az égő szobából a három kisgyermeket, majd kihívták a tűzoltókat, akik azonban csak lokalizálni tudták a tüzet: a lakás egész berendezése menthetetlenül elpusztult. Valami isteni hatalom örködött a három gyermek fölött, mert az égő szobában egyik sem szenvedett sérülést.

A mozdonyvezető lélekjelenléte megmentett egy emberéletet. Vasárnap délután vérfigyasztó jelenet játszódott le a kiskunfélegyházi pályaudvaron. Mikor félöt tájban a szegedi gyorsvonat berobogott az állomásra, az állomás közönsége megdöbbenve vette észre, hogy a sínek közt mintegy 80 méterrel a mozdony előtt egy 2—3 éves gyermek nyugodtan játszadozik. Mentésére gondolni sem lehetett, mert a gyorsvonat feltarthatatlanul közeledett hozzá és mindenkit megelőzve ért volna oda. Ekkor vette észre a gyereket a vonat vezetője és hirtelen lassított, majd a gyermek előtt egy méternyire a vonat rettenetes zajjal megállt. A gyermek csak akkor vette észre a mozdonyt és miután minden ijedség nélkül eltipegett, a vonat lassan folytatta útját. A közönség lelkesen megéljenzte a mozdonyvezetőt. Hasonló dolog az életben szüntelenül megismétlődik. Az őrzőangyal ugyanis így tesz, mint Ráfael főangyal, mikor Tóbiást hosszú úton hazakalauzolta és édesatyját meggyógyította: mikorra elismerésüket fejezték volna ki, eltűnt, láthatatlanná vált. Az embereknek eszükbe sem jut, hogy másra gondoljanak és mást ünnepeljenek, mint aki a mozdonyt megfékezte, aki a lovat megállította, aki a gyermeket a kútból kihúzta, aki a tüzet észrevette és elfojtotta, aki pedig egy láthatatlan magasabbrendű tényező kezében csak eszköz volt.

Ezt a sokszor elmaradó hódolatot akarja az Egyház pótolni, mikor őrzőangyalok ünnepén égi védőnkre hívja fel figyelmünket, és rajta van, hogy kijárjon nekik a szolgálat legértékesebb jutalma reverentia pro praesentia et custodia.

Gyönyörűen átérezte ezt a gondolatot Gonzága Szent Alajos, mint az néhány sor írásából kitűnik:

„Ó lelkem, a Teremtőnek legszebb képmása, ha tudnád azt, hogy Isten méltóságod miatt mennyire szeret és értékkel tégedet, és milyen megbecsülésben tartanak az angyalok, semmiesetre sem engednéd, hogy szenny érjen hozzád és a bűnök útálata megbecsültetésedet csökkentse megbántására annak, aki téged annyira felmagasztalt és bosszantására leghűségesebb őrződnek. Ha egyetlen bűnös megtérésén az ég összes angyalai közt olyan nagy lesz az öröm, elgondolhatod, milyen bánatot és fájdalmat érez angyalod, ha csak egyetlen bűn által is kegyvesztett leszel Isten előtt. S ha volna kiontásra vére, feláldozható élete, milyen örömmel áldozatul adná mindkettőt üdvösségedért, amint azt az Úr Jézus tette. Légy tehát rajta, díszítsd magadat azon erényekkel, amelyek az angyaloknak örömeire és Teremtődnek hódolatára vannak, hogy te e kiváló szolgálatok magvából az angyalok erényeivel egyértékű gyümölcsöz juss, az angyalokat megillető dicséretben részesülj!”

Igy beszél az „Angelicus Juvenis” az angyalokról írt értekezésében. (Rosa S. I. — Leufkens Briefe u. Schriften des hl. Aloysius Gonzaga, 118. l.)

Egy levélben Seneca, a pogány bölcs, a saját cselekedetei és szavai felett való uralom biztosítására azt ajánlja egyik barátjának, hogy Catót, a szigorú bírót lássa maga előtt mindig. Mi keresztények e tanács értelmében minden tettünknel fontoljuk meg, hogy mellettünk állnak az őrzőangyalaink, a mi nagyon szigorú bírónk, s ez az elgondolás segítsen bennünket tetteinkben és cselekedeteinkben a kellő figyelemre. Mert ha nem így járunk el, félnünk kell attól, hogy most Istennél védőink az utolsó napon vádlóink lesznek.” (U. o. 1921.)

*

Evangelium Szent Máté 18. 3—10. 3. Az időben mondá Jézus tanítványainak: „Bizony, bizony mondom nektek, ha meg nem változtok és nem lesztek, mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába.” 4. Aki tehát megalázza magát, mint a kisdéd, az nagyobb a mennyek országában. 5. És aki befogad egy ilyen kisdedet az én nevémben, engem fogad be. 6. Aki pedig megbotránkoztat egyet a kicsinyek közül, akik énbenem hisznek, jobb volna annak, hogyha malomkövet kötnének a nyakára és a tenger mélységébe vetnék. 7. Jaj a világnak a botrányok miatt, mert szükséges ugyan, hogy botrányok legyenek, mindazonáltal jaj annak az embernek, aki által a botrány történik. 8. Ha pedig kezéd vagy lábad megbotránkoztat téged, vágd le azt és vedd el magadtól: jobb neked az életbe be-

menned bénán vagy sántán, mint két kézzel vagy két lábbal az örök tűzre vettetni. 9. És ha szemed megbotránkozottat téged, vájld ki azt, és vesd el magadtól: jobb neked egy szemmel az életre menned, mint két szemmel a gehenna tűzére vettetni. 10. Vigyázzatok, hogy meg ne vessetek egyet a kicsinyek közül: mert mondom, hogy angyalaik az égben mindenkor látják Atyám orcáját, ki mennyekben vagyon.

Míg a szentlecke a különféle bajok miatt, főként a bűn ellen bennünket védő angyalokkal foglalkozik, az evangélium a legveszedelmesebb bajt, a botrányt emeli ki s annak büntetését idézi emlékezetünkbe.

Jaj a világnak a botrányok miatt!

A fizikai test hangjára a környezetben több test vele együtt rezeg, és mindegyik új hangforrássá válik. Érzékeink korlátoltsága nem engedi nyomon követni a hang terjedését, majd elhalását. Valami hasonló dolog történik az erkölcsi világban is, azzal a különbséggel, hogy a rossz a jónál mintha jobban ragadna. S az erkölcsi világban a rossz nemcsak hogy másban is hat, de szinte elhalás nélkül tovább folytatódik. Az ilyen rosszra való szangolódás, lelki elnyomorodás, küzdelmek felkeltése, bukás előidézése elevenedik meg az Udvözítő szigorú ítéletében. S ha a legkisebbnek adott pohár vízért örök jutalmat helyez kilátásba, egy tiszta lélek tükörszta vizének eliszaposítását is örök kárhozattal bünteti. A leszámoláskor a kárhozatba zuhanó lélek jajszava a botrányra következő legszörnyűbb utózöngé. A büntetés nagyságát az teszi indokoltá, hogy az embereknek elenyésző része gondolkodik, tervez és kutat. A legtöbb egyszerűen utánó, másol. A botránkoztatás valamennyinek terhét magára veszi.

Earlshiltenben az állatsereglet bámulatára járt az egész falu. Megtörtént azonban a szokatlan dolog, hogy az orozlán minden bejelentés nélkül viszonzta a látogatást. Etetés közben az ajtón kiugrott és vadul rohant utcáról-utára, kertből udvarba: a falu egy rémület volt. Ki pincébe zárkózott, ki padlásra menekült, ki a szapuló alatt vont a magát vagy a tyúkokkal és a kutyákkal zavartan szaladgált. Csak az egyik ház kis kertjében játszott zavartalanul a 3 és 5 éves két kisgyermek. Tudomást sem vettek az esetről, míg a kerítést átugorva előttük nem termett a szörnyeteg. De amikor pillantása találkozott a két pöttön gyermek tekintetével, megtorpant. A gyermekek felkelnek, hozzá mennek, a fenevad lefekszik, a két gyermek kutyusnak nézi és játszadozni kezd, nyakát és sörényét simogatván.

A Botrány néven ismert énevadban nincs annyi finomság, mint ez orozlánban. Kegyetlenül öl lelket, tesz tönkre életet és töröl le a gondolkodás egéről csillagokat. A gyermek, amint elkezd gondolkodni, lát és hall és olvas és tapasztal szokat, mozdulatokat, cik-

keket, amelyek nem az örökkévalóság vágyát és reményét nevelik benne. E fenevad ártalmatlanná tételére égnék és földnek össze kell fogni. Az ég ad apostolokat, de szülők és nevelők is mindent kötelesek megtenni, különben az isteni ítélet ellepük is szól.

Jobb volna, ha tenger mélyébe merítenék

Próbaútra indult a francia tengeralattjáró, a Prométhé. A szellőtetőcsövek véletlen kinyitása miatt 63 emberrel rögtön elsüllyedt. Az első feltevésével szemben, hogy a betóduló víz a szerencsétlen utasokat egyszerre megölte, a bűvárok kiderítették, hogy a tengeralattjáró belsejébe víz nem hatolhatott, s így a páncélburkába zárt katonák másfél napig a legszörnyűbb kínok közt néztek 70 méter mélységben a tömeges megfulladás halála elé. Elképzelni sem lehet, hogy a másfél nap alatt miféle jelenetek játszódtak le!

Talán erre kell gondolni, hogy fogalmunk legyen a pokol büntetéséről, a jajgatásról és fogak csikorgatásáról? Nem, mert ennek a szenvedésnek másfél nap múlva vége szakadt. A Szentírásban említett szenvedésnek sohasem szakad vége s azért olyan nagy jótevője az emberiségnek. Igen, ennyi erővel keres az Isten. „*Uram, de szeretsz bennünket!*” — mondja Szent Ágoston a pokolról szólva. Te is gondoldj minél többet a pokolra, amíg azt érzed, hogy nagyobb bűn terheli a lelkedet. Most a pokolról elsősorban nem az igazi bűnbánóknak kell gondolkozniuk. Azok Isten végtelen irgalmasságát remélik.

Ahol leszen jajgatás és fogak csikorgatása

A sziléziai Beuten szénbányában 744 méter mélyen dolgoztak a bányászok. (1932. jan.) Földcsuszamlás reszkettette meg a felettük lévő házak lakóit. A robajra és morajra a munkások menekültek, hét kivételével, akik egy oldalfolyosóban nagyobb biztonságot reméltek, de egy új csuszamlás tökéletesen bezárta őket és a néhány négyszögméter tér hamarosan örök börtönnek bizonyult. A levegő fogyott. Minden élmük maradék kenyér és szalonna volt. A tökéletes sötétségben a nyugtalanság rémképeket varázsolt eléjük. A náluk lévő óra üvegét letörték, hogy a mutató tapintásával követhessék az időt s egymásmellé rakott kövekkel tartották számon, hogy mennyi óra telt el a szörnyű rabságban. Szerencsére megtaláltak egy légcsövet, ami legalább levegőhöz juttatta őket, amelynek nyirkossága az éjjel bekövetkeztét is mutatta. Levegő volt, de már az 52. órát jelző kő rettenetesnek mutatta a hét ember állapotát. Egyik fejét verte a kösziklába, a másik örülteként vonított, a harmadik lámpájával szomszédja fejét akarta szétzúzni, a negyedik azt ordította, hogy nem akar meghalni, stb.

Ilyen lehet az a hely, ahol leszen jajgatás és fogak csikorga-

tása? Nem, mert bár állapotuk szörnyűsége még fokozódott, mikor az őket keresők csákányvágásaira viszont jelet adni nem tudtak. De 144 óra után embert láttak és napvilágot pillantottak meg: végre megszabadultak. Éppen azért ez ném lehet a pokolnak még árnyéka sem!

**„Ha kezed megbotránkoztal téged,
várd le, mert jobb neked az életre
bénán bemenned, mint két kézzel
örök tűzre vettetni.”**

Akinek ez nehéz szó, menjen iskolába ahhoz, aki megpróbálta a bénán való életét. Ez Zichy Géza, akinek jobbkarját 18 éves korában egy vadászaton a puskagolyó roncsolta szét. Amikor a baleset már megtörtént, eszméletének első villanásakor önkénytelenül — életében először — balkézével keresztet vetett. S aztán lassankint rájött a nagy igazságra, hogy az ember félkézzel is lehet független. Lett kitűnő céllövő, maradt szenvedélyes vadász, kiváló lovas, elismert zongoraművész, akinek pergő futamait hallva senki sem mondta volna, hogy félkezü ember művészetét élvezzi. „Ha a Mindenható hosszú életet ad, — mondta — szándékomban van megírni a félkezü ember könyvét.” Ezt megtette a világháborúban, amikor annyi ember rászorult a vigasztalásra. De ez nem volt elég. Kórházakban, üdülőhelyeken felkereste a félkezü katonákat és megmutatta nekik, hogy az ember félkézzel is boldogulhat. Ha valakinek a karját kellett amputálni, éjjel is kész volt odamenni, hogy jelenlétével enyhítse az elkeseredett beteget. Sokan megtapsolták zongorajátékát, de legszívesebben azoknak játszott, akik nem tapsolhattak, mert csak félkezüek voltak. (Papp Viktor: A muzsika.)

Tehát a bénaság nem a legnagyobb szerencsétlenség. Sokkal nagyobb baj két nem jól használt kéz miatt pökolba kerülni.

„Ha szemed megbotránkoztal, várd ki.”

Barátomnak az orvos azt ajánlotta, hogy tartózkodjék a sós ételtől. Az ezt meg is tette s mert életét így megtoldotta néhány hónappal, mindenki azt mondta róla, hogy okos ember. Az ólom-bányász vagy a betűszedő jó hazafi vagy jó családátya, mert életét másért megrövidíti. Mikor Euler matematikus elfoglalta tanszékét (1730), s még hozzá Bernoulli Dániel tanszékét is el kellett látnia, a sok munka megerőltette agyát és egyik szemét veszítette. Nem esett kétségbe. Volt olyan okos, mint Seneca, aki azt mondta: *Pars innocentiae coecitas*. „Legalább kevesebb okom és alkalmam lesz a szórakozottságra” — mondta és tovább gondolkozott, tanított. „A tudomány hőse” — suttojják, akik példáját hallgatják.

A Szent előtt az Isten törvénye az egyetlen fontos. Ami annak megvalósítását nehezé teszi, azt ki kell kerülni. Ami megtartását

lehetetlenné teszi, arról hallani sem kíván. Ha rajta van, kígyó-
okossággal leveti magáról. Ha szemé az, kivájja a szemgödörből.
Erre már azt mondják, hogy bolond. A Szent ezt feleli: Nos stulti
propter Christum. Nem két évig való tengődést nyer cserébe. Nem
másoknak egy-két évig való szolgálatról, paprika és bors elhagyása
árán életének egy-két évvel való megtoldásáról van szó, hanem az
örök élet elnyerése vagy elvesztése forog kockán. Megéri, hogy ár-
talmasat ne lásson, keze ilyet ne érintsen, lába ne legyen vagy
legalább is mintha nem volna. Gonzága Szent Alajos a bűntől való
félelem miatt nem szívesen nézett anyja arcára. Alkantari Szent
Péter arcrâ nem ismerte társait. Szent Bernát egy évi noviciátus után
nem tudta, hogy cellája mennyezete gerendás vagy bolthajtásos-e.
Szent Jeromos szerint az ördögnek elég, ha szemmel kezdünk; a
folytatás az ő dolga.

PÜNKÖSD UTÁN XVII. VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostol az efezusiakhoz írt lev. 4. r. 1—6. v.
Testvérek! 1. Kérek titeket, én, aki fogoly vagyok az Úrban, hogy
éljeteq méltó módon a hivatáshoz, amelyre hivatva vagytok, 2. min-
den alázatosságban és szelídségben, béketűrésben. Szívleljétek el egy-
mást szeretettel, 3. igyekezzetek megtartani az egyetértést a béke
kötelékével. 4. Egy test és egy lélek, amikép hivatástok egy remény-
ségre szól. 5. Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség. 6. Egy az
Isten és mindennek Atyja, ki mindenek felett és mindeneken és
mindnyájunkban vagyon. Ki áldott örökké. Amen.

Méltó módon a hivatáshoz . . .

A mai szentleckében az „egy Úr, egy hit, egy keresztség, egy
hivatás és egy reménység” a keresztény társadalmi élet alaptörvé-
nye, a társadalmi béke biztosítója és az evangélium szemében kívá-
natos munka ritmusának forrása. Egy az Úr, aki mindenki felett
van. Egy a hit, amelyet szentnek vallunk. Egy a hivatás, amely
közös munkára köt össze bennünket. Legyen a munka az egy úr-
nak való szolgálat; folyjon a tökéletesebb szolgálatra való törekvés
jegyében.

*

Verőfényes nyári napon három kőműves dolgozott a munkatéren
és mindegyik előtt egy-egy hatalmas gránátkocka alakult lassan a
gyér kalapácsütések alatt. Egy arra menő utas szeretne volna tudni,
hogy mi készül a munkába vett kövekből és a hozzá legközelebb
álló munkástól megkérdezte, hogy miben fáradoznak.

— Én követ faragok — felelte a kérdezett unottan és mérgesen.

— Hát te mit dolgozol? — kérdezte a másiktól.

— Óránkint 10 krajcárért itt a napon görnyedek — volt mo-
gorva válasza.

— S te mivel foglalkozol? — fordult a harmadikhoz.

— Mi, — felelte ez fűtyörészését abbahagyva — valamennyien templomot építünk, és az összes munkások között mi hárman vagyunk a legszerencsésebbek, mert oltárát készíthetjük.

Ugyanabban a munkában milyen különbözők a munkások! Ez a képe az életnek, ahol a legtöbb munkásra foglalkozásának keserű terhe nehezedik. Az egyik követ farag, a másik piszkos műhelyben géprészeket esztergályoz, a harmadik fülledt hivatalhelyiségben aktákat fogalmaz, vagy türelmetlen beteget vizsgál és felekkel tárgyal. Sokan csak a munkáért kapott pénzt nézik, ami természetesen sohasem elég. És csak kevesen tudnak a munkában valami felemelőbb szempontot felfedezve vígan dolgozni. Az meg éppen a legkevesebbnek adódik, hogy az egy *legjobb munkaadó, az egy hivatás, a lélek egysége* szellemében az Isten országának, sőt leplomának felépítésén fáradozva vidáman dolgozzék, abban a gondolatban, hogy oltárépítés az osztályrésze, s azzal a gonddal dolgozzék, amit ez a munka megérdemel.

*

Egy német politikus íróasztalán egy táblára az AEBM volt felírva. Meglátogatta őt valamelyik barátja és beszéd közben hol a táblára, hol a házigazdára tekintett kíváncsian s végül megkérdezte a négy rejtélyes betű értelmét.

„A négy betű négy szót helyettesít — mondotta a politikus — és munkám módjára nézve egész évi elhatározásomat jelenti. Az év első napjától kezdve arra figyelmeztet naponként, hogy a négy betű szellemében eljárva teszek eleget hazámmal, pártommal és az egész emberiséggel szemben vállalt kötelességemnek. Az írás pedig azt mondja: Alles etwas besser machen! Mindent valamivel jobban végezz!”

Gyönyörű és egyedül célravezető program az Isten országában munkálkodó keresztény számára. Mindent jobban végezz valamivel, mint ahogy önmagától a kényelemre hajló emberi természet indít. Mindent jobban végezz, mint ahogy a gyors siker vakmerő reménye serkent, vagy ellenkezőleg a múlt kudarcok után megcsappant kedved és erőd hajtának. Mindent jobban végezz, mert az eredmény csak a többre irányuló szándék nyomába járhat. Ha a vadász a nyúlra céloz, sohasem jut annak birtokába. Hogy eltalálja, fegyverét előbbre kell irányítania. Alles etwas besser machen! Ezt parancsolja az „egy Úr, az egy hit, az egy keresztység, az egy hivatás és az egy reménység”.

Evangélium Szent Máté 22. r. 35—46. v. Az időben Jézushoz járulának a farizeusok, 35. és kérdé őt közülük egy törvénytudó, kísértvén őt: 36. Mester! melyik a nagy parancsolat a törvényben? 37. Mondá neki Jézus: Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és teljes elmédből. 38. Ez a legnagyobb és első parancsolat. 39. A második pedig hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat. 40. E két parancsolaton függ az egész

törvény és a proféták. 41. Összegyűlvén pedig a farizeusok, kérdező öket Jézus, 42. mondván: Mit tartotok ti a Krisztus felől? Ki fia? Feleltek neki: Dávidé. 43. Mondá nekik: Míképen híja tehát őt Dávid lélekben Urának, mondván: 44. Mondá az Úr az én Urannak: Ujj az én jobbmra, míg ellenségeidet lábaidd zsámolyává teszem? 45. Ha tehát Dávid őt Urának hívja, hogyan lehet ő annak fia? 46. És senki sem tud neki egy szót sem felelni, sem nem merete őt senki többé attól a naptól fogva kérdeni.

A legnagyobb bölcsesség

„Kelj fel és kövess! Látnod kell, hogy miképen ítélem meg a holtakat” — mondta a szellem az írónak és néhány perc mulva már ott voltak a 800.000 kötetet számláló könyvtár közepén. Rövid pihenő után így szólt hozzájuk az égi fény: „Ti, bármely nyelven és bármikor írott könyvek, valamennyien adjatok vissza jogos tulajdonosának minden elsajátított ötletet, kölcsönvett eszmét, elorozott felfedezést és átformált rendszert. Szóval minden szellemi termék szálljon vissza első lörvényszerű tulajdonosához.” E szavak elhangzását nagy vacogás, siránkozás, búcsúzás és lőtás-futás követte. A hatalmas kötetek ügyel-bajjal vergődtek fel a régi pandektákhoz és átadták tartalmuk túlnyomó részét. A részek sirtak, amikor a többszázéves szomszédság szálai köztük megszakadtak! A séta után a legtöbb negyedréti kötet mint parányi pisztráng tért vissza eredeti helyére. Sok nagyhirű munkának meg alig maradt egyebe a címnél és a nyomtatási helynél. Olyan is volt, amelyik még a címet is elvesztette. Sőt olyanok is akadtak, amelyek csak hibákat tarthattak meg. Egy nagyon régi klasszikushoz 100.000 olasz, francia, angol, német és magyar könyv vitte vissza elorozott tartalmát, és pedig olyan furcsa formában, hogy az eredeti sehogy sem akarta sajátjának elismerni. S az volt a legérdekesebb, mikor az első zürzavar lecsillapultával tovább bonyolódott az ügy! Mikor a legrégebbi könyvek kerültek sorra és kellett vándorolniok, igen sok esetben az eredeti birtokos nem is volt kipuhatolható! A végén már csak néhány egészen vézna könyvecske maradt a helyén, amelyek a tudományok legutolsó tételeit foglalták magukban. Mindegyikben csak egy-egy tétel volt. „A bölcsesség kezdete az Úr félelme” — mondotta az egyik a bölcselőknél. „A halál ellen nincs orvosság” — mondta a másik az orvosoknak. „Kiki magához van legközelebb” — mondta a harmadik a politikusoknak. Végre ezek is elballagtak a könyvtár sarkában meghúzódó poros és mindössze néhány lapból álló füzetkéhez, a Szentíráshoz. Hát te nem mozogsz? — kérdezte tőle a szellem.

— Nem, mert nem tartozom senkinek. Eredetem feje s a földről nem kaptam semmit. Az emberiség jobbátételére a könyvtár 800.000 kötete együttvéve sem tartalmaz annyi bölcseséget, mint amennyi egyik lapom e mondata:

Szeressed a te Urádat Istenedet teljes szívedből és teljes lel-

kedből és minden erődből és minden elmédből és szeresd telebarátodat, mint tennenmagadat.

PÜNKÖSD UTÁN XVIII. VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostol a korintusiakhoz írt I. lev. 1. r. 4—8. v. Testvéreim! 4. Szüntelenül hálát adok Istenemnek érettetek Isten azon kegyelméért, mely nektek adatott Jézus Krisztusban; 5. hogy mindenben gazdagok lettetek benne, minden igében és minden tudományban; 6. amint Krisztus tanúbizonysága megerősödött bennetek; 7. úgyhogy semminemű kegyelemnek sem vagytok híjával, várván a mi Urunk Jézus Krisztus megjelenését, 8. ki meg is erősít titeket mindvégig, hogy feddhetetlenek legyetek a mi Urunk Jézus Krisztus eljövele napján.

Az Igazi gazdagság

Az 1907. év nyarán egy herceg Párisból kiindulva 20.000 km-es autóútra vállalkozott. A kopár és élettelen Góbi-sivatagon is átment, amelynek nagy csöndjét csak néha törte meg egy-egy arra vetődő élőlény. Egyszer csak a távolban sötét és folyton nagyobbodó pont, az oázis mutatkozik. Majd a sötét háttérből egy épület körvonalai bontakoznak ki, ami közélről táviróállomásnak bizonyult. Utasunk megőrül a halál birodalmában az élet országával való összeköttetés gondolatának. Belép a hivatalba. A kínai tisztviselő felveszi a táviratot, megszámlálja a szavakat s míg az utas fizet, ő a szöveg fölé még egy estét ír.

— Ma az én sürgönyöm az első sürgöny? — kérdi az utas.

— Nem — válaszolt a kérdezett. — Ez a hivatalnak első sürgönye.

— Hát hány éve áll a hivatal? — kérdezte tovább az utas.

— Hat éve.

— Akkor erre nemigen járnak emberek! — jegyezte meg az utas.

— Járnak, járnak, — felelte a hivatalnok — de csak vásárookra siető karavánok, amelyek azonban nem nagyon kívánnak otthonukkal összeköttetésbe lépni.

Hány olyan ember számára ez az élet képe, akik az élet sivatagát karavánnal szelve keresztül csak földi haszon után törik magukat, a nélkül, hogy igazi otthonukra gondolva észrevennék az út mellett hívogató oázist és benne a kis állomásokat: a vasárnapot, a templomot, az ünnepet, a harangszót, a reggeli és esti ima idejét, a magabaszállás egy-egy alkalmát, amelyek mind a több erőt biztosító más étellel, igazi otthonunkkal kötnek össze bennünket és biztosítják azt, hogy a búza-, kukorica-, krumli-, és bortermésnél értékesebb kincsek birtokába jussunk. Hányan vannak, akiket az anyagi haszon megvakít, karavánba állanak és azzal mennek és kereskednek és szereznek és mindenben meggazdagodnak, csak éppen a szentek tudományában szegényednek el. Tele kamra, tele pince s mindig

kézben a kilincse, de a sziv üres és az Úristen mindennemű kegyelmét nélkülözik. Hála tehát az Egyháznak, a lelkeket az Úr Jézus szeretetében nevelő igazi pedagógusnak, hogy vasárnaponként megállít bennünket a földi sivatagban és összekötöttest teremt számunkra egy felsőbb világgal, igazi hazánkkal s módot nyújt a nagyobb gazdagság megszerzésére, az igében és tudományban és kegyelemben való gyarapodásra és a szerinte való életre. Milyen áldás ez a kultúr irány az egész emberiség javára a/mammon veszedelmes térfoglalásával szemben, amely egyest az egyes és népeket a népek leigázására serkent és azok rovására gazdagít. Anglia három bálványával: az egészséggel, kényelemmel és főként a gazdagsággal, legnagyobb bálványával, mit nem dobott áldozatul: India népeit halomra ölette, hogy elfoglalhassa területeit. Kínára ópiumot akart erőszakkal, és mivel azok vonakodtak elfogadni, a méregnek fegyverrel teremtett piacot. A bürokat leigázta, mert a Fokföld kellett neki. S ahol a szerencsés háborúk után annyi a gazdagság, ott hihetetlenül nagy a szegénység, és a nagy adakozások dacára is kevés a felebaráti szeretet, mert az adományok lényege, a részvevő lélek hiányzik. Angliában mindenki csak adakozik, mert ahhoz van pénze, de nem segít, mert ahhoz hiányzik a lelke. Van ott közdakozásból készült hatalmas kórház, de nincs irtalmas néne, aki a beteget ápolja, vigasztalja. A halálra vált beteget spanyolfallal különítik el a többtől, hogy szenvedésével mást ne bántson. Az angol gyáros százezreket tud aláírni, ha templomra gyűjtenek, de elfordítja fejét, ha szenvedőt lát és két lépést sem tud érte tenni.

S milyen hihetetlen értékeket dobott áldozatul a dollár-istennek Amerika!? Mindenki sinyli, hogy ott nem a szentély, hanem a gyár a fontos. Hogy ott a naptárak nem a szentek és hősök neveit emlegetik, hanem a milliárdokat tartják számon. Nem a vasárnapok, hanem a sorsjáték napjai vannak benne vörös betűvel nyomtatva. Hogy erkölcsstanában nem az érényes a jó, hanem ami hasznot hajt. Ergy a főnök nem azt kutatja, hogy alkalmazzottja becsületese-e, hanem életrevaló, ügyes-e. Hogy bölcséletében nem az az igaz, ami a lényeknek megfelel, hanem ami beválik. Hogy éhenhált szerencsétlenekre bukkanni nem ritka dolog ott, ahol a milliárdosoknak se szeri, se száma.

Ez nem az igazi gazdagság, az apostol által hirdétt gazdagság, amelyért az Egyház dolgozik.

Evangelium Szent Máté 9. r. 1—8. v. 1. Az időben beszállván Jézus a hajócskába, átkelte a tengeren és az ő városába méne. 2. És ime hozának neki egy ágyban fekvő inaszakadtnak. Látván pedig Jézus azok hitét, mondá az inaszakadtnak: Bizzál, fiam, megbocsáttatnak neked bűneid. 3. És ime némelyek az írástudók közül mondák magukban: Ez káromkodik. 4. És látván Jézus gondolataikat, mondá: Miért gondoltok gonoszat szívetekben? 5. Mi könnyebb, mondani-e: Megbocsáttatnak neked bűneid; vagy azt mondani: Kelj fel és járj?

6. Hogy pedig megtudjátok, hogy az Emberfiának hatalma legyen a földön a bűnök megbocsátására, akkor mondá az inaszakadtnak: Kelj föl, vedd ágyadat és menj házádba. 7. És fölkele és hazaméne. 8. Látván pedig ezt a seregek, megfélemlének és dicsőíték Istent, ki ilyen hatalmat adott az embereknek.

Csudák nélkül

Egyszerűen elbánt az Udvozító az okvetetlenkedő írástudókkal! Mielőtt feleltek volna a feladott kérdésre, az inaszakadt már talpon volt és megindult hazafelé. Miért nem történik meg ugyanez ma, kérdi a modern ember az evangéliumot hallva, mikor ma több a hitetlen, mint akkor volt, midőn köztünk járt, s olyan jó volna látni, amint a mai írástudók megszegyenülnének és a seregek dicsőítenék Istent.

Tehát miért vagyunk csodák nélkül?

1. Tévedés azt gondolni, hogy az emberek hite csodán fordul meg és az egész világ térdre borulna, ha csoda történék. Ez az Udvozító életében sem következett be. Mikor az Úr a némát meggyógyította, az eredményt Belzebubnak tulajdonították és új jelet kívántak tőle. Mikor a szamariai asszonnyal beszélt, és isteni mindentudásának bizonyítására elmondta a nő titkos tetteit, s a nő kihívta a népet, hogy higgyenek a prófétában, némelyek hittek, némelyek kételkedtek. (Jn. 4, 5—42.) Mikor feltámadása után megjelent a tanítványoknak, tiz hitt, a tizenegyedik pedig bizonykodott, hogy csak tapintásának hisz. (Jn. 20, 24—25.) Ha így volt az Udvozító idejében, fokozottabb mértékben történik így ma, amikor annyi ember készakarvya fordul el az igazság megismerésének lehetőségétől.

A megromlott értelem miatt nem ismernek csodát a szkeptikusok és a természet törvényeit imádó féltudósok, akik szerint a természetfeletti lehetetlen, és azt semmi bizonyíték nem teheti elfogadhatóvá. „Ha arról biztosítanának, hogy a párisi Concordia-terén csodát lehetne látni, egy lépést sem tennék érte” — mondja Guérout, a La Presse szerkesztője. „Ha végig kellene nézmem egy halott feltámasztását, talán megrendítené vagy talán hatása alatt megörlnék, de elhinni nem tudnám” — mondja Rousseau. „Ha szemem láttára és 2000 ember előtt Páris piacán történék csoda, inkább a 4002 szemben kételkedném, mint a természet rendjében” — mondja Voltaire. De még több embernek a szíve és akarata romlott és azért nem hisz a csodákban. E lelki inaszakadtak sokkal jobban beleroszdásodtak bűneikbe, mint hogy azokból akár csodával is ki lehetne őket emelni. „A csoda a szenvedélyek lélekarangja” — mondja Huysmans. S akik szenvedélyeikről le nem mondanak, a lélekarangot hallgattatják el. Ha hallanak csodáról, azt látni kívánják. Ha látnák, vizsgálni szeretnék. Ha megvizsgálhatnák, ellenőrök kellenének. Csak valahogy el ne kelljen fogadni!

E lelki inaszakadtak hasonlitanak a bona koldusokhoz, akik Touersi Szent Márton ereklyéinek elszállításánál meghallották, hogy egy olyan szentet hoznak a templomba, aki életében már sok beteget gyógyított meg: azt kérték az ott lévőktől, hogy vigyék őket tovább, mert a Szent őket is meg találja gyógyítani, és dolgozniok kell, *a kényelmes életnek vége lesz.* Ha a geometria tételei után erkölcsi parancsok következnének, néhány ember azokban is kételkednék. S ha a csodák tana után nem következnének a parancsok, kevesebb ember volna ellenük.

2. A csoda nem okvetlenül szükséges a megtéréshez, amint igen sok megtérő története mutatja. Éppen azért nem is tartozik bele az Isten működésének rendes menetébe. S mint rendkívüli jelenség, az Úr legbölcsebb belátása szerint történik vagy nem, de azt senki sem követelheti. Vannak körülmények, amelyek közt jobban szükség van rájuk, pl. az Egyház keletkezésének idejében. „Hogy növekedjék a hitre hajló hívők száma, mondja Nagy Szt. Gergely (hom. 29 in M. O.), csodákkal kellett segítségre lenni. Amint a fáultetéskor mi is addig öntözzük az új fát, amíg a földdel egybe nem nő. S mikor már meggyökerezik, az öntözés megszűnik.” Máskor azonban hatásukat más tények pótolják. Ilyen tény maga az Egyház léte. Mi csodálatosabb annál, kérdi Bossuet, hogy kezdettől fogva ugyanazon alapokon látjuk létezni az Egyházat, a nélkül, hogy a mindenfelől környező bálványimádás, hitetlenség, az üldöző tirannusok, a megrontására lörekvő eretnekek és hitetlenek, az árulásra vetemedett hitehagyók vagy csak maga a hosszú idő, amely mindeh emberi alkotást tönkre tesz, ezt meg nem semmisítették, sőt még csak meg sem változtatták!

„Ami közvetlen megjelenése miatt kortársai előtt volt az Úr, azt a mi részünkre valami olyan pótolja, aminek viszont a kortársak voltak híjával. Előttük csak az alap volt, amire egy nagy épület terveztetett. Előttünk meg itt van maga a nagy épület!” — mondja Lessing. (Gesamm. Werke V. 164. l.)

S ha ez csoda nélkül történt? Ez a legnagyobb létező csoda.

Se il mondo si rivolse al Cristianesimo,
Diss io, senza miracoli, quest' uo
E tal, che gli altri non sono il centesimo

mondja Dante. (Cant. XXIV. 106.) Ha a világ csodák nélkül lett kereszténnyé, ez olyan csoda, aminek minden többi csoda század-részét sem teszi.

PÜNKRÖSD UTÁN XIX. VASÁRNAP

Lecke Szt. Pál apostolnak az ezezusiakhoz írt leveléből 4. r. 23—28. v. Testvéreim! 23. Újulatok meg lelkileg bensőtökben 24. és öltésétek magatokra az új embert, aki az Isten képre teremtetett igaznak és szentnek. 25. Azért szakítsatok a hazugsággal és

mindenki igazat mondjon felebarátjának, más egymásnak testrészei vagyunk. 26. Ha haragusztok is, ne vétkezzetek: a nap ne nyugodjék le haragotok fölött. 27. Ne adjatok helyet az ördögnek. 28. Aki lopott, többé ne lopjon, hanem inkább dolgozzék, önkézzel tisztességgel szerezzen javakat, hogy legyen miből adjon a szűkölködőnek.

Újulatok meg lelkileg bensőtökben

Ha a tengeri hajó már több hónapon keresztül szelte az óceán hullámaait, kikötőbe irányítják, hogy a vízben rátapadt lerakódástól megszabadulhasson. Semmi rendellenesség sem látszik ugyan még rajta, mikor a vízben van, de ha óriási erőfeszítéssel kiemelik a habok közül, láthatóvá válik a moszat, hínár, spongya, gomba, iszap, kagyló, tengerifű kocsonyaszerű kompakt anyaga, amely folyton nagyobbodva nemcsak gyors haladásában akadályozná, hanem legerősebb acélbordáit is átenné és az utasoknak veszedelmet jelentene. Ezért a dokkmunkások csónakok segítségével egészen a közelébe mennek, kalapácsaikkal és kaparóikkal nekilátnak a külső veszedelmes anyag letakarításának. Egyheti munka után a hajó szinte megújulva és akadálytalanul végzi újból szolgálatát.

Minden ember az élet tengerén járó hajó. Amint a hullámokat szeli, lelke bizony beszennyeződik. Rendelleneségek és fogyatkozások mutatkoznak rajta, amelyek kifelé nem mindig látszanak. Egyelőre talán nem is nagyjelentőségűek, csak később válnak azzá. Hány ember szenved a miatt egész életében, hogy e fogyatkozások letisztítására a kellő alkalmat elmulasztotta, és azok a saját kárára folyton nagyobbodtak, gyarapodtak. Az illető nem is gondolt soha arra, hogy nélkülük az élete egészen más folyást vett volna. Vagy bűnök tűnnek fel rajta, amelyek járását azonnal egyenetlenné teszik, és későbbre még nagyobb veszedelmet jelentenek. Hány ember van, aki csak akkor eszmél, amidőn súlyuk már elviselhetetlen vagy éppen segítség sem áll rendelkezésre.

A katolikus számára van kikötő, amelynek éppen az a rendeltetése, hogy ne kelljen tétlenül várni a pillanatot, amidőn a veszedelem már elháríthatatlan. Számára kész annak a lehetősége, hogy a bajtól külsőleg és belsőleg gyökerében megszabaduljon. Elsősorban ugyan egy-egy jól végzett szentgyakorlat a révpart, ahol mindenkinek legjobb alkalma van megújulni, új emberré változni, hazugságot és minden ördögszolgálatot elhagyni, a sokféle formában megnyilvánuló igazságtalanságot megútálni, de azonkívül sem hiányzanak erre a jó alkalmak. Minden lelkiismeretvizsgálat, minden szentgyónás és szentáldozás ezt a célt szolgálja. Minden ima és szentmísehallgatás, minden lelki olvasmány vagy elmélkedés vagy szentbeszéd és evangéliumolvasás jó arra, hogy a lélekről lepattogjon az időközben ráakódott salak, és a lélek és elme az Isten képére megújuljon.

Evangélium Szt. Máté 22. r. 1—14. v. Az időben I. szóla Jézus a papi fejedelmeknek és farizeusoknak példabeszédekben, mondván: 2. Hasonló a mennyek országa egy királyemberhez, ki menyegzőt szerze fiának. 3. És elküldé szolgálait, hogy hívják meg a hivatalosakat a menyegzőre; de nem akartak eljönni. 4. Ismét más szolgálát küldé, izenvén: Mondjátok meg a hivatalosoknak: Ime elkészitettem ebédemet, tulkaim és hizlalt állataim le vannak ölve; és minden kész; jöjjetek a menyegzőre. 5. De azok nem törödvén vele, elmenének, egyik majorjába, másik meg üzlete után. 6. Többiek pedig megfogván szolgálait, bántalmazák őket és megöleék. 7. Midőn a király ezt hallotta, megharaguvék, és elküldvén hadait, elveszité ama gyilkosokat és városukat felégeté. 8. Akkor mondá szolgálainak: A menyegző ugyan kész, de a hivatalosak nem voltak méltók. 9. Menjetek ki tehát az útszélre és akit csak találtok, hívjátok a menyegzőre. 10. És kimenvén szolgálai az utakra, összegyűjték mind, akiket találtak, rosszakat és jókat, és betelék a lakodalmas ház vendégekkel. 11. Beméne pedig a király, hogy megnézze a letelepülteket: és láta ott egy embert, ki nem volt menyegzői ruhába öltözve. 12. És mondá neki: Barátom! hogy jöttél ide be menyegzői ruha nélkül? Amaz pedig elnémula. 13. Akkor mondá a király a szolgáltnak: Megkötözvén kezeit és lábait, vessétek őt a külső sötétségre; ott léssen sírás és fogak csikorgatása. 14. Mert sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak.

A mai evangélium a nagy menyegzőről szóló példabeszéd (Mt. 22. 1—14.); elmondásának külső körülményeit Szent Lukács írja le. (Pünk. u. XIV. v.) Jézus egy főfarizeus házában mint vendég gyógyítja a vízkórságos beteget, amin megbotránkoznak a farizeusok, mert vele a szombatot megtörte. Azután helyeket válogatva az asztalhoz ülnek. A letelepültek mind a gazdagok közül voltak kiválogatva, a szegények kizárásával. Az Úr látja a zsidó vezetők lelki szegénységét és mindegyik mozzanatra megteszi megjegyzését. Mikor arra utalt, hogy szegényeket is hívni kell, mert az örökkévalóságban éppen az ilyen viszonzásra nem számító jöttekért következik bő kárpótlás, egy farizeus közbeszólva boldognak mondotta az Isten-ország lakomáján résztvevőket, értsd a farizeusokat. Ebből kiindulva egy hasonlat keretében tudtukra adta, hogy az Isten országának javaiban való részesedésre vonatkozó reményük kilátástalan.

A példabeszéd értelme

„Ha az Úr megadná nekem a nagy kegyelmet, mondja a középkori misztikus, hogy az örök boldogság részese legyek, három dolog kellene csodálkoznom. Találnék ott olyanokat, akikről nem hittem volna, hogy odajutnak. Nem találnék ott valamennyit, akikről biztosra vettem, hogy odakerülnek. S legjobban csodálkoznék azon, hogy magam odajutottam.” Ez az alázatos lelkület az első feltevése annak, hogy valaki részesüljön a nagy vendégségben, amely

a messiási ország lelki javait s elsősorban azok betetőzését, az örök boldogságot jelenti.

*

A házigazda, az Úr, a benne való részesedésre a zsidó népet már kiválasztásakor meghívta. Hogy a meghívás a gazdagoknak szól és csak az ő lemondásuk után kerül sor a szegényekre, ebben az a farizeusi felfogás nyer kifejezést, hogy a messiási ország kizárólag a zsidóké, elsősorban a farizeusoké. A próféták útján történő első meghívás után, már a vendégség elkészültekor, más szolgák is gyűjtögettek a hivatalosakat, akik azonban a meghívást el nem fogadják, sőt a küldötteket megölik. Ellenben kész örömmel indulnak a vendégségre a szegények: az apostolok, a tanítványok, a vámosok, a bűnösök. Mikor ezek összegyűjtése után is van még hely, a város területén kívül elhangzó meghívás a pogányság útjairól a sötétség és a halál árnyékában ténfergő pogányokat is a vendégség felé irányítja.

**A második feltétel:
az ember együttműködése az isteni kegyelemmel**

Mint kisgyermek az értelmezés nagy nehézségét abban találtam, hogy a váratlan meghívásnak készségesen engedelmeskedő egyik vendéget kegyetlen büntetés éri: a külső sötétségre vetik. Olybá tűnt fel előttem ez az eljárás, mintha most a tatai határban krumpliszedő munkásokat váratlanul betelepítenék az Angol-parkba, ahol paprikáscsirke, torta és szőlő várja, de mert munkásruhában vannak, egy földalatti folyosóba zárnák büntetésből. Nyilván tévedés ez a magyarázat, mely a házigazdát marasztalja el, mert a szent szövegben a többség megfelelt a követelményeknek s csak egyet ért bántás, biztosan nem a ruha vagy valami más ruha miatt.

Igen, az a ruha sokat jelent. Valamikor nemzeti parádénál mindenki megnézte a komáromi főispánt, de még huszáriját is. A színekről meg lehetett ismerni. Előkelő ténykedésnél vendégségben csak előírt ruhában lehetett megjelenni. Magam láttam Rómában püspököt, akit a szertartásmester kiszólitott a többiek közül, mert egy szalag nem jól volt megkötve.

A régi keleti zsidó házigazda nem előírta a ruhát, hanem küldte. Azt fel nem venni a házigazda legnagyobb megsértése volt. A példabeszéd házigazdája nem azért rivallt rá az ünnepi ruha nélkül betelepültre, mert nem volt szépen öltözve, hanem azért, mert módjában lett volna méltóan megjelenni. A mennyei lakomához is mindenkinek rendelkezésére áll a megszentelő kegyelem ünnepi ruhája. Ha beszennyeződik, ki lehet tisztítani. A hívás váratlanul érhet bárkit. A munkást a krumpliföldön, a papot az oltárnál, a katonát a fronton, a színészt a színpadon. Bűnhődik, aki váratlan hívás esetén e ruha nélkül kénytelen megjelenni.

Igen, az üdvözülés az emberi állásfoglalásnak, közreműködésnek is eredménye. Hogy ezt figyelembevéve hány meghívottból lesz kiválasztott, emberi értelem megmondani nem képes. S ha az Úr megváltói tevékenysége ellenkezik azzal a fölfogással, hogy olyan kevés a kiválasztott, mint aratás után a tarlón található kalász vagy szüret után a főkén hagyott fűrt, viszont vannak korok, amidőn csak kevés hívás érik kiválasztottsággá: a vízözön alkalmával pl. csak Noé, a nagy romlottságban csak Ábrahám vállalkozott az Úr terveinek megvalósítására. Husz földjén egyedül Jób maradt igaz. Szodomában egyedül Lót találtatott kifogástalannak. Vannak továbbá rétegek, ahol a hívás kevés visszhangot kelt, mert bennük az embereket évszázados előítéletek tartják fogva. Ide tartozik a zsidóság és ott elsősorban a farizeusság. Ide tartoznak a mai kor gazdagai közül nagyon sokan, akik az élet örömei miatt tévesztik könnyen szem elől az üdvösségre való hivatottságot. Ide tartoznak sokan az ifjak közül, akik vallásgyakorlataikat elhanyagolva megfélemedeznek róla, hogy mint mégkereszteltek a hivatalosakkal együtt járnak, de ünneplő ruha nélkül; örömeik és szórakozásaik közt a halál útján tévelyegnek és kegyetlen számadás fenyegeti őket, ha valaki idejekorán fel nem teszi nekik a kijózanító kérdést:

Barátom, hogy jöttél ide!

Két frissen vizsgázott katonatiszt ment be a párisi Mennybevitel-templomba. Imára egyik sem vágyódott, s amint kíváncsi szemmel nézegették a szobrokat, képeket, faragványokat, járókelőket, az egyik megpillantotta a gyóntatószékben a bűnösökre váró papot.

— Nézd, hogy várja a jó szerencsét! — mondja a másiknak.

— Talán téged vár — feleli amaz.

— Fogadjunk fel, hogy bemegyek hozzá! — szolt az első, és már nyitotta is a gyóntatószék ajtaját a kintmaradó nagy csodálkozására és mosolyára. Mindezt észrevette a gyóntatószékben a fiatal pap, Dupanloup, a későbbi orleansi püspök. Rögtön tisztában lévén a helyzettel, a gyóntatórácsot kinyitja és így kezdi: „Kedves barátom, én nagyon jól tudom, hogy miképpen került ide és hogy amit tesz, nem komolyan teszi. Mondhatom, hogy viselkedése egyáltalában nem méltó a ruhához és főképen a váldiszhez. Mivel azonban a fiatalságot, és különösen önt nagyon szeretem, továbbá mivel ön sokkal inkább látszik meggondolatlannak, mint rossznak, nem szégyenitem meg. Beszéljünk közömbös dolgokról és utána békésen elmehet. Milyen fokozata van kegyednek?

— Hadnagy vagyok — mondotta a fiatal katona, nagyon érezvén, hogy melege van és hogy tréfáját igen rossz helyre címezte.

— S meddig marad hadnagy?

— Két, három vágy eselleg négy évig.

- S utána?
- Aztán kapitánynak neveznek ki.
- S utána?
- Ha kedvez a szerencse, tábornokká, majd tábornoszernaggyá léptetnek elő.
- S utána?
- Azt már nem tudom, hogy azután mi lesz, sőt az eddigiék sem bizonyosak — felelte a katonatiszt bizonytalanul, amire a pap vette át a szót:
- Igazán különös dolog, hogy ön lépésről-lépésre tudja az eseményeket, amelyek bekövetkezhetnek, de nincs tudatában azoknak, amelyek biztosan bekövetkeznek. Így azokról majd én tájékoztatom röviden: Ön meghal, utána következik az ítélet, s ha így folytatja, következik az elkárhozás és a vég nélküli szenvedés.
- E szavak oly ünnepélyesen voltak kimondva, hogy könnyezve ment ki a gyóntatószékből, aki oda tréfából lépett be. Erre a megfontolásra akar ébreszteni a mai evangélium.

ISTEN ORVOSÁNAK ÜNNEPE

— Október 24. —

Lecke Tób. 12, 7—15. 7. Údvös dolog rejtve tartani a király titkát, de az Isten műveit hirdetni és dicsőíteni tiszteletreméltó tett. 8. Jobb dolog a bőjttel kapcsolatos ima meg alamizsna, mint az aranykincsek gyűjtése, 9. mert az alamizsna megment a haláltól, megtisztít a bűntől és irgalmasságot és örök életet szerez. 10. Aki pedig bűnt és csalárdságot követ el, önmagának ellensége. 11. Föltárom tehát előttem az igazságot és semmit sem tartok előttem titokban: 12. Amikor te könnyek közt imádkoztál és eltemetted a halottakat, sőt még étkezésedet is félbeszakítottad, és napközben ott rejtegetted a holttesteket házádban, éjnek idején pedig eltemetted őket, én az Úr elé vittem imádságodat. 13. És mivel kedvére voltál Istennek, megpróbáltatásnak kellett érnie téged. 14. Most azonban elküldött engem az Úr, hogy téged meggyógyítsalak. Sárát pedig, fiadnak feleségét megszabadítsam a gonoszlélektől. 15. Én ugyanis Ráfael vagyok, egy a hét közül, akik az Úr előtt állunk.

A király titkait politikai okokból az afra hivatottaknak őrizni kell, Isten titkait ellenben minél szélesebb körben terjeszteni kötelesség. Azért a szent főangyal Tóbiásnak és családjának bepillantást enged az isteni gondviselés és világkormányzás titkaiba. Útbagazításának lényeges pontja ez: a megpróbáltatás sohasem olyan nagy, amilyennek gondoljuk, a bűn ellenben mindig nagyobb baj, mint amilyennek látszik.

Mikor Morgenthau amerikai nagykövet az örmény keresztények érdekében közbenjárt Enver pasánál, ezt a kegyetlen választ kapta tőle: „Az orvos nem tárgyal a pestisbacillusokkal, hanem

azokat pusztítja." Istenküldötte Ráfael főangyalunk szintén azt akarja, hogy a lelki pestisbacillusokkal, a bűnökkel ne tárgyaljunk, hanem irtsuk azokat, de annál több történjék a lelki pestises betegek érdekében, akik nem tudnak magukon segíteni, mert vagy nem látnak a bűnben bünt vagy eltompult lelkiismeretük csak élménynek jelzi.

Ha tudni akarjuk, hogy mi a bűn, kérdezzük meg a szenteket, akik azt végzetesen nagy bajnak tartják.

Isten irgalmával összemérve, Aranyszájú Szent János pókhálónak tartja, amely szétfoszlik, ha a kegyelem szellője megrezdül (Expos. 3. in Ps. 50, 30.), de önmagában tekintve kínzó lélektüske, rosszabb a féregnél és átkosabb az ördögnél. A bűn szegyenletes szolgaság, amit csak Isten szüntethet meg. A lelken ólomnál súlyosabb teher. „Semmi sem ront úgy, mint a bűn. Amint a rozsdá a vasat megtámadja, s a moly a szövetet kikezdi és megeszi, úgy kezdi ki a bűn a lelket.” (Expos. in Ps. 9, 7.) Annyival nagyobb baj a paralízisnél, amennyivel a lélek drágább a testnél. (Hom. 14, in Mát. 6.) „Az embert érő minden bajnál a bűn súlyosabb. Szegénység, betegség, megszegyenülés, gyalázat és rágalom, szenvedés és halál voltaképen nem baj. A szerencsétlenségek csak nevek. Gondolkozó ember előtt valóságot nélkülöző nevek. Egyetlen baj Istent megbántani.” (ad pop. Antioch. 5, 4.) Így beszél az az Aranyszájú Szent János, akit hiába fenyegettek számkivetéssel, a püspökség elvesztésével, halállal. „Követtesetek el vele egyetlen halálos bűnt, mondta valaki, aki őt jól ismerte, az szerencsétlenné teszi.” Csak az ellensége önmagának, aki bűnt követ el. Annak tartják a bocsánatos bűnt is.

„Ha megadatnék neked, hogy egyetlen bocsánatos bűn elkövetésével meggyógyíthatod a világ összes nyomorékjait és kiszabadíthatod a tisztítótüz összes szenvedőit és a pokol kárhozottjait, akkor sem szabadna azt az egyetlen bocsánatos bűnt elkövetni. Olyan nagy valami a bűn, még ha bocsánatos is, mert nagyságát nem előttünk felfogható lényege méri, hanem az, hogy ellentétben áll a végtelen fölségű Istennel.”

„Ha egyetlen bocsánatos bűnnel megszámlálhatatlan lelket lehetne kivonni a pokolból, akkor sem szabadna azt tudatosan elkövetni” — mondja Eckehart mester, a nagy német misztikus († 1327). „Inkább bemennék a pokolba bűntől tisztán, mintsem bűnnel terhelten a Mennysországba tegyem lábamat.” (Szt. Ágoston. sermo 9.)

*

Régnier cambrai-i bíborosérsek egy napon híveivel arra virradt, hogy a székesegyház lángokban áll. Amikor a tüzet már eloltották, s teljes egészében látszott a kár, a bíboros ezekkel a szavakkal fordult az őt körülvevő és zokogó híveihez:

„Gyermekeim! Vagaszalódjatok! A lángoktól szétrombolt győ-

nyörű székesegyház mérhetetlenül kisebb kár, mint egyetlen halálos bűn okozta rombolás a Jelken. A tűzvész lerombolta a kőből épített templomot, a halálos bűn lerombolja az isteni kéz által épített lelket."

Ha valaki a háború dúlásai közt előállott volna a véleményel, hogy Isten szemében egy halálos bűn súlyosabb látvány, mint egy történelmi emlékmű pusztulása, vagy akár egy város retentő bombázása, bolondnak mondták volna. Nem gondolván meg azt, hogy az elmarasztalás elsősorban azt éri, akire szent vallásunk visszamegy, s aki ennél még többet mondott, mert szerinte inkább vesszen az egész világ, mint hogy egyetlen lélek üdve kockára tévessék egyetlen halálos bűnnel, Isten fölségének abban megnyilvánuló megsértésével. A világ botránkozik a fenti kijelentésen, mert nem érzi a helyes arányt a vétező teremtmény semmisége és a vétekek megbántott Teremtő végtelen fölsége közt, az örök értékek felbecsülhetetlen java s a mulandó javak eltűnő semmisége között. Ezért nyugozott le bennünket annyira a tenger mélyére szálló hajórakományok sorsa, az életben és műremekekben egy-egy légitámadás okozta rombolások híre s gyászos eredményük, amiket tényleg nem lehet eléggé sajnálni. A baj csak az, hogy kevesebbet törődünk a bűnnel, ami rengeteg más következményével együtt mindennek végső oka. Másszóval ez annyit jelent, hogy jobban bánt bennünket, ami az ember jólétét sérti, mint ami lelkének vagy éppen Isten fölségének bántás. Ez meg annyit jelent, hogy hitünk még nem őszinte, még nem mély, még nem igazán keresztény, még nem isteni hit, csak emberi tákolmány és kódös érzelgösség. Pedig mindenkorra megmásíthatatlan igazság: *Ínkább vesszen az egész világ, akár atombombák által, mint egyetlen lélek halálos bűnnel.*

Evangélium Jn. 5, 1—4. Az időben: 1. a zsidók ünnepe vala, és fölme né Jézus Jeruzsálembe. 2. Van pedig Jeruzsálemben a juhkapunál egy fürdőtó, mely héberül Betsaidának neveztetik, és öt tornáca van. 3. Ezekben feküvék a betegek, vakok, sánták, sorvadtak nagy sokasága, kik a víz mozdulását várják vala. 4. Mert az Úr anyala időnkint leszálla a tóba és felkavará a vizet, s aki a víz felzavarása után először ment bele a tóba, meggyógyult, akármiféle betegségben sínylődött.

A juhtó az a hely, ahová a pásztorok nyájukat terelték. A jó Pásztor is itt keresi Izrael elveszett bárányait, hogy az előbb szeny-nyes gyapjú rajtuk olyan legyen, mint a bárányfelhő. Az öt tornác, ahová a nyáját terelték, a még meg nem váltott ember öt érzéke, amelyen át csak úgy dül a bűn az emberre. Vagy az öt mózesi könyv, amely mellett vígan burjánznak az esztelen szenvedélyek. (Szt. Ágoston in Jn. tract. 17.) A tó körül a sokféle beteg a legkülönbélebb testi-lelki bajjal terhelt emberek. A testi baj nem gyomorrontás, bőrküütés, kis múló láz, jelentéktelen köhögés. Olyan betegek voltak ott, amilyenek a lourdesi betegek, akikről az orvosok kimondták, hogy nincs számukra földi segítség.

Ezek Szent Ráfael főangyal főntartott esetei, amelyeket vagy meggyógyít vagy megszerzi rájuk az Úr legkülönösebb kegyelmét, hogy a szenvedés nem lesz kibírhatatlan kín. Eltűnik róla a bajok átoksúlya, sőt az néha szent, termékeny művészetté lesz, amit főként a szenteknél tapasztalunk.

Lelliszi Szent Kamillt öt súlyos betegség próbálta meg egyszerre. Az Úr irgalmának megnyilvánulását látta bennük. *Keresztes Szent János* lábán öt gennyes seb tátongott; s mikor az Úr megkérdezte, hogy mit akar jutalmul a szenvedések türelmes elviseléséért, felelete ez volt: „Uram, érted szenvedni és megvettetni.” De még ennél is nagyobbak a női szenvedők, akiknek magatartása a lélek legnagyobb mélységeit mutatja. *Limai Szent Rózá*nak ez volt hosszú szenvedésében szokásos fohásza: „Uram, növeld szenvedésemet és növeld irántad való szeretetemet.” „Számomra az életet csak a szenvedés teszi elviselhetővé — mondja *Szent Terézia*. — Legnagyobb vágyam szenvedni. Lelkem mélyéből sokszor felszabad e kiáltás: Uram, vagy szenvedni vagy meghalni! Ez hozzád az én kérésem!” *Pazzi Szent Magdolnát* kimondhatatlan szenvedés szögezte ágyhoz. Panasz helyett ezt ismételte: Szervedni mindig, meghalni sohasem akarok. *Szent Lidvina* 38 évig szenvedett a szánkázás közben kapott bordatörés miatt. Az évek szakadatlan során keresztül volt fekvő beteg egy kamrában, szalmán, nyílt sebbel. „Ha egyetlen Ave Maria elmondása árán visszanyerhetném egészségemet, nem kívánám azt vissza” — mondta már sok szenvedés után. Sőt a vezeklőöv sem hiányzott testéről.

„Pihenőben és nyugalomban istenesen élni jó. Fáradalmak közt türelemben élni jobb. Fájdalmakkal telt életben megnyugodni, ez a legjobb” — így mondja *Eckhard mester*, a nagy német misztikus († 1327). A szent még ennél is többet tesz; nemcsak belenyugszik a fájdalommal telt életbe, de a reménység alapján legsúlyosabb fájdalomaihoz is énekel. S vágyódik a szenvedések után, mint *Asszisi Szent Ferenc*, akinek az öt seb vételekor ez volt éneke:

Tant'è il béne ch'io aspetto,
Che ogni pena m'è diletto.

(Olyan nagy a várt jó, hogy miatta minden szenvedés öröm.)

PUNKÖSD UTÁN XX. VASÁRNAP

Lecke *Szent Pál* epez. 5. r. 15—21. v. 15: Testvérek! Vigyázzatok, hogy óvatosan éljete; ne mint esztelenek, 16. hanem mint bölcsök; jól értékesítsétek az időt, mert rossz napokat élünk. 17. Ne legyetek tehát oktalanok, hanem értelmesek abban, mi az Úrnak akarata. 18. Meg ne részegedjete borral, mert benne fajtalanság vagyon, inkább teljete el Szentlélekkel. 19. Magatok közt zoltárokat, szent dalokat és lelki énekeket mondjatek, énekeljetek és zengedezetek szívetekben az Úrnak. 20. Adjatek hálát mindenkor

mindenért a mi Urunk Jézus Krisztusnak nevében az Istennek és Atyának. 21. Engedelmeskedjétek egymásnak Krisztus lélelmében.

Meg ne részegedjétek

A részegeskedés már az apostoli időben is nagy sebe volt az emberi társadalomnak és ördöge ellen küzdeni ma sem időszerűtlen program.

Bene si rem memini, causae sunt quinque bibendi:
Hospitis adventus, praesens sitis atque futura,
et vini bonitas et quaecumque alia causa.*

Az ivásra minden ok jogcímül szolgál. Az emberek isznak, ha éhesek, hogy ne éhezzenek. Isznak, ha jóllaktak, hogy jól emésztessenek. Isznak, ha álmosak, hogy ébren maradjanak, s isznak, ha álmatlanok, hogy elaludjanak. Isznak, ha fáznak, hogy melegük legyen, s isznak, ha melegük van, hogy lehűljenek. Isznak, ha egészségesek, hogy meg ne betegedjenek, s ha betegek, azért isznak, hogy felépüljenek. Isznak, ha keresztlő van, s isznak, ha halotti tort ülnek. Isznak, ha vigadnak; isznak, ha szomorkodnak. Derűborúra isznak. S a sok ivásban mennyi anyagi, de még több erkölcsi érték pusztul el. A magyarországi munkásság évi jövedelmének 20 százaléka ment el valamikor szeszre. Van község, ahol az adófizetők mindig hátralékban vannak, de azért sok alkoholt fogyasztanak, pedig egy gerezd szőlőjük sem terem.

Mindenkinek megvan az elmélete arra nézve, hogy az alkoholt milyen formában igya. Egyik a bort kedveli, mert az elősegíti az emésztést. A másik sört iszik, mert az táplál. A harmadik meg úgy tesz, mint a csernovai atyafiak, akik az alkoholelles előadás után a teremből kijövén, így beszélgettek: Hogyan lehetnek az emberek olyan ostobák, hogy az ártalmas alkoholt isszák, mikor itt van a jó pálinka!?

A mértéktelenül élvezett alkohol minden fajtája mérhetetlen károkat okoz.

1. Az alkohol az emberméltóság lerontója. Mikor az Úr az alkoholt teremtette, régi monda szerint a birka, a kakas, a farkas és a disznó véreből vett egy-egy cseppet és a vegyületet vízzel feleresztette. Azért, akik sokat isznak, először bárgyúak, mint a birkák, azután lármások, mint a kakasok, még később erőszakosak, mint a farkasok, és végül fetrengenek, mint a disznók. Azért mondja az apostol, hogy a borban bujaság van, mert aki emberméltóságát elveszti, erkölcsi magaslatáról is lecsúszik.

2. Az alkohol az öntudat temetője. Cyrus, a későbbi perzsa uralkodó, 12 éves korában elkerült nagyatyjának, Astyages méd

* Ha jól emlékszem, öt ok van az ivásra: a vendég megérkezése, a szomjúság most és a jövőben, a bor jósága és minden egyéb ok.

királynak az udvarába. Idő folytán feltűnt a királynak, hogy a fiú nem enged bort önteni serlegébe. Kérdőre vontá őt, hogy miért nem iszik bort és ő így felelt: Attól félek, hogy ebben is olyan méreg van, mint abban, amelyet születésnapodon itattatok a vendégekkel.

— De, fiam, hogy jutsz ilyen gondolatra? — kérde Astyages.

— Jól láttam, — felelte a kérdezett — hogy akik ittak belőle, festük és szellemük egyaránt megbénult. Először is — amit pedig nekünk, gyermekeknek szigorúan meg szoktatok tiltani — mindnyájan össze-vissza kiabáltatok, úgyhogy egyik sem figyelt a másik beszédére. Azután ostoba nótához fogtatok és azt úgy énekeltek, mintha a legszebb ének volna. Mikor pedig táncolni kívántatok, egyenesen állni sem bírtatok. Azt sem tudtátok, kik vagytok. Te nem tudad, hogy király vagy, a többiek pedig nem tudták, hogy alattvalóid. — Azért az alkoholt élvező rétegekben ugyancsak nem zsoltárok, szent dalok és lelki énekek hangoznak, amint az apostol a keresztény családtól kívánja, hanem káromkodás, gyűlölség, átokszó.

3. Az alkohol a faj pusztulásának oka. Egy magastermetű, feketehajú indián, aki ősei barna bőrével valami hadiisten benyomását tette, magánosan bolyongott Amerika nyugati erdőségében. Összekocant társaival egy lány miatt, s azért külön útra tért. Belebotlott egy fehér emberbe, aki Henry Blacks volt, s ez az indiánt maga után intette. Vendége lett, sőt elvitte gazdájához, akihez nem szívesen ment egyedül, üres kézzel. Ezúttal u. i. kevés prémre tudott szert tenni, s gazdája neheztelését az indián megjelenésével akarta helyreütni. Astor, a milliárdos család megalapítója, whiskyt tett eléje. Az először nem tetszett az indiánnak, de azért megitta. S amikor észrevette, hogy a „folyékony tűz” minden lelki nehézségét megszüntette, a lányt elfeledte, s még táncra is kedve kerekedett, miközben régi indián nótákat kurjongatott: nem kívánczolt vissza a többiekhez, New-Yorkban maradt. Astor pedig ezentúl nem üveget és szövetet hozott az indiánoknak, hogy azért prémet kapjon, hanem whiskyt. Hamarosan ezrével jártak emberei az indián területeket pálinkát vive mindenüvé. Hajói szeltek a tenger hullámain, s viszont a prémekért összeszedte Európa aranyát. A „folyékony tűz” áradt az indiánok közé, akik ezentúl nem vadásztak és halásztak, hanem táncoltak, ittak és verekedtek. Így lett a főnti találkozás 1787-ben az indián faj romlásának kezdete, amely a részegségtől s a tudóvéstől gyorsan pusztult. S John Astor, aki 1781-ben hesseni falujából egy öltözet ruhában s 100 márka készpénzzel kivándorolt Amerikába, nagyhatalommá lett. A veszekedő indiánokat az állam fegyverrel csitította le. Astor már dúsgazdag volt s az állami megbizottaktól beadott jelentés egy szót sem mondott a pálinka összegéről, de annál többet beszélt a hóbortos s bolond indiánok kiirtásának szükségesség voltá-

ról. Astor akkor már egész erdőségeket tartott a kezében, ahol az indiánok neki vadászták a prémekeket, ha inni s pusztulni akartak.

4. Az alkohol a *nemzetek egyik legnagyobb ellensége*, mert a szeszes italok élvezése a testi és szellemi munkaképesség lefokozásával, a balesetek szaporításával, korai halállal, a szellemi képességek kóros és tartós megzavarásával főként a maihoz hasonló élethalálharcban csökkenti a faj ellenállóképességét. Adatok ezt napnál világosabbán bizonyítják.

Orvosi statisztikák szerint 350 alkoholista közül 40 % mutatkozott terheltnek, 300 gyengeelméjű gyermek szülei közül 145 iszákos volt. Sulliván amerikai orvos vizsgálatai szerint 120 iszákos anya 600 gyermeke közül 56 %, míg a mértékletesen élő anyákéiból csak 24 % hal meg. Az iszákos anyák közül első lebetegedésükkor 34 % szült holt gyermeket vagy aki azonnal meghalt; ez a szám a második szüléskor 50 %, a harmadikban 52 %, a negyedikben már 66 % lett. Demme berni orvos szerint 10 alkoholista szülő 57 gyermeke közül 12 a szülés után nemsokára meghalt. 36 elmebeteg, hülye, nyavalyatörős, testi nyomorék lett és csak 9 maradt ép.

A 10 józan szülőnek 61 gyermeke közül ellenben 50 lett kifogástalan. Illetékes tényezők véleménye szerint a büntettek 50 %-a szeszes italoktól van. A börtönbe jutottak 90 %-a az alkohol miatt jutott oda. 70 ezer letartóztatott közül a büntett elkövetésekor ittas volt 16 ezer, iszákos volt 11.3 %, rendszeren szeszes itallal élt 58.5 %. Heidelberg környékén 1115 bűnügy közül 628 vasár- és ünnepnap, 182 hétfőn, 94 szombat este, 62 csütörtökön fordult elő; 742-nek színhelye a kocsmá, 86-é az otthon, 87-é a munkatér.

Állam	Év	Évente literekben s 1--1 személyre számtott			Öngyilkossági eset 1 millió lakó után 1886—1900 között.
		pálinka	sör	bor	
		mennyiség			
Dánia	1890	6.2	102.9	110.1	261
Hollandia	1888—1892	4.5	34.0	40.5	56
Németország	1891	4.4	105.8	116.2	205
Belgium	1889	4.4	177.5	184.9	119
Ausztria	1892	4.3	32.0	58.3	160
Magyarország					103
Franciaország	1883—1887	3.8	22.5	120.3	216
Oroszország	1886	3.4	4.6	11.0	31
Svédország	1889	3.2	27.2	31.4	118
Svájc	1891	3.2	40.0	104.2	221
Anglia és Skócia	1882—1884	2.7	136.2	140.9	79 és 58
Finnország	1888	2.1	?		40
Norvégia	1891	1.8	37.5	40.3	67
Olaszország	1884	1.4	0.9	97.3	50

A legnagyobb temetkezési vállalata a szesznek van. Angliában 60 ezerre teszik azok számát, akik évente a szesz italok élvezésétől hálnak meg. Minél többet isznak, annál kisebb a születési arányszám. Az öngyilkosság annál nagyobb valahol, minél több az alkoholfogyasztás.

*

Hogyan lehet legjobban küzdeni az alkoholjárvány ellen? Ha tömegről van szó, elsősorban nem felvilágosító gyűlésekkel, újságcikkkel, prédikációkkal, hanem a baj gyökeréig nyúlva, az ivási lehetőségek csökkentésével.

Egy községben nagyon elszaporodott az iszákosok száma és az volt a legnagyobb baj, hogy sokan vasárnaponként már a szentmise alatt megkezdték az ivást. A képviselőtestület sok ankétezés helyett a korcsmában a következő rendeletet függesztette ki: „Minden személy, aki vásár- és ünnepnap az istentisztelet alatt itt iszik, fel van lehetősége csökkentésével.”

Evangélium Szent János 4. r. 46—54. v. Az időben 46. volt Kafarnaumban egy királyi ember, kinek fia beteg vala. 47. Midőn ez meghallotta, hogy Jézus Judeából Galileába érkezett, hozzá méne és kéré őt, hogy jöjjön le és gyógyítsa meg fiát, mert már halálán vala. 48. Mondá azért neki Jézus: hacsak jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek. 49. Felelé a királyi ember: Uram! jöjj le, míg meg nem hal gyermekem. 50. Mondá neki Jézus: Menj el, a te fiad él. Hiit az ember a beszédnek, melyet Jézus mondott neki és elméne. 51. Amint hazafelé tartott, már elébe jövének szolgálai és jelenték, mondván, hogy fia él. 52. Tudakozódék tehát tőlük az óráról, mikor jobban lett; és mondák neki, hogy tegnap. hét órakor hagyta el őt a láz. 53. Megérté tehát az atya, hogy éppen ebben az órában mondotta neki Jézus: A te fiad él. És hitt ő és egész háza.

Mens sana in corpore sano?

Amit orvosság meg nem gyógyít, azon kés segít. Aminek a kés kevés, azt égetni kell. Aminek a tűz sem elég, azt gyógyíthatatlannak kell mondanunk. Így vélekedett az ókor híres orvosa, Hippokratés (460. Kr. e.). Utána ez volt a vélemény a betegségek gyógyítására vonatkozólag.

A mai szent evangélium bemutatja a pogány századost, a Szentföldön a hatalmas római birodalom egyik képviselőjét, aki az itt említett baj orvoslását csak az Udvözítőtől reméli. Hittel telve megy hozzá és beteg fia számára orvoslást eszközöl ki. S egyben rendkívül fontos útbaigazítást ad az okos egészségápolásban, aminek annyira híjával voltunk és vagyunk.

Hogyan? — kérdezték sokan — egy 2000 évvel ezelőtt élő századostól tanuljunk egészségápolást, amikor közösség és egyesek anynyit gondozták egészségüket, hogy arra példát alig találunk a történelemben. Amikor mindenféle népfürdők keletkeztek, gondosan

felszerelt szanatóriumok emelkedtek, amikor nemcsak az iskolák, de a börtönök, szegényházak is a leghigiénikusabban voltak felszerelve, amikor mindenütt sporttelepek létesültek és testnevelési főiskolák nyíltak. Amikor burjánzottak a különféle testápolási rendszereket ajánló könyvek, amelyek közül az egyik karcsúsággal kecsegtet, a másik szépséget és üdeséget, a harmadik erős csontrendszert, fejlett mellet ígér? Amikor a gyermeknek is *Mens sana in corpore sano* hangzik ajakán és fáradhatatlanul sportol?

Éppen ez volt a baj! E miatt egészségápolásunk. valami félségben megrekedt higiéné, mely csak a testre volt figyelemmel. Alapelve az, hogy „a boldogságnak háromnegyedrésze a test egészségén fordul meg”, s a *Mens sana in corpore sano* és más féligazságok megkáros jelszavak hatása alatt a testi egészségért minden kötelességet fel tudott áldozni, de viszont rendetlen étellel azt szinte tervszerűen rombolta. A szabad levegőtől, a sétától, a mozgástól távollartotta magát. Olvasott és szórakozott, mikor aludni kellett volna. A munkaidőben aludt. Esztelenül táplálkozott. Mértéktelenül ivott. Fürdőre járt és nyaralt, de ott is kávéházban töltötte idejét. Mindez a rosszszul értelmezett egészségápolás címén történt.

*

Még rosszabb úton jártak azok, akik szerint a testi egészség izomerő, amelyet annyira értékelték, mintha csak Kinizsi és Toldi idejében élnének, és kifejlesztése érdekében rendkívül sok áldozatot tudtak hozni.

Láttuk vasárnapról-vasárnapra az atlétikai rekordok táblázatát, és tudtuk, hogy mennyi türelem, böjtölés, trenirozás volt egy-egy ilyen eredménytáblázat mögött! A benevezők sanyargatták önmagukat, naponkint 2 óra hosszáig gyakoroltak, helybenfutást végeztek, nagy gonddal megválogatták ételleiket, elkerülve mindazt, ami hizlalt és kiválasztván azt, mi izmot erősített. A sportban elszenvedtek olyan rúgásokat, amelyek 2 hónapra ágyba döntötték. Ki ne halott volna versenyfutóról, aki a cél előtt összeesett; turistáról, aki az utolsó csúcs megmászásakor a mélységbe zuhant; futballistáról, akil egy szerencsétlen rúgás egész életére koldussá tett? Micsoda ferdeség az, hogy az Úristennek szellemi életre teremtett alkotásai efféle furcsaságokban éltek ki magukat, efféle durvaságokkal fejlesztettek izmokat, olyan szenvedések árán, amelyeknek akárcsak a felével küzdve az Isten országának igazságaiért, nagy nevet szerezhettek volna maguknak. Így meg azt érték el, hogy az izom erős lett, de a lélek visszafejlődött bennük. Lettek természetemberek, akiknek megedzett hatalmas teste félelmes bűnökre adott alkalmat.

*

Az egészség nem azt jelenti: jól érzem magam. Az egészség ez: nincs semmi bajom. Testem-lelkem rendben van. Hányszor temettek el már valakit, aki néhány nappal előbb még oly jól érezte magát, hogy egy zsák búzát vitt a vállán. Jókedvében mulatott. Azért kö-

telessége mindenkinek, hogy időnkint akkor is meggyőződjék róla hogy egészséges, amikor látszólag nincs semmi baja. Amerikában egészségvédelmi intézetek vannak, ahol szabályos időben ellenőrzik a jelentkezők egészségét. Könnyebb a bajt előbb megelőzni, mint a beállt betegséget gyógyítani. Akinek minden szerve duzzad az egészségtől, az is lehet beteg. Az egészség u. i. olyan mérleg, amelynek két egyforma serpenyőjén két egyforma súly van. Az egyikben látjuk a kifogástalan szerveket: az agyat, a tüdőt, a májat, a gyomrot, az idegeket, a másikban a lelki egyensúlyozottságot, az úgynevezett belső harmóniát. Ezt orvosi könyv mondja. (Az Új Idők egészségi kódexe.) Ha a mérleg serpenyői közt az egyensúly megbillen, baj van. Ha egyik vagy másik szerv tartósan megbetegszik, akkor rendszerint a kedély is megsérül. A belső nyugtalanság viszont testi bajt idéz elő. A beteg embert minden zavarja. A belső összhangot nélkülöző ember meg zsémbes, zsörtölődik, nem lehet kedvére tenni. Hát még milyen lesz a bűn súlya alatt görnyedő lélek! Azt ugyancsak gyógyítani kell. Ehrlich professzor († 1915), a vérbaigyógyításnak Nobel-díjas kutatója, azzal a megállapítással hűnyta örök álomra szemét, hogy a lélek egészségben tartásának nagy fontosságát hangsúlyozta.

Igenis, a mens sana in corpore sano hamis elv, ha általánosítjuk. Az egészség nemcsak a test hogylététől függ és nem egyenlő az izmok fejlettségével. A sokszor idézett elv teljes formája a római klasszikusban ez: *Orandum, ut sit mens sana in corpore sano.* Imádkozni kell azért, hogy ép lélek legyen az ép testben. (Iuv. 10, 356.) Tehát az egészségnek és az erősségnek nem a testi jólét, a tenniszpálya, a futball, az úszás, a csónakázás az egyetlen vagy legfontosabb feltétele, hanem szükséges az imádság és általában az Úr Jézus szeretete.

Drei Dinge nur vermag ich ganz zu loben.
Die stets zu echten Heil den Grund gelegt:
Gesundheit, Mut und heiteren Blick nach oben.

(Geibel: Sonette 6.)

Az egészség a test és lélek együttes jóléte: a test erősítése józan sporttal és a lélek nevelése a kegyelmi életben. Ami a lelket erősíti, az a testnek is használ; ami büntől visszatart, az egészséget is ápol. Aki egy bűnről lemond, egy lépést tesz előre a megszentszülődés útján, s ugyanakkor a testápolás és az egészséggondozás terén. Így megszentelődni és meggyógyulni kb. egy, amint a németben heilen (= meggyógyulni) és heilig (= szent) egy töből származnak. (V. ö. a latin *sanctus* = szent és *sanus* = egészséges.) Azért tehát, aki a gyermekek közül nem ruganyos léptű, nem acélos tekintetű, akin meglátszik az otthoni egészséges nevelés hiánya, hiányzik róla a korai felkelés üdesége, aki nem ismeri a bőjtöt, az erények eledelet, akit agyondédelgettek, a pirospozsgás arcszíne mellett is be-

teg. S elsősorban nem a sport való neki, hanem arra szorulna rá, hogy az Úr Jézushoz vezettessék. Rászorulna, hogy minél többször forduljon meg nála, elméjébe vésven a bölcs szót: Féljed Istent és távozzál a gonosztól, mert ez lesz egészsége testednek és erősítése csontjaidnak. (Péld. 3, 7—8.) Hány ifjúnak kellene ma ezen az úton egészségessé válnia!

KRISZTUS KIRÁLYSÁGA

(Ünnepe október utolsó vasárnapján.)

Madridnak az a területe, ahol a spanyol király trónusa van, a tengerszín felett 680 m magasságot mutat, amiből az efféle téves misztikára nagyon hajlamos spanyol nép azt a következtetést vonta le, hogy a földön az ő királyának a trónja a legfontosabb, a legerősebb. Az Úr Jézus királyi trónja méterekkel nem számítható magasságban van minden földi trón felett, és vele jelentőségben egyik király trónusa vagy hatalma sem mérhető össze. A hatalom nagysága az Atya örök akaratában gyökerezik, gyakorlására a jogot az értünk elszenvedett keresztihal adta.

Lecke Szent Pál apostol a kolosszaiakhoz írt lev. 1. r. 12—20. v. Atyámfiai! 12. Adjatok hálát az Atyaistennek, aki méltókká tett minket arra, hogy részünk legyen a szentek sorában, a világosságban, 13. és kiragadott minket a sötétség hatalmából, s áthelyezett szeretett Fiának az országába. 14. Benne van a megváltásunk a vére által, és a bűnök bocsánata. 15. Ő a láthatatlan Istennek képmása, elsősülött minden teremtmény előtt, 16. mert benne teremtett minden az égen és a földön, a láthatók és a láthatatlanok, a trónusok, az uralmak, a fejedelemségek és hatalmasságok egyaránt: minden ő általa és őérette teremtett. 17. Ő előbb van mindennél és minden őbenne áll fönn. 18. Ő a testnek, az Egyháznak a feje, ő a kezdet, elsősülött a halottak közül, hogy az övé legyen az elsőség mindenben, 19. mert úgy tetszett az Atyának, hogy őbenne lakozzék minden teljesség, 20. és hogy ő általa megengeszteljen magával mindent, hogy békességet szerezzen keresztjének vérével mindennek, ami akár a földön, akár a mennyben legyen.

Rabság, szolgálat, uralkodás

Kétezer év történelmi változásai közt változatlan föntségben áll előttünk az Úr Jézus alakja. Sem forradalom, sem világválság, sem időleges elhidegülés nem vehet el abból, amit Szent Pál apostol hatalmának jellemzésére leírt. Az Úr Jézus örök király, mert királysága az Atyától származó örök küldetésben gyökerezik, és abban a tényben bírja alapját, hogy az Atya égen és földön minden hatalmat neki adott. Égen és földön láthatók és láthatatlanok, trónusok, uralmak, fejedelemségek és hatalmasságok érette teremtettek és mindegyiknél előbb volt. Mikor Öszentsége XI. Pius pápa 1925. december 11-én erre a nagy igazságra irányította a keresztény világ

figyelmét, nem tett egyebet, mint a világ kezdetétől fogva létező és a kinyilatkoztatásban félreérthetetlenül tudomásunkra hozott igazságot felújította. Elénk állítja az összes címeken, s főként az értünk elszenvedett keresztthalál, majd a feltámadás révén felettünk uralkodó és az élet minden megnyilvánulását kormányzatba vevő Krisztus-királyt, aki királyi köntöseben az Atya jobbján ül és övébe bele van hímezve: Te vagy a királyok királya és az uralkodók uralkodója. (Titk. jel. 19, 16.)

Vannak, akiknek vele szemben ugyanaz a Nolo servire (nem szolgálók!) a jelszavuk, amivel Jeremiás szerint a pártütő zsidók Istennel szemben tagadják meg az engedelmisséget s büszkék arra, hogy ők teljesen szabadok. De nyissák csak ki az ilyenek Gárdonyi szép regényét, *Az Isten rabjait*, s megláthatják a mai szabad élet hű képét s vele kapcsolatban megszívlelhetik az öreg Sicardus barát tanítását.

Amint ez Jancsi fráterrel Budáról a Margit-sziget felé halad, rámutat egy részeg emberre: „Nézd, — mondja neki — ott egy részeg ember. Úrnak látszik, valójában pedig rab, a testnek rabja.” Nemsokára egy pénzváltó asztal mellett olyan embereket pillant meg, akik úrnak látszanak, de kezüket topva nyujtják a pénz után: „Nézd, ezek a pénz rabjai.” Jön három nemes: „Ezek a pompa rabjai.” A kis barát arra megdöbbsent. „Hát mindenki rab? Talán még a király is rab?” — kérdezte ijedten. — „Igen, — felelte az öreg barát — mindenki rab. A király is rab; rabja a nemzetnek.” „Mi is rabok vagyunk?” — kérdezte tovább a kicsiny. „Igen, mi is rabok vagyunk — felelte az öreg. — Mi az Isten rabjai vagyunk.”

A valóság tehát az, hogy a világban mindenki rab. Az egyik a földbirtoknak, a másik a pénznek, a harmadik a pompának, a negyedik a testnek, az ötödik az asszonynek a rabja. S ha már mindenkinek szolgának kell lennie, akkor igaza van a régi szónak, amely Asszisi Szent Ferencet lelkesítette: Miért szolgának szolgálatsz, ha már szolgálni keli? Ha szolgálnunk kell, szolgáljunk annak, aki igazán úr, az Istennek, az Úr Jézus Krisztusnak.

A regényben az illúzióktól megfosztott öreg barát mindenestül rabságnak látja az életet, ami az életnehézségek között megviselt írő lelkületének tükrözése. Az illúzióktól megfosztott Gárdonyi rabságnak látja a Krisztus-követést, ami azonban nem más, mint lovagi szolgálat annál, aki azt legjobban megérdemli, az Úr Jézusnál, a Krisztus-királynál, s ami tulajdonképpen uralkodás. Christo servire regnare est.

Krisztus bizonyágot tesz az igazságról

Mennyi minden volt, amit a tudósok igazságnak tartottak és úgy adtak az emberek elé, mintha nélkülözhetetlenek volnának az élethez, pedig nem volt más, mint feltűnő és eltűnő meteor. Egyideig világitott, azután vége lett, jött más meteor. Hányan hirdették pl.

a tudomány csalatkozhatatlanságát. Hirdették, hogy minden földi és égit megmagyaráz. S a végén azt hallottuk, hogy nem a tudomány a fontos, hanem a hatalom, amelynek a tudomány csak szolgálja. Könyvtárakat betöltő könyváraddal hirdették, hogy a *szabadság* a legfontosabb eszmény s a végén odajutottunk, hogy nem kell szabadság, mert a kis nemzeteknek egyetlen büszkesége, hogy a jól kiválasztott nagyobbak szolgájon. Mennyit hirdették világszerte a *többtermelés!* A cél az volt, hogy minden földművesnek legalább vasárnap tyúk főjön fazekában, de viszont hány helyen eltűnt a vásár- és ünnepnap, mert minden perc kellett a többtermeléshez! S volt idő, amikor a falat kenyér is kérdéssé vált. Ó szegény emberek! Hogy futottunk lidércfények után, mikor csak egyetlen világosság van, az Úr Krisztus, akinek tanítása évezredek óta változatlan igazság, s aki jószerencsében és balsorsban tanításával és tetteivel ugyanolyan hatékonyan emel magához egyeseket és közösséget.

Evangélium Szent János 18, 33—37. v. Az időben: 33. Pilátus szólítván Jézust, mondá neki: Te vagy-e a zsidók királya? 34. Felelé Jézus: Magadtól mondod-e ezt vagy mások mondták neked én felőlem? 35. Felelé Pilátus: Vajjon zsidó vagyok-e én? A te nemzeted és a főpapok adtak téged kezembe; mit miveltél? 36. Felelé Jézus: Az én országom nem e világból való. Ha e világból való volna országom, az én szolgálaim harcra kelnének, hogy kezébe ne adassam a zsidóknak. Most azonban országom nem innét való. 37. Mondá erre neki Pilátus: Tehát király vagy te? Felelé Jézus: Te mondod, hogy én király vagyok. Én arra születtem és azért jöttem e világra, hogy bizonyírágot tegyek az igazságról.

A Krisztus királyság korszerűsége

Azt kérdezhetné valaki, hogy miért éppen most rendelte el a pápa ezt az ünnepet, mikor az Udvözítő kétezzer évvel ezelőtt világosan megmondotta, hogy ő király.

A felelet nagyon egyszerű. Amint az Egyháznak minden ünnepét a kor teszi időszerűvé, amelyben keletkezik, s éppen az mutatja az Egyház nagy gazdagságát, hogy minden kor lelki szükségletét ki tudja elégíteni: Krisztus királyságának ünnepét is a mi korunknak éppen Krisztus királysága ellen irányuló szelleme tette indokoltá. Ha egy országban a hatalom eszméje szintelenedik, okos államférfiak módját ejtik annak, hogy újra fényben tündököljön, különben az ország elpusztul. Az Isten földi országában is valami hasonló dolog történt.

Titkos hatalmaknak csak eredményében feltűnő munkája nyomán elkeseredett harc indult meg Krisztus országa ellen, amelynek egyetlen célja királyságának megdöntése, papjainak mellözése, a politikában és életben, a nyilvánosságban és a családban, a divatban és művészetben egy kereszténytelen iránynak győzelemre jut-

tatása volt. Ez a harc a szellemi és az erkölcsi életben rettentő örvényeket kavart. A keresztény erkölcstant leszorította a szabad élet eszméje. Krisztus evangéliuma helyébe az Antikrisztus tanítása lépett. A keresztény hit helyét a szabadkutatás, a kinyilatkoztatását a kísérletezés foglalta le olyan téren, ahol annak semmi helye. Az emberek úgy kezdtek kísérletezni egyetlen lelkükkel, mint ahogy a praktikáns kísérletezik a konyhasóval. S mert a szabadkutatásban mindenki mást talált igazságnak, az egységes keresztény világnézetet bábeli zűrzavar váltotta fel. Az államok életében ez a szellem teremtette meg és terjesztette el a szétválasztott államok eszméjét, amelyekben a törvényhozás isteni normákat nem ismer. A házasság az állam hatáskörébe utalt polgári szerződés, amely a társadalom nagy veszedelmére és a családi élet melegétől megfosztott gyermekek mérhetetlen kárára a szerződő felek kénye-kedvének van kiszolgáltatva. Az iskola a tanításnak semleges területe, ahol az Úr Jézusról és vallásáról beszélni nem szabad. Ebben a szellemben a vallás magánügy, tulajdonképpen a vallástalanság lett nem magánüggé, hanem közveszedelemmé, ha a leghatékonyabb fék eldobása után szabadjára engedett tömegeket vesszük figyelembe és azokat a kötelességeket tekintjük, amelyekhez művelt és műveletlen egyaránt a vallásból veszi indítékait. Ha a vallástalanság magánügy, akkor az is magánügy, hogy az emberek élvezetet hajszolva a lét könnyebb oldalát keresik, ha húzódoznak az áldozatos élettől, az anyaság áldásától és a családfenntartás gondjaitól; hogy vannak falvak, amelyekben éveken át nincs keresztelő és a tanító lassankint fölöslegessé válik, ami akármilyen háborúvesztésnél nagyobb veszedelmet jelent az országoknak. Ha a vallástalanság magánügy, akkor az is magánügy, hogy veszedelmesen terjed a ni Dieu ni maître elv, vagyis az a felfogás, hogy az Istent nélkülözőknek más kormányzóra nincs szükségük. S volt rá eset, hogy aki a vallástalanság terjedését nem vette komolyan, az utóbbtól ugyancsak visszarettent, amikor veszedelmes voltát saját személyén tapasztalta. Akkor vette tudomásul, hogy a kormányzáshoz a fegyver nem elég; aki tömegeket vezet, az a katolikus Egyházat nem hagyhatja ki a számításból.

Ez Bismark, a vaskancellár volt, aki hatalmának tetőpontján (1872) egymás után adta ki vallásellenes rendeleteit, s mikor eljárásának veszedelmes voltára figyelmeztették, kijelentette, hogy nem fog Kanosszába menni. De mikor Hödel bádogoslegény és Nobiling hírlapíró rálöttek, a szerencsés megmenekülés alkalmával szerencsekívánataikat kifejező minisztereknek azt mondotta: „Legyünk rajta, hogy a nép ne veszítse el vallását. Ennek megakadályozása első feladatunk.”

Igen, legfontosabb feladatunk, mert a vallástalanságban felszabadult szenvedélyek az állam, sőt az egész emberiség jólétét veszélyeztetik. Mikor hosszú küzdelem után 1894-ben az egyházpolitikai

törvények náluk életbe léptek, egyik liberális lap úgy fejezte ki örömét a neki nagyon kedves eredmény fölött, hogy az első oldalon egy ravatalt hozott, alatta az írással: Itt fekszik az Egyház kiterítve.

De ugyanabban az esztendőben Lyon utcáján egy olasz anarchista merényletet követett el Sadi Carnot francia köztársasági elnök ellen, akinek kormányja leginkább küzdött Krisztus királyságának eszménye ellen. Mikor sebeibe belehalt, egyik katolikus lap nagyon szellemesen úgy vágott vissza a liberális lapoknak, hogy szintén ravatalt hozott, de ezzel a felírással: Itt fekszik az emberiség kiterítve.

E veszedelemnek akar gátat vetni a Krisztus királyság ünnepe. Eszünkbe hozza, hogy az élet nagy küzdőterén két hatalmas tábor áll egymással szemben. Az egyiknek vezére a gonoszlélek, akinek zászlóit sok politikus, író, művész, munkás lengeti és csalogatja vele táborába az embereket, de szemben van a *Rex saeculorum immortalis et invisibilis*, a századok láthatatlan és örök királya, aki szolgálatába hív bennünket, amely szolgálat a régi keresztények szerint többet ér a föld királyainak minden kincsénél és gazdagságánál. Emlékeztet a királyra, aki maga mondotta, hogy királysága nem e világból való, tehát nem földi kényszerre van építve, de mindenki tartozik neki engedelmességgel, mert ha most mindenki számára megvan a lehetősége annak, hogy kivonja magát kötelességei alól, az utolsó nap leszámolása annál rettenetesebbnek bizonyul a hatalom rombolói számára.

*

Krisztus az örökkévalóság királya, akinek minden él

Az a kopottruhás pap, aki megjelent az utolsó eucharisztikus kongresszuson, nem sokat jelentett annak, aki nem a hit szemével néz emberekre és eseményekre. A bukovinai Józseffelva plébánosa volt. Reá volt bízva a 150 évvel előbb Bukovinába szakadt 3000 lélek gondozása, akik mindent elvesztettek, de sértetlenül megőrizték magyarságukat és katolikus voltukat: egész idő alatt senki sem kötött házasságot keleti szakadással. S az Úr kemény próbának vetette alá Józseffelvát. Egy tavaszi nap olyan tűz támadt a községben, hogy az Isten házán kívül minden elpusztult. A házak helyén égett gerendák és kötörmelék heverték. A lakosság a temetőben ütött tanyát a plébánossal. Segítséget senkitől sem várhattak az idegenben. Csak kárörvendő látogatókban volt részük, akik azt szerették volna, hogy a károsultak vándorbotot vettek volna a kezükbe. Végre megjelent egy magyar mérnök s a plébánossal egyetértve elkészítette az újjáépítés tervét. Jó pár százezer vályog elkészült már, amikor egy forró nyári nap egy második rettenetes csapás zúdult a lakosságra. Soha sem látott zivatar tört ki, s néhány perc alatt az elkészült téglák helyén alaktalan sártömeg volt látható. A mezőt úgy letarolta, hogy egy kalász sem maradt lábón.

Este a férfiak a romok közt tanácsot tartottak. Amikor látták,

hogy egy nézetten vannak, elmentek a plébánosért s őt is beavatták abba, amit kiagyaltak.

— Életünknek már nincs célja és értelme. Az éjjel megásunk egy hosszú, mély árkot. Holnap reggel a rendes időben harangoztasson. Mondja el a halottas misét értünk. Az asszonyokat és gyermekeket eltemetjük az árokba. A férfiak megtalálják a nekik való fát. Ezzel Józseffelvának vége van.

— De emberek . . .

— Az Isten először lesujtott reánk, s aztán ellökött magától. Úgy lesz, ahogy mondtuk.

A szegény pap visszament a temetőbe. Odavánszorgott a középkereszt elé. Térdelt, állt, feküdt előtte s egész éjjel imádkozott. Reggel a rendes időben harangozott. Az egész falu megindult az Isten házába. Még nem fordult elő a történelem folyamán, hogy egy falu élő lakosságáért gyászmisét mondtak volna, mint ahogy most történt. Felhangzott az ének: Adj irgalmat, adj nyugalmat. . . De az sem fordult elő, hogy az élő halottakhoz a pap beszédet intézett volna.

— Emberek! Elhatározottatok testi-lelki veszteteket. Ebbe mindenki beleegyezhetik, csak kettő nem fog sohasem beleegyezni, az Úr Jézus és az ő szolgálója. Ne bántsátok meg a köztünk lakó Jézust. Ha minden elveszett is Józseffelván, ő köztünk marad és segíteni akar. Legyetek férfiak. Ne mutakozzék szemetekben könny. Nézetek körül: ha megszűnnétek élni, kárörvendő románok, németek foglalnák el helyeteket. Talán megindulunk, de nem a temetőbe, ahol a holtak laknak, hanem a határba, ahol megáldom a jövő év kenyérének termőföldjét. Aztán kimegyünk a telepre, megkezdjük a munkát. Magam leszek köztetek az előmunkás. Megindulunk *Nagyasszonyunk, hazánk reménye* . . . énekszóval. Így kívánja ezt az Úr Jézus, az örökkévalóság királya, akinek mindenki él.

Egy moraj hallatszott a templomban:

„Jézus az örökkévalóság király, akinek mindenki él.”

A menet megindult a plébános által megjelölt program szerint s egy-két év múlva Józseffelva újból rendben volt.

*

Krisztus Király a porbasujtott magyaroknak is királya. Hatalma töretlen. Irgalma végtelen. Szeretete leleményes.

HALOTTAK NAPJÁN

A 17 napon át, amikor mint sebesült vártam sorsomnak inkább rosszabbodását, mint javulását, éppen elég időm és okom volt rá, hogy az utolsó dolgokkal foglalkozzam, miközben lelkem a halálra való készülésnek sohasem halványodó emlékeivel gazdagodott. Ez volna *alanyi* oka, oka annak, hogy most a Halottak napja után első alkalommal állván előttetek, márcsak annak közelsége miatt is gondolatkörből kíván valami szóhoz jutni. Az a körülmény pedig,

hogy a Szentírás szerint, milyen fontos a halálról való gondolkodás, a fiatal természet érthető okból annyira iparkodik előle kitérni, a *tárgyi* oka annak, hogy veletek, a Küzdő Egyház itt jelenlévő képviselőivel egy pillantást vettek a Szenvető Egyházra, amelynek segítségével tartozunk, s a Győzedelmes Egyházra, amelynek segítségét igényeljük. Mintha a temetőben járnánk, hangosan gondolkozunk és elmélkedünk.

Requiem...

Eszembe jut *Byron*, a nagy angol költő. Első költeményes kötetért, még diák volt, az angolok kifütyülték, s egy irodalmi társaság koszorút adott neki. Sok ok 'miatt oithon nem volt maradása. Görög szabadságharcos lett, s Lepanto közelében egy rövid betegség vitte el. Végrendelkezett hátizsákjáról, s egy szót kért sírjára. A külföld magasztalta mint irodalmi nagyságot; otthon megoszlott a vélemény. Mikor arról volt szó, hogy tetemeit hazavigyék, voltak, akik ezt elleneztek. Amikor hazakerült, az ellenzék elzárta előle az utat, hogy a Westminster-i apátság templomába kerüljön, ahol az angol szellemi élet arisztokratái pihennek. Egy kis falu temetőjében földelték el. Sírjára írták a végrendeletben kért egyetlen szót: *Requiem...* Sok hányattatás után végre megnyugodott.

Byron sorsa az emberi sors. Olyanok vagyunk, mint a kisgyermek a régi időben nagyon ismert játéka, a Jancsi vagy a pása: egy furcsa sapkás alak, amelynek csak egyetlen helyzetben van nyugalma, ha feje felfelé van. Akármelyik oldalára fektetve össze-vissza kalimpál és himbálódzik, amíg az előbb említett nyugalmi helyzetbe nem jut. Itt a földön a nyugtalanságot mindenki látja és érzi. De a földi élet után következő időre vonatkozólag mennyi számárságot beszélnek a tudatlan emberek! „Nincs lélek! Nincs másvilág! Nincs feltámadás!” Az örök igazságoknak ezerszeresen megpecsételt könyve, a Szentírás azonban egy pillanatra sem hagy bennünket kétségben aziránt, hogy a lelkek a halál után kifejezetten élnek és éreznek, mint itt a földön. Jobban hányódnak, mint a földön. Kevésbé tudnak magukon segíteni, mint itt a földön. Azért sarkall bennünket az Egyház, hogy imádkozunk értük. Minden megemlékezésünk célja az, hogy abba a nyugalmi helyzetbe kerüljenek, amelyet valamikor az emberiség legnagyobb gondolkozója így fejezett ki: „*Nyugtalan a mi szívünk, Uram, amíg benned meg nem nyugszik.*” (Szent Ágoston.)

Tehát a halottak napján elmondott és az esti harangszóra naponta ismételt *Requiem aeternam* mélyértelmű könyörgés a túlvilági hányódás és gyötördés végleges megszűnéséért, hogy minél több lélek számára megvalósulhasson a Győzedelmes Egyház lelkiállapota, amiből a végleges és befejezett boldogsághoz semmi, de semmi sem hiányzik. Legkevésbé hiányzik annak alapja, Isten látása, amihez e földön nélkülözhetetlen előzmény a benne való hit.

Ó boldogság! Te drága szó és szent eszmény, amiért az ember első nyikkanásától az utolsó szívverésig öntudatosan vagy öntudatlanul minden történik, s jaj mennyi eltévelyedéssel. Mennyit tévednek az emberek boldogságnak vélvén azt, aminek ahhoz nemcsak semmi köze nincs, hanem elérésének egyenesen legnagyobb akadálya, ami talán csak pillanatnyi kielégülés. Talán múlt szerencse s nem juthat vele tovább az ember, mint az az angol, akinek a sirján ez volt olvasható:

Egész életemben szerencsés voltam, boldog sohasem lehettem.

Örök boldogság

A világ Vergiliusszal boldognak gondolja a tudóst, qui rerum potuit cognoscere causas, s igazat adhatnánk neki, ha nem állna elénk az egyik legnagyobb, mondván, hogy 72 életéből egy hétre való idő sem volt a boldogságé. Horatiusszal boldognak mondja a szántóvetőt. De még többen boldognak vélik azt, aki a technika révén emelkedik a többi ember fölé. Mint a pilóta, aki azt mondta, hogy akkor volt igazán boldog, ha minél rövidebb idő alatt minél több utat hagy maga után. Vagy a gyáros, aki szerint a boldogság, minél rövidebb idő alatt, minél gyümölcsözőbb üzleteket kötni. Hallja Szent Ágoston a sok dőreséget s egy kézlegyintéssel elintézi a balgákat, mondván:

Felicitates mortalium somnia sunt dormientium.

A halandó boldogsága az alvóknak álomlátása.

Ez álomlátás helyébe mi a szentek boldogságát tesszük, ami mint jutalom ott fönt Istennek bírása s mint előfeltétel itt a földön az Isten után való vágyódás, az ő szeretete, a neki való szolgálat minden szenvedésben, nehézségen, üldözésen keresztül. Mindez nem könnyű dolog éppen ma. Azért forduljunk a szentekhez s köztük elsősorban a Szűzanyához, hogy segítsenek. Ő kérje értünk szent Fiát már most, amikor még erőink teljében vagyunk. De főként majd akkor kérje, amikor az örökkévalóság küszöbén oly közel leszünk ahhoz, amiért az életnek egyedül volt érdemes lefolynia, s ez az Úr bírása az összes szentek társaságában.

PÜNKÖSD UTÁN XXI. VASARNAP

„Az ember élete katonáskodás a földön” — állapítja meg az örökérvényű igazságot a mai szentmise egyik imádságában Jób pátriárka. (7, 1.) Ebbe a katonáskodásba harci riadóként harsog bele a mai szentlecké, amellyel az Egyház igazodásra és serény munkára szólítja hívőit.

Lecke Szt. Pál apostol az efezusiakhoz írt lev. 6. r. 10—17. v. Testvérek! 10. Erősödjétek meg az Úrban, az ő erejének hatalmából. 11. Oltóseitek fel az Isten fegyverzetét, hogy megállhassatok az ördög cselvetései ellen. 12. Mert nem a test és a vér ellen kell

tusakodnunk, hanem a fejedelemségek és a hatalmasságok ellen, ennek a sötétségnek világkormányzói ellen; a gonoszságnak égi magasságokban levő szellemei ellen. 13. Ennélfogva vegyéték fel az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon, s megállhassatok, mert mindent megtettetek. 14. Ugy álljatok tehát, hogy derekatokat felövezzéték igazsággal, s rajtatok legyen az igazság vértje. 15. Lábatok saruja legyen a felkészültség a béke evangéliumának hirdetésére. 16. Mindezekhez vegyéték a hit pajzsát, amellyel kiolthatjátok a gonosznak minden tüzes nyilát. 17. Azonkívül vegyéték fel az üdvösség sisakját és a Lélek kardját (vagyis az Isten igéjét).

Bonus miles Christi

I. *A harc, a katonák és a lövész.* Az itt említett katonáskodás nem kényelmes cserkész-táborozás, hanem kemény küzdelem, az Úr Isten harca. (II Kor. 20, 15.) Kelléke a teljes elszántság és fegyelme a fönntartás nélküli engedelmesség. Amint a keresztések „Isten akarja” felkiáltással és mindenüket áldozatul hozva mentek neki a törökkel kezdett küzdelemnek, a kereszténynek is így kell harcba állnia. Fővezér a „Christus vincens, Christus regnans, Christus imperans”.

II. *S ki az ellenség?* Ezer és ezer vesz körül bennünket. Veszedelmesek, mert valamennyit egy cél tüzeli: az emberek megrontása. Volunt perditi perdere. S az ellenségek nem hozzánk hasonló árnyak, fáradékony hús- és vérlények, hanem hatalmasságok. Egykor angyalok, az Úr trónusának szolgálói, fölségének tükrözői s most a sötétség urai. A lelki sötétség hálójával szerencsétlenül áldozataikat elzárják a hit világosságától. Békóhaverten távoltartják őket a kegyelmi élet forrásaitól. Ahol az emberek közt hitélet nincs, ott találják magukat otthon. Hazugság, nagyravagyás, rágalmazás, irigység, tunyáság, fajtalanság, mind az ő sugalmazásuk eredménye. De azért az apostol lélelmet nem ismer velük szemben: ellenkezőleg „Tetőtől-talpig fegyverkeztek” a jelszava.

III. *Krisztus katonájának fegyverzele.* Ha a római katona nagyon erős akart lenni, a fejére sisakot, a mellére vértet, a karjára pajzsot, a lábára sarut és védőt erősített és bátran ment a csatába. A mai szentlelkében az apostol is ezt a készletet ajánlja; csak-hogy annak a szellemi harcban szelleminek, sőt isteni eredetűnek kell lennie. Kínálja az apostol az övet, a hős díszét és ruháinak átfogó kötelekét, kardjának fönntartóját: *az őszinteséget és igazlelkűséget* önmagával és mindenkivel szemben, akinek azzal tartozik. A katonának csak az övvel van lovagi fellépése, a kereszténynek csak az őszinteséggel van szilárd tartása. Hányan váltak szomorú alakokká azért, mert e dísz leesett róluk. Látszatra szabadok és függetlenek lettek, valójában pedig titkos dolgaik zavar-talanul a teljes romlásig érték. Védőfegyverül páncélt és pajzsot kínál az apostol. Az első a mell fontos felszerelése, a másik az

egész embert védi, azért olyan értékes. A mantieai csatában megsebesült Epaminondas öntudatához jutva először azt kérdezte, hogy megvan-e a pajzsa. S mikor előhozták, megcsókolta. A spártai anya e szavakkal adta át gyermekének a pajzsot: *Ezzel vagy ezen!* Számunkra is ilyen fontos és megbecsülendő a páncél és pajzs, vagyis a *hit*. Életlen lesz, aki azt nem őrzi és vallásgyakorlataival nem erősíti. A sisak, a galea salutis, az egy szükségesre való irányítotttság, amely nem enged támolyogni, és egyúttal a saruval, lábvédővel együtt erős állást, szilárd járást biztosít. Az egész felszerelést pedig kiegészíti a kard, *Isten igéje*, amely természetesen csak abban válik hatalommá, aki jól megfigyeli és magáévá teszi. A monda szerint Észak legendás hősenek, Frithjofnak kardja, a „villám testvére” villámként csillogott. A rávésett betűk békében elhomályosultak, de a csatatűzben lobogó lánggal világított le róla a bátorítás, amelynek engedelmeskedve ellenségeit ártalmatlanná tette. Aki Isten igéjét jól lelkébe vési, csendben talán homályos, de a kísértésben felvillan az „Előre!” Nincs az a veszedelmes ellenség, amelyen általa uralkodni ne lehetne. Az apostol mondja, hogy Isten igéje hatalmas, hatékony, mélyebbre hatol a kétélű kardnál. (Zsid. 4, 12.)

*

Igy felkészülve kell kiállni a küzdőterre Krisztus katonájának, minden kereszténynek, aki a keresztség és a bérmálás szentségében elkötelezte magát örökös szolgálatra. *Cosidera pactum, conditionem attende, militiam nosce; pactum quod spondisti, conditionem, qua accessisti, militiam, cui nomen dedisti.* (Aranysz. Szt. János, sermo de mart.) IV. Henrik francia király egyszer csak ennyit mondott buzdításul katonáinak: „Ti franciák vagytok; ott az ellenség!” Az apostol szavai után ma az Egyház is röviden intheti katonáit: „Ti keresztény katolikusok vagytok! Tudjátok, ki és mi az ellenség! Ismeritek a fővezért, tudjátok parancsát!” Mindenki mint jó katona küzdjön az el nem hervadó babérért, az élet koronájáért, a nagy küzdelem egyetlen méltó jutalmáért.

Igy tett a francia-német háború egyik kiváló alakja, *De Sonis Gaston* francia tábornok; hű fia volt nemzetének, de nem kevésbé volt hű katonája az Úr Jézusnak. Megfogadta az apostol tanítását: „Munkálkodjál, miként Krisztus Jézus jó harcosa.” (II Tim. 2, 3.) Temetéséről († 1886 aug. 15-én) maga intézkedett: „Szegényesen, minden pompa nélkül temessenek el. Hangzatos dicséretekkel telt emléket síromra ne állítsanak, hanem csak egyszerű követ kérek e felírással: *Miles Christi.*”

Két példabeszéd

Tiberius császár idejében egy előkelő római polgárt a tulajdon fia azzal vádolt be, hogy összeesküvést szőtt a császár ellen. A gonosz fiú azért vetemedett erre a gaztetre, mert remélte, hogy

atyját ki fogják végezni és ő előbb beülhet a birtokába és hivatalába. Az apát tényleg láncraverten és bilincsekben vitték a bíró elé. Amikor szembesítették vele a fiút, hogy megegyeszen mondja el a vádakát s az fülehallatára is mindent össze-vissza hazudott ellene, nyomban kimondották rá a halálos ítéletet. De az ártatlan atya az ítélet végrehajtása előtt a bíróság engedelmével kemény szóra nyitotta ajakát: „Nézd, édes fiam, ezek a kezek valamikor apai szeretettel öleltek téged s most te azokat bilincsekbe veretted. Ez a száj téged beszélni tanított s te azt meghazudoltad. Ezek a szemek örködték feletted és te most azokat könnybe borítod. Fejem érted öszült meg és most te gyalázatot hoztál rá. De ítéljen köztünk az Úr. Halálod óráján megjelenek és ezekkel a láncokkal, amelyek kezemre nehezednek, kétségbe ejtelek.”

Ez a megdöbbentő esemény a pogány Rómában azok közt történt, akiknek erkölcsi életét a nyers emberi természet törvényei szabályozták. Attól, amit ez ártatlan atyán az álnok tiú elkövetett, a vérségi köteléknek ettől a durva megsértésétől a pogányok is visszarettentek s a pörbefogott atyát szabadonbocsátották, ellenben a hálátlan gyermeket agyonkövezték. Az Úr Jézus a természettől diktált köteletség hangsúlyozása helyett a megbocsátás sokkal nehezebb parancsára figyelmezteti hallgatóságát a következő parabolával.

Evangélium Szt. Máté 18. r. 23—35. v. Az időben mondá Jézus tanítványainak e példabeszédet: 23. Hasonló a mennyek országa egy királyemberhez, aki számot akart vetni szolgálvaival. 24. És mikor elkezdte a számvetést, eléje vivének egyet, aki neki tízezer talentummal tartozott. 25. Mivel nem volt miből megfizetnie, parancsolá ura, hogy adják el őt és feleségét, gyermekeit és minden vagyonát és úgy fizessen. 26. Leborulván pedig a szolgál, esedezék neki mondván: Légy türelemmel irántam, és mindent megfizetek neked. 27. Könyörülvén tehát az úr ama szolgán, elbocsátá őt és az adósságot elengedte neki. 28. Kimenvén pedig ez a szolga, találkozék egyik szolgatársával, ki neki száz dénárral tartozott; és megragadván, fojtogató őt, mondván: Add meg, amivel tartozol. 29. És leborulván szolgatársa, kéré őt, mondván: Légy türelemmel irántam, és mindent megfizetek neked. 30. De amaz nem engedett, hanem ment és tömlőbe veté őt, míg csak meg nem fizeti minden adósságát. 31. Látván pedig szolgatársai a történeteket, igen megszorodának és urukhoz menvén, elbeszélék neki mind, ami történt. 32. Akkor előhíván őt ura, mondá neki: Gonosz szolga! minden adósságot elengedtem neked, mivelhogy kértél engem; 33. nem kellett volna-e tehát neked is könyörülnöd szolgatársadon, mint ahogy én is könyörültem rajtad? 34. És megharagudván ura, átadá őt a poroszlóknak, míg csak meg nem fizeti minden adósságát. 35. Így fog cselekedni mennyei Atyám is veletek, ha meg nem bocsátjátok, kiki az ő atyjafiának, szívetekből.

Ez a parabola mindent magában foglal, amit a megbocsátásról tudni kell. Megmondja a megbocsátás *számát*. Szent Péter ezután

érdeklődve azt kérdezte, hogy hétszer kell-e megbocsátani, amit a zsidó írástudók mondtak s az Udvözítő így felel: Nem azt mondom neked, hogy hétszer, hanem hetvenszer hétszer = számtalan-szor, vagyis annyiszor, ahányszor mi kívánjuk, hogy a mennyei Atya nekünk megbocsásson. Az pedig, bűneink számát tekintve, ugyancsak sok. A megbocsátás tárgya minden rendű és rangú sértés, amely mind csak csekély, 100 dénár tartozás a 10,000 talentumhoz képest; amellyel mi Istennek tartozunk és amelynek elengedése függ attól a nagylelkűségtől, amellyel mi mások rovata-ból töröljük a 100 dénár adósságot. A megbocsátás legfőbb *indítéka* az, hogy egy atyának vagyunk gyermekei. Nem bocsát meg, aki megbántóját megvetésből nem bántja vagy nem veszi észre, amit Trajanus tett, mikor császárrá lévén ezt írta legnagyobb ellensé-gének: „Megmenekültél. Császár lettem, méltatlan hozzám, hogy hitvány férge bosszút álljak.” Úgy kell megbocsátani, *mintha a mennyei Atya ítélőszéke elé mennénk*, ahol ítéletünket halljuk. Akármilyen sértésről legyen is szó, dehogyan jutna akkor más eszünkbe, mint a megbocsátás! Még életünk megsértése esetében is csak az következhetnék.

*

Rómát 1925 október 12-én nagy izgalomban tartotta az a gyilkosság, amelyet egy 20 éves katona követett el. A gyilkos a vizsgálóbíró előtt kijelentette, hogy áldozatát nem ismerte, csak gyűlölettel volt eltelve a papok iránt s elhatározta, hogy aznap az útjába kerülő első papot meggyilkolja. Ez a francia származású P. Omer S. J., a pápai Gergely-egyetem rajongásig szeretett filozófia-tanára volt. A katona vagy 10 percig követte őt s egy csendesebb utcában hirtelen kirántott oldalfegyverét teljes erővel beledöfte az ártatlan papba, aki azonnal összeesett. A járőrelők autóbá emel-ték, útközben még néhányszor ezt az egy szót mormolta: „*Perdono* — megbocsátok.” Mire a kórházba vitték, meghalt. Nagy Kanut, Dánia királyát pedig éppen akkor ölték meg, amidőn az oltár előtt ellenségeiért imádkozott. († 1086.)

PÜNKÖSD UTÁN XXII. VASÁRNAP

Lecke Szt. Pál apostol a filippiekhez írt lev. 1. r. 6—11. v. Testvéreim! 6. Bizunk az Úr Jézusban, hogy aki megkezdte ben-netek a jó művet, teljessé teszi Jézus Krisztus napjáig; 7. amint illő is, hogy így gondolkozzam mindnyájatokról, mert szívembe zártalak titeket, kik mindnyájan társai vagytok örömömnek a bilincseimben, valamint az evangéliumnak megvédelmezésében és megerősítésében. 8. Tanúm ugyanis az Isten, mennyire vágyódom mindnyájatok után Jézus Krisztus szeretetében. 9. S ezért imádko-zom, hogy szeretetetek mindjobban gazdagodjék megismeréssel és teljes megértéssel, 10. hogy válasszátok a jobbat, hogy tiszták és kifogástalanok legyetek Krisztus napjára, 11. telve az igazságnak

Jézus Krisztus által szerzett gyümölcseivel, az Isten dicsőségére és dicséretére.

A jelesebbeket válasszátok!

A nagy irodalmi túlermelésben, mely özönével szórja világgá főként a regényeket, sok megfontolandó gondolatot sugalmaz a népek apostolának a mai vasárnapra előírt levele. S főként befejezése nagy memento mai regényirodalmunk igen sok kifogás alá eső termékével szemben. E regények közül az egyik hiszterikát, a másik kacér személyeket, a harmadik könnyűvérű játékosokat, a negyedik gyilkosokat állít a középpontba, akiknek hatása alatt az olvasók féltékenyek, kapzsiak, erőszakosak, igazságtalanok; az ő terveik szerint rohannak egymásra gyilkos és kacagó dühvel, próbálják meghódítani az aranyat, megostromolni a becsületet.

A jó fa rossz gyümölcsöt nem terem, de a rossz fának se lehet jó gyümölcse, akármilyen kertész ültette, akármilyen kertbe ültették. Mikor Goethe a világba dobta a *Werthert*, tüstént megszaporodtak az öngyilkosságok. *Emil* terroristákká és gyilkosokká tette azokat, akiket Rousseau a természethez akart visszavinni. Így folytathatnánk ezt vég nélkül. A mai regények túlnyomó része tele van gyengeidegzetű szereplőkkel. Lelkiviláguk a munkás élet szeretete es a valóság keretei közt való megelegedett elhelyezkedés helyett a folytonos örömkeresés szellemét leheli. Miliójük folytonos kalandokat sürget. Életük örökös izgalom. Állhatatosság, hűség, a kötelességteljesítés, valamint a lélek mélyén rejtőző más erények iránt semmi érzékük sincs. A beleges szerelmi mámor éppen olyan nélkülözhetetlen táplálékuk, mint a sárga fajnak az ópium és az eszkinónak a zsibbasztószer. A szép szó varázsával elvonják a lelket vitális forrásától, az Úr Istentől, aki nélkül az ember olyan, mint a gyalogfényő-csemete: soványan senyved lakatlan földön. (Jer. 17, 5—6.) Megnehezítik az állásfoglalást a kötelességteljesítés dolgában, mikor egyrészt a szabad életirányt ideális színben tüntetik fel; másrészt állandóan kételyt támasztanak aziránt, hogy a törvény javunkra válik-e, vagy éppen bizonyítgatják, hogy a tilos út semmivel sem rosszabb, mint a megengedett. Ápolják az ábrándozást, ami nem kevesebb veszedelme a léleknek, mint a féreg a fának, a moly a ruhának, a gaz a mezőnek: sentina omnium malorum — mondja Szent Jeromos. És éppen az ifjúság falja legjobban e regényeket, mikor ezek nélkül is hamar rábizza magát a képzelet csapongásaira és látja azt, ami nincs; várja azt, ami lehetetlen; esküszik annak valóságára, amit szeret. Szeret könnyíteni ahhoz, amit tudni kellemes. Így lesz regény magából az életből, holdba való jelenetekkel, émelegős érzésekkel, félszeg gondolatokkal, amelyeket minden szellő megtép. Természetesen nehéz ebből az álomvilágból a való életre ébredni, ahol ugyancsak meg kell fogni az

önérvényesülés kormányát! S a felébredés helyett hánynak sorsa az örök halál?

*

Evangélium Szt. Máté 22. r. 15—21. v. Az időben 15. elmenvén a farizeusok, tanácsot tartának, hogy megfogják Jézust beszédeben. 16. És hozzája küldék tanítványait a heródiánusokkal, mondván: Mester! tudjuk, hogy igazmondó vagy, és az Isten útját igazságban tanítod, és nem törődöl senkivel, mert nem tekinted az emberek személyét; 17. mond meg tehát nekünk, mit gondolsz. Szabad-e adót fizetni a császárnak vagy nem? 18. Tudván pedig Jézus az ő álnokságukat, mondá: Mit kísértetek engem, képmutatók! 19. Mutassátok meg nekem az adópénzt. Azok pedig hozának neki egy dénárt. 20. És mondá nekik Jézus: Kié ez a kép és a felírás? 21. Felelék neki: A császáré. Akkor mondá nekik: Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami Istené.

Kié a kép és a fölírás?

(A rossz olvasmány, rádió, mozi és szindarab hatása.)

A gyógyszertárban a tégelyek tömkelege közt az eligazodás a legnagyobb mesterségek közé tartozik. Külsőleg a tégelyek bent, egészen a patika mélyén olyanok, mint a többiek; csak az a különbség, hogy halálfej van rajtuk, alatta az írással, hogy *méreg*. A kép és a fölírás a halálé, mert a tartalom is azé. Ez a becsületes és az óvatos eljárás.

De jó volna, ha mindennek ilyen őszintén megvolna a jelzése és hogyha az emberek mindig föltennék a kérdést, amivel az Üdvözítő a pénzt kezébe vette: Kié a kép és a fölírás? De jó volna, ha hitelenségen, vétkes zárkózottságon, minden hazugságon, mohóságon, irigységen, rossz kívánságon és minden bűnön rajta volna a halál ijesztő képe és fölírása. De jó volna, ha minden mozin vagy színházon ott volna, hogy az életé vagy a halálé-e a benne előadott darab, a lélek-életét vagy halálát segítik-e elő, s a halál képe úgy visszatartaná az embereket az oda való tódulástól, mint ahogy őrizkednek a villanyoszlopoktól, amelyeken ezt olvassák: *Megéríteni veszélyes!*

Hát az ujságokat, könyveket és zenedarabokat, a képeket, a rádióközleményeket és táncokat nem kellene-e hasonlóképen az élet vagy halál képével ellátni?

Elterjedettségük miatt a könyveknél a legfontosabb, hogy az emberek éber szemmel fürkésszék azt a bizonyos képet és fölírást, mert amennyire nagy kincs és minden figyelmet megérdemel a jó könyv, kezdve a jókarbantartástól egészen a ritka tiszteletig, amellyel egy tudós tüntette ki könyveit, aki mindig gálába öltözve ment könyvtárába: éppen oly sok rosszat tehet az ártalmas könyv. Valóban a halál szolgálatában áll.

1. *Lelket* ő! minden rossz könyv betűje. Ilyenek a vallásról tárgyaló könyvek, amelyeket az Egyház tudta nélkül rendesen

hozza nem értő emberek ellenséges szándékkal adnak ki. Hány lelket mételyeznek meg az ilyen könyvek! Ampère (1777—1836.) lelkét pl. hosszú időre a francia enciklopédia mérgezte meg. Brunetiére Ferdinándot (1849—1906.) egy buddhizmust magasztaló könyv három lusztrummal késleltette a katolicizmushoz való visszatérésében. Le Mennaist- (1782—1854.) 12 éves korában Rousseau könyvei tették hitetlenné, s miattuk 22 éves koráig nem gyónt. Ezeknek a nagy lelkeknek később sikerült megtalálniuk az igazságot; hogy azonban hány ifjú lélek veszíti azt el véglegesen, arról csak az tud tiszta képet alkotni, aki a fiatalsággal foglalkozva beletekinthetett a vallási élet pusztulásának szomorú világába. Hány fiatal lelket kábitott el egy-egy ilyen könyv, s utána a romlás örvényébe sodorta, magára hagyta segítő nélkül! Mert

A könyvet szép, de csalfa tündér lakja;
Ha felnyitod, megkapja szivedet
És fölvisz a legragyogóbb csillagra.
De le nem hoz... a magasból levét.

(Petőfi: Szomorú éj.)

2. *Testet öl.* Szinte hihetetlen, hogy mi történik ezen a téren! A rendőrök elvezetik közülünk a betörőket, szanatóriumaink nagy fáradtsággal gyógyítják az idegbetegeket, egyesületek akarnak gátat vetni az élet nyomorúságából táplálkozó öngyilkossági járványnak, gyóntatószékek próbálják talpaállítani a lelki bénákat és sántákat, s a sikert ezerszeresen ellensúlyozza a rósszirányú regényirodalom. Calamus calamitatum auctor! A rossz regények és egyéb lelketlen könyvek szinte hajigálják közénk a démonokat, hogy csábítsák, szinte megszállják és elpusztítsák az embereket.

Erich Steger szüleinek egyetlen gyermeke volt. Már a negyedik egyetemi félévre iratkozott be. Egy vasárnap estefelé maga volt otthon. Elővette a forgópisztolyt s egy golyót bocsátott homlokába. Mire hazamentek szülei, idegenek álltak körül az ifjú holttestét. Utolsó olvasmánya Nietzsche „Jenseits von Gut und Böse” című szerencsétlen könyve volt tele édes méreggel, amelyből nem egy lélek szippantott már halált. Mint Pignatelli herceg is a 20. század küszöbén, aki menyegzője előestéjén vetette el az életet. Asztalán volt a könyv s a Szűzanya megfordított képe.

Egy forró nyári délután pisztolydörrenés hallatszott a nyaralóból. A megrémült szülők a kertbe sietnek, ahol 16 éves leányuk holtteste feküdt; előtte nyitott könyv, egy regény, amelyben a következő sorok vannak ceruzával aláhúzva: „Ha ábrándjaid nem teljesedtek és a tagjaidban lüktető erős érzékiség jogos kielégítés nem nyer, akkor az élet nem érdemes arra, hogy élj...” Ezt a leányt tehát nem a pisztoly, hanem a regény ölte meg. S ugyan ki vállalkoznék arra, hogy statisztikát állítson ki mindazon szerencsétlenekekről, akiket a rossz könyv testileg is közre tett.

3. *Hazát ront.* „A francia nemzet Corneille tragédiáinak köszönheti hőstetteinek egy részét. Ha szerzőjük élne, fejedelemmé tenném” — mondotta Napoleon a francia irodalom e kitűnőségéről. Hány rossz könyv szerzőjének ígérhetne ezzel szemben bitófát, mert derék polgárokat szerencsétlenségbe dönt vagy gonosztevéökké nevel, és ezáltal országokat mételjez meg! S ugyanakkor mennyi az anyagi kár! Mennyi a gonoszléleknek fizetett adó! Egy tudós számítása szerint a zsákban hordott és ponyván árult méreggel, amely 2.000.000 olvasó lelki életét rontotta meg, sőt oltotta ki, — Németország és Ausztria területén 6000 üzlet 24.000 alkalmazottja és 5000 árusa foglalkozott. Voltak a könyvek között 150.000—200.000 példányszámban nyomtatott regények, amelyek közül volt 100 kiadást ért regény. Németországban a „Geheimnisse von Maria-berg” c. ponyvaregényt 200 füzetben és 200.000 példányban nyomtatták. Volt olyan ponyvaregény, amely 15 millió füzetben jelent meg. Rövid számítás meggyőz arról, hogy kicsoda óriási összeget tesz ki a sok 20 fillér, amennyibe egy szám kerül. $15.000.000 \times 20 = 300.000.000$ fillér. „A berlini hóhér” 200.000 példányáért a kiadó 2.000.000 M-t tett zsebre. Ennyi adót fizetnek a gonoszléleknek azok, akik rossz könyveket olvasnak.

Hatásuk alatt a lélek megtelik káros benyomásokkal, romboló képekkel, amelyek a nevelés alatt lappangva tengődnek, azonban később felerősödvé egyeduralomra jutnak, s mint valami láthatatlan ellenség hátráltatják a nevelés jótékony hatását. Iskola és otthon úgy vannak az ilyen hatás alatt lévő gyermekkel, mint Ptolemaeus Philadelphos király a Pharosz-toronnyal. Mikor készíttette, azt akarta, hogy az az ő dicsőségét hirdesse az utódok előtt. Nevét felvésette a toronyra. Idők folyamán azonban a toronyról eltűnt a király neve s az előkerült betűk az építömester leleményességét hirdették. Az építömester ugyanis titokban a saját nevét véste a márványba s arra gyenge anyagból készült lemezen a király nevét erősítette. A lemez lekopott és a mélyre vésett nevek feltűntek.

Ez a mi sorsunk a mostani mozikultúrában. Hiába akarjuk, hogy fiaink lelke az iskolából kikerülve elvűséget és szelidséget sugározzon. A lélek mélyére más írás kerül. A gyermekén ugyan még az iskola betűi látszanak, de az ifjún már sokszor előtör a másik fölírás. Hány gyermek fordul ki egyszerre önmagából s időlenedik koravén kamasszá, aki tiszta öröm és remény volt. Használó káros hatása van a rossz mozinak, rádióknak, színházknak.

Félre tehát minden rossz könyvvel, mozival, színházzal, rádióval! A bárány nem követi a farkast, a kakas a rókát, a nyúl a kutyát. A vigyázatlan ember ellenben megy az ördög után, mert ez okos és nem beszél, hanem mást beszéltet, se nem mondja, hogy rosszra tanít. A zsugoriságot elnevezi takarékoságnak, a lopást ügyességnek, a gógót önértetnek, a vétkes szenvedélyt emberi gyengéségnak, a hitetlenséget értelemnek. A szórakozás és a pihe-

nés örve alatt néha jó embereket is rávezet a vasárnap megszenteltetésére. Az ilyen könyvekkel szemben mindenki tartsa magát az evangéliumban adott szabályhoz. Még kell kérdezni, hogy kié rajtuk a kép és a fölírás. S ha rossz vagy ismeretlen kép van rajtuk, nem szabad kézbe venni! A kisgyermeket az okos szülők rászoktatják arra, hogy a talált vagy idegen embertől kapott cukrot nem szabad megenni. A felnőttek méltán húzódoznak ismeretlen helyen az ismeretlen ételektől. Isteni törvény szerint a szellemi táplálékkal szemben is ilyen óvatosnak kell lenni. A szentlecke szerint a legkülönbeket kell kiválasztani (latin legere = kiválasztani, olvasni; a német lesen = gondosan szedegetni, olvasni), hogy az ember botrány nélkül lehessen az Úr napján.

PÜNKÖSD UTÁN XXIII. VASÁRNAP

Lecke Szt. Pál apostol a filippiekhez írt lev. 3. r. 17—21. v. 4. r. 1—3. v. Testvéreim! 17. Kövessétek a példámát és figyelmeztetek azokra, akik a szerint élnek, amint példát adtunk nektek. 18. Mert sokan élnek úgy, — sokszor mondtam nektek s most is sirva mondom — mint Krisztus keresztségének ellenségei. 19. Ezeknek végük pusztulás, istenük a hasuk, s dicsekvésük az, ami a szegényük. Ők földi dolgokat hajhásznak. 20. A mi hazánk azonban a mennyekben van, ahonnan várjuk Udvözítőnket is, az Úr Jézus Krisztus. 21. Ő újjáalakítja gyarló testünket és hasonlóvá teszi az ő dicsőséges testéhez azon erejénél fogva, amellyel hatalma alá vethet mindent. — 1. Azért szeretett testvéreim, kedveltjeim, kik örömöm és koronám vagytok, így maradjatok meg az Úrban, szeretettjeim. 2. Evodiát igen kérem, szintúgy Szintichet is nagyon kérem, hogy értsenek egyet az Úrban. 3. Téged is felkérlek igazi munkatársam, légy nekik segítségükre, kik velem együtt dolgoztak az evangéliumban. Kelemennel és a többi munkatársaimmal, kiknek neve az élet könyvében van.

Krisztus keresztségének ellenségei

Kik azok? Egy szerzetesfőnök igen elszomorodott azon, hogy valamelyik alattvalója a gonoszlélek hálójába került. Várva-várta a javulást, ami azonban nem következett be. Sokat gondolkodott rajta, hogy miképen férkőzhetnék a különben kiváló ember lelkéhez és miképen tudná vele megértetni eljárásának káros voltát. Mikor a Szentírás fönt idézett helyét elolvasta, a feladat meg volt oldva. Magához hivatva eltévelyedett testvérét, de előbb a földre helyezett egy nagy feszületet, betakarta lepellel és egy kis beszélgetés után nagy ámulatára azt kívánta tőle, hogy jelenlétében tapossa meg.

— Hogy taposhatnék lábbal az én Udvözítőm szentséges testére? — kérdezte nagyon felindulva.

— Az nagyon szép dolog, hogy az Úr szeretete most ennyire

visszatart a vakmerőségtől, de mikor a gonoszlélek készletet a kereszt megtaposására, elhatározásod miatt nem éppen ilyen erős, és lelkiismereted miatt nem éppen ilyen éber. Hiszen minden bűn a kereszt megtaposása s minden bűnös Krisztus keresztjének ellensége.

A házastárs elhagyása a kereszt megtaposása. A nagymise után bánatosan lépett be a plébániára András. Aki azelőtt sohasem látta, meg tudná mondani, hogy most valami igen nehéz járatban van. Rövid üdvözlés után mindjárt elő is adja a kérést, ami már oly régen győtri és csak most érett meg annyira, hogy szóba önthesse.

— Plébános úr, el akarom hagyni a feleségemet. Meg lehet ezt tenni? — kérdi remegő hangon.

— Hogyne! — feleli a plébános kurtán és határozottan.

— Komolyan lehetséges? — kérdi meglepetten András, aki ilyen kedvező válasza nem volt elkészülve.

— Lehetséges — erősíti meg megegyeszer a plébános előbbi szavait. — Mindjárt meg is csináljuk — mondotta tovább s ezzel bemegy a szomszéd szobába, kihoz onnan egy feszületet, odateszi eléje a padlóra s azt mondja neki:

— Taposd meg!

— E nélkül nem lehetséges? — kérdezte András meghökkenve.

— A feleség elhagyásának ez szükséges feltétele, sőt az ezzel egyenlő — mondta a plébános:

Amire András szó nélkül fogta a kalapját s elment, mert tudta, hogy a kereszt megtaposásának nagy ára van.

Mi vár Krisztus keresztjének ellenségeire? Krisztus keresztjének ugyanaz a hatása, mint a róla lecsurgó vérnek: volenti salus, nolenti supplicium, tisztelőinek üdvösség, ellenségeinek veszedelem. Gyalázat a dicsőségük és veszedelem a végük azoknak, akik nem becsülik vagy éppen üldözik a keresztet.

A Réunion-szigetnek Szent Pálról nevezett városában az 1828-i jubileum emlékére a templom előtt nagy keresztet állítottak fel, amelyet az egész város részvételével körmenetben vittek arra a helyre, ahol majd a világ megváltását hirdeti s két karjával mintegy az egész várost örködően átfogja. A szertartást maga a püspök végezte, vitelét és helyreállítását pedig azokra a hajóslegényekre bízta, akik legméltóbban töltötték be a cirenei Simon szerepét. Mikor a felállítással már készen voltak, még a felszentelés előtt a püspök hatalmas beszédet mondott a Krisztusban való hitnek s keresztjéhez való ragaszkodásnak szükséges voltáról. „Ha a tenger hullámai valamikor kilépnének medrükből s eddig jövén, kimosnák a keresztet helyéről, kések volnátok-e azt újból helyreállítani? -- kérdezte őket beszédje közben.

— Püspök, mindig számíthatsz ránk — volt a határozott felelet. A tenger megkímélte a keresztet, de az emberi gonoszság nem

tudta sértetlenül túrni: 1831-ben négy rakoncátlan fickó elvakultságában egy éjjel vakmerő tette vetemedve, a jubileumi Krisztus karját letörte. Az egész város megrémült s a feszület meggyalázása miatt igen nagy bűnbánattal engesztelték ki az Urat. De szinte hihetetlen biztossággal a büntetés is bekövetkezett. Az egyik merénylő hamarosan gyilkosságnak esett áldozatul, a másik elhagyottan fogságban halt meg, a harmadik élete delén siralmas együgyűségbe esett: eszméletét és beszélőképességét veszve a vegetatív élet érzéseinek szinte állati hangon adott kifejezést. Legtovább és legtöbbet a negyedik szenvedett, aki a merényletkor az örökös szerepét vállalta. A lelkiismeret gyöttrésében egyetlen foglalkozása az volt, hogy kiült az udvarra s botjával a homokba kereszteteket rajzolt. Az arrajárók 1904-ben még láthatták és hallhatták, amint szüntelenül azt mormogta hozzá: „Ne bántsátok a keresztet, mert abból nagy baj származik!” Krisztus keresztjének ellenségeire mindig ez a sors vár.

*

Rákoskeresztúron történt. Áldozatát 1930 november 11-én szállították be a halottas házba. Kocsma után hazafelé menve találkozott a kereszttel.

— No még ehhez a Krisztushoz felmászom! — mondotta gúnyosan és nekikapaszkodott a kőkeresztnek, felmászott rá. Az azonban eldőlt, a tettes fejére vágódott, aki szétloccsant agyvelővel maradt a földön. A hívek 3 napi ájtatosságot tartottak a kereszt kiengesztelésére.

*

Ludendorff Erich porosz generális élete vége felé kérelmelhetetlen ellensége lett mindannak, ami katolikus, sőt keresztény. A német katolikusellenes mozgalomnak, ha nem lelke és megindítója, de mindenesetre hathatós támasza volt. A sors különös játékából súlyos betegséggel katolikus kórházba került. Kedves nővérek szolgálták ki a legnagyobb gondossággal. Sok éjjelt virrasztott át álmatlanul, amikor nem volt mellette más, mint a keresztrefeszített Údvizítő. Meglátogatta a Birodalom szerencsétlen emlékü kancéllárja. Ismervén a beteg felfogását, megkérdezte tőle, hogy nem bántja-e a kereszt jelenléte, mert ha úgy kívánja, eltávolíttatja a szobából.

- Nem akarom megbántani a nővéreket.

Ime, egy feleletben ennyi következetlenség vagy kikutathatalan jele a kegyelem járásának. A nővéreket nem akarta megsérteni, aki előbb olyan szókkal illette Krisztust, amelyek közül mindegyik súlyos cáromkodás volt. Vagy talán a világháború bátor generálisa nem mérte megmondani, hogy a halálhoz közel már látja azt a Krisztust, akit itt a földön szabadon lehet gyalázni, de ott túl kegyelemre kiszolgáltatottnak kell neki a szemébe nézni. Talán meg-

érintette lelkét a kegyelem sugara, de nem volt hozzá bátorsága, hogy azt megmondja.

Evangelium Szt. Máté 9. r. 18—26. v. Az időben, 18. midőn Jézus ezeket beszélte nekik, íme egy előljáró jöven hozzá, imádá őt, mondván: Uram, leányom most halt meg; de jer, tedd rá kezedet, és élni fog. 19. Erre, fölkelvén Jézus, követé őt tanítványaival együtt. 20. És íme egy asszony, ki vérfolyásban szenved vala tizenkét év óta, hozzá járulván, hátulról megilleté kontóse szegélyét; 21. mert mondá magában: Ha csak ruháját illetem is, meggyógyulok. 22. Jézus pedig megfordulván és meglátván őt, szóla: Bizzál, leányom; a hited meggyógyított téged. És meggyógyult az asszony abban az órában. 23. Amint pedig Jézus az előljáró házába ért és látta a fuvalásokat és a zajongó sereget, mondá: 24. Távozzatok; mert nem halt meg a leányzó, hanem alszik. És kineveték őt. 25. Miután pedig eltávolították a sereget, beméne, megfogá kezét, és a leányzó fölkele. 26. És híre méne azon az egész földön.

Dermedt virágok

Egyetlen hervadt rózsát látni is rossz, nemhogy egy egész virágoskertet, amelyet korai nyárban váratlan fagy lepett meg és másnap eldermedt virágok lekonyult feje mutatja a nagy természeti csapást. A mai evangéliumban az egy Jairus-lány korai halála miatt szánalom ébred az Úr Jézus szívében, pedig nem tartozik a dermedt virágok közé. Dermedt virágok ugyanis nem azok a lelkek, akiket a természeti csapás visz el, akiknek gyenge szervezetét a rák, a tüdővész emészti meg, míg lelkük ép és erős marad. Dermedt virágok azok, akiket hervadás fonnyaszt. Nem napsugarba, hanem őszi ködfoszlányokba öltöztek; akiknek nem a napsugárban kacagó pipacs vagy az ég szemléletéből s szemérméből égszínbe kékülő búzavirág, hanem a vérszegény, kedvetlen őszi kikerics a szimbolumuk. Dermedt virágok, akik először lelkileg mennek tönkre: összezsugorodnak, ifjú gondtalanságuk, vidámságuk és pajzánosságuk eltűnik, Istenre irányított lelkiségük elpusztul és azután sokszor testük is sirba hanyatlik. Nem a novemberi derben-ködben, hanem májusi és júniusi virányban elpusztult igazi dermedt virágok! Amint a kert bimbóit a hirtelen rájuk borult dér és fagy dermedti meg, a lelki dermedtséget és elpusztulást is egy sajátságos dér és fagy idézi elő: az örök nap hiánya, az Úr kegyelmének elmaradása, tanításainak, parancsainak figyelmen kívül hagyása. S hogy sok a dermedt virág a fiatalok közt, az azért van, mert közülük soknak a nevelkedése az Úr Jézustól távol folyik, vagy később, talán éppen akkor távoznak el az Úr Jézustól, amidőn a legnagyobb szükség volna arra, hogy kegyelmeinek hatása alatt maradjanak.

Lelkipásztorok hány szomorú példára tudnak gondolni e sorok olvasásánál: „A leányzó nem halt meg, csak aluszik.” Ez ugyanis a baj kezdete. A lelki álmokórságban szenvedő leány szomorú

diagnózisát jelentik e szavak! Olyan modern leányokét, akik az élet komoly kötelességeit távolról sem ismerik, vagy akikben ez az ismeret a tudat alatt lappang; akik ez álomkórság miatt a szórakozásnál alig ismernek egyebet, még a különben megengedett szórakozásokból is mérget szívnak. Olvasmányaik mételyezettek. Képzeletük a mérget fokozza és a lélek legrejtettebb redőibe szétviszi. Az ilyen szerencsétlenekről áll igazán az Irás szava: „Az a neved, hogy élsz, de halott vagy.” (Titk. jel. 3, 1.) S a mai szerencsétlen korban hányszor kell ezt mondani: „A leányzó meghalt!” Igazi feljajdulás ez a mai világban, amikor a lélek halála után bekövetkezik a testi halál.

*

Régebben is előfordult, hogy egy-egy szerencsétlen ifjú különleges eltévelyedés eredményeképpen eldobta magát az életet. Ami azonban eddig elszórtan történt, az a rossznak uralomrajutása és a lelkek egyensúlyának megzavarodása miatt szörnyű világjelenség lett. Az egész világon érezhető forradalmi szellem időset és fiatal egyaránt veszedelmes utakra vezetett. Mintha az eldobandók inventáriumába vették volna fel az igénytelenséget, az egyszerű életet, tartózkodást, az életnek és kötelességeinek hódolatos tiszteletét, a szenvedések türelmes elviselését, szóval az evangéliumot. És amint e miatt a nagyok közt annyi a jaj és baj s az elrontott élet, úgy történik a fiatalok közt is. Az ujságok napról-napra hírt adnak e szomorú tünetről. Most egy kereskedelmi iskolai tanuló „útálja meg a világot” és összeroncsolt holttestét a sinpár mellett találják. Majd egy gimnazista „nem tudja folytatni az életet” és gyilkosa lesz önmagának. Ma egy egyetemi hallgató „veszíti el minden bizalmát az élet komoly voltában” és szublimátoldatot iszik. Holnap egy művészifjú távozik erőszakosan az élők közül. S ami azelőtt egészen ismeretlen volt, a leányok közt is bőven van ilyen dermedt virág.

*

Elöttem egy gyászjelentés. Egy nagyon előkelő pesti család 22 éves leányáról szól. Ötödéves medika volt. Szépségben és kedvességben ritkította párját. Egyszer csak azt kezdte emlegetni, hogy neki madárcsicsergés meg virágnylás közt kell meghalnia. Április 27-én vígan eltávozott hazulról s mikor sokáig hiába várták, keresni kezdték. Meglelték a szobában a következő néhány szót papírra írva:

„Anyukám, ne boncollassatok fel!”

Kereséssel testét még melegen, de holtan találták.

*

Nemrég történt, hogy egy mulatozás után lányokból és fiatalemberekből álló társaság azzal az elhatározással ment aludni, hogy egy kis idő múlva autókörutat tesz a városban. Autójuk éppen

déli 12 órakor vonul el egyik, a Dunaparton levő budai templom előtt, ahonnan a hívők éppen istentiszteletről mentek kifelé. A sok nép láttára a még nem egészen tisztafejű vezető bravúroskodni akart és a lányok nagy ijedelme közt az alsópart peremére kormányozta a kocsit, amely egy váratlan iramodással a zajló Duna jégtáblái közé ugrott. Velőtrázó sikoltás után a habok közül halálos csend, majd kétségbeesett vergődés hallatszott. A vakmerő társaság nagy ijedség és több halott árán tanulta meg, hogy az életnek sirásója lehet az a könnyelműség, amely az életet komolyan nem veszi és még a megengedett szórakozásokban is vesztét lelheti.

S a tánc, zsúr és a korcsolyázás hány gyógyíthatatlan betegségek vagy éppen korai halálnak volt már szülőanyja! Hány szerencsétlenséget könyvelnek el a gleccserek tövében, a tengerpartokon, fürdőhelyeken! S hány leányzót altatnak el végleg a rossz könyvek, a szenvedélyek korlátlan uralmát hirdető regények, amelyeknek szerzői csak rontani akarnak s testet-lelket tönkretesznek!

„... Én talán az emberek iránt való szeretetből írok? — kérdi az egyik író. — Nem! Azért írok, mert gondolataimnak a világban létet akarok biztosítani. Ha előre látnám is, hogy gondolataim nyugalmatoktól és örömeitektől fosztanak meg titeket, ha gondolatvetésem nyomán a legvéresebb háborúk és sok nemzedék pusztulásának keletkezését látnám is, mégis elhínteném vetésemet! Csinaljátok gondolataimmal, amit akartok és tudtok, semmi közöm az egészhez... Nem az igazság kedvéért mondom ki azt, amit dalolok, gondolok; azért dalolok, mert énekes vagyok. Titeket pedig felhasználak, mert hallgató fülekre van szükségem!”

S a hallgatók hányszor fizetnek rá keservesen a hallgatásra úgy, hogy elalusznek s fel sem ébrednek többé. Néhány évvel ezelőtt így lett a regényolvasásnak szerencsétlen áldozata a szülei lakásán vérbeborultan és a gyomortáján késszúrással talált 19 éves lány. Először azt hitték, hogy gyilkosságnak esett áldozatul, de magához térve környezetének megvallotta, hogy egy izgató regény hatása alatt rögtönözta a jelenetet.

*

„Leányzó, mondom neked, kelj fel!” Hányan próbálkoznak szembeállni a nagy veszedelemmel! Hányan próbálnak mentőeszmét ajánlani, amelyet hatékonyabbnak hirdetnek, mint amilyenek azt valóban hiszik.

Az örök igazság kijelentése szerint sem a politikában, sem a gazdasági életben, sem a társadalmi kérdések bogozgatásában nincs más alap, mint ami vettelett, az Úr Jézus Krisztus, s a szóbanlévő kérdésnek is csak ő lehet a megoldója. Szórakoztató helyek és intézetek és társadalmi berendezkedések csak úgy érnek valamit, ha ez alapon épülnek fel. Mint az életnek és halálnak feltétlen ura, ma is ugyanazzal a mindenható akarattal rendelkezik, mint valami-kor. De jó volna, ha sorba járná a látszólagos halottakat, az akara-

tukban meggyöngültek és megállna mellettük, mint Jairus leányának ágya mellett, és az ott lejátszódó esemény megismétlődéseként elmondaná az igéket: „Leányzó, mondom neked, kelj fel!” — és megfogná a kezét és a felébresztést igénylők mind felkelnének és járnának és az élet himnuszát énekelnék. Az örök isteni bölcseségnek megvannak az okai, hogy mindenhatósága nem ebben a formában nyilatkozik meg. De más formában szabad, sőt kell javulást várni. Akihez mások vezetése tartozik, legyen rá gondja, hogy kicsinykorukban az Úr Jézushoz kerüljenek, mellette nagykorukban kitartsanak.

PÜNKÖSD UTÁN XXIV. VASÁRNAP

Lecke Szent Pál apostol a kolosszaiakhoz írt leveléből 1. r. 9—13. v. Testvérek! 9. Nem szününk meg értetek imádkozni és könyörögni, hogy az Isten akaratának az ismerete teljes legyen bennetek minden lelki bölcseséggel és megértéssel együtt, 10. és méltóan éljete az Istenhez, mindenben tetszésére legyetek, minden jócselekedetben gyümölcsöt hozzatok, s gyarapodjatok az Isten megismerése által. 11. Meg is erősítettetek az ő dicsőségének a hatalmából minden erővel, hogy végig kitartsatok, békétűrők legyetek, örömmel 12. hálát is adjatok az Atyaistennek, aki méltókká tett minket arra, hogy részünk legyen a szentek sorsában a világosságban. 13. és kiragadott minket a sötétség hatalmából és áthelyezett szeretett Fiának az országába.

Világosság és sötétség

A világosság a természetben nagy hatalom és jótétemény.

A fénytől kérdé egykor az erő:

„Mondd, nem unatkozol, semmittevő?

Mit én építek, vagy ha kell lerontok.

Te csak szemléled s nincsen semmi gondod, dolgod”.

S felelt a fény: Hol én hiányzom, ottan

Erő hiába működik, kaosz van.

(Keviczky: Fény.)

Igen, a világosság a természetben nagy hatalom és nagy jótétemény. Minden a világosság felé törekszik: Ha nyári este a kertben gyertyát gyújtasz és magas helyen leteszed, a nekítámasztott deszkát csigák lepik el. Nagy fáradtsággal házaikat felvonszolják a lejtőn a világossághoz, mert az nekik jót tesz. A koromsötét pincében kikelt virágszár az ablakig nyúlik, hogy elérje a világosságot. S a szervezettek alapvető törvénye a heliotropizmus, a világosság forrásához, a Naphoz való irányitottság, mert élet csak a világosságban van.

Még nagyobb jótétemény a lelki tavasz, sőt a nyár; a szellemi és erkölcsi világosság, amely a szavakban, üzletben, politikában, hivatalban és az egész erkölcsi életben megnyilvánul és a márciusi napsugár báját hozza magával. Ennek forrása a sötétségnélküli

teljes világosság, amelyhez képest a mi naprendszerünk napja csak árnyék. Ő választotta el a dolgok létezése kezdetén a világosságot a sötétségtől, hogy a szellemi életben is ez legyen a világosság és sötétség teljes elkülönödésének munkája. Ő küldötte egyszülött Fiát, hogy világító napja legyen egész erkölcsi életünknek. Először a keresztség szentségében irányulnak feléje a lelkek. Kiszolgáltatása azzal fejeződik be, hogy Krisztus világosságának jelképezésére a pap gyertyát gyújt és ad át e szavakkal: „Vedd az égő lámpát és feddhetetlenül őrizd meg keresztségedet. Tartsd meg Isten parancsait, hogy a mennyei szentek seregével a mennyei lakomára siető Úr Jézus elé siethess az égi termekben és mint az örök élet részese, örökké élj.” Az első áldozó is gyertyát kap, mikor a keresztségi fogadalom megújításakor az Egyház arra figyelmezteti, hogy a sötétség birodalmából kiszabadulva mint a világosság gyermeke járjon, ellentmondva a sátánnak és minden pompájának és minden munkájának, a trágárságnak és paráznaságnak és bálványimádásnak és fősvénységnek.

A Szentírás sokszor említi a világossággal szemben álló másik nagy hatalmat, a sötétséget: sötétséget a szavakban, jellemekben, gondolatokban, tervekben. Ezt foglalja össze Szent Pál e két szóban: *Opera tenebrarum*. (Róm. 13, 15.) Hát még minő hatalom a *potestas tenebrarum harum*, a gonoszlélek! Mennyire ért hozzá, hogy a napot elhomályosítva az embereket a „sötét úton” (Péld. 2, 13.) vezesse, sötétségben tartsa, gondolataikat és vágyaikat a sötétség szelleme szerint alakítsa. Hogy az emberek látását elhomályosítsa, a nézőteret besötétíti, mint ahogy a darab megkezdésekor elhomályosodik a nézőtér a színházakban is, hogy benne a díszletek megszépüljenek, a szereplők megfiatalodjanak. Sötétből a megvilágított vászon néhány fája erdőnek tetszik, a ráamázolt kék festék a tenger benyomását teszi. Sötétből nézve az ócska bódé középkori lovagvár. Hány elsötétedett embert bódít meg így vágyaimak csalfa világítású tárgya! Egyiket a vagyon űzi-hajtja, a másikat a kitüntetés nem hagyja nyugodni. A harmadikat valamely veszedelmes élvezet gondolata kerítette hatalmába. Az utcán ezer és ezer ember szalad olyan cél után, ami a világ világosságának csak parányi fénye mellett sem okozna nyugtalanságot.

S ha a gonoszlélek országa sokat veszít a Krisztus világosságához vezetett kisdedek által, viszont nagyon sokat nyer a keresztség után bűnbeesők révén. S ha nagy jótétemény kisdedkorban a keresztség által a sötétből világosságba jutni: még nagyobb jótétemény felnőttkorban botlás után a penitenciatartás révén újra visszakerülni a világosságba.

Kezdet és vég

A milánói székesegyház főoltára mögött egy körben az X és P betűkön egy A és O nyugszik. Ez az ábra a katakombák egyházának

gyakori rajza. Most az oltárok előfüggönyén, szentségmutatón, öröklámpán, a temetőkereszteken és kriptaköveken alkalmazott gyakori dísz. Valaki Szent Ambrusnak következő versét véste alája:

Circulus hic Summi continet nomina Regis,
Quem sine principio et sine fine vides.
Principium cum fine tibi denotat AO.

A P tulajdonképpen görög R, az előtt álló X-szel együtt Krisztus nevének rövidítése. A másik két betű az Udvözítő szavára emlékeztet, aki mondja magáról: *En vagyok az alfa és omega, a kezdet és a vég.* (Titk. jel. I. 8.) Tehát Ó a kezdet és a vég, az alap és a tetőzet. Szegletkő, amelyen a történelem egész épülete áll és a bolthajtásnak utolsó összekötő köve; minden ügyben az első és az utolsó szó. Sokszor úgy látszik, mintha ellenségei átmenetileg felülkerekednének, de a végén mégis Ó győz. Vannak a történelemben korok, amikor csak isteni értelem tud eligazodni és eligazítani, amint Jeruzsálem pusztulásának idejében történt. Erről szól az evangélium 15—28. versig terjedő része. Ezek a pusztulás utálatosságának, a történelmi istenítéleteknek korai, amilyen a két világháború volt, amikor úgyszólván az egész Földön Jeruzsálem pusztult. Az evangélium többi része az utolsó ítéletről szól. Ha máskor nem, hát ebben az utolsó felvonásban győződünk majd meg róla, hogy milyen jól egymásba vágnak életünk derús és borús mozzanatai, felemelő és büntetésszerű eseményei. Sőt mennyire jól történt minden a történeti istenítéletekben is. Nem mintha Isten hozta volna létre eseményeiket, de engedelmével hozhatták azokat létre mások. Mindenek teljes értelme az utolsó napon lesz teljesen világos előttünk.

*

Evangélium Szent Máté 24. r. 15—35. v. Az időben mondá Jézus az ő lanítványainak: 15. Midőn látjátok a pusztulás utálatosságát, melyet megjövendölt Dániel próféta, állani a szent helyen: — aki olvassa, értse meg! — 16. Akkor, akik Judeában vannak, fussanak a hegyekre, 17. és ki a héjazaton vagyon, az le ne szálljon valamit elvinni házából, 18. és aki a mezőn, vissza ne térjen, hogy elhozza palástját. 19. Jaj pedig a nehézkeseknek és szoptatóknak ama napokban! 20. Imádkozzatok azért, hogy futástok ne legyen télen vagy szombaton. 21. Mert nagy szorongatás leszén akkor, amilyen még nem volt világ kezdetétől mindeddig és nem is leszén. 22. És ha meg nem rövidítettének ama napok, egy élő lény sem szabadulna meg; de a választottakért megrövidítettnek ama napok. 23. Akkor, ha valaki mondja nektek: Ime itt a Krisztus vagy amott, ne higgyétek. 24. Mert támadnak hamis krisztusok és hamis proféták; és nagy jeleket és csodákat tesznek, hogy tévedésbe ejtsék, ha lehet, még a választottakat is. 25. Ime eleve megmondoztam nektek. 26. Ha tehát mondják nektek: Ime a pusztában vagyon, ki ne menjete; ime a rejtékhelyeken, ne higgyétek. 27. Mert valamint a villámlás napkeleten támad és látszik napnyugatig, úgy leszén az Emberfiának

eljövetele is. 28. Ahol a holttest vagyon, oda gyűlnek a sasok is. 29. Míndjárt pedig ama napok szorongatása után a nap elsötétedik, a hold nem ad világosságot, a csillagok lehullanak az égről és az egek erői megrendülnek. 30. Akkor majd feltűnik az Emberfiának jele az égen; és jajveszékelní fognak a föld minden népei és meglátják az Emberfiát, amint jön az ég felhőiben, nagy hatalommal és fönséggel. 31. És elküldi angyalait nagy harsonaszóval, és egybegyűjtik az ő választottait a négy szél felől, az egek egyik végétől másik határáig. 32. Vegyetek példát a fügefáról: Mikor ága már gyöngye és levelei kihajítottak, tudjátok, hogy közel van a nyár. 33. Azonképen ti is, midőn mindezeket látjátok, tudjátok meg, hogy közel van az ajtóban. 34. Bizony mondom nektek, el nem múlik e nemzedék, mígnem mindezek meglesznek. 35. Ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak.

Istenítélet a történelem folyamán¹

Az óra lüktet lassú percegéssel,
 Kimérve a megmérhetlen időt;
 Ébren a honfigond virrasztva mécsel,
 Homlokára összebb gyűjti a redőt.
 Vajúdni meddig tart még e világnak?
 Sors! Óraműved oly irtóztató:
 Hallom kerekid, amint egybevágna,
 De nincs azokhoz számlap, mutató (ápr. 1861.).

Ha Arany János ma írta volna e költeményt, mindössze egy szó hangzanék másképen. Ma t. i. nem a honfigond mécsel, hanem az egész emberiség virraszt, mint egyetlen és olyan beteg, akit sok betegségénél és a kórág keménységénél jobban gyötör az, hogy a hosszú éjtszaka után a reményteljes hajnalnak, a forgalmas reggelnek és a napkeltének még semmi, de semmi jelét sem látja. Homlokán 2000 millió ember gondja vonja összebb a redőt. Sőt számlap és mutató nélkül lassankint a legnagyobb államférfiak sem fogják tudni, hogy a barbár világ végén, a népvándorlás kezdetén vagy éppen az utolsó ítélet küszöbén vagyunk-e. Akik csak emberi bölcsesség után indulnak, úgy gondolkoznak, hogy az irtóztató sors vak véletlene lökdös bennünket ide-oda mint értéktelen tárgyakat. Mert azt, ami most történik, nehéz összeegyeztetni egy felettünk lévő jószágos Isten szerető gondviselésével és mindenható kormányzásával (s a Szent Szívnek adott ígéretével). Az örök bölcseségnek felelete pedig most is az, ami volt 3000 évvel ezelőtt: A balga mondja az ő szívében, hogy nincs Isten. (Zsolt. 13, 1.)

A szövetség Istene

A bölcs számára a mostani sohasem tapasztalt nehézségekkel telt idők legkomolyabb bizonyítékai egy nagy és rettegett hatalom-

¹ Készült közvetlenül a második világháború kitörése előtt.

nak, akit a Szentírás számtalan helye alapján a szövetség Istenének mondhatunk. (Jer. 31, 31.) „Én szövetséget szerzek...” Isten az egész emberiség fölött a teremtésben szerzett legfőbb jogát és uralmát szövetséggé kívánta tenni, amelyet az egyesekkel a keresztségben megújított és a Kálvárián vérével megpecsételt. S ezt a szövetséget azzal a féltékenységgel őrzi, ami csak a szeretetnek sajátja. De egyúttal olyan szentesítéssel látja el, amire csak egy nagyfölségű és független és számadásra senkinek sem tartozó hatalmasság képes.

„Ha megtartjátok szövetségemet, az én népem lesztek” — így beszél ez az Úr. (2. Móz. 19, 5.) „Az Úr táblára írta Mózesnek a szövetség tíz igéjét...” (2. Móz. 34, 28.) „Tudjad meg, hogy a te Urad Istened erős és hűséges Isten, aki megőrzi a szövetséget.” (5. Móz. 7, 9.) „Ha rendelésem szerint jártok el és parancsolataimat megtartjátok, a föld megadja termését... De jaj! ha rám nem hallgatók és nem cselekszitek meg parancsaimat... (3. Móz. 26. egészen) ... Mert átkozott, aki nem hallgat a törvény szavaira.” (1. Móz. 27, 26.)

S a szövetség Istene nagyon szeretvén azokat, akiket szövetségében magához kapcsolt, olyan fogásoktól sem riad vissza, amire csak a legnagyobb isteni szeretet képes. *Dominus zelotes nomen eius. Deus est aemulator.* Az Úr féltékeny Isten. (Exod. 34, 14.) A derék férfit, akit boldoggá tesz feleségével kötött szent szövetsége, szíve hajtja, hogy nehézségek felmerültével annak érvényt szerezzen. Ami tőle telik, azt megteszi, hogy minden a régi mederben maradjon. S az Úr ne védené meg azt a szövetséget, amelyet szent Fia vérével pecsételt meg?! *Deus est aemulator!*

A megpecsételt szövetség

A sixtusi kápolna oltárfalára *Michelangelo* a harag napját festette le, amelynek szemléletekor az emberben a mai idők benyomásához hasonló érzés keletkezik. Középpontban áll a *Rex tremendae majestatis*, a szentszövetség teljes hatalmú megbízottja, sőt korlátlan ura. Főnt a célhoz ért boldogok serege látszik, lent a kínok végeleges állapotába jutottak kavarognak. S az ég és föld közt egy végelethatalmatlan tömeg törekszik a *Jöjjetek és Távozzatok* szók elhangzása után föl vagy le, amerre egész életükben szerzett fajsúlyuk készíti őket. Olyan ez a kápolna most, mint az egész világtörténet. Tele van kísérő képekkel, amelyeknek szereplői mind a főoltár eseményét nézik, tőle függenek, vele-viszonyban vannak. Proféták és nagy szentek és angyalok távolról nézve a történelem e végső jelenetét, jól megfeszítik lábukat; egy-egy párkányba fogódnak, hogy le ne billenjenek, annyira nézik a mozgolódók erőfeszítését. Köztük van a négy nagy proféta, akik fölséges kvártettben mondják azokat az ígéket, amelyek már több ezer évvel ezelőtt elhangzottak, s ott vibrálnak a történelem minden alakulatában és minden legkisebb

eseményben, de voltaképen az ítéletben látszik meg fontos szerepük, hogy mintegy a szentszövetségnek megpecsételéseként szolgáljanak. S a szentek, a párkányon megtámaszkodó látnokok, a mélységbe zuhanó tömegek, a mélységből feltörők, a szülők és a vélt támaszték meztelenségébe kapaszkodó gyermekek és egyéb gyámoltalanok hallgatják a valamikor réges-régen már hallott, de aztán elmosódott és most az ítéletnél új fényben mutakozó és zsinórmértékké tett szavakat.

*

„Én vagyok minden test ura, Istene, — közvetíti az isteni szót Jeremiás (32, 27—38—39—40.) — vajjon nehéz-e nekem valami dolog? Együvé gyűjtöm Izraelt és népemmé lesznek és én nekik Istenük leszek... És örök szövetséget kötök velük és nem szűnök meg velük jót tenni és szívükbe adom félelmemet, és egy szívet adok nekik, hogy féljenek engem minden időben, és így jó dolguk legyen nekik és fiaiknak... A bölcse ne dicsekedjék bölcsességével, a gazdag ne dicsekedjék gazdagságával, az erős ne dicsekedjék erejével, hanem azzal dicsekedjék, aki dicsekszik, hogy én vagyok az Úr.”

„Úgy éljek én, — mondja az Úr Ezekiel (17, 18—19.) által — s az eskünek, amelyet megszegett és a szövetségnek, amelyet felbontott, a terhét fején érzi... Kiterjesztem ellene hálómát és megfogatik varsámban és Babilonba viszem őt... és megtudják, hogy én, az Úr, szólottam...”

„...Nézék tovább — mondja Dániel (7, 13—14.) — az éjjeli látomásban és íme az éj felhőiben jöve egy, mint az Emberfia, s az Örökkévalóhoz közeledett... ki hatalmat adott neki... hogy minden népek és nemzetségek és nyelvek szolgáljanak neki... Eliszonyodék lelkem, s én, Dániel, megrettenék ezeken...”

„Jöjjetek hozzám! — mondja az Úr Izaiás által (55, 3. stb.) — hallgassatok meg és élni fog lelketek! Örök szövetséget kötök veletek... Amint leszáll az eső és hó az égből és ... megitatja a földet és megöntözi és termővé teszi azt: úgy leszen az én ígém is, amely számból kimegyen. Nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi mindazt, amit akartam és fogatos lesz azokban, amikre küldöttem... (13, II.) Megbüntetem a világot gonoszságaiért és az istenteleneket vétkükért és az elbizakodottak gögjének véget vetek és a hatalmaskodók gögösségét megalázom. Megrendítem az eget... s minden kéz lehanyatlik és minden szív eleped és görcsök és vajúdások fogják el őket, mint a szülő asszonyt. Kiki elképedve mered társára. Arcuk lánggal ég...”

*

A szeretet végső szava

A szentszövetség érvényben volt a régi zsidó teokráciában, ahol a kézmosástól az áldozatok bemutatásáig az életnek legapróbb megnyilvánulását is Isten törvényei szabályozták. Érvényes volt a régi hitvallásos államokban, ahol az Isten törvényei voltak az alap, amelynek az állam törvényei, ellent nem mondtak. Az államfők pedig Isten megbízottainak tudták magukat és a törvények végre-

hajtására felügyeltek. Sőt érvényben voltak az *egészen modern* berendezkedésű *államban* is, ahol a demokratikusan választott államfő a hatalmat Isten nevében kapta és gyakorolta. Ahol *vafi* ugyan erős hadsereg, de azért mindenki úgy tudja, hogy a várost az Úr őrzi. Ahol a hadseregre minden polgár büszke, de viszont a hadseregnek minden tagja tudja, hogy végeredményben a királynál nagyobb hatalmasság parancsol neki; attól függ, őt szolgálni tartozik. Amint azt *XII. Károly* svéd király katonái tudták, akiknek a király naponkint imádságot rendelt el, amelyeken maga is megjelent. Vagy, amint *Turenne*, „a legnagyobb francia katona” tette, aki legizgalmasabb csaták előtt a puszta földre térdelve imádkozott az élet és halál Urához és minden eredmény létesítőjéhez. Megvan a szövetség mindenütt, ahol nagyon művelik ugyan a tudományt, de a bölcsesség kezdete sem marad el. Ahol Isten nevében tesznek törvényt és hoznak ítéletet és tesznek tanúságot és készítenek végrendeletet.

Ellenben szövetsége nincs érvényben ott, ahol emlegetik ugyan szent nevét, de ez nem komolyan, nem azzal a tisztelettel történik, amit a szent név megérdemel és a szövetség diktál. Ahol „*ore benedicunt, corde maledicunt*”. (Zsolt. 61. 5.) Ahol a teljesen emberi erő-kön fölépülő állam minden akar lenni; ahol a tudomány bölcsességét, a hadsereg erejét, az anyagi jólét az utána való vágyat akarja feledtetni, s tréfa pellengérére állíthatja és a gyűlölet emlékét is ki akarja irtani, mint a zsidók Jézusét, így nevezvén Őt: *Törültessek el neve és emléke!* Napoleon azt mondta, hogy őt ellenségei gyűlölhetik, mellőzhetik, de jaj annak, aki kigúnyolja. Az Úr sem gyűlöletet, sem tréfát, sem hosszú ideig tartó mellőztetést nem enged meg. Míndezekért az egyeseken is büntetéssel vesz magának elégtételt. S ha fölülkerekedik egy olyan irány, amelyben nem egy katona szúrja át Szívét, nem egy Magdolna sérti meg, nem egy szolga üti arcul, hanem a gonoszlélek vezetése alatt egész seregek állanak vele szemben és mindig nagyobb arányokat vesz a tőle való elfordulás; ha templomait iskolákká, magtárákká és istállókká alakítják át és még csak a naptárt is megváltoztatják, hogy a megszentelendő hetedik napra emlékezni se lehessen: akkor... akkor a szövetségére féltékeny Úr megmozdul és azt mondja, amit hajdan:

„Szálljunk alá és zavarjuk meg őket!” Úgy, amint senkihez sem intézve részletenkint, külön, de már megmondta és megcsendültek a fülei az assziroknak, a babilóniaknak, a rómaiaknak, a gótoknak, a perzsáknak, a törököknek, a görögöknek, az ukránoknak, a lengyeleknek, az angoloknak, a finneknek és a magyaroknak és a földkerekségén minden népnek, amikor egy-egy istenítélet kezdetét vette.

„Ime az Úr elpusztítja és kopárrá teszi a földet. Eltorzítja ábrázatát, szétszórja lakóit. Olyan lesz akkor a nép fia, mint a pap, olyan a szolga, mint az úr, olyan a szolgáló, mint úrnője, olyan a vevő,

mint az eladó, olyan a kölcsönző, mint a kölcsönvő, olyan a hitelező, mint az adós. Egészen elpusztul a föld és kifosztatik. Bizony az Úr mondotta ezt a szöveget. Gyászba borul, elhervad a föld. Elsorvadnak népeinek legnagyobbjai. Tisztátalanná tették ugyanis lakói a földet, mert áthágták a parancsokat, megszegették a törvényt, megtörték az örök szövetséget. Ezért megbűnhődnek a föld lakói és csak kevés ember marad meg. Gyászol majd a szüret, elhervad a szőlőtő, sóhajtoznak azok, akiknek szíve vidám volt. Elhallgat a zene, megszűnik az örvendezők zaja. Nem isznak dalolva bort. Keserű lesz az ital az ivóknak." (Iz. 24, 1—9.)

Szövetségtörés szövetkező

Amit a négy próféta mond, az minden történelembölcseletnek alapvető törvénye, az egyes emberek és népek és nemzetek életfeltétele. A szövetség megőrzése és törvényeinek megtartása nagy dolog! Ha egy ember rúgja fel a szövetséget, az az egy vagy már itt a földön, vagy a túlvilágon, de mindig oly mértékben bűnhődik, ahogyan törvényszegése árt másoknak, ahogyan az erkölcsi rendet megbontotta. De amikor a szövetségrontók száma nőttön nő és szinte ellenszövetség alakul, amikor az e miatt szenvedők jaja szinte bosszúért kiált az égbe, s amikor a szövetségtiprás már szinte Isten föltségét teszi kérdésessé, akkor egy megrázó leszámolás és kiegyenlítő-dés készül. Amikor százezren és százmillióan nem törődnek a szövetséggel, amikor az egész koron keresztül a szövetség lerontásán dolgozva olyan lelkület keletkezett, amelyben az Úr a kúriáján pipázó öreg úrnak tetszik, aki még kíváncsiságból sem szól bele az emberiség történetébe s a világ folyásába; amikor tiszteletét színházzal és nemzeti ünnepekkel, kegyelmét zenével és felolvasásokkal, törvényeit önkénnyel helyettesítették; akkor aztán az Úr közbeszól: „Megszüntetem a hitetlenek gögjét és megalázom egy kicsit az erőseket.” (Iz. 13, 11.) Akkor egy kisebb szabású világítélet áll be. S ami akkor történik, azt mintha maga Izaiás és Dániel és Jeremiás, meg Ezechiél mondaná. Az újságok mintha kommentárai volnának a Szentírásnak. Nincs semmi biztonság. A pénz elvesztette értékét. Amikor mindenki a fontban látja a fantáziát, egyszer csak zuhanni kezd. Amikor mindenki a dollárra veti magát, az romlani kezd. Amikor aranyfüggőket kezdenek vásárolni, a rádión hallják, hogy az sem ér semmit, illetve már nem biztos. S a fegyver? Rengeteg volt és semmit sem értünk el velük; rengeteget gyártanak ma és semmit sem tudunk tőlük remélni. Gépek? Valamikor minden remény hozzájuk fűzött és most? Félre velük! A sarokba velük, hogy a rozsda marja őket és elő az embererővel! De mire!? Hiszen nem kell a munka, mert a többtermelés, mikorra feleszméltünk, áldás helyett vereséget hozott.

„A búzát elverte a jég, de bár a szőlőt is verte volna el,

mert akkor legalább lehetne remélni, hogy a megmaradtnak lesz ára." Ezt írta nekem valaki Rómába.

Brazília Santos városában, ahol 20 millió kávécsesze terméséből 6 millió lakos él és valamikor vasárnap, hétköznap egyaránt a hidraulikus daruk végtelen sora öntötte a kávéát a hajókba: ma ott százezer-számra öntik a tengerbe vagy égetik el és csinálnak belőle brikettet vagy fűtenek vele kazánt.

— *Ceylon szigetén* ez a jajszó: Borzasztó helyzetben vagyunk! A kakaónak nincs ára! Itt a vetés ideje s a nagy bizonytalanság miatt nem akarnak hozzáfogni a munkához, ami az eddiginél is nagyobb baj.

— *Malacca-szigete* így panaszodik: Sohasem hallott gazdasági nyomor fojtogat bennünket. Főterményeinknek, a guminak és a cinknek, nincs ára. Az ültetvényesek több bányát elhagytak. A munkátlanok száma nő.

— *Madagaszkár-szigete* ezt mondja: A kávé, amelynek kilója 10 frank volt, most 3-ért sem kell.

— *Afriakai hang*: „A kereskedelem megbénult. A bennszülöttek nem akarják neveltséges áron eladni terményeiket, s az európaiak még ezen a neveltséges áron sem akarnak venni. A személyzet 15 %-át elbocsátják, a megmaradtnak fizetéséből 15 %-ot levonnak. A jövedelem kevesebb, de a betegek száma több.”

Panasz a Zulu-földről: Be kell zárni az iskolákat, mert nem lehet fizetni a tanítókat; rettenetes szárazság uralkodott, következményeként tifusz dühög.

Maurizio-sziget: A márciusi ciklon tragikus következményeihez járult a cukorrépatermelés paralízise. Kína, Indokína, Sziám, Szumatra, Jáva, Borneo, Új Guinea, Salamon-szigetek egy jaja: *Rengeteg a termés, nincs ára!*

Ki akarta mindezt?

A földön senki! Nincs olyan gonosz ember, aki ilyen csak akarni is képes lett volna. Egy ember nem akarthatta ezt a sok rettenetességet, amint hogy lopni, rabolni, megszégyenülni, börtönbe kerülni senki sem akar. Amint azonban egyes ember is tehet olyant, ami esetlegesen rablást, gyilkosságot, börtönt és egyéb megszégyenülést von maga után, mert az első szándékos törvényszegés után következhetik az a nem akart törvényszegés is, amelynek a többi természetszerű következménye: sok ember, a népek és nemzetek hasonlóképen vannak. Azt mondhatják, amit Szent Ágoston: „*Volens, quo nollem perveneram*. Akarva odajutottam, ahova nem akartam jutni.”

Világháborút egyetlen nemzet sem akart, de a háborút *egyik sem kerülte és ellenezte teljes lelki felkészültséggel*, mert többen határozottan akarták a háborút. Egyetlen nemzet sem akart világháborút olyan vérveszteséggel, hogy a hősi sírokat a párizsi Soldat inconnu-emléktől egymasmellé rakva, az utolsót Vladivosztoknál a Japán-tenger hajjai mossák s amelynek befejezése után most egy

másik világháború réme fenyeget s esetleg visszafelé ugyanolyan hosszú és ugyanolyan rettenetes diadalút készül. Egyetlen nemzet sem akarta, hogy annyi béna, vak és munkaképtelen kerüljön ki a világháborúból, hogy egy nagy természeti katasztrófa után a *hősi halottak* meg munkaképtelenek számával a régi Magyarország beépíthető, lévén amazok száma 10, emezeké 11 millió.

Egyetlen nemzet sem akarta azt a piacrombolást, hogy a Fokföldtől Grönlandig jajszó legyen mindenkinek leggyakoribb sóhaja: azt a szédítő bizonytalanságot, amelyben a ma még valahogy megy, de a holnapért senki sem kezéskedik. Senki sem akart világháborút olyan pénzveszteségekkel, amin ma nyolc országban minden családnak egy házat, telket lehetne juttatni, hogy ott mindegyik kis Názáretet létesítsen magának és minden 20 ezer családnak lehetne egy egyeteme, kórháza, iskola a szükséges tanárok, tanítók, orvosok és ápolószemélyzet fizetésének mindenkori biztosításával.

Mindezt a sok szörnyűséget az összes nemzetek sem akarták s mégis minden nemzet akarattal jutott oda, ahova nem akart. Mindegyik csak a másikat akarta lehetlenné tenni. Mindegyik akart valami nagyon fontosat vagy legalábbis nem dolgozott teljes lélekkel bekövetkezése ellen s ez az Úrtól és szövetségétől való elpártolás volt. Ezért sokan, nagyon sokan elhagyták az Urat. Kiért? Az Úr örök riválisáért, a Gonoszért. „Az eget eltöltötte az Úr dicsősége — mondja Habakuk próféta — (3, 9—11.), s a föld telve van dicséretével. Akkor eléje lép az ördög és megáll és felméri tekintete a földét és szétbontja a népeket.” Ime, szétbontotta az ördög az Úr dicséretében egyesült népeket, akik közül több egyenesen a szövetség felbontását akarta. Mások semleges viselkedésükkel nem bánták, ha az urak Ura elnémul. *Ebben a legfontosabban minden nemzet vétkezett,* amiből aztán következett mindaz, amit nem akartak: a piacromlás, a világháború és a hozzá méltó vérvesztés és a pénzromlás és a vonatrobantás és nyílt utcán a postások megtámadása és fényes nappal bankok kifosztása és éjjel a postafalak kivájása és az öngyilkosságok olyan mótelye, hogy volt ország, ahol minden félcírara esett már egy-egy öngyilkosság. Mindez az ítéletidő magától jött. S a nemzetek most valami konferencián egy körüben ezt énekelhetnek: *Volentes quo nollemus perveneramus.* És az egész földkerekség minden templomában bűnbánati nap következhetnek és minden családban ezt kellene egy hétig esti imádságként elmondani: *Volentes, quo nollemus perveneramus!*

Reméljünk, imádkozzunk, vezekeljünk

S ennyi nyomor láttára most kétségbeessünk, mint annyian, akiknek reményük nincs? (Thess. 4, 12.) Az Isten szövetségében a kétségbeesés ismeretlen fogalom. Csak annak van helye, hogy mint egy ember álljunk meg és a multra nézve lássuk meg azt, hogy „meséket mondtak nekünk, amik nem voltak a Te törvényeid”:

Sirassuk meg a multat s aztán reméljük *minden emberi remény ellen*. Az erinniszektől agyonkínzott görög ember leroskadt, mikor lába és tüdeje már nem bírták, mert semmi segítsége sem volt. Nekünk van segítségünk: a szentszövetség lelke, a *Deus spei* (Róm. 15, 13.) *et Deus pacis*.

A római Konstancia-kápolna egyik képén egy alak tekercset tart, amelyen ez volt valamikor az írás: *Dominus legem dat*. Ez az öszövetség törvénye. Midőn az 5. század barbár betöréseinek a végén a templomot kijavíttatták, a művész értelme a régi írást látta ugyan, de szíve mást óhajtott s keze a szív után dolgozott és így a régi írás eltűnt és helyébe ez került: *Dominus pacem dabit*.

Igy vagyunk mi is. Látja elménk a büntető törvényt, de szívünk töretlenül bízik benne, hogy: *Dominus pacem dabit*. (Iz. 26, 12.) Így történik, ha a régi *tévedésnek vége*. Az Úr az ítéletnek és minden büntetésnek kezdete és vége, a szövetség visszaállításának esetére minden baj gyökeres megszüntetését kilátásba helyezi. „Várja az Úr, hogy megkönyörülhessen rajtatok és irgalmában fölmagasztaltassék... s boldog mindenki, aki várja őt. Nem fogtok sírni többet, nagyon megkönyörül rajtatok... erőt ad mindenütt, ahol vetnek és bőséges és gazdag kenyér lesz mindenütt; a hold úgy világít, mint máskor a nap, és a nap meghétszeresi erejét és világát a napon, amikor az Úr bekötözi népe sebeit.” (Iz. 30, 18—28.)

2. Aztán *imádkozzunk* a próféta szavaival. „Obsecro Domine! Nagy és rettenetes Isten, aki a megkötött szövetségen örködöl és a Téged szeretőkön könyörölsz, esdeklünk Hozzád! Vélkezünk, gonoszat cselekedtünk, parancsaidtól elhajoltunk. Nem hallgattuk meg prófétaidat, akik a Te nevedben szóltak királyainkhoz, vezetőinkhez, őseinkhez és az egész népséghez. A Tied az ítékezés, a mienk a megcségyenülés, amely most osztályrészül jutott nekünk, akik itt egybegyűltünk, akik tévol vannak és akik az egész földkerekségen élnek. Mondom Uram, hogy a mienk a megcségyenülés, a Tied a... könyörület és az irgalom, ha mindjárt eltávoztunk is Tőled. Uram, hallgass meg! Lásd pusztulásunkat és légy könyörületes!” (Dan. 8, 4—19.)

3. S időközben vezekeljünk, amit hasonló ítéletidőben Nagy Szent Leó pápa, mint a legelső földi hatalom képviselője a római Szent Péter-templomban prédikált: „Az idő minősége megköveteli, hogy bőjtöljünk és összes jövedelmeink egyrésztél bőkezű adóul felajánljuk, amivel Istenhez közelebb, a gonosztól távolabb jutunk. Az erényeknek tápláléka mindig a bőjt volt... S a bőjtöt tetteze a nyomorultaknak adott segítség. Legyen a bőjtölő megtartóztatása a szegény megenyhülése. Legyen tehát gondunk az özvegyek védelmére, az elhagyott kisgyermek felkarolására, Találjon védelmet az elnyomott, segítséget a mezítelen, résztvevő gondoskodást a beteg, hogy közülünk kiki a minden jó Szerzőjének valamit kegyességgel feláldozva, az örök üdvösségben nyerje meg érte jutalmát. Legyen

mellettünk Szent Péter, akinek érdemei révén kéréseink teljesítését megnyerjük a mi Urunk Jézus Krisztus által, aki az Atyával és a Szentlélekkel egyetemben él és uralkodik mindörökkön-örökké. Amen."

Az utolsó ítélet

Az istenítélet történelmi korai csak a jelen eseményekkel válnak borzalmassá, az utolsóítélet évezredekkel előbb érezteti hatását.

„*Angelus judicii, az ítélet angyala.*” Így hívták Ferreri Szent Vincét, a középkornak ezt a mindenütt rettegett népszónokát, akit cellájából az utolsó ítélet gondolata hajtott ki. Elgondolta a nagy nap rettenetes voltát és üzte-hajtotta a vágy, hogy az embereket kiragadjá aléltságukból és megismertesse velük a veszedelmet, amely felé rohannak. Beszédeinek egyetlen tárgya az utolsó ítélet volt. Mikor ezernyi hallgatósága előtt a nap rettenetes voltát vázolta, a jajgatástól nem tudta befejezni beszédét. A bűnbánók hajukat tépték és ruhájukat szaggatták össze. Fejükre hamut hintettek és napokig böjtöltek.

Ma nincs Ferreri Szent Vincénk, aki ilyen hatással tudna beszélni az emberiség történelmének legnagyobb drámájáról, de itt van maga a Szentírás, amely annyi idő óta tanítja az emberiséget a biztosan bekövetkező tényre, amely még a legnagyobb szenteket is megremegtette.

„Ha most egy égdörgés megrettent bennünket, — mondja Szent Efrém — hogyan tudjuk majd elviselni a harsona hangját, amely a holtakat a sírjából felkelti?” Ezt a nap Szentet a nap fénye, a hold és a csillagok világossága az ítéletkor bennük előforduló változásokra figyelmeztették. A csermely csobogásában az ítéletkor zúgó tengert hallotta. Temetőben a sírok látása az ítéletre feltámadtak képét idézte emlékezetébe.

Szent Jeromos mindig hallotta az utolsó ítélet harsonáját. „Valahányszor az ítéletre gondolok, — mondja — mindig rettegek és borzadok. Bármit teszek, akár eszem, akár iszom, mindig ezt hallom: Holtak, keljete fel és jöjjetek az ítéletre!”

Klimakusz Szent János egyszer meglátogatott egy kolostort, amelynek tagjai szigorú böjtölésben és vezeklésben éltek s állandó imádsággal engesztelték az Urat. „Láttam olyanokat, — mondja a Szent — akik az időjárás viszontagságának kitéve az egész éjet a szabadban állva töltötték; mások állandóan térdelve dolgoztak s valamennyin meglátszott, hogy a könnyek utat vájtak arcukon. Ezek a szerzetesek az ítélet miatt sanyargatták magukat.”

Az utolsó ítélet rettenetes, mert akkor minden nyilvánosságra kerül. Mikor Rudolf császár és a cseh Ottokár seregei csatára készen állottak, a nagyobb ellenségtől félve Ottokár arra szánta el magát, hogy leteszi a hűségesküt a császár előtt. Csupán azt kérte, hogy a lealázó aktus ne nyilvánosan történjék, hanem a császár sátorá-

ban s az egész seregből csak a beavatott nagyok lehessenek jelen. Úgy is készült el minden. Amint azonban Ottokár a császár előtt hódolatra leférdelt, előre elkészített berendezés révén a sátor falai leomlottak és a sátor körül álló hadsereg fejedelmét a császár előtt lealázó helyzetben látta. A megdöbbenés morajlott rajta végig.

Az utolsó napon ez lesz a mi sorsunk is: lehull minden fátyol. Tudatlanság, önfeledtség, büszkeség, harag, gazdagság, jó modor, színészkedés semmivé lesz és mint „spectaculum mundo: angelis et hominibus” áll mindenki, hogy elvegye büntetését vagy jutalmát.

Az utolsó ítélet egyetlen vigasztalása. Súlyos bűnökkel terhelt egy katonát vittek Cézár elé. A halálos ítélet már el is hangzott s akkor a vádlott alázatosan bírāja felé fordulva így szólt:

— Emlékszel-e rá, ó Cézár, hogy egy napon Spanyolországban járva a nagy hőségtől és szomjúságtól eltikkadtan ültél egy fa árnyékában? Akkor neked egy egyszerű katona nyújtott friss vizet!

— Emlékszem — mondotta a császár. — Csak nem te voltál az a katona! Az nem volt félszemű!

— Én voltam, Cézár. Akkor még két szemem volt, de azóta az egyiket zászlód alatt elvesztettem — felelte nagy önérzettel a katona.

Cézár jobban megvizsgálta a katonát és felismerve benne egykori jótévőjét, az ítélet helyett kitüntetéssel bocsátotta el.

Ez a megnyugtató reménye lehet mindenkinek, aki itt a földön az Úr törvényeinek engedelmeskedik, országának terjesztéséért küzd. Itélőszéke elé kerülve bizalommal hivatkozhatik a szegények személyében neki nyújtott pohár vízre, a zászlója alatt teljesített szolgálatra, szent ügyének védelmére. S remélheti, hogy bűneiért kegyelmet talál és érdemei jutalomban részesülnek.

TARTALOM

Bevezetés	— — — — —	5
------------------	-----------	---

KARÁCSONYI ÜNNEPKÖR

Adventi harangtól a mustármagig	— — — — —	11
Advent I. vasárnapján:		
Itt az óra, hogy felkeljünk az álomból	— — — — —	12
Harangszó a veszedelem elé	— — — — —	13
Advent II. vasárnapján:		
A népek és nemzetek igazi ura	— — — — —	15
Super flumen Jordanis	— — — — —	17
Az állhatatosság dicsérete	— — — — —	19
Advent III. vasárnapján:		
Örüljetek, újra mondom, örüljetek!	— — — — —	20
Te ki vagy?	— — — — —	22
Advent IV. vasárnapján:		
Ne ítéljetez idő előtt!	— — — — —	25
Az Úr útja	— — — — —	27

KARÁCSONY

Karácsony ünnepén:		
A bethlehemi barlang jelentősége	— — — — —	28
Éjtéli misére:		
Lemondván a világi vágyakról, józanul éljünk	— — — — —	29
Dicsőség Istennek a magasságban	— — — — —	30
Pásztor misére:		
A mi Üdvözítőnk jósága és embersége	— — — — —	32
Pásztor lelkület és áldozatosság	— — — — —	34
Nagymisére:		
Az Atya valóságának örök képmása	— — — — —	35
Legyen világosság	— — — — —	36
Karácsony után való vasárnapon:		
Gyermekek az elemek hatalma alatt	— — — — —	37
Lakék vala Názáretben	— — — — —	39
Szent Szilveszter napján:		
Krisztus jó harcosa	— — — — —	40
Mikor nem is gondoljátok, jön el az Emberfia	— — — — —	41
Szilveszter este:		
Vere dignum et justum est	— — — — —	43

Újév ünnepén:										
	Megtagadván a világi vágyakat	—	—	—	—	—	—	—	—	46
	In nomine Domini. Amen	—	—	—	—	—	—	—	—	46
Jézus nevenapján:										
	Név, amelyben üdvünk vagyon	—	—	—	—	—	—	—	—	48
	A legszentebb név tisztelete	—	—	—	—	—	—	—	—	49
Újév utáni vasárnapon:										
	Az örökös kisérd szolgáltsorsban	—	—	—	—	—	—	—	—	50
	Történelem néhány szóban	—	—	—	—	—	—	—	—	51

VIZKERESZT

Vizkereszt ünnepén:										
	Királyok az Úr tényességében	—	—	—	—	—	—	—	—	53
	Láttuk csillagát napkeleten	—	—	—	—	—	—	—	—	55
Vizkereszt után I. vasárnapon:										
	Ne szabjátok magatokat e világhoz!	—	—	—	—	—	—	—	—	57
	Megemlékezzél róla, hogy ünnepeket szentelj!	—	—	—	—	—	—	—	—	59
A szent család nyomában:										
	Krisztus békéje legyen szívetekben	—	—	—	—	—	—	—	—	61
	Es engedelmes vala nekir	—	—	—	—	—	—	—	—	62
Vizkereszt után II. vasárnapon:										
	Alkalmazkodás és együttérzés	—	—	—	—	—	—	—	—	66
	Az anya és gyermeke	—	—	—	—	—	—	—	—	68
Vizkereszt után III. vasárnapon:										
	Isteni és emberi bosszúállás	—	—	—	—	—	—	—	—	74
	Az isteni és emberi igazságszolgáltatás	—	—	—	—	—	—	—	—	75
	Csak Isten nagy	—	—	—	—	—	—	—	—	78
Vizkereszt után IV. vasárnapon:										
	Proximus tuus! Felebarátod!	—	—	—	—	—	—	—	—	79
	A háborgó tengeren	—	—	—	—	—	—	—	—	81
Vizkereszt után V. vasárnapon:										
	Emberi türelmellenség	—	—	—	—	—	—	—	—	83
	Isteni türelem	—	—	—	—	—	—	—	—	85
Vizkereszt után VI. vasárnapon:										
	Aróma a jó bor cégére	—	—	—	—	—	—	—	—	87
	Hasonló a mennyekországa	—	—	—	—	—	—	—	—	89
Gyertyaszentelő Boldogasszony napján:										
	A világ világossága	—	—	—	—	—	—	—	—	91
	Most bocsásd el, Uram, szolgálodat	—	—	—	—	—	—	—	—	92

HÚSVÉTI ÜNNEPKÖR

A húsvéti előkészület.

	Dermedtségéből az élet üdeségébe	—	—	—	—	—	—	—	—	96
Hetvenedvasárnapon:										
	A legjelentősebb verseny	—	—	—	—	—	—	—	—	97
	Az Úr munkásai	—	—	—	—	—	—	—	—	100

Hatvanadvasárnapon:	
A legtekélyesebb összhang	102
Márciusi búza	104
Ötvenedvasárnapon:	
A világ legnagyobb kincse és ereje	106
A látás átka és a vakság talentuma	108
Hamvazószerdán:	
Mi az ember?	109
A bőjt hatása	110
A bőjt etiketszabálya	112
Bőjt I. vasárnapján:	
„A kellő idő”	114
Tedd, hogy a kövek kenyerekké legyenek!	116
Bőjt II. vasárnapján:	
Ez az Isten akarata	118
Jó nekünk itt lenni	120
Bőjt III. vasárnapján:	
Harc a hamis jelszók ellen	122
A két legelszántabb tábor	124
Bőjt IV. vasárnapján:	
A szabad ember és a rabszolga	126
A lelkek királya	128
Bőjt V. vasárnapján:	
A legmérgeesebb folt ellenszere	131
Ki vádolhat a bűnről?	132
Virágvasárnapon:	
Meglátjátok az Úr dicsőségét	134
Áldott, ki az Úr nevében jön	135
A mi Urunk, Jézus Krisztus kinszenvedése	136
Engedelmes vala a halálig	137

A NAGYHÉT

Nagycsütörtökön az Oltárszentség:	
Memoria passionis	140
Nagycsütörtök és Ūrnapja	140
Az élet eledele	141
Krisztusi szeretet, júdási hálátlanság	142
Az örök élet kenyere	143
Ūrnap körmenet	144
Aki eszi az én testemet	144
Hogyha ti is meg nem bocsátotok	148
Kérjétek és adatik	147
A köztünk lakó ismeretlen	149
Nagypénteken a szentkereszt:	
A szentkereszt fellalálása	151
A szentkereszt felmagasztalása	152
Ha felemeltem, mindeneket magamhoz vonzok	153
A földön a legszentebb hely	155
Szemlélődés a Kálvárián	156

A mi nagy segítségünk:	
Az isteni Szív munkája	160
Szívet szívért	161
Jézus szentséges vére	162
A vér hatékonysága	163
A legszentebb vér értéke	164
Consummatum est	165
Szövétnék a sötétségben	167
Fönt a hegyen Jézussal	169

HÚSVÉT

Húsvétvasárnapon:	
Lumen Christi	172
A feltámadt Krisztus sírjánál	173
Húsvéthétfőn:	
Az élők és holtak bírása	175
Szenvedéssel dicsőségbe	177
Húsvét után I. vasárnapon:	
Hitünk meggyőzi a világot	178
Békesség nektek	180
Krisztus békéje a szenvedőnek	181
Krisztus békéje és a nemzetek	181
Húsvét után II. vasárnapon:	
Krisztus nyomdokain	182
A jó pásztor	183
Húsvét után III. vasárnapon:	
Némítatók el az okatlanok tudatlanságát	185
Modicum-Aelernum	187
Húsvét után IV. vasárnapon:	
Minden jó adomány felülről vagyon	190
Hová mégy?	191
Húsvét után V. vasárnapon:	
Jöjj és kövess engem!	192
A szállófürűt és farkasalma	194
Keresztjáró napokon:	
Litaniae minores et majores	196
Indérangeable	198
Aldozócsüdtörtőkön:	
Mit álltok az égre nézván?	199
Fölvételék a mennybe	201
Húsvét után VI. vasárnapon:	
Virrasszatok az imádságban	203
Az Igazság lelke	204

PÜNKSÖDI UNNEPEKÖR

A szél zúgásától az égi harsonáig	207
-----------------------------------	-----

PÜNKÖSD

Pünkösdszombat:		
Mindnyájan betelének Szentlélekkel	209	
Dulcis hospes animae	211	
Pünkösdhétfő:		
Loquebantur variis linguis	213	
A sötétség szeretete	214	
Pünkösdszombat után I. vasárnapon:		
Mi az Isten?	216	
„Aki fél, az nem tökéletes a szeretetben”	218	
Amily mértékkel mérték...	219	
Isteni igazságosság és irgalom	220	
Szentháromság vasárnapján:		
Az isteni bölcsesség mélysége	223	
Az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében	224	
Ürnapjának anyaga		140—149
Jézus Szíve ünnepének anyaga		160
Jézus szent vére ünnepének anyaga		162—164
Pünkösdszombat után II. vasárnapon:		
Önteláldozó szeretet	225	
Ments ki engem!	227	
Szentkereszt feltalálása ünnepének anyaga		151—156
Pünkösdszombat után III. vasárnapon:		
Az ördög körüljár	230	
Krisztus körüljár	233	
Pünkösdszombat után IV. vasárnapon:		
Szolgaságból a szabadságba	234	
A föld sója, a világ világossága	236	
Pünkösdszombat után V. vasárnapon:		
Egyetértők és testvériségszeretők	237	
Mégbocsátás és áldozat	239	
Pünkösdszombat után VI. vasárnapon:		
Krisztusban meghalni s Vele örökké élni	241	
A mindennapi kenyér	242	
Pünkösdszombat után VII. vasárnapon:		
Libertate perit	245	
A hamis próféták	247	
Pünkösdszombat után VIII. vasárnapon:		
A világ örökösei	249	
Hűtlen vagy hűségese sáfár?	250	
Urunk színváltozása ünnepének anyaga	167—169	
Pünkösdszombat után IX. vasárnapon:		
Ne paráználkodjatok!	252	
Jeruzsálem, térj meg Istenedhez!	254	
Pünkösdszombat után X. vasárnapon:		
Emberi törekvés, isteni irgalom	256	
Farizeus imádság, isteni bűnbocsátás	257	

BETŪSOROS TÁRGYMUTATÓ

amelynek a lapszám helyett több ok, nem utolsó helyen a hirtelen római út miatt a vasárnapokra s ünnepekre utaló lelőhelyeit a Tartalom megkülönböztetett betűi adják.

adakozás Jézusnak H 5, — hiúságból, P 15, természetfeletti indíték nélkül P 18, Alamizsnás Szent Jánosé P 1

adjonisten = fogadjisten P 1

alázatosság P 19

áldozatos élet H 5

áldozatosság Jézusnak Kp

állhatatosság A 2

angyal B 5, P 14, Ő

anyagias életirány s áldozatai P 18
anya megsértése cs

anyát szeretni kell V 2

apostolkodás szenvedésben Ká

árvák P 14

Atlanti óceán mélyén: Glória Ké
atya megsértése cs

bánkódás semmisségen B 3

bátorság — hit ellenfeleinkkel
szemben H 3

„beata solitudo” Ku

béke: fontossága H 1, — s a
Népszövetség H 1, — ápolása
egymásközt P 5, családban V 1,
nemzetek közt H 1, a társadalom-
ban P 16, — kötés Krisztus szobrá-
nál H 1, P 5; Isten békét ad
P 24

betegség = csapás, szenvedés

Betlehemi barlang K

bérmálás P

boldogság csak Istentől P 2, -ot
anyag P 2, s általában földi nem
ad, hal

Boldog újévét! Úé

botrány Ő

bosszúállás V 3

Bűn: a legnagyobb baj Io, élet-
tengeren lélekhez tapadt szenny
P 19, mibenléte s jelentősége Io,
lelki sötétség szüli P 23, — be-
vallás Ph, hiú — mentegetés B 5,
— által Krisztus meghal lelkünk-
ben P 11, — ára B 3, bűnök útja
új, bűnök egymásután H 4, ellen-
szerük virrasztás és ima H 6,
bűnök skarlátja megfehéredik
B 5, -tól való szabadulás fel-
tétele okának elhagyása Ké, bűn
tönkreteszi a lélek benső rende-
zettségét P 14, megszokott fog-
ságban tartja a lelket P 7, —
súlya alatt a lélek beteg P 20;
— a megváltás szükségességének
oka Vér, bűnre való felkészülés
Vér, — a lélektemplom rombo-
lása Io, következményei a földön
P 1, legsúlyosabb következmény
szemléltetve B 3, bűnös hajlan-
dóság veszedelme Ké új P 6, P 7,
Bűnös: rejtőzködik, pedig min-
denütt Isten kezében van Ph, —
bűnhődése cs V 3, P 23, nemze-
teké a világháború miatt P 24,
— mája Kyrrie eleison! P 1, meg-
átalkodottsága P 1, a gyóntató-
székben Ph, P 19, B 1, lelke pisz-
kos műretek P 3, — mentő kör-
menet P 3
búzaszentelő körmenet kn

család érnei cs, -ban egyetértés
férj és feleség közt V 1
Csapások, veszélyek, fájdalmak:
természetiek A 2, kn, H 6, kir;

tennivaló bennük kir, P 24; „R — 101” veszte H 3, hajóelsüllyedés A 2, H 2, km. Prométhé francia tengeralattjáró Ó. Háborgó tenger V 4. Beuten szénbányászai Ó. Gyermekek a veszedelemben Ó. Családi megpróbáltatása Szent Erzsébetnek sze. Nemzeti szerencsétlenség sze, közveszedelem lejtőjén V 1. Világháború legnagyobb csapásunk H 6, következményei közt vezekeljünk és engeszteljünk új kir P 24. Szerencsétlenséggel sujtott ember, s a felebaráti szeretet Ó. Hasonlóan szerencsétlen aszszony az isteni törvény hősi megtartója őt. A vak Braille megalkotja a vakok ábécéjét őt. Az éneklő leprás P 13. Szenvedéssel apostolkodó betegek Ká csillagot követve biztos az út V csodák magyarázata P 13 csoda s a megromlott értelem P 18

diadalézés, múlt és örök fő
Dicsértessék a Jézus Krisztus In demokrácia legfőbb biztosítóka V 2

egyetértők s együttérzők P 5
Egyház: leigázására készül Juliánusz aposztata Uv V, történelme egy mondatban Uv, hullám veri, de el nem merül V 4; ellenségei győzelmét állítják: Heine V 6, Voltaire Uv. Bosuet és Lessing P 18, Monsabré V 6 az Egyházzól. Legyőzhetetlen Armada V 4; — léte, terjedése, állandósága V 6. Üldöztetésének eredményei V 5, V 6

Élet: északsarki expedíció Hh, vezére Hh, veszélyes útja (Via mala) A 1, A 4, Úé; — szerepek A 4. Utána mi jön? H 3. Végcélja Isten H 4; felfelé irányult B 2, P 17. Elferdült — irány P 22. — útján eltévedés B 2. — úton Becket Gilbert eligazodása In, — verseny befejező mozzanata he
Ember: nyomor, árnyéka az álomnak ham, por, testünk anyaa-

ga ham. Természet gyermeke, Istené, Krisztusé, Egyházé A 3. Kemény sorsban ellenálló ember A 2, erkölcsi ellenállásra képtelen, puhány V 1; kaméleon-, szélkakas- Ph

Lehet a világ rabszolgája V 1, P 7 és ura kir.

engedelmesség cs P 7, engesztelő ima a háborút követő megpróbáltatások közt P 24

erős és erősebb küzdelme B 3 Valens császár és Szent Vazul V

fájdalom = szenvedés, csapás fajpusztító alkohol P 20, tisztátalanság P 9, P 14

farizeus lelkület P 10

farizeusok s a törvény P 13

felebaráti szeretet V 4

férj-feleség egyetértve cs

„Földünk legsötétebb pontja” kf független erkölcs P 1

gazdagság = valódi és látszatos P 8
gazdagodásvágy s indián áldozataik P 20

gög P 16; a hitetleneké megalázva P 24

gondviselés A 2, P 14, eszközei az Örzőangyalok Ó.

gyermekártatlanság a romboló harcosok előtt B 2, annak elveszetegetése B 2

gyermeksors a pogány világban Ku, -kor a gyűjtés ideje Ku gyermekek a veszedelemben Ó gyilkos betűk P 22, P 23

hadirokkantak P 11 Ó
halálban megnyugvás H 1; — tetteink megítélése B 5

halál nem szerencsétlenség P 15 halogatás veszedelme B 1

halottal szemben kötelességünk P 15

hirtelen halál Sz, H 3

hitelenség előkészítése P 7

hit és hitelenség találkozása V hit hatalma a szenvedésben H 1, P 13

Hittmegvallás: Szent Oresztesz, Szent Juliáné A 3, Ségur édes-

anyjái, Zeithen tábornoké, Achtermann Vilmos festőé B 1, Szent Hermenegildé B 4, íreké Hár, Leverrier csillagászé Gy, Cauchy matematikusé, Volta, Ampère természettudósoké, Nussbaum sebészorvosé In, Bayard lovagé kf hitvallás bátran B 1, -ireké Un

Hár
hittanulás legjobb ideje ha hősiesség a mindennapi életben A 2

hősi halottak száma P 24
húsvéti ünnepkör s tavasz össze-
illenek he

hűség mindhalálig P
hősi szeretet P 1
hűtlen sáfár P 8

Idő értéke P 15

igazság ereje H 6, álgazság kudarcra kir

Ima: hatékonysága kn, eredménye Uk 2, — a virrasztásban másnak megnyugvás H 6; — Jézus nevében s akaratában megnyugodva H 5; — a veszedelemben P 24, étkezés előtt H 4. Imádkozó katonák 24. A gonoszlélek ellen óvoszer P 3

irányvesztett utas A 1, A 4

Isten: akaratában megnyugvás Há, Háromsága Há, hosszútűró és irgalmas km P 1, változatlan Kn, igazságos A 2, türelmes V 5. — nevei különféle nyelvekben A 2, — szövetsége P 24. -nek mindenért hála sze; látogatása P 9. Törvényeinek megtartása és háttérbeszorítása P 24. Ítélete büntettekben V 3, — történelemben P 24, — halálban B 5, — az oniachi szöszék feliratában A 1. — a lübecki templom feliratában A 4. Utolsó ítélete P 24, régi templomok üvegportálján A 1. Megismerése P 1, szeretete P 1, tudása, művészete, ereje Ké, életünk végcélja H 4; tiszteletének bűnös elhagyása V 1, P 18, P 23. Gondviselése A 2, sze P 14. Istenország V 6, terjedése, állandósága V 6. Érte vagy tőle függetlenül

jót tenni P 1. — léte az emberi értelem előtt P 1. — hit az USA elnökében s más népvézerekben V 2. — országában nincs későn ha. — rabjai kir. — terveit nem látjuk Ká.

„Istenért és hazáért“ Vv
ítélet, Istené V 3, B 5, P 24
ítélkezés embertársainkról A 4

Jézus: születésének jelentősége V, halála H, vérének értéke Vér, — vérével irt ítélet Vér, — neve In, tisztelete In. Szíve köztünk, munkája. Szívének szobra az Ibér-félsziget középpontjában Sziv. „Jók szeretetének, s rosszak rettegésének tárgya.“ Hv
jötteteink indítéka Ké, P 1
jőszándék szemléletes kifejezése Ké

kaméleon-ember Ph

kárhózat veszedelme P 19
katolikus névleg és tényleg A 3
kenyér a szegényeknek B 1

Kereszt: a legdrágább fa, kf, Istenország diadaljele Ker; halálunkon eligazít, az élet szerencsétleneinek jelvénye, a tenger mélyén, a Szent Péter-téren; Tilly János halálánál, Szent Fülöp számára, az aradi hős kezében kf; Lacordaire szónok keresztje H 5. -- kitüntetettjének hősiessége Sz; — et eltávolítani kórházból P 23

Keresztjárnapok kn
keresztény férfi he
keresztrefeszítés módja, kinjai Vv

kereszttség H fönt P 16, hatékonysága P 6

királyság, Krisztusé B 4, Vv kir könnyeletörles királyi ünnepe P 11
Krisztus: megváltotta a világot P 13, élet vezére Hh, harca katonai fegyverzetük B 3, P 21, istensége Napoleon szerint H. „jók szeretete, rosszak rettegése“ Hv, keresztjének ellenségei P 23, „Legyőzhetetlen nap“ V, rang-rejtve köztünk Uk 4, Ker, Savo-

narola királyságát proklamálja Vv, szenvedett értünk Vv, szenvedéseinek elgondolása és követése H2 H5, szobra az Andések ormán H1 P5, világhosszágai Hv, mely megvilágít minden embert Kn; — győz P12, — király B4, Vv, kir, — szolgálomában Uk4 ker, törvényeinek visszaszorítása kir, P24, feltámadásáról Wilde Oszkár P11

Legyőzhetetlen Armada V4

lélek a társadalom összetartó és újjáalkotó eleme P
lelkismeret szerepe B5, — vizsgálás P1
lelki versengés he
lemondás, hősies Ó; 1. önmegtágadás
léprás betegek P13

magánügy a vallás kir

megbocsátás Uk3 P5 P2, mértéke bűneink bocsánatának P5
megtérés P10, Szent Ágostoné A1, Dupuytren beszédé Gy
megtért pogányok erős hite V3
megváltás az Atya tette, s a Fiúé VÉR
mindennapi kenyér P6, kérése P6
misztikus érzék B4
munkajelszó he
munkásszerepek P17
„Majd holnap” a halálnak s az ördögnek szava B1

nemzetek ellensége: alkohol P20,

rossz olvasmányok P12 P22
háború P24
nép elnyomatása V2, -ek várokozása A, -ek dicsérik az Urat A2, -ek a téves úton A4, -ek Krisztus világhosszágában Gy, -ek szenvedése a világháborúban P24; -vezér az Úr nevében jöj-jön! Vv, -ügy védőjének szomorú sorsa Vv
„Ne ítéljete!” P1

Oltáriszentség: szenvedés-émlék

Ncs, állandó templomainkban B4,

látogatása B4, hódolat előtte a szentségi körmenetben Kp, Jézus-nézés Uk2, nyomorban erőforrás és enyhület Un, lakoma Jézussal Kr szeretet, eledel Uk1, áldozás Pv, méltatlan — Kr szeretet, — hoz ünnepi ruha P19; nagy vigasztalás, nagy erő, nagy mágnés, minden romlás ellenszere, erkölcsi élet központja, kiapadhatatlan forrás Uk1; viaticum Uk1, — Napoleon katonái közt Uk1.

önfeláldozó szeretet, testvéri és felebaráti P2

öngyilkosok: fiatalok P6, P22, P23, alkohol miatt P20

ördög jár közöttünk s megszáll bennünket P3, okossága B1, támadása ellenünk P3, -öt üzni belzebubbal B3

örökkévalóság fő Hv3, -ot veszélyeztetni B3

öröm s Isten törvényei A3

öröknyugalom hal

parázsnaság = tisztátalanság

papok száma, toborzás P4, gyilkosság P21

pásztorhűség Kr, H2

pásztorokkal Betlehemben Kp

Pater noster-templom P6

piszkos műemkek a bűnös lélek P3

poklosok P13

pokol kt Ó, P19

rabszolgája a környezetnek V1

rákos betegek szenvedése és halála H1

rossz könyvek veszedelme P22 P23

rossz szó következményei P1

siratni semmiségeket B3

sötétben botorkáló veszedelme P24

sötét út P24

sportféltelenség P20

sportolók böjtkötelezettsége ham

szabadság, káros és hasznos P7
szabadságharc, lelki A1 B1 B3 B4 P4 P7

szegénység Uv, — a szenvedő

Jézusért ha
Szent Agoston s a *mindjárt*
Szentháromság ereje, boldogsága,
megvallása az ír alkotmány
kezdeté. Hár

Szentírás: kiválósága, kódexei-
nek elterjedése, fejezetekre való
osztása, nagyjaink kezében, az
élet zsinórmértéke, az Egyház ke-
zében, a liturgiában *Benedictus*.
Szentlélek H6 P; — lovagrend
Pv

szenvedés: Krisztus-hittel nem
kín őt, néha öröm P13, szentek
szenvedése Hh Io; -ben Krisztus
példája erősít Vv. „-ben isteni
erő rejlik” Ká; megdicsőülésünk
feltétele Hh.

épületes és kárhokzodó
szenvedő Kál
szerencsétlen ember hősiessége s
leleményes szeretete őt Ő
szerencsétlenségben is boldog
Hár

szeretet: felebaráti — V4 P12,
— törvénye P17; önfeláldozó,
testvéri és felebaráti — P2;
anyát szeretni V2; súlyos meg-
sértése atyai V1 P8 P11 és
anyai V1 szeretetnek. Lelemé-
nyes — őt, hősi — P1. — Isten-
től függetlenül és Isten indítéká-
ból P1. Legnagyobb fokának
mértéke P2. — a tökéletesség
kötéléke P16. — a hódítóban a
meghódítottak iránt Kp; — ott-
hon P12. — a legnagyobb kincs,
őt.

„Szívedet add nekem, fiam!” Szív
szeszfogyasztás átka Ké P20
szövetségünk Istennel P24

Táborhegyen nagybőjtben B3
tetteink a halál óráján B5; jó-
tetteink az ítéletkor P24
tisztaság drágagyöngye B2, hősi
védelme B4

tisztátalanság, áldozata megsza-
badul P9; — megdöbbenő kö-
vetkezményei P9, P14
tökéletesedés P17
tolle-lege A1

törekvéseink összhangzata Krisz-
tustól ha

Történelmi személyek: Bouillon
Gottfrid flórenci katonája Hv,
Emerson omnibuszon K, Doszto-
jevszkij karácsony-este Ké. Faul-
haber bíboros pásztorai Kp. Kem-
pis Tamás magánya Ku. Descar-
tes elvonult élete Ku. Archimé-
des gépezete sze. Sebastianus
del Caus útja a föld körül sze.
II. Fülöp király nemzeti veszede-
lemben sze. Libánusz rétor és a
keresztény Uv, Byron, Napole-
on, Rousseau, Diderot, Manning,
Strindberg, Lincoln, Gárdonyi és a
Szentírás B. Euler matematikus
vakon tanít, Io Néró-napisten
A2, Bach és Reinke találkozásá
A2, Verocchio és Leonardo da
Vinci A2. Mucius Scaevola, Pom-
peji katona, Mac Mahon, Guli
kapitány hősiessége A2. Júliá-
nusz aposztata keresztisége A3,
az Egyház leigazására készül V.
Szent Klodvig keresztisége fő.
Plátó az imáról A4, számára a
„legértékesebb tudomány” Ku.
írás közben halt meg. Szt. Krisz-
tina svéd királynő katolikus lesz
B4. Franklin Benjamin s a kérő
szónoklat Uk2. Kodous athéni
király rangrejtve ker. Nagy Sán-
dor halála és temetése H, Hv.
Bach „Super flumina Babylonis”
A2, Haydn „Bücsüszimfóniá”-ja,
Leonardo da Vinci „Utolsó va-
csorá”-ja P14, Michelangelo „Six-
tusi kápolná”-ja P24, Wilde Osz-
kár Krisztus feltámadásáról P11
Szentek: Remete Szt. Antal s a
két udvaronc B2. Aranysz. Szt.
János és Eutropius P16. Szt. Ma-
mertus püspök vezeklése kn. Szt.
Jean d'Arc Vv. Szt. Tamás és az
Úrnappa Ncs. Szt. Julianna s az
Úrnappa Ncs. Sienai Szt. Katalin
a siralomházban H1. Szt. Vazul
és a császár V. Szt. Bernát és
Jézus neve In. Szt. Erzsébet Te
Deum-a a nyomorban sze. Kölni
Szt. Brúnó A4. Gonzágai Szt.
Alajos Ő

- törvény az élet nélkülözhetetlen kerete P 7; — maga nem elég P 13; Krisztus törvényeinek visszazoritása az élet megrottása kir, P 24
türelem-, türelmetlenség V 5
- u**jságok befolyása a társadalomra P 12
ujságolvasók száma P 12
Úrjövét 3 formában A 2
utolsó ítélet P 24
utolsó kenet V 3
üdvözülés feltétele fő
ünnepek megszentelése V 1, P 23
- v**akság: testi öt, előnye öt O, lelki B; vakok iránytalansága öt, lelki vakság veszedelme P 4
vallás pótléka P 2
vallástalanság közveszedelme kir vadászok börtje ham
vasárnap összeköt egy felsőbb világgal P 18; — megszentéstele- nitése V 1, P 23
vér hatékonysága, értéke Vér vezeklés-engesztelés kir P 24, az utolsó ítélet gondolatára P 24, Szt. Jeromosé Új Vigasztalónk H 6 P
világháború okozói P 24
világosság: emberi szó igazi Ku. kialudt — H 6

